SHAKESPEARE

SONETE (Ediție bilingvă) • POEME: VENUS ȘI ADONIS • NECINSTIREA LUCREȚIEI • PHOENIX ȘI TURTUREAUA • JELUIREA ÎNDRĂGOSTITEI • PELERINUL ÎNDRĂGOSTIT

9

EDITURA UNIVERS

Coperta şi supracoperta:
Val Munteanu

Redactor:
Mihaela Dumitrescu

Mulţumim Excelenţei sale,
Ambasadorul Marii Britanii
la Bucureşti,
ANDREW BACHE,
pentru sprijinul acordat
la realizarea acestui volum.

SHAKESPEARE

OPERE COMPLETE
Volumul 9

SONETE (Ediţie bilingvă)

POEME:
VENUS ŞI ADONIS
NECINSTIREA LUCREŢIEI
PHOENIX ŞI TURTUREAUA
JELUIREA ÎNDRĂGOSTITEI
PELERINUL ÎNDRĂGOSTIT

Ediţie îngrijită, notă introductivă
şi comentarii de Leon D. Leviţchi
Note de Virgiliu Ştefănescu-Drăgăneşti

Bucureşti, 1995
EDITURA UNIVERS

SUMAR

ISBN 973-34-0327-X

NOTĂ INTRODUCTIVĂ

Ţinînd permanent seama de enormele dificultăţi legate atît de interpretarea *Sonetelor* cît şi de traducerea lor în limba română, am reţinut în general transpunerile ce păcătuiesc „mai puţin" faţă de originalul shakespearian. Pe alocuri totuşi, mai ales în cazul unui mare număr de traduceri ale aceluiaşi sonet, am inclus şi versiuni cu abateri supărătoare pentru ca cititorul neavizat să le compare şi să se convingă de lipsa lor de convergenţă.

Poate mai mult decît oricînd în cadrul operelor lui Shakespeare, hotărîtoare este *comparaţia cu originalul*. De aici şi prezenţa în acest volum a *Sonetelor* aşa cum au fost tipărite în 1608 şi modificate puţin ca ortografie în ediţia Craig, 1964, utilă pentru cititorii care cunosc engleza contemporană. Întrucît însă cei mai mulţi dintre aceştia nu sînt familiarizaţi cu engleza epocii elisabetane, vom menţiona cîteva trăsături gramaticale specifice, repetate în diferite sonete:

1. Pronumele *thou* (tu) şi formele declinării sale – *thine* (al tău, a ta, ai tăi, ale tale), *(to) thee* (ţie, îţi), *thee* (pe tine, te); adjectivul posesiv *thy* şi *thine* (tău, ta, tăi, tale); pronumele reflexiv şi de întărire *thyself* (tu; pe tine, te; tu însuţi *sau* însăţi; pe tine însuţi *sau* însăţi) şi *(to) thyself* (ţie, îţi, ţi; ţie însuţi *sau* însăţi).

2. *Thou* se asociază la prezent cu verbe terminate în *-est, -st* şi *-t*, astfel *(thou) buriest* (îngropi), *(thou) canst* (poţi), *(thou) hast* (ai), *(thou) mayst* (poţi, ai voie), *(thou) shalt* (trebuie), *(thou) dost* (faci), *(thou) wilt* (vrei). Verbul *to be* (a fi) devine *(thou) art* (eşti). La timpul trecut (Past Tense) *thou* se asociază cu verbele modale *(thou) couldst* (puteai, ai putut), *(thou) shouldst* (trebuia, a trebuit), *(thou) wouldst* (voiai, ai vrut). *To be* devine *(thou) wert* (erai, ai fost). Unele verbe cu sens lexical deplin capătă terminaţia *-(e)st*, de pildă *(thou) gav 'st* (dădeai, ai dat).

Formele timpului trecut ale verbelor modale sînt folosite şi pentru exprimarea condiţionalului: *(thou) couldst* (ai putea), *(thou) shouldst* (ar trebui), *(thou) wouldst* (ai vrea), *(thou) wert* (ai fi); de asemenea, pentru exprimarea conjunctivului: *that thou couldst go* (ca să poţi merge).

3. La persoana a treia singular, terminaţia verbului la prezent este *-eth, -th,* astfel: *(he) singeth* (cîntă), *(she) readeth* (citeşte), *(it) cometh* (vine), *(he) hath* (are), *(he) doth* (face).

*

Problemele lingvistice complexe şi controversate ale *Sonetelor* lui Shakespeare sînt expuse pe larg în *Comentariile,* care, deşi aşezate după reproducerea textelor respective (pentru păstrarea ordinii din toate volumele prezentei ediţii), este recomandabil să fie citite *înaintea* acestora.

*

Numele traducătorilor sînt indicate prin iniţiale:
Mihaela Anghelescu Irimia (M.Angh. I.), Nicolae Argintescu-Amza (N.A.-A.), Lucian Blaga (L.B.), Teodor Boşca (T.B.), Neculai Chirica (N. Ch.), Ion Costin (I.C.), Ştefan Augustin Doinaş (Şt. A.D.), Tudor Dorin (T.D.), Dan Duţescu (D.D.), Mihai Eminescu (M.E.), Ion Frunzetti (I.F.), Mihnea Gheorghiu (M.Gh.), Taşcu Gheorghiu (T. Gh.), Petre Grimm (P.G.), Leon Leviţchi (L.L.), Maria Moscu (M.M), Ion Pillat (I.P.), N. Porsenna (N.P.), Mihail Sebastian (M.S.), Petre Solomon (P.S.), Gheorghe Tomozei (Gh. T.), Tudor Vianu (T.V.), George Volceanov (G.V.), C.D. Zeletin (C.D.Z.)

Leon Leviţchi, 1989

SONNETS – SONETE

Traduceri de:
Mihaela Anghelescu-Irimia, Nicolae Argintescu-Amza, Lucian Blaga, Teodor Boşca, Neculai Chirica, Ion Costin, Ştefan Augustin Doinaş, Tudor Dorin, Dan Duţescu, Mihai Eminescu, Ion Frunzetti, Mihnea Gheorghiu, Taşcu Gheorghiu, Petre Grimm, Leon Leviţchi, Maria Moscu, Ion Pillat, N. Porsenna, Mihail Sebastian, Petre Solomon, Gheorghe Tomozei, Tudor Vianu, George Volceanov, C. D. Zeletin

1

From fairest creatures we desire increase,
That thereby beauty's rose might never die,
But as the riper should by time decease,
His tender heir might bear his memory:
But thou contracted to thine own bright eyes,
Feed'st thy light's flame with self-substantial fuel,
Making a famine where abundance lies,
Thyself thy foe, to thy sweet self too cruel.
Thou that art now the world's fresh ornament
And only herald to the gaudy spring,
Within thine own bud buriest thy content
And, tender churl, mak'st waste in niggarding.
Pity the world, or else this glutton be,
To eat the world's due, by the grave and thee.

I

Tot ce-i frumos am vrea să n-aibă moarte:
Şi trandafirul vrem să dea boboc,
Ca viaţa lui s-o ducă mai departe
Urmaşul, cînd e-ajunsă la soroc.
Tu însă, ce-ţi restrîngi la ochii tăi
Lumina pentru care-ţi arzi din tine,
Îţi eşti vrăjmaş mai rău decît cei răi
Jertfind belşugul, foametei depline.
Tu, azi podoabă lumii pentru-o clipă
Şi crainic unic dalbei primăveri,
În mugur îţi închizi – şi faci risipă,
Gingaş avar – atîtea scumpe-averi!
    Ai milă: căpcăun, mormînt nu-ţi fi,
    Şi lumii bunul nu i-l înghiţi.

(*I.F.*)

*

Din tot ce-i mai frumos dorim vlăstare,
Să n-aibă crinul frumuseţii moarte,
Ci, cînd e veşted şi cu vremea moare,
Urmaşul fraged chipul să i-l poarte.
Dar tu, cînd ochii proprii ţi-s mireasă,
Lumină dînd, arzi însuţi drept făclie;
Paragini faci din glia ta mănoasă,
Şi, crud, îţi porţi tu singur duşmănie.
Tu, fragedă podoabă azi în lume,
Şi primăverii crainic doar de-o clipă,
Cînd miezu-n mugur ţi-l îngropi anume,
Avar iubit, cruţarea ta-i risipă.
    Ai milă! Hulpav, nu mînca prin tine
    Şi prin mormînt, ce lumii se cuvine!

(*T.B.*)

*

*

Dorim superbele făpturi sporite
Să n-aibă floarea frumuseţii moarte,
Ci, cînd culegătorul Timp o-nghite,
Prunc fraged amintirea să i-o poarte.
Tu, însă, propriei priviri logodnic,
Hrăneşti lumina ei cu propriu-ţi seu
Şi-ţi eşti, înfometînd belşugu-ţi rodnic,
Vrăjmaş hain al dulcelui tău eu.
Tu, azi a lumii proaspătă podoabă
Şi unic sol al primăverii-n floare,
Ţinînd în propriul mugur seva roabă
Îţi faci zgîrcenia risipitoare.
Ai milă! Lacom nu-nghiţi prin tine
Sau prin mormînt ce lumii se cuvine.

(*N. Ch.*)

*

Frumoaselor făpturi le vrem vlăstare
Iar frumuseţii-un spor de dăruire
Şi-n acest chip, plăpînd urmaş transpare
Purtîndu-i umbra, florii-n veştejire.
Dar tu ce-n ochii tăi îţi afli rug
Hrănindu-l cu-a ta flacără, din greu,
Duci foame unde-a fost cîndva belşug,
Însuţi vrăjmaş al dulcelui tău eu.
Tu, care eşti podoaba blîndă-a firii
Şi-al primăverii crainic de nădejde
Ţi-ngropi în muguri florile iubirii
Şi eşti calicul care risipeşte.
Ai milă: ce-i al lumii nu prăda
Cu gura gropii şi cu gura ta...

(*Gh.T.*)

*

*

Făpturii minunate-i vrem urmaş
Să nu se stingă-a frumuseţii floare,
Să-i ducă dîra un vlăstar gingaş
Cînd vremea va veni să o doboare,
Dar tu, cu ochii tăi în cununie,
Făcliei, foc lăuntric dai tain,
Faci foamete pe unde-i avuţie,
Ţi-eşti duşman, cu blîndeţea ta hain.
Tu, acum frageda podoabă-a lumii
Şi crainic primăverilor zglobii,
În mugurul tău sapi lăcaşul humii,
Faci, blînd zgîrcit, risipă-n calicii.
De lume-ai milă, hulpavă nu scapă
Să-nghită ce i-e dat, ţi-e lîngă groapă.

(*M.M.*)

2

When forty winters shall besiege thy brow
And dig deep trenches in thy beauty's field,
The youth's proud livery, so gazed on now,
Will be a tatter'd weed, of small worth held:
Then being ask'd where all thy beauty lies,
Where all the treasure of thy lusty days,
To say, within thine own deep-sunken eyes,
Were an all-eating shame and thriftless praise.
How much more praise deserved thy beauty's use,
If thou couldst answer, 'This fair child of mine
Shall sum my count and make my old excuse',
Proving his beauty by succession thine!
This were to be new made when thou art old,
And see thy blood warm when thou feel'st it cold.

2

Cînd patruzeci de ierni, asalt dînd frunții,
Brăzda-ți-vor lanul stinsei frumuseți,
Cînd haina ce-ți slăvesc azi toți mărunții
Va fi linţoliu, rupt şi fără preţ,
De ți s-ar cere-atuncea să dai seamă
De toți talanții zilelor trăite,
Ai spune că sticleau trufii şi teamă
În ochii azi-orbitelor orbite.
Cu cît mai prețuit ai fi de-ai spune,
Îndreptățindu-ți nurii: „Pruncul meu
Bilanț îmi e și scuză!"... – Şi-ar depune,
Drept martor, frumusețea lui de zeu!
Ar fi să-ți dea, bătrîn, o nouă viață,
Şi-un sînge cald să-ți vezi, cînd ți-l simți gheață.

(*I.F.*)

*

Cînd patruzeci de ierni te-or ține-n cleşte,
Brăzdînd cîmpia frumuseții tale,
Superbul strai, ce astăzi ne vrăjește,
Ți-a fi o zdreanță vrednică de jale.
De-or fi să-ntrebe: „Unde ți-s acuma
Comori și har din zilele cu soare?"
Zicînd că-n ochi, cînd ei sînt scorburi numa',
Te faci de rîs și-i vană-nfumurare.
Ți-ar fi-n mai mare cinste frumusețea,
De-ar fi să zici: „Copilu-acesta, iată-l,
E birul meu, și-mi iartă bătrînețea",
Iar de-i frumos, e că-și urmează tatăl.
Ar fi să te-nnoiești, cînd vremea trece,
Cald sîngele să-ți vezi, cînd tu-l simți rece.

(*T.B.*)

*

Cînd patruzeci de ierni dînd frunții-asaltul
În prea frumosu-ți cîmp tranșee-ți sapă,
Al tinereții strai, cum azi nu-i altul,
Va arăta ca ultima otreapă.
De-i fi-ntrebat: „Frumosul unde-ți șade,

Unde-i comoara zilelor senine?"
De spui că-n ochi – cînd stinşi par sub arcade –
Deşartă-i lauda şi de ruşine.
Dar frumuseţea fi-va-ţi lăudată
De spui: „Cel ce-mi soldează contul, iată-l!
E pruncul meu şi scuză, totodată",
Fumosu-i chip vădind că tu-i eşti tatăl.
    Ar fi din nou, în timp ce vremea-ţi trece,
    Să-ţi vezi sîngele cald deşi-l simţi rece.

(*N. Ch.*)

*

Ierni patruzeci, vrînd fruntea s-o-mpresoare,
Cînd ţi-or săpa pe nuri adînci ogaşe,
Juneţea – strai, acum, de sărbătoare –
Atunci îţi fi-va zdreanţe nevoiaşe.
Cui va-ntreba: – „Frumseţea unde-i? Unde
Avutul tot din floarea vîrstei este?"
„În veştezi ochii mei" de vei răspunde,
Te-ai ruşina de ifosele-aceste.
Dar cît ţi-ar sta frumosul de frumos
Să poţi rosti: „Acest al meu fecior
Mi-e platnic pentru anii de prisos".
Vădindu-ţi-l pe nuri moştenitor!
    Te-ai primeni de anii vechi şi-ai simte
    Nu frig prin trup, ci sînge iar fierbinte.

(*T.D.*)

*

De patruzeci de ierni cînd să te-apropii
Şi şanţuri s-or săpa în fruntea-ţi blîndă
Semeţul strai ce azi ne umple ochii
Va fi o buruiană tremurîndă...
„Unde ţi-e harul, dacă îţi vor spune,
Unde-i comoara zilelor de vlagă?"
Să nu răspunzi că-n ochi. Deşertăciune
Va fi cuvîntul tău şi-or să-nţeleagă,
Slăvindu-ţi frumuseţea, doar în clipa
Cînd vei rosti: „Copilul meu se cade
S-adune şi prisosul şi risipa,

Urcînd, el va ierta pe-acel ce scade...".
Aceasta să te înnoiești, se cheamă
Cu sînge cald, cînd moartea-ți cere vamă...

(*Gh. T.*)

*

Ierni patruzeci cînd frunții-or da năvală
Brăzdînd al frumuseții cîmp semeț,
Al tinereții strai uimind prin fală
Va fi o veche zdreanță, fără preț.
Mîndrețea, întrebat de-i fi, ți-e unde,
Și visteria vremii de frămînt,
Vei spune: „-n hruba ochilor se-ascunde",
Și-o fi ocară doar și vorbă-n vînt.
Mai cu folos e slava frumuseții
De poți răspunde: „Fiul meu cu har
Răscumpăra-va anii bătrîneții",
Frumsețea lui vădind că ți-e vlăstar!
Bătrîn cîndva, vei fi din nou răsad
Cu sînge cald cînd simți că ți-a-nghețat.

(*M.M.*)

*

Cînd patruzeci de ierni vor lua cu-asalt
Frumosu-ți chip, ca pe un cîmp de luptă,
Al tinereții tale mîndru fald
Va tremura în vînt: o haină ruptă!
La întrebarea unora, atunci:
Unde ți-e frumusețea de-altădată?"
Să nu spui că-i în ochii tăi adînci –
Ar fi o laudă nerușinată!
Dar de-ai putea să spui: „Acest fecior
Frumos la chip, dă seamă pentru mine",
Te-ar crede lumea: în moștenitor
Te-ar recunoaște, sigur, și pe tine!
La bătrînețe, ai simți că trece
Un sînge cald prin inima ta rece.

(*P.S.*)

3

Look in thy glass, and tell the face thou viewest
Now is the time that face should form another;
Whose fresh repair if now thou not renewest,
Thou dost beguile the world, unbless some mother.
For where is she so fair whose unear'd womb
Disdains the tillage of thy husbandry?
Or who is he so fond will be the tomb
Of his self-love, to stop posterity?
Thou art thy mother's glass, and she in thee
Calls back the lovely April of her prime;
So thou through windows of thine age shalt see,
Despite of wrinkles, this thy golden time.
But if thou live, remember'd not to be,
Die single, and thine image dies with thee.

3

Priveşte-ţi chipul în oglinzi şi spune-i
Că-i timpul azi să-ncerce-a naşte altul;
Căci, proaspăt dres, de nu-i tocmeşti iar smaltul,
Joci lumii renghiuri, mame furi minunei.
Căci unde-i zîna, pîntecul fecior
Al căreia nu-ţi cere vòlnic brazdă?
Şi cine-i tont, mormînt să-şi fie, gazdă
Iubirii lui de sine-n viitor?
Tu eşti oglinda maicii tale; -n tine
Ea-şi vede-a vieţii duse primăveri.
Aşa şi tu, prin geam cu flori de ger
Să-ţi vezi la bătrîneţe zări senine.
    Dar de trăieşti de nimenea ştiut,
    Stingher te stingi şi vraja-ţi duci în lut.

(*I.F.*)

*

Stînd la oglindă, spune feţei tale
Că-i timpul să aducă alta-n lume;
De nu-i dai astăzi florii noi petale,
Furi lumea, şi iei harul unei mume.
Căci care zînă cu cîmpii virgine
De plugul tău de gospodar va rîde?
Sau ce nebun, iubirii lui de sine
Şi-ar fi mormînt, şi stirpei sale gîde?
Oglinda mamei tale eşti, şi ea
În tine-şi vede prima ei splendoare;
Tu iar, prin geam de ani, îţi vei vedea,
Deşi zbîrcit, această vîrstă-n floare.
    Dar de trăieşti zidindu-te-n uitare
    Mori singur, şi cu tine chipu-ţi moare.

(*T.B.*)

*

Priveşte-ţi faţa în oglinzi şi-i spune
Că timpul de-a se repeta acum e;
Neprimenind întreaga ei minune
O lume-nşeli, furi harul unei mume.

Ce prea furmoasă cîmpul sterp și-l ține
Ferindu-l de-al tău plug, să nu i-l are?
Sau ce neghiob, din dragostea de sine
Mormînt își face, să nu dea vlăstare?
Oglinda mamei ești; prin tine, ea
Recheamă-al ei prier din tinerețe;
Și tu, prin geamul vîrstei vei vedea
Ani dauriți, în ciuda feței crețe.
    Dar de trăiești fără să lași vreo urmă
    Mori singur și frumosul ți se curmă.

(*N. Ch.*)

*

Zi-i chipului de-oglinda ta răsfrînt:
„Soroc să iști alt chip la fel, acum e..."
Căci, azi, ce-i proaspăt neînviorînd
O mumă urgisești, înșeli o lume.
Și unde-i nearata feciorie
Prea dalbă-ncît să zvîrle-al tău brăzdar?
Sau cine-i prost ca, nerodind, să-și fie
Gropar iubirii lui de sine chiar?
Oglindă ești a mamei tale, și-i
Rechemi Prierul primăverii ei;
Zbîrcit, prin geamul vîrstei cenușii,
Spre-ai tăi ani scumpi la fel uita-te-vei...
    Dar nelăsînd prin viață semn și rod,
    Stingher te stingi, cu tot cu-al tău izvod.

(*T.D.*)

*

Privindu-te-n oglindă spune-i celui
Ce te repetă, că e timpu-acuma
Alt chip s-aducă-n lume, de nu, jelui
Norocul dus și-i lași săracă muma.
Unde-i frumoasa stea neprihănită
Ce nu s-ar vrea de plugul tău arată?
Și cine în mormînt stă să se-nchidă,
Stagnînd-o, a viitorimii gloată?
Oglinda mamei ești și ea, prin tine
Aprilul strălucirii-ar vrea să-ntoarcă

Şi tu, al vîrstei geam vreai să-nlumine
În ciuda toamnei, tinereţea parcă...
De nu-ţi sădeşti tiparul, în tăcere
Mori, şi icoana ta cu tine piere.
(*Gh. T.*)

*

Vezi, chipul ce oglinda ţi-l răsfrînge
Să dea alt chip, e ceasul nimerit,
O lume amăgeşti şi-o mamă plînge
De n-o fi cît e fraged primenit.
Căci unde-i preafrumoasa-nţelenită,
Dispreţ să zvîrle plugăriei tale?
Nebunul cine-i groapa să-i înghită
Iubirea şi-n ea spiţa să-şi prăvale?
Oglinda mamei eşti, prin tine ea
Cea înflorită primăvară-nvie,
Şi prin fereastra vîrstei vei vedea,
Zbîrcit de-i fi, iar vremea-ţi aurie:
Dar de-oi trăi norocul în uitare,
Mori singur, şi-al tău chip cu tine moare.
(*M.M.*)

*

Priveşte-ţi faţa în oglindă – cum e?
E vremea alt chip, în sfîrşit, să-ţi creşti
– De nu, ar fi să-nşeli întreaga lume
Şi-n vreo femeie mama s-o stîrpeşti!
Căci pieptul cărei darnice fecioare
Nu s-ar dori de tine, azi, rodit?
Şi cine, firul vremii viitoare
L-ar rupe, doar de sine-ndrăgostit?
Tu eşti a mamei tale-oglindă vie
Şi-i aminteşti de-al tinereţii-April:
Tot o oglindă îţi va fi şi ţie,
La bătrîneţe, propriul copil.
Dar fără-urmaşi prin viaţă dacă treci,
Icoana ta cu tine piere-n veci!
(*P.S.*)

4

Unthrifty loveliness, why dost thou spend
Upon thyself thy beauty's legacy?
Nature's bequest gives nothing, but doth lend,
And being frank, she lends to those are free:
Then, beauteous niggard, why dost thou abuse
The bounteous largess given thee to give?
Profitless usurer, why dost thou use
So great a sum of sums, yet canst not live?
For having traffic with thyself alone,
Thou of thyself thy sweet self dost deceive:
Then how, when Nature calls thee to be gone,
What acceptable audit canst thou leave?
Thy unused beauty must be tomb'd with thee,
Which, used, lives th' executor to be.

4

Rău gospodar! Ce-ţi cheltui moştenirea
De farmece, păstrîndu-ţi-o doar ţie?
Nu dă nimic, fără să-ţi ceară, Firea;
Şi dîndu-ţi, vrea s-arăţi mărinimie.
Deci, drag zgîrcit, la ce-ţi baţi singur joc
De darul Firii, dat să-i dai la rîndu-ţi?
Ce cămătar mai eşti, cînd sub obroc
Pui ce-i de preţ, averile scăzîndu-ţi?
Căci, neavînd comerţ decît cu tine,
Tu prea-ndrăgitul Eu, de fapt, ţi-l prăzi;
Şi moartea cînd o fi s-o simţi că vine,
Nu vei avea nimic pe fund de lăzi.
    Necheltuindu-ţi vraja, nici măcar
    N-o faci executor testamentar.

(*I.F.*)

*

Prădalnic har, de ce din moştenirea
Splendorii tale cheltui doar cu tine?
Nimic nu dă, doar împrumută Firea,
Şi, darnică, pe darnici îi susţine.
Zgîrcit frumos, de ce eşti dar osîndă
Averii date ţie ca s-o dai?
La ce bun, cămătar fără dobîndă,
Aşa bănet, durată dacă n-ai?
Făcînd cu tine singur zărăfie,
Despoi tu însuţi eul tău gingaş,
Iar cînd natura criptă o să-ţi fie,
Ce socoteli mulţumitoare laşi?
    Nefolosit, ţi-e farmecul sicriu;
    De-l foloseşti, ţi-e legatar şi-i viu.

(*T.B.*)

*

Cum cheltui tu, risipitor de har,
Legatu-ţi de frumos numai cu tine?
Nu dă Natura; împrumută, doar
Şi, darnică fiind, la darnici ţine.

Atunci, zgîrcit frumos, de ce-ţi rîzi, oare,
De darurile-ţi date să le dai?
De ce fără profit ţii, cămătare,
Mulţimi de-averi, dar păgubeşti în trai?
Făcînd afaceri singur tu cu tine
Plăcutul eu tu singur ţi-l înşeli.
Dar moartea cînd te va chema – că vine –
Să poţi pleca, cum scapi de socoteli?
    Cînd mori şi stearpa-ţi frumuseţe moare
    Dar, dîndu-i rod, o laşi moştenitoare.

(*N.Ch.*)

*

Ispită stearpă, moşteniţii nuri
De ce ţi-i cheltuieşti însingurat?
Nu-i zestre darul darnicei Naturi
Ci împrumut, doar celor darnici dat.
Cum deci, tu zgripţor dulce, zvîrli în praf
Bogate danii date să le dai?
De ce aduni, zadarnice zaraf,
Un vraf de-averi ce nu-ţi ajung de trai?
Căci, doar cu tine însuţi neguţînd,
Făptura-ţi dulce singură se-nşală;
Şi ce răboj poţi duce Firii cînd
Vei fi chemat la marea răfuială?
    Nerodnici, nurii îi îngropi cu tine,
    Dar viu rodind, se-mpart cui se cuvine.

(*T.D.*).

*

De ce cu dulce risipire cheltui
Doar pentru tine-a frumuseţii rază?
Nu face daruri Firea; din buchetu-i,
Ea împrumută celor ce-o urmează.
Atunci, zgîrcit frumos, de ce-mi insultă
Privirea-ţi blîndă bunele-mi strădanii?
O, cămătare păgubos, prea multă
Avere-aduni cînd prea puţini ţi-s anii!
Făcînd negoţ numai cu tine însuţi
Îţi vei trăda, lăuntric-dulce eul

Iar moartea cînd va fi s-auză plînsu-ţi
Ce vei lăsa în urmă? Gîndul, greul,
Că, nemuncită, frumuseţea moare
Fără să-ţi fi ajuns moştenitoare.
(*Gh. T.*)

*

De ce să-mprăştii-n haruri ne-ntrecut
Cu tine haru-ţi moştenit zadarnic?
Nu face daruri firea, dă-mprumut,
Cinstită, împrumută pe cel darnic.
De ce batjocoreşti, zgîrcit frumos,
Atîtea daruri, date să le dai,
Zaraf în pagubă, cu ce folos
Ai suma sumelor şi-amarnic trai?
Negoţ faci doar cu tine la tarabă,
Fiinţa blîndă singur ţi-amăgeşti,
Cînd firea te-o chema să pleci în grabă,
Răboju-ţi cum va fi de-l părăseşti?
În nefolos frumseţea-i îngropată,
Dar cu folos împlină-a ta diată.
(*M.M.*)

*

De ce îţi cheltui pentru tine doar,
A frumuseţii tale moştenire?
Natura dă cu împrumut, nu-n dar,
Acelora ce slobozi sînt din fire.
Frumosule avar, de ce-ţi doseşti
Comoara, ce-ai primit-o ca s-o dărui?
De ce, zaraf nepricopsit ce eşti,
Lucrezi în pagubă şi viaţa-ţi nărui?
Avînd negoţ cu tine doar, te-nşeli
Pe tine însuţi. Cînd, chemat de Moarte,
Va trebui să pleci, ce socoteli
Lăsa-vei în a vieţii tale carte?
Nefolosită, frumuseţea moare;
Rodind, ajunge-a fi moştenitoare.
(*P.S.*)

5

Those hours, that with gentle work did frame
The lovely gaze where every eye doth dwell,
Will play the tyrants to the very same
And that unfair which fairly doth excel;
For never-resting time leads summer on
To hideous winter, and confounds him there;
Sap check'd with frost, and lusty leaves quite gone,
Beauty o'ersnow'd and bareness every where:
Then, were nor summer's distillation left,
A liquid prisoner pent in walls of glass,
Beauty's effect with beauty were bereft,
Nor it, nor no remembrance what it was:
But flowers distill'd, though they with winter meet,
Leese but their show; their substance still lives sweet.

5

Acelaşi timp ce-şi toarce filigranul,
– Chenar privirii ce-a-nrobit priviri –
Va fi să fie pentru ea tiranul
Ucigător de nuri şi străluciri.
Căci timpul nestatornic mînă nava
Atîtor veri spre ţărmul hîdei ierni;
Cad frunze, seva-n trunchiuri îngheţa-va
Şi frumuseţea moare sub troieni.
De nu filtrezi, deci, sucurile verii
Captive-ntre pereţii de cleştar,
Faci jaf în ce-i frumos, şi parcă ceri-i
Să nu-ţi rămînă umbra lui, măcar.
O floare distilată-şi pierde faţa,
Dar şi-a păstrat, dînd piept cu iarna, viaţa.

(I.F.)

*

Aceleaşi ore ce-au trudit cu dor,
Sculptînd un chip ce farmecă privirea,
Tiranic s-or purta cu lucrul lor,
Şi l-or sluţi, stricîndu-i strălucirea.
Căci vara timpu-n veşnic mers o-mpinge
Spre iarna fioroasă, spre prăpăd;
Îngheaţă seva, frunza-n crîng se stinge,
Iar frumuseţea moare sub omăt.
Parfumul verii, stors prin distilare,
În sticlă-nchis de nu ne-ar rămînea,
S-ar pierde-a frumuseţii răsuflare
Cu frumuseţea, şi-am uita de ea.
Dar vie iarna; distilată, floarea
Doar chip îşi pierde; îi rămîne boarea.

(T.B.)

*

*

Acele ore ce-au trudit să-ți facă
Chenar privirii mîndra ta făptură,
Tot ele, ca tiranii, într-o joacă
Strica-vor pe nedrept ce drept făcură:
Căci Timpu-mpinge vara,-n mers năuc
Spre hîde ierni și-n ele o prăvale;
Îngheață seva, frunzele se duc,
Frumosu-i nins și toate-s trist de goale.
De n-am filtra și ține-a verii boare
Captivă-n ziduri de cleștar subțire,
Cu chipul frumuseții ar dispare
Și-a frumuseții dulce amintire.
    Dînd piept cu iarna, floarea distilată
    Doar chipu-și pierde; boarea, niciodată.

(*N. Ch.*)

*

Ei, anii ce-au strunjit cu grijă mare
Gingașul chip spre care ochii toți
Se-ntorc, neîntrecuta lor lucrare,
Sluți-o-vor tot anii – cruzi despóți;
Căci înspre hîde ierni, ca spre mormînt
Neistovitul timp alungă vara,
Sleiește seva-n trunchiuri, foi nu sînt,
Mîndrețea-i sub troieni, pustie-i țara...
Și-atunci, mireasma verii în cleștar
De nu ni s-ar păstra întemnițată,
Din frumuseți frumosul stinge-s-ar
Și amintirea lui cu el odată.
    Dar, cît e iarnă, distilata floare
    Doar fața pierde; duhul ei nu moare.

(*T. D.*)

*

*

Acele ore care cu nesaţii
Au făurit privirea-ţi nepereche,
Vor fi tiranii propriei creaţii
Şi-o vor sluţi ca pe o mască veche.
Că timpul mişcător tîrăşte vara
Şi în hidoasa iarnă va s-o-ndrume,
Seve-nfrînează cu, de gheaţă, gheara
Şi-i frumuseţea ninsă, gol e-n lume.
Din distilarea vremii ne rămîne,
Fluid captiv între pereţi de sticlă,
Al frumuseţii duh, ajuns fărîme
Şi-apoi şi el prelins în marea frică.
    Dar florile ce iernii-i înfrîng cazna
    Doar chipu-şi pierd. Rămîne-le mireasma.

(*Gh. T.*)

*

Vor cotropi ce-au plămădit gingaş,
În rîvna lor, acele ceasuri toate:
Privirile, al harului sălaş,
Şi frumuseţea chiar o vor răzbate.
Că-n zburda-i vremea mînă din vecie
Spre sluta iarnă vara s-o înghită;
E seva sloi, nu-i verde-mpărăţie,
Pustiu e, frumuseţea-i troienită,
De n-ar rămîne-a verii limpezire,
O rouă în cleştar întemniţată,
Frumseţea-n frumuseţi e nălucire,
Şi urma-i şi-amintirea înşelată.
    De ninge iarna lamura de floare,
    Doar foile îi cad, ce-i miez nu moare.

(*M.M.*)

6

Then let not winter's ragged hand deface
In thee thy summer, ere thou be distill'd:
Make sweet some vial; treasure thou some place
With beauty's treasure, ere it be self-kill'd.
That use is not forbidden usury,
Which happies those that pay the willing loan;
That's for thyself to breed another thee,
Or ten times happier, be it ten for one;
Ten times thyself were happier than thou art,
If ten of thine ten times refigured thee:
Then what could death do, if thou shouldst depart,
Leaving thee living in posterity?
Be not self-will'd, for thou art much too fair
To be death's conquest and make worms thine heir.

6

Tu, asprei mîini a iernii nu-i da pas
Să-ţi sece vara cît nu faci să-ncapă
În şip aroma-i!... Îndulceşti un ceas
Şi-un loc vrăjeşti, pîn' nu-ţi dai brînci în groapă.
De-i fericeşti pe cei ce-ţi dau dobînda
Din inimă, nu faci cămătărie!
Alt *Tu* să zămisleşti ţi-ar fi izbînda:
Alţi zece *Tu*, te-ar ferici să fie!
De zece ori mai norocoasă soarte
Ar fi să ai, în zece renăscînd;
Ce-ai mai putea să pierzi intrînd în Moarte,
Cînd în urmaşi ai vieţui pe rînd?
        Eşti prea frumos să vrei de tot să mori
        Şi viermii doar să-i laşi moştenitori.

(*I.F.*)

*

Deci nu lăsa să-ţi pîngărească vara
Nămeţii cruzi, cît nu te-ai distilat;
Te stoarce-n vreun potir şi dă-ţi comoara
În grija vreunui sîn, cît eşti bogat.
Dînd ca să iei, nu-i faptă de ruşine,
Cînd fericeşti pe platnic: dobîndeşte
Un alt eu, sau, de zece ori mai bine,
În loc de unul, zece zămisleşte!
De zece ori mai fericit, în zece
Oglinzi ai fi răsfrînt de zece ori;
De mori, ce criptă poate să te-nece,
Cînd viu rămîi, intrînd în viitor?
        Nu pregeta! Eşti prea frumos să mori
        Şi-n viermi să schimbi ai tăi moştenitori!

(*T.B.*)

*

Deci, nu lăsa ca aspra mînă-a iernii
Să-ţi stingă vara ta nedistilată;
Fă-ţi viaţa dulce şi comori aşterne-i
Comorii frumuseţii, pîn'se gată.

Cînd fericit plăteşte cel dator
Dobînda, nu mai e cămătărie.
Născînd alt tu, de-l înzeceşti cu spor,
De zece ori mai bine o să-ţi fie.
Mai mult ca azi te-ai bucura cît zece
În zece tu să fii de zece ori.
Cum o să mori cînd viaţa ta va trece
Mai vie în ai tăi moştenitori?
Cînd eşti frumos, nu te-ndîrji să laşi
Doar un mormînt şi viermii drept urmaşi.
(*N. Ch.*)

*

Deci nu lăsa hapsîna iernii mînă
Să stingă-al verii duh ce-n tine-adie,
Chivót şi vistier alege-ţi pînă
Nu ţi-a secat vrăjita visterie.
Cămătăria nu-i căştig murdar
Cînd fericeşti pe cine-s platnici buni;
Alt „tu" din tine dobîndeşte-ţí dar,
Şi-ar fi mai bine zece să-ţi aduni.
De zece ori te-ai şti mai fericit,
Răsfrînt de zece ori în zece fii;
Ce-ţi poate face Moartea, la sfîrşit,
Cînd viu revii în toţi urmaşii vii?
Căci tu eşti prea frumos ca să te crezi
Al morţii rob, cu viermii drept erezi...
(*T.D.*)

*

A iernii mînă n-o lăsa să strice,
Nedistilat, al verii tale chip
Pîn' să te-ajungă gheara neferice,
Ţi-adună dulcele-aromat în şip
Că-i bucuros cel care se întrece
Să-ntoarcă, platnic, tot ce-a dobîndit,
Astfel din eul tău s-or naşte zece.
Fii cel ce creşte pururi înzecit,
Mai fericit de zece ori şi poate
Zece de-ai tăi refac de zece ori

Făptura ta şi-aşa, cu moartea-n spate
În urmă laşi mereu moştenitori.
    Nu fi nebun să i te dărui iernii
    Lăsîndu-i, să te moştenească, viermii.

(*Gh. T.*)

*

Să nu-ţi dai vara pînă la soroc
În gheara iernii, sevă te prelinge:
Şi umple-o cupă-navuţeşte-un loc
Cît zestrea frumuseţii nu se stinge.
Nu-i zărăfie astă folosire,
Ferice eşti cu datorii plătite,
Să naşti o altă viaţă-i fericire,
De zece ori, dobînzi de-ar fi-nzecite.
De zece ori mai fericit ca azi
Căci, înmulţit cu zece-n zece fii,
Ce-ţi poate face moartea de-ai să cazi,
Lăsîndu-te pe tine prin copii?
    Frumseţea, îndărătnic dacă mori,
    E prada gropii, viermi ai drept feciori.

(*M.M.*)

*

Să nu laşi gheara iernii să-ţi usuce
În suflet vara, cît n-ai distilat
Prea dulcea-i sevă! Pînă nu se duce,
Ascunde-al frumuseţii rod bogat!
Nu-i camătă oprită, cea prin care
Datornicul ajunge fericit;
O fericire înzecit de mare
Te-ar copleşi, în alţi „tu“ prelungit!
Ai fi mai fericit de zece ori
Privindu-te în zece-asemeni ţie:
Nici Moartea, de-ai avea moştenitori,
Nu te-ar putea lipsi de veşnicie.
    Nu fi-ndărătnic: prea frumos eşti, zău,
    Ca să laşi viermilor avutul tău!

(*P.S.*)

7

Lo! in the orient when the gracious light
Lifts up his burning head, each under eye
Doth homage to his new-appearing sight,
Serving with looks his sacred majesty;
And having climb'd the steep-up heavenly hill,
Resembling strong youth in his middle age,
Yet mortal looks adore his beauty still,
Attending on his golden pilgrimage;
But when rom highmost pitch, with weary car,
Like feeble age, he reeleth from the day,
The eyes, 'fore duteous, now converted are
From his low tract, and look another way:
So thou, thyself outgoing in thy noon,
Unlook'd on diest, unless thou get a son.

7

Te uită,-n zori, cînd darul dalbei zile
Își iscă-n flăcări creștetul, de jos
Cum îl țintesc puzderii de pupile
Sorbind setoase mersu-i maiestuos!
Iar cînd e dîmbul cerului, pieptiș
Urcat cu vlaga vîrstei ce dă-n floare,
Toți ochii, ca pe Feții-n aur scriși,
Adoră-n cor rătăcitorul soare.
Dar dacă butca-i scapătă, trudită,
Pe culmi, ca vîrsta ce-a slăbit de trai,
Și ochii, foști supuși, cad în ispită:
Ei altui drum spre slăvi îi fac alai.
Deci tu, de te-ai retrage la nămiezi,
Mori neștiut, feciori de nu-ți creezi.

(*I.F.*)

*

Vezi, cînd la răsărit măritul soare
Se-naltă-n pară, orice vietate
Se-nchină celui ce-nnoit răsare,
Slujind cu ochii sacra-i majestate.
Ajuns pe creasta-naltei bolți, el pare
Tot tînăr încă-n miezul vîrstei sale,
Iar ochii, plini mereu de adorare,
Îl mai petrec pe auria-i cale.
Dar cînd, cu carul istovit, coboară
Pe panta zilei, gîrbov, să se-ascundă,
Îl uită ochii care-l admirară,
Și-aiurea cată, nu la calea-i scundă.
Așa și tu, trecînd peste amiază,
Te stingi uitat, un fiu de nu-ți urmează.

(*T.B.*)

*

Vezi, cînd la răsărit măritul soare
Își 'naltă fruntea, sufletele toate
Cinstesc lumina nouă ce răsare,
Slujind cu ochii sacra-i maiestate.

Răzbind pe culmi albastre voiniceşte,
Stă ca un tînăr falnic în tărie,
Iar ochiul muritor încă-l slăveşte
Şi-i urmăreşte calea aurie.
Dar cînd, trudit, în carul său pogoară
Îndepărtat de zi neputincios,
Privirile, supuse-odinioară,
Îl părăsesc dînd altui drum prinos.
La fel şi tu: de treci peste amiază
Mori neştiut un fiu de nu-ţi urmează.

(*N.Ch.*)

*

Priveşte: zorii dalbi, la răsărit,
Cînd frunţi de foc înalţă, pămîntenii
Slăvesc al zilei zeu, atunci ivit,
Sfiindu-şi ochii sfintei lui vedenii.
Şi-apoi, cînd ia în piept cereşti pripoare
– Ca dîrzul tînăr dînd în pîrgul vieţii –
Privirile petrec pribeagul Soare
Şi încă i se-nchină frumuseţii.
Dar cînd din culmea cea mai înălţată
Pogoară – biet unchiaş cu beteşug –
Căutături smerite altădată
Se-abat aiuri de povîrnitu-i crug.
La fel şi tu: nedobîndind feciori,
Uitat vei scăpăta cînd ai să mori.

(*T.D.*)

*

Iată: cînd soarele, izvor de graţii
Capu-arzător şi-nalţă, tot ce-i viaţă
Noua ivire-i laudă, în spaţii
Slujindu-i tainic, liniştea măreaţă.
Urcat peste cereşti coline, pare
Tot tînăr într-a bărbăţiei cruce
Şi-l însoţesc în drumul său spre zare
Priviri ce vor muri iar el străluce
Şi-ajuns în crug de zi, cînd ziua zboară
Caru-ostenit şi-l poartă, abătut,

Iar ochii-n care s-a răsfrînt coboară
Şi-l uită, rătăcind pe-un drum pierdut.
    Astfel şi tu, cînd s-a lăsa tîrziul,
    Mori neprivit de nu-ţi urmează fiul...

(*Gh.T.*)

*

La răsărit cînd falnica lumină
Fierbinte fruntea îşi înalţă-n zori,
Toţi cei ce-o văd ivirii noi se-nchină,
Slujindu-i slava ochii muritori.
Asemeni celui cu puterea-n floare,
De s-a-nălţat pe-al cerului coclaur,
Soţi frumuseţii ei nepieritoare
Sînt ochii-n drumeţia sa de aur.
Cu ostenit rădvan lăsînd tăria,
De zi, un moş nevolnic, se desparte,
Iar ochii, împlinindu-şi datoria,
Pe crug de cade, cată-n altă parte:
    Îţi trece-amiaza vieţii în zadar,
    Mori neprivit şi tu, de n-ai vlăstar.

(*M.M.*)

8

Music to hear, why hear'st thou music sadly?
Sweets with sweets war not, joy delights in joy:
Why lovest thou that which thou receivest not
gladly,
Or else receivest with pleasure thine annoy?
If the true concord of well-tuned sounds,
By unions married, do offend thine ear,
They do but sweetly chide thee, who confounds
In singleness the parts that thou shouldst bear.
Mark how one string, sweet husband to another,
Strikes each in each by mutual ordering;
Resembling sire and child and happy mother,
Who, all in one, one pleasing note do sing:
Whose speechless song, being many, seeming
one,
Sings this to thee: 'Thou single wilt prove
none.'

8

De ce, cînd muzică asculţi, te-ntuneci?
Doar ce-i suav nu fuge de suav;
Prilej e poate ca-n tristeţi să luneci,
Şi nu-ndrăgeşti decît ce-i trist şi grav?
Şi dacă note clare vin pe coardă
Şi-n zbor, rănind urechea ta, se pierd,
E fiindcă glasul lor gingaş te ceartă
Că vocea ta lipseşte din concert.
Ia seama, coardele cum se mărită
Şi bat alături în armonic pas;
Par tatăl, fiul, mama fericită,
Ce toţi, ca unul, au un singur glas!
    Şi glasul lor multiplu şi unic
    Şopteşte: „De eşti singur, eşti nimic!“

(*T.Gh.*)

*

Tu, muzică! Din muzici ce te doare?
Ce-i gingaş, gingaş vrea; cu haz creşti hazul.
Cum poţi iubi ce-ţi dă doar întristare,
De nu cumva ţi-ai îndrăgit necazul?
De-ţi supără auzul neprihana
Acordurilor bine măritate,
E că-n dulceaţa lor ghiceşti dojana
De-a sta stingher şi-a nu le şti *tu* scoate.
Te uită, struna, dulce soţ al strunei,
În ce armonic ritm cu ea vibrează!
Părinţi ferice par a fi minunei
De fiu, şi toţi în cor îţi intonează
    Acelaşi cînt nespus, toţi trei ca unul:
    „De eşti însingurat, vei fi nici unul!“

(*I.F.*)

*

Tu, dulce glas, de ce-ţi dă gîndul jale?
Ce-i dor, vrea dor; ce-i rîset, rîset cere;
De ce iubeşti ce-i contra firii tale,
Şi-ţi faci plăceri din ceea ce-i durere?

Măiestre armonii îngemănate
De-ţi supără urechea cînd adie,
Te mustră că rîvneşti singurătate,
Şi partea ta de cîntec e pustie.
Auzi, cum struna alte strune cheamă,
Şi laolaltă-n dulce zvon răsună:
Par soţ, copil şi-o fericită mamă,
Cîntînd un singur cîntec, împreună;
    Iar cîntul, unul doar, deşi treime,
    Rosteşte mut: „Tu, singur, nu eşti nime."

(*T.B.*)

*

De ce, Cînt drag, asculţi un cînt de jale?
Doar dor cu dor şi rîs cu rîs se cere!
Iubeşti ce-i contra mulţumirii tale
Sau îţi primeşti durerea cu plăcere?
Cînd armonii de sunete-acordate
Îţi supără urechea, că-s unite,
Te mustră că, stînd în singurătate,
De partea ta de cîntec sînt lipsite.
Vezi, fiecare strună soaţa-şi cheamă
Şi fiecare-n fiecare sună,
Cum tatăl, fiul, fericita mamă,
Acelaşi cînt îl cîntă împreună:
    E cîntul mut dar, mulţi fiind, par unul
    Cîntîndu-ţi: „Singur, pieri; rămîi nici unul!"

(*N.Ch.*)

*

De ce te-ntristă cîntul, Melodie?
Desfătul dulce, dulci desfături cere;
Ce nu-i pe gustul tău de ce te-mbie?
Sau poate-ţi dă aleanul tău plăcere?
Cînd două sonuri, fără greş brodite
Şi logodite, îţi mîhnesc urechea,
Blajin te mustră ele, pasămite,
Că singur cînţi şi nu-ţi îngîni perechea.
O strună, soaţă altei strune, iată
Ce-acorduri nasc lovindu-se-mpreună:

Precum un prunc, o mumă şi un tată
Cînd laolaltă viers plăcut adună...
Şi toţi, ca unul parcă, asta zic
Prin cîntec: „Cine-i singur e nimic".
(*T.D.*)

*

De ce-asculţi muzicile cu mîhnire?
(Nu bat război plăcerile-ntre ele)
De ce iubeşti ce ţi-i străin de fire
Sau ţi-s mai drage, patimile grele?
Şi armonii ce-ţi par supărătoare,
Nuntite într-adins sînt numai semnul
Ce blînd te ceartă-n clipe solitare
Că nu încerci să le deprinzi desemnul.
O strună-soţ şi-o strună-soaţă, iată
Cum se-nţeleg şi fără grai şi-s parcă
Bărbat, copil ori mamă îngrijată
Şi-un singur cîntec să înalţe-ncearcă:
Vorbe-ntreite încercînd s-anime:
„Eşti singur? De eşti singur nu eşti nime'..."
(*Gh.T.*)

*

De-asculţi un cînt, de ce-l asculţi mîhnit,
Cînd bucurii zîmbesc în bucurie,
Cînd gingaş cu gingàş duc trai tihnit,
De ce-ndrăgeşti ce inima-ţi sfîşie?
Cînd sunete cu har îngemănate,
Nuntite pe potriva ta, par frînte,
Te mustră gingaş că-n singurătate
Dai glas ce glasuri multe-ar fi să cînte.
Auzi cum struna gingaş soţu-şi cheamă
Şi-un singur freamăt însoţit răsună,
Părinte,-odraslă şi ferice mamă,
Ce laolaltă dulce cînt înstrună.
Un cîntec mut, cu glasuri mii ce zic,
Ca într-un glas: stingher nu eşti nimic.
(*M.M.*)

9

Is it for fear to wet a widow's eye
That thou consum'st thyself in single life?
Ah! if thou issueless shalt hap to die,
The world will wail thee, like a makeless wife;
The world will be thy window, and still weep
That thou no form of thee hast left behind,
When every private widow well may keep
By children's eyes her husband's shape in mind.
Look! what an unthrift in the world doth spend
Shifts but his place, for still the world enjoys it;
But beauty's waste hath in the world an end,
And, kept unused, the user so destroys it.
No love toward others in that bosom sits
That on himself such murd'rous shame
commits.

9

Pe văduva ce te-ar boci, vrei oare
S-o cruţi, de-ţi mistui viaţa-n burlăcie?
Lipsit de-urmaşi, de mori din întîmplare,
O lume-ntreagă văduvă-o să-ţi fie!
O lume văduveşti şi-o faci să plîngă,
Tiparul măiestrit de nu-ţi repeţi.
Ştii? Văduvele-şi uită chinul lîngă
Copiii-n care soţu-a pus peceţi.
Vezi tu? Ce-a irosit un mînă-spartă
Tot poate-aduce-n lume bucurie,
În alt loc doar. Dar frumuseţea-i moartă
De n-o dai lumii şi-o păstrezi pustie.
    Cel ce-a comis asupră-şi crime-asemeni,
    Nici pic de milă n-are pentru semeni!

(*I.F.*)

*

O văduvă cruţi oare de suspine,
De-ţi faci, holtei, risipă din viaţă?
Ah! dacă mori, păstrînd urmaşii-n tine,
Laşi lumea-n plîns, ca pe-o cernită soaţă.
Căci lumea-ţi va fi văduva, mîhnită
Că nu-i laşi nici un chip de-al tău, pe cînd
O văduvă de rînd, mai fericită,
Privind la fiu, pe soţ îl vede-n gînd.
Vezi, dacă-n lume cheltui o avere,
Ea-i tot a lumii, locul doar şi-l mută;
Dar frumuseţea, risipită, piere,
Şi-o spulberi, chiar păstrînd-o ne-ncepută.
    Nu-i dragoste-ntr-un suflet, cînd pe sine
    Se-omoară printr-o astfel de ruşine.

(*T.B.*)

*

*

De teamă c-a ta văduvă va plînge,
Holtei îţi mistui viaţa ce răsfaţă?
Ah! dacă mori fără urmaşi de sînge
O lume te va plînge ca o soaţă.
Căci lumea văduva-ţi va fi, plîngînd
Că trup din trupu-ţi n-ai lăsat s-apară,
În timp ce orice văduvă de rînd
Pe soţ, prin prunc, şi-l aminteşte iară.
Averea – vezi? – de-o-mprăştii nu dispare:
Doar locu-şi schimbă şi-altu-i bucuros;
Dar frumuseţea, care-i trecătoare,
Nefolosită,-şi pierde-al ei folos.
Pe nimeni nu iubeşte cel ce ţine
Să se ucidă c-o aşa ruşine.

(*N.Ch.*)

*

Spre-a nu-ţi lăsa în urmă văduva
Cu ochii uzi, te pierzi trăind holtei?
Ah, fără fii de vei muri cumva,
O lume te-ar jeli în locul ei.
Ţi-ar fi chiar Lumea văduvă sărmană
Bocind că n-ai lăsat făpturi ca tine...
Privind la prunci, a soţului icoană
O ţine minte văduva mai bine.
Căci, vezi, ce zvîrle-aici risipitorul
Aduce lumii, dincoace, folos;
Dar dacă ţii frumosul pieritorul
Nefolosit, părădui ce-i frumos.
Nu-i dragoste de-aproapele în cel
Ce astfel îşi căşună însuşi el.

.(*T.D.*)

*

*

Ţi-e teamă ochi de văduvă să laşi
Tu, cel care-n singurătate plînge?
O, de-ai să mori cumva fără urmaşi
Ca o muiere, lumea te va plînge;
Ea văduvită fi-va lăcrimînd
Că n-ai lăsat tipar în umbra zilei
Şi nu poate, ca văduvă de rînd
Să-şi afle soţu-n ochii, ai copilei.
Vezi, tot ce-n viaţă irosiri ne par,
Cu chip schimbat în lume-şi află zborul,
Ascuns se stinge-al frumuseţii har
Şi îl destramă chiar tăinuitorul.
　　Nu-i dragoste în inima ce-ncearcă
　　Săgeţile spre sine să le-ntoarcă.

(*Gh.T.*)

*

De ce stingher te mistui în zadar,
Au te-nfioară lacrimi de vădană?
Dar de te-i săvîrşi, vai, făr'vlăstar,
Va plînge Firea, soaţă-n neprihană.
Vădană-i Firea, ce-o jeli-n vecie
Că-n urmă chip aievea-ţi n-ai lăsat,
Cînd poate orice văduvă să-nvie
În ochii-odraslei stinsul ei bărbat.
Vezi, ce risipă-a Firii iroseşte,
Ea se strămută-n zariştile Firii,
Dar frumuseţea Firii asfinţeşte,
Acel ce n-o rodeşte-o dă pieirii:
　　Nu-i drag să-şi afle-n pieptul lui sălaş,
　　Şi-i dragostei de sine ucigaş.

(*M.M.*)

10

For shame! deny that thou bear'st love to any,
Who for thyself art so unprovident.
Grant, if thou wilt, thou art beloved of many,
But that thou none lovest is most evident;
For thou art so possess'd with murderous hate
That 'gainst thyself thou stick'st not to conspire,
Seeking that beauteous roof to ruinate
Which to repair should be thy chief desire.
O! change thy thought, that I may change my mind:
Shall hate be fairer lodged than gentle love?
Be, as thy presence is, gracious and kind,
Or to thyself at least kind-hearted prove:
Make thee another self, for love of me,
That beauty still may live in thine or thee.

10

De ţi-e ruşine, neagă că iubeşti,
Tu, ce te risipeşti cu-aşa cruzime!
Poţi spune, dacă vrei să spui, că eşti
Iubit de mulţi, dar tu nu ţii la nime!
Căci, stăpînit de ura ucigaşă,
Nu pregeţi şi-mpotrivă-ţi să conspiri
Minînd arhitectura ta gingàşă
Pe care s-o repari ar fi s-aspiri!
O, schimbă-ţi gîndul, ca să schimb ce spun:
Tu găzdui ura, laşi la porţi iubirea!
Fii cum arăţi: mărinimos şi bun,
Sau ţie baremi fii-ţi cum ţi-e firea.
De dragul meu, mai fă-ţi alţi *tu*, şi fă-i
Frumoşi cum eşti, şi vei trăi-n ai tăi.

(*I.F.*)

*

Greşeşti! Să spui că nu iubeşti pe nime
Cînd eşti nesocotit cu tine, chiar!
Eu recunosc că farmeci o mulţime
În schimb, că nu iubeşti, e foarte clar.
Prea stăpînit de-o ură fără margini
Nu te sfieşti să fii duşman cu tine
Lăsînd zidirea mîndră în paragini
În loc s-o întreţii cum se cuvine.
O, schimbă-ţi gîndul ca şi eu să-l schimb!
Mai mult ca la iubire ţii la ură?
Tandreţea, bunătatea fie-ţi nimb;
Măcar de fericirea ta te-ndură.
Fă-ţi un alt tu, de dragul meu, să-ţi fie
Prin el de-a pururi frumuseţea vie.

(*N.Ch.*)

*

*

Să nu spui că iubeşti; ar fi ruşine!
Tu, cărui nici de tine milă nu ţi-i!
Te cred, de vrei, că mult ţin mulţi la tine.
Dar e vădit că tu la nimeni nu ţii.
Căci, parcă rob al cruntei uri, tu nici
Asupra ta nu pregeţi a urzi,
Cercînd frumosul tău lăcaş să-l strici
În loc să-l dregi mai trainic zi cu zi.
Ca să-mi schimb gîndul, schimbă-ţi al tău gînd!
Faci urii, nu iubirii, cald cuibar?
Fii, ah, cum pari a fi: duios şi blînd,
Sau bun cu tine-arată-te măcar;
    De mă iubeşti, dă alt vlăstar ca tine
    Şi frumuseţea-n veci, prin voi, va ţine.

(*T.D.*)

*

Ruşine! Dragostea ţi-e cu tăgadă,
Tu şi cu tine-atît de lăsător,
Te îndrăgesc, nu-i vorbă, o grămadă,
Da-i limpede, de nimeni nu ţi-e dor.
Ce ucigaşă ură-ţi împle firea
Cu mîna ta-mpotrivă-ţi de urzeşti,
Şi făr' să şovăi nimiceşti zidirea
Pe care eşti dator s-o împlineşti.
O, schimbă-ţi crezul, ca să-mi schimb eu gîndul,
Ci urii nu iubirii tu-i faci vatră,
Fii cum ţi-e chipul, pururi bunul, blîndul,
Sau doar cu tine milostiv te-arată:
    Dă mladă, frumuseţea ca să-ţi fie,
    Prin tine ori ai tăi, pînă-n vecie.

(*M.M.*)

*

*

De dragoste ruşine-i să n-asculţi
O, tu ce-i eşti nesăbuinţei fiu;
Ştiu, dacă vreai, poţi fi iubit de mulţi
Dar şi că nimeni nu ţi-e drag, mai ştiu.
Muncit de ură inima-ţi încarci
Cu patimă potrivă-ţi şi ai vrea
Al casei bun acoperiş să-l spargi
În loc să-ţi zidăreşti conac în ea.
Gîndul ţi-l schimbă ca şi eu să-l schimb,
Urii preferă-i al iubirii har,
Fii precum eşti, iluminat de nimb,
Barem de tine-ndură-te măcar...
    Alt eu să-ţi faci, iubindu-mă pe mine
    Şi frumuseţi te-or locui, depline.

(*Gh.T.*)

11

As fast as thou shalt wane, so fast thou grow'st
In one of thine, from that which thou departest;
And that fresh blood which youngly thou bestow'st
Thou mayst call thine when thou from youth convertest.
Herein lives wisdom, beauty and increase;
Without this, folly, age and cold decay:
If all were minded so, the times should cease
And threescore year would make the world away.
Let those whom Nature hath not made for store,
Harsh, featureless and rude, barrenly perish:
Look, whom she best endow'd she gave the more;
Which bounteous gift thou shouldst in bounty cherish:
She carved thee for her seal, and meant thereby
Thou shouldst print more, nor let that copy die.

11

Pe cît de grabnic treci spre-amurg, poţi creşte
Într-unul dintre-ai tăi, de laşi seminţi,
Ca-n sîngele ce-ţi dărui tinereşte
Să dăinui tînăr cînd o fi s-asfinţi.
Frumosul, mintoşenia-n el, şi sporul,
Nebunei vîrste hîde stavili pun,
De cred ca tine toţi, stă vremii zborul
Şi-n scurt soroc toţi oamenii apun.
Stîrpească cei ce nu pentru prăsilă
Natura i-a făcut: răi, proşti, urîţi!
Vezi, celor înzestraţi, belşug de-argilă
Le-a dat, să-şi crească zestrea într-atît!
Te-a plăsmuit pe tine, scump ţipar,
Să-ntipăreşti lut viu, nu funerar.

(*I.F.*)

*

Cu cît te-mpuţinezi, cu atîta creşti
Prin ce-ai creat rupînd ceva din tine,
Iar sîngele ce, tînăr, îl jertfeşti,
E tot al tău, cînd bătrîneţea vine.
„Aşa, e minte, tinereţe, spor;
Altcum, sminteală-i, vîrstă, moarte-nceată":
Dacă te-am crede, timpul-ar sta din zbor,
Şi-n ani şaizeci s-ar stinge lumea toată.
Disparã, sterpi, cei strîmbi şi sluţi, pe care
Natura nu-i făcu să se-nmulţească;
Vezi, dintre-aleşi, ai zestrea cea mai mare,
Belşugul deci belşug să zămislească!
Pecete-i te făcu, să-ntipăreşti
Cu zel modelul, nu să-l nimiceşti.

(*T.B.*)

*

*

Pe cît de iute cazi pe-atît poţi creşte
Prin unul din ai tăi, desprins din tine
Şi-n sîngele ce-l dărui tinereşte
Vei dăinui cînd bătrîneţea vine.
Ai minte, farmec, spor, numai aşa;
Altfel, sminteală-i, vîrstă, şubrezenii.
De-ar crede toţi ca tine Timpu-ar sta
Şi lumea s-ar sfîrşi-n şase decenii.
Cei de Natură ne-ndrăgiţi să piară
(Răi, sluţi, nevolnici) fără de urmaşi!
Dar ţie dîndu-ţi zestrea cea mai rară,
Belşugul ei îmbelşugat să-l laşi.
Sigiliu-i te-a făcut, ca mai departe
Să-l pui cu spor, nu să-l distrugi prin moarte.

(*N.Ch.*)

*

Pe cît de iute-apui, pe-atît de iute
Într-un urmaş te poţi împrospăta;
Şi, cît nu sînt juneţile trecute,
Răsad să-l ştii, din primăvara ta.
Ce-i rodnic, drept, frumos, aşa răzbate;
Altcum: gînd gol, ani vechi, paragini reci;
Ne-am stinge toţi, ca tine de-am socoate
Şi-ar piere lumea pînă-n ani şaizeci.
Cei nemeniţi de Fire să rodească
– Pociţi, neghiobi şi aspri – sterpi să moară;
Dar, vezi, cînd Firea zestre-ţi dă, regească,
Ţi-e dat să dărui darnic din comoară.
În tine Firea şi-a cioplit peceţi
Nu să le-ngropi, ci să te tot repéţi.

(*T.D.*)

*

*

Te-nalţi cu cît te-a cucerit declinul
Într-unul din ai tăi, de tine rupt
Şi tînărului sînge-i tăinui plinul
Spre a-l purta, de tinereţe supt.
Gînd înţelept: lumină şi sporire,
Fără de tine nebunie-i tot,
De toţi te-ar crede, lumea-n năruire
În ani şaizeci s-ar cheltui, socot.
Dispară cei cu suflete de ceaţă,
Pociţi şi răi, soi sterp şi fără har,
Dar tu, cu dar îmbelşugat, învaţă
Că-i vremea darul să rodească dar!
    Pecete-a firii, tipăreşte-ţi semnul,
    Tiparul nu-l zdrobi: iată-mi îndemnul!

(*Gh.T.*)

*

Vei răsări, cît luneci spre amurg,
Într-o mlădiţă-a ta ce-o laşi în urmă;
Cămări de umpli-acum cu vlaga-n pîrg
Ca şi-ale tale-s, vlaga de se curmă.
Aici sînt cuget, har şi avuţii,
Nevolnicii acolo, recea moarte,
Cu-asemeni gînduri, timpul s-ar opri,
Şaizeci de ani ar fi a lumii parte.
Să laşi ce Firea-a hărăzit să piară:
Mojici, neobrăzaţi şi răi, priveşte
Pe cei ce-au dăruit, cum le dă iară,
Şi marea-i moştenire ţi-o sporeşte:
    Ea nu ţi-a pus pecetea-i în zadar,
    Rodind, nu da pieirii-acest tipar.

(*M.M.*)

12

When I do count the clock that tells the time,
And see the brave day sunk in hideous night;
When I behold the violet past prime,
And sable curls all silver'd o'er with white;
When lofty trees I see barren of leaves,
Which erst from heat did canopy the herd,
And summer's green all girded up in sheaves,
Borne on the bier with white and bristly beard,
Then of thy beauty do I question make,
That thou among the wastes of time must go,
Since sweets and beauties do themselves forsake
And die as fast as they see others grow;
And nothing 'gainst Time's scythe can make defence
Save breed, to brave him when he takes thee hence.

12

Cum stau şi-ascult cum bate-n turn un ornic
Şi văd cum noaptea-neacă dalba zi,
Şi flori se trec, şi timpul nestatornic
În plete ninge fire argintii,
Cînd văd golaşi copacii de frunzişul
Sub care vara se-adumbreau cirezi,
Şi-n holde văd cum cară secerişul
Pe tărgi, bărboşi snopi ţepeni ce-au fost verzi,
La frumuseţea ta mă duce gîndul.
Căci treci şi tu, cum toate-n timp sfîrşesc
Şi cele dulci amarelor las rîndul
Şi mor cu-acelaşi zor cu care cresc.
Tu, pentru coasa vremii n-ai drept scut
Copii, s-o-nfrunte cînd te va fi vrut!
(*I.F.*)

*

Cînd văd cum ceasul vremea o măsoară,
Cum, scurte-n clipe, zilele ne mint;
Cum putrezeşte verdea primăvară
Şi bucle brune scapătă-n argint;
Cînd pomii-nalţi sînt văduvi de podoabă
Şi-n umbra lor nu mai tresaltă viaţă;
Cînd coapta vară-mbătrîneşte-n grabă
Şi-şi lasă haina-ntr-un sicriu de ghiaţă;
Cînd te-o ajunge-a vremii pustiire,
Ca orice graţii ce se ofilesc,
Ca flori, şi tinereţe, şi iubire,
Cînd intră-n noapte cînd noi muguri cresc;
De coasa Timpului tu scapi abil
Şi-ţi pregăteşti nemoartea – prin copil.
(*N.P.*)

*

Bătaia-n ceasul vremii cînd o număr,
Şi-n beznă văd cum dalba zi apune,
Cum viorele mor pe-al verii umăr,
Şi ninge-n păr argint peste tăciune;
Cînd văd cum pomul chipeş frunza-şi pierde,
Ieri încă scut al turmei pe cîmpie,
Şi, strînsă sul, a verii haină verde,
În chip de snopi bărboşi, pe năsălie,
În minte frumuseţea ta-mi răsare,
Căci ai de mers prin vremea ce omoară,

Iar grație și farmec n-au scăpare,
Ci mor, de cum prind altele să-apară;
De coasa Vremii nu te poți feri;
Doar zămislind o-nfrunți, cînd te-o răpi.
(*T.B.*)

*

Cînd număr pașii timpului pe ornic
Și văd cum noaptea-nghite mîndra zi,
Cum vioreaua piere și cum, spornic,
În negrul păr ning fire argintii;
Cînd văd goi pomii ce odinioară
Chemau la umbră vitele să vie;
Cînd văd în snopi verdeața de-astă vară
Cu bărbi zbîrlite stînd pe năsălie;
Atunci îmi spun că dulcea-ți frumusețe
Va pustii-o timpul și, firesc,
Plăceri și farmec n-au s-o mai răsfețe
Că iute pier cum alte iute cresc.
De coasa Vremii n-ai apărători;
Doar prin urmași o-nfrunți cînd o să mori.
(*N.Ch.*)

*

Privind cum ceasul vremea o dumică
Și-n pîcle sumbre ziua cum se-neacă,
Și alb de-argint sclipind în neagra chică,
Și toporașii gata să se treacă,
Ori pomii falnici desfoiați văzîndu-i,
Ce altcîndva umbriseră ciopoare,
Și rodul verde-al Verii dus la rîndu-i
Pe tărgi, în snopi cu bărbi înțepătoare,
Atunci, gîndind la dalbu-ți chip, iau seamă
Cum calci pe pleava vremilor trecute,
Căci frumuseți și farmec se destramă,
Și grabnic mor, la fel cît cresc de iute.
Doar zămislind agonisești putere
Să-ntîmpini vajnic Timpul, cînd te-o cere.
(*T.D.*)

*

Cînd văd cum timpul curge pe cadrane
Și ziua se afundă-n noaptea crudă
Cînd văd pălirea florii diafane
Și vița albă-n negrul păr crescută;
Cînd arborii sînt sterpi, cu foi bătrîne,

Ei, baldachin al turmelor, în vară
Şi verdele-nchingat în snopi rămîne
Pe năsălie dus pe roţi de cară;
Atunci la frumuseţea ta-mi duc gîndul,
Tu, care-o porţi prin vînt şi irosire
Dulceţi şi farmec – timpul li-i mormîntul
Alte minuni vin lumile să mire.
    Nu-i pavăză cînd timpu-şi sună coasa,
    Doar dacă puii-ţi luminează casa...

(*Gh.T.*)

*

Cînd ornicu-mi socoate-al vremii pas,
Şi ziua văd de hîda noapte stinsă,
Din viorea nimic cum n-a rămas,
Cu-argint şuviţa neagră toată ninsă;
Cînd văd golaş copacul, falnic ieri,
Ce alina de arşiţă o turmă,
Pe năsălii verdeaţa mîndrei veri,
Cărată-n snopi zburliţi, albi, că se curmă,
Îmi spun atunci: şi frumuseţea ta
Paraginile vremii-au s-o sfîşie,
Şi har şi gingăşii s-or despuia,
Pierind grăbit cum altele-au să-nvie;
    Din coasa Vremii nu te mai ridici,
    Ţi-o-nfruntă spiţa cînd te-a strîns de-aici.

(*M.M.*)

*

Cînd văd cum clipele din ornic zboară,
Cum ziua scapătă spre noaptea grea,
Cum ninge-n părul, negru-odinioară,
Cum se-ofileşte biata viorea;
Cînd văd copacii falnici, goi acum,
Sub care, vara, se-odihnea vreo turmă,
Şi văd şi carele, purtînd duium
Bărboşii snopi, pe drumul cel din urmă, –
Privindu-ţi frumuseţea-mi spun anume
Că e şi ea un lucru pieritor
Ca tot ce-i dulce şi frumos pe lume,
Crescînd sub ochii celor care mor.
    De coasa Timpului te scapă doar
    Urmaşii, înfruntînd-o temerar.

(*P.S.*)

13

O! that you were yourself; but, love, you are
No longer yours than you yourself here live:
Against this coming end you should prepare,
And your sweet semblance to some other give:
So should that beauty which you hold in lease
Find no determination; then you were
Yourself again, after yourself's decease,
When your sweet issue your sweet form should bear.
Who lets so fair a house fall to decay,
Which husbandry in honour might uphold
Against the stormy gusts of winter's day
And barren rage of deadh's eternal cold?
O! none but unthrifts. Dear my love, you know
You had a father: let your son say so.

13

O, de-ai fi tu, iubite! Dar nu eşti
Al tău măcar, nici nu trăieşti în tine!
De ce gingàşul chip nu te-ngrijeşti
Să nu ţi-l ia sfîrşitul care vine?
Aşa, frumseţea luată cu-mprumut
Scadenţă n-ar cunoaşte, căci la rîndu-ţi
Ai fi tu însuţi, chiar zăcînd în lut
Şi chipul dulce fiii tăi purtîndu-ţi.
O, cine casa-şi lasă goală-n ierne
Cînd gazda bună grijă-ar şti să-i poarte
Ţinînd la porţi furtunile eterne
Şi furia stearpă-a gerului de moarte?
    Nechibzuinţa doar! Iubite, ştii
    Că ai un tată! Aibă şi-ai tăi fii!

(*I.F.*)

*

O, dacă-ai fi tot tu! Dar eşti, iubite,
Al tău, doar pînă viaţa te mai are;
Sfîrşitul vine: pregăteşte-mi-te,
Dînd altui a ta dulce-nfăţişare.
Căci frumuseţea arendată ţie
Nu are-atunci veleat, iar tu rămîi
Tu însuţi, moartea după ce-o să vie,
Şi-n rod păstra-vei vraja ta dintîi.
Au cine-şi lasă casa să decadă,
Cînd, gospodar, îi poate da puteri,
Să-nfrunte aspra iernii cavalcadă
Şi-al morţii nemilos şi veşnic ger?
    Risipa doar! Vezi, ai avut un tată;
    La fel să zică fiul tău odată!

(*T.B.*)

*

O, de-ai fi tu al tău! Dar, dragul meu,
Nu-ţi eşti al tău decît pînă la moarte.
Fii-i stavilă sfîrşitului; nu-i greu
De laşi un altul chipul să ţi-l poarte

Aşa, mîndreţea ce ţi-e arendată
Nu va avea scadenţă şi-ai fi iar
Tu însuţi, după moarte, înc-o dată
Trecîndu-ţi chipul scumpului vlăstar.
Cine-ar lăsa ruina să se-aştearnă
Pe casa lui şi nu i-ar da putere
Să-nfrunte vijeliile din iarnă
Şi sterpul frig sub care totul piere?
Risipa, doar! Tu spui c-avut-ai tată;
Şi fiul tău să spună-aşa odată.

(*N.Ch.*)

*

O, de ţi-ai fi stăpîn! Dar nu-ţi eşti însuţi
Stăpîn, decît prin viaţă cît rămîi...
Sorocul, deci, aşteaptă-l strămutîndu-ţi
În altul boiul chipeş mai întîi.
Astfél frumseţea ta, vremelnic oaspăt,
N-ar istovi; atunci ai şti că iar
Te naşti, şi-ţi e şi după moarte proaspăt
Frumosul chip în chipeşul vlăstar.
Au cine lasă-aşa zeesc lăcaş
Paraginii, cînd omul grijuliu
L-ar ocroti de-al iernii vînt abraş,
De-al morţii ger, de veşnicul pustiu?
Nesăbuiţii! Adu-ţi, dar, aminte
De tatăl tău... şi fii şi tu părinte.

(*T.D.*)

*

De-ai fi al tău, iubite! tu, ce eşti
Tot mai puţin al vieţii şi e timpul
Acest sfîrşit de-acum să-l pregăteşti
Rodind din tine-alt chip să-ţi fie schimbul.
Atunci, fără de margini frumuseţi
Robite ţie, n-ar fi mărginite
Cînd iarăşi sub lumini ai să-ţi răsfeţi
Într-un trup nou, icoanele-amurgite.
Dar cine şi-ar lăsa, părăginit,
Conacul ce-ar putea cu bărbăţie

Să-l'nalţe-n calea vîntului stîrnit
Ca morţii împotrivă să îi fie?
    Risipa! Ai avut părinte-odată;
    Lasă-ţi un fiu, la rîndul tău fii tată!

(*Gh.T.*)

*

O, dacă-ai fi al tău! Dar tu nu eşti
Mai mult decît respiri pe-acest olat,
Pieirea vine. I te-mpotriveşti,
Gingaşul chip în altul de-ai lăsat.
Ţi-e în arendă frumuseţea dată
Fără soroc, şi după moarte iar,
Prin tine însuţi, iar întruchipată
În gingaş fiu, purtînd gingàş tipar.
De ce-n paragini laşi o mîndră casă,
Ce-ar ţine-o gospodaru-n mare preţ
Să stăvilească iarna viforoasă,
Şi moartea stearpă, veşnicu-i îngheţ?
    Părinte ai avut; totu-i ţărînă.
    Un fiu şi ţie-ai grijă să-ţi rămînă.

(*M.M.*)

*

O, de ţi-ai aparţine! Dar nu eşti
Al tău, decît atît cît eşti în viaţă:
De moarte cată să te pregăteşti,
Dînd altuia să-ţi poarte mîndra faţă.
Atunci şi frumuseţea ta, ce-i doar
Primită în arendă, ar rămîne:
Ai fi, chiar dacă mori, tu însuţi iar
Prin cel ce-ar semăna la chip cu tine.
Cine-ar lăsa-n paragină o casă
Atît de mîndră,-n loc de-a o feri
Cu grijă, de năpraznica vîntoasă,
De gerul morţii care va veni?
    Doar un nechibzuit! Tu, însă, cată
    Să ai un fiu: şi tu-ai avut un tată!

(*P.S.*)

14

Not from the stars do I my judgement pluck;
And yet methinks I have astronomy,
But not to tell of good or evil luck,
Of plagues, of dearths, or seasons' quality;
Nor can I fortune to brief minutes tell,
'Pointing to each his thunder, rain and wind,
Or say with princes if it shall go well,
By oft predict that I in heaven find:
But from thine eyes my knowledge I derive,
And, constant stars, in them I read such art
As 'Truth and beauty shall together thrive,
If from thyself to store thou wouldst convert';
Or else of thee this I prognosticate:
'Thy end is truth's and beauty's doom and date.'

14

Tot ce prevăd, eu nu citesc în stele;
Şi totuşi, parc-aş şti astrologie!
Dar nu ca să prezic noroc sau rele,
Boli, foamete, ierni lungi dac-or să fie:
Nici clipa trecătoare, nu pot spune
Ce vînt, ce ploi, ce fulgere o pasc;
Nici de domnii nu ştiu de vor fi bune,
Citind zodiacul orei cînd se nasc.
Din ochii tăi ştiinţa mea se-nchează
Şi – stele fixe – scrie-n ei că pot
Frumos şi *Adevăr* să se-nţeleagă,
De-ai vrea să nu ţii pentru tine tot.
    De nu, ascultă ce-ţi proorocesc:
    În moartea ta-i sfîrşitul lor obştesc.

(*I.F.*)

*

Eu nu din stele-adun înţelepciune,
Şi-s totuşi astrolog, pe cîte văd,
Dar nu din cei ce se pricep a spune
De-or fi bucate, molimi sau prăpăd;
Nici prorociri pe clipe nu ştiu face,
Ce ploi sau vînt îl pasc pe fiecare,
Sau dacă regii vor domni în pace,
Cum de pe boltă aflu nu arare;
Ci tot ce ştiu din ochii tăi mi-apare,
Şi-ntr-înşii, ca-n statornici aştri, scrie:
Frumos şi Adevăr vor fi în floare,
De n-o să-ţi dărui totul numai ţie;
    Altminteri, îţi prezic: cînd vei muri,
    Frumosul şi-Adevărul s-or sfîrşi.

(*T.B.*)

*

*

Priceperea nu mi-o adun din stele
Şi, totuşi, parcă-s astrolog un pic
Deşi nu ştiu de bune sau de rele,
De plăgi, de lipsuri sau de timp să zic;
Nu ştiu ce-aduce clipa care vine:
Ori trăznete, ori ploi şi vînt şi tac,
Nici dacă domnilor le-o merge bine
Deşi pricep al bolţii zodiac.
Dar ochii tăi sînt cartea cea mai bună
Şi, sori statornici, astfel mă învaţă:
„Frumosul şi-Adevărul se-mpreună
Cînd dărui vieţii tot ce-ai strîns o viaţă".
De nu, îţi prorocesc: la moartea ta
Frumos şi Adevăr vor înceta!

(*N.Ch.*)

*

Spre ce pricep nu stelele mă-ndrumă,
Şi totuşi parcă-s meşter zodier;
Dar nu ghicesc de foamete, de ciumă,
De sorţii răi sau blînzi, de moine, ger...
Nici pot prezice zestrea clipei scurte
Cum fi-va: ploaie, trăsnet, vijelie,
Şi nici norocul prinţilor la curte,
Cetind mereu ce sus pe boltă scrie,
Ci tot ce ştiu din ochii tăi se-adună,
În ei – statornici sori – văzînd în floare
Frumosul şi-Adevărul împreună,
Făptura de-ţi vei face-o roditoare;
Altmintrelea, la moartea ta prevăd
Sfîrşitul amînduror în prăpăd.

(*T.B.*)

*

*

Eu nu culeg din stele-nţelepciune
Şi totuşi sînt un fel de astrolog
Dar nu prezic nici rele şi nici bune,
Pricepere de Chronos nu-mi arog.
Nu ghicesc soarta-n clipa care trece,
N-arăt cu degetul de-s ploi ori vînt,
Nu ştiu nici regilor cum le mai merge,
Deşi cunosc al astrelor cuvînt.
Din ochii tăi ştiinţa-mi trag, înaltă,
Ca-n stele fixe-n ei citesc minuni:
„Frumos şi Adevăr vor fi de-olaltă
Dacă-ai să uiţi doar ţie să-ţi aduni!"
    Şi-ţi zic, cînd ziua morţii o să-ţi vie
    Frumos şi Adevăr, n-or să mai fie...

(*Gh.T.*)

*

Eu cugetarea n-o culeg din stele;
Deşi ştiinţa lor nu mi-e străină,
Nu prorocesc ursite bune, rele,
Nici ciuma, foamea, vremea cum se-mplină.
Nu ştiu nici soarta clipelor fugare,
De-aduc ori trăsnet, ploi de-aduc ori vînt,
Nici de-o fi bună-a prinţilor cărare,
Cînd semnului ceresc nu-i dau cuvînt.
Ce ştiu, doar ochii tăi pot să-mi arate,
Sînt stele de nădejde ce-mi dau glas:
Credinţă, har, cu spor îngemănate
Vor fi, din tine-o urmă de-a rămas:
    De nu, cu-al tău sfîrşit, mi-e prevestirea:
    E dat credinţei, harului, pieirea.

(*M.M.*)

15

When I consider every thing that grows
Holds in perfection but a little moment,
That this huge stage presenteth nought but shows
Whereon the stars in secret influence comment;
When I perceive that men as plants increase,
Cheered and check'd even by the self-same sky,
Vaunt in their youthful sap, at height decrease,
And wear their brave state out of memory;
Then the conceit of this inconstant stay
Sets you most rich in youth before my sight,
Where wasteful Time debateth with Decay,
To change your day of youth to sullied night;
And all in war with Time for love of you,
As he takes from you, I engraft you new.

15

Cînd mă gîndesc că toate cele ce apar
desăvîrşire scurtă cuceresc pe rînd,
că scena-aceasta-a lumii ne arată doar
ce stelele ne revelează povestind,
cînd văd că oamenii ca pomii cresc
înviorați şi-năbuşiți de-acelaşi cer,
mîndri de seva tinereţelor descresc
şi în mormînt cu starea lor frumoasă pier:
icoanele acestei nestatornicii
te-aduc în tînără splendoare-n fața mea,
iar timpul şi ruina rea țin sfat, pustii,
cum ziua jună să ți-o schimbe-n noapte grea.
Cu timpul războindu-mă, pe creanga ta
cu drag eu altoiesc din nou ce el îți ia.

(*L.B.*)

*

Cînd mă gîndesc că tot ce este n-are
Decît o clipă-n plin desăvîrşire,
Că veşnic scena lumii e-n schimbare
Sub tăinuita stelelor rotire,
Că oamenii şi ierburile cresc
Hrăniți şi arşi pe rînd de-acelaşi cer,
Că seva şi vigoarea-şi cheltuiesc
Fălindu-se că-s vii, şi-n urmă pier,
Cînd văd atîta nestatornicie,
Mult mai de preț îmi pari, ştiind că pot
Pustiul *Timp* şi *Vîrsta*, raza-ți vie
În noapte grea s-o schimbe, prin complot.
De dragul tău luptînd cu Timpul, vreau
Ce-ți fură el pe veci la loc să-ți dau.

(*I.F.*)

*

Cînd mă gîndesc la tot ce-i viu, că n-are
Decît o clipă de desăvîrşire,
Că-n tot ce-arată scena asta mare
E-a stelelor ascunsă-nrîurire;
Cînd văd că omul ca o plantă creşte,
Că-acelaşi cer l-alintă şi-l doboară,
Că tocmai cînd ajunge-n vîrf, descreşte,
Iar faima lui uitarea o-nconjoară;
Văzînd în toate nestatornicia,
Tu, mîndru tînăr, îmi răsai în față,

Cînd Vremea se uneşte cu Urgia,
Să schimbe-n beznă ziua ta măreaţă,
Şi Vremea-nfrunt, iubindu-te mereu,
Şi tot ce smulge ea, ţi-adaug eu.

(*T.B.*)

*

Cînd mă gîndesc că orişice răsare
Stă în desăvîrşire doar o clipă,
Că totu-i joc pe-a lumii scenă mare
Pe care stelele îl înfiripă;
Cînd văd că omul ca şi iarba creşte
Îmbucurat şi frînt de-acelaşi cer,
Dar seva, cînd pe culme-s, le descreşte
Şi anii falnici în uitare pier:
Văzînd această nestatornicie
Mai tînăr, parcă, îmi apari în faţă
Cînd Timpul şi Ruina se îmbie
Să înnopteze ziua ta semeaţă.
De dragul tău cu Timpul lupt mereu
Ca tot ce-ţi ia, din nou să-ţi dărui eu.

(*N.Ch.*)

*

Cînd chibzui despre tot ce-i lucru viu
Că-abia un ceas desăvîrşire are,
Că lumea-i doar un teatru mult mlădiu
Sub tăinuita stelelor lucrare,
Cînd văd pe om ca plantele crescînd
Înviorat şi ars de-acelaşi soare,
Trufaş de tinereţea-i, dar curînd
Surpat din slava slavei în uitare,
Atunci acest destin şovăitor
Nemăsurat de tînăr mi te-arată,
Deşi Primejdii mari şi Vremea vor
Să-ţi facă zorii noapte necurată...
De dragul tău, cu Vremea port război:
Ce smulge ea din tine, eu înnoi.

(*T.D.*)

*

Cînd văd că tot ce creşte-i rod netrainic,
O clipă doar sortit desăvîrşirii,
Şi simt că-i tălmăcită-n stele, tainic,
Pe boltă, uriaşa scenă-a firii:
Cînd îi privesc pe oameni ca pe flori,

Vlăstare nouă sub acelaşi cer,
De sevă plini ori goi; cînd mîndri sori,
Cînd bieţi ologi, uitaţi cu toţi cînd pier, –
Atunci chiar gîndul nestatorniciei,
Mai gingaşă în ochii mei te poartă;
Dar chipul prins sub geana veşniciei,
Îl văd în umbre, veştejit, de soartă.
Şi războiesc, de dorul tău robit,
Cu Timpul, să-ţi redau ce ţi-a răpit!

(*N.A.-A.*)

*

Cînd ştiu că tot ce-n juru-ne viiază
Este desăvîrşit numai o clipă,
Că tot ce-n scena vieţii se aşază
E-nrîurit de-a stelelor risipă;
Cînd oamenii, puiţi ca iarba-n lume,
Îi văd slujiţi şi stinşi de-o stea avară
Ce-i micşorează cînd ajung pe culme,
Zvîrlindu-i din memorie afară;
Văzînd în toate-un nestatornic tremur,
Vederii mele, umbra ta-mi ajungă,
Mereu întinerind sub crug de vremuri
Ce-ar vrea să schimbe ziua-n noapte lungă...
Cu timpul ce te fură duc război
Şi tot ce fură eu ţi-ntorc 'napoi.

(*Gh.T.*)

*

De cumpănesc cum orice rod al humii
E împlinit doar pentru-o biată clipă,
Deşertul joc pe marea scenă-a lumii
În taina stelelor cum se-nfiripă,
Cum om şi frunză cresc şi-acelaşi cer,
Cum bici le dă şi binecuvîntare,
În floare-ntîi, pe culmi apoi cum pier,
Cum li-e zvîrlită fala în uitare,
Atunci, de faţă cu zădărnicia,
Mi se iveşte frageda-ţi făptură,
La sfat stă Timpul cu Nimicnicia
Să-ţi schimbe mîndra zi cu-a nopţii zgură:
De dragul tău, în trîntă Timpul nărui
Şi de te pradă, toate iar îţi dărui.

(*M.M.*)

16

But wherefore do not you a mightier way
Make war upon this bloody tyrant, Time?
And fortify yourself in your decay
With means more blessed than my barren rhyme?
Now stand you on the top of happy hours,
And many maiden gardens, yet unset,
With virtuous wish would bear your living flowers
Much liker than your painted counterfeit:
So should the lines of life that life repair,
Which this, Time's pencil, or my pupil pen,
Neither in inward worth nor outward fair,
Can make you live yourself in eyes of men.
To give away yourself keeps yourself still;
And you must live, drawn by your own sweet skill.

16

De ce n-alegi mai bune căi să-nfrîngi
În crunt război despòtul Timp, adică?
Drept stavili vîrstei, pentru ce nu-ţi strîngi
Mai greu zăgaz ca versu-mi de nimică?
În floarea vieţii, răsfăţat de ore,
Ce pajişti nenuntite, azi, de plug
N-ar vrea sămînţa viitoarei flore
Să ţi-o rodească-n brazde din belşug?
Dînd vieţi din tine, preţ dai ăstei vieţi,
Ce pana mea şi-a Timpului, gîngavă,
N-ar şti-n splendoare şi-n lăuntric preţ
Să ţi-o păstreze-n veci, cîntîndu-ţi slavă.
  Doar de te dărui veşnic te păstrezi,
  Trăieşti pe veci cum ştii să te gravezi.

(*I.F.*)

*

Dar pentru ce nu porţi cu alte arme
Război cu Timpul, crîncenul tiran,
Şi nu-ţi alegi, ca el să nu te sfarme,
Mai sacru scut ca versul meu sărman?
În plin zenit eşti azi, şi nu puţine
Grădini fecioare ţi-ar purta cu dor
Răsadul viu, ce-ar semăna cu tine
Mai mult decît portretul în culori.
Viaţa ar picta o nouă viaţă,
Cum Timpul-pictor sau cîntarea mea,
Ca preţ lăuntric sau superbă faţă,
Să ţi-o redea aievea n-ar putea.
  Te dăruie, şi-al tău rămîi! Viază
  Prin ceea ce doar harul tău pictează!

(*T.B.*)

*

*

De ce nu cauţi calea cea mai bună
Cînd lupţi cu Timpul crud? De ce te pleci
Şi nu-i pui stavilă cînd ani se-adună
Ceva mai sfînt ca versurile-mi seci?
Azi eşti pe culmea zilelor senine
Şi-n jur livezi-fecioare-s berechet;
Doresc răsadul florilor din tine
Şi nu culorile unui portret.
A vieţii linii viaţa le repară
Cum pana Timpului sau pana mea
De-nvăţăcel, lumina ta, cea clară
Sau din adînc, s-o prindă n-ar putea.
Te dărui şi te păstrezi! Aşa
O să trăieşti, cum ştii a te picta.

(*N.Ch.*)

*

Dar iureş cum de nu dai mai năprasnic,
Război cînd baţi cu Timpul, crudul zbir?
Şi nu-ţi înfrunţi Primejdia c-un paznic
Mai harnic decît versul van ce-nşir?
Azi eşti în vîlva vîrstei desfătate
Şi multe încă nerodite saduri
Rîvnesc să-ţi poarte, cu dorinţi curate,
Nu chipul scris, ci viile-ţi răsaduri;
Cu-al vieţii fir să coşi ce viaţa strică!
Iar pentru nuri şi meritele-ţi mari,
Nici Timpul-scrib, nici peana-mi ucenică
Nu pot a-ţi fi în lume cronicari.
Prin ce împarţi te mîntui de pieire;
Fii singur tu zugravul tău, subţire.

(*T.D.*)

*

*

De ce nu porţi cu mai subtile arme
Război cu timpul şi de ce-ţi alegi,
Cînd el se pregăteşte să te sfarme,
Sărmanu-mi stih cu versuri neîntregi?
Acum, în miez de ore cristaline
Livezi-fecioare fără de răsad
Flori ar purta ce-ţi seamănă mai bine
Decît icoana cu contur sculptat.
Viaţa astfel picta-va iarăşi viaţă;
Nici timpul, nici penelul-ucenic
Lumina ce lăuntric te răsfaţă
N-o ar ivi mai bine cu nimic...
Te dăruieşti? Rămîi, şi-aşa, îmi pare
Trăieşti pictat cu dulce-ndemînare...

(*Gh.T.*)

17

Who will believe my verse in time to come
If it were fill'd with your most high deserts?
Though yet, heaven knows, it is but as a tomb
Which hides your life and shows not half your
parts.
If I could write the beauty of your eyes
And in fresh numbers number all your graces,
The age to come would say 'This poet lies;
Such heavenly touches ne'er touch'd earthly faces'.
So should my papers, yellow'd with their age,
Be scorn'd, like old men of less truth than tongue,
And your true rights be term'd a poet's rage
And stretched metre of an antique song:
But were some child of yours alive that time,
You should live twice: in it and in my rhyme.

17

Vor crede, din ce-am scris, un singur rînd,
În vremi ce vin, cînd eşti slăvit în toate?
Deşi, la naiba! Versul e-un mormînt
În care,-nchis, n-apari nici jumătate!
De-aş şti să scriu ce-ţi văd în ochi lucind,
Să-ţi fur de-aş şti-ntr-un număr virgin boiul,
Cînd n-om mai fi vor spune toţi că mint:
Aşa atingeri n-au atins noroiul!
Aceste file galbene de vreme
Le-or socoti scorneli de moşi flecari,
Şi slava ta, o toană că-i, s-or teme,
De măscărici dedat la vorbe mari.
    Dar pruncul dacă-n viaţă-ar fi să-ţi fie,
    Tu ai trăi şi-n el, şi-n poezie.

(I.F.)

*

Mi-ar crede versul alte generaţii
Cînd te-aş descrie-ntreg, aşa cum eşti?
Tu azi subtile frumuseţi şi graţii
Ca-ntr-un mormînt le-ascunzi şi le fereşti.
De te-aş putea chiar zugrăvi-n cuvinte,
Cu glasul tău, cu farmecul tău sfînt,
Urmaşii zice-vor: „Poetul minte:
E chip din cer, nu-i chip de pe pămînt".
Pe-ngălbenite file de hîrtie
Dispreţ aşteaptă rimele-mi perechi;
Splendoarea ta? O simplă fantezie,
O-nflioritură dintr-un cîntec vechi.
    Doar într-un fiu al tău, de-o exista,
    Vei vieţui – ca-n poezia mea.

(N.P.)

*

Cîţi au să-mi creadă-n veacuri acest cînt,
De ţi-ar cuprinde harurile toate?
Deşi, mă jur, el ţi-e mai mult mormînt,
Şi nu te-arată nici pe jumătate.
Să-ţi pot descrie ochii în cuvinte,
Şi-n proaspăt şir să-nşir atîtea graţii,
Ar zice cei ce vin: „Poetul minte,
Pe-un chip de humă nu ard constelaţii".
Astfel, de-ngălbenita mea hîrtie
Rîzînd ca de-un moşneag flecar, vor spune

Că n-am scris drept, ci-i numai poezie,
Ecou umflat din cîntece străbune.
Să ai vreun strănepot, te-ai bucura
De două vieți; în el și-n strofa mea.

(*T.B.*)

*

Cine-o să creadă-n vremea care vine
În versul meu, cînd te slăvesc prin toate?
Deși, îți jur! ca-ntr-un mormînt te ține
Și te arată doar pe jumătate.
De-aș ști să cînt privirea ta fierbinte
Și-n stihuri noi splendorile-ți să-nșirui,
Vor spune cei ce vin: „Poetul minte;
Pe frunți de om nu pune cerul miru-i!".
Așa, de-ngălbenita-n timp hîrtie
Vor rîde ca de-un moș într-o ureche
Zicînd că n-a spus drept, că tot ce scrie
Poetul, are iz de modă veche.
C-un fiu ai fi de două ori mai viu
Trăind și-n el și-n versul ce ți-l scriu.

(*N.Ch.*)

*

Au cine-ar crede sihurilor mele
De-ar fi cu-a tale haruri încărcate?
Deși ca-ntr-un mormînt te-ascund în ele
Ce nu te-arată nici pe jumătate...
De-aș zugrăvi privirea-ți prin cuvinte,
Și-ntreg în vers te-aș viersui cum ești,
Urmașii ar cîrti: „Poetul minte,
N-au fost pe lume-așa făpturi cerești".
Deci filele-mi, de vremi pălite, fi-vor
Luate-n rîs ca moșii prea limbuți,
Iar cuveniții psalmi – poetic vifor
Sau tropi de àntic imn vor fi crezuți
Dar viu rămîi, lăsînd pogorîtori,
În ei și-n stihul meu – de două ori.

(*T.D.*)

*

Cine-mi va crede versu-n care-nchid
Tot harul ce te binecuvîntează,
Deși el e mai mult mormînt boltit
Ce nici pe jumătate te păstrează?
Ochii de-ar fi să ți-i descriu și-n vers

Să trec întregul tău izvor de graţii,
Că mint mi se va spune, n-au premers
Nicicînd pe-un chip, culorile din spaţii.
Şi astfel sfoiegitele-mi hîrtii
Vor fi batjocorite şi-mi vor spune
Că tot ce eşti, eşti doar ce zugrăvi
Poetu-n versul cu scorneli nebune.
De-ar fi un prunc de-al tău, atunci în el
Şi-n versul meu ai să trăieşti la fel.

(*Gh.T.*)

*

Cîţi s-or ivi în veac să dea crezare
Acestui stih chiar plin de haru-ţi tot?
Aşa-i, o ceruri, doar o groapă care
Te-ascunde, dezvelind din tine-un ciot.
De-aş şti aşterne vraja-ţi în cuvinte,
Să ţi-o măsor cu-a stihului măsură,
Urmaşii-ar spune: „Ăst poet ne minte;
Cerească nu-i a lutului făptură".
Iar foile îngălbenind de vreme,
Ca guralivii ghiuji, vor fi de-ocară,
Ce-i drept, ea patimă o să se cheme,
Vers lălăit de barzii de-odinioară:
Dar prin copilul tău, pe-acest pămînt
Ai fi-ndoit, în el şi-n tot ce cînt.

(*M.M.*)

*

Cine va crede mîine-n versul meu,
Chiar dacă-n el, azi, farmecu-ţi răzbate?
Ţi-ascunde viaţa ca un mausoleu
Şi nu te-arată nici pe jumătate!
Dac-aş putea frumoşii ochi să-ţi cînt
Ori, pentru nurii tăi, să isc cuvinte
Cu totul noi, s-ar spune: – Pe pămînt
Nu vezi aşa ceva! Poetul minte!
De-aceste file-atunci îngălbenite,
Ar rîde lumea, ca de-un moş flecar,
Zicînd că meritele ţi-s scornite
De-un bard străvechi, sau de-un poet barbar.
Dar ai putea trăi de două ori
Prin versul meu şi prin moştenitori!

(*P.S.*)

18

Shall I compare thee to a summer's day?
Thou art more lovely and more temperate:
Rough winds do shake the darling buds of May,
And summer's lease hath all too short a date:
Sometime too hot the eye of heaven shines,
And often is his gold complexion dimm'd;
And every fair from fair sometime declines,
By chance or nature's changing course untrimm'd;
But thy eternal summer shall not fade,
Nor lose possession of that fair thou ow'st,
Nor shall death brag thou wander'st in his shade,
When in eternal lines to time thou grow'st;
So long as men can breathe, or eyes can see,
So long lives this, and this gives life to thee.

18

Să te asemăn oare cu o zi de vară,
pe tine care mult mai dulce, blîndă ești?
În vijelie mugurii de mai se sfarmă,
scurt măsurată e vara, cînd în timp privești.
Ochiul ceresc lucește, uneori el arde,
culoarea aurie pierde-și-o ades.
Tot ce-i frumos de frumusețe se desparte,
prin voia întîmplării și-al schimbării mers.
Să nu se irosească vara ta vreodată
frumuseții tale vreau să-i dărui veșnic scut.
Să nu se sumețească moartea niciodată
că-n umbra ei tu umbli, și că te-ai pierdut.
    Oamenii cît timp vor respira sub stele –
    tu vei răzbi, trăind în versurile mele.

(*L.B.*)

*

Să te asemui cu o zi de vară?
Ești mai frumoasă și ești mai senină,
În mai, vînt aspru mugurii doboară
În august toamna-a și-nceput să vină!
Adesea soarele-i o grea văpaie,
Iar alteori sub negri nori se-ascunde,
De frumusețe totul se despoaie
Fără să știi de ce și nici de unde.
Dar veșnica ta vară nu se stinge,
Nici chipul tău frumos nu va fi șters,
Nici umbra morții nu te va atinge
Cînd vei trăi în veșnicul meu vers.
    Cît ochi vor fi, cît inimi or să fie,
    Sonetul meu te va păstra tot vie.

(*M.S.*)

*

*

Cu-o zi de vară-ţi pot asemui
Făptura? Ţi-e mai caldă şi mai blîndă!
Cad flori în mai cînd prinde-a vremui
Şi verilor li-s toamnele osîndă.
Jar viu ne pare soarele-uneori
Şi-ades păleşte ochiul lui, cerescul.
Splendorile decad dintre splendori
Şi sorţii rău norocul vitregescu-l.
Dar veşnica ta vară dăinui-va
Şi frumuseţea nu-ţi va fi furată,
Nici moartea-asupră-ţi n-o să-şi urce stiva:
Vei creşte-n vers cu secolii deodată.
    Cît ochi vor fi şi guri vor răsufla,
    El va trăi şi viaţă va să-ţi dea.

(*I.F.*)

*

Să te aseamăn cu o zi de vară?
Tu ai un chip mai gingaş, mai senin;
Vînt aspru-n Mai flori tinere doboară,
Şi-arenda zilei ţine prea puţin.
Cerescul ochi e uneori dogoare,
Şi-n tot ce-i farmec, farmecul dispare,
Cînd firea-n mers ori soarta i-l desţese.
Dar vara ta eternă nu apune,
Nici farmecul ce azi te-mpodobeşte,
Nici văl asupră-ţi Moartea nu va pune,
Cînd tu, prin timp, în vers etern vei creşte.
    Cît inimi bat, şi-n ochi mai e scînteie,
    Mi-e cîntul viu, şi viaţă o să-ţi deie.

(*T.B.*)

*

*

Să te asemăn cu o zi de vară?
Eşti mai încîntător şi mult mai blînd:
În mai vînt aspru mugurii doboară
Şi-arenda verii trece prea curînd.
Cerescul ochi e uneori prea tare
Şi chipu-i de-aur alteori e şters,
Că din frumos tot ce-i frumos dispare
Întîmplător sau prin al Firii mers.
Dar vara ta de-a pururea va ţine
Şi nu-ţi vei pierde farmecu-n estimp;
Nici moartea nu se va făli cu tine,
Că tu prin vers etern creşti peste Timp.
Cît omul suflă, ochi cît or să fie,
Cît viu mi-e versul, viaţă îţi dă ţie.

(*N.Ch.*)

*

Cu-o zi de Vară să te-alătur oare?
Eşti mai frumos, mai molcom şi mai blînd;
În Mai, moi muguri sparge aspra boare
Şi vremea verii trece prea curînd;
Cînd prea pripeşte-aprinsul Ochi ceresc,
Cînd auru-i se-adumbră, alteori,
Şi-n ce-i frumos mîndreţuri istovesc
După noroc, sub sorţii schimbători...
Dar Vara ta eternă nu păli-va,
Nici frumuseţea nu ţi se va pierde,
Şi nu te va umbri Nemilostiva,
Cînd din eternul stih vei creşte verde.
Ochi treaz şi oameni vii cît or să fie,
El viu va fi, şi viaţă-ţi va da ţie.

(*T.D.*)

*

*

Cu-o zi a verii poate să te semui?
Tu eşti mai plin de farmec şi mai blînd!
Un vînt doboară creanga şi blestemu-i
Că frunza verii moare prea curînd.
Ades e ochiul cerului fierbinte
Şi aur îl precede-ntunecat,
Precum frumosul din frumos descinde
Sub cerul simplei firi, netulburat.
Dar vara ta eternă nu păleşte
Şi n-ai să pierzi ce astăzi stăpîneşti
În umbra morţii n-ai să plimbi caleşte
Cînd într-un vers etern ţi-e dat să creşti.
Cît oamenii privesc şi cît respiră
Trăieşti şi tu în cîntu-nchis în liră.

(*Gh.T.*)

*

Să te asemui cu o zi de vară?
Ţi-e firea mai cu farmec, mai blajină,
În mai vînt vitreg mugurii doboară,
Şi zestrea verii e şi ea puţină.
O dată-i ochiul bolţii-nvăpăiere,
O dată-i ceaţă aurul sclipirii,
Din ce-i frumos ades frumseţea piere,
Cum vrea-ntîmplarea sau osînda firii.
Dar vara veşnică îţi este partea,
Minunea-i pururi în robie ţii,
Nu-ţi va şti umbletul prin umbre Moartea,
Te-nalţă versul veşnic în vecii;
Cît suflu-i viu în veac, privirea vie,
În stihu-mi trainic afli trăinicie.

(*M.M.*)

*

*

Să te asemui cu o zi de vară?
Mai blîndă-i frumuseţea ta, o ştiu!
Mulţi muguri pier: vîntoasa îi doboară.
Şi-i scurtă vara, pleacă timpuriu.
Ne frige ochiul soarelui, adese,
Cum auriu-i chip e-ades umbrit;
Chiar frumuseţii celei mai alese
O toană-a Firii-i poate fi sfîrşit!
Dar vara ta e veşnică: nu piere
Nimic din frumuseţea ta, în veci!
S-o însoţeşti ca umbra nu-ţi mai cere
Nici Moartea, cît prin vremi în versu-mi treci!
    Cît vor fi oameni şi cît vor vedea,
    El va trăi şi viaţă îţi va da!

(P.S.)

*

Să te asemui cu o zi de vară?
Tu ești mai gingaș și mai cumpătat.
Muguri de mai în vînt se înfioară
Şi-arenda verii iute-i pe gătat.
Cerescul ochi odat' prea dogorește
Şi chipu-i auriu e-ades umbrit;
Tot ce-i frumos din ce-i frumos descrește,
De soarta sau schimbarea i-a ursit.
Dar vara ta eternă nicicînd pieré,
Nici fi-vei de frumsețe văduvit;
Nici Moartea-n umbra ei nu te va cere,
Cînd în eterne versuri te-am clădit.
    Cît ochii văd și e suflarea vie,
    Mi-e versul viu și-ți dă viață ție.

(M.Angh.I.)

19

Devouring Time, blunt thou the lion's paws,
And make the earth devour her own sweet brood;
Pluck the keen teeth from the fierce tiger's jaws,
And burn the long-lived phœnix in her blood;
Make glad and sorry seasons as thou fleets,
And do whate'er thou wilt, swift-footed Time,
To the wide world and all her fading sweets;
But I forbid thee one most heinous crime:
O! carve not with thy hours my love's fair brow,
Nor draw no lines there with thine antique pen;
Him in thy course untainted do allow
For beauty's pattern to succeeding men.
Yet do thy worst, old Time: despite thy wrong,
My love shall in my verse ever live young.

19

Timp hîlpav, lasă leul bont de gheară,
Dă ţărnii hrană plozii ei tereştri,
Din fălci de tigri smulge colţi, şi-n pară
De rug omoară fenicşii măieştri!
Ierni triste-nşiră după veri zglobii,
În zborul tău, Timp iute de picior!
Cu-o lume-ntreagă fă tot ce-i pofti,
Dar nu-ndrăzni cel mai cumplit omor:
O, nu-ţi grava pe fruntea ce mi-e dragă,
Cu pana-ţi roasă de rugină, ora.
Tu treci, şi las-o albă,-ntinsă,-ntreagă,
Model de frumuseţe tuturora!
　　Dar, fă-i ce-i şti mai rău, bătrîn pervers:
　　Tot tînăr va trăi cel drag, prin vers!

(I.F.)

*

Timp lacom, gheara leului o calcă,
Fă glia puii proprii să-şi mănînce,
Sau smulge colţii tigrului din falcă,
Eterna fenix arde-o-n al ei sînge;
Ne dă, din fugă, zile reci sau soare,
Şi fă ce vrei, Timp iute de picior,
Cu lumea şi cu averea-i trecătoare,
Dar teme-te de cel mai crunt omor:
O, nu-ncrusta cu ore fruntea dragă,
Nici n-o-nsemna cu vechiul tău penel;
Din mers, lui lasă-i frăgezimea-ntreagă,
Să fie-n veci frumosului model.
　　Sau fă-ţi de cap! În ciuda ta, Bătrîne,
　　Cel drag, în versu-mi, tînăr va rămîne.

(T.B.)

*

*

Timp lacom, Leului tocește-i gheara,
Fă glia să-și înghită rodul; frînge
Tăiosul colț de tigru și ca para
Să ardă fenixul în propriu-i sînge;
În goană ne-ncălzește și ne-nghează,
Fă orice vrei, Timp iute de picior;
Usucă lumea și a ei dulceață
Dar nu-ndrăzni cel mai cumplit omor:
O, nu-nsemna pe fruntea scumpă mie
Cu peana-ți veche nici o urmă, chiar;
Din mers păstreaz-o pură, ca să fie
Frumoșilor moștenitori, tipar.
    Dar fă-i ce vrei! În ciuda ta, Bătrîne,
    Prin versu-mi tînăr cel iubit rămîne.

(*N.Ch.*)

*

Timp lacom, gheara leului retează,
Pe-ai humei prunci dă-i humei să-i mănînce,
Din fălci de tigru colții fă să cază,
Eternul Phoenix fă-l să arză-n sînge.
Înșiră-n treacăt ani posaci sau buni,
Fă-ți orice fel de toane, Timp fugaci,
Cu lumea și plăpîndele-i minuni,
Dar marea mîrșăvie n-ai s-o faci:
O, nu lăsa secundele să scurme,
Nici vechea-ți peană, fruntea ce ador;
Tu curgi și las-o albă, fără urme –
Tipar de frumuseți urmașilor...
    Dar poți lovi, Moșnege, cît de greu,
    El pururi tînăr sta-va-n versul meu.

(*T.D.*)

*

*

Toceşte gheara Leului, o, timpe,
Pămîntul lasă-l puii să-şi înghită
Şi smulge-i Tigrului tăiosul ghimpe
Şi Phoenix ardă-n sînge tăvălită!
Faci ore dulci şi triste pe cînd luneci,
Faci, timpule, tot ce pofteşti; suprimă
Ori veştejeşte lumea, poţi s-o-ntuneci,
Dar te opresc să-ncerci cumplita crimă:
Cu multe ore nu-i cresta sprînceana
Fiinţei dragi, n-o scrie cu peniţa
Şi lasă-i liniştea şi neprihana,
Tipar de frumuseţe lasă-i viţa!
    Sau fă-i ce vreai, bătrîne strîmb, în vers
    Ea va întineri cu chip neşters...

(*Gh.T.*)

*

Timp hulpav, leului să-i sfîrteci laba,
Fă maica humă puii să-şi îngroape,
Să-şi ardă Phoenix în cenuşă slava,
Fă colţii tigrului turbat să crape.
Senină, stinsă, firea fă să meargă,
O, Timp fugar, ca tine cum vrei, fie,
Cu veştede-amăgiri, cu lumea largă;
Îţi stăvilesc doar o nimicnicie:
Nu-i sape ceasurile-ţi draga frunte,
Nu-i scrijelească rînduri vechea-ţi peană,
S-o laşi, cum pasul tău o să-ţi înfrunte,
Isvod de frumuseţe pămînteană:
    Haìna-ţi poznă nu-i, moş Timp, pierzare,
    În versu-mi dăinuie iubirea-n floare.

(*M.M.*)

20

A woman's face with Nature's own hand painted
Hast thou,the master-mistress of my passion;
A woman's gentle heart, but not acquainted
With shifting change, as is false women's fashion;
An eye more bright than theirs, less false in
rolling,
Gilding the object whereupon in gazeth;
A man in hue all hues in his controlling,
Which steals men's eyes and women's souls
amazeth.
And for a woman wert thou first created;
Till Nature, as she wrought thee, fell a-doting,
And by addition me of thee defeated,
By adding one thing to my purpose nothing.
But since she prick'd thee out for women's
pleasure
Mine be thy love, and thy love's use their
treasure.

20

Natura chip de fată ţi-a pictat,
Tu, a văpăii mele crai-crăiasă;
Ai suflet feminin, dar ne-nvăţat
Cu toate, ca femeia capricioasă.
Priveşti mai viu, dar n-ai ocheada ei,
Şi moi în aur tot ce-ţi stă-nainte;
Bărbat la chip, ai chipuri cîte vrei,
Şi-ncînţi bărbaţi şi scoţi femei din minte.
Dintîi, Natura te croi femeie,
Dar te-ndrăgi pe cînd lucra la tine,
Şi-adăugă, nevrînd să mi te deie,
Ceva ce n-are noimă pentru mine.
    Dă-mi, dacă eşti menit pentru femei,
    Iubirea mie; lor, folosul ei.

(*T.B.*)

*

Chip femeiesc chiar Firea ţi-a pictat
Şi ai, Domn-Doamnă-a pasiunii mele,
Pur suflet femeiesc, neîntinat,
Nu ca femeile ce ştiu să-nşele.
Ai ochi mai vii ca ele, dar nu fură
Ci duuresc tot ce priveşti cu ei:
Bărbat în fapt, subjugi orice făptură,
Încînţi bărbaţi şi zăpăceşti femei.
Dintîi, Natura te-a ursit femeie,
Dar te-ndrăgi pe cînd te zămislea
Şi-adăugînd ceva, să mi te ieie,
Lipsitu-m-a de folosinţa mea.
    Sortit să fii un dar pentru femei,
    Dă-mi dragostea, iar lor, folosul ei.

(*N.Ch.*)

*

*

Ai – scris de Firea însăşi – chip de fată,
Tu domn şi doamnă patimilor mele,
Şi-o inimă la fel, dar ne-nclinată
Spre toane muiereşti şi amăgele;
Şi ochi mai vii dar nefăţarnici, care
În aur scaldă orişice priveşti:
Cu bărbăteasca ta întruchipare
Orbeşti bărbaţi, frîngi inimi femeieşti.
Zidit dintîi să fii femeie, Firea
S-a-ndrăgostit de lucrul ei frumos
Şi mi te-a smuls, greşind alcătuirea
Şi-adăugînd ce nu mi-e de folos.
Tu cel croit să desfătezi copile,
IUBIREA dă-mi; lor dă-le-amorurile.

(*T.D.*)

*

Chip femeiesc îţi zugrăvi chiar Firea
Şi patimile-mi toate stăpîneşti,
Blajină, de femeie ţi-e-ntocmirea,
Nu joci viclene jocuri muiereşti.
Şi zvăpăieri n-au ochii-ţi de văpăi,
Tot ce privesc ei scaldă-ntr-o lumină,
Culori, nuanţe sînt supuşii tăi,
Robeşti bărbaţi, femei ţi se închină.
Şi Firea zise-ntîi: Să fii femeie!
Dar forma-ţi frămîntînd, te prinse dragă,
C-un pinten vru atunci să te încheie,
Făr'de noroc mi-e stigma ta de vlagă.
Femeii, altoit spre bucurie,
Dă-i desfătări, iubirea dă-mi-o mie.

(*M.M.*)

*

*

Chip femeiesc ai, zugrăvit de mîna
Naturii însăşi, dragul meu stăpîn
Şi, totodată-n sufletu-mi stăpîna
Cea fără toane, fără gînd hapsîn!
Ai ochi mai luminoşi ca ai femeii,
Şi mai puţin făţarnici, daurind
Tot ce privesc. Bărbat frumos ca zeii,
Furi chiar ochii bărbaţilor, uimind
Femeile! Ai fost la început
Femeie, pîn'să-i cazi cu tronc Naturii,
Care ţi-a dat un spor, cum n-aş fi vrut,
Şi m-a zdrobit, sub greul loviturii!
    Menit să placi femeilor, pe mine
    Să mă iubeşti, iar trupul le-aparţine!

(*P.S.*)

21

So is it not with me as with that Muse
Stirr'd by a painted beauty to his verse,
Who heaven itself for ornament doth use
And every fair with his fair doth rehearse,
Making a couplement of proud compare,
With sun and moon, with earth and sea's rich gems,
With April's first-borne flowers, and all things rare
That heaven's air in this huge rondure hems.
O! let me, true in love, but truly write,
And then believe me, my love is as fair
As any mother's child, though not so bright
As those gold candles fix'd in heaven's air:
Let them say more that like of hear-say well;
I will not praise that purpose not to sell.

21

Eu nu pot fi ca Muza ce se-mbată
De-un chip sulemenit, şi-i toarnă stihuri,
Şi-l pune-n rînd cu bolta înstelată,
Şi-i urcă-n slăvi te miri ce mai-nimicuri.
Eu nu cutez, ca alţii, să-ţi apropii
Sori, lună, perle, pietre nestemate,
Ori flori de-april, vîrînd în vers toţi tropii
Ce-nchid ce-i rar în patru zări rotate.
Mă lasă, drept iubind, tot drept să scriu!
Şi crede-mă: mi-e dragostea lumină,
Ca pentru-o mamă pruncul, chiar de ştiu
Că nu-i ca aştrii nopţii de senină.
  Se-mbete alţii, deci, cu tropi de rînd:
  Nu vreau să laud ce nu vreau să vînd.

(*I.F.*)

*

Eu nu-s ca Muza carė, admirînd
Vopsite frumuseţi, le toarnă-n rimă,
Şi de pe cer podoabe-mprumutînd,
Frumosul doar prin ele îl exprimă,
Şi leagă-n comparaţii lună, soare,
Cu nestemate din pămînt şi ape,
Cu flori de-april şi alte lucruri rare,
Ce bolta sub cupola ei le-ncape.
Eu, drept iubind, doar adevărul scriu-l,
Deci crèdeţi-mă: cel iubit îmi este
Frumos la fel cum pentru-o mamă-i fiul,
Chiar de nu-i stea pe bolţile celeste.
  Compună alţii ode-nşelătoare;
  Eu nu te laud, nu eşti de vînzare.

(*T.B.*)

*

*

Eu nu pot fi la fel cu Muza care,
Vrăjită de-o sulemenită mască,
Cuprinde-n vers cereştile odoare
Şi-orice frumos, frumos să povestească,
Cu Luna şi cu Soarele-o compară,
Cu nestematele din sol şi apă,
Cu florile de-april, cu zestrea rară
Ce-n largul cerului poate să-ncapă.
O, drept iubind, mă lasă drept să fiu
Şi crede-mă că dragul meu îmi este
Frumos cum pentru-o mamă-i al ei fiu,
Chiar de nu-i candelă din zări celeste.
Să spună alţii vorbe sunătoare:
Nu laud ce nu-mi este de vînzare!

(*N.Ch.*)

*

Eu n-am să cînt ca Muza cea neghioabă
Vreo zînă mult boită, muză care
Chiar cerul i-l anină drept podoabă
Şi-n tot ce-i mîndru-i altă-asemănare;
Nu ticlui nici metafore-acătării
Cu florile mezine de prier,
Cu sori, cu luna, cu-adamantul mării,
Cu tot ce-i rar sub larg boltitul cer.
Iubind cinstit – cinstit să scriu mă lasă,
Şi, crede-mă, făptura ce iubesc
Cît pruncul pentru mumă e frumoasă,
Deşi nu-i foc din sfeşnicul ceresc.
Mai mult îndruge gúreşii de rînd;
Nu laud eu ce n-am de gînd să vînd.

(*T.D.*)

*

*

Ca muzei, mie nu mi se întîmplă
Stîrnit de nu știu ce vopsit portret
Şi văduvind a cerurilor tîmplă
Frumosul frumuseţii să-l repet
Şi să-l asemui prea semeţ, cu luna,
Cu soarele ori perlele din mări,
Cu-Aprilul nins de flori întotdeauna,
Sub necuprins rotundul unei zări.
Doar adevărul scriu, precum a mamei
Iubindu-şi fiul, dragostea mi-o simt,
Chiar dacă n-are sclipătul aramei
Din sfeşnicele cerului, de-argint...
  Să-şi scrie alţii vorbele în vînt,
  Eu n-am să laud ce nu vreau să vînd!

(*Gh.T.*)

*

Nu-i Muza mea acea care stîrneşte
Sulemenite frumuseţi să scrie,
Chiar cerul ia podoabă şi-mpleteşte
Minuni de-o zi-n minunea din vecie.
Nuntiri semeţe-ncinge: soare, lună,
Pămîntul cu-ale mărilor mademuri,
Boboc de-April, tot ce-i odor adună
Din uriaşa boltă, de sub ceruri.
Adevărate-mi sînt slova, iubirea,
Iar dragostea, v-o spun, e dintre-acele
Ca maicii pruncul, chiar de n-au sclipirea
Din aurul bătut pe cer de stele:
  Vorbească-acei ce-n vorbe dau crezare,
  Nu vreau să laud ce n-am de vînzare.

(*M.M.*)

22

My glass shall not persuade me I am old,
So long as youth and thou are of one date;
But when in thee time's furrows I behold,
Then look I death my days should expiate.
For all that beauty that doth cover thee
Is but the seemly raiment of my heart,
Which in thy breast doth live, as thine in me:
How can I then be elder than thou art?
O! therefore, love, be of thyself so wary
As I, not for myself, but for thee will;
Bearing thy heart, which I will keep so chary
As tender nurse her babe from faring ill.
Presume not on thy heart when mine is slain;
Thou gavest me thine, not to give back again.

22

Nu cred oglinzii că-s bătrîn, cît timp
Tu şi cu tinereţea sînteţi gemeni;
Dar cînd te văd muşcat de-ai vremii ghimpi,
Pricep că eu al morţii sînt de-asemeni.
Căci nimbul ce te-nvăluie pe tine
Veşmînt îi este sufletului meu,
Ce-n tine stă, precum al tău e-n mine:
Cum pot atunci mai vîrstnic să fiu eu?
O, dragul meu, ai grijă,-asemeni mie:
Nu ţelul meu, ci slava ta mi-e-n gînd,
Cînd sufletul, veghind cu gingăşie,
Ţi-l port, cum doica pe-un sugar plăpînd.
    Să nu-l rîvneşti, al meu cînd o să moară;
    Mi-l dăruişi nu ca să-l capeţi iară.

(*T.B.*)

*

*

Nu-i cred oglinzii că-s bătrîn, cît timp e
De-o seamă tinereţea ta cu tine;
Dar cînd te văd brăzdat de-al Vremii ghimpe
Pricep că ziua ispăşirii vine.
Acel frumos pe care-l porţi acù
Mi-e sufletului strai de sărbătoare;
Trăind în pieptu-ţi, ca în mine tu,
Pot fi mai vîrstnic decît tine, oare?
O, dragul meu, prudent fii tu cu tine
Cum eu cu mine-s, pentru tine doar;
Purtîndu-ţi inima, atent voi ţine
La ea, cum doica la al ei sugar.
Nu-mi cere inima-ţi de-o pierd pe-a mea,
Căci nu mi-ai dat-o spre-a o-napoia.

(*N.Ch.*)

*

Eu n-am să cred oglindei că-s moşneag
Cît timp juneţii fi-vei geamăn frate;
Dar cînd brăzdat obraz vei da-n vileag,
Voi şti că moartea mea la uşă bate.
Căci toată frumuseţea ce te-ncarcă
Mi-e straiul scump al inimii, ce-n sîn
La tine-i (cum şi-a ta în sînu-mi) parcă...
Deci cum pot fi ca tine mai bătrîn?
Fii, dar, cu-a ta făptură grijuliu
Cît eu aş fi cu tine, nu cu mine,
Căci inima-ţi în pază vreau s-o ţiu
Cum doica pruncul mult ferit şi-l ţine.
Cînd fi-voi mort, zălogul inimei
Ce tu mi-ai dat, să nu mai crezi că-l iei.

(*T.D.*)

*

*

Oglinda n-am s-o cred că sînt moşneag
Cît tinereţea ta îţi e părtaşă,
Dar clipele cînd văd cum brazde-ţi trag,
Ştiu, moartea mi-e a traiului ispaşă.
Iar frumuseţea cînd te-nvăluieşte,
E inima-mi ce-n mantia-i te ţine,
Stă-n pieptul tău, al meu cu-a ta trăieşte,
Pot, dar, a fi mai vîrstnic decît tine?
Cum stau de veghe-asupra-ţi, tu veghează,
Nu-ntr-al meu bine-o cer, de dragul tău,
Vreau să-ţi port inimii aceeaşi pază
Cum buna doică-i pruncului de rău:
    Ucisă cînd mi-e inima-i şi-a ta,
    Mi-ai dat-o spre a nu ţi-o-napoia.

(*M.M.*)

23.

As an unperfect actor on the stage,
Who with his fear is put besides his part,
Or some fierce thing replete with too much rage,
Whose strength's abundance weakens his own
heart;
So I, for fear of trust, forget to say
The perfect ceremony of love's rite,
And in mine own love's strength seem to decay,
O'ercharged with burden of mine own love's might.
O! let my books be then the eloquence
And dumb presagers of my speaking breast,
Who plead for love, and look for recompense,
More than that tongue that more hath more
express'd.
O! learn to read what silent love hath writ:
To hear with eyes belongs to love's fine wit.

23

Precum actorul fără măiestrie,
Fricos, pe scenă rolul şi-l greşeşte,
Sau fiara, cînd, prea plină de furie,
Cu-avîntu-i propriu inima-şi slăbeşte,
Aşa uit eu, de prea sfios, a spune
Al dragostei canon precum se cere,
Şi-avîntu-mi însuşi parcă mă răpune,
Şi-mpovărat de-amor, curaju-mi piere.
O, fie-mi cartea grai şi, totodată,
Sol mut, vestind adîncul meu tumult,
Slăvind iubirea şi cerînd răsplată
Mai mult ca limba, care-a spus mai mult.
O,-nvaţă să citeşti ce-a scris iubirea;
Dibaci, amoru-aude cu privirea.

(*T.B.*)

*

Cum un actor nemeşter, din sfială,
Încurcă-n scenă rolul ce i-l ceri,
Sau cum turbata fiară se prăvală
Slăbind-o chiar prisosu-i de puteri,
La fel, sfielnic, uit cum se cuvine
Să glăsui al iubirii liturghie
Şi parcă mor amoruri mari în mine,
Strivite chiar de-a dragostei tărie.
Primeşte-mi, dară, cartea drept herald
Şi mut tălmaci al sufletului meu;
Ea cere plata dragostei mai cald
Ca graiul gureş ce-a grăit mereu.
Învaţă slova dragostei tăcute!
Dibaciul Ámor şi prin ochi aude.

(*T.D.*)

*

*

Asemeni c-un actor cîrpaci, ce-n scenă
Pe lîngă rol împins de frică trece,
Sau precum fiara-şi scade în arenă
Belşugul ei de furii, se-nţelege
Că sînt şi eu, cel fără de speranţă –
Ceremonia dragostei, celesta,
O uit, învins de trista-mi cutezanţă,
Plin de iubire-i joc iubitei festa.
O, aibă-atuncea versu-mi elocinţa
De-a-şi pune prevestirile în rimă,
Slăvindu-i dragostei nesăbuinţa
Mai mult decît cuvintele exprimă.
Învaţă, dar, de filă să te-apropii
Şi-ndrăgostit să poţi citi cu ochii!

(*Gh.T.*)

*

Precum actorul nedesăvîrşit
Pe scenă cînd de spaimă o ia razna,
Ca omul pătimaş dezlănţuit
De-i istoveşte inima năprazna,
Eu, pradă îndoielii, uit rostirea
Desăvîrşitei slujbe a iubirii,
Puterea dragostei îmi e pieirea,
Răpus cad sub poverile-mplinirii.
Cuvinte cărţile, dar, pentru mine,
Ai grăitoarei inimi muţi profeţi
Şi gura chiar de-ar glăsui mai bine
Daţi slavă celor scrise de poeţi:
Dezleagă ce tăcut iubirea cîntă,
Măiastră-i dragostea cînd ochii-ascultă.

(*M.M.*)

*

*

Cum un actor stîngaci, cuprins de trac,
Îşi uită rolul, sau cum vreo jivină
Care părea că-i gata de atac
Se moaie brusc, de furie prea plină,
La fel şi eu, timid, uit să rostesc
Tot ritualul dragostei, simt parcă
Puterile cum, vai! mă părăsesc
Cînd pieptul de iubire prea se-ncarcă!
De-aceea, fie-mi cărţile soli muţi
Ai inimii, pledînd pentru iubire
Mai grăitor decît cei mai limbuţi
Dintre-avocaţii guralivi din fire.
    Învaţă ce-a scris dragostea tăcută:
    Cu ochii, numai ea ştie s-audă!

(P.S.)

24

Mine eye hath play'd the painter and hath stell'd
Thy beauty's form in table of my heart;
My body is the frame wherein 'tis held,
And perspective it is best painter's art.
For through the painter must you see his skill.
To find where your true image pictured lies,
Which in my bosom's shop is hanging still,
That hath his windows glazed with thine eyes.
Now see what good turns eyes for eyes have done:
Mine eyes have drawn thy shape, and thine for me
Are windows to my breast, where-through the sun
Delights to peep, to gaze therein on thee;
Yet eyes this cunning want to grace their art,
They draw but what they see, know not the heart.

24

Mi-e ochiul pictor, lacom de-a-ţi capta
Pe pînza caldă-a inimii, făptura.
Şi trupul mi-e doar cadra-n care-ai sta,
Prin arta mea nedezminţind natura.
În zugrav tu să nu vezi decît darul
De-a şti-n ce straturi chipul să-ţi desprind,
Căci pieptul mi-e picturii galantarul
Al cărui geam l-ai şlefuit privind...
Vezi, dar, ce-s ochii pentru ochi în stare:
Ai mei ţi-au prins icoana, iar ai tăi
Spre pieptul meu ocheane-ntind, prin care
Beau sorii, din lumina ta, văpăi.
    Dar ochii, pictori ne-nvăţaţi de nimeni,
    Pictează doar ce văd, nu ce-i în inemi!

(I.F.)

*

Zicîndu-şi pictor, ochiul mi-a pictat
Splendoarea ta pe-al inimii perete;
Portretu-n trupul meu l-a înrămat,
Şi-o perspectivă ne-ntrecută-i dete:
Căci tu prin pictor vezi şi dibăcie
Şi locul scump unde icoana-ţi este:
Ea stă la mine-n piept, ca-ntr-o chilie,
Cu ochii tăi vitralii la fereste.
Vezi, ochi cu ochi cum află o-mpăcare;
Ai mei făptura ta o zugrăviră,
Ai tăi mi-s pieptului fereşti, prin care,
Robit de tine, soarele te-admiră.
    O vină ochiul, ca artist, îl paşte:
    Redă cît vede; inimi nu cunoaşte.

(T.B.)

*

*

În chip de pictor ochiul mi-a gravat
Pe placa inimii a ta splendoare;
În trupul meu tablou-i înrămat
Şi-o perspectivă minunată are.
Vezi în tablou al pictorului har
De-a şti din adevăr să se inspire;
Ţi-e pieptu-mi veşnică vitrină, iar
Tu-i şlefui geamul cu a ta privire.
Vezi ochii pentru ochi ce sînt în stare?
Ai mei te-au zugrăvit şi-ai tăi străpung
Ferestre largi în sufletu-mi, prin care
Se uită soarele la tine lung.
Isteţii ochi, oricît li-i văzul viu,
Redau ce văd, dar inima n-o ştiu.

(*N.Ch.*)

*

Ca iconarii, ochii mei mi-au scris
Pe inimă frumoasa ta făptură;
Sînt însumi cadra ce te ţin închis,
Iar perspectiva-i totul în pictură.
Vezi dar în Pictor măiestria lui
Ca să te afli-aidoma cum eşti,
Chip ce-mi anină-n bolta pieptului,
Piept cărui ochii tăi îi sînt fereşti.
Ce bine ochi pe ochi se-ajută! Iată:
Ai mei te-au zugrăvit, şi-ai tăi străpung
Ferestre-n sînul meu, pe unde cată
Chiar Soarele spre tine, îndelung...
Dar meşteşugul ochilor e scund;
Ei scriu ce văd, în suflet nu-ţi pătrund.

(*T.D.*)

*

*

Pe pînza inimii, privirea-mi trează
Mîndreţea ta ca un zugrav o poartă,
Şi trupul meu e cadra ce-o păstrează.
La pictori perspectiva-nseamnă artă.
Zugrav dibaci, cînd chipu-adevărat
Vei vrea să-l vezi, în veci ai să-l găseşti
În atelierul inimii-atîrnat
Cu ochii tăi ce scînteie-n fereşti
Slujire ochii între ei şi-arată:
Ai mei te-au zugrăvit, ai tăi în mine
Ferestre-s inimii şi se desfată
În ele soarele privind la tine;
Dar ochiul n-are-n artă dibăcie,
Ce văd aştern, iar inima n-o ştie.

(*M.M.*)

*

Asemeni unui pictor, ochii mei
Mi te-au gravat în inimă. Gravura
E prinsă-n al meu trup ca-n rama ei,
Iar perspectiva-i dă toată măsura.
Priveşte în artist de vrei să vezi
Icoana ta şi arta lui măiastră,
Pe-ai inimii pereţi! Tu-i luminezi
Cu ochiul tău, care le e fereastră.
Prin ochii noştri, bine ni se face:
Ai mei te zugrăvesc, ai tăi ajung
Ferestre-n pieptul meu: prin ele-i place
Şi soarelui să te privească, lung!
Păcat că ochii desenează doar
Ce văd: de inimă, ei n-au habar!

(*P.S.*)

25

Let those who are in favour with their stars
Of public honour and proud titles boast,
Whilst I, whom fortune of such triumph bars,
Unlook'd for joy in that I honour most.
Great princes' favourites their fair leaves spread
But as the marigold at the sun's eye,
And in themselves their pride lies buried,
For at a frown they in their glory die.
The painful warrior famoused for fight,
After a thousand victories once foil'd,
Is from the book of honour razed quite,
And all the rest forgot for which he toil'd:
Then happy I, that love and am beloved
Where I may not remove nor be removed.

25

Priviți pe cel ce-i favorit să stea
Cum mi se umflă-n titluri de fălos,
Iar eu, disprețuit, din cinstea mea
Cea mai de preț, nu trag nici un folos.
Priviți pe favoriții unor prinți
Cum strălucesc, ca gălbioara-n zori,
Dar gloria-ntr-o zi și-o pierd cuminți,
Fiindcă cei mari se-ncruntă-adeseori.
Iată-l, printre izbînzi, pe luptător;
Dacă vreodată spada l-a străpuns,
Pe loc își pierde stima tuturor,
Și tot ce-a năzuit, cu el s-a dus.
Iar eu, care iubesc și sînt iubit
Din fericirea-mi nu pot fi clintit.

(*M.Gh.*)

*

Pot cei meniți de-o stea cu sorți frumoase
Să-și strige-n pieți, de vor, averea, cinul,
Cît eu, lipsit de stele norocoase,
M-alin că rost mai nalt mi-a-nscris destinul.
Cei răsfățați de prinți se-nfoaie-n pene,
Dar numai cît zorelele pe soare;
Căci cinstea lor stă-n ochiu-a cărui gene
De cum se strîng, și gloria le moare.
Războinicului ce, din mii de lupte
Ieșind slăvit, va pierde un război,
Din cartea slavei or să-i fie rupte
Și date-n vraf uitării, vraf de foi.
Pot fi deci fericit, iubind, iubit!
Căci, neclintind nimic, nu sînt clintit.

(*I.F.*)

*

Fălească-se cei ocrotiți de stele
Cu-nalte titluri în areopag;
Eu, dacă soarta nu mi-a dat proptele,
Modest, mă desfătez cu ce mi-e drag.
Cei ce din mila regilor s-adapă,
Petrec ca floarea-soarelui la soare;
În înșiși ei mîndria li se-ngroapă,
Căci gloria le-atîrnă de-o-ncruntare.
Războinicul vestit, ce după-o mie
De biruinți, e biruit o dată,

E şters din cartea cinstei pe vecie,
Şi truda lui întreagă e uitată.
    Ferice-s eu: iubesc şi sînt iubit,
    Nu prigonesc şi nu sînt prigonit.

(*T.B.*)

*

Cei ce sînt favorizaţi de stele
Să-şi poarte, mîndri, cinste şi onor;
Îndepărtat prin soarta mea de ele,
Sînt mai presus decît e faima lor.
Cei răsfăţaţi de prinţi au slava toată
Cît gălbineaua-n ochi măreţ de soare;
Mîndria lor în ei li-e îngropată:
Se-ncruntă prinţul, gloria dispare.
Viteazului, ne-nvins în mii de lupte,
Dar biruit o dată şi căzut,
Din cartea slavei filele-i sînt rupte
Şi i se uită trudnicul trecut.
    Sînt fericit: iubesc şi sînt iubit
    Şi, neclintind, rămîn de neclintit.

(*N.Ch.*)

*

Fuduli fiţi voi, ai căror aştri blînzi
V-au dat dregătorii şi falnic jeţ,
Căci eu, ce n-am noroc de-aşa izbînzi,
În taină gust din ce mi-e mai de preţ.
Pe-ai rigăi favoriţi îi vezi în floare
La soare doar, ca bună-dimineaţa,
Dar ei se trec, şi-a lor trufie moare
În ei, cînd îşi încruntă prinţul faţa.
Oşteanul dîrz, vestit, întors cu laur
Din mii de lupte, de-i înfrînt o dată,
E răzuit în cărţile de aur
Şi-ntreaga lui strădanie-i uitată;
    Eu, deci – iubit, iubind – ferice sînt:
    Netulburat, pe nimeni tulburînd.

(*T.D.*)

*

Fălească-se născuţii-n zodii blînde
Cu cin obştesc, măriri înzorzonate,
Că nu mi-s hărăzite-atari izbînde,
E cinstea cea mai naltă dintre toate.
Cei sub crăieşti aripi îşi ţin rotat

Frunzişul, cît sub soare-i gălbeneaua,
Mîndria ei în ei şi-au îngropat,
Se-ncruntă craiul, lor le-apune steaua.
Oşteanul aprig, dacă-n mii de lupte
Mereu e-nvingător, învins o dată,
Din cartea cinstei foile sînt rupte,
Cu numele-i, şi fala e uitată:
Sînt fericit, iubind, că sînt iubit,
Nu voi goni, nici nu voi fi gonit.
(*M.M.*)

*

Cei răsfăţaţi de soartă n-au decît
Cu rangurile lor să se fălească!
Onorurile lor nu-mi stau în gît –
Mă bucur de ce *ei* n-au să cunoască!
Se-nfoaie favoritul unor prinţi,
Ca gălbineaua-n razele de soare,
Dar cilibiul clănţăne din dinţi:
Dacă se-ncruntă prinţii, slava-i moare!
Cîştigătoru-a mii de bătălii
E şters din cartea de onoare-a ţării,
Dacă-i înfrînt o dată! Dintre vii
El piere fără urmă, dat uitării!
Ferice-s eu: iubesc şi sînt iubit –
Nu pot clinti şi nu pot fi clintit.
(*P.S.*)

*

Să îi lăsăm pe cei iubiţi de stele
Cu fală publică şi semeţii,
Eu am norocul nelegat de ele
Al altei, nesperate bucurii.
Cei răsfăţaţi de prinţi irosesc frunze
Ca aurul din floare, scuturat,
Îşi tăinuie trufiile ascunse
Dar lesne ei din glorie decad.
Războinicul cu-o mie de trofee,
O dată-nfrînt, din cartea cinstei ras,
Ruşinii-i sorocit şi-ntr-o scînteie
De clipă, în uitare este tras.
Ferice sînt: mă ştiu iubit, iubesc,
Nimic nu mă-nvrăjbeşte, nu-nvrăjbesc.
(*Gh.T.*)

26

Lord of my love, to whom in vassalage
Thy merit hath my duty strongly knit,
To thee I send this written ambassage,
To witness duty, not to show my wit:
Duty so great, which wit so poor as mine
May make seem bare, in wanting words to show it,
But that I hope some good conceit of thine
In thy soul's thought, all naked, will bestow it;
Till whatsoever star that guides my moving
Points on me graciously with fair aspect,
And puts apparel on my tatter'd loving,
To show me worthy of thy sweet respect:
Then may I dare to boast how I do love thee;
Till then not show my head where thou
mayst prove me.

26

Domn al iubirii mele: să-ţi fiu sclav
Înaltu-ţi preţ mă leagă pe vecie.
De-ţi scriu ăst vers şi ţi-l trimit, pristav
De legămînt mi-e, nu de măiestrie.
Solie grea pe-un duh sărac: primejdie
Să-ţi pară gol, nenimerind cuvîntul
Ce l-ar înveşmînta: dar trag nădejde
Că tu, primindu-l, îi vei da veşmîntul.
Cît steaua ce mă-ndrumă nu-mi va-nscrie
Semn sorţii de urcuş, din constelaţii,
Cît zdrenţele-n hlamidă purpurie
Nu-mi schimbă, demn s-ajung de-a-ţi fi în graţii.
    Să strig că te iubesc n-aş cuteza;
    Nici nu m-arăt pe unde m-ai vedea.

(I.F.)

*

Domn al iubirii mele, ce-ai robit
Prinosul meu prin merite de preţ,
Solia asta scrisă ţi-o trimit
Ca pe-un prinos, nu ca să par isteţ;
Prinos înalt, ce mintea mea săracă
Nu l-a gătit, căci n-a găsit cuvinte,
Dar sper ca bunătatea ta să-i facă
Din duioşia inimii veşminte,
Pîn' steaua ce mă poartă-ncolo,-ncoace,
Mărinimos asupra-mi va căta,
Iubirea-n zdrenţe mîndru să mi-o-mbrace,
Să pot fi vrednic de privirea ta.
    Atunci, iubirea mi-oi rosti-o tare,
    Dar azi m-ascund, să n-o pui la-ncercare.

(T.B.)

*

*

Domn al iubirii mele, să se vadă
Că inima-mi pe drept îţi e vasală,
Eu îţi trimit a slovei ambasadă
În semn de preţuire, nu de fală.
Prinos al minţii prea sărace, poate
Că-ţi pare goală, fără vorbe-alese;
Dar sper c-o s-o primeşti cu bunătate
Şi haine noi din suflet îi vei ţese.
Cînd steaua ta ce paşii mi-i veghează
Bunăvoinţă îmi va arăta
Schimbîndu-mi zdrenţele c-un strai de vază
Să pot fi demn de-a sta în faţa ta,
Atunci iubirea-mi voi striga fierbinte;
Dar pîn' atunci nu pot să-ţi ies' nainte.
(*N.Ch.*)

*

Prinţ al iubirii mele, ale cărui
Mari haruri mă luară în şerbie,
Aceste slove-crainici ţi le dărui
Semn de evlavii, nu de dibăcie;
Adînci evlavii, mai adînci decît
Mi-e vrednic bietul duh în verb să-nfaşe,
Dar c-un gînd cald, din suflet izvorît,
Le vei primi, nădăjdui, pe golaşe;
Şi tot aştept ca steaua mea cîrmace
Spre mine să se-ndure a căta
Şi-n strai curtean iubirea să mi-o-mbrace,
Încît să merit dulce mila ta;
Atunci aş cuteza să-mi strig iubirea;
Dar pîn-atunci eu nu-ţi înfrunt privirea.
(*T.D.*)

*

*

Stăpîne, în cătuşele credinţei
M-ai ferecat cu vrednicia ta,
Nu-mi este slova solul iscusinţei,
Întru credinţă vreau a-ţi cuvînta.
Mi-e crezu-nalt, cît mintea-i de puţină,
A-l întocmi din vorbe nu-s în stare,
Nădejdi am că-i vor da a ta lumină
Şi cugetul curat întruchipare.
Cînd steaua-mi, călăuză pe pămînt,
Ţintindu-mă, îmi va zîmbi prielnic,
Iubirea-n zdrenţe-n sclipitor veşmînt
Cînd va schimba, de tine fi-voi vrednic:
    Atunci, mă voi făli netemător,
    Acum, m-ascund la cumpăna-ţi de dor.

(M.M.)

27

Weary with toil, I haste me to my bed,
The dear repose for limbs with travel tired;
But then begins a journey in my head
To work my mind, when body's work's expired:
For then my thoughts, from far where I abide,
Intend a zealous pilgrimage to thee,
And keep my drooping eyelids open wide,
Looking on darkness which the blind do see:
Save that my soul's imaginary sight
Presents thy shadow to my sightless view,
Which, like a jewel hung in ghastly night,
Makes black night beauteous and her old face new.
Lo! thus, by day my limbs, by night my mind,
For thee, and for myself no quiet find.

27

Sătul de lucru caut noaptea patul,
Dar al meu suflet un drumeţ se face
Şi pe cînd trupul doarme-ntins în pace,
Pe-a tale urme l-au împins păcatul.
E noapte neagră-n ochii-mi, totul tace,
Dar mintea-mi vede – genele holbate;
Ca şi un orb mă simt în întuneric
Şi totuşi înainte-mi zi se face.
E chipul tău, lumină necrezută
De frumuseţi, de taină, curăţie,
Ce nopţii reci lucire-i împrumută
Din cauza ta, bălaia mea soţie,
Cît ziulica trupu-mi odihnă n-are,
Iar noaptea sufletul în cale pleacă.

(M.E .)

*

Cînd stors de vlagă trag către-aşternutul
Ce-i plata dulce-a trudei după drum,
Alt drum îşi află-n mine începutul;
De-mi zace trupul, mintea-mi frîng acum.
Căci gîndul meu, din depărtări, spre tine
Porneşte, pelerin zelos, şi sorb,
Prin pleoapele pe care mi le ţine
Deschise, bezna văzului de orb:
Doar că, prin văzul inimii, stafia
Făpturii tale ochiul mi-l vrăjeşte
Şi-i ca un giuvaier în grozăvia
Hidoasei nopţi, pe care-o-ntinereşte.
Vezi? Ziua trupul, noaptea mintea-mi face
Să nu-mi găsesc, din pricina ta, pace.

(I.F.)

*

De trudă frînt, grăbescu-mă spre pat,
Să-mi intre-n oase a odihnei pace;
Ci-n cap o cale nouă-ncep să bat,
Şi mintea-mi pun la munci, cînd trupul zace.
Căci gîndul meu, departe, către tine,
Precum un pelerin zelos purcede,
Şi pleoapele deschise mi le ţine
Spre-ntunecimi cum numai orbul vede;
Doar sufletu-n vedenii de n-arată
Privirii mele stinse a ta umbră,

Ce-n spaima nopţii, ca o nestemată
Preface-n feerie bezna sumbră.
Vezi, ziua trupul, noaptea mintea n-are,
Din partea mea şi din a ta, cruţare.

(*T.B.*)

*

Sătul de trudă patul îmi îmbie
Ciolanele ce-au ostenit de drum,
Dar mintea-ncepe-o altă drumeţie
În timp ce trupu-i liniştit acum.
Căci gîndul, pelerin zelos, spre tine
Din depărtarea-n care stau, plecat e;
Pleoapele deschise mi le ţine
De văd prin beznă cum un orb, doar, poate.
Dar văzul sufletului îmi arată
În ochii-nchişi icoana ta semeaţă
Ce, stînd în beznă ca o nestemată,
O-ntinereşte dîndu-i nouă faţă.
Şi-aşa zi-noapte, noi fiind de vină,
Nici trupul şi nici gîndul nu se-alină.

(*N.Ch.*)

*

Zoresc înspre culcuş, spetit de munci,
S-alin de mers răpuse mădulare,
Dar alt colind al minţii-ncepe-atunci
Sub fruntea mea, cînd trupul treburi n-are.
Căci înspre tine gîndurile mele
– Strădalnici pelerini – bat iar drum lung
Şi-mi ţin deschise larg pleoape grele
Scurmînd în bezna unde orbii-împung;
Iar văzul minţii plăsmuie şi-arată
Fantasma ta privirii mele oarbe,
Plutind prin noapte ca o nestemată
Din care noaptea proaspăt farmec soarbe;
Deci trup şi gînd, din vina ta şi-a mea.
Nici zi, nici noapte pace n-or avea.

(*T.D.*)

*

Cînd ostenit în pat mi-e dat să lunec
Muncit de lungile-mi călătorii
Pornesc din nou la drum şi nu-mi întunec
Simţirile, cînd trupul osteni.
Din umbra-n care zac îmi îndrept gîndul

Spre tine, ca un vajnic pelerin
Cu pleoape-nchise fumul străbătîndu-l
Cum orbul taie beznele, deplin.
Şi totuşi văzul fără văz te cheamă,
Umbra-ţi trimite ca pe-un giuvaer
Bătut în noapte, dîndu-i spaimei vamă
Şi-ntinerindu-i stelele din cer...
    Vezi, braţul ziua, gîndu-n noaptea grea,
    Amîndurora liniştea ne-o ia.

(*Gh.T.*)

*

Cînd osu-mi ostenit de drum s-aşază
În patul ce-i truditului lăcaş,
Cînd trupul a-ncetat să umble, trează
Îmi umblă minte pe un nou făgaş.
Desferec gîndurile-mi de departe,
Sîrguincioase-atunci spre tine vin,
De somn plecata-mi pleoapă n-are parte,
Şi-n bezna ce-o văd orbii, ochii-mi ţin.
Plăsmuitori, ai inimii ochi, care
Vederii stinse umbra ţi-a ivit,
În hăul nopţii-o piatră scumpă are,
Şi-al nopţii veşted chip e-ntinerit.
    E ziua trup, e noaptea cugetare,
    Nici eu, nici tu nu ştim ce-i alinare.

(*M.M.*)

*

De oboseală frînt, alerg spre pat
Să-mi odihnesc truditele picioare,
Cu mintea însă-ncep alt drum să bat
Cînd s-a sfîrşit a trupului lucrare.
Căci gîndurile mele o pornesc
(De-aici, din depărtări) la drum spre tine
Şi ochii-mi ţin deschişi, ca să privesc
Prin bezna-n care orbii văd prea bine.
Decît că văzul sufletului meu
Îţi proiectează-nchipuita umbră
În ochii-mi orbi: diamant sclipind mereu
În noaptea lor atît de grea şi sumbră!
    Deci, ziua – trupul, noaptea mintea mea
    Nu pot, de dragul tău, odihnă-avea!

(*P.S.*)

28

How can I then return in happy plight,
That am debarr'd the benefit of rest?
When day's oppression is not eased by night,
But day by night, and night by day, oppressed;
And each, though enemies to either's reign,
Do in consent shake hands to torture me,
The one by toil, the other to complain
How far I toil, still farther off from thee?
I tell the day, to please him, thou art bright
And dost him grace when clouds do blot the heaven:
So flatter I the swart-complexioned night;
When sparkling stars twire not thou gild'st the even.
But day doth daily draw my sorrows longer,
And night doth nightly make grief's length seem stronger.

28

Deci cum să-mi fie viaţa iar senină,
Cînd nu mi-e dat odihnă a găsi,
Cînd greul zilei noaptea nu-l alină,
Ci ziua-i noapte, iară noaptea zi?
Deşi-ntre ele-i duşmănos hotarul,
S-au înfrăţit spre-a mă căzni de moarte:
Prin trudă una, alta prin amarul
Că-n truda mea de tine-s prea departe.
Zic zilei, ca s-o-ncînt, că tu-i răsai
Şi-o luminezi, cînd bolta e-nnorată;
Iar neagra noapte-o-ncredinţez că-i dai
Văl auriu, cînd stele nu se-arată.
    Dar ziua chinul tot mai lung mi-l face,
    Iar noaptea tot mai mult îmi ia din pace.

(*T.B.*)

*

Cum aş putea să fiu din nou senin
Cînd liniştea odihnei nu se-ncheagă,
Cînd noaptea nu-mi slăbeşte-al zilei chin
Iar ziua-i noapte, noaptea zi întreagă?
Deşi se duşmănesc, vin laolaltă
Şi, dîndu-şi mîna, mă căznesc de moarte:
Prin trudă una, prin suspin cealaltă
Că, prins de trebi, de tine-s prea departe.
Pe zi o-ncînt că-i eşti sclipindul strai
Ce-i dă lumini cînd nori se-aştern pe zare,
Iar nopţii spun că frumuseţi îi dai
Cînd stinse-s stelele scăpărătoare.
    Dar ziua-mi face chinul să prospere
    Iar întristării noaptea-i dă putere.

(*N.Ch.*)

*

*

Deci cum să gust plăcută-nviorare
Cînd ceas de tihnă nu-mi pot hărăzi?
Cînd noaptea chinul zilei preget n-are,
Ci nopți la rînd îl rabd, și zi de zi?
Și chiar de le-a-nvrăjbit al pizmei cleşte,
Tot mînă-n mînă vin să mă-nvenine:
Muncit de una, alta mă bocește
Că mult muncid, mai mult mă rup de tine.
Spun zilei (ca s-o-mbun) ce dulce-arată
Prin harul tău, cînd nori se strîng pe cer,
Și lingușesc și noaptea-ntunecată
Că tu o poleiești cînd aștrii pier.
Dar zilnic truda zilei crește încă,
Iar noaptea-i cazna nopții mai adîncă.

(*T.D.*)

*

Fericea stare cum voi dobîndi-o,
Norocul somnului cînd mi-e furat,
Cînd noaptea nu-mblînzește cruda ziuă,
Cînd noapte-zi, le știu cu loc schimbat?
Deși rîvnind domnia-și sînt rivale,
Luptînd cu mine, iată, se-nțeleg
Prin trudă una, cealaltă cu jale
Că nu-s în preajma ta. Însă mă leg
Zilei să-i spui că tu o faci frumoasă,
N-o calcă norii dacă-n preajmă ești
Iar nopții, cea cu oacheșă mătasă,
Îi dau încredințarea c-o slujești.
Dar ziua-mi trece distilînd veninul
Ș-aduce noaptea, după chinuri, chinul...

(*Gh.T.*)

*

*

Cum să mă-ntorc pe-a fericirii urmă,
Cînd roada tihnei nu mi-e-ngăduită,
Prigoana zilei noaptea nu o curmă,
Zi-noapte, noapte-zi mi-e asuprită.
Vrăjmaşe-ntr-a domniei împărţeală,
În prigonirea mea fac bună casă,
Obidă-i noaptea, ziua osteneală,
Mai depărtat sînt truda cînd m-apasă.
Strig zilei: darul strălucirii tale
Zîmbeşte cînd de nori mînjită-i zarea,
Iar noaptea neagră-o ţin în osanale:
Şi fără stele aur e-nserarea.
  Cînd ziua cu mai mare chin m-adastă
  Mai grea îmi pare-a nopţilor năpastă.

(*M.M.*)

29

When, in disgrace with fortune and men's eyes,
I all alone beweep my outcast state,
And trouble deaf heaven with my bootless cries,
And look upon myself, and curse my fate,
Wishing me like to one more rich in hope,
Featured like him, like him with friends possess'd,
Desiring this man's art, and that man's scope,
With what I most enjoy contented least;
Yet in these thoughts myself almost despising,
Haply I think on thee, and then my state,
Like to the lark at break of day arising
From sullen earth, sings hymns at heaven's gate:
For thy sweet love remember'd such wealth brings
That then I scorn to change my state with kings.

29

Cînd oropsit de soartă şi stingher
Îmi plîng norocul şi mă plîng de semeni,
Şi strig zadarnic înspre surdul cer,
Şi-mi blestem viaţa, vrîndu-mă asemeni
Cu unul ce speranţele-şi alintă
– Iubit de toţi ca el, ca el senin –
Şi-i pizmui arta, ori c-atinge-o ţintă
Ce nu mi-ar place cîtuşi de puţin,
Surprins de gînd, m-acopăr de dispreţ!
Deodată-n minte tu-mi apari. Şi sînt
Ca-n zorile seninei dimineţi
O ciocîrlie ce zbucneşte-n cînt.
    Cu dragostea ta, doar, de m-aş alege,
    Eu viaţa nu mi-aş da pe-a unui rege.

(I.F.)

*

Cînd, prigonit de oameni şi umil,
Proscris, cărui norocul i-a-nchis poarta,
Îmi strig spre ceruri plînsul inutil,
Şi renunţînd să sper, îmi blestem soarta;
Cînd mă doresc ca altul: cu avere,
Cu chipul lui, cu strălucit destin,
Cu artă, cu talent şi cu putere,
Încă smerit, din tot cîte puţin;
În clipa-aceea mă gîndesc la tine,
Şi-mi saltă sufletul din temelii,
Cum zboară ciocîrlia-n zori depline
Din lutul trist spre-albastrele stihii;
    Căci inima-mi din inima-ţi culege
    Atîta bun, că nu fac schimb c-un rege!

(N.P.)

*

Cînd, oropsit de soartă şi de lume,
Ursita de proscris mi-o plîng şi gem,
Şi cerul surd în van îl strig pe nume,
Şi-asupră-mi cat şi soarta mi-o blestem,

Vrînd să-i ajung pe cei ce ştiu să spere,
Pe cei frumoşi, pe cei cu-amici o mie,
Rîvnind ici artă, dincolo putere,
Iar cît am eu, părîndu-mi sărăcie;
Cînd vină stau să-mi caut singur mie,
În minte-mi vii, şi sufletu-mi se-avîntă
Precum de pe pămînt o ciocîrlie
Ce-n zori la poarta bolţii imnuri cîntă.
Iubirea ta e-atîta bogăţie,
Că n-aş schimba-o nici cu-o-mpărăţie.

(*T.B.*)

*

Cînd, oropsit de oameni şi de soartă,
Îmi plîng singurăciunea şi îndrept
Spre cerul surd strigarea mea deşartă
Şi-a mea ursită mi-o blestèm pe drept
Dorind să fiu cum cei ce ştiu să spere,
Iubit de toţi, cu buni prieteni scut,
Rîvnindu-le şi artă şi putere;
Pe cît le-am vrut, pe-atît nu le-am avut.
Prea ruşinat de tot ce-am spus, deodată
Tu îmi apari în gînd şi inima,
Precum o ciocîrlie avîntată
În zori, spre cer, începe a cînta.
Bogat prin dragostea-ţi ce-o pot culege
Nu mi-aş schimba ursita nici c-un rege.

(*N.Ch.*)

*

De oameni şi Ursită urgisit,
Cînd singur-cuc restriştea-mi plîng, şi gem,
Spre cerul surd cînd vaier van trimit,
Cînd văd ce sînt şi steaua mi-o blestem,
M-aş vrea şi eu un om în drept să spere:
S-arăt ca el, prieteni să-mi adun;
Şi, dornic de-a lui artă şi putere,
Deloc nu-mi place tot ce gust mai bun;
Dar cînd de mine-aproape silă mi-i,
Te chem în gînd, şi viaţa mea pustie-i

La fel, atunci, acelei ciocîrlii
Ce cîntă-n zori la porţile tăriei;
    Iubirea ta mă face-aşa bogat
    Că nu mă dau pe nici un împărat.

(*T.D.*)

*

Cînd tot norocu-n lume mi-e duşman,
Îmi jelui soarta de pribeag înfrînt,
Spre cerul surd sui strigătu-mi în van,
Ursita mi-o blestem cînd văd ce sînt.
Mă vreau ca cel plin de nădejdi, leit,
Frumos ca el şi lui rîvnindu-i soţii,
Lui arta şi lui ţelul împlinit,
Mă bucură ce piere-n pîcla nopţii.
La tine – de mă-nfruntă vina vieţii –
Gîndesc ferice; ca o ciocîrlie,
Cînd imnuri cîntă-n faptul dimineţii,
Şi zboară-n slăvi din glia cenuşie.
    Făr-preţ sînt ale dragostei chemări,
    Dispreţ azvîrl regeştilor cărări.

(*M.M.*)

*

Cînd, oropsit de soartă şi de semeni,
Îmi plîng, stingher, viaţa de proscris
Şi strig spre cer, de-a surda, şi de-asemeni
Îmi blestem traiul care mi-a fost scris,
M-aş vrea atunci şi eu plin de speranţă,
Frumos, cu mulţi prieteni, înzestrat
Ca alţii, şi cu har şi cu prestanţă,
Nemulţumit de tot ce mi s-a dat.
În timp ce-aceste gînduri mă frămîntă,
Mi-apari deodat' şi-atunci (precum în zori
Spre ceruri ciocîrlia se avîntă),
Îmi înalţ ochii, recunoscători.
    De dragostea-ţi cînd mi-amitesc, n-aş vrea
    Să schimb nici pentr'-un tron ursita mea!

(*P.S.*)

30

When to the sessions of sweet silent thought
I summon up remembrance of things past,
I sigh the lack of many a thing I sought,
And with old woes new wail my dear time's waste:
Then can I drown an eye, unused to flow,
For precious friends hid in death's dateless night,
And weep afresh love's long since cancell'd woe,
And moan the expense of many a vanish'd sight:
Then can I grieve at grievances foregone,
And heavily from woe to woe tell o'er
The sad account of fore-bemoaned moan,
Which I new pay as if not paid before.
    But if the while I think on thee, dear friend,
    All losses are restored and sorrows end.

30

Cînd la priveghi de dulce reverie
Chem umbra unor ani de-odinioară,
Oftez, ce multe nu-s, şi-au fost să fie,
Şi-mi tîngui iar pierduta primăvară.
Şi-mi udă ochii, nedeprinşi a plînge,
Cîte-un amic ce-n bezna morţii doarme;
Iubirea stinsă inima mi-o strînge,
Şi chipuri vechi vin pacea să mi-o sfarme.
Şi-adun, jelind cu vechea jale iară,
Chin lîngă chin, cîtime-ndoliată
A plînsetului plîns de-ntîia oară,
Şi iar plătesc, deşi plătii o dată.
    Dar de-mi apari, prieten scump, în minte,
    Am totul iar, şi-s vesel ca-nainte.

(*T.B.*)

*

*

Cînd iar la galeş-molcomul priveghi
De gînduri, suvenirurile-mi strîng
Şi-atîtea goluri văz – obide vechi
Mă fac din nou pierduţii ani să-i plîng,
Atunci, cu ochi ce tînga n-au deprins,
Bocesc prieteni scumpi cuprinşi în lut,
Vărs lacrimi noi pe-al dragostei jar stins
Şi jelui tot ce-a fost şi-a dispărut;
Mă dor atunci trecutele dureri,
Şi, frînt, mi-adun obida dram cu dram:
Preţ jalnic al jelaniei de ieri
Ce iar plătesc, deşi plătitu-l-am.
    Dar de-mi năzari, prieten drag, în gînd,
    Am iar ce-aveam şi păsul uit curînd.

(*T.D.*)

*

Cînd chem la sfatul gîndului tăcut
Icoana celor de demult apuse,
Jelesc din cei cîntaţi cîţi am pierdut,
Şi-n lacrimi noi scald vremurile duse.
Atunci se-neacă ochii-n plînsul lor,
Zac prietenii în noaptea fără capăt,
Şi tîngui iar al dragostei stins dor,
Şi jelui al priveliştelor scapăt.
Atunci de vechi mîhniri sînt iar mîhnit,
Din blèstem în blestèm iar mă recheamă
Al jalei trist răboj ce-am mai jelit,
Şi dau din nou de mult plătita vamă:
    Dar, prieten drag, cînd gîndul mi te-arată,
    Am totul şi durerea e uitată.

(*M.M.*)

*

*

Cînd la al gîndurilor tainic sfat
Chem amintirea lucrurilor duse,
Oftez după ce n-am şi-am căutat
Şi-n bocet nou jelesc zilele-apuse.
Atunci ud ochiul nedeprins cu lacrimi
După prieteni scumpi din noaptea morţii
Şi plîng din nou de mult trecute patimi
Şi gem – e preţul scump, s-au dus cu toţii.
Atunci jelesc jelanii-n an trecute
Şi chin cu chin apasă, grea povară,
Răbojul trist de geamăte gemute
Ce le plătesc din nou, ca-ntîia oară.
    Dar de-mi răsari, prieten drag, în gînd,
    Ce pierd cîştig, mîhnirile-mi curmînd.

(M.Angh.I.)

31

Thy bosom is endeared with all hearts,
Which I by lacking have supposed dead;
And there reigns Love, and all Love's loving parts,
And all those friends which I thought buried.
How many a holy and obsequious tear
Hath dear religious love stol'n from mine eye,
As interest of the dead, which now appear
But things removed that hidden in thee lie!
Thou art the grave where buried love doth live,
Hung with the trophies of my lovers gone,
Who all their parts of me to thee did give;
That due of many now is thine alone:
Their images I loved I view in thee,
And thou, all they, hast all the all of me.

31

În pieptul tău bat inimile toate
Ce le-am pierdut şi moarte le credeam;
Domnesc în el amor, simţiri curate
Şi-amicii toţi ce-n groapă-i socoteam.
Ce multe lacrimi jalnice şi sfinte,
Cucernică, iubirea mi-a răpit,
Bir morţilor, ce azi îmi stau-nainte
Ca un trecut în tine tăinuit.
Eşti cripta-n care dorul stins revine,
Şi-a celor dragi trofee-s pe pereţi:
Ei îţi dădură partea lor din mine,
Şi-al tău e-acum ce-avură ei de preţ.
    Pe cei ce i-am iubit îi văd în tine,
    Iar tu, prin ei, mă ai întreg pe mine.

(*T.B.*)

*

În pieptul tău atîtea inimi bat,
– Ce oale şi ulcele-am zis că sînt –
Şi dragostea domneşte-n tot ce-i dat,
Şi-s dragi făpturi căzute în pămînt.
O, cîte sfinte lacrimi, de-ngropare,
Prinos credinţei, ochi mi-au păgubit,
Pe cei ce-s morţi i-am plîns şi-acum îmi pare
Că-n tine zace totul ce-a pierit.
Pe groapa-ţi îngropînd iubirea vie
Podoabe-aştern iubirile din hău.
Tot ce le-am dat din mine îţi dau ţie.
Ce-a fost al lor, acum e doar al tău.
    Dragi chipuri ce în tine le socot.
    În totul ei, stăpîn pe mine-n tot.

(*M.M.*)

32

If thou survive my well-contented day,
When that churl Death my bones with dust shall cover,
And shalt by fortune once more re-survey
These poor rude lines of thy deceased lover,
Compare them with the bettering of the time,
And though they be outstripp'd by every pen,
Reserve them for my love, not for their rhyme,
Exceeded by the height of happier men.
O! then vouchsafe me but this loving thought:
'Had my friend's Muse grown with this growing age,
A dearer birth than this his love had brought,
To march in ranks of better equipage:
But since he died, and poets better prove,
Theirs for their style I'll read, his for his love'.

32

De-o fi s-apuci sorocul clarei zile
Cînd Moartea trupul mi l-o-ntoarce-n lut,
Şi-i da atunci citire ăstor file
În care-un om a spus ce l-a durut,
Compară-le cu scrierea sublimă
A penei altor barzi, mai pricepuţi,
Şi pentru cît e *dor*, nu cît e rimă
În ele, poate merit să le cruţi.
Închină-mi doar un gînd: „Sărmana-i Muză
În pas cu veacul de-ar fi propăşit,
Prunc mai de soi, iubirea lui lăhuză
Nu mă-ndoiesc că mi-ar fi zămislit.
    Dar cum e mort, şi alţii-s mai poeţi,
    Din el iubire, din el stil înveţi!"

(*I.F.*)

*

De treci de ziua binecuvîntată
Cînd Moartea mă va-ntoarce în ţărînă
Şi dac-o fi să-ţi cadă înc-o dată
Aceste biete versuri la-ndemînă,
Compară-le cu cele mai de vază
Făcute-atunci, de mult mai buni aezi;
Pentru iubirea mea, nu cum rimează,
Chiar dacă-s întrecut, să le păstrezi.
Atunci un gînd să mi-l închini şi-anume:
„În pas cu vîrsta Muza de-i creştea
Prunci mai de soi năştea, trecînd prin lume
Cu primii din alai alăturea.
    El a murit, ei ştiu să se inspire;
    Da'-n ei doar stil găsesc şi-n el, iubire".

(*N.Ch.*)

*

*

De vei trăi şi după ziua-n care
Blînd colbul va-nveli a mele case
Şi iar vei reciti, din întîmplare,
Aceste şchioape stihuri, şi sfioase,
Te rog – deşi ai vremii mari aezi
Vor birui lucrarea penei mele –
Nu pentru rima lor să le păstrezi
Ci pentru multa dragoste din ele...
Şi ăst gînd cald mi-l dăruie încalte:
„De-ar fi păşit în pas cu anii noi
Şi Muza lui, iubirea-i mai învolte
Vlăstare da, şi mai de nobil soi.
El azi e mort; alţi barzi mai meşteri par,
Dar sînt doar stil – el e dogoare doar".

(*T.D.*)

*

De-ar fi s-apuci preamilostiva zi
Cînd sluta moarte-n prah zvîrli-mi-a osul
Şi într-o doară de-i mai sloveni
Stîngaciu-mi stih, dînd celui dus prinosul,
Cu-al vremii stih în cumpeni să-l aşezi
Şi-oricare peană-ar fi s-o ia-nainte,
Iubirea mea, nu rima s-o păstrezi,
Ce-o ştiu doar cei cu ceruri în cuvinte.
Tu dăruieşte-mi drăgăstosul gînd:
De-n pas cu timpul Muza-ar fi păşit,
N-ar fi născut iubirea-i prunc plăpînd,
Ci-ar fi purces într-un alai slăvit.
Citi-voi alţii-n stih meşteşugit,
Poetu-mi mort, pentru cît m-a iubit.

(*M.M.*)

*

*

De vei trăi şi după ziua-n care
Cumătra Moarte-n lut îmi va-nveli
Arşicele, şi – ca din întîmplare –
Vei da de-aceste biete poezii,
Compară-le cu cele mai sublime
Din vremea ta: ca ele dacă nu-s,
Tu tot să le citeşti – nu pentru rime,
Ci pentru dragostea ce-n vers am pus.
Făgăduieşte-mi barem acest gînd:
„De-ar fi crescut şi Muza lui, cu veacul,
O operă mult mai puţin de rînd
Ar fi creat prietenu-mi, săracul!
Dar cum e mort, iar alţii scriu mai bine,
Îl voi citi că m-a iubit pe mine.

(*P.S.*)

33

Full many a glorious morning have I seen
Flatter the mountain tops with sovereign eye,
Kissing with golden face the meadows green,
Gilding pale streams with heavenly alchemy;
Anon permit the basest clouds to ride
With ugly rack on his celestial face,
And from the forlorn world his visage hide,
Stealing unseen to west with this disgrace:
Even so my sun one early morn did shine
With all-triumphant splendour on my brow;
But, out, alack! he was but one hour mine,
The region cloud hath mask'd him from me now.
Yet him for this my love no whit disdaineth;
Suns of the world may stain when heaven's sun staineth.

33

Slăvite dimineţi mi-au mai fost date!
Regesc, pe culme, ochiul lor privind,
Smălţa cu aur pajişti sărutate,
Oglinzi de pale rîuri poleind
În alchimii cereşti. Iar dacă nori
'I-ntunecau cu caerul lor faţa,
Nemaivăzută, jos, de muritori,
Gonea spre Soare-Apune dimineaţa.
La fel şi mie soarele-mi luci
Pe frunte triumfalele-i lumine,
Dar vai, o oră doar, în zori de zi,
Căci neguri reci l-au depărtat de mine.
    Iubirea însă mi-a rămas. Pot norii
    Lumeştii aştri stinge, cînd sting sorii!

(*I.F.*)

*

Văzui adesea slava dimineţii,
Cu ochi de rege piscuri mîngîind,
Şi sărutări de aur dînd fîneţii,
Şi, vraci divin, pîraie aurind;
Văzui apoi cum rabdă-n sure unde
Cerescul chip nori mîrşavi de i-l ară,
Şi-orfan lăsînd pămîntul, cum se-ascunde
Şi-nspre apus ruşinea şi-o strecoară.
La fel, pe-un prag de zi, superbu-mi soare
Luci pe fruntea mea triumfător,
Dar, vai! mi-a stat un ceas abia-n păstrare,
Şi se topi-ntr-o negură de nori.
    Dar tot mi-e drag; lumescul soare poate,
    La fel cu-al bolţii, pete să ne-arate.

(*T.B.*)

*

Eu dimineaţa am văzut-o des
Cu ochi de suveran privind spre creste
Cum aurea cu un surîs un şes
Sau rîul, cu-alchimiile-i celeste.

Dar galopau asupra-i nori de rînd
Sluțind cereasca față dintr-o dată
Ce, din privirea lumii dispărînd,
Se furișa spre-apus înrușinată.
Și soarele iubirii-n zori de zi
Mi-a pus pe frunte raze triumfale;
Dar, vai! o clipă, doar, mă încălzi
Și nourii mi l-au ascuns din cale.
Dar tot mi-e drag! chiar și lumeștii sori,
Cum cel din cer, se sting adeseori.
(*N.Ch.*)

*

Văzui ades biruitorii zori
Blagoslovind din ochi muntoase creste,
Verzi pajiști sărutînd, scînteietori,
Și aurind, prin alchimii celeste
Bălți palide... și-apòi cum vin curînd
Nori hîzi pe fața lor să se adune,
Și fug furiș, de lume ascunzînd
Obrazul prihănit, spre soare-apune;
Deasupra frunții, falnic, mi-a rămas
Și Astrul meu, în faptul aurorii...
Dar, vai, mi-a fost prielnic doar un ceas –
Mi-l oblonesc din nou acuma norii,
Și tot mi-e drag. Cînd sori cerești pălesc,
Pălească și-un luceafăr pămîntesc...
(*T.D.*)

*

Zori minunate, cîte n-am văzut
Cum crestele cu ochi crăiesc dezmiardă,
Cum fac verzi pajiști, aur, c-un sărut,
Și-un vînăt rîu, cu vrăji cerești, să ardă.
Văzut-am nori, cum, făr-să știu de unde,
Pe-un chip regesc, pocite zdrențe curg,
Și chipul ce de-o lume se ascunde,
Furiș, își trage-ocara spre amurg.
Se-aprinse și-al meu soare, așa-ntr-o zi,
Lucea pe fruntea mea, biruitorul,

Un ceas de vreme doar îmi străluci,
Şi-ndată-l tăinui-n văzduhuri norul:
    Dar nu-i iubirea-mi disprețuitoare,
    Ce-i pata-n sorii lumii cînd e-n soare?

(*M.M.*)

*

Ades văzut-am zorii răsfățînd
Vreun pisc cu-a lor privire-mpărătească,
Leind cu aur pajişti, sau schimbînd
Pîraie, cu-alchimia lor cerească;
Lăsau apoi, deodat', vreun nor urît
Să le întunece sublima față,
Pe care şi-o fereau, fugind, decît
Să-i vadă lumea... Într-o dimineață
La fel a strălucit pe fruntea mea
Şi astrul meu, cu-ntreaga lui splendoare,
Dar vai! un singur ceas, căci o perdea
De nori mi l-a ascuns, fără cruțare!
    Eu însă nu-l disprețuiesc defel:
    De-s pete-n soare, e pătat şi el!

(*P.S.*)

*

Văzui ades slăvită dimineața
Ce piscuri desfăta cu ochi ceresc,
Cu chip de aur sărutînd fîneața
Şi ape poleind cu har ceresc;
Lăsînd apoi ca norii hîzi să are
Pe chipul său celest nedemn făgaş;
Dosind prea ruşinata-nfățişare,
De lume,-n al apusului lăcaş.
La fel, în zori, triumfătorul soare
Pe-obraz victorios mi-a strălucit;
Dar vai! numai o oră trecătoare
Şi-un nor sub masca lui mi l-a răpit.
    Dispreț iubirea mea n-o să-i arete;
    Ai lumii sori, ca Soarele, au pete.

(*M.Angh.I.*)

34

Why didst thou promise such a beauteous day,
And make me travel forth without my cloak,
To let base clouds o'ertake me in my way,
Hiding thy bravery in their rotten smoke?
'Tis not enough that through the cloud thou break,
To dry the rain on my storm-beaten face,
For no man well of such a salve can speak
That heals the wound and cures not the disgrace:
Nor can thy shame give physic to my grief;
Though thou repent, yet I have still the loss:
The offender's sorrow lends but weak relief
To him that bears the strong offence's cross.
Ah! but those tears are pearl which thy love sheeds,
And they are rich and ransom all ill deeds.

34

De ce-ai făgăduit senin şi soare?
Mă laşi să plec făr' de manta la drum,
Ca pîn' la urmă neguri să-nfăşoare
Lumina-ţi clară-n putredul lor fum.
Crezi că-i de-ajuns, prin nouri de-a străbate
Să-mi zvînţi obrazul biciuit de ploi?
Nu-i leacul bun, cînd rănile-s pansate
Dar nu-i secat secretul lor puroi!
Că ţi-e ruşine, leac nu-mi poate-aduce,
Şi remuşcarea-ţi nu mi-e de folos:
Pe cel ce-şi poartă-afrontul ca pe-o cruce
Nu-l mîngîi doar căindu-te frumos!
Ah, plînsul tău de-ar şti mărgăritare
Bogat să verse drept răscumpărare!

* *(I.F.)*

De ce-mi făgăduişi o zi divină,
Şi fără haină m-ai pornit la drum,
Ca norii mîrşavi calea să-mi aţină,
Dosindu-ţi nimbul într-un putred fum?
Nu mi-e de-ajuns din nori că vei apare,
Să-mi zvînţi obrazul de furtuni bătut,
Căci cine-ar lăuda acea unsoare
Ce-nchide rana, dar te lasă slut?
Nu-mi vindeci răul nici cu-a ta ruşine;
Ce pierd, căinţa ta nu-mi readuce:
Cînd l-ai jignit, nu-l mîngîi prin suspine
Pe cel ce poartă a jignirii cruce.
Ah, dar plîngînd tu perle verşi, iar ele
Răscumpără a tale fapte rele.

* *(T.B.)*

De ce, cu-o zi frumoasă drept făgadă,
Făr' mantie m-ai izgonit de-acasă,
Ca nori haini pe creştetu-mi să cadă,
De-ascunzi rînjindu-ţi chip în ceaţă deasă?
Să spinteci norii e zădărnicie,
Nu-mi zvînţi obrazul pradă-acestei ploi,
Cum să vorbesc de bine-o alifie
Ce rănii, nu ruşinii e ogoi?
Ruşinea-ţi nu-mi aduce alinare,
A ta-i căinţa, dar a mea prihana,
Nu află leac, pe păcătos de-l doare,
Jignitul-piept pe care-l rupe rana.
Dar lacrimile-ţi, umezi nestemate,
Şuvoi, şuvoi, răscumpără azi toate.

(M.M.)

35

No more be grieved at that which thou hast done
Roses have thorns, and silver fountains mud;
Clouds and eclipses stain both moon and sun,
And loathsome canker lives in sweetest bud.
All men make faults, and even I in this,
Authorizing thy trespass with compare,
Myself corrupting, salving thy amiss,
Excusing thy sins more than thy sins are;
For to thy sensual fault I bring in sense,
Thy adverse party is thy advocate,
And 'gainst mysef a lawful plea commence:
Such civil war is in my love and hate,
That I an accessary needs must be
To that sweet thief which sourly robs from me.

35

Un rău făcut, degeaba te mai doare.
Sînt spini şi-n roze, mîluri şi-n izvor,
Pe faţa lunii nori, şi pete-n soare,
Şi viermi în flori cu iz îmbătător.
Greşim cu toţii: chiar şi eu acum
Cercînd să-ţi scuz prin pilde goale vina,
Ticăloşindu-mi mintea, ca şi cum
Îngăduinţei nu i-aş şti pricina...
Păcatul simţurilor tale-l simte
Potrivnicul ce-ţi este avocat.
Război civil duc: simţuri contra minte!
Procesul e-mpotrivă-mi intentat.
    Părtaş să nu fiu, inima să-ndure,
    Cu cel ce poate *mie* să mă fure?

(*I.F.*)

*

Nu te gîndi la fapta-ţi cu-ntristare:
În roze-s ghimpi şi-n ape limpezi glod;
Pe lună-s umbre, pete sînt în soare,
Iar dulcii muguri bube negre-i rod.
Cu toţi greşim: chiar eu, ce-n scrisa asta
Prin comparaţii vina ţi-o descînt,
Şi mă corup tot eu, mi-alint năpasta,
Şi-ţi iert greşeli mai multe decît sînt.
Pricep adînc păcatul tău trupesc:
Potrivnicul te apără, ba ţine
El însuşi să se-acuze: se ciocnesc
Atîta ură şi iubire-n mine,
    Încît părtaş cu sila văd că sunt
    Cu hoţul gingaş ce mă pradă crunt.

(*T.B.*)

*

*

Greşeala ta zadarnic te mai doare:
Sînt ghimpi şi-n roze, mîluri şi-n fîntîni,
Întunecimi pe Lună şi pe Soare
Şi-n mugurii plăpînzi rod viermi hapsîni.
Toţi oamenii greşesc; greşesc şi eu
Justificîndu-te cu vorbe goale;
Să-ţi spăl păcatul mă-njosesc mereu,
De-l iert, întrec măsura vinii tale.
Ca avocat, din vini voi a te scoate,
Ca adversar, acelaşi gînd mă fură
Şi contra mea pledez să fac dreptate
În lupta dintre Dragoste şi Ură,
Discordie în care, orice-aş zice,
Cu hoţul ce mă fură sînt complice.

(*N.Ch.*)

*

Nu fi mîhnit de fapta-ţi: totdeauna
Au ruja spini şi iezerul noroi;
Eclipse, nori întunecă şi luna
Şi soarele: viermi sluţi rod muguri moi.
Greşim cu toţii; chiar şi eu aici
Cînd vina ţi-o ascund sub flori de stil
Şi mă-ncovoi ca să îndrept ce strici,
Dau greş, păcatul prea iertîndu-ţi-l.
Căci tîlc în senzualul tău eres
Scornind îţi fac pîrîşul avocat
Şi contra mea chiar eu pornesc proces;
Mînia şi cu dragostea se bat
În sinea-mi, vezi, încît mă fac părtaş
Cu-al meu tîlhar; cu tine, fur gingaş.

(*T.D.*)

*

*

Nu te-ntrista mai mult decît se cade,
Izvorul are mîl şi roza ghimpi;
Lună şi soare – norul îi străbate.
Ce-n mugur zace putred n-ai să-l schimbi.
Omu-i supus erorii şi eu însumi,
Greşelile iertîndu-ţi, mă corup
Rău-ndulcindu-l şi rămîn cu plînsu-mi,
Păcatul să-l împiedic să ia trup.
Eroarea ţi-o cunosc şi-acuzatorul
Devine astfel avocatul tău,
Lupt împotriva mea şi sînt izvorul
Războiului între frumos şi rău.
Dulcelui hoţ ce pradă, neferice,
Mă învoiesc acum să-i fiu complice.

(Gh.T.)

*

Ce-ai săvîrşit cîndva nu mai jeli:
Şi soare, lună-au nori şi vîrcolac,
Şi ruje-au spini, mîl şipote-argintii,
Şi-n gingaşi muguri viermii scîrnavi zac.
Supuşi greşelii-s toţi, prin stih şi eu,
Dezleg, netrebnicii de-asemuiesc,
Păcat de-ţi iert, păcătuiesc mai greu,
Cînd vina ţi-o alin, tot rătăcesc.
Găsind un tîlc pornirii ticăloase,
Potrivnicii ţi i-ai făcut părtaşi,
Încep să-mi apăr ce nu-mi dă foloase,
Se bat iubirea-mi, ura, fraţi vrăjmaşi.
Şi-n cîrdăşia-mi, dulcele tîlhar
Mă jefuie, în voie, cu amar.

(M.M.)

36

Let me confess that we two must be twain,
Although our undivided loves are one:
So shall those blots that do with me remain,
Without thy help, by me be borne alone.
In our two loves there is but one respect,
Though in our lives a separable spite,
Which, though it alter not love's sole effect,
Yet doth it steal sweet hours from love's delight.
I may not evermore acknowledge thee,
Lest my bewailed guilt should do thee shame,
Nor thou with public kindness honour me,
Unless thou take that honour from thy name:
But do not so; I love thee in such sort
As, thou being mine, mine is thy good report.

36

Noi doi – ţi-o spun! – mai bine-i să fim doi
Deşi iubirea noastră este una;
Făr-ajutorul tău eu singur voi
Purta ruşinea azi şi totdeauna.
Iubirile ne sînt, prin dor, unite
Chiar dacă vieţuim în dezbinare;
Nu pierdem ale dragostei ispite
Dar ni se fură clipe-ncîntătoare.
Nu pot să te revăd oricînd, de teamă
Că vina mea te umple de ruşine;
Nici tu-ntre mulţi să nu mă bagi în seamă
Decît atunci cînd o să-ţi cadă bine.
Dar să n-o faci! Te voi iubi şi-aşa:
Fiind al meu şi faima ta-i a mea.

*

(*N.Ch.*)

Se cade, zic, să fim pe lume doi,
Deşi iubirea noastră una este;
Şi, fără să te chem în sprijin, voi
Să port eu singur petele aceste.
Au dragostele noastre-aceeaşi stea,
Deşi ne paşte-a dezbinării piază
Ce, chiar dacă nu schimbă dragostea,
Răgazul dulcei dragostei-l scurtează.
Silit voi fi să par a-ţi fi străin –
Te-ar pîngări stigmatul meu; şi-n lume
Nici tu nu mă cinsti părînd blajin
Cu mine, necinstindu-ţi naltul nume;
Să n-o faci deci: mi-eşti drag încît, aşa
Cum eşti al meu, şi faima-ţi e a mea.

*

(*T.D.*)

În două soarta pe noi doi ne-mparte,
Dar una ni-este flacăra iubirii:
De tine fie tot ce-i rău departe,
Purta-voi eu povara prihănirii.
Ca una sînt iubirile, la fel,
Chiar rupte de-o despărţitoare ură,
Iubirea-i una singură, un ţel,
Iar ceasuri dulci iubirii ni se fură.
Că eu te ştiu, nu pot mărturisi,
Iar vina de ocară n-o să-ţi fie,
În văzul lumii nu mă mai cinsti,
Cinstirea doar de ţi-e-nchinată ţie:
Să nu o faci; tu, ce-am mai scump în lume,
Al meu ţi-e şi neprihănitul nume.

(*M.M.*)

37

As a decrepit father takes delight
To see his active child do deeds of youth,
So I, made lame by fortune's dearest spite,
Take all my comfort of thy worth and truth;
For whether beauty, birth, or wealth, or wit,
Or any of these all, or all, or more,
Entitled in thy parts do crowned sit,
I make my love engrafted to this store:
So then I am not lame, poor, nor despised,
Whilst that this shadow doth such substance give
That I in thy abundance am sufficed
And by a part of all thy glory live.
Look what is best, that best I wish in thee:
This wish I have; then ten times happy me!

37

Cum stins de bătrîneţi un tată-şi vede
Cu drag feciorul mîndru şi-n puteri,
Eu, schilav prin a crudei sorţi decrete,
Îmi aflu-n tine, astăzi, mîngîieri.
Căci frumuseţe, spirit, rang, avere,
Pe rînd sau laolaltă de roiesc
În jurul tău şi te-ncunun, îmi cere
Iubirea-n trunchiul lor s-o altoiesc.
Şi nu mai sînt nici prost, schilod, sărac,
Cît umbra lor asupra-mi e răsfrîntă.
Belşugurile tale toate-mi fac
De ele parte: slava-ţi mă-nveşmîntă.
    Ce-i bun, drept bun al tău eu l-am dorit.
    Şi asta am. Deci, pot fi fericit.

(I.F.)

*

Precum un tată veşted se desfată,
Cînd pruncu-i, ager, prinde a zburda,
Eu, schilodit de-o soartă ne-mpăcată,
Renasc prin preţul şi credinţa ta.
Căci dacă farmec, rang sau bogăţie,
Sau spirit, sau o parte doar, sau toate,
Sau şi mai multe, ţi-s coroană ţie,
Cu-a mea iubire ele-s încrustate.
Deci nu-s calic, schilod şi fără vază,
Căci umbra lor atîta miez conţine,
Că din belşugul tău mă-ndestulează,
Iar slava ta mă-nalţă şi pe mine.
    Vezi, îţi doresc ce-i rar şi strălucit:
    Le ai, din plin; ferice-s înzecit!

(T.B.)

*

*

Precum un tată frînt de ani priveşte
Cu drag spre fiu-i tînăr şi semeţ,
Eu, schilodit de soartă vrăjmăşeşte,
Mă-nviorez cu tot ce ai de preţ.
Fiindcă farmec, cin, averi şi minte
(În parte, toate şi mai multe, chiar)
Te încunună, dragostea-mi fierbinte
O altoiesc în prea bogatu-ţi har.
Şi nu mai sînt schilod, sărman, de rînd,
Cît timp îmi dăruieşti, să mă-nsenine,
O parte din belşugul tău, lăsînd
Sub slava ta un loc şi pentru mine.
Vezi, ţi-am dorit un bun ce-n veci nu trece
Şi asta ai; sînt fericit cît zece.

(*N.Ch.*)

*

Cum un părinte gîrbov se desfată
Văzînd că fiul calcă a flăcău,
Eu, schilodit de soarta mîniată,
Din zestrea ta m-ajut, din preţul tău;
Căci farmec, duh, avut şi stirpe bună
Şi cîte mai, răzleţe sau mănunchi,
De se-mpletesc pe herbul tău, cunună,
Eu mi-altoiesc iubirea pe-al lor trunchi,
Şi-atunci nici schìlav nu-s şi nici calic
La umbra lor ce-mi dă atîta vlagă,
Încît prisosul tău dacă-l dumic
Trăiesc c-un strop din slava ta întreagă.
Vezi, voi să ai comori peste comori,
Şi ai! Ferice-s, deci, de zece ori...

(*T.D.*)

*

*

Cum pe-un părinte gîrbov îl desfată
Zglobiul fiu în vajnica-i ispravă,
Beteag al soartei, alinarea toată
Mi-e-n adevărul tău şi a ta slavă.
Frumseţi, obîrşii, averi, înţelepciune,
Din toate una, tot, ori şi-alte noi,
Atîtea haruri vin să te-ncunune,
Pe-ăst trunchi regesc tot dragu-am pus altoi.
Nu-s nici beteag, de luat în rîs, nici şui,
Cît umbra-i dăruieşte-atîta vlagă,
Sînt doldora de-mbelşugarea lui,
Şi dăinui, dram din fala lui întreagă:
Tot ce-i mai bun să-ţi fie hărăzit,
Voi fi de zece ori mai fericit.

(*M.M.*)

*

Cum un părinte-şi vede cu-ncîntare,
La bătrîneţe, fiul plin de-avînt,
Găsesc şi eu la tine consolare,
Lovit de-o soartă vitregă cum sînt.
Căci dacă fruntea ţi-e împodobită
Cu lauri: frumuseţe,-avere, har,
Nobleţe,-mi-e iubirea altoită
Pe-acestea toate, sau în parte doar!
De-aceea nu mai sînt sărac, beteag,
În umbra ta, atîta de bogată
Încît mă-ndestulează şi-mi dă cheag:
Din slava ta, o parte îmi e dată.
Dorindu-ţi ce-i mai bun, cum bine ştii,
De zece ori mai fericit pot fi!

(*P.S.*)

38

How can my Muse want subject to invent,
While thou dost breathe, that pour'st into my verse
Thine own sweet argument, too excellent
For every vulgar paper to rehearse?
O! give thyself the thanks, if aught in me
Worthy perusal stand against thy sight;
For who's so dumb that cannot write to thee,
When thou thyself dost give invention light?
Be thou the tenth Muse, ten times more in worth
Than those old nine which rhymers invocate;
And he that calls on thee, let him bring forth
Eternal numbers to outlive long date.
If my slight Muse do please these curious days,
The pain be mine, but thine shall be the praise.

38

Cum poate Muza alt izvod să-mi ceară,
Cînd tu respiri, şi-ţi torni în strofa mea
Fiinţa dulce, temă mult prea rară,
Ca orice foi de rînd să ţi-o redea?
O, singur mulţumeşte-ţi, dacă-n mine
Privirea-ţi află vreun măiestru şir,
Căci ce nătîng n-ar scrie despre tine,
Cînd însuţi cu lumina ta-l inspiri?
Fii Muza-a zecea, înzecit mai vie
Cît cele nouă, pururi invocate,
Şi fă-l pe cel ce te-ar sluji, să scrie
Un vers menit prin veacuri a străbate.
    Biet bard, de plac acestor vremi meschine,
    A mea e truda, slava-ţi aparţine.

(*T.B.*).

*

*

Mai poate Muza-mi născoci subiecte
Cînd tu ești viu și-mi torni în vers, oricînd,
Dulceața firii tale, prea perfecte
Ca s-o repete niște foi de rînd?
O, ție mulțumește-ți de-i în stare
Vreun vers de-al meu să-ncînte-a ta privire;
Ce prost nu ar putea să scrie, oare,
Cînd tu ești cel ce-l faci să se inspire?
Fii Muza zecea, tu, de zece ori
Mai prețuit decît sînt cele nouă
Și fă-l pe cel pe care-l înfiori
Să nască-n vers etern cîntare nouă.
De-o place astăzi Muza mea firavă,
Rămîn cu truda; tu, cu-ntreaga slavă.

(*N.Ch.*)

*

Mai poate Muza mea rîvni și alte
Izvoade, cînd ești viu și în sonete
Izvor te am de tîlcuri, prea înalte
Ca pagina de rînd să le repete?
O, ție mulțumește-ți de-am putut
A scri vreun lucru demn de ochii tăi;
Căci nu te cîntă cine, cine-i mut
Cînd însuți dărui lirei lui văpăi?
Deasupra celor nouă vechi (mai scumpă
De zece ori) fii tu a zecea Muză,
Și fă eterne stihuri să irumpă
Din pana cui te cere călăuză.
De place azi și Muza mea, firàva,
Tain mi-e truda; partea ta e slava.

(*T.D.*)

*

*

Cum ar putea să nu-mi dea Muza ghies
Cît trăiești tu, ce-mi umpli poezia
Cu dulcele-ți temei, mult prea ales
Spre-a-i înnegri oricărui bard hîrtia?
O, ție mulțumește-ți de-ar cădea
Sub ochii tăi vreo slovă-a mea, mai bună!
Și-un mut să te slăvească ar putea,
De i-ai însufleți tăcuta strună!
A zecea Muză fii, de zece ori
Mai scumpă decît cele din vechime,
Și dă-i, spre-a-l scoate dintre muritori,
Poetului nemuritoare rime!
    Dacă-au să placă-acestui timp bizar,
    A ta e slava, chinul al meu doar!

(P.S.)

39

O! how thy worth with manners may I sing,
When thou art all the better part of me?
What can mine own praise to mine own self bring?
And what is 't but mine own when I praise thee?
Even for this let us divided live,
And our dear love lose name of single one,
That by this separation I may give
That due to thee which thou deservest alone.
O absence! what a torment wouldst thou prove,
Were it not thy sour leisure gave sweet leave
To entertain the time with thoughts of love,
Which time and thoughts so sweetly doth deceive,
And that thou teachest how to make one twain,
By praising him here who doth hence remain.

39

O, cum să-ţi laud preţul pe măsură,
Cînd tu eşti partea cea mai bună-n mine?
Ce-mi dau, de-mi laud propria făptură,
Şi cît e-al meu, de te-oi cînta pe tine?
De-aceea drumul despărţit ne fie,
Iubirea piardă-şi numele de una,
Ca, nelegat, să-ţi pot aduce ţie
Prinosul meritat, întotdeauna.
O, cît mi-ai fi de crudă, despărţire,
De n-ar fi-n chinul tău şi clipe sfinte,
Să-nşel cu visuri timpul, prin iubire,
Căci timp şi vis ea minunat le minte,
    Şi să mă-nveţi cum doi doar unul sînt,
    Cînd eu, aici, pe cel de-acolo-l cînt.

(T.B.)

*

*

O, faima-ţi pot s-o cînt cum se cuvine
Cînd tu eşti partea cea mai bună-a mea?
Am vreun folos de mă slăvesc pe mine?
Slăvindu-te, eu mai păstrez ceva?
De-aceea fie singur fiecare,
Să nu-i mai spunem dragostei că-i una;
Aşa îmi voi plăti, din depărtare,
Ce-ţi datorez şi meriţi totdeauna.
O, cît ai fi de cruntă, despărţire,
De n-aş putea feri de-a ta urzeală
Acest răstimp cu gînduri de iubire
Ce, Timp şi Gînduri, prea plăcut le-nşală.
 Învaţă-mă: cum doi sînt unul, cînd
 Pe cel de-acolo-l cînt aicea stînd.

(*N.Ch.*)

*

O, cum să cînt măiestru zestrea ta,
Cînd tu eşti tot ce-n mine port mai sfînt?
Eu însumi să mă cînt, frumos mi-ar sta?
Căci însumi eu mă laud cînd te cînt.
De-aceea dar aş vrea, trăind răzleţi,
A noastre doruri dragi să se dezbine,
Şi, desfăcuţi, doar tu să te răsfeţi
Cu ce-i al tău, cu ce-s dator la tine!
Ai fi, absenţă, ah, ce grea mîhnire
De nu mi-ai da răgaz şi învoială
Să-mi umple timpul gînduri de iubire
Ce timp şi gînd aşa duios le-nşală!
 Căci tu mă-nveţi cum unu-n doi se-mparte
 Cîntînd aici pe cel rămas departe!

(*T.D.*)

*

*

Cum vredniciei tale să-i dau glas
Cînd eşti din mine partea cea mai sfîntă?
Doar lauda de sine mi-a rămas
Nu eu mă laud stihu-mi de te cîntă?
Să vieţuim, dar, despărţiţi, iubirea
Făr-seamăn piardă numele de una,
Şi ţie să-ţi aducă despărţirea
Doar ţie-al meu prinos întotdeauna.
Fără să-ngădui, blînda zăbovire
În tihna-ţi aspră, ce-ai fi-n depărtare?
Să-ngîni cu clipa gîndul de iubire
Şi gînd şi clipă blînd amăgitoare:
  De-ai să mă-nveţi cum doi dintr-unul sînt,
  Pe cel plecat rămîn de-aici să-l cînt.

(M.M.)

40

Take all my loves, my love, yea, take them all;
What hast thou then more than thou hadst before?
No love, my love, that thou mayst true love call;
All mine was thine before thou hadst this more.
Then if for my love thou my love receivest,
I cannot blame thee for my love thou usest;
But yet be blamed, if thou thyself deceivest
By wilful taste of what thyself refusest.
I do forgive thy robbery, gentle thief,
Although thou steal thee all my poverty;
And yet love knows it is a greater grief
To bear love's wrong than hate's known injury.
    Lascivious grace, in whom all ill well shows,
    Kill me with spites; yet we must not be foes.

40

Iubire, ia-mi iubirile, ia-mi tot!
Ce vei avea mai mult decît aveai?
Nu-mi știu iubiri, iubiri să le socot
Cît n-ai fost tu. Iubirea, deci, a ta-i!
Iubitei mele de-i primești iubirea
De dragul meu, eu nu te pot huli.
Dar fii hulit de-ți măsluiești simțirea
Gustînd, de-un gust, ce gustul ți-ar zvîrli!
Iert furtul, drag tîlhar între tîlhari,
Ce-mi smulgi tot ce-mi lăsase sărăcia.
Iubirea știe: rănile-s mai mari
Cînd dragostea le dă, nu dușmănia.
    Păcatu-l faci frumos, curvar gingàș.
    Lovește-mă! Dar nu-mi fi-n veci vrăjmaș.

(*I.F.*)

*

Ia-mi dragostele, dragoste, pe toate:
Cu cît cîștigi mai mult decît aveai?
Iubite, nu-s iubiri adevărate;
Ce-mi iei, tu și-nainte stăpîneai.
De-mi vrei iubita fiindcă-mi porți iubire,
Nu te blestem, căci tu-mi trăiești iubirea;
Dar te-osîndesc de-i numai rătăcire,
Și-mi iei, buiac, ce nu-ți dorește firea.
Tîlhar gingaș, te iert pentru hoție,
Deși de-ntreg puținul ea mă fură;
Și totuși, porți mai greu, iubirea știe,
Ale iubirii răni decît o ură.
    Scump desfrînat, suav pînă și-n rău,
    Ucide-mă; tot nu-s dușmanul tău.

(*T.B.*)

*

*

Ia-mi, dragul meu, iubirile, pe toate!
Ce vei avea mai mult ca altcîndva?
Nu am avut iubiri adevărate,
Ce-mi iei de mult e-n stăpînirea ta.
De-mi vrei iubita că ţi-s drag, e bine;
Nu te blestem c-o foloseşti şi tu,
Dar te blestem de te înşeli pe tine
Şi guşti ce niciodată nu-ţi plăcu.
Îţi iert hoţia, hoţoman iubit,
Deşi din prea puţinul meu mă fură;
Şi totuşi poţi să zaci mult mai cumplit
De răul dragostei decît de ură.
Scump desfrînat, ce bine faci şi-un rău,
Nu-mi fi duşman chiar dacă-mi eşti călău.

(*N.Ch.*)

*

Iubite, ia-mi, ia-mi dragostele toate,
Pe toate, da; eşti astfel mai avut?
Căci n-am, om drag, iubiri adevărate,
Şi tot ce am, aveai de la-nceput.
Deci dacă-mi iei – în dorul meu – dorita
S-o stăpîneşti, eu nu te ţin de rău;
Ci rău te cert de te-o momi ispita
Să vrei să guşti ce nu-i pe gustul tău.
Îţi iert hoţia, galeşe coţcar,
Deşi îmi prazi cu totul sărăcia;
Şi tu, iubire, ştii că mai amar
Năpăstuie iubirea ca mînia.
Crai dulce, tu şi-n rele farmec pui
Şi nu ţi-s dùşman chiar de mă răpui.

(*T.D.*)

*

*

Ia-mi tot, iubirea mea, tot ce-am iubit;
Ce-averi sporesc avutul tău de ieri,
Iubiri mai mari, iubirea n-a ivit,
Al meu-al tău, ieri n-aveai alte-averi.
Ce mi-este drag, de dragul meu de-ai luat,
Şi tragi folos, vreo vină n-o să-ţi fie,
Dar însuţi de te-nşeli, fii vinovat
C-ai vrut să iei din.îndărătnicie.
Gingaş tîlhar, hoţiile-s iertate
Chiar biata-mi neavere de se fură,
Iubirea vrînd dureri mai ne-ndurate
Ce scurmă-n rana-i, nu în răni de ură.
    Har desfrînat, frumseţe-nşelătoare,
    Ucizi hain, nu-i duşman cel ce-ţi moare.

(*M.M.*)

*

Iubirea mea, ia-mi dragostile toate:
Mai mult decît aveai, nu poţi avea,
Căci ele nu-s iubiri adevărate –
Întreagă o aveai, iubirea mea!
Dacă-mi primeşti, de dragul meu, iubirea
Nu pot să te acuz c-o foloseşti,
Dar dacă-i doar o toană, amăgirea
Nu-i doar a mea: tu însuţi te-amăgeşti!
O, dulcele meu hoţ, îţi iert hoţia
Care mă lasă-atîta de calic!
Mai lesne urii-i rabzi ticăloşia
Decît iubirii-un ghimpe cît de mic!
    O, chip parşiv, ce răù-l schimbi în bine,
    Ucide-mă, dar nu-s rival cu tine!

(*P.S.*)

41

Those pretty wrongs that liberty commits,
When I am sometime absent from thy heart,
Thy beauty and thy years full well befits,
For still temptation follows where thou art.
Gentle thou art, and therefore to be won,
Beauteous thou art, therefore to be assailed;
And when a woman woos, what woman's son
Will sourly leave her till she have prevailed?
Ay me! but yet thou mightst my seat forbear,
And chide thy beauty and thy straying youth,
Who lead thee in their riot even there
Where thou art forced to break a twofold truth;
    Hers, by thy beauty tempting her to thee,
    Thine, by thy beauty being false to me.

41

Păcate dulci de faci în libertate,
Cînd, uneori, nu te gîndeşti la mine,
De ani şi frumuseţe ţi-s legate,
Căci unde mergi, ispita-i după tine.
Eşti gingaş, deci luat cu dor în seamă;
Eşti chipeş, deci vînat mereu, şi oare
Ce fiu al Evei, cînd femeia-l cheamă,
E surd şi-i scapă, pînă ea nu-l are?
Vai! că puteai să-mi ocoleşti moşia,
Mustrîndu-ţi vraja şi hoinarul sînge,
Ce te-au mînat aici, iscînd orgia,
Şi-un dublu legămînt te-au pus a frînge:
Al ei, c-a scos-o vraja ta din minţi,
Al tău, căci tu cu vraja ta mă minţi.

* (*T.B.*)

Acele ale cărnii mici greşale
Ce tu, cînd mă mai uiţi, le săvîrşeşti
Şed bine frumuseţii, vîrstei tale,
Căci pururi a ispitei ţintă eşti.
Blajin fiind, te-nduplеci tuturor,
Frumos fiind, toţi buzna dau spre tine,
Şi cînd l-alintă Eva, ce fecior
Al Evei fuge fără s-o aline?
Dar, vai, tu cuibul nu puteai să-mi cruţi
Şi frumuseţea să-ţi înfrîni cuminte,
Căci vraja ta şi anii juni şi iuţi
Te fac să sfarămi două legăminte:
Pe-al *ei*, cînd mreji mîndreţea ta i-ntinde,
Pe-al *tău*, cînd frumuseţea ta mă vinde.

* (*T.D.*)

Te laşi în voia dulcilor păcate,
Adeseori uitării cînd mă dai,
Ţi-s frumuseţea, vîrsta,-ngemănate,
Ispita, unde calci, se ţine scai.
Vor să-ţi cîştige rara-ţi gingăşie,
Îşi cată-n al tău farmec, mulţi, norocul,
Ce fiu al Evei, cînd femeia-mbie,
O-alungă-n silă făr' să-i joace jocul?
Cu harul şi hoinarii-ţi ani în frîu
Ograda să-mi fi ocolit. Vai nouă!
Că-ai tot mînat aşa pîn' la desfrîu
Şi-ai prăpădit credinţele-amîndouă:
A ei: cu harul tău ce-o ai vrăjit
A ta: cu harul tău ce m-a minţit.

(*M.M.*)

42

That thou hast her, it is not all my grief,
And yet it may be said I loved her dearly;
That she hath thee, is of my wailing chief,
A loss in love that touches me more nearly.
Loving offenders, thus I will excuse ye:
Thou dost love her, because thou know'st I love her;
And for my sake even so doth she abuse me,
Suff'ring my friend for my sake to approve her.
If I lose thee, my loss is my love's gain,
And losing her, my friend hath found that loss;
Both find each other, and I lose both twain,
And both for my sake lay on me this cross:
But here's the joy; my friend and I are one;
Sweet flattery! then she loves but me alone.

42

Că ea e azi a ta, – nu-i tot ce doare!
(Cu toate c-am iubit-o mult, s-ar spune.)
Că ești *al ei* – mă chinuie mai tare:
Că nu mai ții la mine mă răpune.
Dragi vinovați, tot eu vreau să vă scuz:
Tu o iubești doar pentru că mi-e dragă.
Și ea, știind cît mi-ești de scump, și-a spus
Că m-ar jigni nedîndu-ți-se-ntreagă.
Și-a zis că, de te pierd, 's-al ei și-o iert.
De-o pierd pe dînsa, doar cîștig ți-aduce.
Dar voi v-ați cîștigat, iar eu vă pierd.
Voi doi, din dragoste, m-ați pus pe cruce.
    Dar tu – cu mine una ești. Și-așa,
    Tot mie mi s-a dat fiind a ta!

(*I.F.*)

*

*

Că e a ta, nu-i singurul din rele,
Deşi să ştii că o iubisem tare;
Că eşti al ei, e vîrf osîndei mele
Şi-i pierderea ce mult mai rău mă doare.
Eu, dulci călăi, vă apăr cum urmează:
Tu mi-o-ndrăgişi, fiindu-mi dragă mie;
Ea, chiar fiindcă drag i-s, mă trădează
Şi-amicului de dragul meu se-mbie.
Dacă te pierd, iubita mi-e bogată;
De-o pierd pe ea, pe-amic înavuţesc;
Doi se găsesc, eu pierd pe doi de-o dată,
Iar ei de dragul meu mă răstignesc.
Dar stai: amicul una e cu mine;
Suav alint! Ea tot la mine ţine!

(*T.B.*)

*

C-o ai pe ea, necazul nu-i prea mare
Deşi pot spune c-o iubii atît...
Că ea te are mai cumplit mă doare:
Mă simt, pierzînd iubirea-ţi, doborît.
Eu, scumpi tirani, vă iert orice greşeală:
Tu o iubeşti ştiind că ţin la ea;
Ea, că-i sînt drag, cu-amicul mă înşeală,
De dragul meu primindu-i dragostea.
Eu de te pierd, ea este cîştigata,
De-o pierd pe ea, tot ce-am pierdut ţi-aduce.
Doi v-adunaţi, eu pierd pe doi şi gata!
De dragul meu cei doi mă pun pe cruce.
Surîd: cu-amicu-s una şi, fireşte,
Ea – dulce-alint – pe mine mă iubeşte.

(*N.Ch.*)

*

*

Nu sufăr doar fiindcă o ai pe ea,
Cu toate c-o iubeam, se poate spune.
Că eşti *al ei*, e-o pierdere mai grea –
Aceasta-i marea mea amărăciune!
Dar eu vă iert pe amîndoi, şi-mi spun:
„Ştiind că o iubesc, el o iubeşte,
Iar ea, ştiind că mi-e prieten bun,
Îl place, tot de dragul meu, fireşte!
De-l pierd pe el, cîştigă ea. Apoi,
De-o pierd pe ea, la dînsul o aduce
Prietenul... Pierzîndu-i pe-amîndoi,
Ei se găsesc şi-mi dau să port o cruce!"
Dar cum tu şi cu mine sîntem una,
Ea doar pe mine mă iubeşte-ntruna!

(*P.S.*)

43

When most I wink, then do mine eyes best see,
For all the day they view things unrespected;
But when I sleep, in dreams they look on thee,
And, darkly bright, are bright in dark directed.
Then thou, whose shadow shadows doth make bright,
How would thy shadow's form form happy show
To the clear day with thy much clearer light,
When to unseeing eyes thy shade shines so!
How would, I say, mine eyes be blessed made
By looking on thee in the living day,
When in dead night thy fair imperfect shade
Through heavy sleep on sightless eyes doth stay!
All days are nights to see till I see thee,
And nights bright days when dreams do show thee me.

43

Cînd ochii mi-i închid ei văd mai bine
Că ziua n-au prea multe de aflat;
Dar cînd adorm, în vis pornesc spre tine
Şi-n beznă, vii, viu bezna o străbat.
Tu, umbră ce dai umbrelor splendoare,
Fă umbra ta aievea să-mi apară;
Cînd ochii orbi o văd strălucitoare,
În clar de zi va străluci mai clară.
Încîntă-mi ochii, spun, că tare-aş vrea
Să-i văd pe-ai tăi în fapt de dimineaţă
Aşa cum toată noaptea umbra ta
În somnu-mi greu privirea mi-o răsfaţă.
    Cînd nu te văd, mi-e ziuă noaptea-ntreagă
    Şi noaptea-i zi cînd visele te-ncheagă.

(*N.Ch.*)

*

*

Cînd îi închid, mai ageri ochii mi-s,
Căci ziua văz de tot mărunte fapte,
Dar cînd mă culc, ei doi te văd în vis
Şi – negre focuri – ard şi-mpung în noapte.
Nălucă, tu, ce limpezeşti năluci,
Ce faţă dalbă ai înfăţişa
În alba zi, cînd şi mai alb străluci,
De poţi şi-n ochi ce dorm luci aşa!
Cît bàlsam, zic, prin văz mi-ai da să sorb
Privind la tine-n viul miez de zi,
Cînd ştima ta şi-n somn, în ochiul orb
La crucea nopţii ştie stărui!
Cît nu te văd, nopţi orice zile mi-s
Şi noaptea-i zi cînd mi te-arăţi în vis.

(*T.D.*)

*

Clipesc şi, iată, văd mai bine ochii;
Ziua ei strîng imagini de prisos;
Visînd, încerc de tine să-i apropii;
Ei drum prin bezne taie, luminos.
Tu, umbră dîndu-i umbrei strălucire,
Ce umbre ai mişca-n singurătăţi
În clar de zi cu clara-ţi izvodire,
Cînd ochilor ce nu văd li te-arăţi?
Privirii bucuroase-i dau să-nghită
Icoana ta în zori, cînd nu-i tîrziu;
De cade noaptea, forma-ţi nălucită
În somn adînc pe oarbe pleoape-o ştiu...
Zilele-s nopţi în cale de nu-mi vii,
Cînd te visez mi-i noaptea dulce zi!

(*Gh.T.*)

*

*

Cînd pleoapa-mi cade te zăresc mai bine,
Căci toată ziua fleacuri am în faţă;
Dar cînd adorm, în vis te văd pe tine,
Lumină-n beznă, bezna prinde viaţă.
Au care-i umbra umbrei strălucindă,
Cu umbra dulci vedenii născocesc
Seninul zilei mai senin s-aprindă,
Cînd în lumina umbrei aţipesc.
Şi-ai mei ochi zic: ce binecuvîntare
În jarul dimineţii să te vadă,
Cînd stinsa noapte-n umbre-amăgitoare
Orbiţii ochi prin somnul greu mă pradă.
    E ziua toată, noapte de nu-mi vii,
    Şi noaptea-n vis de-apari, vrăjită zi.

(*M.M.*)

44

If the dull substance of my flesh were thought,
Injurious distance should not stop my way;
For then, despite of space, I would be brought,
From limits far remote, where thou dost stay.
No matter then although my foot did stand
Upon the furthest earth remov'd from thee;
For nimble thought can jump both sea and land,
As soon as think the place where he would be.
But, ah! thought kills me that I am not thought,
To leap large lengths of miles when thou art gone,
But that, so much of earth and water wrought,
I must attend time's leisure with my moan;
Receiving nought by elements so slow
But heavy tears, badges of either's woe.

44
Greoaia carne de-ar putea fi gînd,
Batjocura nici unei depărtări
N-ar şti să-mi curme zborul săgetînd
Spre ţărmii-n care stai, noian de zări.
Că pasul meu tot altă ţărnă bate
Decît baţi tu, nici nu m-ar mai durea!
Căci gîndul ţări şi mări ar tot străbate
Ca gîndul iute, pînă te-ar afla.
Dar mă ucide gîndul că nu-s gînd
Să-nghit lungi mii de leghe pîn' la tine,
Şi că, pămînt şi apă-n trup avînd,
Rămîn să-nduplec Timpul prin suspine.
    Primind de la stihii atît de-ncete
    Doar lacrima, durerilor pecete.

(*I.F.*)

*

De n-ar fi trupul carne grea, ci gînd,
Nu m-ar opri duşmana depărtare,
Ci hăuri cît de-ntinse străbătînd,
Din capăt de fruntarii ţi-aş apare.
Nu mi-ar păsa atunci c-al meu picior
De humă-i prins la margine de lume,
Căci gîndul trece ţări şi ape-n zbor,
De-ndată ce-a găsit un ţel anume.
Ah! însă gîndul că nu-s gînd mă-ngroapă,
Ca poştii lungi sărind, să-ajung la tine,
Ci, plămădit mai mult din lut şi apă,
Aştept, gemînd, ca vremea să m-aline.
    Din elemente-atît de-ncete scot
    Doar lacrimi, semn că doar să plîngă pot.

(*T.B.*)

*

Gînd de-ar putea să-mi fie carnea grea
Nu m-ar opri distanţa-nsultătoare;
În ciuda depărtării te-ar căta
Oriunde-ai fi în lumea asta mare.

Atunci nu mi-ar păsa ce colţ de ţară
Îndepărtat de tine pasu-mi ţine;
Cînd gîndul poate ţări şi mări să sară,
Doar într-o clipă fi-va lîngă tine.
Ah! mă omoară gîndul că nu-s gînd
Să sar noian de căi spre tine, iute;
Fiind pămînt şi apă, -aştept flămînd
Ca bunul plac al Vremii să m-ajute.
    Din ambele stihii, mult prea domoale,
    Doar lacrimi storc: semn de-ndoită jale.

(*N.Ch.*)

*

O, gînd de-ar fi trîndavul meu pămînt
Duşmàna cale lungă nu m-ar ţine
În ciuda depărtării să m-avînt
De cine ştie unde către tine.
Că paşii mei mă duc spre hăt hotare
Gonit din preajma-ţi, nu m-ar doare-atunci;
Căci gîndul sprinten mări şi ţărmuri sare
În clipa chiar spre ţintă cînd l-arunci.
Dar, ah, mă seacă gîndul că nu-s gînd,
Să bat spre tine mile lungi, în goană,
Ci, prea mult lut şi apă cuprinzînd,
Mi-e dat s-aştept a timpului pomană,
    Primind de la stihii cu lînced zbor
    Doar lacrimi grele, semn al caznei lor.

(*T.D.*)

*

Trista substanţă-a cărnii de-ar fi gînd
Păgubitoarele hotare-aş trece
În ciuda depărtării, aducînd
Făptura ta ce-n alte zări petrece.
N-ar fi nimic piciorul meu de-ar sta
Departe de tărîmul ce te-ascunde,
Gîndu-i mai sprinten şi de tine-ar da
Închipuindu-şi cum te-arăţi şi unde.
O, dar că nu sînt gînd îmi spune gîndul,
N-am cum să sar peste noian de leghe,

Îmi locuiesc pămînt şi apă trupul
Mi-e dat s-aştept, mi-e dată numai veghe...
    Pămînt şi apă, ce vă mai pot cere?
    Doar lacrima, pedeapsă şi durere.

(*Gh.T.*)

*

Greoaia carne de-ar fi fost doar gînd,
Vrăjmaşe vămi nu mi-ar fi stat în cale;
Şi mii de leghe-aş fi răzbit zburînd,
Din depărtări spre locurile tale.
N-ar fi nimic, piciorul meu de-ar sta
La capătul pămîntului de tine;
Căci gîndul mări şi ţări ar săgeta,
Şi iute-i gîndul, cît gîndeşte, vine.
Mor, vai, la gîndul că nu sînt doar gînd,
Să sar lungi poştii, cînd eşti tu departe,
Dar fiinţa lut şi apă-ngemănînd,
Aşteaptă-n vaiet vremea ce ne-mparte;
    Nimic nu-mi dau încetele stihii,
    Doar repezi lacrimi, jalei mărturii.

(*M.M.*)

*

Dac-ar fi cuget trupul meu greoi,
Nu mi-ar mai sta în cale depărtarea:
Peste nemărginirea dintre noi,
La tine aş ajunge-atunci, ca boarea.
La capătul pămîntului de-aş fi,
Tot aş răzbate, căci sprinţara minte
Chiar peste mări şi ţări poate sări
De-ndată ce-şi alege-astfel de ţinte.
Dar mă ucide gîndul că nu-s gînd
Ca să străbat distanţa nemiloasă
Şi că, făcut din apă şi pămînt,
Sînt la cheremul Vremii ce mă-apasă!
    Dintr-o plămadă-atîta de greoaie,
    Pot izvorî doar lacrime, şiroaie!

(*P.S.*)

45

The other two, slight air and purging fire,
Are both with thee, wherever I abide;
The first my thought, the other my desire,
These present-absent with swift motion slide.
For when these quicker elements are gone
In tender embassy of love to thee,
My life, being made of four, with two alone
Sinks down to death, oppress'd with melancholy;
Until life's composition be recured
By those swift messengers return'd from thee,
Who even but now come back again, assured
Of thy fair health, recounting it to me:
This told, I joy; but then no longer glad,
I send them back again, and straight grow sad.

45

Dar alte două, aerul uşor
Şi focul pur, mi-s soli, oriunde-aş fi;
Întîiu-i gînd, al doilea este dor,
Şi vin şi merg; nimic nu-i poate-opri.
Cînd, repezi, aste elemente zboară
La tine cu a dragostei solie,
Eu, rod a patru, stînd cu două doară,
Simt că-s pe ducă de melancolie;
Pînă-mi recapăt iar alcătuirea
Prin solii sprinteni ce revin încoace;
Ei chiar acum s-au reîntors cu ştirea
Că te-au găsit înfloritor şi-n pace.
I-ascult voios, dar, nu la multă vreme,
Ţi-i retrimit, şi iarăşi prind a geme.

(*T.B.*)

*

Alalte două, aerul uşor
Şi purul foc, de-oriunde-aş fi, te cată;
Întîiu-i gînd, iar celălalt e dor;
Se duc şi vin zburînd ca o săgeată.
Cînd iuţile stihii pleacă-amîndouă
Spre tine cu a dragostei solie,
Din cele patru mai rămîn cu două
Şi parcă pier de-o grea melancolie.
Dar iarăşi simt că sînt întreg în mine
Cînd de la tine solii iuţi vin iară.
Au şi sosit şi-mi spun că tu eşti bine –
Veşti ce mă bucură din cale-afară.
Spun asta, dar mă bucur mai puţin:
Iar ţi-i trimit şi iarăşi trist devin.

(*N.Ch.*).

*

*

Dar focul – pur, şi aerul – uşorul,
De-oriunde-am fost la tine s-au tot dus;
Cu gîndul, unul, celălalt cu dorul,
Lin lunecă şi sprinteni: uite-i, nu-s...
Aceste părţi mai vii din mine cînd
Ţi-aduc solia dragostei duioasă,
Din patru părţi doar două mai păstrînd,
De moarte păs făptura mi-o apasă;
Ci iar m-alcătui teafăr, cînd goneşti
Pe-aceşti iuţi crainici iar 'napoi să-mi vie,
Purtînd cu ei din partea-ţi bune veşti
De sănătate. Plin de bucurie
Ascult ce spun; dar nu răstimp 'delung,
Căci iar sînt trist, spre tine cînd i-alung.

(*T.D.*)

*

Aer şi foc, cu tine sînt oriunde –
Mi-e primul gînd, al doilea-mi este dor,
Prezenţi şi-absenţi ei trec peste secunde
Şi le urmez prin repedele zbor.
Cînd zboară, elementele rapide
Solie tandră către tine duc
Din patru, trupul două părţi divide
Şi-i e melancolia morţii, jug.
Mă recompun la loc cînd mesagerii
Cei iuţi, trimişi la tine-mi vin în prag
Cu veşti prielnice-n lumina serii
Vorbind de sănătate celui drag...
I-ascult, mă bucur de ce aflu dar
La tine cu-ntristare-i pornesc iar...

(*Gh.T.*)

*

*

Sprinţarul aer, focul vrăjitorul,
Alte stihii pe care ţi-le-nchin,
Şi cel dintîi mi-e gîndul şi-apoi dorul,
Ce-n grabnică mişcare pleacă-vin.
Stihiile în sprintena lor goană
Gingaş solia dragostei să-mi poarte;
Din patru, viaţa-n două se destramă,
Mîhnirea mă apasă pînă-n moarte.
Mă regăsesc şi-mi vin iarăşi în fire
Cînd iuţii vestitori pun chezăşie,
Abia acum întorşi, şi-mi dau de ştire
C-o sănătate fără nori te-mbie:
    Ascult, mă bucur, dar pe gînduri lunec,
    Ţi-i trimit iar şi iarăşi mă întunec.

(M.M.)

46

Mine eye and heart are at a mortal war,
How to divide the conquest of thy sight;
Mine eye my heart thy picture's sight would bar,
My heart mine eye the freedom of that right.
My heart doth plead that thou in him dost lie,
A closet never pierced with crystal eyes,
But the defendant doth that plea deny,
And says in him thy fair appearance lies.
To 'cide this title is impannelled
A quest of thoughts, all tenants to the heart;
And by their verdict is determined
The clear eye's moiety and the dear heart's part:
As thus; mine eye's due is thine outward part,
And my heart's right thine inward love of heart.

46

Cu inima duc ochii mei războaie
Să-mpartă prada văzului, bogată:
Vor ochii de icoana-ţi s-o despoaie,
Vrea inima doar ei să-i fie dată.
Că ţi-e lăcaş, începe să pledeze:
Sipèt pe care ochii nu-l străpung.
Dar ochii neagă preţul ăstei teze
Şi spun că ei doar chipul ţi-l răsfrîng.
Să dea verdictul, juzii mi-au tîrît,
Drept martor, gîndul – inimii chiriaş.
Şi mărturia lui a hotărît
La ce sînt ochi şi inimă părtaşi.
    Au drept s-adune ochii tot ce-arăţi.
    Dar tot ce-ascunzi dă inimii răsplăţi.

(I.F.)

*

*

Cumplit cu ochiul inima se luptă:
Al cui trofeu icoana ta să-ajungă?
El inima de tine-ar vrea-o ruptă,
Ea ochiul de la drepturi îl alungă.
Ea jură cum că ea te-adăpostește,
Iatac în care ochiul nu pătrunde;
Pîrîtul însă aprig dovedește
Că dulcea ta făptură-n el se-ascunde.
Pricìna gînduri vin să o dezlege,
Şi-acestea, robi ai inimii, arată,
Ţinînd sobor, cu cîte cît se-alege
Duiosul ochi și inima curată:
A ochiului va fi icoana ta,
Iar inimii iubirea i-o vei da.

(*T.B.*)

*

Sînt ochi și inimă-n război, li-i prada
Privirea ta, moșie de văpaie –
Ochiu-ţi refuză chipul și e gata
Şi inima vederea să ţi-o taie.
Îmi spune inima că-n ea rămîne
Netulburată de vreun ochi, o boltă,
Iar ochii neagă: cu sclipiri stăpîne
Ei cred că te răsfrîng și se revoltă.
Ca să dezlege pricina, juraţii
Cotrobăiesc de gînduri vechi iatace
Închiriate și decid ce spaţii
Au ochi și inimă și-așa fac pace:
Ochiu-a primit icoana ta subţire,
Iar inima, lăuntrica iubire...

(*Gh.T.*)

*

*

Sînt ochi şi inimă-n război de moarte,
Izbînda cui priveliştea să-i fie;
Vrea ochiul meu de tine s-aibă parte,
Şi inima de drepturi vrea să ştie.
Iar inima, pledînd că ea te-ascunde,
Chivot în care ochiul n-ar sclipi,
Pîrîtul neagă aprig şi răspunde
Zicînd că-n ea minunea s-ar ivi.
Să îmi deznoade astă judecată
A gîndurilor oaste chem, întreagă
Ai inimii părtaşi, şi-mi spun pe dată
Ce-au limpezi ochi şi inima cea dragă:
    Aşa: prin ochi lumina ta pătrunde,
    Şi inima-n lăuntric drag o-ascunde.

(*M.M.*)

47

Betwixt mine eye and heart a league is took,
And each doth good turns now unto the other:
When that mine eye is famish'd for a look,
Or heart in love with sighs himself doth smother,
With my love's picture then my eye doth feast,
And to the painted banquet bids my heart;
Another time mine eye is my heart's guest,
And in his thoughts of love doth share a part:
So, either by thy picture or my love,
Thyself away art present still with me;
For thou not further than my thoughts canst move,
And I am still with them and they with thee;
Or, if they sleep, thy picture in my sight
Awakes my heart to heart's and eye's delight.

47

Cu ochiul pace inima făcînd,
Se au acum din ce în ce mai bine;
Cînd ochiu-i de vederea ta flămînd,
Sau inima se-năbuşe-n suspine,
Se-nfruptă ochiul din al tău portret,
Iar inima la mîndru-i prînz o-mbie;
Sau ochiu-i la al inimii banchet,
Din dorul ei să-şi taie o felie.
Deci ba iubirea, ba a ta icoană,
Chiar dacă pleci, te ţin mereu cu mine;
Tu nu poţi dorul să-l întreci în goană,
Iar eu sînt tot cu el, şi el cu tine.
De-i stins, icoana-ţi inima-mi trezeşte
Prin văz, şi ochi şi inimă-mi vrăjeşte.

(*T.B.*)

*

Azi ochii mei tovarăşi prinsu-s-au
Cu inima, şi între ei se-alină
Cînd mi-s flămînzi de tine ochii, sau
Cînd ea de-aleanul dragostei mi-e plină;
La zugrăvitul praznic al privirii
(Al tău chip drag) şi inima-i chemată;
Iar alteori sînt ochii musafirii –
Părtaşi cu ea cînd dorul o îmbată.
Deci dară, sau portretul sau iubirea,
Chiar dus cînd eşti ne-alătură mereu;
De-a mele gînduri nu scapi nicăirea
Căci gazde ţi-s, iar gazda lor sînt eu;
Sau, dacă dorm, le scol şi li te-arăt
Spre-al inimii şi-al ochilor desfăt.

(*T.D.*)

*

Inimă, ochi – în pace s-au zidit,
Ca buni vecini acum îşi fac servicii
Cînd ochiu-i de vederea ta lihnit
Şi inima mi-o fulgeră suplicii...
Ochiul petrece dacă te-o vedea
Şi inima-i chemată la ospăţul
Ce-l zugrăvesc şi-apoi e gazdă ea
Iar musafirul îndrăgit e văzul.
Iubirea sau icoana ta îmi sînt
Apropiate chiar de eşti departe,
Te mişti numai cît ţine al meu gînd
Şi eşti cu mine pînă către moarte:
De-adorm şi ele cu trudită rază,
Inimă, ochi – în locul lor viază.

(*Gh.T.*)

48

How careful was I, when I took my way,
Each trifle under truest bars to thrust,
That to my use it might unused stay
From hands of falsehood, in sure wards of trust!
But thou, to whom my jewels trifles are,
Most worthy comfort, now my greatest grief,
Thou, best of dearest and mine only care,
Art left the prey of every vulgar thief.
Thee have I not lock'd up in any chest,
Save where thou art not, though I feel thou art,
Within the gentle closure of my breast,
From whence at plesure thou mayst come and part;
And even thence thou wilt be stol'n, I fear,
For truth proves thievish for a prize so dear.

48

Ce grijuliu mi-am pus, plecînd departe,
Nimicul cel mai ne-nsemnat în ladă,
Ca, vrînd să-l port doar eu, să nu mi-l poarte
Viclene mîini, ci ferecat să şadă.
Dar tu, ce-ntuneci orice nestemată,
Balsam de preţ, azi însă crîncen chin,
Tu, tot ce-am eu mai scump, şi grija-mi toată,
Rămîi drept pradă hoţilor haini.
Pe tine te-am ascuns nu sub zăvoare,
Ci unde nu eşti, dar eu simt că eşti:
La mine-n piept, chilie iubitoare,
De unde ieşi sau intri cînd voieşti.
Dar şi din el mă tem că-i fi furat:
Chiar cinstea-i hoţ, cîştigul de-i bogat.

(*T.B.*)

*

Plecînd la drum, ca omul grijuliu
Puneam orice nimicuri sub zăvoare;
Aşa puteam ferite să le ştiu
De orice mînă cotrobăitoare.
Dar tu, mai scump ca orice nestemată,
Suprem alint dar chin, azi, pentru gînd,
Tu, scump odor şi grijă totodată,
Eşti la-ndemîna hoţilor de rînd.
Nu te-am închis în nici un scrin, cu chei,
Ci unde simt că eşti chiar de-ai plecat:
În pieptul meu, în care vii cînd vrei
Şi poţi să pleci cînd vrei, netulburat.
Dar şi acolo stînd, n-o să ai pace:
Cînd bunu-i scump, oricine hoţ s-ar face.

(*N.Ch.*)

*

*

Plecînd la drum, ce grijuliu am fost
De-am pus sub ivăr orice mărunțiș,
Nepipăit să stea la adăpost
Ferit de mîini ce pipăie hoțiș!
Dar tu, ce-ntreci măruntele-mi odoare,
Tu, scump alint, azi chin ce-abia-l îndur,
Tu, cel mai drag și grija mea mai mare,
Rămaseși pradă fiecărui fur.
Pe tine-n nici un chívot nu te-ncui
Ci doar acolo unde simt că ești
Chiar cînd nu ești: în lacra pieptului
Unde te-ntorci, sau nu, precum dorești;
Dar tot mă tem: la prăzi de-atîta preț
Și-al Cinstei braț se-ntinde hrăpăreț.

(*T.D.*)

*

Cu grijă, cînd a fost să plec la drum,
Mi-am ferecat puținele nimicuri
Cu gîndul să le port doar eu și-acum
Ferite-s de viclenele tertipuri.
Față de tine, pleavă-i tot ce-am strîns;
Tu, blînd alint și cazně totodată,
Tu, dintre dragi cel drag, ești bun de plîns,
Îi ești lepădăturii hoațe pradă.
Pe tine nu te-am încuiat în scrin,
Dar unde ești, fiindcă-mi pari pe-aproape,
Te ferec într-al inimii puțin,
De unde lesne umbra-ți o să-mi scape...
Și-acolo te-or găsi. Priind negoțul,
Chiar cinstea s-ar putea să fie hoțul.

(*Gh.T.*)

*

*

Cu ce migală-am pus, plecînd de-acasă,
Oricare fleac, zăvoarele-mpingînd,
Folosul meu nefolosit să iasă
Din hoaţe mîini, la loc de crezămînt.
Dar fleac e-n faţa nestematei tale,
Tu, sfîntă tihnă, azi năpraznic gînd,
Tu, cel mai drag şi cea mai mare jale,
Te laşi vînatul hoţilor de rînd.
Pe tine-n sipet eu nu te-am ascuns,
Şi unde nu eşti dar ştiind că eşti,
În nobil ţarc, în inimă pătruns,
Din care pleci ori vii precum voieşti;
    Dar şi de-aici, furat, mă tem, să fie,
    Cînd preţu-i bun şi cinstea-i veresie.

(*M.M.*).

*

Pornind la drum, ce grijuliu am fost
Să-mi vîr sub lacăt zestrea la păstrare –
Fiece fleac l-am pus la adăpost,
Spre a-l feri de mîini înşelătoare.
Dar tu, pe lîngă care e un fleac
Oricare juvaer, – tu, mîngîiere
Şi-acum temei de griji, prieten drag,
Eşti în a hoţilor de rînd putere!
În nici un sipet nu te-am încuiat,
Decît cel mult în inima mea, unde
Te simt că eşti, chiar după ce-ai plecat
Şi unde poţi oricînd pofteşti pătrunde.
    Dar mi te pot fura de-acolo chiar:
    Pentru-aşa pradă, Cinstea-i un tîlhar...

(*P.S.*)

49

Against that time, if ever that time come,
When I shall see thee frown on my defects,
When as thy love hath cast his utmost sum,
Call'd to that audit by advised respects;
Against that time when thou shalt strangely pass,
And scarcely greet me with that sun, thine eye,
When love, converted from the thing it was,
Shall reasons find of settled gravity;
Against that time do I ensconce me here
Within the knowledge of mine own desert,
And this my hand against myself uprear,
To guard the lawful reasons on thy part:
To leave poor me thou hast the strength of laws,
Since why to love I can allege no cause.

49

De teama vremii, vremea de-o să vie,
Cînd, la scăderi mi te vei încrunta,
Cînd încetînd să-mi dărui duioşie,
Povaţa minţii o vei asculta;
De teama vremii cînd străin vei trece
Şi-abia vei saluta cu ochiul-soare,
Cînd al tău suflet, dintr-o dată rece,
Găsi-va pricini pentru-nfumurare;
De teama-acelei vremi, m-adăpostesc
În gîndul cum că n-am decît păcate,
Lovesc în mine însumi, şi slăvesc
Motivele ce ţie-ţi dau dreptate.
Pe drept m-ai părăsi, sărman de mine:
Iubirea ta eu n-am cu ce-o reţine.

*

(*T.B.*)

De teama clipei, clipa de-o să vină
Cînd o s'te-ncrunţi la multele-mi păcate,
Cînd dragostea-ţi rămasă prea puţină,
Va face să mă judeci pentru toate;
De teama clipei cînd străin vei trece
Şi ochii-ţi, sori, abia m-or saluta,
Cînd dragostea-ţi, schimbată şi prea rece,
Îţi va îndreptăţi asprimea ta;
De teama-acelei clipe stau aici
Ascuns în propria-mi nemicnicie
Şi mîna-mi împotriva-mi o fac bici
C-al tău temei îndreptăţit să fie.
Tu ai dreptate să mă laşi cînd vrei;
Să fiu iubit, eu n-am nici un temei.

*

(*N.Ch.*)

Ca vremea s-o înfrunt, de-o fi să vie,
Cînd te scîrbi-vor multele-mi păcate,
Cînd toată a iubirii datorie
Că ţi-ai plătit, temeinic vei socoate –
Că vremea s-o înfrunt cînd tu, trecînd,
Abia mă vei privi cu ochi străini,
Iar dragostea, schimbîndu-şi floarea, cînd
Cu cale va găsi să scoată spini –
Ca să înfrunt acel soroc, mai bine
Învăţ de-acum în colţul meu a sta
Şi dreapta mi-o ridic, lovind în mine,
Dreptatea ca s-o pun de partea ta;
Ca să mă lepezi, legile te-ajută,
Dar cînd îţi cer iubire, legea-i mută.

(*T.D.*)

50

How heavy do I journey on the way,
When what I seek, my weary travel's end,
Doth teach that ease and that repose to say,
'Thus far the miles are measured from thy friend!'
The beast that bears me, tired with my woe,
Plods dully on, to bear that weight in me,
As if by some instinct the wretch did know
His rider loved not speed, being made from thee:
The bloody spur cannot provoke him on
That sometimes anger thrusts into his hide,
Which heavily he answers with a groan
More sharp to me than spurring to his side;
For that same groan doth put this in my mind:
My grief lies onward, and my joy behind.

50

Ce greu îmi vine că m-aştern la drum,
Cînd ţelul lui, sfîrşitul ăstei zile,
Odihnei ce-aş gusta i-ar spune: „Cum
De rabzi între voi doi atîtea mile?"
La pas mă poartă, obosit, şi calul
Spetit de greul dorului din mine,
De parc-ar şti că doare, animalul,
Iuţeala ce m-ar depărta de tine.
Nici pintenul, înfipt să-i sînger coasta
Cu ură, să-l îndemn, nu-l face sprinten,
Şi-abia dă geamăt drept răspuns, şi asta
Mă-njunghe-n piept mai rău decît un pinten.
　　Căci geamătul, un gînd în minte-mi scurmă:
　　Am jalea-n faţă, fericirea-n urmă.

(*I.F.*)

*

Ce greu mi-e, drumeţind, să merg 'nainte
Cînd încheindu-mi, istovit, cărarea,
Odihna o să-mi spună: „Ia aminte,
De la cel drag, ce lungă-i depărtarea!"
Buiestrul, covîrşit de-a mea-ntristare,
Îmi poartă-n pas povara de suspine,
Şi parcă simte că stăpînu-i n-are
Chef de galop, plecînd de lîngă tine.
Ciudos în coastă-i pintenu-mi pătrunde
Şi-l sîngeră, să-l mîie-n mers mai sprinten,
Dar geamătul cu care îmi răspunde,
Mai rău mă-mpunge ca pe el un pinten.
　　Căci, auzindu-l, gîndul mă străbate
　　Că-n faţă-i jalea, bucuria-n spate.

(*T.B.*)

*

*

Greu plec la drum şi fără voie bună
Cînd ştiu că ţinta lui, rîvnit popas,
O să-mi înveţe tihna ca să-mi spună:
„Aşa departe-amicul ţi-a rămas!"
Spetit mă poartă calul în spinare
Şi, frînt de jalea mea, la pas o ţine
De parcă bietu-ar şti că, stînd călare,
Nu mă grăbesc cînd plec de lîngă tine.
Cu-nsîngeratul pinten, duşmăneşte
În coastă îl împung să-l fac mai sprinten;
El geme-ncet şi asta mă răneşte
Mai rău decît e el rănit de pinten,
Căci geamătu-i în minte-l simt cum scurmă:
Mi-e chinu-n faţă şi plăcerea-n urmă.

(*N.Ch.*)

*

Ce greu îmi e pe drumuri să colind,
Căci la popas, cînd pasul frînt l-încetin,
Aud mereu al tihnei glas cîrtind:
„La multe mile eşti de-al tău prietin!"
Şi calul, istovit de-a mea tristeţe,
Agale duce-aleanul greu din mine,
De parcă din instict putu să-nveţe
Că nu zoresc să plec de lîngă tine;
Nici cruntul pinten nu-l iuţeşte, cînd
Cu ciudă, uneori, i-l vîr în piele,
Ci geme surd, şi cînd l-aud gemînd
Simt eu mai crunt împungerile-acele;
Căci geamătul, atunci, ăst gînd îmi scurmă:
'Nainte-i chinul, voia bună,-n urmă.

(*T.D.*)

*

*

Mi-e greu să plec la drum cînd ținta-mi este
Fără de noimă și să-nvăț mi-e dat
De la tăcere semnele aceste:
„Ți-e drumul spre prieten măsurat!“
Calul, sub mine-mi poartă nenorocul,
Înconvoiat de tot ce-n mine simt,
Posomorît, pare să știe jocul
Că drumul prelungindu-i-l mă mint.
Afurisitul pinten ce-i stă-n coaste
Mi-apropie amarul lui răspuns,
Îi biciui geamătul cu vorbe proaste,
Dar pintenul pe mine m-a ajuns.
  Și-mi spune geamătul: „Am bucuria
  În urma mea. În față, doar mînia...“

(*Gh.T.*)

51

Thus can my love excuse the slow offence
Of my dull bearer when from thee I speed:
From where thou art why should I haste me thence?
Till I return, of posting is no need.
O! what excuse will my poor beast then find,
When swift extremity can seem but slow?
Then should I spur, though mounted on the wind,
In winged speed no motion shall I know:
Then can no horse with my desire keep pace;
Therefore desire, of perfect'st love being made,
Shall neigh, no dull flesh in his fiery race;
But love, for love, thus shall excuse my jade;
'Since from thee going he went wilful-slow,
Towards thee I'll run and give him leave to go.'

51

Iubind, iert astfel lenea jignitoare
A murgului, cînd vin de lîngă tine:
De unde eşti, de ce-ar veni mai tare?
Abia la-ntors mi-o prinde goana bine.
O, biet, cum o să-i aflu-atunci scăpare,
Simţind, deşi-n galop, că n-are spor?
Aş da din pinteni chiar pe vînt călare,
Şi-ar fi de parcă stau, chiar dacă zbor.
Cu doru-mi n-ar fi cal s-alerge-n rînd,
Deci dorul, a iubirii-ntruchipare,
Scăpat de trup, va necheza zburînd,
Şi-i va da astfel calului iertare:
De-a mers atît de-ncet venind încoace,
Zbor eu acum, el meargă cum îi place.

(*T.B.*)

*

Iubirea mea cam astfel i-ar ierta
Nesîrgul ăstui trîndav bidiviu:
De ce-aş fugi cînd plec din preajma ta?
Nu-mi trebui' schimb de poşte pînă viu!
Dar cum să-şi afle bietul roib iertare
La-ntors, cînd grei par paşii cei mai sprinteni?
Cînd, şi zburînd, că stau pe loc mi-ar pare,
Cînd călărind chiar vîntul, i-aş da pinteni;
Nu-i cal, să-ntreac-atuncea dorul meu;
Căci dorul, sol al dragostei cinstite,
Se-avîntă, nechezînd, din trupul greu...
Iubind, iubirea iartă bietei vite;
Căci dinadins, cînd plec, păşeşte moale –
La-ntors eu zbor, şi calul vine-agale.

(*T.D.*)

*

Iubindu-te, o iert, cruţată-i gloaba
Ce mă conduce lenevind, buimacă,
Dar nu-i nimica, la întors ni-i graba,
Cu cai de poştă-atunci o să se-ntreacă.
O, dar la-ntoarcere mîrţoaga-mi oare
Cum s-o mai cruţ, abia de-şi mişcă pasul?
Chiar călărind pe vînt aş da strigare,
La drum întins necunoscînd popasul.
Ea pasul cu aprinsu-mi dor nu-şi ţine,
Doru-i făcut din dragosti împlinite,
Să zboare deci ca gloabei să-i aline,
Certate des, rănitele copite.
De merge-ncet la drumul înapoia,
Zbura-voi eu, ea meargă cum i-e voia.

(*Gh.T.*)

52

So am I as the rich, whose blessed key
Can bring him to his sweet up-locked treasure,
The which he will not every hour survey,
For blunting the fine point of seldom pleasure.
Therefore are feasts so solemn and so rare,
Since, seldom coming, in the long year set,
Like stones of worth they thinly placed are,
Or captain jewels in the carcanet.
So is the time that keeps you as my chest,
Or as the wardrobe which the robe doth hide,
To make some special instant special blest,
By new unfolding his imprison'd pride.
Blessed are you, whose worthiness gives scope,
Being had, to triumph; being lack'd, to hope.

52

Sînt ca bogatul, cel pe care-o cheie
Îl dăruie cu-ascunsa lui comoară
Ce nu-i veghează-ntr-una, să nu-i ieie
Plăcerii ascuţişul de-a fi rară.
Răstimpul sărbătorii de-i măreţ,
E fiindcă-n anul lung sînt prea puţine
Şi vin ca-n şirul pietrelor de preţ
Un diamant uriaş printre rubine.
Căci timpul, ce te-a-nchis ca mine-n piept,
Sau cum închide cufărul o haină,
Va face sfîntă clipa ce-o aştept,
Împărtăşindu-mi preţul ei de taină.
    Fii binecuvîntat deci tu, prilej de
    Triumf, de-apari, – şi de-asfinţeşti, nădejde.

(*I.F.*)

*

*

Sînt ca bogatul ce cu-alese chei
Deszăvorăşte scumpa sa comoară,
Dar nu prea des, să nu tocească ce-i
Mai fin într-o plăcere-atît de rară.
Că nu sînt multe într-un an, te-atrag
Solemne zilele de sărbătoare,
Aşa cum diamantele-n şirag
De-s puse rar, sînt mai strălucitoare.
Şi timpul, ca şi mine, nu te-arată;
Te-ascunde cum un scrin o haină rară,
Să-mi fie clipa binecuvîntată
Cînd tăinuitu-ţi chip o să-mi apară.
Slăvită fie-ţi scumpa mîngîiere;
Pe unii-i 'nalţi, pe alţii-i faci să spere.

(*N.Ch.*)

*

Sînt ca bogatul ale cărui chei
Îl duc la zăvorîtele-i odoare
Nu des, spre-a nu ştirbi vreun crîmpei
Din ascuţişul desfătării rare.
Fiind răzleţe sînt cu-atît mai sfinte,
Şi praznicele-n lungul unui an,
Ca doar ici-colo prinse mărgărinte,
Ca pietrele preascumpe în colan.
La fel, şi Timpul mi te-ascunde mie
(Ca scrinul care tăinuie-o hlamidă)
Şi doar la ceas anume se îmbie
Averea ferecată să-şi deschidă.
Slăvit fii tu, dar scump ce-i fericeşti
Pe dăruiţi, dînd celorlalţi nădejdi.

(*T.D.*)

*

*

Bogatul sînt de cheia ce-l conduce
La tăinuita, dulcea lui comoară
Ce-n ochii lui arareori străluce
Spre-a nu-şi toci aşa plăcerea rară.
De-aceea-s sărbătorile solemne
Venind mai rar i-s anului dragi vetre,
Scule de preţ ne par, ori diademe
Cu mult făloase, strălucite pietre.
Aşa-i şi timpul ce te-ncuie-n sipet,
Ca un dulap ce-nchide-n el caftane,
O clipă doar şi-al fericirii scripet
Ne-nalţă iar în ore diafane.
Slăvită-mi fii măreaţă cutezanţă,
Învíng, de-mi vii, cînd pleci îmi laşi speranţă.

(*Gh.T.*)

53

What is your substance, whereof are you made,
That millions of strange shadows on you tend?
Since every one hath, every one, one shade,
And you, but one, can every shadow lend.
Describe Adonis, and the counterfeit
Is poorly imitated after you;
On Helen's cheek all art of beauty set,
And you in Grecian tires are painted new:
Speak of the spring and foison of the year,
The one doth shadow of your beauty show,
The other as your bounty doth appear;
And you in every blessed shape we know.
In all external grace you have some part,
But you like none, none you, for constant heart.

53

Ce aluat ţi-a dat întruchipare,
Că mii de alte umbre tind spre tine?
Cînd toţi au doar o umbră, fiecare,
Tu, singur, umbre ai pentru oricine.
Descrie-l pe Adonis: fals ne pare
Portretul, după tine imitat;
Dă chip Elenei, dăltuind culoare:
În stil grecesc, pe tine te-a pictat.
Cînţi luna mai şi toamna-mbelşugată?
Ici, umbra vrajei tale o-ntîlnim,
A doua ca un dar al tău se-arată,
Şi-n toate eşti prezent, tipar sublim.
    Ai partea ta din vraja fiecui,
    Dar nimeni, cum eşti tu, statornic nu-i.

(*T.B.*)

*

Din ce eşti plămădit, tu, cel spre care
Vin mii de umbre stranii? Şi cum poţi,
Cînd doar o umbră are fiecare,
Da cu chirie umbra ta la toţi?
De-i zugrăvit Adonis, fără preţ e
Icoana-i, că imită faţa ta;
Elenei dă-i întreaga frumuseţe
Şi-n 'strai grecesc tot tu vei arăta.
Cînţi primăvara, toamna roditoare?
Dar una de-al tău farmec e umbrită,
Din dărnicia ta cealaltă-apare
Şi-n fiecare forma ta-i slăvită.
    Ai partea ta de farmec din oricine
    Dar nimeni n-are suflet drept ca tine.

(*N.Ch.*)

*

*

Din ce plămadă naşti, prin ce lucrare,
Că mii de alte umbre-ţi fac alai?
Un om o umbră; numai una, are –
Oricui, tu unul, umbră poţi să dai.
Icoana lui Adònis de s-ar scrie,
Abia de-ar năzui a-ţi fi de-o seamă;
De-am da Helenei tot ce-i gingăşie,
Te-ai zugrăvi sub greaca ei maramă;
S-o laud, Primăvara nu mă-ndeamnă,
Căci umbră-i doar a frumuseţii tale!
Mai darnic eşti decît mănoasa Toamnă;
Din orice sfînt tipar ne ieşi în cale.
    Ai strîns din tot ce-i chipeş o cîtime,
    Dar mai statornic suflet n-are nime.

(*T.D.*)

*

Din ce eşti plămădit că-n urmă-ţi umblă
De umbre milioane, un alai?
Cînd fiecare are doar o umbră,
Tu pentru fiecare-o umbră ai.
Descrie-l pe Adonis şi-n tiparul
Ce te imită n-ai să te găseşti,
Elenei pe obraz aşază-i harul
Şi vei fi tu în straie elineşti.
E primăvara dulce? Umbra ta e,
Belşugul e mărinimia ta,
Te-aflăm pe tine-n tot ce e văpaie,
Formă ferice-n toate vei dura...
    Cu tine-i chipul graţiei mai spornic,
    Dar nu-i cu tine nimeni mai statornic.

(*Gh.T.*)

*

*

Din ce eşti tu făcut, plămada-i care,
De chemi străine umbre în alai?
Oricine-o umbră, numai una are,
Tu singur altui umbra poţi s-o dai.
De-l zugrăveşti, în rîvna ta deşartă,
Adonis ţi-e o calpă-asemănare,
Elena-i fala frumuseţii-n artă,
Tu, grec tipar, eşti noua-ntruchipare.
Spui primăveri, spui vremea rodniciei,
Vrea una umbra de frumseţi s-arate,
Oglindă-i alta a mărinimiei,
Eşti chip din chipuri binecuvîntate.
În tot ce-i har sub soare, eşti acasă,
A ta-i doar, dintre inimi, credincioasă.

(*M.M.*)

54

O! how much more doth beauty beauteous seem
By that sweet ornament which truth doth give:
The rose looks fair, but fairer we it deem
For that sweet odour which doth in it live.
The canker-blooms have full as deep a dye
As the perfumed tincture of the roses,
Hang on such thorns, and play as wantonly
When summer's breath their masked buds
discloses:
But, for their virtue only is their show,
They live unwoo'd and unrespected fade;
Die to themselves. Sweet roses do not so;
Of their sweet deaths are sweetest odours made:
And so of you, beauteous and lovely youth,
When that shall fade, by verse distils your
truth.

54

O, cît de mult frumosu-i mai sublim,
Cînd adevăru-i dă un nimb de slavă!
Frumos e-un trandafir, dar îl găsim
Şi mai frumos, prin boarea lui suavă.
Au şi măceşii flori cu smalţul viu,
Cum au, plini de miresme, trandafirii,
Şi, tot cu ghimpi, se leagănă zglobiu,
Cînd, vara, floarea le-o deschid zefirii.
Dar farmec n-au decît pentru priviri:
Trăiesc stingher, cînd au pălit nu-ţi pasă,
Şi mor de tot. Dar dulcii trandafiri,
Murind gingaş, parfumuri dulci ne lasă.
    Tot astfel, cînd păli-vei, floare vie,
    Esenţa ta rămîne-n poezie.

(*T.B.*)

*

O, frumuseţea mai frumaosă pare
Cînd adevăru-i este nestemată!
Frumosul trandafir, prin dulcea-i boare
Ce-n el trăieşte, mai frumos arată.
Măceşul are-aprinsele-i hlamide
Ca trandafiru-n strai înmiresmat;
E plin de ghimpi şi-n joacă îşi deschide
Bobocii, cînd zefirii verii bat.
Dar harul lui e numai o părere:
Îl uită toţi şi moare ca şi cum
Nici n-ar fi fost. Şi trandafirul piere,
Dar lasă-n urmă gingaşu-i parfum.
    Vei pierde farmec, nurii tineri, dar
    Filtrat în vers rămîne al tău har.

(*N.Ch.*)

*

*

O, frumuseţea ce frumos arată
Purtînd fid[illegible]itatea drept cunună!
Minune – roza-i şi mai minunată
Căci găzduie în ea mireasmă bună.
Culoarea e-n răsuri la fel de plină
Cît roşul parfumat la trandafir,
Pe ruji, la fel, zglobii şi ele-anină
Cînd li se sparg bobocii sub zefir;
Ci vraja lor stă numai în culoare;
Nu-s dragi nicicui, se trec nelăudate
Şi pier stinghere. Roza àltfel moare:
Din dulci pieiri preadulci arome scoate!
Şi tu, vlăstar frumos, vei scăpăta,
Dar stărui-va-n vers credinţa ta.
(*T.D.*)

*

E mai frumoasă frumuseţea care
Încununată-i de-a credinţei falǎ!
Minunea trandafirului, mai mare
Cînd scuturǎ mireasma din petală.
Răsura în culori la fel s-arată
Ca ruja cea-n vopseli înmiresmate,
La fel sînt ghimpii, joaca deşucheată,
Cînd boarea verii peste ei s-abate.
Din tot ce-i har ei n-au decît potirul
Făr' peţitori, neluaţi în seamă trec,
Cînd veştejeşte gingaş trandafirul,
Miresme şi mai gingaşe-l petrec.
Aşa, pălind frumseţea tinereţii,
Credinţa ta ţi-o vor cînta poeţii.
(*M.M.*)

*

*

O, mai frumoasă frumusețe pare
Cînd adevărul e podoaba ei!
Frumos e trandafirul cînd e-n floare,
Însă mireasma doar îi dă temei.
Măceșu-i colorat ca trandafirul,
Și-i tot țepos, iar cu bobocii lui
Se joacă, vara, tot la fel zefirul,
Dar altceva decît ne-apare, nu-i.
Trăind fără a fi dorit, se stinge
Măceșul, nelăsînd nici un regret;
Din moartea trandafirului se strînge
Mireasma cea mai dulce din buchet.
La fel și tu, cînd alb îți va fi părul,
Îți vei păstra în versu-mi adevărul!

(*P.S.*)

55

Not marble, nor the gilded monuments
Of princes, shall outlive this powerful rhyme;
But you shall shine more bright in these contents
Than unswept stone, besmear'd with sluttish time.
When wasteful war shall statues overturn,
And broils root out the work of masonry,
Nor Mars his sword nor war's quick fire shall burn
The living record of your memory.
'Gainst death and all-oblivious enmity
Shall you pace forth; your praise shall still find room
Even in the eyes of all posterity
That wear this world out to the ending doom.
So, till the judgement that yourself arise,
You live in this, and dwell in lovers' eyes.

55

Nici aurul, nici piatra princiară
Nu vor trăi cît rima mea cea plină,
Lumina ta de-aci nu va să piară
Ca marmora mîncată de rugină.
Statui, de-a lungul vremii vor fi sparte
Şi mari clădiri cădea-vor în ţărînă,
Dar flacăra şi sabia lui Marte
De tine la o parte-or să rămînă.
De moarte şi uitare tu vei trece,
Şi vei afla întotdeauna loc
În timpurile ce se vor întrece
Să poarte lumea către-al ei soroc.
Şi astfel, pîn' la marea judecată
Vei fi, prin vers, de-a pururi neuitată.

(M.S.)

*

Nu-i marmoră, nu-s lespezi de morminte
Regeşti, mai mult ca versul meu să ţină,
Va să-ţi păstrez lumina prin cuvinte,
Că-n piatră zgura vremii ţi-o întină.
Cînd în război cu timpul cad statui
Şi ard cetăţi şi se prăvăl palate,
Doar ţie, Mars, prin fier şi focul lui,
Să-ţi treacă amintirea nu mai poate.
Tu calci deci peste Moarte şi Uitare,
Şi preţul tău la fel va fi şi-atunci
În ochii viitorului prin care
Spre tristul capăt erele-şi dau brînci.
Pîn' la judeţul care să te-nvie,
Trăieşti, ca-n ochii mei, şi-n poezie.

(I.F.)

*

Nici marmuri, nici sculpturi de aur grele
Nu vor trăi cît mîndrele-mi poeme,
Iar tu vei străluci mai viu în ele
Decît într-un granit mîncat de vreme.

Războaie vor zvîrli statui deoparte,
Cetăți și ziduri dezrădăcinînd,
Dar nici pîrjol, nici sabia lui Marte
N-or șterge-n inimi chipul tău nicicînd.
Tu, biruind și Moarte și Uitare,
Vei dăinui, iar slava ta curată
Vor mai privi-o vremuri viitoare
Și-atunci cînd lumii ceasul o să-i bată.
Iar pînă-n ziua trîmbiței cerești,
În versul meu și-n ochi duioși trăiești.

(*T.B.*)

*

Nici marmuri, nici morminte princiare
Cît versul meu puternic n-o să țină;
În miezul lui vei străluci mai tare
Ca-ntr-un granit mînjit de-a vremii tină.
Cînd luptele pot răsturna statui,
Cetăți și ziduri groase, dintr-o dată,
Nici sabia lui Marte, focul lui
Să-ți șteargă amintirea n-o să poată.
În contra morții și-a uitării crunte
O să rămîi prin toți acei ce vin,
Iar faima ta o lume o s-o-nfrunte
Și dincolo de ultimu-i destin.
Dar pîn' să-nvii în ziua de apoi
Rămîi prin ochi și versu-mi printre noi.

(*N.Ch.*)

*

Nici marmură, nici poleite cripte
De prinți n-au vieți cît versul nostru are;
În el mai luciu herbul tău înfipt e
Ca-n lespezi vechi, de-al vremii colb murdare.
Războiul crunt cînd va zdrobi statui
Și ziduri va surpa din temelie,
Nici Mars cu spada, nici vîltoarea lui
Nu îți vor șterge amintirea vie.
Prea Moarte și Uitare, dîrji vrășmași,
Călca-vei tu, purtîndu-ți naltul preț

Prin ochii multor şiruri de urmaşi,
Drumari, prin veac, spre ultimul Judeţ.
    Deci pîn' te-nvie-a Judecăţii oră
    Trăieşti şi-n vers, şi-n ochii ce te-adoră.

(*T.D.*)

*

Nici marmuri princiare, nici morminte
N-or supravieţui acestor rime,
Dar tu vei fi lumina ce aprinde
Piatra murdară-a vremii anonime!
Război pustiitor va sparge stàtui,
Và pîrjoli a varului lucrare,
Nici Marte cu-a lui spadă, nici gealatu-i,
Războiul, nu te-or trece în uitare!
Potrivnic îndurărilor şi morţii,
Găsi-vei slavei tale loc sub cer,
Sub ochii celor care vin şi-ai sorţii
Ce lumile le-mpinge către ger.
    Pînă să-ţi bată-a judecăţii oră,
    Versul te-arată celor ce te-adoră!

(*Gh.T.*)

*

Nici marmura, nici lespedea domnească
N-au trai cît stihu-mi trainic mi se-mplină,
Şi slava-n el mai tare-o să-ţi sclipească
Decît în stei mînjit de-a vremii tină.
De-o da războiul lespedea grămadă,
Prin foc şi sabie trecînd zidirea,
Nici vîlvătăi, nici Marte cu-a lui spadă
N-or arde-un stih ce-ţi poartă amintirea.
Calci peste moarte, ură şi uitare,
Slăvită te vor preamări acei
Ce vor urma, cît om va fi sub soare,
Cît lumea va păşi spre groapa ei:
    Şi pînă la Judeţul de apoi
    În ochi iubit şi-n stih eşti printre noi.

(*M.M.*)

56

Sweet love, renew thy force; be it not said
Thy edge should blunter be than appetite,
Which but to-day by feeding is allay'd,
To-morrow sharpened in his former might:
So, love, be thou; although to-day thou fill
Thy hungry eyes even till they wink with fulness,
To-morrow see again, and do not kill
The spirit of love with a perpetual dulness.
Let this sad interim like the ocean be
Which parts the shore, where two contracted new
Come daily to the banks, that, when they see
Return of love, more bless'd may be the view;
Or call it winter, which, being full of care,
Makes summer's welcome thrice more wish'd, more rare.

56

Dă-ţi noi puteri, iubire, să nu pară
Tăişul tău mai bont ca foamea ta;
Bucatele de azi de-o săturară,
Ea mîine mai vîrtos te-o săgeta.
Fii tu; deci dacă azi ţi se-ndopară
Flămînzii ochi, încît, clipind, exultă,
Asmute-i mîine iar, ca să nu-ţi moară
Avîntul, amorţit de hrana multă.
Ăst greu răstimp ne fie ca o mare
Ce stă-ntre două ţărmuri, unde vin
Doi tineri, zilnic: deci, cînd reapare
Cel drag, extazul lor e mai deplin.
    Sau iarnă zi-i; şi pentru că-i amară,
    Va face vara întreit mai rară.

(T.B.)

*

*

Refă-ţi, iubite, forţa să n-arate
Tăişu-ţi mai tocit ca pofta ta;
Azi dacă o hrăneşti pe săturate
Ea mîine şi mai viu va arăta.
Aşa şi tu: flămînzii ochi, ce-ţi sînt
Azi îmbuibaţi şi picotesc alene,
Ascute-i mîine iar, c-al tău avînt
Să nu se stingă toropit de lene.
Ne fie-acest răstimp ca marea care
Desparte ţărmii unde zilnic vin
Doi proaspăt logodiţi; cel drag de-apare,
Li-e sufletul de bucurie plin;
Sau ca o iarnă fie, că-i amară
Şi întreieşte dorul după vară.

(*N.Ch.*)

*

Iubire dulce, prinde noi puteri;
Ca foamea fii, la fel de nescăzută,
Ai cărei colţi tociţi în pîine ieri,
A doua zi prind iar să se ascută;
La fel fii tu, iubirea mea, chiar şi de
Ţi-e ochiul, azi, de îmbuibare greu,
Mîni iar se va trezi; şi nu ucide
Al Patimei pojar, mocnind mereu;
Ăst trist răgaz ne fie ca o mare
Crestînd un ţărm, unde doi tineri miri
Vin zilnic – ţărm ce şi mai dalb le pare
În clipa drăgăstoasei regăsiri;
Altcum ne-ar fi ca iarna mult vrăjmaşă
Ce întreieşte scumpa verii vrajă.

(*T.D.*)

*

*

Dulce iubire, înnoieşte-ţi vlaga,
Ţi-e decît pofta mai tocit tăişul?
Abia hrănită azi, mîine întreaga
Putere-o să-şi vădească ascuţişul.
Fii dragoste, la fel, azi ochii-i saturi
Pînă abia clipesc de plinătate,
Mîine (primeşte-mi dar aceste sfaturi)
Să nu-i îngreui duhul cu bucate.
Estimpul ca oceanul să ne fie
Pe ţărmul căruia vin doi logodnici
Visînd între a apelor stihie
Întoarcerea iubirii cu paşi spornici.
Sau ca o iarnă fie, vreme-amară
Parcă-ntreindu-l, dorul după vară...

(*Gh.T.*)

57

Being your slave, what should I do but tend
Upon the hours and times of your desire?
I have no precious time at all to spend,
Nor services to do, till you require.
Nor dare I chide the world-without-end hour
Whilst I, my sovereign, watch the clock for you,
Nor think the bitterness of absence sour
When you have bid your servant once adieu;
Nor dare I question with my jealous thought
Where you may be, or your affairs suppose,
But, like a sad slave, stay and think of nought
Save, where you are how happy you make those.
So true a fool is love that in your will,
Though you do anything, he thinks no ill.

57

Fiindu-ţi rob, ce rost am oare eu
Decît să-aştept momentul toanei tale?
Eu n-am, spre-a-l cheltui, un timp al meu,
Nici treburi n-am, doar ce pui tu la cale.
Nici vremea nu-ndrăznesc s-o cert că zboară,
Cînd, Doamne, pentru tine cat la ceas;
Nici depărtarea n-am zis că-i amară,
Cînd robul ţi-l gonişi c-un bun rămas.
Nici nu cutez, gelos în gînd, să ştiu
La cine mergi sau cum te veseleşti,
Ci stau şi cuget, ca un rob pustiu,
Ce fericiţi sînt cei cu care eşti.
De proastă ce-i, iubirea, chiar cînd vede
Că faci orice, nimica rău nu crede.

(*T.B.*)

*

Fiindu-ţi serv, ce pot mai mult să fac
Decît să-ţi aflu toana şi să spun că
N-am timp, al meu, să-l cheltui după plac,
Nici alte treburi; doar a ta poruncă.
Nu-ncerc să cert nici timpul care zboară,
Stăpîne, dar te-aştept veghind la ceas;
Nu socotesc nici lipsa ta amară,
Chiar de m-ai părăsit c-un bun rămas;
Nici nu mă-ntreb, împins de gelozie,
Pe unde eşti, ce trebi te-au dus pe drum;
Sînt numai trist, ca servul care ştie
Că alţii-s fericiţi cu tine-acum.
În adevăr, iubirea mea-i neroadă:
Nu poate-un rău, în tot ce faci, să vadă.

(*N.Ch.*)

*

*

Fiindu-ţi şerb, au nu-s dator s-aştept
Soroc şi semn să-ţi împlinesc ce jindui?
Eu timpul scump nu-l cheltui înţelept
Decît pîndind porunca ta, slujindu-i;
Şi nu blestèm prelunga perindare
A vremii cînd sfielnic străjui ceasul,
Răstimpul cît lipseşti amar nu-mi pare
De cînd ţi-ai luat, stăpîne, bun-rămasul;
Nici nu cutez cu gîndul zuliar
Ce faci şi unde eşti a cerceta;
Ci stau ca sclavul trist, şi-atît ştiu doar
Că-i fericeşti pe toţi din preajma ta.
E-aşa de proastă dragostea sărmană
Că, orice-ai face, nu-ţi găsesc prihană.

(*T.D.*)

*

Sînt sclavul tău, slujindu-ţi, se cuvine
Pîndindu-ţi toana să-ţi răsar în cale;
N-am timp trăit de-a-ntregul pentru mine
Şi nici dorinţe n-am. Doar pe-ale tale.
Nu mustru ora lunecînd din lume
Cînd, domn-al meu, mi-ai dat în pază ceasul
Şi depărtările le uit anume
Cînd sclavul îl cinsteşti cu bun-rămasul...
N-am să cutez, gelos, să-ntreb cu teamă
Pe unde mergi, ci, robul tău, mă nărui
În întristare, dar, de bună seamă,
Ferice-s cei cărora ziua-ţi dărui.
Dar dragostea ce-ţi port nu vede, tîmpă,
Nimic din ce cu tine se întîmplă.

(*Gh.T.*)

*

*

Fiindu-ţi rob, ce alta pot să fac
Decît să-ţi împlinesc orice dorinţă?
Eu n-am alt rost decît să-ţi fiu pe plac,
Să te slujesc cu-ntreaga mea fiinţă.
Nu îndrăznesc să blestem lungul ceas
Ce trece pînă să mă chemi la tine,
Iar după ce-i spui slugii bun rămas,
Îndur absenţa ta, cum se cuvine
Şi nu mă-ncumet să mă-ntreb, gelos,
Pe unde umbli, şi cu ce solie,
Ci, ca un sclav de-a pururi credincios,
Îi fericesc pe cei aproape ţie.
    Iubirea e atît de proastă-ncît
    Te poţi purta cu ea cît de urît!

(*P.S.*)

58

That god forbid that made me first your slave,
I should in thought control your times of pleasure,
Or at your hand the account of hours to crave,
Being your vassal, bound to stay your leisure!
O! let me suffer, being at your beck,
The imprison'd absence of your liberty;
And patience, tame to sufferance, bide each check,
Without accusing you of injury.
Be where you list, your charter is so strong
That you yourself may privilege your time
To what you will; to you it doth belong
Yourself to pardon of self-doing crime.
    I am to wait, though waiting so be hell,
    Not blame your pleasure, be it ill or well.

Vrînd zeii sclav să-ţi fiu, ei mă opresc
Să-ţi cern în gînd răstimpul de delicii,
Sau orele să ţi le drămuiesc,
Cînd ţi-s vasal şi slugă la capricii.
O, las' să-ndur, stînd la cheremul tău,
Absenţa libertăţii-ntemniţate;
Răbdarea m-a deprins cu orice rău,
Şi nu te-nvinuiesc de nedreptate.
Fii unde vrei; ţi-e dreptu-atît de mare,
Că vremea ta o-mparţi precum îţi place,
Şi stă-n puterea ta să-ţi dai iertare
De răul ce-mpotriva ta l-ai face.
Eu sînt menit, chiar de-i un chin, să-aştept,
Nu să te judec de calci strîmb sau drept.

(*T.B.*)

*

Vrînd zeii serv să-ţi fiu, ei nu mă lasă
Să-ţi drămuiesc răgazul de plăceri,
Nici orele de cînd te-ai dus de-acasă;
Îţi sînt vasal şi-ţi slugăresc cum ceri.
Captiv din vina libertăţii tale
Să rabd, mi-e dat, că-s la al tău cherem;
Întîmpin piedici care-mi ies în cale
Şi, suferindu-le, nu te blestem.
Fii unde vrei! că drepturi ai depline
Şi privilegii pentru timpul tău,
Cît le doreşti: doar ţie-ţi aparţine
Puterea să te ierţi de-ţi faci vreun rău.
Sortit s-aştept, deşi-i un iad în mine,
Nu pot cîrti că-i rău ce faci, sau bine.

(*N.Ch.*)

*

*

El, zeul ce sub jugul tău m-a pus
Oprește să te judec cum petreci,
Nici orele să-ți drămui slobod nu-s,
Vasal fiind, la bunu-ți plac stau deci!
Ah, lasă robul tău să se închidă
În închisoarea libertății tale;
Blajin răbda-voi orișice obidă
Și necîrtind că-mi torni în suflet jale.
Mergi unde-alegi, ia clipei tot ce-i ceri,
E dreptul tău puternic să aduni
Ce vrei din ea; căci însuți ai puteri
Să ierți un rău ce singur ți-l cășuni.
Mi-e dat s-aștept, deși e chin drăcesc;
Calci drept ori strîmb, eu nu te osîndesc...

(*T.D.*)

*

Mi-e dat să-ți fiu doar rob, ascunsă-mi este
Plăcerea care-ți dedulcește glasul,
Nu jinduiesc minutele aceste,
Sînt sluga doar, ce-ți jinduie răgazul.
O, lasă-mă! în voia ta rămînă
Cel ce-a fost liber și acum captiv e,
Sînt răbdătorul, umbra ta-i stăpînă
Și n-am, să mă împotrivesc, motive.
Fii unde vreai și vrerea ta e lege,
Timpul ți-e dat să-l cheltui, ai putere
Să-ți stăpînești avutul, deci petrece
Și iartă-te, dacă-ți aduci durere.
Sînt cel ce-așteaptă, iad am eu în suflet
Și binele ori răul nu ți-l judec.

(*Gh.T.*)

*

*

Sînt rob şi nici în gînd, pe bunul cer,
Eu nu-ţi voi iscodi necugetat
Plăcerile: răbojul lor nu-ţi cer:
Răgaz rîvnesc, vasal îngenuncheat!
De-al tău bun plac sînt ferecat şi-ndur
În lipsa ta, al temniţelor chin –
Dar nu cutez să-ţi aflu vreun cusur;
În orice neajuns găsesc alin...
Căci vremea ta nu află minutar
Şi pasul tău te poartă ne-ngrădit,
Nu ştie zapisul tău vreun hotar;
Doar tu răspunzi de pas nelegiuit.
    Aştept, mi-i dat s-aştept, în caznă cad,
    Dar jur să nu hulesc nici cer, nici iad.

(N.A.-A.)

59

If there be nothing new, but that which is
Hath been before, how are our brains beguiled,
Which, labouring for invention, bear amiss
The second burthen of a former child!
O! that record could with a backward look,
Even of five hundred courses of the sun,
Show me your image in some antique book,
Since mind at first in character was done:
That I might see what the old world could say
To this composed wonder of your frame;
Whether we are mended, or whe'er better they,
Or whether revolution be the same.
O! sure I am, the wits of former days
To subjects worse have given admiring praise.

59

De nu-i sub soare nou nimic, iar cè e
A fost şi mai 'nainte,-ce-nşelare
Cînd mintea noastră iscă vreo idee,
Dînd unui prunc născut de mult născare!
De-ar fi ştiinţa-mi soarele să-nfoarne
Cu sute de ocoluri în trecut,
Răsfrînt te-aş căuta, cum prin bucoavne
Dînd duh să prindă, slava te-a cernut.
Atunci aş şti, minunii care-nsemni
Ce imn de slavă i-a cîntat vechimea:
De-am fost mai vrednici noi, sau ei mai demni
Şi de rămîne-n loc viitorimea.
    Dar nu sînt sigur: bieţii vechi poeţi
    Nu te-au văzut de-au pus pe alţii preţ.

(*I.F.*)

*

Dacă nimic nu-i nou, ci tot ce este
A fost, atunci se-nşală-a noastră minte,
Cînd poartă-n chin, suind spre alte creste,
Un făt născut deja din alt părinte.
O, de-aş putea să depăn îndărăt
Rotiri cinci sute-a soarelui de-a rîndul,
Şi faţa ta-n vreun tom străvechi s-o văd.
De cînd, dintîi, vorbi prin slove gîndul;
Să aflu lumea ce spunea-n trecut
De vraja dulce a făpturii tale:
Stăm noi mai sus, ori ei ne-au întrecut,
Ori toate merg şi azi pe-aceeaşi cale?
    O, sigur sînt: poeţii-odinioară
    În vers icoane mai de rînd cîntară.

(*T.B.*)

*

*

De nu e nou nimic şi tot ce este-a
Mai fost cîndva, o, mintea cum se minte!
Născînd idei în zilele acestea
Ea naşte-un prunc născut mai înainte.
O, de-ar putea din hronici să-mi apară
(Dînd soarele cinci veacuri înapoi)
Icoana ta, ca dintr-o carte rară,
Cum gîndul a înscris-o pe-a ei foi,
Atunci aş şti ce imnuri lumea veche
Îi închina, uimită, feţii tale,
De-au fost mai buni sau noi n-avem pereche,
Ori, peste timp, sîntem pe-aceeaşi cale.
O, sigur sînt: bătrînii-aezi slăviră
Fiinţe mai de rînd pe vechea liră.

(*N.Ch.*)

*

De nu e nou nimic, ci şi-altă dată
A fost ce-i azi, se-nşală-a noastră minte
Căznindu-se, de-a surda-îngreunată,
Să nască prunci născuţi mai dinainte!
De-aş trage, ah, istoria-ndărăt
Cu patru sute de rotiri solare,
Cărţi vechi mi te-ar descrie, poate, hăt
Cînd s-a făcut întîiul gînd scrisoare.
Am şti atunci cum lumea de străbuni
Cîntase minunatul tău tipar,
De-am propăşit, sau ei au fost mai buni,
Ori de s-a-ntors a vremii roată iar.
Dar jur: dibacii barzi de-odinioară
Eroi mai fără vază lăudară!

(*T.D.*)

*

*

Din tot ce este de n-ar fi nimica,
Ci totu-a fost, destinul ne-a mințit!
Trudind și născocind, ne-ncearcă frica,
Născînd un prunc 'nainte zămislit.
O, soarelui, rotirile – cinci sute –
De i-aș putea întoarce îndărăt
În vreun ceaslov cu file descusute
Imaginea-ntre semne-aș vrea să-ți văd.
Mai vechii-ți pricepeau cum se cuvine
Minunea calmă-a trupului, secreta.
I-am întrecut, ori ei gîndeau mai bine,
Iar soarele-și rotea la fel careta?
Bătrînii se munciră a-și desface
Culorile-n icoane mai sărace.

(*Gh.T.*)

60

Like as the waves make towards the pebbled shore,
So do our minutes hasten to their end;
Each changing place with that which goes before,
In sequent toil all forwards do contend.
Nativity, once in the main of light,
Crawls to maturity, wherewith being crown'd,
Crooked eclipses 'gainst his glory fight,
And Time that gave doth now his gift confound.
Time doth transfix the flourish set on youth
And delves the parallels in beauty's brow,
Feeds on the rarities of nature's truth,
And nothing stands but for his scythe to mow:
And yet to times in hope my verse shall stand,
Praising thy worth, despite his cruel hand.

60

Cum valuri fug la țărm spre stînci, și-s sparte,
Așa se-alungă clipele-nspre capăt
Schimbînd mereu pe cea împinsă-n moarte,
Și către hăul veșnic, veșnic scapăt.
Născîndu-te, în marea de lumină
Urci panta vîrstei ce te-o-ncununa.
Eclipse de s-or pune de pricină,
Ce-ți dete Timpul, Timpul îți va lua.
Căci Timpul vîrsta-n floare-o smulge-n treceri
Și brazde sapă-n frunți de frumuseți,
Și tot ce-i viu, e viu doar ca sub seceri
Să-i cadă, hrană luîndu-și ce-i de preț.
    Și totuși versul meu va sta să-nfrunte,
    Cîntîndu-ți slăvi, mîniile lui crunte.

(*I.F.*)

*

Ca undele spre țărm, fără-ncetare,
Fug ale noastre clipe spre sfîrșit;
Cu cea din față schimbă fiecare,
Și luptă-naintînd neobosit.
Te naști ca o sămînță de lumină,
Și sui tîrîș, prin vîrstă, spre zenit;
Eclipse vin și slava ta o-nclină,
Și Timpul strică ce ți-a dăruit.
El straiul dalb și tînăr ți-l străbate,
Și sapă dungi pe fruntea ta frumoasă,
Înghite-ale naturii nestemate,
Și nimeni nu-i să scape de sub coasă.
    Dar versul meu, cîntîndu-ți osanale,
    Va-nvinge vremi, în ciuda coasei sale.

(*T.B.*)

*

Ca valuri ce la țărm se sparg de stîncă,
Minutele grăbesc către sfîrșit;
Și-un val spre cel din față se aruncă
Gonind într-un cortegiu chinuit.

Cînd viaţa intră-n matca ei, deplină,
Şi-n crugul dulce-al firii s-a-nălţat,
Eclipse strîmbe-i surpă-a ei lumină
Şi însuşi Timpul sfarmă tot ce-a dat.
Ce-i tînăr, Timpul roade-ncet, săpînd
Pe fruntea frumuseţii paralele;
Minunile naturii hrană-i sînt
Şi cad în cercul coasei sale grele.
Şi totuşi, versu-mi drept prin timp va sta
Cîntînd, în ciuda-i, frumuseţea ta.

(*T.Gh.*)

*

Ca valurile ce de ţărm se curmă,
Aşa fug clipele spre-al lor sfîrşit;
Pe cea din faţă-o prinde cea din urmă
Şi-aşa gonesc trudind neostoit.
Te 'nalţi şi sui în largul de lumină
Spre-ncoronarea vîrstei tale, dar
Eclipse gîrbe slava ţi-o întină
Şi Timpul sfarmă ce-a zidit cu har,
Străpunge tinereţile-mplinite
În frumuseţea frunţilor săpînd;
Tot ce-i de preţ în lumea asta-nghite
Şi toate-i cad sub coasă, vrînd-nevrînd.
Doar versu-mi ştie-n ciuda mîinii crunte
A Timpului, cum coasa-i s-o înfrunte.

(*N.Ch.*)

*

Cum valuri dau spre ţărmi cu prund năvală,
La fel fug anii noştri spre amurg;
Pe cei din frunte ceilalţi vin de-i spală
Şi-n silnic şir cu toţi pe rînd se scurg...
Iar pruncul scos la marile lumine
Trudind ajunge cruce de bărbat,
Îl cotropesc eclipsele haine,
Şi timpul darnic iarăşi ia ce-a dat.
Juneţii Vremea florile-i usucă,
Brăzdînd în lung a frumuseţii frunte,

Ea tot ce-n lume-i rar și sfînt îmbucă.
Nimic nu scapă coasei sale crunte.
Dar, dîrz răzbind prin vremuri, stihul meu
În ciuda lor slăvi-te-va mereu.

(*T.D.*)

*

Cum valurile cresc peste prundișuri
Minute curg spre moarte-n zbor nebun.
Locul și-l lasă fără ocolișuri
Celor din urmă, care le răpun.
Te naști într-a oceanului splendoare,
Prin vîrste curgi dar Timpul ți-a sortit
Eclipse, lupte lașe și surpare
Devălmășind tot ce ți-a dăruit.
Tot ce-i vigoare Timpul încovoaie,
Fruntea ți-o taie cu încrețituri,
Cu-averi se-ndoapă, viața o despoaie,
Iar coasa lungă n-ai cum să i-o furi.
Doar versul meu prin vremi se mai aude,
Slăvindu-te în ciuda mîinii crude...

(*Gh.T.*)

*

Ca undele peste prundiș de mare
Gonesc a noastre clipe spre sfîrșit;
Schimbînd pe cea care dintîi răsare,
Se-ntrece fiecare negreșit.
Pruncia, din oceanul de lumină,
Spre bărbăție-agale se tîrăște;
Eclipse strălucirea i-o întină
Și Timpul propriu-i dar zădărnicește.
Timpul strămută lustrul tinereții
Și brazde sapă pe frumosul chip;
Se-adapă cu-adevărul rar al vieții
Și tot răpune coasa-i, la cosit.
Și totuși, versu-mi timpul stă să-nfrunte,
Slăvindu-te,-mpotriva mîinii-i crunte.

(*M.Angh.I.*)

61

Is it thy will thy image should keep open
My heavy eyelids to the weary night?
Dost thou desire my slumbers should be broken,
While shadows like to thee do mock my sight?
Is it thy spirit that thou send'st from thee
So far from home into my deeds to pry,
To find out shames and idle hours in me,
The scope and tenour of thy jealousy?
O, no! thy love, though much, is not so great:
It is my love that keeps mine eye awake;
Mine own true love that doth my rest defeat,
To play the watchman ever for thy sake:
For thee watch I whilst thou dost wake else where,
From me far off, with others all too near.

61
Vrei dinadins ca fața ta să-mi ție
Pleoapa grea deschisă-n bezna sumbră?
Dorești ca somnul frînt mereu să-mi fie,
Cînd cu-ai mei ochi se joacă a ta umbră?
Au duhul ți-l trimiți aici, la mine,
La fapte-mi spre-a căta misterios,
În lene să mă prindă și-n rușine,
Sol și dovadă cum că-ai fi gelos?
O, nu! Ți-s drag, dar nu-n așa măsură:
Pe mine treaz iubirea mea mă ține;
De somn iubirea-mi sinceră mă fură,
Și-mi stă de pază numai pentru tine.
Eu somnu-aici, tu-n altă parte-l pierzi;
De mine fugi, pe alții îi dezmierzi.

(*T.B.*)

*

*

Ţi-e voia ca icoana ta, deschise
Pleoapele să-mi ţină-n noaptea sumbră?
Îţi place cum eu moţăi, rupt de vise,
Cînd de-al meu văz îşi rîde a ta umbră?
E duhul tău ce de departe vine
Trimis să vadă ziua cum o-nchei
Şi-aflîndu-mă în lene şi-n ruşine
Să-ţi dea ţel geloziei şi temei?
O, nu! Ţi-s drag, dar nu aşa de tare:
Privirea dragostei mi-o ţine trează,
Să nu laşi somnul să mă înfăşoare
Şi, fără somn, de dragul tău veghează.
N-am somn nici eu, nici tu n-ai sub pleoape,
Dar eu departe-s, tu cu alţii-aproape.

(*N.Ch.*)

*

Icoana ta vreai ochii să-mi deschidă
În noaptea grea cu monoton obroc
Şi-ai vrea să-mi frîngi visarea picotită
Cînd pleoapa ta de-a mea îşi bate joc?
Mi-ajunge duhu-ţi, cînd cu viclenie
Casa-mi deschide parcă fără chei,
Îmi tulbură ruşine şi somnie
Şi geloziei tale-i dă temei?
Nu-mi porţi o dragoste atît de-adîncă,
Eu însă lepăd somn şi năluciri,
Sînt veghetorul fără vis şi încă
Sînt temnicerul propriei iubiri.
Sînt treaz iar tu eşti treaz sub alte pleoape
De mine-ndepărtat, de alţii-aproape...

(*Gh.T.*)

*

*

Vrei oare cu icoana ta să-mi ții
Pleoapele deschise noaptea toată
Și somnul chinuit să mi-l sfîșii
Cu năluciri care ca tine-arată?
E oare o iscoadă duhul tău
Trimisă ca să afle despre mine,
Făcîndu-te gelos, cît sînt de rău
Și alte-asemeni lucruri de rușine?
O, nu! Iubirea ta, oricît de mare,
Nu merge pînă-acolo: doar a mea
Mă ține noaptea treaz, *eu* sînt cel care
De dragul tău de veghe stau așa!
    Pe tine te veghez, cînd ești departe
    De mine, dar de alții-aproape foarte!

(*P.S.*)

62

Sin of self-love possesseth all mine eye
And all my soul and all my every part;
And for this sin there is no remedy,
It is so grounded inward in my heart.
Methinks no face so gracious is as mine,
No shape so true, no truth of such account;
And for myself mine own worth do define,
As I all other in all worths surmount.
But when my glass shows me myself indeed,
Beated and chopp'd with tann'd antiquity,
Mine own self-love quite contrary I read;
Self so self-loving were iniquity.
'Tis thee, myself, that for myself I praise,
Painting my age with beauty of thy days.

62

Păcatul greu al dragostei de sine
Mi-orbeşte ochiul, mi-mpînzeşte gîndul.
Nu-i leac din suflet să-l dezrădăcine,
Atîta de-ncărnat mă simt crescîndu-l.
Mă tot răsfăţ că semeni n-am mai chipeşi,
Mai drepţi în fapt, şi-n spuse – mai mintoşi.
Sînt eu cel pentru care-atîtea clipe-şi
Desfăşur vraja ochii mei frumoşi.
Dar cînd oglinda-mi pune-n faţă-o faţă
Ce văd c-au vremuit-o cîte toate,
Nu să-mi fiu drag, ci chiar pe dos mă-nvaţă:
Să mă-ndrăgesc ar fi o nedreptate!
    Tu eşti acel „eu însumi" care ştie
    Să-mbrace-n proaspăt vîrsta-mi cenuşie.

(*I.F.*)

*

Eu port păcatul dragostei de sine
În ochi, în suflet şi-n fiinţa toată;
Nu-i leac să smulgă-acest păcat din mine,
De el fiindu-mi inima-mbibată.
Ca mine, cred, chip falnic nimeni n-are,
Nici trup, nici însuşiri ca ale mele;
Şi judec singur propria-mi valoare:
Eu îi întrec pe toţi, în toate cele.
Dar cînd oglinda chipul mi-l arată
Aievea, stors de ani şi argăsit,
Citesc pe dos iubirea ce mă-mbată:
„A te iubi aşa e necinstit".
    Pe tine, eu al meu, te voi cînta,
    Pictîndu-mi vîrsta cu lumina ta.

(*T.B.*)

*

*

Mi-a prins păcatul dragostei de sine
Şi văzul şi fiinţa mea şi tot;
Adîncul inimii atît de plin e
De-acest păcat, că nu am leac să-l scot.
Ca mine, cred, chip mîndru altul n-are,
Nici farmec, nici distinsă demnitate;
Apreciindu-mi propria-mi valoare
Cred că-i întrec pe toţi ceilalţi în toate.
Dar cînd oglinda îmi arată-n faţă
Că-s tăbăcit de ani şi vlăguit,
Pe dos amorul-propriu mă învaţă:
„A te iubi pe tine-i necinstit!"
Că eşti eu însumi, însumi te-oi cînta
Pictîndu-mi vîrsta cu mîndreţea ta.

(*N.Ch.*)

*

Tot sufletul, şi ochi, şi mădulare
Mi-s pline de-al orgoliului păcat;
Leac nu-i de-acest păcat să mă dezbare,
Atît de-adînc în piept mi s-a-mplîntat.
Cum sînt, nu-i nimeni, cred: frumos de tot,
Dibaci croit şi chiar fără cusur;
Şi singur eu pot preţul să-mi socot,
Căci eu întrec în tot pe toţi din jur.
Dar cînd oglinda-mi spune cum arăt:
Chip argăsit în care vîrsta roade,
Orgoliul meu dă repede-ndărăt –
Să fiu de mine mîndru rău mi-ar şade...
De fapt pe tine – eul meu! – te cînt,
Din tineri nurii tăi culori luînd.

(*T.D.*)

*

*

De dragostea de sine-i stăpînită
Ființa mea, orice cotlon din mine
Nu-i leac s-o mîntuie, ea e zidită
În învelișul inimii prea-pline.
Nu-i chip mai grațios, tipar mai mîndru
Și nu-i ca mine nimenea mai teafăr,
Eu gestu-mi prețuiesc și-s gata întru
Aceeași slavă să mă cred luceafăr.
Dar cînd oglinda adevăru-mi spune
Sînt tăbăcitul de nevoi și rele,
Pe dos mi-apare-amorul, o, nebun e
Cel ce se crede îndrăgit de stele!
    Dar eu sînt tu și dacă te slăvesc,
    Cu anii tăi eu anii-mi zugrăvesc.

(Gh.T.)

63

Against my love shall be, as I am now,
With Time's injurious hand crush'd and o'erworn;
When hours have drain'd his blood and fill'd his brow
With lines and wrinkles; when his youthful morn
Hath travell'd on to age's steepy night;
And all those beauties whereof now he's king
Are vanishing or vanish'd out of sight.
Stealing away the treasure of his spring;
For such a time do I now fortify
Against confounding age's cruel knife,
That he shall never cut from memory
My sweet love's beauty, though my lover's life:
His beauty shall in these black lines be seen,
And they shall live, and he in them still green.

63

Cel ce mi-e drag va fi, cum sînt eu azi,
De mîna Vremii stors și scrijelit;
Cînd orele-i beau seva, iar pe-obraz
Îi lasă dungi; cînd mîndru-i răsărit
Prin noaptea vîrstei are de trecut,
Iar frumusețea peste care-i rege
Stă să dispară sau a dispărut,
Și jaf din fragedu-i belșug se-alege;
Eu stau cu anii gata de bătaie,
Ca biciul crud al vremii răpitoare
În veci din minți și inimi să nu taie
Splendoarea celui drag, el chiar de moare:
    În aste rînduri vraja i-o string eu;
    Cum ele-s vii, el va trăi mereu.

(*T.B.*)

*

*

Ca mine-acum, va fi sleit cel drag
Şi frînt de-a vremii mînă hrăpăreaţă:
Cînd orele-i storc sîngele şi-i trag
Pe frunte dungi; cînd mîndra-i dimineaţă
Pogoară-n noaptea vîrstelor amare
Şi-acele frumuseţi ce-l au azi rege
Au dispărut din văz sau vor dispare
Şi jaful primăvara-i va culege.
Pentru-acel timp de-acum am grija toată
Ca să nu taie crudul său cuţit
Din amintirea lumii, niciodată,
Frumseţea celui drag, chiar de-a murit.
Prin scrisu-mi negru vraja-i nu se pierde
Şi viu va fi prin el şi pururi verde.
(*N.Ch.*)

*

Răpus şi frînt va sta şi-al meu iubit
Ca mine-acum subt pumnul Timpului,
Cînd fi-va stors de vlagă şi sbîrcit
De ani, pe frunte; cînd juneţea lui
Va scăpăta spre Vîrstele moşnege
Şi va păli sau şterge-se-va chiar
Tot farmecul de azi, pe care-i Rege,
Răpindu-i scumpul Primăverii dar;
Spre-acest soroc m-aţin cu arme treze
Să-nfrunt al Bătrîneţii crud baltag,
Ca frumuseţea lui să n-o reteze
Din amintiri, la moartea celui drag.
În aste negre şiruri, pururi vii,
Şi el şi vraja-i verzi vor dăinui...
(*T.D.*)

*

*

Va fi cel mie drag, ca mine-acum
Sub vătămarea timpului, o mască
Fără de sînge şi purtînd, duium,
Încreţituri, prinzînd să-mbătrînească.
Călători-va-n ani rîpoşi purtînd
Din farmecul pe care-acum e rege
Doar urme palide; dispar pe rînd
Comorile cînd primăvara trece.
Pentru-acel timp mă întăresc şi-aş vrea
Cuţitul vîrstelor de fum şi zloată
Pe cel iubit să n-aibă-a cuteza
Din amintiri să-l junghie vreodată.
    Eu frumuseţea şi nestinsa fală
    Pentru vecie le-oi păstra-n cerneală.

(*Gh.T.*)

64

When I have seen by Time's fell hand defaced
The rich-proud cost of outworn buried age;
When sometime lofty towers I see down-razed,
And brass eternal slave to mortal rage;
When I have seen the hungry ocean gain
Advantage on the kingdom of the shore,
And the firm soil win of the watery main,
Increasing store with loss and loss with store;
When I have seen such interchange of state,
Or state itself confounded to decay;
Ruin hath taught me thus to ruminate,
That Time will come and take my love away.
This thought is as a death, which cannot choose
But weep to have that which it fears to lose.

64

Cînd văd cum mîna Timpului sfărîmă
Bogații, mîndrii secoli ce-au apus,
Cînd falnicele turnuri le dărîmă
Şi bronzul veşnic sclav îi e supus,
Cînd văd oceanul flămînzit cum sapă
Împărăției stîncilor hotarul
Şi cînd uscatul năvăleşte-n apă
Şi pierderea-i cîştig, cum cade zarul,
Cînd văd materia preschimbînd cu rîndul
Viața-n gunoi şi-n viață gunoirea,
Ruina tuturor mi-aduce gîndul
Că timpul va să-mi ia cu el Iubirea.
        Şi ca o moarte-i presimțirea, vai,
        Că numai ce se pierde poți să ai!

(I.F.)

*

Cînd văd cum Vremea a pocit, haină,
Splendori şi fast din îngropate ere,
Cînd văd semețe turnuri în ruină,
Şi bronzul veşnic, ros de ani, cum piere;
Cînd văd cum lacom oceànu-nghite
Împărăția țărmului de zor,
Cum ape-s de uscaturi gîtuite,
Şi sporul naşte praf, iar praful spor;
Cînd văd cum totul altceva devine,
Sau toate cum le sfarmă nimicirea,
Să meditez învăț de la ruine
Că Vremea va veni să-mi ia iubirea.
        E-un gînd fatal, ce plînge, fiindcă are
        Doar ceea ce i-e teamă că dispare.

(T.B.)

*

*

Cînd văd cum mîna Timpului, hapsînă,
Sluţeşte mîndra secolelor urmă,
Cum face turnurile vechi ţărînă
Şi bronzul veşnic ca pe-un sclav îl curmă;
Cînd văd oceanul nesătul cum sapă
Regatul ţărmului, cîştigător,
Cum ţărmul năvăleşte peste apă
Sporind prin pierderi şi pierzînd prin spor;
Cînd văd schimbarea-n toate, pe de-a rîndul,
Cum tot ce-i astăzi mîine-i nicăirea,
Ruinele-mi trezesc în minte gîndul
Că timpul va veni să-mi ia iubirea.
E-un gînd cumplit ce plînge că nu are
Decît ce-i este teamă că dispare.

(*N.Ch.*)

*

Cînd văd al vremii braţ făcînd prăpăd
În fala petrecutului văleat,
Sumeţe turle sparte cînd le văd
Şi bronzul trainic morţii subjugat,
Cînd văd cum ia oceanul cel flămînd
Împărăţiei ţărmilor tribut
Şi lutul dîrz dînd buzna-n mări – pe rînd
Pierzînd ce-au strîns, strîngînd ce s-a pierdut,
Cînd văz domnind stihiile cu schimbul
Şi spre prăval domniile cum trag,
Surparea lor mă pilduie că Timpul
Veni-va să răpească ce mi-e drag.
Ăst gînd e-asemeni morţii: mor de teamă
Şi plîng că n-am decît ce se destramă.

(*T.D.*)

*

*

Văd mîna timpului cum crudă, sfarmă
Bogatul preț al vîrstelor tocite,
Văd turnuri cum din temelii se darmă
Și bronzul-sclav, rugina cum l-înghite;
Văd oceànul cum își mînă turma
Regatul țărmurilor să-l devore,
Țărîna scade, apa îi ia urma,
Paguba-i spor, ori spor păgubitor e.
Cînd am văzut schimbările aceste,
Splendori ce sînt lăsate să decadă,
Ruina m-a-nvățat a ei poveste:
Timpul, cu el ne ia iubirea toată.
    Doar moartea, gîndurile-mi dezmiardă
    Și plînge numai ce va fi să piardă.

(Gh.T.)

65

Since brass, nor stone, nor earth, nor boundless sea,
But sad mortality o'ersways their power,
How with this rage shall beauty hold a plea,
Whose action is no stronger than a flower?
O! how shall summer's honey breath hold out
Against the wreckful siege of battering days,
When rocks impregnable are not so stout,
Nor gates of steel so strong, but Time decays?
O fearful meditation! where, alack,
Shall Time's best jewel from Time's chest lie hid?
Or what strong hand can hold his swift foot back?
Or who his spoil of beauty can forbid?
O! none, unless this miracle have might,
That in black ink my love may still shine bright.

65

Arama, piatra, mare-adîncă, munte,
Pe toate trista moarte le răpune,
Cum vrei ca frumusețea s-o înfrunte
Cu slăbiciunea ei de floare – spune?
O! Suflul vara cum să și-l păstreze
Sub ploaia zilelor nimicitoare
Cînd porți de fier, stîncoase metereze
Cu timpul nu ajung să se măsoare?
O! Sumbră cugetare! Unde? cum
Să pui mărgăritarul scump sub pază
Și cursul vremii să-l întorci din drum
Ca frumusețea lui să nu decază?
    Doar prin miracol frumusețea-ți pală
    Va străluci în neagra mea cerneală

(*M.S.*)

*

Cînd bronz și piatră și pămînt și mare
Nu pot să țină piept pieirii triste,
Cum poate, cu puterea ei de floare,
Prin vreme frumusețea să reziste?
O, răsuflarea verii parfumată,
Cum se va pierde-n ploi și în furtună,
Cum timpului nici stînca-nverșunată,
Nici porți de-oțel nu pot să i se-opună!
O, gînd al spaimei, cine-o să distrugă
Tîlharei lăzi a timpului pereții
Și-mpiedicîndu-i nebuneasca fugă,
S-oprească giuvaerul frumuseții?!
    Ah, nimenea, decît acea iubire
    Ce dă cernelii mele strălucire...

(*C.D.Z.*)

*

Nici bronz, nici stînci, nici țărm, nici larg de mare
De trista moarte nu vor fi cruțate,
Cum poate gingășia ca de floare
A frumuseții, dar, prin ea răzbate?
Asediul iernii cum ai să-l suporți,
Văratecă mireasmă, tu, de miere,
Cînd viforele ei dărîmă porți,
Și forturi contra vremii n-au putere?
O, gînd cumplit, ce spaimă! Unde, vai,
De jaful crud al Vremii poți ascunde
Ast giuvaer al vremurilor? – „Stai".
Să-i poată spune Vremii cine... unde?...
    Dar tu, iubirea mea, stînd împotrivă-i,
    Prin neagra mea cerneală străluci-vei.

(*I.F.*)

*

*

Cînd piatră, bronz, pămînt și mări semețe
În fața morții triste n-au scăpare,
Cum va răzbi suava frumusețe,
Cu vlaga ei plăpîndă ca o floare?
O, cum a verii dulce răsuflare
Să-nfrunte valuri de furtuni și grindeni,
Cînd nu-s cetăți, nici porți de fier, pe care
Să nu le sfarme Vremea pretutindeni?
O, gînd cumplit! Cum, vai, să se ferească
Al Verii giuvaer de-a vremii ladă?
Sau pasul ei ce mînă să-l oprească?
Sau vraja cine-o va scăpa de pradă?
    O, nimeni! O minune doar: să-i dea
    Vecie celui drag cerneala mea.

* (*T.B.*)

Cînd bronzul, piatra, lutul, marea mare
Nu pot să stea-mpotriva morții triste,
Frumosul, mai plăpînd decît o floare,
Acestei furii cum o să-i reziste?
O, cum opri-va dulcea verii boare
Asaltul ploii, vremea-nfurtunată,
Cînd nu-s nici stînci, nici porți de-oțel în stare
Urgia Timpului să o abată?
O, gînd cumplit! De-al Vremii jaf, vai! cine
Feri-va ale Vremii nestemate?
Sau pasu-i iute cine-l va reține,
Sau pe Frumos din gheara-i cine-l scoate?
    O, nimeni! prin miracol, doar, păstra-va
    Cerneala-mi neagră, feței scumpe, slava.

* (*N.Ch.*)

Cînd cad sub trista morții tiranie
Bronz, piatră, lut și mări fără hotare,
Cum oare-acestei furii piept să-i ție
Frumosul, mai plăpînd decît o floare?
O, cum preadulce-a verii adiere
Să-nfrunte-asaltul zilelor cu ger,
Cînd nici vîrtoase steiuri n-au putere,
Iar Timpul surpă stavili tari de fier?
O, gînd spăimos! Vai, cum ascunzi mai bine
Al Vremii giuvaer de-a Vremii gheară?
Ce vajnic braț în loc o poate ține?
Și cum ferești frumosul de tîlhară?
    Nicicum! Doar, ca-n minuni, de vei luci
    Din neagra mea cerneală tu! Aci!

* (*T.D.*)

*

Aramă, piatră, nesfîrşită mare
Sînt în puterea morţii ne-nţelese,
Cum ar putea tiparele de floare
Plăpînda frumuseţe s-o păstreze?
Duhul de miere-al verii cum să-ndure
Asediile vîntului şi gerul?
Nici stîncile nu sînt atît de dure
Sub gheara timpului ce sparge fierul.
O, gînd amar, comori ce-şi joacă jocul,
Cin' să le-ascundă-n chìvotul vièţii,
Cine să-mpiedice, prădalnic, focul
Să jefuiască umbra frumuseţii?
  Nimeni căderii nu-i ştirbeşte mersul,
  Doar din cerneala-ntunecată, versul.

*

(*Gh.T.*)

Şi bronz, şi piatră, şi pămînt, şi mare,
Pe toate schiptrul morţii le închină,
Şi cu puterea-i firavă de floare
Turbatei, frumuseţea piept să-i ţină?
Şi boarea verii, miere-nmiresmată,
Au cum să-nfrunte-a zilelor năvală,
Cînd trainic stei, porţi trainice-n lăcată
În praf şi pulberi Timpul le prăvală?
De spaimă gînd! Ţi-e unde piatra scumpă,
Ascunsă, Timp, să n-o strîngi, Timp, în sipet?
Şi care mîini piciorul-ţi iute rumpă?
Şi care-i pavăză frumseţii-n sclipet?
  Minunea doar: iubirea-n veci, cu fală,
  Va străluci din neagra mea cerneală.

*

(*M.M.*)

Cînd bronzul, piatra, ţărna,-ntinsa mare
Plătesc întristătoarei morţi tribut,
Cum poate frumuseţea, tandră floare,
Să afle împotriva-i vajnic scut?
O, cum al verii suflu-nmiresmat
Să-nfrunte-a zilelor împresurare,
Cînd Vremea izbuteşte ne-ncetat
Chiar porţi de-oţel şi stînci să le doboare?
O, gînd cumplit! vai! cum se va feri
Al Vremii giuvaer de-a Vremii raclă?
Grăbitu-i pas ce braţ îl va opri?
Poţi reaprinde-a frumuseţii faclă?
  Minuni nu sînt; însă iubirea mea
  Trăi-va-n slove negre pururea.

(*M.Angh.I.*)

66

Tired with all these, for restful death I cry
As, to behold desert a beggar born,
And needy nothing trimm'd in jollity,
And purest faith unhappily forsworn,
And gilded honour shamefully misplaced,
And maiden virtue rudely strumpeted,
And right perfection wrongfull by disgraced,
And stregth by limping sway disabled,
And art made tongue-tied by authority,
And folly, doctor-like, controlling skill,
And simple truth miscall'd simplicity,
And captive good attending captain ill:
Tired with all these, from these would I be gone,
Save that, to die, I leave my love alone.

66

Mă uit scîrbit la tot, și-aș vrea să mor,
Decît să-l văd slăvit pe ticălos,
Iar pe sărman de rîsul tuturor,
Să-l văd tăgăduit pe credincios,
Pe vrednicul de cinste oropsit,
Şi pe femei batjocorite crunt,
Pe cel făr' de prihană pedepsit,
Şi pe viteaz răpus de cel mărunt,
Şi artele sub pintenul despòt.
Să văd prostia doctor la deștepți,
Şi adevărul, „vorbă de netot",
Şi strîmbul poruncindu-le la drepți.
Mă uit scîrbit la tot, și bun rămas!
Dar dacă mor, iubirea-mi cui o las?

(*M.Gh.*)

*

Scîrbit de toate, tihna morții chem:
Sătul să-l văd cerşind pe omul pur,
Nemernicia-n purpuri și-n huzur,
Credința – marfă, legea sub blestem,
Onoarea – aur calp, falsificat,
Virtutea feciorici tîrguită,
Desăvîrșirea jalnic umilită,
Cel drept, de forța șchioapă dezarmat,
Şi arta sub căluşe amuțind:
Să văd prostia – dascăl la cuminți,
Şi adevărul –„semn al slabei minți",
Şi Binele slujind ca rob la rele.
Scîrbit de tot, de toate mă desprind:
Doar că, murind, fac rău iubirii mele.

(*I.F.*)

*

Sătul de toate, chem odihna morții:
Azi Meritu-i milog de cum se naște,
Şi-n pompă-l scaldă pe Netrebnic sorții,
Şi dalbul Crez trădarea crudă-l paște.

Şi Cinstea-i pusă-n locuri de ocară,
Şi-n laţ desfrîul Vèrgura o strînge,
Şi-amar surghiun Virtutea o-mpresoară,
Şi-Avîntul nou Puterea şchioapă-l frînge,
Şi glasul Artei Legile-l sugrumă,
Şi-i dascăl Minţii doctorul Prostie,
Şi numele-Adevărului e Glumă,
Şi Rău-i sus, iar Binele-n robie;
Sătul de toate, mi-aş dori pieirea,
Doar că, de mor, pustie-mi las iubirea.

(*T.B.*)

*

Implor, sătul de toate, tihna morţii
Atîta timp cît meritul cerşeşte
Şi nulităţii purpuri îi pun sorţii
Şi crezul pur trăieşte mişeleşte
Şi-al cinstei aur ruşinos se-mparte
Şi-i terfelit tot ce-i neprihănire
Şi dreptul pe nedrept e dat de-o parte
Şi-avîntu-i frînt de-o şchioapă cîrmuire
Şi artele au gurile legate
Şi nebunia-i doctor minţii clare
Şi adevărul simplu-i simplitate
Şi răul ţine binele în gheare.
Sătul de toate-aş trece-al vieţii prag
Dar nu am cui lăsa pe cel prea drag.

(*N.Ch.*)

*

Sătul de lume, pacea morţii jindui
Cînd văd cerşetorind pe Virtuos,
Şi pe Netoţi huzurul copleşindu-i,
Şi limpedea Credinţă sub ponos,
Şi Naltul Cin cui nu se cade dat,
Şi Fecioria silnic terfelită,
Şi strîmb hulit Cel Drept cu-adevărat,
Şi Vlaga prin legi şchioape vlăguită,
Şi Arta amuţind sub Tiranie,
Şi Prostănacii dăscălind pe Genii,

Şi Cinstea poreclită Neghiobie,
Cei Buni stînd smirnă, Răii – căpetenii;
Sătul de tot ce văd, aş vrea să pier,
De n-aş lăsa pe dragul meu stingher.

(*T.D.*)

*

Scîrbit de tot, izbava morţii chem,
Cel drept cerşeşte, laşul îşi arogă,
Nevolnic, a magnificenţii togă
Şi gîndul pur se stinge sub blestem
Cinstirea-i împărţită grosolan,
E pîngărită casta feciorie
Perfecţiunea-i frîntă de urgie
Şi-ngenuncheat, orice sublim elan.
A artei gură trîndavu-o astupă,
Nerodul, iscusinţii-i porunceşte
Şi adevărul singur se smereşte
Robit mişelului ce stă să-l rupă.
Scîrbit de tot, m-aş stinge fără glas,
Dar dragostea, murind, cui să o las?

(*Gh.T.*)

*

Scîrbit de toate, îţi cer tihna, moarte,
Văd vrednicia-n zdrenţe cerşetoare,
Şi neroziei de dichis i-e parte,
Şi crezu-nalt călcat e în picioare,
Şi-i mîrşăvia-n scaunul măririi,
Şi-i scîrnav prihănită fecioria,
Şi-n tină-i dat să stea desăvîrşirii,
Şi frîntă de netrebnici e dîrzia,
Şi-i arta-n ham sub stăpîniri sfruntate,
Şi-nţelepciunii tot nebunu-i vraci,
Şi adevărul simplu-i simplitate,
Şi răul ţine binele-n gîrbaci:
Scîrbit de toate, mă primească firea,
Dar singură cum pot să-mi las iubirea.

(*M.M.*)

67

Ah! wherefore with infection should he live
And with his presence grace impiety,
That sin by him advantage should achieve
And lace itself with his society?
Why should false painting imitate his cheek,
And steal dead seeing of his living hue?
Why should poor beauty indirectly seek
Roses of shadow, since his rose is true?
Why should he live, now Nature bankrupt is,
Beggar'd of blood to blush through lively veins?
For she hath no exchequer now but his,
And, proud of many, lives upon his gains.
O! him she stores, to show what wealth she had
In days long since, before these last so bad.

67
Pentru ce el în viciu să trăiască
Cinstind minciuna cu ființa-i vie
Încît profită fapta mișelească
Fălindu-se cu-a sa tovărășie?
De ce-și sluțește fața cu boiele
Și tot ce-i viu în el morțiu apare?
De ce sărmanu-i farmec să se-nșele
Cu umbra florii cînd e însuși floare?
De ce trăiește-acum cînd Firea nu-i
Decît falita fără sînge-n vine?
Un alt tezaur n-are, doar pe-al lui;
De multe mîndră-i, dar prin el se ține.
O, Firea sărăcind, prin el arată
Ce avuții avut-a altădată.

*

(*N.Ch.*)

De ce trăiește în putreziciune
Sfințind cu-a lui ființă fapte slute,
De ce păcatul, ah, să se-mpăune
Cu el, și slava lui s-o împrumute?
De ce și-l fac izvod boite fețe,
Și-obrazul viu i-l bîntuie hoțește?
Cum plăsmuie nevolnica mîndrețe
Strigoi de flori, cînd el aievea crește?
De ce trăiește cînd, mofluză, Firea
Cerșește sînge ca să-mpartă viață?
Căci alte-averi ea n-are nicăirea,
Și doar din mila-i viețuie semeață.
Păstrîndu-l, ea ne-arată ce comoară,
Pierdută azi, avea odinioară.

*

(*T.D.*)

Putreziciunea, o, de ce anume
Nelegiuirea binecuvîntînd,
Vrea ca păcatul lui să îl îndrume
Tovărășia-i stearpă lăudînd?
De ce boind-o, fața să-i repete
Furîndu-i morții, viile culori?
Ce frumuseți în umbra ei străvede
Și dobîndește umbre doar, de flori?
De ce trăiește cînd e firea ștearsă,
Săracă azi de sîngele-i curat?
Ea-și vede visteria cu, întoarsă
La mila lui, cîștigul-mpuținat.
Ea se fălește cu al lui avut,
Din veac apus, în veacu-acesta slut!

(*Gh.T.*)

68

Thus is his cheek the map of days outworn,
When beauty lived and died as flowers do now,
Before these bastard signs of fair were born,
Or durst inhabit on a living brow;
Before the golden tresses of the dead,
The right of sepulchres, were shorn away,
To live a second life on second head;
Ere beauty's dead fleece made another gay:
In him those holy antique hours are seen,
Without all ornament, itself and true,
Making no summer of another's green,
Robbing no old to dress his beauty new;
And him as for a map doth Nature store,
To show false Art what beauty was of yore.

68

E-o stampă fața lui, din vremi uitate,
Cînd ce-i frumos trăia și se stingea
Ca floarea; cînd dichisuri deșănțate
Pe-o frunte vie nu-ndrăzneau să stea,
Cînd coama blondă-a cui s-a stins odată,
Tribut al criptei, nimeni n-o tăia
Spre-a fi din nou, pe-un creștet nou, purtată,
Cînd părul mort pe-un viu nu-l îmbia.
În el vedem străvechea vreme iară;
Lipsit de smalț, e-o frumusețe pură:
Din verde de-mprumut nu-ți face vară,
Și, spre-a fi nou, podoabe vechi nu fură.
Natura-l ține stampă, ca să-nvețe
Și falsa Artă vechea frumusețe.

* (*T.B.*)

Obrazul lui e harta altor zile
Cînd frumusețea, ca o floare-acum,
Trăia și se stingea, cînd inutile
Zorzoane nu-și făceau pe-o frunte drum:
Cînd părul auriu, sortit prin moarte
Mormîntului, nu se tundea de nimeni
Ca, iarăși viu, alt creștet să îl poarte
Și nici nu-i îmbia pe ipochimeni.
În el doar sfinții ani de-odinioară
Se-arată fără de podoabe, puri;
Din verde de pripas nu-și face vară,
Nici, nou să pară, strai din vechituri.
Deci falsei arte Firea îi arată
Prin harta lui, frumosul de-altădată.

* (*N.Ch.*)

E chipul său izvodul vremii duse
Cînd viețuia Frumosul trai de floare,
Iar fardul, corcitura, nu-ncepuse
A cuibări pe frunți viețuitoare;
Cînd părul blond al celor stinși (această
A criptei zestre) nimeni nu-l tăia
Spre a trăi din nou pe-o nouă țeastă –
Zulufi gătind obrazul altuia;
În el vezi parcă sfîntul veac de ieri,
Gol de zorzoane, însuși lui leit,
Ce nu-i în verde straiul altor veri,
Și nici în vechi podoabe primenit;
Prin el Natura Artei îi arată
Tiparul frumuseții de-altădată.

(*T.D.*)

69

Those parts of thee that the world's eye doth view
Want nothing that the thought of hearts can mend;
All tongues, the voice of souls, give thee that due,
Uttering bare truth, even so as foes commend.
Thy outward thus with outward praise is crown'd;
But those same tongues, that give thee so thine own,
In other accents do this praise confound
By seeing farther than the eye hath shown.
They look into the beauty of thy mind,
And that, in guess, they measure by thy deeds;
Then, churls, their thoughts, although their eyes were kind,
To thy fair flower add the rank smell of weeds:
But why thy odour matcheth not thy show,
The soil is this, that thou dost common grow.

69

În ce văd ochii din a ta făptură,
Nu-i cum să afle inima vreo vină;
Te-alintă limbi şi-a sufletelor gură,
Şi chiar cei răi la chipul tău se-nchină.
Deci lauda ţi-e nimb pe dinafară,
Dar tocmai cei ce-ţi cîntă strălucirea,
Un alt accent în laudă-şi strecoară,
Căci văd mai mult decît le-a spus privirea.
Ei frumuseţea inimii ţi-o cată,
Ca după-a tale fapte s-o măsoare,
Şi, blînzi la ochi, cu mintea dezmăţată,
Duhori de buruieni îţi pun pe floare.
De n-ai parfum cu chipul pe-o măsură,
Greşeala-i că te prea cobori în zgură.

(*T.B.*)

*

*

Ce văd ai lumii ochi din tine, n-are
Al inimilor cuget ce-ndrepta;
Îţi 'nalţă voci şi suflete cîntare,
Chiar şi duşmanii cîntă slava ta.
Înfăţişării, doar, îi pun cunună
Prin laude făţişe, dar pe-ascuns
Aceleaşi voci o-ntorc şi se răzbună
Văzînd ce ochii încă n-au pătruns.
Sondînd a minţii tale frumuseţe
Ei vor cu faptele-ţi să o compare;
Mojici vicleni dar cu priviri iubeţe
Pun iz de buruiană-n mîndra-ţi floare.
De n-ai parfum ca faţa ta senină,
E vina ta că prea te-afunzi în tină.

(*N.Ch.*)

*

Prin tot ce ochii lumii văd la tine,
Tu de dorit nimic nicicui nu laşi;
Al inimilor imn ţi se cuvine,
E fapt adeverit şi de vrăjmaşi.
Pe ce arăţi, cinstire ţi se-arată,
Dar chiar acei ce-ţi dau doar dreptul tău
Cătînd şi unde n-ajung ochii, iată
Cuvîntul bun îl fac să sune rău;
Ei scurmă-n frumuseţea minţii tale
Căci vor cu-a tale fapte s-o măsoare,
Şi – cutre cu ochi galeşi – pun la cale
Cu iz de boji să spurce dalba-ţi floare.
Vezi, boarea ta la fel cu chipul nu-i
Căci prea răsai în brazda orişicui.

(*T.D.*)

*

*

Ce ochiul meu din viața ta desprinde
Sortit este să aibă chip deplin,
Graiuri și suflete vor să te-alinte
Și chiar dușmanii-n laude te țin.
Cu slavă forma ta se înveșmîntă
Și graiurile (aceleași) ce-ți vorbesc
Devălmășesc cuvîntul ce te-ncîntă
Căci dincolo de pleoapa ta citesc.
Ele ce-i farmec în ce ești încearcă
După-al lor chip să-l judece și îl
Coboară-n buruieni dospind de parcă
Petalele ți-acoperă cu mîl.
    Nu ți-i mireasa geamănă. Năucul
    Tău gînd prea des te-a înhăitat cu vulgul.

(*Gh.T.*)

70

That thou art blamed shall not be thy defect,
For slander's mark was ever yet the fair;
The ornament of beauty is suspect,
A crow that flies in heaven's sweetest air.
So thou be good, slander doth but approve
Thy worth the greater, being woo'd of time;
For canker vice the sweetest buds doth love,
And thou present'st a pure, unstained prime.
Thou hast pass'd by the ambush of young days,
Either not assail'd, or victor being charged;
Yet this thy praise cannot be so thy praise,
To tie up envy evermore enlarged:
If some suspect of ill mask'd not thy show,
Then thou alone kingdoms of hearts shouldst owe.

70

Că ești bîrfit, nu-i – sigur – vina ta!
Cel pur păscut de clevetire-i pururi,
Și frumusețea veșnic va părea
Suspectă pizmei – corb spurcînd azururi.
Fiind de preț, bîrfeala-ți poate crește
Doar prețul ce-ți va fi prin vremi cîntat:
Căci viermele-n flori fragede prăsește,
Și tu ești floarea ce-a-mprimăvărat.
Să treci capcana crudei tinereți,
Neispitit călcînd peste ispită,
E-un preț al tău, de soi; dar nu-i la preț
În ochii pizmei, tot nepriponită.
    Căci dacă ciuda nu te-ar ponegri,
    Pe-mpărății de suflete-ai domni.

(*I.F.*)

*

Că ești vorbit de rău, nu-i o scădere:
Frumosu-i veșnic țintă calomniei;
Iar frumusețea bate la vedere,
Ca cioara pe albimile tăriei.
Fii pur, și bîrfa ți-a spori valoarea,
Pe care-acum o cîntă lumea toată:
Perfidul cancer fragedă vrea floarea,
Iar tu ești primăvara fără pată.
Capcana junei vremi a o străbate,
Neispitit, sau tu fiind mai tare,
E-un merit, dar nu-i meritul ce poate
Să pună-n lanțuri pizma tot mai mare.
    Să n-ai un chip de clevetiri pătat,
    Ai fi în inimi singur împărat.

(*T.B.*)

*

*

Nu ești bîrfit c-ai fi avut păcate:
Frumosul fosta-n ținta bîrfei pururi!
La ochi podoaba frumuseții bate
Ca zborul ciorii-n limpezile-azururi.
Fii demn! că bîrfa-ți face și mai mare
Valoarea, ce prin Vreme n-o să piară;
Atacă viermii ce-i mai dulce-n floare
Și tu ești pur ca floarea-n primăvară.
Capcana tinereții, ce înspaimă,
Nici nu te-a frînt, nici datu-ți-a izbîndă;
E faima ta, dar cu această faimă
Nu poți lega invidia crescîndă.
Doar tu, de n-ar fi bîrfa să te lege,
În țara inimilor ai fi rege.

(*N.Ch.*)

*

N-ai vină că te bîntuie bîrfeala,
Căci hula tot pe cei cinstiți întină;
Dă vrajă frumuseții bănuiala:
Un corb zburînd pe bolta mult senină.
Cînd fără pată ești, o defăimare
Sporește prețul tău cu-adevărat;
Căci tare-i plac omidei mlăzi prioare,
Iar tu pari chiar Prier cel preacurat.
De cursele juneții că scăpași,
Ori nemomit, sau biruind ispita
Spre cinste ți-e, dar cinstea-ți în zăcași
Nu stinge pizma lor, nețărmuita;
De n-ai purta și umbre pe obraz,
Doar tu ai fi al inimilor cneaz.

(*T.D.*)

*

*

Că ești blamat nu e al tău cusurul
Frumosul e vînat de ponegrire
El își gravează în văzduh conturul –
Corb lunecînd în aerul subțire.
Ești teafăr? Clevetirea-ți ține partea
Și gestul ți-l pețește și vigoarea;
Floarea, suavă și-o dorește moartea
Iar tu îi pari, neprihănită, floarea.
Nu mai ești tînăr, hăituit, și pare-ți
Că nici izbînda n-o mai ai, fierbinte
Dar tot mai chemi priviri de pizmătareți
Invidia-nnodîndu-și în cuvinte.
    Inima, rege-ar fi să te cunoască
    De ți-ai păstra nevrăjmășita mască...

(Gh.T.)

71

No longer mourn for me when I am dead
Than you shall hear the surly sullen bell
Give warning to the world that I am fled
From this vile world, with vilest worms to dwell:
Nay, if you read this line, remember not
The hand that writ it; for I love you so,
That I in your sweet thoughts would be forgot,
If thinking on me then should make you woe.
O! if, I say, you look upon this verse
When I perhaps compounded am with clay,
Do not so much as my poor name rehearse,
But let your love even with my life decay;
Lest the wise world should look into your moan,
And mock you with me after I am gone.

71

Să nu mă plîngi cînd voi fi mort, decît
Pîn' clopotele n-or mai şti să spună
Acestei lumi că-n ea mi s-a urît
Şi plec să duc cu viermii casă bună.
Citind ce scriu, să nu-ţi aduci aminte
Ce mînă-a scris. Căci te iubesc aşa,
C-aş vrea să mă goneşti de tot din minte
Decît să ştiu că, mort, te-aş întrista.
Deci, cînd voi fi totuna cu pămîntul,
De s-o-ntîmpla sub ochi ăst vers să-ţi cadă,
Nici bietu-mi nume nu-ţi mîhnească gîndul.
Să-ţi laşi iubirea-n groapă-mi, viermi s-o roadă.
    Căci înţelepţii, dacă vei jeli
    Nebuni ca mine, te-or batjocori.

(*I.F.*)

*

Atîta doar să plîngi, cînd o să mor,
Cît jalnic zvon de clopot o să-auzi,
Dînd veste crudei lumi că eu cobor
Din iadul ei la viermii şi mai cruzi.
Citind ăst vers, nu-ţi aminti măcar
Ce mînă-a scris, căci te iubesc aşa,
C-aş vrea din gînd mai bine să-ţi dispar,
Decît să suferi cînd m-ai evoca.
O, cîntu-mi însă de-l vei răsfoi,
Cînd poate-o fi argilă trupul meu,
Sărmanul nume nu mi-l mai rosti,
Ci piară-ţi şi iubirea, cum pier eu:
    Cei înţelepţi, ghicind pe cine plîngi,
    Eu stins fiind, te-ar pune-ntre nătîngi.

(*T.B.*)

*

*

De mor, nu plînge mult! Doar cît a moarte
Suna-va gravul clopot prin bătăi
Vestind că fug de-al lumii rău, departe,
Să locuiesc cu viermii şi mai răi.
De vei citi cîndva aceste rînduri
Nu-ţi aminti ce mînă le-a-nşirat;
Fiindu-mi drag, vreau să mă scoţi din gînduri
Decît să m-aminteşti îndurerat.
O, versu-mi de-l vei reciti cîndva,
Cînd fi-va lut a trupului povară,
Sărmanu-mi nume nu-l mai repeta;
Iubirea ta cu viaţa-mi să dispară.
Ştiind pe cine ochii tăi îl plîng,
Cei înţelepţi te-or socoti nătîng.

(*N.Ch.*)

*

Să nu jeleşti mai mult la moartea mea
Decît vuì-va clopotul ursuz
Vestind scîrbava lume că din ea
La viermii scîrnavi să m-aciui m-am dus.
Citind ăst şir, să nu-ţi aduci aminte
De cine-a scris, căci drag îmi eşti încît
Vreau gîndul tău să nu mă mai alinte
Decît să fii de gînduri mohorît.
Iar de-ţi va cade, vai, sub ochi sonetul
Cînd poate-n humă fi-voi humă iară,
Să nu-mi dezgropi uitatul nume, bietul,
Ci dragostea-ţi cu mine să dispară...
Căci firoscoşii timpilor aceşti
Şi-ar bate joc văzînd că mă boceşti.

(*T.D.*)

*

*

Să nu mă plîngi dac-am să mor, plîngi numai
Cît or să bată clopotele grave,
Vestind că-n umba mea stăpînă huma-i
Cu viermii născocirii ei scîrnave.
Aceste versuri de le vei parcurge,
Nu-ţi aminti de mîna ce – văpaie-ţi
Le-a dăruit, mă uite gîndu-ţi dulce,
Dacă rememorîndu-mă te vaieţi...
O, versul ce-l citeşti e-al amăgirii,
Cînd eu zac sub pămînt cu-nchisă pleoapă,
Să nu-mi rosteşti, biet, numele – iubirii
Lîngă mormîntul meu, mormîntu-i sapă.
    Dar înţelepţii ce în jur ţi-i strîngi
    Te vor batjocori văzînd că plîngi.

(*Gh.T.*)

72

O! lest the world should task you to recite
What merit lived in me,that you should love
After my death, dear love, forget me quite,
For you in me can nothing worthy prove;
Unless you would devise some virtuous lie,
To do more for me than mine own desert,
And hang more praise upon deceased I
Than niggard truth would willingly impart:
O! lest your true love my seem false in this,
That you for love speak well of me untrue,
My name be buried where my body is,
And live no more to shame nor me nor you.
For I am shamed by that which I bring forth,
And so should you, to love things nothing
worth.

72

De teama lumii care-ar vrea să știe
Ce har al meu de mine te-a legat,
Rog uită-mă după ce mor, că mie
Nu-mi poți afla vreun dar adevărat;
Doar dacă iști vreo sfîntă de minciună
Și-o să mă-ncarci cu tot ce-n mine nu e
Și, mort fiind, ai face să se spună
Ce-avarul adevăr nu vrea să spuie...
Să nu pari fals în dragostea-ți înaltă
Nu lăuda tot ce e strîmb în mine;
Îngroapă-mi trup și nume laolaltă
Ca nu cumva s-ajungem de rușine.
Roșesc știind că scrisu-mi faimă n-are
Și tu roși-vei dacă-i dai crezare.

(*N.Ch.*)

*

Spre-a nu fi, ah, om drag, silit de lume
Să spui ce har ai îndrăgit la mine,
După ce mor – cum n-am de-un preț anume
Vreo înzestrare – uită-mă mai bine,
Doar iscodind minciuni duioase foarte
M-ai arăta mai vrednic decît sînt,
Și m-ai plăti mai darnic, după moarte,
Decît s-ar cuveni pe drept cuvînt.
O, ca să nu legi vorbe mincinoase
Scornindu-mi însușiri de dragul meu,
Tu numele îngroapă-mi lîngă oase,
Spre-a nu ne mai sfii nici tu, nici eu:
Căci eu roșesc de scrisul meu stîngaci,
Iar tu cînd, și așa cum e, îl placi.

(*T.D.*)

*

Cînd n-oi mai fi, s-or nevoi să știe
Urmașii care dar mi te sorti,
Tu uită-mă, iubire, pe vecie,
Căci meritele nu-mi poți dovedi.
Doar dacă în vreo dulce născocire
Ai să m-arăți și-n seamă de-ai să-mi pui
Acoperind pe mort, vreo strălucire
Cu care adevărul darnic nu-i.
Minciună, dragostile să nu pară
Nemeritat elogiu de-mi înalți,
Îngroapă-mi numele cu trupul, dară,
Să nu fim noi rușinea celorlalți.
Eu sînt umilul, tu îmi ești amicul
Disprețuit, de-l lauzi pe ridicul.

(*Gh.T.*)

73

That time of year thou mayst in me behold
When yellow leaves, or none, or few, do hang
Upon those boughs which shake against the cold,
Bare ruin'd choirs, where late the sweet birds sang.
In me thou see'st the twilight of such day
As after sunset fadeth in the west;
Which by and by black night doth take away,
Death's second self, that seals up all in rest.
In me thou see'st the glowing of such fire,
That on the ashes of his youth doth lie,
As the death-bed whereon it must expire,
Consumed with that which it was nourish'd by.
This thou perceivest, which makes thy love more strong,
To love that well which thou must leave ere long.

73

Tu vezi în mine anotimpul cînd
Pierită frunza, galbenă și rară,
În ceața rece-atîrnă tremurînd
Pe crengi ca-n strane-n care veri cîntară.
În mine vezi treptat cum amurgește
O zi, pe urma soarelui apus,
Ce-ncet, încet spre noapte-o îmbrîncește,
Pecetea ăstei morți de cum i-a pus.
În mine vezi cenușa ce se-ncinge
Pe jarul tinereții ei scrumit,
Ca-n patul morții unde-ncet se stinge
De-același dor ce-n vremuri l-a hrănit.
    Tu asta vezi, și asta-ți dă avînt
    Să ții la ce vei părăsi-n curînd.

(*I.F.*)

*

Tu-n mine vezi un anotimp în care
Foi galbene mai spînzură, puține,
Pe ramuri ce se scutură-n răcoare,
Sfărmate strane, ieri de triluri pline.
În mine vezi o zi ce se destramă,
Pălind, în scăpătat, spre soare-apune,
Ce-ndată noaptea-n bezna ei o cheamă,
Și, morții sol, sigil de tihnă-i pune.
În mine vezi un foc în agonie,
Mai pîlpîind, pe scrumul tinereții,
Pe care-adoarme ca pe-o năsălie,
Stins de-acel dor, ce hrană-i fu vieții.
    Așa mă vezi, și-amoru-ți dă putere
    Să-alinți mai mult pe cel de mîine piere.

(*T.B.*)

*

*

Tu vezi în mine anotimpu-n care
Atîrnă frunza galbenă și rară
Pe crengi ce-n viscol par pustii altare
În care trilurile încetară.
Tu vezi în mine ziua-n asfințit
Gonită, pas cu pas, spre soare-apune
De-al nopții – sora morții – văl cernit
Ce, ca și ea, peceți de liniști pune.
Tu vezi în mine-a jarului pîlpară
Ce-n scrumul tinereții lui zăcînd
Așteaptă, ca pe-un catafalc, să piară
Răpus de tot ce-a consumat flămînd.
Le vezi și-ncepi, iubirea ta crescînd,
Să ții la cel ce va pieri curînd.

(*N.Ch.*)

*

Acel răstimp din an îl vezi în mine
Cînd smeade foi anină tot mai rare
Pe crengi ce par sub crivețe haine
Cafasuri vechi, pustii de cîntătoare.
Tu vezi în mine-al zilei scăpătat
Ce scade, în amurg, spre soare-apune
Și neagra noapte biruie treptat,
Ca moartea ce pe toți pecetea-și pune.
Tu vezi în mine-a jarului lucoare
Tînjind pe-al tinereții sale scrum
Ca pe un pat cernit pe care moare,
Răpus de hrana lui de pîn-acum.
Iar tu pricepi, și-l simți cu mult mai drag
Pe-acel ce trece mîine-al morții prag.

(*T.D.*)

*

*

În mine poţi vedea cel timp din an
Cînd frunza galbenă nu-i ori e rară
Şi ramul tremură de frig avan,
Pustie strană-n cînt odinioară.
În mine vezi cum soarele-asfinţeşte.
Amurgu-i veşted soarele de-apune,
Şi neagra noapte-ncet o cotropeşte,
Surata morţii pace-n toate pune.
În mine vezi ca la un foc vîlvoarea
Cum zace-n scrumul tinereţii stinse,
Şi-n patul morţii cum îşi dă suflarea
Mistuitor de jarul ce-l aprinse:
    Vezi tot şi dorul tău e mai arzînd,
    Cum pragul am să-l trec curînd, curînd.

(*M.M.*)

*

În mine vezi un anotimp, tîrziul,
Cu biete frunze – cîteva?, nici una? –
Din ramuri scuturîndu-şi străveziul
Şi-s păsările, liniştii, cununa.
În mine vezi amurgu-acelei zile
Ce-n asfinţit către-ntuneric trage,
Noaptea-i răpune umbrele umile
Şi-n sinea morţii, totul doarme-n pace.
În mine întrevezi luminiscenţe
Învăpăind, din anii tineri, scrumul
Pe patu-n care ultime esenţe
Abia ivite, le înghite fumul.
    E tot ce vezi, te-nalţi în golul zării
    Iubind acum ce mîine-i al pierzării.

(*Gh.T.*)

74

But be contented; when that fell arrest
Without all bail shall carry me away,
My life hath in this line some interest,
Which for memorial still with thee shall stay.
When thou reviewest this, thou dost review
The very part was consecrate to thee:
The earth can have but earth, which is his due:
My spirit is thine, the better part of me:
So then thou hast but lost the dregs of life,
The prey of worms, my body being dead;
The coward conquest of a wretch's knife,
Too base of thee to be remembered.
The worth of that is that which it contains,
And that is this, and this with thee remains.

74

Dar n-avea griji: cînd groaznica sentinţă
Fără chezaş de-aici mă va răpi,
În vers îmi las o parte din fiinţă,
Ca un memento ce te va-nsoţi.
Citind ce-am scris, vei reciti din mine
Chiar partea ce ţi-am închinat-o ţie;
Ce-i lut coboară-n lut, că-i aparţine,
Esenţa-mi însă-a ta rămîne, vie.
Pierzi astfel doar al vieţii colb, menit
Să-l roadă viermii; trupu-mi, printre morţi,
Trofeu sărman al unui crud cuţit,
E prea de rînd ca-n minte să-l mai porţi.
    Valoarea lui e-n ceea ce conţine,
    Şi ea-i în vers, iar el va fi cu tine.

(*T.B.*)

*

*

Fii mulţumit: cînd prin osînda crudă
De-aici pleca-voi fără chezăşie,
Profitul vieţii strîns în vers cu trudă
Ţi-l voi lăsa, amintitor să-ţi fie.
Cînd mă vei reciti vei da de tine
În tot ce-n scrisu-mi pentru tine sună;
Las lutul lutului, că-i aparţine,
Iar ţie duhul, partea-mi cea mai bună.
Pierzînd noroiul vieţii, azvîrlit
La viermi, un leş ce-o să mai reprezinte?
Succesul laş al crudului cuţit
E prea de rînd să-l mai păstrezi în minte.
    Valoarea trupului e-n ce conţine:
    E duhul meu ce-n veci va fi cu tine.

(*N.Ch.*)

*

Dar fii pe pace: fără izbăvire
Cînd îmi va bate cel din urmă ceas,
Aceste şiruri, semn de amintire
Că am trăit pe lume, ţi le las.
Şi-ai să revezi, privind la ele iar,
Altarul ce-ţi închin, zidit în mine;
Sînt lutului dator cu lutul – dar
Ce port mai sfînt în piept ţi se cuvine.
Vei pierde deci, cînd fi-voi numai oase,
Doar pleava mea – a viermilor merinde,
Becisnic bir al Coasei ticăloase,
Nevrednic prea de-aducerea-ţi aminte.
    De preţ e doar fiorul din ţărîne,
    Cuprins în vers; şi versul îţi rămîne.

(*T.D.*)

*

*

Fii mulţumit, cel ce fiinţa-mi rupe,
Fără de margini va-ncerca să-mi care
Ciolanele, doar versu-o să ocupe
În gîndul tău uitatele tipare.
În versu-acesta, de-ai să-l vezi (e versul
Pe care ţi l-am închinat doar ţie),
Lutul îşi cere lutul, ne-nţelesul,
Spiritul meu e-al tău, plămadă vie.
Din viaţă pierzi doar resturile, coaja,
Pierzi ce cîştigă viermii, în morminte
Va izbuti custura, ucigaşa,
Prea josnică s-o mai păstrezi în minte.
    Preţul, al stingerii luminii line,
    Acesta e şi el îţi aparţine.

(*Gh.T.*)

75

So are you to my thoughts as food to life,
Or as sweet-season'd showers are to the ground;
And for the peace of you I hold such strife
As 'twixt a miser and his wealth is found;
Now proud as an enjoyer, and anon
Doubting the filching age will steal his treasure;
Now counting best to be with you alone,
Then better'd that the world may see my pleasure:
Sometime, all full with feasting on your sight,
And by and by clean starved for a look;
Possessing or pursuing no delight,
Save what is had or must from you be took.
Thus do I pine and surfeit day by day,
Or gluttoning on all, or all away.

75

Ești pentru gînd ca hrana pentru viață,
Ca vremea ploii cînd pămîntu-o cere;
Lupt pentru tihna ta ce mă răsfață
Ca un zgîrcit cu propria-i avere.
Acum exult fălos, mă tem, apoi,
Că hoțul Timp comoara-ți vrea drept pradă;
Acum doresc să fim numai noi doi
Și-apoi aș vrea norocu-mi toți să-l vadă.
Sînt, cînd te văd, prea plin de încîntare
Și rabd cînd nu te văd, ți-o spun pe șleau!
N-am, nici nu vreau să am răsfăț mai mare
Decît îmi dai sau trebuie să-l iau.
Rabd și mă satur astfel zi de zi
Ori sînt sătul, ori n-am cu ce prînzi.

(*N.Ch.*)

*

Ești gîndurilor mele ca un frupt,
Ca, primăvara, ploaia pentru glie,
Și spre-a te ști întreg al meu mă lupt
Ca un zgîrcit cînd strînge avuție;
Aci trufaș de bogăția mea,
Mereu mă tem de hoții puși pe pradă;
Aci te-aș ține-ascuns, aci aș vrea
O lume bucuria să mi-o vadă.
Cu ochi preaplini de tine uneori,
Curînd rîvnesc privirile-ți senine,
Căci alte n-am și nu vînez comori
Decît ce-mi dai sau pot fura din tine.
Și ceas de ceas mă-mbuib sau mor de jind:
Cînd prea sătul, cînd prea de tot tînjind.

(*T.D.*)

*

Visului meu îi ești a vieții hrană
Ești ploaia repede ce udă glia
Cu tine lupt, pîndind a ta icoană
Ca un zgîrcit ce-și află bogăția.
Acum semețul sînt, ce-n vis se scaldă,
Acum în calea furilor sînt paznic,
Acum cu tine m-aș vroi de-olaltă,
Acum norodu-l chem la al meu praznic!
Ades mă ospătez cu-a ta privire
Și alteori mi-nfometez ființa,
Nealegînd vreo altă mulțumire
Decît, de ți-o aștept, făgăduința.
Astfel tînjesc și mă îndop destul
Sînt lacom ori sînt veșnic nesătul.

(*Gh.T.*)

76

Why is my verse so barren of new pride,
So far from variation or quick change?
Why with the time do I not glace aside
To new-found methods and to compounds strange?
Why write I still all one, ever the same,
And keep invention in a noted weed,
That every word doth almost tell my name,
Showing their birth and where they did proceed?
O! know, sweet love, I always write of you,
And you and love are still my argument;
So all my best is dressing old words new,
Spending again what is already spent:
For as the sun is daily new and old,
So is my love still telling what is told.

76
De ce îmi este versul despuiat?
De ce mai niciodată nu se schimbă?
De ce de-atîta timp n-am căutat
Ritmuri mai noi şi mai ciudată limbă?
De ce mereu acelaşi lucru scriu
Şi fantezia se împotmoleşte,
Încît cuvîntul îl cunoşti şi tu
Cine l-a scris şi încotro porneşte?
Vezi, draga mea, pe tine doar te cînt (!)
Tu şi iubirea, singura-mi comoară,
Cuvinte vechi le pun în nou veşmînt
Acelaşi ban l-arunc a doua oară.
Nu iese-un soare nou din orice-apus?
Eu spun cuvinte care s-au mai spus.

(*M.S.*)

*

De ce mi-e versul văduv de tertipuri,
Lipsit de tropi ciudaţi, de-ntorsături?
Spre cei ce-l înfloresc în fel şi chipuri,
De ce nu trag şi eu cu ochii-n jur?
De ce mereu scriu tot aceleaşi rime
Strunindu-mi fantezia, ca şi cum
Orice cuvînt ce-ar fi semnat de mine
Şi-ar spune şi origine, şi drum?
Pe tine-ntruna, dragul meu, te cînt,
Doar tu şi dragostea îmi sînteţi teme.
Tot ce-mi rămîne este să-nveşmînt,
Din nou, cuvinte vechi de-atîta vreme.
Cum se-nnoieşte soarele apus,
Iubirea spune doar ce s-a mai spus.

(*I.F.*)

*

De ce mi-e versul sterp de proaspăt nimb,
Departe de-nnoiri şi variaţii?
De ce cu vremea stilul nu mi-l schimb
Prin ce-i ciudat şi rar, cum fac confraţii?

De ce același lucru-l cînt anume,
Ținîndu-mi fantezia-n noi găteli,
Că-mi zice-aproape orice vers pe nume,
Trădîndu-și și origine și țel?
Eu, dragul meu, pe tine doar te cînt;
Tu și iubirea-i tot ce mă inspiră,
Și-ncerc să-mbrac ce-i vechi în nou veșmînt,
Și cheltui iar ce și-alții cheltuiră.
        Cum soarele-i și vechi și nou pe cer,
        Iubirea spune ce s-a spus și ieri.

(*T.B.*)

*

De ce mi-s versurile refractare
La noua modă, sterpe de-nnoire?
De ce nu trag cu ochii la cei care
Doar ce-i ciudat și rar par să-i inspire?
De ce păstrez același stil, anume
Și gîndu-n straie vechi mi-l costumez
Încît și versurile-mi spun pe nume
Dezvăluind origine și crez?
O, dragul meu, în versul meu fierbinte
De tine și de dragoste ascult;
Punînd podoabe vechi în noi veștminte
Eu irosesc ce-i irosit de mult.
        Cum nou, în zori, e soarele apus,
        Iubirea-mi spune tot ce s-a mai spus.

(*N.Ch.*)

*

De ce nu pun în stih zorzoane noi,
Nu-l mai prefac și nu-l schimb grabnic oare?
Cum astăzi moda vrea, de ce nu voi
Nici meșteșuguri noi, nici forme rare?
De ce aceleași lucruri scriu anume,
Și Fantazia-mi port în vechi veșminte,
Încît mă strigă orice vers pe nume
Trădîndu-și năzuințe și sorginte?
Iubite, vezi, eu doar de tine scriu,
Doar dragostea și tu îmi sînteți teme;

Să primenesc vechi vorbe-i tot ce ştiu,
Ţesînd din nou ce ţes de multă vreme;
Cum zilnic naşte soarele şi-apune,
Iubirea mea tot lucruri spuse spune.

(*T.D.*)

*

De ce mi-e stihul fără străluciri,
Lipsit de mlădiere şi schimbare?
De ce nu-mi lunec sterpele priviri
Spre-a meşteşugului prea grea lucrare?
De ce tot una spun şi-mi înveşmînt
În vechi stihare stihurile-moaşte?
Pe nume-mi spune fiece cuvînt
Şi fiecare matca şi-o cunoaşte...
Tu ştii, iubire, doar de tine scriu,
Iubirea este tot ce mă inspiră,
Aşez cuvîntul mort într-unul viu
Şi risipesc ce alţii risipiră.
Ca soarele ivit şi-apoi apus,
Iubirea-mi spune doar ce s-a mai spus...

(*Gh.T.*)

*

De ce mi-e versul într-atît de şters
Şi de străin de orice primenire?
De ce, cu vremea, nu purced, în vers,
Pe drumuri noi, şi stranii cu-osebire?
De ce acelaşi lucru-l spun mereu
Şi gîndului îi dau strai vechi să poarte,
Încît aproape-orice cuvînt al meu
Pe nume-mi spune mie, de departe?
Iubirea mea, scriu veşnic despre tine –
Tu şi iubirea sînteţi tema mea.
Cuvinte vechi sînt iarăşi noi la mine,
Şi cheltui ce s-a cheltuit cîndva.
Cum zilnic trece soarele spre-apus,
Iubirea mea-i ceva ce s-a mai spus.

(*P.S.*)

77

Thy glass will show thee how thy beauties wear,
Thy dial how thy precious minutes waste;
The vacant leaves thy mind's imprint will bear,
And of this book this learning mayst thou taste.
The wrinkles which thy glass will truly show
Of mouthed graves will give thee memory;
Thou by thy dial's shady stealth mayst know
Time's thievish progress to eternity.
Look! what thy memory cannot contain
Commit to these waste blanks, and thou shalt find
Those children nursed, deliver'd from thy brain,
To take a new acquaintance of thy mind.
These offices, so oft as thou wilt look,
Shall profit thee and much enrich thy book.

77

Oglinda zice că ţi-e vraja ştearsă,
Cadranu-arată timpul tău cum piere;
Pe albe pagini mintea ţi-o revarsă,
Iar tîlcul cărţii gustă-l cum se cere.
Cînd zbîrcituri oglinda-ţi pune-n faţă,
În gîndul tău căscate gropi învie;
Ascunsa taină-a ceasului te-nvaţă
Al vremii mers tiptil spre veşnicie.
Ce nu poate memoria să ţină,
Dă foilor, şi-n ele vei găsi
Copiii-aduşi de creier la lumină,
Şi-o minte nouă-ţi vei descoperi.
    Aste-nsemnări, oricît le-ai reciti,
    Sînt de folos şi cartea ţi-or hrăni.

(*T.B.*)

*

*

Oglinda-ţi spune vraja cum se curmă,
Cadranul, clipele de preţ cum fug;
Pe albe foi de-ţi laşi a minţii urmă
Gusta-vei rodul cărţii din belşug.
Zbîrcita faţă, prin oglinda clară
Îţi aminteşte gropile căscate;
Cadranul ceasului, cum se strecoară
Hoţeşte Timpul spre eternitate.
Vezi, ce memoria-ţi nu va reţine
Încredinţează-acestor file goale
Şi, de copiii gîndului tău pline,
Vor da noi cunoştinţe minţii tale.
Citind ce-ai scris, de fiecare dată
Şi tu cîştigi şi cartea-i mai bogată.

(*N.Ch.*)

*

Vezi pe cadran scump timpul tău scăzînd,
Vezi pe oglinzi cum pierzi din frumuseţe...
În ele-ntipărind ce strîngi în gînd,
Aceste albe file-or să te-nveţe
Că zbîrciurile-acelea din oglindă
Aduc aminte gropniţe căscate,
Iar umbrele, pe ceas cînd se perindă,
De cursul clipei spre eternitate;
Ce n-ai să poţi păstra în amintiri
Încuie, dar, în aste file goale,
Şi gînduri vechi din noi ai să deşiri
Găsind aici odrasla minţii tale.
Şi-atunci, oricînd prin ele vei căta
Veţi cîştiga şi tu şi cartea ta.

(*T.D.*)

*

*

Oglinda-ți spune farmecul cum trece,
Cadranul picură minute moarte,
Iar foile doar tu-mi vei înțelege,
Se scrie pentru tine-această carte.
Obrazul plin de cute din oglindă
Cu lutul spart de rîpe va aduce
Și din cadran o umbră licărindă
Spre veșnicii o vei vedea cum fuge.
De-acuma tot ce-n minte nu se-așază
Încredințează-acestor file goale
Ca pruncii, ai memorei, să vază
Un nou contur al gîndurilor tale.
Oricîte rînduri mîna ta vor umple
Or să rodească-n tomurile scumpe!

(Gh.T.)

78

So oft have I invoked thee for my Muse
And found such fair assistance in my verse
As every alien pen hath got my use
And under thee their poesy disperse.
Thine eyes, that taught the dumb on high to sing
And heavy ignorance aloft to fly,
Have added feathers to the learned's wing
And given grace a double majesty.
Yet be most proud of that which I compile,
Whose influence is thine and born of thee:
In others' works thou dost but mend the style,
And arts with thy sweet graces graced be;
But thou art all my art, and dost advance
As high as learning my rude ignorance.

78

Atît te-am invocat ca Muză-n vers
Şi-atît m-ai sprijinit, că fiecare
Străină pană după-a mea a mers
Şi-acum îţi-aşterne versuri la picioare.
Privirea-ţi ce şi-un mut să cînte-l face
Şi suie-n larguri minţi neluminate,
Noi pene-mplîntă-n àripa dibace
Dînd graţiei o dublă maiestate.
Mai mîndru fii de versul scris de mine
Că-l naşti şi-nrîureşti întreaga-i soartă;
La ceilalţi dregi doar stilul şi e bine:
Dînd artei farmec, farmecul ţi-l poartă.
Dar arta mea din arta ta crescînd
Îmi suie bezna spre lumini de gînd.

* (*N.Ch.*)

Mereu drept Muză te-am chemat la mine
Şi-n stih mi-ai fost de-atîta ajutor,
Încît mă-ngînă penele streine,
Şi îţi închină versurile lor.
Ei, ochii tăi, pe mut l-au învăţat
Vers nalt, iar pe nătîng să zboare sus,
I-au prins largi àripi celui luminat
Şi gingăşiei nimb măreţ i-au pus.
Mai mîndru fii de scrisul meu tu deci,
Tu, dascăl slovei mele şi izvor,
Căci altora doar stilul prost li-l dregi
Şi-i dărui vrajă – dulce vrăjitor;
Dar arta mea eşti tu; din tine strîng
Tot ce-i înalt în versul meu nătîng.

* (*T.D.*)

Ca muza mea te-am invocat, să-mi fie
Prielnic sfetnic, dar îmi nărui mersul,
Cînd alţii, uzurpîndu-mi locul mie,
În preajma ta ajung să-şi sune versul.
Privirea-ţi face dintr-un mut un gureş
Şi neştiinţei àripă îi pune,
Adăugîndu-i docte pene, iureş
De graţii şi sporită-nţelepciune.
Fii mîndru doar de versul meu. Cu gura
El hrană din făptura ta mănîncă.
Tu, altor barzi doar le cîrpeşti măsura,
Mie mi-adaugi frumuseţe încă...
Eşti toată arta mea şi versu-mi faci
Din gînd prostit, pricepere de vraci.

(*Gh.T.*)

79

Whilst I alone did call upon thy aid,
My verse alone had all thy gentle grace;
But now my gracious numbers are decay'd,
And my sick Muse doth give another place.
I grant, sweet love, thy lovely argument
Deserves the travail of a worthier pen;
Yet what of thee thy poet doth invent
He robs thee of, and pays it thee again.
He lends thee virtue, and he stole that word
From thy behaviour; beauty doth he give,
And found it in thy cheek; he can afford
No praise to thee but what in thee doth live.
Then thank him not for that which he doth say,
Since what he owes thee thou thyself dost pay.

79

Cînd îţi ceream eu singur ajutorul,
Umpleai doar versul meu cu har şi foc;
Azi, din silabe mi s-a stins fiorul,
Iar Muza-mi, tristă, lasă altui loc.
Admit, iubite: temele-ţi divine
Cer truda unei pene mai de soi;
Dar, născocind poetul despre tine,
El doar te fură, ca să-ţi dea-napoi.
Îţi dă virtute; vorba e furată
Din portul tău; cu farmec te răsfaţă
Strîns de pe-ai tăi obraji; de vrea, te-arată,
Nelăudat, aşa cum eşti în viaţă.
De tot ce-a spus, n-ai ce să-i mulţumeşti,
Cînd el îţi e dator, iar tu plăteşti.

(*T.B.*)

*

Cînd numai eu ceream să-mi dai tărie,
Doar versu-mi harul ţi-l avea şi focul;
Azi focul şi-a pierdut lumina-i vie
Iar Muza-mi, tristă, altuia-i dă locul.
Admit, iubite, că sublima-ţi rază
E demnă de trudirea mai de soi
A unui alt poet; dar ce creează
E-un fel de-a-ţi da, ce fură, înapoi.
Te înveşmîntă-n cinste, dar o fură
Din cinstea ta; îţi dă, făr' de ruşine
Un farmec strîns dintru a ta făptură;
Cînd te slăveşte, slava-i tot din tine.
Nu-i mulţumi, orice ar spune, nu!
El ţi-e dator, dar platnicul eşti tu.

(*N.Ch.*)

*

Cînd ocrotirea singur ţi-am cerşit
Doar lirei mele i-ai purtat noroc;
Azi, versul meu involt a veştejit
Şi Muza-mi slabă alteia-i dă loc.
E drept, iubire scumpă: se cuvine
Mai scump condei să cînte-a ta făptură,
Dar ce înşiră bardul tău de tine
E plata pentru cît din tine fură.
El în virtuţi te-mbracă (şi, tîlhar,
Din zestrea ta le ia) şi-n frumuseţe
(Pe-obrazul tău găsită); orice har
Îl ai, cu care vrea să te răsfeţe.
Deci nu-l mai răsplăti pentru ce scrie,
Căci tot *tu dai* ce ţi-e dator el ţie.

(*T.D.*)

80

O! how I faint when I of you do write,
Knowing a better spirit doth use your name,
And in the praise thereof spends all his might,
To make me tongue-tied, speaking of your fame.
But since your worth, wide as the ocean is,
The humble as the proudest sail doth bear,
My saucy bark, inferior far to his,
On your broad main doth wilfully appear.
Your shallowest help will hold me up afloat,
Whilst he upon your soundless deep doth ride;
Or, being wreck'd, I am a worthless boat,
He of tall building and of goodly pride:
Then if he thrive and I be cast away,
The worst was this: my love was my decay.

80

O, ce stîngaci te cînt în vers, cînd știu
Că numele-un poet mai bun ți-l zice,
Și-l suie-n slăvi cît poate el mai viu,
Ca imnul său cîntarea mea s-o-nfrice.
Dar cum valoarea ta e-o-ntinsă mare
Purtînd și mici și falnice catarguri,
Al meu, plăpînd pe lîngă-al lui, răsare
Cutezător, și ți se-avîntă-n larguri.
Un pic de mă ajuți, mă țin pe unde,
În timp ce el întinsu-adînc ți-l ară;
Lovit, epavă-s gata să se-afunde,
Iar el e-o navă mare-n trup și rară.
A lui de-i slava, iar a mea pieirea,
Mă doare doar că m-a ucis iubirea.

*

(*T.B.*)

Cum pierd curajul, vai, cînd scriu de tine
Știind că-ți dă un bard mai meșter slavă,
Și vrea puterea-i toată să-ți închine
Încît să-ți pară oda mea gîngàvă!
Dar cum pe-al tău de glorii Oceàn
Și luntrii porți și trùfașe corvete,
Bărcuța mea spre largul tău noian
(Mai slabă mult) sumeață se-ncumète.
Plutesc de-mi dai un sprijin cît de mic,
Cînd oarbe-adîncuri ară celălalt,
Și dacă sparg umilul meu caic,
Eu nu-s cît el de vajnic și înalt;
Iar de-oi pieri cînd steaua lui surîde,
Mă doare doar că dragostea mi-e gîde.

*

(*T.D.*)

Mi-e slabă mîna cînd de tine scriu,
Un spirit nou cînd te slujește. Simpla
Mea scrisă irosită este, știu
Și-mi simt legată, de te cheamă, limba.
Ți-e slava-ntindere de ape, grea
Purtînd umile și semețe pînze;
Nerușinat de mică, luntrea mea
Sub galionul lui, puținu-și strînse...
Surpat în val abia mă mai ridic,
Adîncuri fără de adînc el bate;
Apa ce-nghite luntrea-mi de nimic
Pe el îl duce în singurătate.
Nu-i caut vină, nu mă-nfrînse firea,
Tot dragostea mi-a fost și prăbușirea...

(*Gh.T.*)

81

Or I shall live your epitaph to make,
Or you survive when I in earth am rotten;
From hence your memory death cannot take,
Although in me each part will be forgotten.
Your name from hence immortal life shall have,
Though I, once gone, to all the world must die:
The earth can yield me but a common grave,
When you entombed in men's eyes shall lie.
Your monument shall be my gentle verse,
Which eyes not yet created shall o'er-read;
And tongues to be your being shall rehearse,
When all the breathers of this world are dead;
You still shall live, such virtue hath my pen,
Where breath most breathes, even in the mouths of men.

81

Că voi trăi un epitaf a-ţi face
Sau putrezi cît tu eşti încă vie,
Din versu-mi moartea nu te va desface,
Deşi de mine nimeni n-o să ştie.
Nemuritor aici e al tău nume,
Măcar că eu plecat pe veci... în groapă,
Cînd oamenii mă vor uita în lume,
Pe tine te-or păstra sub a lor pleoapă.
Statuie o să-ţi fie-ăst vers, pe care
Îl vor citi priviri ce încă nu-s
Şi-o să-l repete glasuri viitoare,
Cînd cei de azi de mult se vor fi dus;
Vei fi – atît e pana mea de tare, –
Mereu pe buze ca o răsuflare.

(*M.S.*)

*

De-o fi s-ajung a-ţi scrie epitaful,
Sau de-oi fi lut cît încă tu vei place,
Pe cînd de mine s-o alege praful,
Icoana ta mai vie se va face.
Nemuritoare-ţi este amintirea
Ce-n mintea tuturor, pe veci, se sapă!
Tu veşnic vei trăi, ca şi gîndirea;
Supus ţărînei, eu voi zace-n groapă!
Să-ţi fie monument de veci sonetul
Pe care ochi ce nu-s vor poposi,
Cînd tot ce-i azi va fi pierit cu-ncetul,
Voci nenăscute încă-l vor citi.
Doar tu prin pana mea vei creşte – pură
Suflare aburind pe orice gură.

(*I.F.*)

*

*

Ori eu trăiesc, şi-un epitaf ţi-oi scrie,
Ori dăinui tu,' iar eu voi fi pămînt,
Tu dacă mori, ţi-e amintirea vie,
Dar eu cu totul al uitării sînt.
Prin nume, tu rămîi în veşnicie,
Eu nu-i las lumii nici măcar ecou;
Un biet mormînt mi-o da pămîntul mie,
Tu-n ochi la oameni o să ai cavou.
Ţi-or fi un monument aceste rime,
Şi le-or citi priviri ce încă nu-s;
Voci noi te-or pomeni-n viitorime,
Cînd ce respiră azi, se va fi dus.
    Şi vei trăi, prin harul penei mele,
    Oriunde-s guri şi-i răsuflare-n ele.

(*T.B.*)

*

Sau voi trăi un epitaf să-ţi fac
Sau vei trăi cînd eu voi fi ţărînă;
Deci amintirea-ţi va rămîne-n veac
Şi-a mea, uitat de toţi, n-o să rămînă.
Dar numele-ţi nicicînd nu o să piară,
Cum va pieri al meu cînd o să mor;
Eu pus voi fi-ntr-o groapă ordinară
Iar tu-ngropat în ochii tuturor.
Drept monument ţi-e versul meu, pe care
Îl vor citi şi ochi ce nu-s acum;
Vei fi cinstit de glasuri viitoare
Cînd tot ce azi respiră va fi scrum.
    Tu vei trăi mereu prin pana mea
    Cît vor fi guri şi cît vor răsufla.

(*N.Ch.*)

*

*

Ori însumi Epitaful ţi-l voi scrie,
Ori vei trăi şi cînd voi fi ţărîne,
Ucisă amintirea n-o să-ţi fie
Deşi uitat cu totul voi rămîne;
Aici, în stih, tu n-ai să pieri nicicînd –
Cînd fără urmă-n lume am să mor;
Căci ţărna-mi dă o groapă doar, de rînd,
Iar tu ai cripte-n ochii tuturor.
Îţi fi-va stelă versul meu fierbinte
Citit de ochi ce nu sînt încă, şi
Cîntat vei fi de viitoarea ginte
Cînd toţi acei de azi ne-om săvîrşi;
    Vei vieţui prin slova ce o scriu
    În suflul orişicărui suflet viu.

(*T.D.*)

*

Ori îţi voi scrie epitaful, ori
Vei supravieţui tu morţii mele!
Prin stihul meu, tu nu mai poţi să mori,
Cînd eu voi fi doar oale şi ulcele.
Ţi-e numele prin el înveşnicit,
Dar eu, murind, sînt mort pentru-omenire:
Cînd ţărna mă va fi acoperit,
Tu vei fi viu în fiece privire.
Mausoleu îţi va fi stihul meu,
Citit de ochi ce-abia au să răsară
Şi spus, răs-spus de glasuri noi, mereu,
Chiar dacă cele de-astăzi au să moară.
    Prin pana mea (aşa putere are!)
    Tu vei trăi-n a celor vii suflare.

(*P.S.*)

82

I grant thou wert not married to my Muse,
And therefore mayst without attaint o'erlook
The dedicated words which writers use
Of their fair subject, blessing every book.
Thou art as fair in knowledge as in hue,
Finding thy worth a limit past my praise;
And therefore art enforced to seek anew
Some fresher stamp of the time-bettering days.
And do so, love; yet when they have devised
What strained touches rhetoric can lend,
Thou truly fair wert truly sympathized
In true plain words by thy true-telling friend;
And their gross painting might be better used
Where cheeks need blood; in thee it is abused.

82

E drept că n-ai fost mire-al Muzei mele,
Deci nu-i greşeală dacă dai citire
Poeţilor ce-n stih fac temenele
Eroului ce poate să-i inspire.
Frumos ca om dar şi ca judecată,
Crezi că prin versu-mi faima ta o scazi;
Deci poţi, avid de nou, să ceri de-ndată
Imagini proaspete, cum se scriu azi.
Prea bine, dragul meu! dar cînd, din multe
Cuvinte mari n-o să aduni nimic,
Sinceritatea-ţi sincer să asculte
Ce-i spune pur şi simplu un amic:
Pictura lor pe cei sleiţi să-i dreagă,
Nu chipul tău ce-i plin de-a vieţii vlagă.

(*N.Ch.*)

*

Ce-i drept, tu n-ai nuntit cu Muza mea,
Şi poţi citi, deci, fără nici o vină,
Cuvintele – măiastră temenea –
Pe care barzii cui li-i drag le-nchină.
Frumos fiind pe cît eşti cărturar,
Mă crezi nedemn în stihuri să te-aştern
Şi trebuie să-ţi afli, aşadar,
Un alt gravor mai tînăr, mai modern.
Să-l cauţi deci; dar cînd vor fi secat
Retoricele sale osanale,
Se va vădi că eu cu-adevărat
Spun adevărul frumuseţii tale;
Mai bine-ar prinde sulimanu-i gros
Pe spelbi obraji; la tine-i de prisos.

(*T.D.*)

*

N-ai fost perechea muzei mele, aşa e,
Şi lesne poţi să-i înţelegi pe scribii
Ce binecuvîntează în vreo foaie
Pe cei iubiţi, cu scula diatribii.
La fel eşti de frumos la chip şi cuget
Şi te înalţi mai sus decît te laud
Şi-nveşnicit te-ai vrea cu altul, sunet.
În noua stampă chipul să ţi-l caut.
Să nu faci altfel! Cînd va fi să sune
Retoricile noii osanale,
Să ştii că mintea mea te recompune
Cu adevărul harurilor tale...
Te ocolească doar scorniri stîngace
Ce n-au cu tinereţea ta a face.

(*Gh.T.*)

83

I never saw that you did painting need,
And therefore to your fair no painting set;
I found, or thought I found, you did exceed
The barren tender of a poet's debt:
And therefore have I slept in your report,
That you yourself, being extant, well might show
How far a modern quill doth come too short,
Speaking of worth, what worth in you doth grow.
This silence for my sin you did impute,
Which shall be most my glory, being dumb;
For I impair not beauty being mute,
When others would give life and bring a tomb.
There lives more life in one of your fair eyes
Than both your poets can in praise devise.

83

Eu n-am văzut să-ai lipsă de vopsele,
De-aceea nu ţi-am pus pe farmec fard;
Găseam, sau îi spuneam simţirii mele
Că tu întreci un biet prinos de bard.
Deci cîntul meu de-a moţăit, a fost
Ca, viu, să poţi tu însuţi arăta
Cît e-un condei modern de fără rost,
Cînd el exprimă strălucirea ta.
Tăcerea mea tu drept păcat o iei,
Dar slava mea-i chiar lipsa de cuvinte:
Mut, eu frumosul nu-l stric, cum fac cei
Ce, vrînd să dea viaţă, nasc morminte.
    Un ochi de-al tău dă viaţă mult mai vie
    Decît cei doi poeţi ai tăi pot scrie.

(*T.B.*)

*

*

Eu n-am știut că-ți trebuiesc vopsele,
De-aceea frumuseții fard n-am pus;
Gîndeam și chiar spuneam că-n toate cele,
De orice bard steril ești mai presus.
De-a adormit cîntarea mea de slavă,
Fă ca să poți tu singur arăta
Că o modernă pană-i prea firavă
Să prindă-un strop din strălucirea ta.
Îmi cerți tăcerea socotind-o vină;
Deși-s mai glorios cînd nu cuvînt;
Tăcînd, nu vatăm vraja ta divină
Cum alții, -n loc de leagăn, nasc mormînt.
Mai multă vlagă e-n privirea ta
Decît doi barzi, ai tăi, pot inventa.

(*N.Ch.*)

*

N-am socotit că-ți trebui' suliman
Și nu ți-am pus pe frumusețe fard;
Eu știu (sau cred a ști) că prea sărman
Ți-ar fi tributul sterp al vrunui Bard...
Drept care pregetasem să te cînt,
Putînd tu însuți lesne arăta
Ce boante par condeiele de rînd
Cînd spun ce scumpă e făptura ta.
Mă cerți pentru păcatul c-am tăcut,
Deși tăcerea mi-i spre cinste mie,
Căci n-am rănit frumsețea eu stînd mut,
Cînd criptă-i sapă alții, vrînd s-o-nvie;
Mai mult foc viu în ochiul tău răsfrînt e
Decît pot Barzii tăi cei doi să cînte.

(*T.D.*)

*

*

Nu i-am scornit obrazului tău dresuri,
N-acopăr frumuseţea sub vopsea;
Credeam că ai destule înţelesuri
Pentru poeticeasca trudă-a mea.
Iar muza de mi-a aţipit oleacă,
A fost ca tu mai bine să-nţelegi
Cît poate-o pană de acum, săracă,
S-aducă spor simţirii tale-ntregi.
Tăcerea mi-o acuzi, dar e mai bine
O glorie de mut împrumutînd;
Astfel nu tulbur farmece divine,
Ca alţii sădind viaţa pe mormînt.
    Mai multă viaţă într-un ochi păstrezi
    Decît în versul alor tăi aezi!

(*Gh.T.*)

84

Who is it that says most? which can say more
Than this rich praise, that you alone are you?
In whose confine immured is the store
Which should example where your equal grew.
Lean penury within that pen doth dwell
That to his subject lends not some small glory;
But he that writes of you, if he can tell
That you are you, so dignifies his story,
Let him but copy what in you is writ,
Not making worse what nature made so clear,
And such a counterpart shall fame his wit,
Making his style admired every where.
You to your beauteous blessings add a curse,
Being fond on praise, which makes your praises worse.

84

Cine-ar putea rosti mai mult decît
Superba odă că tu ești tu însuți?
În cine-i vreun tezaur zăvorît,
De-o seamă cu belșugul din cuprinsu-ți?
Săracă-i pana care nu-ncunună
Pe cel cîntat, cu-o slavă cît de mică;
Dar cel ce te-o cînta, de-o ști să spună
Că tu ești tu, pe-o culme se ridică.
El reproducă ce stă scris în tine,
Fără-a strica ce-a șlefuit natura,
Și-n mare faimă copia l-o ține,
Și toți au să-i admire scriitura.
    Ai printre haruri și-un blestem: rîvnești
    Tot laude; prin asta, le tocești.

*

(*T.B.*)

Ce vorbe sînt mai bune, mai bogate
Decît e lauda că tu ești tu?
E cineva ce-nchide sub lăcate
Mai mult ca tot ce-ai strîns în tine? Nu!
Sărmană-i pana care-n stare nu e
Pe cel iubit să-l miruie c-o rază;
Dar cel ce știe-n versuri cum să spuie
Că tu ești tu, prin cînt se onorează.
Deci lasă-l să te copie; nu poate
Umbri lumina scăpărînd din tine
Și copia îl va cinsti în toate
Și toți îl vor vorbi numai de bine.
    Dar greu blestem asupra-ți apăsa-va:
    Iubind slăvirea, îți întuneci slava

*

(*N.Ch.*)

Ce pot rosti mai mult, mai mult decît
Elogiul nalt că doar cu tine semeni,
Și că în tine doar ai zăvorît
Comoara cui ar vrea să-ți fie-asemeni?
Sînt slabe-acele pene și calice
Cînd pe erou l-arată doar cum este,
Dar cînd de tine slova poate zice
Că ești cum ești, cinstește-a sa poveste.
Furînd măcar ce-i scris în tine-anume,
Și nestricînd fireasca ta splendoare,
De-acel copist va merge vestea-n lume
Că-i demn de admirat și meșter mare.
    Dar cu procletul tău de osanale
    Nesaț, tu vatămi harurile tale.

(*T.D.*)

85

My tongue-tied Muse in manners holds her still,
While comments of your praise, richly compiled,
Reserve their character with golden quill,
And precious phrase by all the Muses filed.
I think good thoughts, whilst others write good words,
And, like unletter'd clerk, still cry 'Amen'
To every hymn that able spirit affords,
In polish'd form of well-refined pen.
Hearing you praised, I say 'Tis so,'T is true',
And to the most of praise add something more;
But that is in my thought, whose love to you,
Though words come hindmost, holds his rank before.
Then others for the breath of words respect,
Me for my dumb thoughts, speaking in effect.

85

Sfioasă șade Muza mea și tace
Cînd laude bogate mi te-ncîntă
Și-și scriu cu aur litera locvace,
Și nouă muze fraza le-o descîntă.
Eu, cugetînd cînd alții-aștern voroavă,
Strig „Amin", ca diacul fără carte,
La orice imn, ce-un cap mai de ispravă
Ți-l toarnă meșter, într-un stil aparte.
Cînd ești cîntat, exclam: „așa-i! e bine!"
Și-n odă vîr și eu niscai cuvinte,
Dar numa-n gînd, căci dragostea de tine,
Deși mai lentă-n grai, le-o ia-nainte.
La alții graiul facă-te atent,
La mine gîndul, că-i mai elocvent.

(*T.B.*)

*

*

Sfielnic, Muza-mi tace, să n-asculte
Lăudătorii cum îți țes ispite
Scriind c-un styl de aur versuri multe,
De toate Muzele răşpăluite.
Eu gînduri bune am; ei, vorbe bune
Şi, cantor neşcolit, strig calm: „Amin!"
De-aud un imn pe care, cel ce-l spune,
L-a şlefuit cu un condei mai fin.
Spun, cînd te-aud slăvit: „Aşa! E drept!",
Adăugînd şi cîteva cuvinte –
În minte, doar – dar dragostea din piept
Cuvîntului codaş i-o ia 'nainte.
    Cinsteşte-n ei cuvîntul spus fireşte
    Şi-n mine gîndul ce, de fapt, grăieşte.

(*N.Ch.*)

*

Stă Muza mea tăcută-n colțul ei
În timp ce vraf de ode ți se-adună,
Din auritul àltora condei
Strunjit de toate Muzele-mpreună.
Eu ştiu iubi (ei ştiu a scrie doar),
Şi strig „Amin" precum nătîngii psalți
La fiece meşteşugos Tropar
Adus dibaci din pana celorlalți.
I-aud cîntînd şi spun „Cuvine-i-se"
Şi vîrf adaug naltei osanale;
Dar ce simt eu, deşi în gînd închis e,
Întrece mult acele vorbe goale.
    Lor prețuie-le vanul verb limbut,
    Iar mie gîndul cald, adînc şi mut.

(*T.D.*)

*

*

E potolită muza mea, sărmana,
Numai tîlmacii slavei tale, iată,
În litere de aur moaie pana,
Scriind cu toate muzele deodată.
Gîndesc de bine, altul gîndu-mi scrie,
Copist cam necioplit, eu strig „Amin!"
La fiecare imn ce îl învie
Condeiul cel de strălucire plin.
Ești lăudat și strig „Așa-i!" și-n turmă
Adaug încă laudei grozave
Cuvinte (nerostite) spuse-n urmă,
Dar primele urcînd în epitafe...
Iubește-n alții vorbele-puzderii
Și-n mine numai vocile tăcerii...

(*Gh.T.*)

86

Was it the proud full sail of his great verse,
Bound for the prize of all too precious you,
That did my ripe thoughts in my brain inhearse,
Making their tomb the womb wherein they grew?
Was it his spirit, by spirits taught to write
Above a mortal pitch, that struck me dead?
No, neither he, nor his compeers by night
Giving him aid, my verse astonished.
He, nor that affable familiar ghost
Which nightly gulls him with intelligence,
As victors of my silence cannot boast;
I was not sick of any fear from thence:
But when your countenance fill'd up his line,
Then lack'd I matter; that enfeebled mine.

86

Au versu-i larg, plutind cu pînza-n soare
Spre mult prea preţiosul tău favor,
Mi-a-nchis în creier gîndurile-n floare,
Schimbînd în criptă obîrşia lor?
Au duhul său, ce-mpins de duhuri mută
Pe culmi eterne versul, m-a înfrînt?
Nu, nici el, nici confraţii ce-l ajută
Din umbră, nu mă-mpiedică să cînt.
Nici el, nici credincioasa lui stafie,
Ce, noaptea, inspirîndu-l, îl înşală,
Nu creadă că de ei mă tem a scrie:
Nu ei mă fac să sufăr de sfială,
    Ci vraja-n care versul său te-a prins,
    Îmi taie graiul şi mă lasă-nvins.

(*T.B.*)

*

*

Au versul lui, plutind cu mîndre vele
Spre tine, să-l cinstești împărătește,
Îngroapă-n creier gîndurile mele
Făcînd mormînt din sînul ce le crește?
Au duhu-i învățat sublim să scrie
De alte duhuri, mă lovește greu?
Nici el, nici noctambula-i cîrdășie
Nu au uimit vreodată versul meu!
Nici el, nici amicala lui stafie
Ce-l minte inspirîndu-l nopți la rînd,
Nu creadă că de frică nu pot scrie;
De teamă nu am suferit nicicînd.
Dar chipul tău îi umple al său vers
Și-al meu, că nu te văd, e tot mai șters.

(*N.Ch.*)

*

Au versul său măreț, cu mîndre vele,
Ce spre făptura-ți scumpă-ntinse sînt,
Mi-ngroapă-n creier gîndurile mele,
Din matca lor făcîndu-le mormînt?
Au geniul său, de genii mari deprins
A scris ca nimeni altul, m-a răpus?
Nu – el, nici cei ce noaptea-i vin adins
În sprijin, slovei mele spaime nu-s;
El nu, nici blînzii casei lui strigoi
Ce-l umplu de povăț la vremea serii,
Nu s-or făli că glasul mi-l ogoi;
Deloc din partea lor eu nu mă sperii:
Dar cînd puteri în stihul *său* tu pui,
Eu tot mai lînced cînt, căci nu am cui.

(*T.D.*)

*

*

Semeț întinde vela poeziei
Cel ce de prețul tău este legat,
Cum gîndului închis în creier fie-i
Mormînt, matricea care l-a-nălțat.
Ce spirite pe creste i-au dus firea
Încît lovit de moarte-n față-i sînt?
Nici el, nici frații lui de nicăirea
N-or să-mi uimească versul care-l cînt.
Nici el, nici nobilele lui vedenii
Care-i înșală ochii-n asfințit
N-or să-mi învingă liniști și mutenii
Nicicînd de teama lor n-am suferit.
    Cînd versu-i umpli lui, cu inspirare,
    Al meu rămîne fără de suflare.

(*Gh.T.*)

87

Farewell! thou art too dear for my possessing,
And like enough thou know'st thy estimate:
The charter of thy worth gives thee releasing;
My bonds in thee are all determinate.
For how do I hold thee but by thy granting?
And for that riches where is my deserving?
The cause of this fair gift in me is wanting,
And so my patent back again is swerving.
Thyself thou gavest, thy own worth then not knowing,
Or me, to whom thou gavest it, else mistaking;
So thy great gift, upon misprision growing,
Comes home again, on better judgement making.
Thus have I had thee, as a dream doth flatter,
In sleep a king, but waking no such matter.

87

Adio! Prea de preţ eşti pentru bietul
Calic ce sînt şi prea-ţi ştii preţul bine!
Te-a liberat valoarea ta. Sinetul
Ce ne lega – scadent – te-a rupt de mine.
Căci, cum să te păstrez decît cerşind?
Şi de te am, comoara-i meritată?
Cînd dreptul de-a te-avea mi-l văd lipsind,
Balanţa mea-n folosu-ţi să nu bată?
Cînd ţi-ai dat eul, nu-ţi ştiai valoarea
Sau mă credeai de-un dar de preţ mai vrednic.
Azi ţi-nzeceşte preţul înşelarea
Şi te retragi, căci judeci mai temeinic.
În fapt te-aveam? În vise ce-amăgesc?
Visam că-s rege. Nu-s, cînd mă trezesc.

*

(*I.F.*)

Adio! La cît am eşti prea de vază,
Ba chiar cunoşti cît preţuieşti în toate:
Virtutea-i actul ce te liberează
Şi datoriile ţi-s expirate.
Te pot reţine dacă tu nu vrei?
Prin ce-aş putea fi demn de-aşa comoară?
Să-ţi stăpînesc frumosul, n-am temei,
Deci vechiul privilegi al tău e iară.
Cînd mi te-ai dat ştiai valoarea-ţi, oare,
Sau te-a-nşelat cel dăruit de tine?
Azi, darul tău crescînd după eroare,
Ţi-l reîntorci, că judeci mult mai bine.
Ai fost al meu, ca-n vis, adeseori;
Un rege-n somn e un nimic în zori.

*

(*N.Ch.*)

Adio, dar prea scump! Nemeritat e
În faţa sărăciei mele preţul;
Hrisovul ce-ţi conferă libertate
Nu-i şi al meu, al meu e doar dispreţul!
Să te păstrez, dar cum? Sub stea umilă
Sînt demn de avuţiile-ţi prea multe?
Pierdut îmi e temeiul, fără milă
Cuvintele-mi de tine vor s-asculte.
Nu-ţi ştiai preţul cînd mi-ai fost aproape,
Te-ai înşelat crezîndu-mă-nţeleptul,
Lumina ce mi-ai dat o să se-ngroape
În tine, cum a fost şi cum e dreptul.
Ai fost al meu, cel ce cu fum se-alege:
Treaz, sînt nimic, numai în vis sînt rege...

(*Gh.T.*)

88

When thou shalt be disposed to set me light,
And place my merit in the eye of scorn,
Upon thy side against myself I'll fight,
And prove thee virtuous, though thou art forsworn.
With mine own weakness being best acquainted,
Upon thy part I can set down a story
Of faults concealed, wherein I am attainted;
That thou in losing me shalt win much glory:
And I by this will be a gainer too;
For bending all my loving thoughts on thee,
The injuries that to myself I do,
Doing thee vantage, double-vantage me.
Such is my love, to thee I so belong,
That for thy right myself will bear all wrong.

88

Cînd vei găsi că-s vrednic de rușine,
Și-o să mă vezi ridicol ca valoare,
M-oi ponegri și eu, ținînd cu tine,
Ca tu să pari loial, deși-i trădare.
Scăderile eu mi le știu mai bine,
Și, dacă vrei, un hronic îți pot scrie
Al petelor ce stau ascunse-n mine:
Deci, de mă pierzi, cîștigi în măreție.
Cîștig și eu prin asta, căci iubirea
Fiindu-mi toată închinată ție,
De-ți fac, cînd însumi eu mi-aduc jignirea,
Vreun bine, mi-e un dublu bine mie.
    Atît de mult mi-ești drag și sînt al tău,
    Că, vrîndu-ți bine, sufăr eu ce-i rău.

(*T.B.*)

*

*

Cînd o să vrei să-mi umpli de rușine
Renumele, disprețuindu-l, eu
De partea ta voi fi, luptînd cu mine
Să-ți apăr cinstea, chiar de-nșeli mereu.
Îmi știu greșelile și-ți pot trimite
Povestea lor în scris și-așa afla-vei
Cusururile-n mine tăinuite;
Pierzîndu-mă, cîștigi cununa slavei.
Și eu voi cîștiga din lupta asta
Căci dragostea ce ți-o închin zelos
E cu priință – chiar de-mi fac năpasta
Cu mîna mea – e dublul meu folos.
  Așa-i iubirea mea: fiind al tău,
  Rabd pentru-a ta dreptate orice rău.

(*N.Ch.*)

*

Cînd de nimic voi fi în fața ta
Și cu ai scîrbei ochi ai să mă vezi,
Sperjur ce ești, cu mine voi lupta
Că-i dreptul tău s-o faci strîngînd dovezi;
Știindu-mi eu metehnele mai bine,
Pot da (să-ți vie-n sprijin) un pomelnic
Cu cîte hibe coc ascunse-n mine,
Potrivnic mie, ție mult prielnic;
Dar și așa cîștigu-i tot al meu,
Căci, închinîndu-ți orice gînd și dor,
Ponosul ce-mi pricinui însumi eu
Îmi e de două ori folositor.
  De drag ce-mi ești, eu ție mă subjug:
  Ca tu să birui, urc pe orice rug.

(*T.D.*)

*

*

De-ai vrea să mă arunci pe rug și-n ochii
Etern-zeflemitori voi fi ridicul,
Lupta-voi împotrivă-mi să-ți apropii
Virtuțile, tu, lașul și nimicul...
Știindu-mi vulnerarea cel mai bine
Un catastif să-l umplu-aș fi în stare
Cu lungul șir'de fapte de rușine
Și-așa, pierzîndu-mă, cîștigi splendoare.
Totuși și eu voi izbîndi, desigur,
Cînd e al tău tot ce-n ființa-mi zace,
Căci, vezi, jignirea ce-mi aduc eu singur
De două ori m-a fericit, de-ți place...
Îmi ești atît de drag încît, la rău,
Eroarea o încerc în locul tău.

(*Gh.T.*)

89

Say that thou didst forsake me for some fault,
And I will comment upon that offence:
Speak of my lameness, and I straight will halt,
Against thy reasons making no defence.
Thou canst not, love, disgrace me half so ill,
To set a form upon desired change,
As I'll myself disgrace; knowing thy will,
I will acquaintance strangle and look strange;
Be absent from thy walks; and in my tongue
Thy sweet beloved name no more shall dwell,
Lest I, too much profane, should do it wrong,
And haply of our old acquaintance tell.
For thee, against myself I'll vow debate,
For I must ne'er love him whom thou dost hate.

89

Să spui că m-ai lăsat din vina mea,
Şi mă oblig să strig că-s eu de vină!
Să spui că-s şchiop şi eu voi şchiopăta,
Dînd defăimării tale-n veci pricină.
Tu nu mă poţi bîrfi pe sfert de rău
(Cu gînd să-ţi dai trădării-ndreptăţire),
Cît pot eu singur, de mă vrei călău
Iubirii noastre, duşman şi-n privire.
Fugind din cale-ţi, mut cînd ţi-or rosti
Mult îndrăgitul nume alţii-n preajmă,
Să nu-ţi fac rău cumva de-aş aminti
Ce dragi ne-aveam cît n-am intrat în vrajbă.
De dragul tău, eu singur m-oi huli:
Pe cel ce ţi-e urît nu-l pot iubi.

(I.F.)

*

*

Zi că, avînd cusururi, m-ai lăsat
Şi eu voi întări tot ce m-acuză;
Zi-mi şchiop şi-oi şchiopăta imediat
Neapărîndu-mă cu nici o scuză.
Nici pe jumate nu-mi poţi face rău,
De vrei să-i dai temei schimbării tale,
Pe cît pot eu; şi dacă-i gîndul tău,
Ca doi străini ne vom privi pe cale.
N-o să-ţi mai ies în drum şi al tău nume
Atît de drag, o să mi-l şterg din minte
Ca să nu-ţi fac, profan, vreun rău anume
Trădînd întîmplător ce-a fost 'nainte.
Şi pentru tine contra-mi voi lupta
Urînd pe cel ce iscă ura ta.

(*N.Ch.*)

*

Pentru vreo vină spune că mă lepezi
Şi voi primi ponosul; strigă chiar
Că-s şchiop, şi-mi poticni-voi paşii repezi,
Nedepărtînd amarul tău pahar;
Tu nu mă poţi huli aşa de greu
Ca să-ţi îndritui firea schimbătoare,
Cît mă hulesc... ştiind ce vrei, chiar eu
Curm legătura şi străin voi pare.
Te-oi ocoli şi nu va mai suna
Pe buza mea frumosul nume drag,
Mişel cum sînt, nevrînd a-ţi căşuna
Dînd vechea noastră dragoste-n vileag.
Chiar eu asupră-mi jur să strîng năpăşti:
Căci nu-l iubesc pe-acela ce-l urăşti.

(*T.D.*)

*

*

Mă lași, îmi spui, pentru prea multe patimi
Și te-nțelege firea-mi guralivă,
Îmi spui că-s șchiop și grabnic glezna-mi clatin,
Nu-ți stau nici cu o vorbă împotrivă.
Nu poți, măsura multelor prigoane
S-o dai, iubire, cînd îți ies în cale,
Cum însumi, îmi spun vorbele dușmane
Făcîndu-mă străin ființei tale.
Voi fi străin de pasul tău și gura
Dulcele nume n-o să ți-l mai sune
Și n-am s-ajung, profan, să-ntrec măsura
Trădînd ce-a fost cîndva să ne adune.
    Doar împotrivă-mi vorbele-am să caut:
    Ce tu urăști, nicicînd nu pot să laud.

(Gh.T.)

90

Then hate me when thou wilt; if ever, now;
Now, while the world is bent my deeds to cross,
Join with the spite of fortune, make me bow,
And do not drop in for an after-loss;
Ah! do not, when my heart hath 'scaped this sorrow,
Come in the rearward of a conquer'd woe;
Give not a windy night a rainy morrow,
To linger out a purposed overthrow.
If thou wilt leave me, do not leave me last,
When other petty griefs have done their spite,
But in the onset come: so shall I taste
At first the very worst of fortune's might;
And other strains of woe, which now seem woe,
Compar'd with loss of thee will not seem so.

90

De vrei să-mi porţi deci ură, fă-o azi,
Acum, cînd lumea vină-mi află-n toate;
Fii soţ al soartei, calcă-mi pe grumaz,
Şi-asupră-mi nu la urmă te abate.
Ah, nu cînd jalea îmi va sta să-apună,
Să-mi vii, val ultim la un chin răzbit;
Vîntoasei nopţi nu-i da în zori furtună,
Doar ca să n-aibă iadul un sfîrşit.
De vrei să pleci, te du, nu aştepta
Să-ndur întîi amaruri mai uşoare;
Fii primul care dă, să pot gusta
De la-nceput a sorţii necruţare.
Iar relele ce-asupra mea s-au pus,
Dacă te pierd, mi s-or părea că nu-s.

* (*T.B.*)

Urăşte-mă acum sau niciodată;
Acum, cînd toată lumea-i contra mea,
Fă-ţi răutatea sorţii aliată
Şi-nfrînge-mă, dar nu întîrzia.
Ah! să n-ataci din spate cînd abia e
Necazu-nvins şi inima scăpată;
Nu-i da vîntoasei nopţi la ziuă ploaie
Şi nici dezastrului promis, durată.
De pleci, n-o fă în ultimul minut
Cînd fi-voi frînt de chinuri mai mărunte,
Ci dă asalt: să gust de la-nceput
Urgia sorţii care-o să mă-nfrunte.
Dar orice rău, ce-acum mai rău mi-apare,
Cu pierderea-ţi nu are-asemănare.

* (*N.Ch.*)

Mă poţi urî cînd vrei – şi acum, de-i scris,
Acum cînd tuturor le sînt urît,
Ajută sorţii cînd potrivnici mi-s,
Dar nu lovi cînd fi-voi doborît.
Ah, nu mă pedepsi să se-ntărîte
Aleanul ce abia l-alin în piept,
Nu da zori jilavi nopţii viforîte
Spre-a tărăgăna pierzania ce-aştept.
De mă alungi, să nu m-alungi tîrziu
Cînd alte păsuri mici vor fi trecut;
Dă tu întîiul iureş, frînt să fiu
De-al soartei pumn năpraznic, la-nceput;
Şi alte-amaruri n-or părea amare
Cum par, precît a ta înstrăinare.

(*T.D.*)

91

Some glory in their birth, some in their skill,
Some in their wealth, some in their body's force;
Some in their garments, though new-fangled ill;
Some in their hawks and hounds, some in their horse;
And every humour hath his adjunct pleasure,
Wherein it finds a joy above the rest:
But these particulars are not my measure;
All these I better in one general best.
Thy love is better than high birth to me,
Richer than wealth, prouder than garments' cost,
Of more delight than hawks or horses be;
And having thee, of all men's pride I boast:
Wretched in this alone, that thou mayst take
All this away and me most wretched make.

91

Sînt unii mîndri că-s de neam. Mai sînt
De bani, de har, de vîrsta ce le-o dai,
De scump-plătitul, hîd, modern veşmînt,
De şoimii lor, de cîinii lor, de cai.
Sînt firi şi firi: plăcerea şi-o găseşte
În viaţă fiecare-n felul lui.
Pe mine, însă, ce mă fericeşte
E mai presus de binele oricui.
Iubirea-ţi mai de preţ mi-e şi mai sfîntă
Decît averi, ori rang, ori strai, ori nume.
Nici şoimi, nici cîini, nici cai nu mă încîntă:
De tine-s mîndru cît de-o-ntreagă lume.
　　Nenorocirea-i doar că poţi să faci
　　Oricînd s-ajung sărac între săraci.

(*I.F.*)

*

*

Sînt unii mîndri de strămoşii lor,
Alţii de har, de-averi, de muşchii tari,
Unii de-un strai modern, dar ţipător,
Alţii de şoimi, de cîini, de armăsari.
Pe fiecare altceva îl fură
Şi-i mulţumit mai mult ca ceilalţi, poate;
Dar toate astea nu mi-s pe măsură,
Că într-un singur bun le-adun pe toate.
Iubirea ta mi-e stirpea cea mai bună,
Întrece-averi, veştminte, şoimi şi cai;
Fiind cu tine pururi împreună
Sînt lăudat de-o lume prin ce-mi dai.
    Dar teamă mi-i că tu poţi să mă faci,
    Luîndu-mi tot, sărac între săraci.

(*N.Ch.*)

*

Trufaşi de herbul stirpei unii sînt,
De-averi, de arta, de vîrtutea lor,
Ori – sclavi scălîmbei mode – de veşmînt,
De cal, de cîini, de şoimul vînător;
Şi din aceste-alinturi, fiecare
Îşi ia răsfăţul cel mai drag din toate...
Dar ele mie nu-mi dau desfătare;
În ce am eu sînt toate-ngemănate.
Iubirea ta mai scumpă mi-i decît
Averea, herbul, straiul boieresc,
Iar şoimii, caii nu-mi plac nici atît;
Că eşti al meu cît nimeni mă fălesc...
    Deplîng un singur lucru: tot ce-am strîns
    Îmi poţi lua, şi-atunci mă faci de plîns.

(*T.D.*)

*

Se laudă cu-obîrşia cutare,
Cu-averea altul, cu puterea mîinii
Sau cu veşmintele-i, cam ţipătoare,
Ba, unii chiar cu şoimii, caii, cîinii...
Tot omul are-n viaţă o plăcere
Ce-l face fericit. Măsura mea
E alta: dragostea-ţi! Şi-s de părere
Că-avere mai de preţ nu poţi avea.
Ea-ntrece orice rang şi bogăţie
Şi-i mai frumoasă ca orice veşmînt,
Sau cal, sau şoim. Şi, mulţumită ţie,
Mai mîndru decît orişicare sînt!
Dar ia-mi iubirea, şi rămîn deodată
Cel mai bicisnic om din lumea toată!

(*P.S.*)

92

But do thy worst to steal thyself away,
For term of life thou art assured mine;
And life no longer than thy love will stay,
For it depends upon that love of thine.
Then need I not to fear the worst of wrongs,
When in the least of them my life hath end.
I see a better state to me belongs
Than that which on thy humour doth depend:
Thou canst not vex me with inconstant mind,
Since that my life on thy revolt doth lie.
O! what a happy title do I find,
Happy to have thy love, happy to die:
But what's so blessed-fair that fears no blot?
Thou mayst be false, and yet I know it not.

92

Dar fă-mi supremul rău şi fugi de mine!
Tu mi-ai fost dat pentru viaţa toată,
Iar viaţa cît iubirea ta mi-o ţine,
Fiindcă de iubirea ta-i legată.
Nu mă mai tem de cel mai rău din rele,
Cînd cel mai mic viaţa mi-o omoară;
Văd tîlcuri mai senine sorţii mele,
Decît să-atîrn de firea ta sprinţară.
Oricum te schimbi, nu-mi mai stîrneşti durere,
Căci toana ta din viaţa-mi face parte;
O, cît de fericită mîngîiere:
Ferice că te am, ferice-n moarte!
    Dar ce-i frumos şi sfînt şi fără pată?
    Poţi să mă-nşeli, să nu ştiu niciodată.

(*T.B.*)

*

*

Fă-mi cel mai mare rău și fugi de mine
Pe-ascuns! Îmi ești sortit pe viața-ntreagă,
Iar viața-mi cît iubirea ta va ține
Fiindcă de iubirea ta se leagă.
De răul cel mai mare nu mi-e teamă,
Dar viața mea de cel mai mic mi-o tem.
Știu că o soartă mai de preț mă cheamă
Decît acea ce-ți este la cherem.
Nu mă-ntristează firea-ți schimbătoare,
Căci viața mea ursită-i ca s-o poarte;
O, fericit destin am eu, prin care
Ferice-n dragoste-s, ferice-n moarte.
De ce-i mînjit de teamă tot ce-i sfînt?
Pot fi-nșelat, dar făr' să știu că sînt.
(*N.Ch.*)

*

Fă-mi oricît rău ca să te smulgi de mine
Tu tot al meu rămîi întreaga viață;
Și cît iubirea-ți viața mea va ține,
Căci ea de-această dragoste se-agață.
Cum să mă tem de cel mai rău din rele
Cînd pot muri din orișicare fleac?
Și văd: mai blînd e crugul stelei mele,
Decît de-aș fi s-atîrn de bunu-ți plac.
Al tău duh lainic n-are cum să-mi strice
Cînd zilele mi-anin de-un vînzător...
Vai, cît de fericit mă faci: ferice
Că mă iubești, ferice-s și cînd mor!
Dar e vrun cer mereu de nori pustiu?
Viclean poți fi, și eu să nici nu știu...
(*T.D.*)

*

Un rău mai crunt decît să pleci poţi face,
Tu, ce-mi eşti dat pe toată viaţa mie?
Doar cît iubeşti viaţa-mi se desface,
Lungi, zilele sub umbra ta să-mi fie.
De răul cel mai mare nu-mi tem viaţa,
Cînd răul cel mai mic stă s-o suprime,
Alt rost gîndesc să-mi lumineze faţa,
De tine-atîrn şi-s fără tine nime.
Nu poţi, cu mînierile prea dese
Să-mi tulburi ziua: spaima-mi este plata
Şi-astfel, cu temelii abia-nţelese,
Iubirea mi-o aşez, de moarte gata...
    Cine-i mereu frumos, cinstit şi viu?
    Tu poţi să minţi şi eu pot să nu ştiu...

(Gh.T.)

93

So shall I live, supposing thou art true,
Like a deceived husband; so love's face
May still seem love to me, though alter'd new;
Thy looks with me, thy heart in other place:
For there can live no hatred in thine eye,
Therefore in that I cannot know thy change.
In many's looks the false heart's history
Is writ in moods and frowns and wrinkles strange,
But heaven in thy creation did decree
That in thy face sweet love should ever dwell;
Whate'er thy thoughts or thy heart's workings be,
Thy looks should nothing thence but sweetness tell.
How like Eve's apple doth thy beauty grow,
If thy sweet virtue answer not thy show!

93

Gîndind că-mi porţi credinţă,-am să-mi duc viaţa
Ca soţul înşelat, şi masca moartei
Iubiri văzîndu-ţi, voi gîndi că-i faţa
Iubirii, chiar cînd inima-ţi departe-i.
Cum ochii tăi nicicînd n-arată ură,
Eu n-am să pot în ei citi schimbarea:
Sînt mulţi ce-n toane, şi-n căutătură,
Şi-n mutre crunte-şi publică trădarea.
Dar cerul, zămislindu-te, vroi
Ca ochii tăi s-arate doar iubire,
Şi orice gînd sau dor te-ar mistui
Să nu ţi se-oglindească în privire.
 Frumosu-ţi chip ca mărul Evei creşte,
 De n-ai în suflet ce mărturiseşte.

(I.F.)

*

Eu voi trăi convins că nu mă-nşeli,
Ca soţul prost; amorul nu se schimbă
La faţă, chiar cînd nu mai e fidel;
Ţi-s ochii-aici, iar gîndul ţi se plimbă.
Cum ochii tăi nu ştiu să-arate ură,
N-am cum afla din ei de-i vreo schimbare;
La mulţi trădarea-i în căutătură,
Şi-o vezi în jocul feţei şi-n purtare.
Dar cerul, plămădindu-te, dori
Să n-ai pe chipul tău decît iubire,
Şi-orice simţiri sau gînduri te-or munci,
Să-arăţi doar duioşie prin privire.
 Ca mărul Evei îţi va fi splendoarea,
 De nu ţi-e firea cum ţi-e-nfăţişarea.

(T.B.)

*

*

Eu voi trăi convins, ca soțul prost,
Că-mi ești fidel; așa poate să-mi pară
Iubirea-ți, chiar de nu-i tot cum a fost;
Deși mă vezi, ți-e inima hoinară.
Cum nu văd ură în privirea-ți pură
Nu pot citi în ea schimbări, deși
Mulți au trădarea scrisă-n uitătură,
Pe chipul lor și-n felul lor de-a fi.
Dar cerul hotărî, cînd te-a zidit,
Ca fața ta iubirea s-o răsfețe,
Să nu răzbată gîndul tăinuit
Din inimă-n priviri: numai blîndețe.
    Ca mărul Evei farmecu-ți înșeală,
    Virtutea de nu-ți iese la iveală.

(*N.Ch.*)

*

Trăi-voi, deci, ca soțul tras pe sfoară
Crezînd că nu mă minți; și chipul drag
Al dragostei tot proaspăt o să-mi pară
Cînd mă privești cu gîndul dus pribeag;
Căci tu cum sila nu ți-o cerni prin gene,
De-a ta schimbare n-am să prind de veste...
Ades povestea inimii viclene
În încruntări și-n schime scrisă este,
Dar Cerul vru, cînd fost-ai tu croit,
Pe chipul tău iubirea domn să fie
Și, orice simți sau cugeți, negreșit
În ochi să găzdui numai duioșie.
    O, vraja ta ca mărul Evei pare,
    De nu te porți cum ești la-nfățișare.

(*T.D.*)

*

Trăiesc şi cred că tu îmi porţi credinţă,
Că nu-s smintitul soţ şi-aşa-n iubire,
Privirea ta e-aici, făgăduinţă,
Dar inima n-o aflã nicăire.
În ochii tăi cum ura nu se-aşază,
Nu pot citi de m-au vîndut, cum poate,
Altora, ochii, gîndul li-l trădează
Cu licărul unor priviri ciudate.
Cerul, zidindu-te, a-nscris hrisoave:
Numai iubire faţa ta să poarte
Şi ochii să primească-n ore grave
Numai dulceaţa cea fără de moarte...
Fire şi chip, de nu le laşi gîlcevei,
Va fi splendoarea ta ca mărul Evei!

(*Gh.T.*)

94

They that have power to hurt and will do none,
That do not do the thing they most do show,
Who, moving others, are themselves as stone,
Unmoved, cold, and to temptation slow;
They rightly do inherit heaven's graces
And husband nature's riches from expense;
They are the lords and owners of their faces,
Others but stewards of their excellence.
The summer's flower is to the summer sweet,
Though to itself it only live and die,
But if that flower with base infection meet,
The basest weed outbraves his dignity:
For sweetest things turn sourest by their deeds;
Lilies that fester smell far worse than weeds.

94

Cei ce-ar putea lovi și nu lovesc,
Și-arată crunți, dar nu fac fapte crunte,
Cei ce, clintind pe-atîți, nici nu clintesc,
Și, reci la ispitiri, nu le-ntind punte,
Pe drept au moștenit din slavă haruri:
Stăpîni pe zestrea firii-s legiuiți!
Sînt domni și pe-ale propriei firi daruri,
Iar ceilalți, slugi sînt ăstor evgheniți.
Și floarea verii, verii mult i-e dragă
(Deși-a trăit și moare pentru sine),
Dar spre gunoi cînd a-nceput să tragă,
O-ntrece-n preț un simplu mărăcine.
Căci numai foarte-dulcele se-acrește;
Și-un crin miroase-a boz cînd putrezește!

(*I.F.*)

*

Cel ce-ar putea lovi, dar nu lovește,
Cel ce la fapte-i altcum decît pare,
Cel ce, mișcînd pe alții, nu clintește,
Ci-i sloi și piatră, și-n ispită-i tare,
Pe drept din ceruri grații moștenește,
Și ține-n mîini a Firii avuție;
Își poartă privilegiul boierește,
Iar altu-i doar argat pe-a lui moșie.
A verii floare vara o admiră,
Deși doar ei își dă-n boboc și moare,
Dar farmecele cînd îi putreziră,
O-ntrece orice scai la căutare:
Ce-i dulce, dă, prin fapte, în venin;
Stricat, mai rău ca scaiul pute-un crin.

(*T.B.*)

*

*

Cei ce, putînd lovi, n-o fac deloc
Şi-n fapte nu-s aşa precum arată;
Cei ce, clintind pe alţii, stau pe loc
Şi nu cad robi ispitei niciodată,
Pe drept au moştenit cereasca milă
Şi-avutul Firii-l cheltuiesc cum vor.
Sînt propriii lor stăpîni; ceilalţi, umilă
Servime a desăvîrşirii lor.
A verii floare-i este verii dragă
Deşi doar pentru ea dă rod şi moare,
Dar cînd îi seacă seva ce-i dă vlagă,
O-ntrece-n preţ şi-un boz fără valoare.
    Tot ce e dulce se acreşte iute
    Şi-un putred crin mai rău ca bozul pute.

(*N.Ch.*)

*

Acei ce pot răni şi n-o fac, cei
Ce nu se poartă cum părea vădit,
Cei ce, stîrnind pe alţii, par de stei,
Reci, nestîrniţi şi greu de-ademenit,
Primesc pe drept celeste privilegii
Şi-oblăduie-ale Firii mari comori;
Sînt ei stăpînii zestrei lor, şi regii,
Iar ceilalţi, doar vătaşi măriei lor.
E-al verii mir văratica răsură
(Deşi stingheră vieţuie şi moare),
Dar cînd o scurmă scîrnava coptură,
Chiar bozul prost întrece mîndra-i floare...
    Căci lucrurile dulci se-acresc prea iute;
    Mai rău ca bojii crinul putred pute.

(*T.D.*)

*

*

Cei care pot lovi și nu lovesc,
Cu chip fălos dar fapta ne-mplinită,
Mișcînd pe alții, înșiși se-mpietresc,
Reci, neclintiți și lîncezi la ispită;
Cerești hatîruri, dreaptă-i moștenirea
Cum zestrea firii ei cuminți strîngînd,
Simți că sînt domni, făgaș li-e stăpînirea,
Iar ceilalți, la mărimi, slujbași de rînd.
A verii floare vara-mpodobește,
Și-un trai și-o moarte pentru ea se-mplină,
Dar molima mîrșavă de-o izbește,
Mai demn se stinge-o biată de neghină:
    Mireasma, fapta-o ferecă-n duhoare,
    Miezme nu-s ca dintr-un crin ce moare.

(*M.M.*)

95

How sweet and lovely dost thou make the shame
Which, like a canker in the fragrant rose,
Doth spot the beauty of thy budding name!
O! in what sweets dost thou thy sins enclose;
That tongue that tells the story of thy days,
Making lascivious comments on thy sport,
Cannot dispraise but in a kind of praise;
Naming thy name blesses an ill report.
O! what a mansion have those vices got
Which for their habitation chose out thee,
Where beauty's veil doth cover every blot
And all things turn to fair that eyes can see.
Take heed, dear heart, of this large privilege;
The hardest knife ill-used doth lose his edge.

95

Ce dulce pare-a ta nerușinare,
Ce, ca un vierme-ascuns printre petale,
Îți roade strălucitul nume-n floare!
O, sub cît har stau viciile tale!
Dar limba ce viața ți-o dezghioacă
Și ca pe-un desfrînat te povestește,
Nu poate peste laude să treacă:
Zicînd pe nume-ți, bîrfa și-o sfințește.
O, ce palat păcatu-avu de-a gata,
Cînd te-a ales pe tine drept cetate,
În care-un văl de vrajă-ascunde pata,
Iar ce văd ochii, par frumoase toate!
Ai grijă de-acest har; purtat prostește,
Pumnalul cel mai aprig se știrbește.

* (*T.B.*)

Nerușinarea ta-i atrăgătoare
Dar, ca un vierme-n trandafir intrat,
Îți roade minunatul nume-n floare;
O, în ce rai ascunzi al tău păcat!
Dar buzele, că știu ce faci în viață,
Spunînd ce desfrînat e traiul tău,
Nu pot huli, căci numele-ți răsfață
Și, de-i rostit, sfințește orice rău.
O, ce palat au viciile toate
În care stau la tine în ogradă,
În care vraja-i văl peste păcate
Ca ochii doar frumosul să îl vadă.
Dar nu te-ncrede-n harul tău orbește:
Rău folosit, cuțitul se tocește.

* (*N.Ch.*)

Cît farmec dulce-aduni pe-acea rușine
Ce, ca un vierme-n roze parfumate,
Vrea faima-mbobocită să-ți întine!
O, cît balsàm îți torni peste păcate!
Cînd limba spune basmul vieții tale
Hulind lumește zburda ta prin lume,
Nu clevete se-aud, ci osanale;
Sfințită-i chiar și bîrfa de-al tău nume.
Ah, ce palat păcatelor le-ai dat
Cînd și-au ales lăcaș, acolo unde
Orice se vede-i înfrumusețat
Și tot ce-i slut sub gingaș văl se-ascunde!
De-atît noroc, iubite, fie-ți frică:
Tăișul ager, rău purtat, se strică.

(*T.D.*)

96

Some say thy fault is youth, some wantonness;
Some say thy grace is youth and gentle sport;
Both grace and faults are loved of more and less:
Thou mak'st faults graces that to thee resort.
As on the finger of a throned queen
The basest jewel will be well esteem'd,
So are those errors that in thee are seen
To truths translated and for true things deem'd.
How many lambs might the stern wolf betray,
If like a lamb he could his looks translate!
How many gazers mightst thou lead away,
If thou wouldst use the strength of all thy state!
But do not so; I love thee in such sort,
As thou being mine, mine is thy good report.

96

Un tînăr te văd unii, cu păcate,
Un tînăr plin de har te văd ceilalţi;
Păcat şi har la fel ţi-s alintate:
Tu-n har prefaci păcatul, şi-l înalţi.
Pe-o mînă de regină domnitoare,
O piatră falsă zici că-i nestemată;
La fel, minciuna cînd în tine-apare,
Sub haina adevărului se-arată.
Cîţi miei n-ar amăgi un lup turbat,
De-ar semăna cu mieii la vedere?
De cîţi te-ai face şi tu admirat,
De-ai folosi întreaga ta putere?
  Să n-o faci însă! Te iubesc aşa,
  Că-al meu fiind, a mea-i şi faima ta.

*

(*T.B.*)

Spun unii: tînăr eşti, deci cu păcate;
Spun alţii: tinereţea-i harul tău;
Dar şi păcat şi har ţi-s adorate,
Căci tu faci har din tot ce-n tine-i rău.
Precum pe degetul unei regine
Şi-o sticlă pare că-i un nestemat,
Orice minciună izvorînd din tine
Devine adevăr adevărat.
Cîţi miei n-ar păcăli un lup cumplit
De le-ar ieşi în chip de miel în cale!
De cîţi admiratori ai fi iubit,
De-ai vrea să îi supui puterii tale!
  Dar să n-o faci! Eu te iubesc şi-aşa:
  Fiind al meu, a mea-i şi slava ta.

*

(*N.Ch.*)

S-a spus: „... păcat că-i prea zglobiu, prea june",
S-a spus: „... în asta chiar stă vraja lui":
Tu şi în greşuri farmec ştii a pune
Şi, vrednic sau nemernic, placi oricui.
Aşa precum pe degete regale
Plăteşte mult şi cel mai prost inel,
Şi tu preschimbi cusururile tale
În fapt cinstit, de cinste demn, la fel.
Cîţi miei ar fi să-nşele lupul rău,
De-ar şti cumplitul ca un miel s-arate!
Cîţi ochi ai ului în jurul tău,
De-ar fi să-ţi cheltui darurile toate!
  Să n-o faci, deci: mi-eşti drag încît aşa
  Cum eşti al meu, şi faima-ţi e a mea.

(*T.D.*)

97

How like a winter hath my absence been
From thee, the pleasure of the fleeting year!
What freezings have I felt, what dark days seen!
What old December's bareness every where!
And yet this time removed was summer's time;
The teeming autumn, big with rich increase,
Bearing the wanton burden of the prime,
Like widow'd wombs after their lords' decease:
Yet this abundant issue seem'd to me
But hope of orphans and unfather'd fruit;
For summer and his pleasures wait on thee,
And, thou away, the very birds are mute:
Or, if they sing, 'tis with so dull a cheer
That leaves look pale, dreading the winter's near.

97

La fel cu iarna mi-a fost lipsa ta,
O, tu, plăcerea anului ce piere!
Ce înghețat eram, cum vremuia!
Ce ger pustiu pe toate sta-n putere!
Şi totuşi, adia văratic soare,
Şi toamna ne sporea bogată-n tort,
Purtînd o caldă binecuvîntare,
Ca trup de văduvă cînd soțu-i mort,
Dar tot belşugul îmi părea nedreaptă
Nădejde fără floare, rod sărac,
Cînd bucuria verii te aşteaptă
Şi tu plecat, chiar păsările tac.
    Ori, de mai cîntă, e cu-atîta jale,
    Că frunzele pălesc pe-a iernii cale.

(*I.P.*)

*

Ce ierni mă-ntroieneau cînd stam departe
De tine, soare-al anului ce trece!
Ce beznă-n miez de zi, ce-ngheț de moarte,
Ce suflu de decembrie-n toate, rece!
Deşi, prădat de vară-n toiul verii,
Iernînd în toamna doldora de rod,
Ce-aşa-şi plătea altoiul primăverii
Cum pîntecele văduvei prin plod,
Potopul ei de poame, pentru mine,
Ou sterp era, ce pui nu poate scoate.
Căci mie-mi rîde vara doar prin tine,
Şi cînd lipseşti tac păsările toate.
    Sau, de dau voce,-atît amar e-ntr-însa,
    Încît, crezînd că-i iarnă, cade frunza.

(*I.F.*)

*

*

Ce iarnă mi-a părut, cînd stam departe
De tine, dar al anului zburatic!
Cît ger am cunoscut, ce zile moarte,
Şi-n toate, ce Decembrie sălbatic!
Şi totuşi acest hău a fost o vară,
Cînd toamna, într-un spor de necuprins,
Purta în pîntec rod de primăvară,
Ca văduva al cărei soţ s-a stins.
Belşugu-i însă îmi părea doar vis
De prunc orfan, şi roadă nenăscută,
Căci doar prin tine vara-i paradis,
Iar de lipseşti, chiar pasărea e mută;
Sau, de-o cînta, e-atît de tristă-n glas,
Că-i galben codrul, ca de-al iernii pas.
(*T.B.*)

*

Ca-n toiul iernii m-am simţit, departe
De tine, har al anului ce trece;
Simţit-am ger, văzut-am zile moarte
Şi peste tot un sterp decembre, rece.
Şi totuşi fu o vară prea frumoasă;
O toamnă rodnică din cale-afară
Creştea în sîn, ca văduva rămasă
Fără de soţ, altoi din primăvară.
Belşugul îmi părea nădejde frîntă
A unui rod orfan şi prea sărac,
Căci vara doar prin tine mă încîntă,
Iar cînd lipseşti şi păsările tac.
De cîntă, trilu-i plin de-aşa durere
Încît, crezînd că-i iarnă, frunza piere.
(*N.Ch.*)

*

*

Tu de-ai plecat ce iarnă s-a pornit,
Fugare, fericirile-au zburat,
Ce frig mi-a fost, nici luna n-a ieşit!
Stăpîn e moş Decembre-n lung şi-n lat!
Departe tu şi totuşi a fost vară;
Din roada primăverii şi-a hîrjoanei
Crescut-a plină toamna de povară,
Cum, de-i mort soţul, pîntecul vădanei.
Nădejdea deznădejdii de orfan
Mi-au încolţit aceste avuţii;
E vară, fericirea nu e-n van,
Tu de nu eşti, nu-s cîntece-n tării:
    Şi dacă-ar fi, ar fi de-atîta jale,
    Că frunza-ar gălbeni cu iarna-n cale.

(*M.M.*)

98

From you have I been absent in the spring,
When proud-pied April, dress'd in all his trim,
Hath put a spirit of youth in every thing,
That heavy Saturn laugh'd and leap'd with him.
Yet nor the lays of birds, nor the sweet smell
Of different flowers in odour and in hue,
Could make me any summer's story tell,
Or from their proud lap pluck them where they grew:
Nor did I wonder at the lily's white,
Nor praise the deep vermilion in the rose;
They were but sweet, but figures of delight,
Drawn after you, you pattern of all those.
Yet seem'd it winter still, and, you away,
As with your shadow I with these did play.

98

Plecat de lîngă tine, cînd floarea se deschide
Şi cînd april punîndu-şi sărbătoresc vestmînt
În orice suflet tînăr o candelă aprinde
Şi cînd Saturn bătrînul dansează-n ritm şi cînt,
Nici briza ce-ncovoaie petale zugrăvite,
Nici ciripit de păsări şi nici parfum de flori
Nu mă mai pot decide corolele iubite
Să le culeg şi cîntec să-nalţ ca alteori,
Să laud roza roşie nu mă voi mai pricepe
Şi crinul candid nu ştiu acum să-l preţuiesc.
Deopotrivă totul de-aici-nainte-ncepe
Să-ţi semene ca umbra modelului ceresc:
Totul îmi aminteşte de tine, te imită,
Dar fără tine – totul e iarnă amorţită.

(T.V.)

*

Departe-am fost de tine-n primăvară
Pe cînd prier, în splendidu-i veşmînt,
Atît duh tînăr revărsa-n afară
Că şi Saturn cel greu rîdea dansînd.
Nici trilurile, nici aroma rară
A miilor de flori viu colorate
Nu m-au făcut să cînt superba vară,
Nici să le-adun din poala ei pe toate.
Nu m-a uimit nici crinul alb în floare,
Nici roşul trandafirului, măcar;
Erau doar còpii dulci, fermecătoare,
Făcute după mîndrul tău tipar.
Părea că încă-i iarnă-n lipsa ta,
Iar umbra ta prin flori mă desfăta.

(N.Ch.)

*

În primăvară noi am fost răzleţi
Cînd, peste tot, April cel ferchеş foc
A răsădit un duh de tinereţi
Că şi Saturn s-a prins cu el în joc;
Dar tril de paseri, nici mireasmă rară
De flori cu port şi mìros felurit,
Să laud vara nu mă îndemnară,
Nici să le-adun de unde-au răsărit.
Şi nu m-a minunat nici albul crin
Şi nici profirul rujei arzător;
Firàve còpii, prea aveau puţin
Din tine, tu, izvod al tuturor.
Părea tot iarnă; şi, tu dus haihui,
Cu umbrele-ţi acestea petrecui.

(T.D.)

99

The forward violet thus did I chide:
Sweet thief, whence didst thou steal thy sweet that smells,
If not from my love's breath? The purple pride
Which on thy soft cheek for complexion dwells
In my love's veins thou hast too grossly dyed.
The lily I condemned for thy hand,
And buds of marjoram had stol'n thy hair;
The roses fearfully on thorns did stand,
One blushing shame, another white despair;
A third, nor red nor white, had stol'n of both,
And to his robbery had annex'd thy breath;
But, for his theft, in pride of all his growth
A vengeful canker eat him up to death.
More flowers I noted, yet I none could see
But sweet or colour it had stol'n from thee.

99

Cu vioreaua astfel mă certai:
„Hoţ mic, parfum de unde ţi-ai furat
De nu din gura scumpă? Mîndrul strai
De farmec purpuriu, ţi l-ai luat
Din sînge-i, dar prea lacom i-l sorbeai".
Strigai la crin că mîna ta mi-l ţine;
La maghiran, că părul ţi-l vînează;
Pe ghimp stînd trandafirii, de ruşine
Roşise unul, altu-albea de groază;
Nici alb, nici roş, al treilea, furînd
Din ambii, mai avea şi-a ta suflare;
Dar furtul şi trufia-i răzbunînd,
Un cancer îl mănîncă pînă moare.
        Văzui şi alte flori, dar nu e floare,
        Mireasmă să nu-i fure sau culoare.

* (*T.B.*)

Certat-am prima viorea aşa:
„Tu ai furat parfumul, dulce hoaţă,
Din suflul celui drag; iar purpura
De preţ ce-o ai pe gingaşa ta faţă
Cu sîngele-i o ai vopsit pe ea!"
Spuneai de crin că-ţi fură albul mîinii,
Că-n muguri de sovîrf ţi-e părul salbă;
Pe ghimpi stînd rozele, cînd tu te mînii,
Roşeşte una, alta-i toată albă.
Nici roşie, nici albă, -a treia fură
Din amîndouă, ca şi-a ta suflare;
Dar pentru jaf, semeaţa ei făptură
Pe drept i-o roade-un vierme, pînă moare.
        Sînt multe flori, dar toate, văd acum,
        Iţi fură şi culoare şi parfum.

* (*N.Ch.*)

Aşa mustram zoritul toporaş:
„De unde furi, hoţ dulce, dulcea boare
De nu din suflul celui drag? Prădaşi
Din vinele iubitului dogoare
De purpur, să-ţi alcătui chip gingaş".
Că-ţi fură neaua mîinii, crini învinui
Şi măghirani că-ţi iau din păr lumine;
Înfiorat măceşul stă pe spinu-i:
Cel alb, de ciudă – roşul, de ruşine;
Cu foi alb-roş, hoţind pe ceilalţi doi,
Alt fur ia şi suflarea-ţi parfumată,
Dar, drept osîndă, cînd e mai în toi
Un vierme gîde-i roade floarea toată.
        Căci n-am văzut un fir, din mii de flori,
        Să nu-ţi fi smuls miresme sau culori. (*T.D.*)

100

Where art thou, Muse, that thou forget'st so long
To speak of that which gives thee all thy might?
Spend'st thou thy fury on some worthless song,
Dark'ning thy power to lend base subjects light?
Return, forgetful Muse, and straight redeem
In gentle numbers time so idly spent;
Sing to the ear that doth thy lays esteem
And gives thy pen both skill and argument.
Rise, resty Muse, my love's sweet face survey
If Time have any wrinkle graven there;
If any, be a satire to decay,
And make Time's spoils despised every where.
Give my love fame faster than Time wastes life;
So thou prevent'st his scythe and crooked knife.

100

Unde eşti, Muză? Uiţi de-atîta vreme
Să-l cînţi pe cel ce-ţi dă puteri oricînd?
Furia ta-n vreun cîntec searbăd geme?
Păleşti, vreo temă stearpă luminînd?
Hai, iar, uitucă Muză, şi plăteşte
Prin strofe timpul scurs în lenevie;
Dă vers urechii ce te preţuieşte
Şi-ţi pune-n cînt şi miez şi măiestrie.
Sus, leneşo! Vezi dacă pe-al iubirii
Chip rar vreo cută Vremea a săpat;
De vezi, satiră fii a nimicirii,
Şi-a Vremii crimă strig-o-n lung şi lat.
    Dă grabnic celui drag o faimă-naltă,
    Să-l scapi de-a Vremii seceră sau daltă.

(*T.B.*)

*

*

Tu, Muza mea, pe unde umbli, oare,
De-l uiţi pe cel ce te-ntăreşte-oricînd?
Dînd furia-ţi pe-un cînt fără valoare,
Te-ntuneci luminînd ceva de rînd?
Întoarce-te, uituco, şi plăteşte
Prin versuri timpul scurs în lenevie;
Auzul îl încîntă îngereşte
Dînd penei har înalt şi miez, cînd scrie.
Sus, leneşo! Pe faţa celui drag
Vezi dacă Timpul n-a gravat vreo urmă;
Iar dacă da, din sàtiră fă-ţi steag
Şi sub dispreţ pe Timpul-fur îl curmă.
Dă farmec celui drag, să nu îndure
Nici coasa Vremii, nici a ei secure.

(*N.Ch.*)

*

Pe unde-ntîrzii, Muză, de-ai uitat
Să-l cînţi pe cel ce-ţi dăruie putere?
Te lupţi cu vreun stih neînsemnat,
Te mistui luminînd ce nu se cere?
Uituco, tu, răscumpără curînd
Pierdutul timp, prin calde osanale
Auzul cui te place încîntînd,
Căci el dă sîrg şi noimă penei tale!
Trîndavo, vezi, pe chipul său duios
Au n-a scurmat ogaş a Vremii gheară?
Şi dacă vezi, tu rîzi de-acest ponos
Şi fă ocara Vremii de ocară!
Slăveşte-l, Muză, mai sîrguincioasă
Spre-a-l ocroti de cîrna Vremii coasă.

(*T.D.*)

*

*

Unde eşti, muză? Ai uitat, pesemne
Să-l cînţi pe cel ce-ţi dăruieşte vlaga,
Te-nverşunezi în cîntece nedemne,
Măruntelor chemări le dai întreaga
Ta patimă? Te reîntoarce dară
S-aduci în vers trîndavul timp, trecutul
Şi în auzul celui drag coboară
Şi dă-i condeiului, măiastru, scutul.
O, te ridică, muză! Fruntea celui
Mereu iubit o ară multe cute?
De e aşa, las muză cum i-e felu-i
Ce timpul pîngăreşte, să sărute...
    Dă-i dragostei ce timpu-i ia, smintitul;
    Frîngîndu-i-l, încovoiat, cuţitul!

(*Gh.T.*)

101

O truant Muse, what shall be thy amends
For thy neglect of truth in beauty dyed?
Both truth and beauty on my love depends;
So dost thou too, and therein dignified.
Make answer, Muse: wilt thou not haply say,
'Truth needs no colour, with his colour fix'd;
Beauty no pencil, beauty's truth to lay;
But best is best, if never intermix'd'?
Because he needs no praise, wilt thou be dumb?
Excuse not silence so; for 't lies in thee
To make him much outlive a gilded tomb
And to be prais'd of ages yet to be.
Then do thy office, Muse; I teach thee how
To make him seem long hence as he shows now.

101

O, Muză-absentă, cum îţi ceri iertare
Că nu-mbraci adevăru-n frumuseţe?
Frumos şi Adevăr cel drag le are,
Pe tine iar: ţi-e titlul de nobleţe.
Zi, Muză, nu-i aşa că vei răspunde
Că Adevărul e frumos prin sine,
Că-n el Frumosul adevăr ascunde,
Deci ce-i perfect nu cere să se-mbine?
Să taci, stînd el mai sus de poezie?
Ia-ţi alt motiv; tu poţi să-i dai durată,
Cît nu i-ar da o criptă aurie,
Şi slavă pentru veşnicia toată.
    Fă-ţi, Muză, slujba, şi te-nvăţ eu cum
    Să-l faci să-arate pururi ca acum.

(*T.B.*)

*

*

O, Muză leneșă, să nu-știi, oare,
Că zugrav Frumuseții Adevăru-i?
Frumos și Adevăr cel drag le are
Și tu prin ele-n mare cinste stărui.
Vei spune, Muză: „Adevărul n-are
Nevoie de culori, nici de penel
Pentru Frumos, s-arate ce-i în stare;
Un lucru scump e scump numai prin el!"
Că-i mai presus de laudă, tăcea-vei?
Nu-i drept! De-l cînți, va dăinui prin tine
Mai mult ca-ntr-un mormînt de aur. Slavei
E hărăzit, și Vremii care vine.
Fă-ți treaba, Muză! Te învăț eu cum
S-apară pururi cum apare-acum.

(*N.Ch.*)

*

Cum ispăși-vei, Muză, vai, hoinară,
Că pregeți celui drag a-i mai cînta
Virtuți și frumuseți ce-l alintară
Cum însăți îl alinți, spre cinstea ta?
Răspunde, Muză; poate vrei să spui:
„Că de boieli virtutea lipsă n-are –
Că nuri pe nuri cu pensula nu pui –
Și-i bun ce-i bun, doar făr' de-adăugare –..."?
Fiindcă nu vrea laude tu taci?
Să nu te aperi astfel, căci prin tine
Mai trainic decît cripta poți să-l faci
Și lăudat în veacul care vine.
Fă-ți, Muză, slujba ta; te-ndrum eu cum
Să-l faci s-arate pururi ca acum.

(*T.D.*)

*

*

O. muză trîndavă, de ce ignori
Că-i pictor adevărul și icoană
E frumusețea (ele-și sînt surori)
Și-i sînt astfel și cinstei tale mană.
Poți spune: frumusețe și-adevăr
Nevoie n-au de pensuli și vopsele
Cînd lunecă prin timp și depărtări
Doar cu lumina cîtă-i strînsă-n ele.
Deci, muză fără grai, mai poți să taci
Cînd frumusețea-n tine locuiește?
Las-o să dăinuie și ai să-ți faci
Și ție laudă ce nu pălește.
    Pot slujba ta, o, muză, s-o îndrum:
    Mai lasă-i încă umbra de acum!

(*Gh.T.*)

102

My love is strengthen'd though more weak in seeming;
I love not less, though less the show appear:
That love is merchandised whose rich esteeming
The owner's tongue doth publish every where.
Our love was new, and then but in the spring,
When I was wont to greet it with my lays;
As Philomel in summer's front doth sing,
And stops her pipe in growth of riper days:
Not that the summer is less pleasant now
Than when her mournful hymns did hush the night,
But that wild music burthens every bough,
And sweets grown common lose their dear delight.
Therefore, like her, I sometime hold my tongue,
Because I would not dull you with my song.

102

Iubirea-mi creşte, chiar de-o crezi mai mică;
Iubesc mai mult, deşi puţin îţi pare;
Iubirea-i marfă, cînd o tot ridică
In slavă pretutindeni cel ce-o are.
Iubirea ne-a-nflorit în primăvară,
Cînd o cîntam cu cîntece de foc,
Precum privighetoarea-n prag de vară,
Ce tace-apoi, cînd zilele se coc.
Nu că nu-i vara vis, ca de-altă oară,
Cînd noaptea de-un cînt jalnic era beată,
Dar crengii imnu-aprins i-ar fi povară,
Iar ce gustăm prea des, nu mai îmbată.
Deci, ca şi ea, tac uneori şi eu,
Să nu te obosesc, de cînt mereu.

* (*T.B.*)

Iubirea-mi tare-i chiar de-o vezi plăpîndă;
Ascunde-atîtea flăcări sub răcoare.
Iubirea-i marfă numai cînd, s-o vîndă,
O laudă-n tot locul cel ce-o are.
Iubirea noastră, nouă-n timpu-acela,
Ca primăvara, o cîntam cu foc
Cum cîntă-n pragul verii filomela
Ce tace doar cînd zilele se coc.
Azi vara-i ca şi-atuncea cînd umpleam
C-un cîntec trist adînca nopţii pace,
Dar dacă-mpovărează orice ram
Plăcerea, de-i prea multă, nu mai place.
Deci tac asemeni dulcei filomele
Să nu te-apese cîntecele mele.

* (*N.Ch.*)

Iubirea-mi creşte chiar de-o crezi firavă
Iubesc mai mult dar nu-mi ivesc iubirea,
Nu-i drămuiesc tăria pe tarabă
Şi încă n-o ajunge clevetirea.
Cîndva, iubind (ferice timpu-acela!)
Cîntam în primăveri amăgitoare
Aprilul cum îl cîntă filomela
Pînă cînd zorii sînt stăpîni pe zare.
Nu-i altfel vara, nu-i mai puţin dulce
Decît atunci cînd ea cînta. Acuma,
Vechiul ei cîntec ramu-ar vrea să-l culce;
Tot ce-nfloreşte des, l-înghite bruma...
Pot fi asemeni filomelei, tac
Lăsîndu-te de glasul meu sărac.

(*Gh.T.*)

103

Alack! what poverty my Muse brings forth,
That having such a scope to show her pride,
The argument, all bare, is of more worth
Than when it hath my added praise beside.
O! blame me not, if I no more can write;
Look in your glass, and there appears a face
That over-goes my blunt invention quite,
Dulling my lines and doing me disgrace.
Were it not sinful then, striving to mend,
To mar the subject that before was well?
For to no other pass my verses tend
Than of your graces and your gifts to tell;
And more, much more, than in my verse can sit,
Your own glass shows you when you look in it.

103

Vai, Muza mea săracă roadă are
Deşi prin ţel îşi poate-aduce faimă!
Chiar gol, subiectul e mai de valoare
Ca lauda ce versuri o îngaimă.
Nu mă certa că nu te cînt mai bine!
Priveşte-te-n oglinzi şi-o să-ţi apară
Un chip ce-ntrece tot ce-i scris de mine,
Făcîndu-mi versurile de ocară.
N-ar fi păcat de-aş încerca să-ndrept
Icoana ta, de la-nceput mai bună?
Doar frumuseţea ta s-o cînt e drept
Şi darurile care te-ncunună.
Dar faţa ta, acea adevărată,
Nu versul meu, oglinda ţi-o arată.

(*N.Ch.*)

*

*

Ce nemănoasă-i Muza mea, cînd are
Temei de-a fi mult falnică; dar, vai,
Gol zeul său e de un preţ mai mare
Decît de l-aş găti cu-al slavei strai!
Să nu mă cerţi că nu mai pot, ah, scrie!
Oglinda ta un chip o să-ţi arate
Ce nu-l încape strîmta-mi fantezie
Şi-mi sărbezeşte versurile toate.
Deci, vrînd să-ndrept, au nu-i păcat să stric
Ceva croit frumos de-ntîiaşi dată?
Căci zestrea ta, şi altceva nimic,
Aş vrea s-o cînt în vers şi vraja-ţi toată.
    Şi mult mai mult afla-vei în oglindă
    Decît e vrednic versul să cuprindă.

(*T.D.*)

*

Vai, ce sărac e tot ce-mi naşte muza
Cînd, dacă te-ar răsfrînge-ar străluci,
Dar totu-i gol, în van îşi mişcă buza,
Doar cînd o laud, strunele-i sînt vii.
Să nu mă mustri dacă nu pot scrie,
Priveşte chipul ce-n oglindă-l ai;
El născocirile-mi întrece mie,
Prostindu-mi vers, pricepere şi grai.
N-ar fi păcat atunci să-i dreg vopseaua
Icoanei tale fără de cusur?
Ce şi-ar dori decît să-ţi cînte steaua,
Truditul vers, ce altceva să-i fur?
    Decît această scrisă suferindă
    Te-arăţi mai bine-n propria-ţi oglindă.

(*Gh.T.*)

*

*

Cît de sărac e rodul Muzei mele,
Deşi putea să fie glorios
Prin însăşi tema lui, fără acèle
Elogii ale mele, de prisos!
Nu mă certa că nu mai pot să scriu!
Priveşte-ţi faţa în oglindă bine:–
Pe lîngă ea, mi-e scrisul cenuşiu
Şi-mi face fantezia de ruşine!
De-aceea, nu ar fi păcat să stric –
Vrînd să-l repar, modelul dinainte?
Căci nu vrea versu-mi altceva nimic
Decît să-ţi pună graţia-n cuvinte!
    Mai mult decît încape-n slova mea
    Ţi-arată-oglinda, cînd priveşti în ea!

(*P.S.*)

104

To me, fair friend, you never can be old,
For as you were when first your eye I eyed,
Such seems your beauty still. Three winters cold
Have from the forests shook three summers' pride,
Three beauteous springs to yellow autumn turn'd
In process of the seasons have I seen,
Three April perfumes in three hot Junes burn'd,
Since first I saw you fresh, which yet are green.
Ah! yet doth beauty, like a dial-hand,
Steal from his figure, and no pace perceived;
So your sweet hue, which methinks still doth stand,
Hath motion, and mine eye may be deceived:
For fear of which, hear this, thou age unbred:
Ere you were born was beauty's summer dead.

104
Tu mie vîrstnic n-o să-mi pari în veci:
Frumos, cum te sorbii întîia oară.
Te văd şi astăzi. Trei omături reci
Podoaba a trei veri o scuturară;
Trei primăveri în toamnă ajungînd,
Şi-Apriluri trei văzui, arzîndu-şi spuma
În trei dogori de Iunie, de cînd
Nou te zării şi verde ca acuma.
Ah, totuşi, vraja ca un ac de ceas,
Se şterge de pe chipul tău, hoţeşte;
Culoarea dulce, jur, ţi-a mai rămas,
Dar nu stă; poate ochiul meu greşeşte;
De-aceea strig: veac nou, nici n-ai sosit,
Şi-a verii frumuseţe a murit.

(*T.B.*)

*

Prieten drag, nu-mbătrîneşti nicicînd
Căci frumuseţea ta, ca-ntîia oară
O văd şi-acum. De-atunci trei ierni trecînd,
Mîndria a trei veri o scuturară,
Trei primăveri nurlii s-au întomnat
Şi dulcele parfum din trei prier, de
Trei iunie fierbinţi fu scuturat;
Dar ca şi-atunci mi-apari la fel de verde.
Ah, vraja ta, ca limbile pe ceas
Furiş se scurge făr' să iei aminte;
Culoarea feţei încă ţi-a rămas,
Dar trece; numai văzul mă mai minte.
Mă tem şi-ţi spun că vraja verii, vie
Pînă te naşti, Ev nou, n-o să mai fie.

(*N.Ch.*)

*

Bătrîn în ochii-mi nu vei fi nicicînd,
Căci tot frumos te văd ca prima dată
Cînd ne-am văzut... Din crîng trei Ierni la rînd
A fost podoaba Verii despuiată,
Pălind, au întomnat trei Primăveri
Şi am privit prin anotimpuri cum
Trei Cireşari scrumiră trei Prieri
De cînd eşti tot în floare ca acum.
Ci nurii, ah, ca limbile pe ceas
Din cifră-n cifră, trec pe nesimţite;
Iar tu, ce parcă-acelaşi ai rămas,
Te schimbi, dar nu-mi spun ochii, pasă-mi-te.
De-aceea, deci, strig celor ce s-or naşte:
Frumseţea-n pîrg voi n-o veţi mai cunoaşte!

(*T.D.*)

105

Let not my love be call'd idolatry,
Nor my beloved as an idol show,
Since all alike my songs and praises be
To one, of one, still such, and ever so.
Kind is my love to-day, to-morrow kind,
Still constant in a wondrous excellence;
Therefore my verse, to constancy confined,
One thing expressing, leaves out difference.
'Fair, kind, and true,' is all my argument,
'Fair, kind, and true,' varying to other words;
And in this change is my invention spent,
Three themes in one, which wondrous scope affords.
'Fair, kind, and true,' have often lived alone,
Which three till now never kept seat in one.

105

Nu pară-amorul meu idolatrie,
Nici idol cel pe care îl ador,
De-nchin mereu aceeaşi poezie
Doar unuia, unìc, neschimbător.
Blînd mi-e amorul azi, şi mîine blînd,
Statornic şi superb în strălucire;
Statornic mi-e şi versul, exprimînd
Un lucru numai, fără vreo-nnoire.
„Frumos, Virtute şi-Adevăr" – mi-s sfinte;
„Frumos, Virtute şi-Adevăr" – le cînt,
Şi n-am de născocit decît cuvinte;
Trei teme-n una, ţel sublim îmi sînt.
    „Frumos, Virtute şi-Adevăr' – erau
    Răzleţe; azi unite-n unul stau.

(*T.B.*)

*

*

Iubirea-mi n-o numiţi idolatrie
Iar pe cel drag nu-l socotiţi un zeu
Deşi-n ce cînt şi laud o să fie
Slăvit acelaşi, unicul, mereu.
Iubirea-mi, blîndă azi şi blîndă mîine
Statornică-i întru desăvîrşire;
Şi versul meu statornic va rămîne
Aceluiaşi, ce-n veci o să-l inspire.
„Blîndeţe, Farmec şi-Adevăr" – temei,
„Blîndeţe, Farmec şi-Adevăr" – cuvinte
Ce vin şi-mi cheltuiesc poemul; trei
Subiecte-n unul, ţel şi zbor 'nainte.
„Blîndeţe, Farmec şi-Adevăr" se-adună
Abia acum tustrele împreună.

(*N.Ch.*)

*

Iubirea mea idolatrie nu e,
Nici chip de idol n-are dragul meu,
Măcar că toate imnurile-mi suie
Spre-acelaşi om, aidoma, mereu.
E dragul meu şi azi ca ieri de blînd,
Şi tot fără cusur cît o minune;
Deci stihul meu statornic, rămînînd
Nepreschimbat, aceleaşi vorbe spune:
„Blînd, chipeş, pur" sînt miezul temei mele,
„Blînd, chipeş, pur", rostite-n fel şi chip;
Le ţes în tot ce scriu şi din tustrele,
Topindu-le, noi tîlcuri înfirip.
„Blînd, chipeş, pur" – treime răsfirată,
Şi-n tine-nmănuncheată-ntîiaşi dată.

(*T.D.*)

*

*

Nu, dragostea nu-mi e idolatrie
Cel ce mi-e drag nu-i idol nicidecum,
La fel mi-e cîntecul şi-i dat să fie
Doar unuia-nchinat, oricînd, oricum!
Iubirea-i blîndă azi şi mîine-i blîndă
Mereu statornică-i lumina ei,
De-aceea versul cîntecul şi-l cîntă
Şi pune doar pe-un singur gînd temei.
Frumos, blîndeţe, adevăr – rezumă,
Frumos, blîndeţe, adevăr – spun tot,
Cuvinte, trei, ce timpul mi-l consumă,
Cu altele să le mai schimb nu pot.
    Frumos, blîndeţe, adevăr, răzleţe,
    Un singur loc să-l umple or să-nveţe.

(*Gh.T.*)

106

When in the chronicle of wasted time
I see descriptions of the fairest wights,
And beauty making beautiful old rhyme
In praise of ladies dead and lovely knights,
Then, in the blazon of sweet beauty's best,
Of hand, of foot, of lip, of eye, of brow,
I see their antique pen would have express'd
Even such a beauty as you master now.
So all their praises are but prophecies
Of this our time, all you prefiguring;
And, for they look'd but with divining eyes,
They had not skill enough your worth to sing:
For we, which now behold these present days,
Have eyes to wonder, but lack tongues to praise.

106

Cînd văd în cronici vechi, din vremi uitate,
Slăvită-o lume-a stinsei frumuseţi,
Şi-n rimele vetuste văd cîntate
Domniţe mîndre, cavaleri semeţi,
Cînd văd ce-i lăudat cu osanale,
Ce mîini, ce guri, ce ochi, ce frunţi, ce glezne,
Străvechea pană frumuseţii *tale*
Pricep că-i vede forma ca prin bezne.
Deci barzii vechi spun doar proorocirea
Acestor zile-n care te presimt.
Şi cum cu-alţi ochi decît le-a dat ghicirea
Nu te-au văzut, mirare nu-i că mint.
    Dar noi, ce-n vremea ta trăim, minune,
    Ochi spre-a te soarbe-avem, nu limbi spre-a spune.

(*I.F.*)

*

Cînd văd în cronici de demult imagini
A celor mai aleşi eroi de ieri,
Şi, strălucind prin prăfuite pagini,
Femei ce-au fost şi falnici cavaleri,
Din ăst blazon de daruri, ce-şi perindă
Ba mîini, picior, ba gură, ochi, obraz,
Pricep că vechea pană vru să prindă
Chiar frumuseţea ce ţi-e roabă azi.
Deci spusa lor e doar o profeţie
A vremii noastre şi-a făpturii tale;
Şi cum doar îţi ghiceau icoana vie,
Ei n-au pus multă artă-n osanale.
    Cît despre noi, trăind în vremea ta,
    Te bem din ochi, dar nu te ştim cînta.

(*T.B.*)

*

Cînd văd sub colburi de letopiseţe
Înscris, spre slava stinsei frumuseţi,
Răsfăţu-n stihuri vechi, ca să răsfeţe
Domniţe moarte, cavaleri semeţi,

Atunci îmi spun: ori gleznă, ori o mînă,
Ori gură, ochi, ori frunte le-au cîntat
Străbunii barzi ca pururi să rămînă
Frumosul ce îţi este astăzi dat.
Deci cîntul lor era o prevestire
A timpului de-acum şi-a faimei tale;
Visînd ce nu vedeau, să nu te mire
Că n-au prea fost maeştri-n osanale.
    Şi noi, privind acum făptura ta,
    Ne minunăm dar nu te ştim cînta.

(*N.Ch.*)

*

Cînd văd în Cărţi din evuri ce s-au şters
Icoana unor feţe mult alese
Şi vraja lor vrăjind străvechiul vers
Cu galeşi Crai şi stinse Principese,
Din lauda mult mîndrelor sprîncene,
Şi ochi şi mîini şi glezne, înţeleg
Cum parcă străduiau bătrîne pene
A scri în ele farmecu-ţi întreg.
Deci barzii toţi în psalmii de-altădat'
Doar profeţeau, vestindu-te pe tine,
Şi, dibuind, ei preţul nu ţi-au dat
Neharnicii, precît ţi se cuvine...
    Iar astăzi noi privim făptura ta,
    Ne minunăm, dar nu o ştim cînta.

(*T.D.*)

*

Cînd în hrisovul vremilor apuse
Văd zugrăvite prea frumoase feţe,
Slăvind pe cavaleri şi doamne duse,
E stihul vechi frumos prin frumuseţe.
În herbul frumuseţii-n neprihană,
Prin frunte, ochi, picior, prin mînă, gură,
Frumseţea ta de azi străvechea pană
Să işte-a vrut, cît mîndra ta măsură.
Aşa, bătrîna slovă-i numai visul
Acestor vremi, visîndu-te pe tine,

Şi dibuind ce-o fi aievea, scrisul
Nu le-a fost dat spre slava-ţi să se-mpline:
    Noi, azi, avem minuni ce n-au apus,
    Sînt ochi să vadă, guri să cînte nu-s.
(*M.M.*)

*

Cînd văd în hronicul trecutei vremi
Descrieri de făpturi fără pereche
Şi, lăudaţi în cîte un poem,
Femei şi cavaleri din lumea veche,
Eu, în icoana stinsei frumuseţi
A mîinii, frunţii, ochiului şi gurii,
Văd limpede că anticii poeţi
Ţi-ar fi putut cînta şi ţie nurii.
Aşa încît li-e cîntul profeţie
A vremii noastre, adevăr grăind.
N-au avut însă cum să te descrie,
Modelul tău adevărat lipsind.
    Noi, cei ce te privim, ne minunăm,
    Dar n-avem glasul lor, sa te cîntăm!
(*P.S.*)

*

Cînd văd în hronicul din vremi trecute
Descrişi ai frumuseţii mesageri,
Şi-n stihuri vechi, prea mîndre prefăcute
Domniţe moarte, gingaşi cavaleri,
Văd un blazon de-aleasă frumuseţe,
Cum vechea pană ar fi potrivit,
De braţe, glezne, buze şi de feţe,
De care însuţi eşti înstăpînit.
Deci slava lor e doar o prorocire
A vremii noastre,-n care te-au prezis:
Din ochi ghiceau această prevestire,
Dar meşteşug n-aveau, să o fi scris.
    La fel noi azi, ni-s ochii a uimire,
    Dar limba mută să-ţi nălţăm slăvire.
(*M.Angh.I.*)

107

Not mine own fears, nor the prophetic soul
Of the wide world dreaming on things to come,
Can yet the lease of my true love control,
Supposed as forfeit to a confined doom.
The mortal moon hath her eclipse endured,
And the sad augurs mock their own presage;
Incertainties now crown themselves assured,
And peace proclaims olives of endless age.
Now with the drops of this most balmy time
My love looks fresh, and Death to me subscribes,
Since, spite of him, I'll live in this poor rhyme,
While he insults o'er dull and speechless tribes:
And thou in this shalt find thy monument,
When tyrants' crests and tombs of brass are spent.

107

Nici sufletul prevestitor de rele
Al lumii, şi nici spaima-mi, orb proroc,
Nu-i pot cobi-n vreun fel iubirii mele
– Ostatec osîndit – obştesc soroc.
Căci luna iese-ntreagă din eclipsă
Şi-şi rîd de-ursită foştii trişti auguri
Iar veacului, ce-a dus de pace lipsă,
Măslini să-l încunune-i cresc păduri.
Iubirea mea s-a-mprospătat din picuri,
Şi sub balsam simt Morţii că i-s domn.
În ciuda ei voi dăinui prin stihuri,
Cît ea tot alt neam va-mbrînci spre somn.
    N-ai monument mai bun decît ăst vers,
    Cînd bronzul pe mormînt se va fi şters.

(I.F.)

*

*

Nici temerea-mi, nici duhul prooroc
Al vastei lumi, scrutînd prin viitor,
Iubirii mele nu-i strevăd soroc,
Deşi ai crede-o lucru pieritor.
Şi-a-nvins eclipsa luna muritoare
Şi rîd posacii magi de ce-au prezis;
Ce-a şovăit, cîndva, temeinic pare,
Iar azi măslinii păcii veşnici ni-s!
Acum, la ceas de bàlsam şi de rouă,
Ţin Moartea eu sub frîu, şi-n ciuda ei,
Cînd ginţi pier mute, dragostea mi-e nouă
Şi pururi voi trăi în tropii mei;
Iar ţie îţi va fi mausoleu,
Mai dîrz ca bronzul criptei, scrisul meu.

(*T.D.*)

*

Nici frica mea, nici toată prorocirea
Întregii lumi visînd ce va să vină,
Nu pot să-mi mai deoache-acum iubirea,
Sortită, cică, risipirii-n tină.
Eclipsa n-a-nghiţit tînjinda lună,
Şi rîd şi triştii-auguri de ce-au cobit;
Acum – îşi află grija-n crez cunună,
Şi pacea-şi 'nalţă ramu-nveşnicit.
Acum, cu miru-acestor vremi de-alin,
Mi-e dragul nou şi Moartea-n van se zbate,
Căci voi trăi în versul meu puţin,
Cînd ea va fi-njosit muţite hoarde:
Şi-n el vei dăinui, cînd vor fi praf
Şi stemă de tiran, şi epitaf.

(*Í.C.*)

*

*

Nici teama-mi, nici profetica suflare
A lumii ce privește-n viitor
Nu pot iubirii mele să-i măsoare
Răstimpul, socotindu-l trecător.
Eclipsa trece și rămîne luna;
Augurii-și rîd de tot ce-au profețit;
Incertitudinile-și pun cununa;
Măslinii Păcii-un calm etern promit.
Sub roua vremii-acesteia de pace,
Iubirea-mi crește, mă respectă chiar
Și Moartea, căci în rimele-mi sărace
Sînt viu, iar ea îi ia pe cei muți doar!
    În ele vei dura, pe cînd tiranii
    Vor fi demult șterși pînă și-n pisanii!

(*P.S.*)

108

What's in the brain, that ink may character,
Which hath not figured to thee my true spirit?
What's new to speak, what new to register,
That may express my love, or thy dear merit?
Nothing, sweet boy; but yet, like prayers divine,
I must each day say o'er the very same;
Counting no old thing old, thou mine, I thine,
Even as when first I hallow'd thy fair name.
So that eternal love in love's fresh case
Weighs not the dust and injury of age,
Nor gives to necessary wrinkles place,
But makes antiquity for aye his page;
Finding the first conceit of love there bred,
Where time and outward form would show it dead.

108

Ce gînd cerneala mea putînd să-l scrie
Nu l-a rostit simţirea mea curată?
Ce nou cuvînt, ce nouă armonie
Iubirea-mi şi-al tău merit nu le-arată?
Nici unul, drag copil; deci spun mereu
Acelaşi adevăr ce-i rugă sfîntă.
Nu s-a-nvechit nimic, sînt tu, eşti eu
Şi numele-ţi ca-n prima zi mă-ncîntă.
Stînd veşnic proaspătă, iubirea noastră
De-al vîrstei praf şi ură nu se teme;
Nu o zbîrceşte Timpul, ci, măiastră,
Îşi face paj chiar trecerea prin Vreme.
    Căci faţa cea dintîi tot vie-o poartă
    Şi peste Timp şi-atunci cînd pare moartă.

* (*N.Ch.*)

Ce cugetări mai pot în slovă prinde
Nespovedite ţie de-al meu gînd?
În ce chip nou, cu ce mai noi cuvinte
Iubirea mea şi preţul tău să cînt?
Nicicum, copile drag, ci tot mereu
Acelaşi psalm zic zilnic, ce şi-acum e
Tot proaspăt: „eşti al meu, al tău sînt eu",
Ca-ntîi cînd ţi-am rostit seninul nume.
În chivot nou, iubirilor eterne
De spulberele vremii nu le pasă,
Pe ele vîrsta zbîrciuri nu aşterne
Iar anii scurşi le sînt copii-de-casă;
    Iubirea cînd de Timp ucisă pare,
    Renaşte bînd din primele izvoare.

* (*T.D.*)

Ce gînd l-am plăsmuit lăsînd cerneala
Să-mi lumineze inima, secret,
Ce-aş mai putea scorni să-ţi laud fala
Şi dragostea-mi supus să ţi-o repet?
Nimic, iubite, doar ca liturghia
Acelaşi lucru-nvăţ să-l spun mereu
Nu socotesc vechi ce e vechi, trufia
De a mă crede tu cînd tu eşti eu...
Nu-s altele virtuţile iubirii:
Ignoră pulberea, nedreptul gînd
Şi nu se lasă pradă risipirii
Şi din trecut îşi face paj de rînd.
    Aşa-i şi-ntîia dragostei ivire
    Întreagă pururi peste năruire...

(*Gh.T.*)

109

O! never say that I was false of heart,
Though absence seem'd my flame to qualify.
As easy might I from myself depart
As from my soul, which in thy breast doth lie:
That is my home of love: if I have ranged,
Like him that travels, I return again;
Just to the time, not with the time exchanged,
So that myself bring water for my stain.
Never believe, though in my nature reign'd
All frailties that besiege all kinds of blood,
That it could so preposterously be stain'd,
To leave for nothing all thy sum of good;
For nothing this wide universe I call,
Save thou, my rose; in it thou art my all.

109

O, să nu zici că mi-am călcat credința,
Deși, lipsind, crezi focul stins în mine;
La fel de greu mi-aș renega ființa,
Ca sufletul, ce-mi stă în piept la tine.
Acolo-i vatra mea, iar de-am plecat,
În chip de călător, din nou mă-ntorn;
La vreme vin, de vreme neschimbat,
Iar apă, să-mi spăl pata, eu îmi torn.
Să nu crezi, chiar de-mi stăpîniră firea
Porniri ce-n orice sînge se strecoară,
Că m-ar putea-njosi nesăbuirea
Să dau pentru nimica o comoară.
    Ăst univers nimica îl socot;
    Tu singur, trandafir al meu, mi-ești tot.

(*T.B.*)

*

*

Nu spune c-am trădat, că inima,
Cît am lipsit, ţi s-a părut mai rece;
Mai lesne trupul meu mi l-aş uita,
Nu sufletul, ce-n pieptul tău petrece.
Acolo-i casa mea. Sub altă zare
De hoinăresc, la timp mă-ntorc acasă,
Dar neschimbat de Timp. Şi sînt în stare
Să-mi spăl eu singur pata ruşinoasă.
Nu crede-n veci, oricît domneau în mine
Porniri ce sîngele-mi asediară,
Că ţi-am greşit, lăsînd făr' de ruşine
Pentr-un nimic, întreaga ta comoară.
Eu Universul un nimic socotu-l:
În el, tu, trandafirul meu, eşti totul.

(*N.Ch.*)

*

Să nu spui că iubirea mea te minte,
Deşi în lipsa-ţi pare foc mocnind.
O, mai uşor din mine m-aş desprinde
Decît de-acel în care mă cuprind;
Aici mi-e cuibul dragostei; hoinar
De-am fost, ca un pribeag la timp mă-ntorc,
Deloc schimbat de timp, spre tine iar;
Şi ca să-mi spăl prihana lacrimi storc.
Să nu mă crezi (măcar că-s bîntuit
De cîte volburi sîngele ni-l strică)
Aşa nebun încît m-am terfelit
Vînzînd comoara-ţi toată pe-o nimică...
Eu largul univers nimic socotu-l:
În el doar tu, răsura mea, eşti totul.

(*T.D.*)

*

*

O, să nu-mi spui că am un chip ce minte,
De tine rupt, mi-i flacăra întreagă
Şi pot pleca din mine, mă pot vinde,
Sufletu-mi las în pieptul tău să treacă...
Acolo-şi are dragostea-mi conacul
Şi dacă, pribegind, mă-ntorc la tine,
Sînt cum am fost şi mi-am adus, pribeagul,
Apa ce-mi spală viaţa de ruşine.
Să nu le crezi, deşi mă-ncearcă-adese,
Nesăbuinţi ce-n sînge-mi mai adastă,
N-aş fi putut (ruşinea nu m-apese)
Să plec din binele care mi-e gazdă...
    Nimic n-ar avea-n lume strălucire
    Afară doar de tine, trandafire.

(*Gh.T.*)

110

Alas! 'tis true I have gone here and there,
And made myself a motley to the view,
Gored mine own thoughts, sold cheap what is most dear,
Made old offences of affections new;
Most true it is that I have look'd on truth
Askance and strangely; but, by all above,
These blenches gave my heart another youth,
And worse essays proved thee my best of love.
Now all is done, save what shall have no end:
Mine appetite I never more will grind,
On newer proof, to try an older friend,
A god in love, to whom I am confined.
Then give me welcome, next my heaven the best,
Even to thy pure and most loving breast.

110

E drept c-am tot cutreierat pribeag
Şi c-am făcut din mine o paiaţă
Vînzîndu-mi ieftin gîndul cel mai drag
Şi dînd durerii vechi o nouă viaţă.
La fel de drept e c-am privit pieziş
Şi straniu Adevărul: dar, în fine!
Din zbucium şi din chin întinerişi
Tu, inimă, tot ce-i mai bun în mine!
Ce n-am făcut!... doar ce durează, nu!
Dar răni de pofte vechi să simt că-mi scurmă
Dorinţe noi, n-aş vrea. Iubire, tu,
Străvechi amic, mi-eşti temniţa din urmă.
    Dă-mi bun-venitul – cerului vecin –
    Să pot dormi la sînu-ţi preasenin.

(*I.F.*)

*

E-adevărat, vai! c-am umblat hoinar
Cu strai bălţat şi că mă-mpinse gîndul
Să vînd ce-i scump pe un nimic, ba chiar
Necazul vechi prin doruri noi crescîndu-l.
E-adevărat că pe-adevăr să-l vadă
Chiorîş, putură ochii mei; dar, iată,
Întinerind prin zbucium dau dovadă
Că tu-mi eşti dragostea cea mai curată.
S-a isprăvit! Te rog să nu te mire
Că pofta mea n-o s-o mai las vreodată
Să-ncerce-un vechi prieten, Zeu-Iubire,
Ce-mi ţine inima întemniţată.
    Zi-mi bun venit în ceru-ţi, lîngă tine,
    La pieptul drag şi pur să mă simt bine.

(*N.Ch.*)

*

*

Vai, da, e drept că am umblat hai-hui
Paiaț al tuturor, într-o ureche,
Şi ce-i mai scump pe mai nimic vîndui,
Mîhnind prin alt amor iubirea veche;
Spre tot ce-i drept e drept că am privit
Semeț și strîmb; dar vin din ăst șirag
De rătăciri c-un suflet primenit
Şi-nvăț – o jur! – că tu îmi ești mai drag.
Ce-a fost, a fost... Azi ai ce moarte n-are,
Spre noi ispite nu mă-ndemn defel
Spre-a pune-un vechi prieten la-ncercare:
Doar el mi-i zeul dragostei, doar el.
Deci spune-mi „bun venit", tu, idol viu,
La pieptu-ți cald, curat și cald, să viu.

(*T.D.*)

*

E drept, am fost prin lume pelerinul
Împestrițat, cu chip de măscărici
Mi-am irosit prea-plinul și puținul
Lovit de-al suferinții mele bici.
Chiorîș privit-am adevărul, însă
Trecînd peste al rătăcirii prag
M-a-mpins în tinerețe fața plînsă
Şi-am înțeles că numai tu mi-ești drag.
E totul nesfîrșire, știu misterul
Iubirea la-ncercare nu-mi mai pun,
Ci las să-i fii tu zeul, temnicerul
Cel dulce-n seama căruia m-adun...
Zi-mi bun venit la cerul tău, iubite,
Şi-n umbra ta curată mă închide!

(*Gh.T.*)

*

*

Drept e, încolo-ncoace în colinde,
În ochii lumii-am fost un maimuţoi
Ce-şi junghie gîndul, slava ieftin vinde,
Vechi mişelii plinind cu-osîrdii noi.
Şi-i mai drept că privit-am adevărul
Pieziş şi-nstrăinat, dar nou avînt
Am prins din rîvna strîmbă, şi-n răspărul
Mînjirii te-ai vădit drept ce-am mai sfînt.
S-a dus tot; ce-i făr' scapăt mi-este dat,
Şi n-am să-mi mai ascut nici jindul firii
Cu nou îndemn, să-ncerc un vechi fîrtat,
Cărui mă-nchin drept idol al iubirii.
Tu, după ceruri cel mai bun, mi-e dor
De pieptu-ţi prea curat şi iubitor.

(*M.M.*)

111

O! for my sake do you with Fortune chide,
The guilty goddess of my harmful deeds,
That did not better for my life provide
Than public means which public manners breeds.
Thence comes it that my name receives a brand,
And almost thence my nature is subdued
To what it works in, like the dyer's hand:
Pity me then and wish I were renew'd;
Whilst, like a willing patient, I will drink
Potions of eisel, 'gainst my strong infection;
No bitterness that I will bitter think,
Nor double penance, to correct correction.
Pity me then, dear friend, and I assure ye
Even that your pity is enough to cure me.

111

De mă compătimeşti, să cerţi Fortuna,
Zăcaşa zînă-a ticăloasei inemi
Ce mi-a ursit în viaţă-ntotdeauna
Doar sorţi de rînd, şi-n rînd m-a pus cu nimeni.
De-aici şi viaţa mea, pecetluită
De-un nume rău, purtat ca un stigmat:
O mînă ce vopseşte-i tot vopsită!
Deplînge-o, şi doreşte-mă schimbat.
Să beau oţet prescrie-mi, şi-l voi bea,
Ca un bolnav supus, s-alunge boala.
Nu-i leac atît de-amar, nu-i caznă grea
Să n-o vreau iar, de mi-e pedeapsă şcoala.
    Deplînge-mă, prieten drag, şi-ţi fac
    Azi jurămînt că mila ta mi-e leac.

(*I.F.*)

*

*

O, de ţi-s drag, cu Soarta mi te ceartă,
Rea zînă a nemerniciei mele,
Ce n-a voit în viaţă să-mi împartă
Decît bani răi, ce nasc năravuri rele.
De-aici stigmatul ce mă-apasă grav,
Şi tot de-aici, că mi se-ntină firea
De fapte-mi, ca o mînă de zugrav;
Mă plînge şi doreşte-mi înnoirea.
Ca un bolnav cuminte, eu voi bea
Acreli, ca boala s-o alung din mine;
Nu-i leac atît de-amar pe cît l-aş vrea,
Nici dublu bici, să-nvăţ învăţul bine.
    Ai milă, scump amic, şi dă-mi crezare
    Că însăşi mila ta mi-e vindecare.

(*T.B.*)

*

De dragul meu tu ceartă Soarta, zee
Ce poartă vina răutăţii mele,
Că ea nimica bun n-a vrut să-mi deie
Ci doar trai rău născînd deprinderi rele.
Prin ea n-am nume bun şi viaţa mea
Prin tot ce fac, pătată-i de ruşine
Ca mîna pictorului de vopsea;
Fii milostiv şi-o să mă schimb în bine.
Bun pacient,- voi bea şi-acreală, chiar,
Să scap de-această boală-ngrozitoare.
Nu-i leac amar pe cît l-aş vrea amar,
Nici îndoit canon, pentru-ndreptare.
    Ai milă, drag prieten, şi te-asigur
    Că mila ta e leacul cel mai sigur.

(*N.Ch.*)

*

*

O, mustră-mi tu, în locul meu, Ursita:
De-a' mele fapte proaste-i vinovată
Ea, zeea ce pe-ai gloatei bani menit-a
Să vieţui, de-am deprins purtări de gloată.
De-aici cad umbre-asupra faimei mele,
Şi port a meseriei rea pecete,
Ca mîna cui lucrează cu vopsele;
Aibi milă, dar, şi fă să scap de pete.
Estimp, ca un bolnav supus aş bea
Oţet răsfiert ca să mă vindec, şi
Amar amarul nu mi s-ar părea,
Nici chinul chin, cinstit spre-a ispăşi.
Aibi milă, dar, şi-ţi dau dovezi cinstite
Că leac destul mi-e mila ta, iubite.

(*T.D.*)

112

Your love and pity doth th' impression fill
Which vulgar scandal stamp'd upon my brow;
For what care I who calls me well or ill,
So you o'er-green my bad, my good allow?
You are my all the world, and I must strive
To know my shames and praises from your tongue;
None else to me, nor I to none alive,
That my steel'd sense or changes right or wrong.
In so profound abysm I throw all care
Of others' voices, that my adder's sense
To critic and to flatterer stopped are.
Mark how with my neglect I do dispense:
You are so strongly in my purpose bred
That all the world besides methinks they're dead.

112

Iubirea ta şi mila-mi şterg din frunte
Ruşinea. Pentru ce să mai ştiu cine
Mă laudă sau cată să mă-nfrunte
Cînd ierţi ce-i rău şi 'nalţi ce-i bun în mine?
Eşti viaţa mea şi numai gura ta
Se cade blam sau laudă să-mi spună,
Că alta nu-i; ceilalţi nu pot schimba
Călita fire-a mea în rea sau bună.
Azvîrl ce spun ceilalţi în grea genune
Şi îi opresc, cu simţul meu şerpesc,
Pe critici şi lingăi ceva a-mi spune.
Ascultă pentru ce-i dispreţuiesc:
    Atît de viu în sufletu-mi te port
    Că restul lumii te socoate mort.

(*N.Ch.*)

*

Iubirea ta şi mila şterg stigmatul
Ce mi l-a pus pe frunte hula lumii;
Căci de mă preţui tu şi-mi speli păcatul,
De vorba rea sau bună teamă nu mi-i;
Mi-eşti Lumea Toată tu, şi cat să-nvăţ
Din gura ta ce-i strîmb sau sfînt în mine;
N-am alt pe nimeni, tu îmi dai povăţ
Şi-mi cîrmui dîrzul jind spre rău, spre bine.
Arunc sporoava celorlalţi în hăul
Uitării; ca năpîrca surd sînt eu
Cu cel clevetitor şi cu lingăul...
Dar tu pricepi acest dispreţ al meu:
    Atît de-adînc în suflet mi te-mplînt
    Că toţi ceilalţi te-nchipuie-n mormînt.

(*T.D.*)

113

Since I left you mine eye is in my mind,
And that which governs me to go about
Doth part his function and is partly blind,
Seems seeing, but effectually is out;
For it no form delivers to the heart
Of bird, of flower, or shape, which it doth latch:
Of his quick objects hath the mind no part,
Nor his own vision holds what it doth catch;
For if it see the rudest or gentlest sight,
The most sweet favour or deformed'st creature,
The mountain or the sea, the day or night,
The crow or dove, it shapes them to your feature:
Incapable of more, replete with you,
My most true mind thus maketh mine untrue.

113

De cînd m-am dus, un ochi îmi șade-n gînd,
Iar cel care mă-ndrumă pe cărare,
Îi ține loc, aproape nevăzînd:
Parcă-ar zări, putere însă n-are.
Căci nu-mi adapă inima cu cele
Ce-adună-n el: flori, păsări, forme-n treacăt;
Nu-i dă, căci fug, nici gîndului din ele,
Ba chiar ce-a prins îi scapă de sub lacăt.
Căci de-o vedea splendoare sau ruină,
Ființe slute sau făpturi divine,
Munți mari sau ape, beznă sau lumină,
Hulubi sau ciori, te cată doar pe tine.
    Atîta poate, și, de tine plin,
    Din gîndu-mi sincer face-un gînd hain.

* (*T.B.*)

Plecat, un ochi rămasu-mi-a în minte
Iar celalt, călăuza mea în toate,
Îi ține locul, da'-i cam orb și minte;
Pare-a vedea, dar știu că nu mai poate.
Din vina lui n-ajung pînă la mine
Nici flori, nici păsări, nici o arătare;
Icoana lor fugară n-o reține
Și chiar de-o prinde, iute și dispare.
Tot ce zărește: chip cumplit sau blînd,
Heruvi sau monștri, mări sau stîncă dură,
Zori sau amurg, corbi sau hulubi zburînd,
Le modelează după-a ta făptură.
    Neputincios, dar plin de tot ce-mi dărui,
    Prin el și adevărul neadevăru-i.

* (*N.Ch.*)

Cu mintea văd de cînd îți sînt departe,
Iar văzul, călăuz, a sale munci
Le-a împărțit și, uite, orb în parte,
Doar pare treaz, în fapt e stins de-atunci;
Căci nu-mi aduce-n cuget chip de floare,
Sau pasăre, sau orice altă față;
Din ce-a prins ochiul, mintea parte n-are,
Nici nu-i stăpîn pe ce, privind, înhață:
Căci dulci văzînd sau aspre arătări,
Făptură cît de gingașă ori slută,
Hulubi sau ciori, zi, noapte, munți ori mări,
El tot obrazul tău li-l împrumută:
    Nevolnic e și-atît de plin de tine
    Încît mă minte chiar cînd vede bine.

(*T.D.*)

114

Or whether doth my mind, being crown'd with you,
Drink up the monarch's plague, this flattery?
Or whether shall I say, mine eye saith true,
And that your love taught it this alchemy,
To make of monsters and things indigest
Such cherubins as your sweet self resemble,
Creating every bad a perfect best,
As fast as objects to his beams assemble?
O! 'tis the first; 'tis flattery in my seeing,
And my great mind most kingly drinks it up:
Mine eye well knows what with his gust is 'greeing,
And to his palate doth prepare the cup:
If it be poison'd, 'tis the lesser sin
That mine eye loves it and doth first begin.

114

Cînd tu mi-o-ncoronezi, mai poate mintea
Sorbi princiar veninul linguşirii?
Sau, de-mi spun ochii drept ce am 'naintea
Privirii, alchimia e-a iubirii?!
Printr-însa monştrii sluţi heruvi îi chem
Şi-i văd la fel cu dulcea ta făptură,
Crezînd de-un rău că-i binele suprem
De cum îmi cade sub căutătură.
Chiar ce spuneam: ce văd, eu măgulesc,
Şi măgulirii mintea mea-i vrea harul.
Iar ochiu-mi ştie-acest păcat regesc
Şi-mi dă pe gustul lui să sorb paharul.
    De-i otrăvită linguşirea, vreau,
    Cum o-ndrăgesc, întîiul eu s-o beau!

(I.F.)

*

*

Fiindcă-i ești cunună, mintea-mi bea
Venin domnesc dospit de lingușire?
Sau, de văd drept ce văd, privirea mea
O lași din vrăji de dor să se inspire,
Făcînd pe monștri, pe urîți să pară
Heruvi ca tine și în orice rele
Să vadă doar perfecțiunea rară,
De cum se dăruie privirii mele?
O, prima-i: lingușirea din privire!
O soarbe mintea mea c-un gest augùst
Căci văzu,-atent la gustul ei subțire,
Îi pregătește cupa după gust.
De-i otrăvită, chiar, la o adică
Bînd văzul primul, vina sa-i mai mică.
(*N.Ch.*)

*

Au duhul meu, purtîndu-te cunună,
Spre lingușiri – venin regesc – se-mbie?
Sau ce-mi spun ochii poate nu-i minciună
Și i-ai deprins această alchimie
De a preface-n dulci heruvi ca tine
Scălîmbe pocituri și matahale,
Croind, din rele, lamură de bine
De cum le-atinge raza vrăjii tale?
E cum am spus întîi: doar lingușală,
Și cugetul mi-o bea precum un rege;
Nu, ochiul meu la gusturi nu se-nșală
Și cupa el pe placul său și-o drege...
De-o fi venin, păcatul nu-i prea greu
Căci primul bea, libovnic, ochiul meu.
(*T.D.*)

*

*

Memoria ce mi-o-ncunun cu tine
Bea fierea linguşirilor, monarcă
Ori ochiul meu deprins să te-nlumine
Cu har alchimic, dragostea-ţi încarcă
Astfel încît pe monştrii cruzi îi schimbă
În heruvimi ce ţi-s pereche ţie
Şi curmă răul numai cît îşi plimbă
Peste conture raza aurie?
O, nu, e linguşirea doar. Regeşte
Mintea o dă pe gît, de-a rostogolul,
Ochiul îi ştie gustul ce-i prieşte
Şi buzelor le pregăteşte bolul...
    E otrăvită? Vinile sînt oarbe:
    Ochiul, iubind, e primul care-o soarbe.

(*Gh.T.*)

115

Those lines that I before have writ do lie,
Even those that said I could not love you dearer:
Yet then my judgement knew no reason why
My most full flame should afterwards burn clearer.
But reckoning Time, whose million'd accidents
Creep in 'twixt vows, and change decrees of kings,
Tan sacred beauty, blunt the sharp'st intents,
Divert strong minds to the course of altering things;
Alas! why, fearing of Time's tyranny,
Might I not then say, 'Now I love you best',
When I was certain o'er incertainty,
Crowning the present, doubting of the rest?
Love is a babe; then might I not say so,
To give full growth to that which still doth grow?

115

Prin stihuri te-am mințit mai înainte
Chiar de tăgăduiam iubirea mea;
Nici nu mă zgîndărea vreun gînd prin minte
Că flacăra mai viu'va lumina.
Dar Timpul calcă juruiri fierbinți
Și schimbă legi împărătești, sluțește
Frumosul sacru, frînge mari voințí
Și gîndul drept l-abate mișelește.
Vai, cum de teama Timpului prea crunt
N-am spus: „Acum iubirea-mi margini n-are!"
Cînd îndoiala mai puteam s-o-nfrunt
Cununi dînd clipei, restului, uitare?
Amoru-i un copil: nu poți, firește,
Să-l crezi matùr cît timp încă mai crește.

*

(*N.Ch.*)

În versul scris cîndva mințeam zicînd
Că nu pot mai adînc să te ador
Dar n-aveam cum pricepe că-n curînd
Îmi fi-va rugul mai dogorîtor;
Ci mă temeam de Timp, a cărui ploaie
De toate rele schimbă legi regale,
Mîndreți întină, tari voinți ogoaie,
Și dîrze minți le ia, puhoi, la vale...
Cum, vai, de groaza Timpului hapsîn
Să nu fi spus: „*Acum* mai drag mi-ești mie
Decît oricînd", – știindu-mă stăpîn
Pe-acest *acum*, necum pe ce-o să fie...
Iubirea-i mugur: pot să n-o las oare
Să dea în pîrg, cît încă-i crescătoare?

*

(*T.D.*)

Mint rimele mai înainte scrise
Rostind că n-am să te-ndrăgesc mai mult.
Nu-ntrezăream, se pare, nici în vise
Necheltuitul dragostei tumult,
Nici timpul cîntărindu-l, cel ce calcă
Edicte și făgăduieli de regi,
Cel ce destramă frumusețea sacră
În blînde minți sădind fărădelegi?
M-a-mpiedicat a timpului surpare
Să-ți spun: „Mi-ești drag cum nimeni n-a iubit!"
Pe cînd eram stăpîn al clipei rare
Și-o-ncoronam ferindu-o, smerit.
Iubirea-i prunc. Întreaga lui lumină
Cît crește încă, nu este deplină...

(*Gh.T.*)

116

Let me not to the marriage of true minds
Admit impediments. Love is not love
Which alters when it alteration finds,
Or bends with the remover to remove:
O, no! it is an ever-fixed mark,
That looks on tempests and is never shaken;
It is the star to every wandering bark,
Whose worth's unknown, although his height be taken.
Love's not Time's fool, though rosy lips and cheeks
Within his bending sickle's compass come;
Love alters not with his brief hours and weeks,
But bears it out even to the edge of doom.
If this be error and upon me proved,
I never writ, nor no man ever loved.

116

Eu nu cred că sînt piedici la unirea
A două inimi ce credință-și țin;
Iubirea-adevărată nu-i iubirea
Ce piere cînd 'nainte-i piedici vin.
O, nu! Ea-i ca o stea nemișcătoare,
Ce calea le-o arată la năieri,
Statornică-n furtuni îngrozitoare,
Ea-i tot aceeași astăzi ca și ieri.
Iubirea nu-i a vremii jucărie –
Tu, frumusețe, doar cu vremea treci –
Ea nu se schimbă, orice-ar fi să vie,
Statornică, aceeași este-n veci.
De mi se dovedește c-am greșit,
Nimic n-am scris și nimeni n-a iubit.

(*P.G.*)

*

Nu cred în piedici puse de noroc
Unirii sufletelor mari. Iubirea
Iubire nu-i cînd face silei loc,
Trădării răspunzînd cu părăsirea.
Nu, ea e veșnic semn și far străjer
Ce-ntîmpină furtuna și nu cade.
E steaua fiecărui corăbier,
Al cărei preț nu-i măsurat în grade.
Iubirea nu-i paiața vremii, chiar
De intră sub compasul coasei sale.
N-o schimbă ani, și n-o clintesc măcar
Tăișurile clipelor fatale.
De spun minciuni, și pot fi dovedit,
N-am scris nimic, și nimeni n-a iubit!

(*I.F.*)

*

Că două-nalte firi nu pot fi una,
Eu nu admit. Iubirea nu-i iubire,
Cînd minte și ea, întîlnind minciuna,
Sau, amăgită, iscă amăgire.
O, nu! E-un far zidit pentru vecie,
Răzbind furtuni, și pururi în picioare;
E stea oricărui vas pribeag, ce știe
Doar cît de-naltă-i, nu cît e de tare.
Iubirea nu-i al Vremii prost, chiar dacă
Stau nurii dulci în raza coasei sale;

Iubirea, ceas și zile-n zbor n-o seacă:
Ea ține pînă lumea se prăvale.
De zic minciuni, și-s însumi dovedit,
N-am scris în veci, și nimeni n-a iubit.
(*T.B.*)

*

Zăgaz nuntirii minților alese
N-admit! Iubirea nu-i iubire, cînd
Se schimbă cînd schimbarea-n cale-i iese
Sau, ca și cel plecat, o vezi plecînd.
O, nu! Ea-i veșnic far ce-n vijelie
Stă nemișcat, nimic să nu-l doboare;
Stea luntrii rătăcite care-i știe
Doar înălțimea, nu și-a ei valoare.
Ea nu-i bufonul Timpului, chiar dacă
Abate nurii coasa-i cînd și-o poartă;
Prin vreme trece fără ca să treacă
Sfidînd tăișul rînduit de Soartă.
Dac-am greșit și faptu-i dovedit,
Nicicînd n-am scris și nimeni n-a iubit.
(*N.Ch.*)

*

Eu nu știu stavili sfintei îmbinări
A inimilor... Dor nu-i dorul care
Se schimbă cînd adulmecă schimbări
Sau dă răspuns trădării prin trădare.
O, nu! Statornic, vajnic far e dorul
Sfidînd furtuni; e steaua ce o cere
Corăbierul; cît de nalt i-i zborul
Ușor măsori, dar nu și-a ei putere.
Iubirea nu-i al Vremii măscărici,
Deși sub coasa Vremii stă oricine,
Ea nu se schimbă-n scurte ceasuri, nici
În săptămîni, ci pîn-la moarte ține.
De s-o vădi că scriu greșit – un rînd
N-am scris, și nimeni n-a iubit nicicînd.
(*T.D.*)

*

Nu-s stavili două firi cînd se cunună;
Iubirea nu-i cu-adevărat iubire
De se preschimbă și altcum răsună
Dacă o-ncearcă fum și amăgire.
O, nu, ea e înveșnicit limanul

Neaplecat de oarba vijelie
Şi-i călăuză pînzei, pe oceanul
Ce nici măcar comorile nu-i ştie.
Nu-i măscăriciul vremii chiar de-şi lasă
Sub raza coasei, dulcea ei făptură,
Ea orele-i înfruntă, curajoasă
Pînă atunci cînd mîna morţii-o fură.
De mint şi-s prins pot spune liniştit:
N-am scris vreun rînd şi nimeni n-a iubit!
(*Gh.T.*)

*

Nimic să nu împiedice unirea
A două minţi alese! De-o supui
Schimbărilor, iubire nu-i iubirea,
Şi nici cînd cade pradă orişicui.
Nu, ea-i statornic far, menit să-nfrunte
Furtuna, neclintit în miezul ei!
E, pentru orice rătăcită luntre,
O stea misterioasă, de temei!
Iubirea nu-i a Timpului paiaţă,
Deşi obrazu-i roz stă, nu arar,
Sub coasa lui. Nu are ora-n faţă,
Ci dăinuie pînă la moarte chiar!
Dacă greşesc, şi mi se dovedeşte,
N-am scris nimic, şi nimeni nu iubeşte!
(*P.S.*)

*

La-mpreunarea sufletelor rare
Oprelişti nu îngădui. Căci iubirea
Iubire nu-i, cînd este schimbătoare,
Sau amăgită e cu amăgirea.
O, nu! ea e statornicul liman
Furtuni ce-nfruntă şi nicicînd tresaltă,
Stea navei călătoare pe ocean,
Tărie neştiută-n bolta naltă.
Iubirea nu-i al Vremii clovn, chiar dacă
Obraji şi buze roşii-i cad sub coasă;
Nu poate-n ceasul trecător să treacă,
Ci-ndură-a soartei muchie tăioasă.
Eresuri de grăiesc, şi-i dovedit,
Nicicînd n-am scris şi nimeni n-a iubit.
(*M.Angh.I.*)

117

Accuse me thus: that I have scanted all
Wherein I should your great deserts repay,
Forgot upon your dearest love to call,
Whereto all bonds do tie me day by day;
That I have frequent been with unknown minds,
And given to time your own dear-purchased right;
That I have hoisted sail to all the winds
Which should transport me furthest from your sight.
Book both my wilfulness and errors down,
And on just proof surmise accumulate;
Bring me within the level of your frown,
But shoot not at me in your waken'd hate;
Since my appeal says I did strive to prove
The constancy and virtue or your love.

117

Acuză-mă, zicînd că-am fost zgîrcit
În a-ţi plăti mărinimia-ntreagă,
Că uit să-ţi laud sufletul iubit,
De care-un lanţ mereu mai strîns mă leagă.
Că-am fost cu inşi străini, nesocotind
Un drept ce-al tău e, cumpărat regeşte,
Că-n pînze orice vînt cătai să prind,
Să-ţi fug de ochiul ce mă urmăreşte;
Zi-mi îndărătnic, păcătos, şi-adună
Lîngă dovezi şi bănuiala ta;
La ţintă încruntarea ta mă pună,
Dar, plin de ură, nu mă săgeta,
    Căci fac apel, şi-afirm: voiam dovezi,
    Cît mă iubeşti, şi cît mă mai păstrezi.

(T.B.)

*

În acuzare zi c-am fost zgîrcit,
Că nu te-am preţuit cum se cuvine
Uitînd iubirea ce m-a-nlănţuit
Cu fiecare zi mai mult de tine;
C-am stat cu inşi de rînd – şi nu o dată –
Uitînd de-un drept ce scump l-ai cumpărat;
Că vela mea, de orice vînt purtată,
Mă depărta de tine ne-ncetat.
Zi-mi îndărătnic şi că n-am ruşine,
Dovadă fă-ţi chiar bănuiala ta;
Sprînceana arcuieşte-o înspre mine
Dar, plin de ură, nu mă săgeta,
    Că fac apel şi spun: vrui să probez
    Iubirea ta, statornicul tău crez.

(N.Ch.)

*

Învinuie-mă, da, că m-am zgîrcit
Nerăsplătindu-ţi meritele-ntregi,
Că uit amorul tău neproslăvit,
Cu care zi cu zi mai strîns mă legi;
Că mă-nhăitai cu suflete de rînd,
Dînd altor ce pe drept ţi se cuvine,
Că vela mi-am sucit sub orice vînt
Ce mă purta departe-hăt de tine.
Mai zi că-s plin de toane şi tehui,
Lipeşte şi prepusuri la dovezi,
Ţinteşte-mă cu arcul ochiului
Dar mîniat să nu mă săgetezi.
    Cătam s-arăt – ţi-o spun spre-a mă ierta –
    Ce trainică-i de fapt iubirea ta.

(T.D.)

118

Like as, to make our appetites more keen,
With eager compounds we our palate urge;
As, to prevent our maladies unseen,
We sicken to shun sickness when we purge;
Even so, being full of your ne'er-cloying sweetness,
To bitter sauces did I frame my feeding;
And sick of welfare found a kind of meetness
To be diseased, ere that there was true needing.
Thus policy in love, to anticipate
The ills that were not, grew to faults assured,
And brought to medicine a healthful state,
Which, rank of goodness, would by ill be cured:
But thence I learn, and find the lesson true,
Drugs poison him that so fell sick of you.

118

Cum cel sătul, vrînd pofta de mîncare
Să şi-o-ntărîte, şi-ardeiază gura,
Cum, vrînd ascunsa bolilor lingoare
S-o-ntîmpini, bei otrăvi ce-ţi ard făptura,
La fel eu, lingav de-a-ţi gusta nectarul,
Dar lacom să-l tot gust, vreau sosuri iuţi,
Şi, ghiftuit de dulce, sorb amarul
Cît n-am de care boală să mă cruţ.
E-o tactică-a iubirii: răutăţii
Ce nu-i, să-i ia drept leac chiar răul, parcă,
Punînd prin leacuri capăt sănătăţii
Pe care starea bună doar o-ncearcă.
De-aici învăţ – şi lecţia-mi prinde bine,
Că leacuri n-are cel bolnav de tine.

(*I.F.*)

*

Cum cel ce pofta vrînd să şi-o învie,
Al gurii pod cu-ardeiuri şi-l înşală;
Cum cel fricos de-un rău ce-ar fi să-i vie,
Stă-n pat, spre-a-ntîmpina o altă boală,
Eu, plin de-a ta mereu bogată miere,
Din sosuri iuţi mi-am încropit mîncare,
Şi bòlnav de huzur, găsii plăcere
Să zac, deşi nimica nu mă doare.
Cînd plan iubirea-şi face să previe
Un rău ce nu-i, greşeşte-n toate cele,
Doftoricind o sănătate vie,
Ce, de prea bună, cearcă leacuri rele.
De-aici învăţ, şi-nvăţu-mi prinde bine:
Balsamu-i chin, la cel bolnav de tine.

(*T.B.*)

*

*

Cum se-ntărîtă pofta de mîncare
Arzîndu-ţi cerul gurii cu iuţeli,
Cum, vrînd feri o boală oarecare,
Faci pe bolnavul, boala s-o înşeli,
Nicicînd sătul de dulcele din tine,
Eu mă hrănesc cu amăruiul sos;
Bolnav de-atît huzur, simţi-m-aş bine
Să zac puţin, deşi sînt sănătos.
E-o şiretenie-a iubirii, care,
Un rău, ce încă nu-i, vrînd să-l previe,
Tămăduie o sănătate-n floare
Cu cea mai amărîtă doctorie.
Din asta-nvăţ şi lecţia-i de bine:
Otravă-i leacul de-s bolnav de tine.

(*N.Ch.*)

*

Cum ca s-asmutem pofta de mîncare
Cu dresuri iuţi ne frigem gura; cum
Fricoşi de vreo părelnică lingoare
Bolim din chiar fiertura ce băum,
La fel, mă-mbuib de multul mierii tale,
Dar tot i-adaug zemuri amărui,
Şi, bòlnav de huzur, socot cu cale
Să zac la pat cînd zor-nevoie nu-i.
Cu-acest tertip al dragostei cerc deci
S-abat (greşind) dureri ce nu mă-ncearcă,
Şi, teafăr, caut leac prin apoteci
Vrînd binele prin rău să-l vindec parcă;
Dar văd şi-nvăţ că leacul e otravă
Cînd inima-i de dorul tău bolnavă.

(*T.D.*)

*

*

Precum mai aprig pofta ne-o-ntărîtă
Usturoiate zemuri, din fiertură,
Cum stăm cu mîna bolii, mohorîtă,
Doftoricindu-ne fără măsură
Tot astfel, fiind plin de dulce miere,
Amare saţii le vînez din oală
Şi huzurind mi-apropii cu plăcere
Fără să fiu bolnav, culcuş de boală.
Diplomaţia dragostei îmi pare
Că vindecă dureri tămăduite,
Pe teferi ea îi ţine-n ascultare
Cu irul, al licorilor trezite.
O inimă, de tine de-i bolnavă,
Găseşte-n leacul aşteptat, otravă...

(*Gh.T.*)

119

What potions have I drunk or Siren tears,
Distill'd from limbecks foul as hell within,
Applying fears to hopes and hopes to fears,
Still losing when I saw myself to win!
What wretched errors hath my heart committed,
Whilst it hath thought itself so blessed never!
How have mine eyes out of their spheres been fitted,
In the distraction of this madding fever!
O benefit of ill! now I find true
That better is by evil still made better;
And ruin'd love, when it is built anew,
Grows fairer than at first, more strong, far greater.
So I return rebuked to my content,
And gain by ills thrice more than I have spent.

119

Ce şip băui, din lacrimi de zgripţor
În spùrcat alambic de iaduri fiert,
De-mi schimb nădejdea-n spaimă, spaima-n dor.
Şi prin cîştig mă pomenesc că pierd?
Ce crime negre inima-mi clocit-a
Cînd fericirea nu credeam c-apune?
Cum de-şi lăsară ochii mei orbita
Spre-a rătăci-n vîltori aşa nebune?
O, dar al suferinţii! Ştiu că tot
Ce-i bun, trecut prin rău, mai bun devine.
Că, reclădite, dragostele pot
Mai vii, mai tari să crească din ruine.
    Mă-ntorc deci de pedeapsă fericit:
    Prin chin, am de trei ori ce-am risipit.

(*I.F.*)

*

*

Ce leac băui din plînsul Ielelor
Stors în cazanul iadului, de poate
Să-mi schimbe doru-n teamă, teama-n dor,
Făcînd să pierd partide cîştigate?
Iar inima-mi cum de greşit-a cînd
Ferice se simţea, ca niciodată?
Şi ochii mei cum au răbdat, văzînd
De-un dor smintit orbita-mi fulgerată?
O, suferinţă binefăcătoare,
Faci binele, de-l treci prin rău, mai sfînt
Şi din ruină dragostea răsare
Mai mîndră şi mai plină de avînt.
Aşa mă-ntorc la cel iubit: smerit
Şi rău-mi dă-ntreit ce-am risipit.

(*N.Ch.*)

*

Ce lacrimi de Sirene-oi fi fost bînd
Răsfierte-n alambicul diavolesc,
Încît nădejdi şi spaime gust pe rînd,
Pierzînd şi-atunci cînd cred că izbîndesc!
Mi-au copt în suflet ce păcate-avane
Cînd mi-l credeam senin ca niciodat?
Şi cum mi-eşiră ochii din găvane
Cînd aste friguri mintea mi-au stricat?
O, chin izbăvitor! Azi văd, fireşte,
Că răul face binele mai bun,
Şi mai frumos, mai dîrz, mai tare creşte
Iubirea, cînd din aşchii o-mpreun.
La fericirea-mi deci mă-ntorc spăşit
Şi-mi iau răsplata caznei, întreit.

(*T.D.*)

*

*

Ce leac băui din lacrimă de ştimă
Curgînd prin filtre diavoleşti, din frig?
Mi-e spaima vis şi visul spaime-animă
Şi pierd cînd sînt aproape de cîştig!
Al inimii trecut nemernic şterge
Tot ce iubirea-mi binecuvînta,
Ochii-mi golesc orbita ca s-alerge
Sub nebuneasca frîngere de stea.
O, rău benefic! Bine şi mai bine
Răzbat numai cînd răul l-au băut,
Iubirea înălţată pe ruine
Creşte mai limpede ca la-nceput.
    Slujit de rău, cel care-a risipit
    Şi-ntoarce pierderile întreit.

(*Gh.T.*)

120

That you were once unkind befriends me now,
And for that sorrow which I then did feel
Needs must I under my transgression bow,
Unless my nerves were brass or hammer'd steel.
For if you were by my unkindness shaken,
As I by yours, you've pass'd a hell of time;
And I, a tyrant, have no leisure taken
To weigh how once I suffer'd in your crime.
O! that our night of woe might have remember'd
My deepest sense, how hard true sorrow hits,
And soon to you, as you to me, then tender'd
The humble salve which wounded bosoms fits!
But that your trespass now becomes a fee;
Mine ransoms yours, and yours must ransom me.

120

Că m-ai trădat cîndva, azi îmi priește,
Și-acel amar ce-atunci l-am suferit,
Sub vină-mi să mă-aplec îmi poruncește,
Doar de n-am nervi de bronz sau fier călit.
Căci dacă-ai fost lovit de-a mea trădare,
Cum eu de-a ta, cunoști infernul bine;
Iar eu, tiran, n-am stat să drămui: oare
A ta, atunci, cît m-a durut pe mine?
O, noaptea-aceea să-mi fi-adus aminte
Ce chinuri dă o sinceră durere,
Să-ți ies, cum îmi ieși și tu înainte,
Cu leacul blînd ce-un piept rănit îl cere!
    Dar vina ta ți-e azi răscumpărare;
    Cu-a mea te iert, cu-a ta îmi dai iertare.

(*T.B.*)

*

Asprimea-ți de cîndva acum m-alină
Și chinul ce atuncea l-am simțit
Mă prăbușea sub propria mea vină
De n-aveam nervi de bronz, de-oțel călit.
De-ai fost izbit de-a mea neîndurare
Cum eu de-a ta, ai stat ca-n iad! Și, rău
Ca un tiran, m-am întrebat cît, oare,
M-a supărat pe-atunci păcatul tău?
O,-n seara ceea grea de-mi aminteam
Că un necaz lovește-atît de tare,
Dam unul altuia acel balsam
Ce-aduce sufletelor alinare.
    Dar vina ta răscumpărare fie:
    Cu-a ta-mi plătești și-a mea-ți plătește ție.

(*N.Ch.*)

*

Cruzimea ta de ieri azi mă-ndulcește
Și-nseninează chipul meu durut,
Greșeala mă-ncovoaie dar, firește,
N-am nervi de-aramă ori de fier bătut.
De-ai fost rănit și tu fără speranță,
S-ar crede că ai fost o vreme-n iad
Dar eu, tiranul, n-am pus în balanță
Cît am lovit și cît am îndurat.
O, noaptea vechile dureri le-abate,
Ce dîre-adînci în visul tău săpam!
Și rănile ni le închide toate,
Cu tămăduitor, umil balsam.
    Nici vinile nu pot să ne despartă:
    Mă iartă vina ta și-a mea te iartă...

(*Gh.T.*)

121

'Tis better to be vile than vile esteem'd,
When not to be receives reproach of being;
And the just pleasure lost, which is so deem'd
Not by our feeling, but by others' seeing:
For why should others' false adulterate eyes
Give salutation to my sportive blood?
Or on my frailties why are frailer spies,
Which in their wills count bad what I think good?
No, I am that I am, and they that level
At my abuses reckon up their own:
I may be straight, though they themselves be bevel;
By their rank thoughts my deeds must not be shown;
Unless this general evil they maintain,
All men are bad and in their badness reign.

121

Mai bine-i rău să fii, ca rău privit,
Cînd, fără-a fi, te-acuză toţi că eşti;
Un farmec piere, cînd l-au cîntărit
Cei ce te văd, nu tu care-l trăieşti.
De ce priviri haine şi stricate
Îmi ies în calea sîngelui vioi,
Iar păcătoşii-mi caută păcate,
Cînd ei, în ce mi-e sacru, văd noroi?
Nu! Sînt ce sînt! Iar cei ce-mi ţin măsura
Greşelilor, din înşişi ei învaţă;
Eu pot sta drept, lor strîmbă li-i statura;
Nu minţi murdare-mi cate la viaţă!
Sau, după ei, e-o boală-a lumii-ntregi,
Şi toţi sînt răi, şi-n răul lor îs regi.

*

(*T.B.*)

Mai bine-i a fi rău decît zis rău
Cînd, făr' a fi, că eşti îţi spune-o lume;
Plăcerea piere cînd nu simţul tău
Ci ochi străini o cîntăresc anume.
De ce inşi falşi, cu ochi corupţi de viţii,
Salută sîngele ce-mi zburdă-n vine?
De ce greşeala mi-o pîndesc greşiţii
Spunînd că-i rău ce socotesc că-i bine?
Nu! sînt ce sînt! Ei, cei ce-n duşmănie
Îmi văd păcatul ca pe-al lor; măcar
Eu pot fi drept, ei pot doar strîmbi să fie;
Deci să n-apar în gîndul lor murdar!
Dar după ei, e-un rău al lumii-ntregi
Şi toţi sînt răi şi peste rău sînt regi.

*

(*N.Ch.*)

Decît ţinut de rău, fii rău mai bine
Cînd eşti mustrat c-ai fi, deşi nu eşti
Şi pierzi de teama bîrfelor străine,
Desfături jinduite şi fireşti;
De ce viclenii ochi ai lumii rele
Să-mi iscodească sîngele iubeţ?
Sau slabi pîndari ai slăbiciunii mele
Să vază slut ce eu socot de preţ?
Nu! Sînt ce sînt; şi hulitorii mei
Cu paiul meu măsoară-şi lunga bîrnă;
Eu calc drum drept, anapoda merg ei;
De-al lor gînd putred fapta-mi nu atîrnă...
Căci n-am să-i cred că-n lume-s doar păcate
Şi oameni răi, domnind prin răutate.

(*T.D.*)

122

Thy gift, thy tables, are within my brain
Full character'd with lasting memory,
Which shall above that idle rank remain,
Beyond all date, even to eternity:
Or, at the least, so long as brain and heart
Have faculty by nature to subsist;
Till each to razed oblivion yield his part
Of thee, thy record never can be miss'd.
That poor retention could not so much hold,
Nor need I tallies thy dear love to score;
Therefore to give them from me was I bold,
To trust those tables that receive thee more:
To keep an adjunct to remember thee
Were to import forgetfulness in me.

122

Caietul, dar al tău, îl port în minte,
Gravat în a memoriei durată,
Şi-o sta, tot viu, dincolo de cuvinte,
Iar timpul n-o să-l şteargă niciodată,
Sau, cel puţin, cît inimă şi gînd
Prin harul firii încă mai viază;
Căci partea lor din tine, pînă cînd
N-o dau uitării, faima ta veghează.
Cum, bieţii, nu ţin multe în păstrare,
Iar pe răboj iubirea n-o-ncrestez,
Mă rup de ei, şi dau mai mult crezare
Acestor pagini, mai bogate-n miez.
    Să ţin vreun semn spre-a-mi aminti de tine
    Ar însemna să chem uitarea-n mine.

(*T.B.*)

*

Păstrez albumul, darul tău, sub frunte
Gravat în amintirea care poate
Mai mult ca slova Timpul să-l înfrunte
Şi chiar noianul de eternitate,
Sau, cel puţin, cît vor trăi sub stele
Prin vrerea Firii, inimă şi gînd;
Cît timp uitarea nu te-a şters din ele
Nu vei pleca din amintiri nicicînd.
Cum un album reţine prea puţine
Şi-amorul pe răboj nu mi-l crestez,
De ei mă las, că-n amintiri mai bine
Gravat rămîne al iubirii crez.
    Să-l ţin, de tine-aminte să-mi aduc,
    Ar fi s-arăt că-ncep să fiu uituc.

(*N.Ch.*)

*

*

În creieri port caietul ce mi-ai dat,
Gravat în amintiri stăruitoare
Ce, peste slova şubredă, străbat
Din veac în veac, spre veşnicia mare;
Sau, baremi, cît au inima şi gîndul
Puteri fireşti să dăinuie, şi pînă
Ţi-l pierde-vor, uitării întorcîndu-l,
Viu chipul tău în ele-o să rămînă;
Şi nici n-ar ţine-atît ăst biet caiet,
Iar de răboj iubirea lipsă n-are,
Încît să-l zvîrl cutèz şi mă-ncumèt
A-ţi fi o carte mai cuprinzătoare.
Căci bizuind în el ca să-mi aduc
De tine-aminte, m-aş vădi uituc.

(*T.D.*)

*

Ţin filele de tine scrise-n minte
Cu litere fierbinţi, de neuitare,
Ce-s mai presus de slova mea cuminte
Cu care-nfrunt eternităţi şi zare.
Sau le voi ţine-n inimă şi-n fapte,
Ştiindu-le dăinuitoarea fire
Nicicînd pierdute-n risipiri şi noapte
Şi pururi rămînînd în amintire?
Memoria-mi în prăfuita-i rază
Doar scrisa ta întreagă o reţine
Şi dragostea-n răboj nu şi-o crestează,
Ea crede doar cuvîntul de la tine.
Printr-un alt semn la mine să te-aduc?
Aş fi ca altul nimenea, uituc...

(*Gh.T.*)

*

*

Albumul, darul rău, e de prisos;
În mintea mea ți-e chipul dăltuit
Mult dincolo de slove – luminos,
El o să dăinuie nețărmurit,
Sau, cel puțin, cît inima va bate
Și-n cuget se va-nfiripa un gînd.
Pîn' ce uitarea o să șteargă toate,
Din amintirea-mi n-ai să pleci nicicînd.
Ce poate să păstreze un album?
Iubirea pe răboj cum s-o însemn?
Mai mult cuprinde sufletul, oricum,
Decît acest al grijii tale semn.
    Primindu-l întru amintirea ta,
    Mă tem că prea curînd te voi uita.

(L.L.)

123

No, Time, thou shalt not boast that I do change:
Thy pyramids built up with newer might
To me are nothing novel, nothing strange;
They are but dressings of a former sight.
Our dates are brief, and therefore we admire
What thou dost foist upon us that is old;
And rather make them born to our desire
Than think that we before have heard them told.
Thy registers and thee I both defy,
Not wondering at the present nor the past,
For thy records and what we see doth lie,
Made more or less by thy continual haste.
This I do vow, and this shall ever be,
I will be true, despite thy scythe and thee.

123

Nu, Timp, nu te făli că m-am schimbat:
De-nalţi noi piramide, mai enorme,
Nu-mi spun nimica nou, nimic ciudat;
Doar haine sînt pe-mbătrînite forme.
Trăim puţin, de-aceea omu-admiră
Ce-i dai, viclean, şi-s lucruri învechite;
Le ia drept vise ce i se-mpliniră,
Uitînd că le ştia din auzite.
Eu te desfid, cu tot ce-aduci aminte;
Prezent, trecut, nu-mi lasă vreo icoană:
Tot ce evoci şi-avem în faţă, minte,
Căci, mai pe toate, le creezi din goană.
    Dar eu mă leg să fiu, şi-n veci voi fi
    Un adevăr, chiar de mă vei cosi.

(*T.B.*)

*

Nu, Timp, să nu te-ngîmfi că m-am schimbat:
A tale tot mai nalte piramide
Nici noi nu-mi sînt, nici lucru prea ciudat,
Ci numai vechi privelişti primenite.
Ni-s anii scurţi, încît privim cuminţi
Cum iar ne-nşeli cu basme bătrîneşti,
Şi parcă-s ale noastre năzuinţi
Iar nu ştiute nouă vechi poveşti...
Pe tine şi ceaslovul tău vă-nfrunt,
Ce-a fost, ce este nu-mi stîrnesc mirare,
Căci tot ce scrii şi-arăţi minciună sînt,
Scăzînd, crescînd în veşnica-ţi cursoare.
    Jur, dar, că pururi neschimbat voi sta
    În ciuda coasei tale şi a ta!

(*T.D.*)

*

O, nu, să nu te lauzi că mă schimb
Zidindu-ţi piramide şi oprelişti
Ce mie-mi par, străluminate timp,
Veşmîntul doar, al unei vechi privelişti!
Noi dăinuim puţin şi tu ascunzi
În umbre noi conture-mbătrînite,
Le credem rod al propriilor frunţi
Visate şi abia întrezărite...
Hrisoavele-ţi desfid şi nu mă mir
De ce-i prezent şi care ni-i trecutul,
Ţi-s amintirile un cimitir
În care-ţi modelezi în grabă lutul.
    Aceasta-ţi jur, la tristele-ţi petreceri:
    Om al credinţei sînt chiar de mă seceri!

(*Gh.T.*)

124

If my dear love were but the child of state,
It might for Fortune's bastard be unfather'd,
As subject to Time's love or to Time's hate,
Weeds among weeds, or flowers with flowers gather'd
No, it was builded far from accident;
It suffers not in smiling pomp, nor falls
Under the blow of thralled discontent,
Whereto the inviting time our fashion calls:
It fears not policy, that heretic,
Which works on leases of short number'd hours,
But all alone stands hugely politic,
That it nor grows with heat nor drowns with showers.
To this I witness call the fools of time,
Which die for goodness, who have lived for crime.

124

De-ar fi cel drag doar os de domn şi-atît,
Ar fi bastard al Sorţii, uneori
Iubit de Timp şi alteori urît,
Boz între bozi şi floare între flori.
Nu-i! A crescut departe de-ntîmplare,
De vesela trufie; nu se teme
De vrajbele slugarnice pe care
Ca modă le-a impus a noastră vreme.
Nu-l sperie politica, eres
Ce trage sforile-ntr-un ceas, ca-n joacă,
Ci singur stă şi cugetu-i ales
Dogori nu-l cresc, nici ploi nu îl îneacă.
Ai Vremii proşti sînt martori spusei mele:
Mor pentru bine şi-au trăit în rele.

(*N.Ch.*)

*

*

De-ar fi iubirea-mi doar a slavei pruncă,
Ar fi bastardul Soartei, fără tată,
Pe care Ceasul, bun sau rău, l-aruncă
În ierbi sau flori, crescînd cu ele-odată.
Nu, n-am întemeiat-o pe-ntîmplare,
De-aristocratul rînjet nu-i jignită,
Nici n-o abat dihoniile care
Sînt vremii mele modă şi ispită.
Politica (această eretìcă
Silind la trebi în scurtul său soroc)
Pe ea – prevăzătoarea – n-o înfrică:
N-o-neacă ploi, nici àrşiţe n-o coc.
    Mi-s martori toţi ai Vremii măscărici:
    În viaţă – gîzi, la moarte – mucenici.

(*T.D.*)

*

De-ar fi amoru-mi doar un fiu de rege,
Bastard ar fi, la soartă cerşetor;
În slavă pus, sau frînt de-a Vremii lege,
Spin între spini, sau floare între flori.
O, nu, ferit e-amoru-mi de-orice silă.
De pompa zîmbitoare neajuns,
Nici de cîrtirea curţii prea servilă
De-a cărei modă timpul ni-i pătruns.
Politica eretică n-o teme,
Care-n urzeli de-un ceas lucrarea-şi trece,
Ci singur urcă-n sferele supreme, –
Văpăi nu-l cresc; ploi nu pot să-l înece.
    Nebunii vremii-ntr-astea-mi sînt chezaşi, –
    Ce-s buni doar morţi; şi-n viaţă, ucigaşi.

(*T.Gh.*)

*

*

Iubirea de mi-ar fi vlăstar domnesc,
Bastard al soartei poate i-ar fi starea,
Urît de timp şi ţinut drag; cum cresc
Spinii-ntre spini şi între ierburi, floarea.
Pe ea nu întîmplarea o zidi,
Surîzătorul fast ea nu-l îndură,
Nu-şi trece vremea-n laudăroşii
Chiar dacă moda către ele-o fură.
Politiceasca erezie nu
Îi dijmuieşte clipele curate,
Iubirea ei ce din iubiri crescu
Nu piere-n arşiţi, nici sub ploi nu cade.
    Nebunii fie-mi martorii, cuminţii
    Trăiesc nelegiuit şi mor ca sfinţii.

(*Gh.T.*)

125

Were 't aught to me I bore the canopy,
With my extern the outward honouring,
Or laid great bases for eternity,
Which prove more short than waste or ruining?
Have I not seen dwellers on form and favour
Lose all, and more, by paying too much rent,
For compound sweet foregoing simple savour,
Pitiful thrivers, in their gazing spent?
No, let me be obsequious in thy heart,
And take thou my oblation, poor but free,
Which is not mix'd with seconds, knows no art,
But mutual render, only me for thee.
Hence, thou suborn'd informer! a true soul
When most impeach'd stands least in thy control.

125

La ce să-nalţ un baldachin, prin care
Cinstesc pe dinafară ce-i afară,
Sau temelii să-aşez, nepieritoare,
Ce mai curînd ca pleava au să piară?
Au n-am văzut cum cei în rang şi falǎ
Pierd tot, ba au dobîndă de plătit,
Că-au dat pe-un dulce prînz a lor tihneală,
Cîştig de plîns, cu ochii cheltuit?
Nu, lauda în suflet ţi-o voi scrie:
Ia-l, mic dar liber, ăst prinos al meu:
E fără ţeluri: arta cîtă-o ştie,
E dăruirea: ţie, numai eu.
    Fugi, pîră falsă! Sufletul curat,
    Cînd îl ataci mai aprig, ţi-a scăpat.

(*T.B.*)

*

*

La ce să stau cu baldachinu-n spate
Cînd doar ce-i dinafară are vază,
Sau să durez pentru eternitate
Un postament ce prea puţin durează?
Au n-am văzut cum cei cu fală mare
Pierd tot, ba chiar mai mult, plătind profit
Dulcegăriei fără de savoare,
Cîştig milog, cu ochii irosit?
Nu! Serv să-ţi fiu, al inimii, primeşte
Smerita dar cinstita jertfă-a mea;
Nu-nşală, n-are ţel: se dăruieşte,
În schimb, în inimă doar eu voi sta.
În lături, delatori! Un om curat
Dacă-i lovit, mai sus s-a înălţat.

(*N.Ch.*)

*

La ce-ar sluji să-ţi port pologul ţie,
Imaginea cinstindu-ţi prin imagini,
Sau „temelii să-mplînt pentru vecie",
Ce s-ar vădi netrainice paragini?
Au nu văz cîţi, pe fasturi şi favor
Plătind pierd tot ce au, ba mai mult încă,
Şi fel ales (nu hrană simplă) vor:
Biet praznic ce cu ochii se mănîncă?...
Eu inimei din tine mă închin,
Primeşte-mi, deci, prinosul meu curat,
Neprefăcut, deşi de preţ puţin,
Ca semn că unul celuilalt ne-am dat:
Fugi, martor strîmb! Un cuget drept, cu-atît
Mai greu l-învingi, cu cît e mai pîrît.

(*T.D.*)

*

*

La ce să mă întind sub baldachin,
Ce sînt onoarea, fastul şi risipa
Cînd temelii am aşezat, deplin
Cu mai puţină viaţă decît clipa?
Pe robii graţiei eu i-am văzut
Plătind cu cele mai de preţ odoare
Duhul parfumului contrafăcut,
Vrednici de plîns, robiţi de contemplare.
Smerenia mi-o lasă, sfînt alint,
Primeşti ofranda inimii, săracă
Dar liberă? Acum a ta o simt,
Singură vrea în pieptul tău să treacă!
    Fugi, mincinosule, n-ai să păstrezi
    Ce, fără de prihană, întinezi!

(Gh.T.)

126

O thou, my lovely boy, who in thy power
Dost hold Time's fickle glass, his sickle hour;
Who hast by waning grown, and therein show'st
Thy lovers withering as thy sweet self grow'st;
If Nature, sovereign mistress over wrack,
As thou goest onwards, still will pluck thee back,
She keeps thee to this purpose, that her skill
May time disgrace and wretched minutes kill.
Yet fear her, O thou minion of her pleasure!
She may detain, but not still keep, her treasure:
Her audit, though delay'd, answer'd must be,
And her quietus is to render thee.

126

O, tînărul meu falnic, ce supui
Clepsidra Timpului şi coasa lui,
Tu peste-apusul vieţii te înalţi
Tot tînăr, nu pălind ca toţi ceilalţi.
Cînd Firea (pustiirilor crăiasă)
Din mers te-ntoarce, te salvează ca să
Îşi bată joc de Timp şi să omoare
Mişelnicia clipelor fugare.
Deşi îi eşti pe plac, să stai de pază!
Ea strînge-averi dar nu le şi păstrează.
    Chiar de-o amînă, Soarta-n loc n-o ţine
    Şi scapă-napoindu-te pe tine.

(*N.Ch.*)

*

O, fătul meu frumos, cel ce supui
Şi Timpul şi clepsidra – coasa lui –,
Şi-arăţi, cînd din amurgul tău te nalţi,
Cu-atît mai verde-n toamna celorlalţi,
Vezi tu; cînd Firea, aprigă monarcă,
Tot vrea din drumul tău să te întoarcă,
Păstrîndu-te dă semn că se-ncumete
Să-nfrîngă Timpul, clipele proclete...
Ea vistier îţi e, dar nu pe veci!
Tu, răzgîiatul ei, te teme deci:
    Chiar dacă e tîrziu sorocul, ea
    Pînă la urmă tot o să te dea.

(*T.D.*)

127

In the old age black was not counted fair,
Or if it were, it bore not beauty's name;
Bur now is black beauty's successive heir,
And beauty slander'd with a bastard shame:
For since each hand hath put on nature's power,
Fairing the foul with art's false borrow'd face,
Sweet beauty hath no name, no holy bower,
But is profaned, if not lives in disgrace.
Therefore my mistress' eyes are raven black,
Her eyes so suited, and they mourners seem
At such who, not born fair, no beauty lack,
Sland'ring creation with a false esteem:
Yet so they mourn, becoming of their woe,
That every tongue says beauty should look so.

127

Pe vremuri, negricioşii n-aveau preţ.
Frumoşi chiar, n-aveai chip frumoşi a-i ţine.
Dar azi, cei oacheşi trec drept frumuseţi,
Şi dalba frumuseţe-o văd ruşine.
De cînd ia mîna sarcinile firii
Şi dresuri urîciunii mască-i pun,
E frumuseţea roabă sclivisirii,
Trăind dezonorată şi-n surghiun.
De-aceea dragei mele i-s tăciune
Şi ochii şi sprîncenele, jelind
Femeile ce-azvîrl pe creaţiune
Ocara vinei de-a se fi boind.
Dar chiar în doliu, doliul îi stă bine.
Că asta-i frumuseţea – spune-oricine.

(*I.F.*)

*

*

Ieri, nu treceau drept mîndre cele smede;
Frumoase chiar, n-aveau acest renume.
Azi, negrul e-al frumosului erede
Iar dalbului îi spun bastard, anume.
De cînd uzurpă-al Firii har oricare
Şi chipul slut frumos prin fard devine,
Nici nume, nici iatac frumosul n-are
Ci, pîngărit, trăieşte în ruşine.
De-aceea-s negri ochii Doamnei mele
Şi-i sînt sprîncenele în strai cernit:
Jelesc că nefrumoasele, să-nşele
Creaţiunea, s-au sulemenit.
    Deşi-s cerniţi, toţi spun şi au dreptate
    C-aşa Frumosul trebuie s-arate.

(*N.Ch.*)

*

Pe vremuri părul negru n-avea preţ,
Obrazul smead frumoasei nu-i sta bine;
Ci azi doar cele oacheşe-s mîndreţi,
Şi frumuseţea blondă-i de ruşine.
De cînd cu mîna-i omul schimbă Firea,
Dînd hîdei farmec fals prin suliman,
Nici nume nu-şi mai află nicăirea
Preadulcea frumuseţe, nici liman.
De-aceea sînt, sub negre-corb sprîncene,
Ai Doamnei mele ochi în doliu parcă,
Jelind atîtea smeade cosînzene
Ce Faţa să şi-o măsluie încearcă...
    Dar, chiar cerniţi, ei tuturora par
    Al frumuseţii unic îndreptar

(*T.D.*)

*

*

În vremuri de demult, femeia brună,
Frumoasă chiar, disprețul îl stîrnea,
Azi negrul moștenește o cunună
Pe care frumuseții vechi i-o ia.
Dar de cînd mîna dobîndește chipul
De-a-mpodobi cu dresuri chipul slut,
Se trece frumusețea ca nisipul
Și-i pîngărită-n cuibu-i neștiut.
De-aceea-s negri ochii Doamnei mele
Cu-nlăcrimate dolii însoțiți
Plîngîndu-le, se vede, pe acele
Cu ochi de sulimanuri zugrăviți.
    Și-așa cum sînt, tristeți cînd le încearcă
    Ele sînt însăși frumusețea, parcă...

(*Gh.T.*)

128

How oft, when thou, my music, music play'st
Upon that blessed wood whose motion sounds
With thy sweet fingers, whom thou gently sway'st
The wiry concord that mine ear confounds,
Do I envy those jacks that nimble leap
To kiss the tender inward of thy hand,
Whilst my poor lips, which should that harvest reap,
At the wood's boldness by thee blushing stand!
To be so tickled, they would change their state
And situation with those dancing chips,
O'er whom thy fingers walk with gentle gait,
Making dead wood more bless'd than living lips.
Since saucy jacks so happy are in this,
Give them thy fingers, me thy lips to kiss.

128

Ce-adeseori, cînd prinzi să-ţi plimbi pe clape
Tu, muzica mea, degetele-uşoare
Ce lemnului fac tremurul să-i scape
Şi-n corzi trimit acorduri de-ncîntare,
Eu fildeşul li-l pizmui, că din palmă
Sărut culege fără de sfială,
Cît gura-mi, ce-a rîvnit culesul, calmă
De-o parte stă roşind de-aşa-ndrăzneală.
Ard buzele-mi cu clapele să schimbe,
Asupră-şi luînd baletul scîndurelei
Pe care mîna-ţi cînd o să se plimbe
Să-ţi soarbă fericite boarea pielei.
    Dar ca să nu-ntristăm claviatura
    Dă-ţi degetele ei, şi mie gura.

(*I.F.*)

*

*

De cîte ori, o, muzică, de-mi cînţi,
Şi-n tremur, lemnul, fericit, îţi sună
Sub deget, sau cînd galeş îmi frămînţi
Acorduri dulci auzului, pe strună,
Eu pizmui clapa, ce, săltînd ales,
Săruturi bea din palma adorată,
Iar gura mea, rîvnind acel cules,
De-al lemnului curaj roşeşte toată.
Ca s-o alinţi la fel, ar face schimb
De loc şi rol cu mica cioplitură,
Pe care gingaş degetul ţi-l plimbi,
Sfinţind mai mult un lemn decît o gură.
Spre a nu lua a clapei bucurie,
Ei degetul i-l dă, sărutul mie.

(*T.B.*)

*

Tu, Cîntul meu! cînd cînţi, şi lemnul sfînt
Sub degete blajine-l înfiori
Mînînd sonorul corzilor frămînt
Spre-auzu-mi uluit, de-atîtea ori.
Privesc acele clape iuţi cu jind
Cum podul moale-al palmei ţi-l sărută
În timp ce biată gura mea, roşind
De cît cutează lemnul, rabdă mută.
Ca să-mi dezmierzi şi buzele la fel,
Aş face schimb cu ţandăra zglobie
Pe care mîna zburdă uşurel:
Lemn mort, mai norocos ca buza-mi vie...
Un deget, clapei (obrăznicătura)
Dă-i să-ţi sărute; mie-ntinde-mi gura.

(*T.D.*)

*

*

Tot mai ades m-alintă muzici grave
Mişcînd în lemnul fericit o strună
Vibrată lin, de degete suave
Ce armonii metalice adună.
Mici clape diavoleşti care în jocul
Voios stîrnit de-al muzicii alint
Să îţi sărute palma, au norocul
În timp ce eu, sărmanul, ars de jind,
Aş vrea să-mi schimb azi buzele, cu lemnul
Acelor ţăndări peste care, blînd,
Coboară mîna dulce, eu, nedemnul
Ce gura vie pe lemn mort o vînd...
Primească-ţi mîinile claviatura
Iar mie dăruie-mi sărutul, gura.

(*Gh.T.*)

129

The expense of spirit in a waste of shame
Is lust in action; and till action, lust
Is perjured, murderous, bloody, full of blame,
Savage, extreme, rude, cruel, not to trust;
Enjoy'd no sooner but despised straight;
Past reason hunted; and no sooner had,
Past reason hated, as a swallow'd bait,
On purpose laid to make the taker mad:
Mad in pursuit, and in possession so;
Had, having, and in quest to have, extreme;
A bliss in proof, and proved, a very woe;
Before, a joy proposed; behind, a dream.
All this the world well knows; yet none knows well
To shun the heaven that leads men to this hell.

129

O viaţă vlăguită în ruşine
E-n fapt desfrîu; dar pînă fapt să fie,
Desfrîul e sperjur, brutal, hain e,
Feroce, ucigaş, făr' omenie.
Abia îl guşti şi-ndată-ţi face greaţă;
Smintit îl urmăreşti şi, de-l apuci,
Smintit îl şi urăşti, cum cei ce-nhaţă
Momeala care-i face mai năuci.
Nebun l-alergi, nebun cînd se supune;
Năvalnic l-ai avut, îl ai, îl vrei...
E bun, cînd guşti; gustat, e-amărăciune:
Minune-ntîi, apoi nici umbra ei.
Toţi ştiu aceasta dar cu toţii cad:
Nu ştiu feri un rai ce-i duce-n iad.

(*N.Ch.*)

*

Desferecat, dezmăţul e-o ruşine
A Minţii, şi-un prăpăd; sub hăţuri, el
E crîncen, ucigaş, sperjur, haìn e,
Sălbatic, aprig, lacom, crud, mişel;
Abia gustîndu-l, iute silă simţi;
Nebun îl jindui, şi de-abia l-apuci
Că-l scuipi scîrbit, de parcă muşti în dinţi
Momeli care pe loc ne fac năuci...
Turbat gonaci, turbezi cînd te-a vînat,
Agaţă,-nhaţă,-adulmecă setos:
Desfăt părelnic, iad adevărat;
Ispită-ntîi; vis, àpoi... Ce folos
Că-l ştim cum e, dar nimeni n-are teamă
De raiul ce spre-acest infern îl cheamă.

(*T.D.*)

130

My mistress' eyes are nothing like the sun;
Coral is far more red than her lips' red:
If snow be white, why then her breasts are dun;
If hairs be wires, black wires grow on her head.
I have seen roses damask'd, red and white,
But no such roses see I in her cheeks;
And in some perfumes is there more delight
Than in the breath that from my mistress reeks.
I love to hear her speak, yet well I know
That music hath a far more pleasing sound:
I grant I never saw a goddess go,
My mistress, when she walks, treads on the ground:
And yet, by heaven, I think my love as rare
As any she belied with false compare.

Nu-s ochii dragei mele stropi de soare
Şi roşul gurii ei nu-i de coral.
De-i albă neaua, sînu-i oacheş pare
Şi negrul păr i-e ca o sîrmă-n val.
Ştiu roze albe, ştiu şi roze roşii,
Dar nu-i socot obrajii trandafiri
Şi-s bàlsamuri mai dulci să le miroşi
Decît e boarea-ntregei sale firi.
Îmi place s-o aud, deşi plăcut
Mai mult mi-e zvonul muzicilor, parcă,
Eu mers de zînă încă n-am văzut,
Dar doamna mea e clar că-n ţărnă calcă.
Şi, totuşi, eu o cred la fel de rară
Cum spun şi cei ce mint cînd o compară.

(I.F.)

*

Ai doamnei ochi nu seamănă a soare;
Coralu-ntrece roşul gurii sale;
Omătu-i alb, ea sîni ca bronzul are;
Pe creştet sîrmă neagră, nu păr moale.
Ştiu roze albe, roşii, de Damasc,
Dar pe-al ei chip nici una nu-i din ele;
Şi sînt parfumuri ce delicii nasc
Mai dulci ca răsuflarea doamnei mele.
Îmi place glasul ei, dar ştiu, fireşte,
Că-i mai suav al muzicii descînt;
Eu n-am văzut vreo zînă cum păşeşte:
Cînd umblă, doamna-mi calcă pe pămînt.
Dar jur, ca ea nici una nu-i mai rară,
Din cîte alţii mincinos compară.

(T.B.)

*

Nu-s ochii Doamnei mele rupţi din soare
Nici roşul gurii nu-i mărgean, fireşte;
Omătu-i alb, ea pieptul smead îl are;
De-i părul sîrmă neagră, sîrmă-i creşte.

Văzui roş-albe roze de Damasc,
Dar nu-s pe chipul ei aşa vopsele;
Şi sînt miresme ce-ncîntare nasc
Mai mult decît suflarea Doamnei mele.
Mi-e drag să o ascult cînd vorbe-ngînă
Deşi-ntr-un cînt mai calde sonuri sînt;
E drept că n-am văzut mergînd vreo zînă,
Dar ea, cînd merge, calcă pe pămînt.
Dar e atît de scumpă, jur! că n-are
Cu cele defăimate-asemănare.

(*N.Ch.*)

*

Nu-s ochii Doamnei mele rupţi din Soare,
Mărgeanul nu-i ca buza ei: roz-veşted;
De-i alb omătul, sînu-i smead îmi pare,
Beteală nu: drot murg îi creşte-n creştet.
Cunosc răsuri de nea, şi stacojii,
Dar nu-s la fel obrajii ei cu ele;
Şi ştiu parfum mai plin de frăgezii
Decît răsuflul gurii Doamnei mele.
Mi-e drag s-ascult rostirea ei, măcar
Că sonuri mult mai dulci în cînturi sînt...
Nu, n-am zărit umblînd zeiţe... dar
Stăpîna mea, ea calcă pe pămînt.
O semui, totuşi, oricărei femei
Cîntate-n false flori de stil, pe zei!

(*T.D.*)

*

În ochii doamnei mele nu e soare,
Şi buzele n-au roşu de mărgean,
De-i albă neaua, negru sînu-i pare,
Şi-i părul de scaieţi noptatec lan.
Ştiu albe, roşii ruje de Damasc,
Obrajii ei n-au rujele acele,
Mirezme ştiu ce-atîta vrajă nasc,
Cum nu-i suflarea gurii doamnei mele.
Deşi cu drag îi desluşesc eu glasul,
Ştiu, mai frumos se-nstrună şi alt cînt,

Nu i-am privit nici unei zee pasul;
Ci doamna-mi calcă trainic pe pămînt.
Pe ceruri, chiar de nu li-e chipul geamăn,
Mi-e doamna, ca şi zeea, fără seamăn.

(*M.M.*)

*

Nu-s ochii dragei mele rupţi din soare.
Mărgeanul e mai roş decît i-e gura.
De-i alb omătul, oacheş sînu-i pare.
Din sîrmă neagră i-e pieptănătura.
Ştiu trandafirii – roşii, albi – dar jur că
Nici unul pe obraji nu-i înfloreşte,
Iar unele mirosuri nu te spurcă
Asemeni gurii ei, care duhneşte!
Îmi place s-o aud, dar ştiu prea bine
Că muzica-i întrece-n farmec glasul.
Nu ştiu cum umblă zînele divine,
Dar draga mea, mergînd, tîrăşte pasul.
Şi totuşi, jur pe cer că se compară
Cu orice frumuseţe, cît de rară!

(*P.S.*)

*

Ai doamnei mele ochi n-aduc a soare;
Coralu-i roş mai roş ca gura ei;
De-i albă neaua, oacheş sînu-i pare;
E sîrmă neagră-n capul dumneaei.
Ştiu roze roşii, albe, de Damasc;
Astfel de roze nu-i acopăr chipul.
Parfumuri ştiu, ce desfătare nasc
Şi-ntrec miasma ce-i respiră trupul.
Mi-e drag să o ascult, ştiu bine, dară,
Că-n muzică e-un mult mai tandru glas;
Zeiţă n-am văzut, păşind, sprinţară;
Apasă greu al doamnei mele pas.
Dar jur, mi-e dragostea la fel de rară
Cum falsă-i cea cu care se compară.

(*M.Angh.I.*)

131

Thou art as tyrannous, so as thou art,
As those whose beauties proudly make them cruel
For well thou know'st to my dear doting heart
Thou art the fairest and most precious jewel.
Yet, in good faith, some say that thee behold,
Thy face hath not the power to make love groan:
To say they err I dare not be so bold,
Although I swear it to myself alone.
And to be sure that is not false I swear,
A thousand groans, but thinking on thy face,
One on another's neck, do witness bear
Thy black is fairest in my judgement's place.
In nothing art thou black save in thy deeds,
And thence this slander, as I think, proceeds.

131

Aşa cum eşti, despot eşti, ca şi cele
Ce-şi iau cruzimea din a lor splendoare;
Doar bine ştii că-n gîndurile mele
Eşti perla cea mai mîndă de sub soare.
Zic totuşi unii, cînd te văd, că n-are
Cu ce să-mi stoarcă faţa ta suspine;
Că ei greşesc, mă tem să le-o spun tare,
Deşi mi-o jur, cînd singur sînt cu mine.
Spre-a dovedi că nu jur strîmb, o mie
De gemete, de cum îmi vin în minte,
Scot unul după altul mărturie
Că neagra-ţi frumuseţe-mi stă-nainte.
    La fapte doar eşti neagră, şi din ele
    Cred eu că-ţi ies în lume vorbe rele.

(*T.B.*)

*

Aşa cum eşti, eşti crudă cum sînt toate
Cînd spre cruzime nuri trufaşi le-mbie,
Dar ştii că minţii mele-nflăcărate
Îi eşti cea mai de preţ bijuterie.
Creduli, spun cei ce numai te-au văzut
Că nu poţi stoarce dragostei suspine;
Ne-avînd curaj, în faţa lor stam mut
Deşi juram că nu e drept, în mine.
Spre-a-ţi dovedi că nu te mint jurînd
Chem chipul tău în mine şi, grămadă,
Vin mii de vaiete, vădind că-n gînd
Mai luminoasă-i frumuseţea-ţi smeadă.
    Nimic n-ai negru, numai felul tău;
    De-aceea, cred, toţi te vorbesc de rău.

(*N.Ch.*)

*

Asemeni frumuseţilor trufaşe,
Despotică şi tu eşti, pe cînd eu
Te-alint cu tandre cîntece gingaşe,
Viu giuvaer te cred, sclipind mereu.
Şi totuşi, unii cred că n-ai putere
Să îmi aduci al dragostei noroc,
Întîrzii să-i contest dar în tăcere
Strîmbul lor gînd cu silă mi-l evoc.
Spre-a-mi dovedi că nu mă mint, întreagă,
Căldura vocii, geamătul, ţi-nchin:
Mi-e dragă frumuseţea ta cea neagră
O spune-n locu-mi fiece suspin.
    La fapte neagră eşti, fără tăgadă,
    Ponegritorilor, prea dulce pradă...

(*Gh.T.*)

132

Thine eyes I love, and they, as pitying me,
Knowing thy heart torments me with disdain,
Have put on black and loving mourners be,
Looking with pretty ruth upon my pain.
And truly not the morning sun of heaven
Better becomes the gray cheeks of the east,
Nor that full star that ushers in the even
Doth half that glory to the sober west,
As those two mourning eyes become thy face:
O! let it then as well beseem thy heart
To mourn for me, since mourning doth thee grace,
And suit thy pity like in every part.
Then will I swear beauty herself is black,
And all they foul that thy complexion lack.

132

Iubindu-ţi ochii, ei, miloşi, văzînd
Că-s trist cînd rîde inima-ţi de mine,
Ca bocitoarele cernite, blînd
Privesc cu milă bietele-mi suspine.
E drept că nu-i nici soarele-răsare
Pe-obrajii suri ai zării, mai semeţ,
Nici steaua, înserării vestitoare,
Nu face-apusul sobru mai de preţ
Cît cei doi ochi cerniţi ai feţei tale!
O, lasă-ţi inima ca după mine
Să plîngă în cernitul strai de jale,
Că mila-i straiul care-ţi şade bine.
    Jura-voi că frumos şi negru-s gemeni
    Şi că-i urît ce nu îţi este-asemeni!

(N.Ch.)

*

Iubesc duioşii ochii tăi, ce parcă
De mila mea luat-au strai cernit,
Şi cunoscînd cu cît canon mă-ncarcă
Dispreţul tău, ei galeşi m-au privit.
Şi, zău, că nici pe-ai Zorilor obraji
Nu arde-aşa frumos un tînăr soare,
Nici Craiul-Nou, al Înserării paj,
Nu umple-Amurgul sumbru de splendoare
Pe cît aceşti doi ochi cerniţi te prind...
O, pradă îndurării deci te lasă,
Căci pari mai dulce jalea mea jelind,
Şi àstfel eşti întreagă mai frumoasă.
    Mă jur atunci că negrul, doar, stă bine,
    Şi-s hîde toate cîte nu-s ca tine.

(T.D.)

133

Beshrew that heart that makes my heart to groan
For that deep wound it gives my friend and me!
Is 't not enough to torture me alone,
But slave to slavery my sweet'st friend must be?
Me from myself thy cruel eye hath taken,
And my next self thou harder hast engross'd:
Of him, myself, and thee, I am forsaken;
A torment thrice threefold thus to be cross'd.
Prison my heart in thy steel bosom's ward,
But then my friend's heart let my poor heart bail;
Whoe'er keeps me, let my heart be his guard;
Thou canst not then use rigour in my gaol:
And yet thou wilt; for I, being pent in thee,
Perforce am thine, and all that is in me.

133
Blestem simţirii ce simţirea-mi frînge,
Rănindu-mi şi prieten şi pe mine!
N-ajunge eu că-s chinuit la sînge,
Ci şi pe el robiei rob îl ţine?
Crud, ochiul tău mă smulge însumi mie,
Iar eul celălalt mi-l legi mai tare;
Străin i-s lui, ba mie chiar, şi ţie:
Trei răni, dintr-o-ntreită-ncrucişare.
Fă-mi inimii în sînu-ţi închisoare,
Dar inima lui dă-mi-o-n chezăşie;
Eu dacă-s rob, şi-a mea în pază-l are,
Nu mă mai poţi lovi-n a mea chilie;
    Ba poţi, căci eu, întemniţat în tine,
    Îţi aparţin, cu tot ce am în mine.

* *(T.B.)*

O, inimă ce-mi zbuciumi inima
Rănind prietenul ca şi pe mine,
Te blestem! Nu-i de-ajuns tortura mea?
Vrei sclav sclaviei şi pe el a-l ţine?
M-ai smuls din mine însumi cu haine
Priviri; celalt eu însumi l-ai luat.
De el, de mine-s părăsit, de tine;
De trei ori întreit crucificat!
În pieptu-ţi inima-mi s-o-nchizi îţi cer,
Ca inimii din el zălog să-i fie;
Stînd sub zăvor, îi sînt temnicier
Şi-n ocna mea tu n-o să ai tărie.
    Ba o să ai! Fiind închis în tine
    Ţi-s la cherem cu tot ce-mi aparţine.

* *(N.Ch.)*

Procletă fie inima ce-a-mpuns
Cui mi-e prieten inima, şi mie!
Să rabd eu singur cazna nu-i de-ajuns,
M-iei sclav şi pe prieten în sclavie?
Privirea ta cea rea m-a rupt de mine
Şi (mai greu chin!) pe el mi-l furi şi-l duci;
Îl pierd, mă pierd, n-am parte nici de tine:
Trei schingiuiri pe trei cumplite cruci.
Ia-mi inima şi pune-o sub zăvor
În pieptul tău – străjeră lui să-i stea;
Şi astfel, însumi prins şi păzitor,
Tu nu-mi poţi fi călău în ocna mea.
    Dar n-am să-l mîntui: robul tău fiind,
    Mă ţii cu tot ce-n inimă cuprind.

(T.D.)

134

So, now I have confess'd that he is thine,
And I myself am mortgaged to thy will,
Myself I'll forfeit, so that other mine
Thou wilt restore, to be my comfort still:
But thou wilt not, nor he will not be free,
For thou art covetous and he is kind;
He learn'd but surety-like to write for me,
Under that bond that him as fast doth bind.
The statute of thy beauty thou wilt take,
Thou usurer, that putt'st forth all to use,
And sue a friend came debtor for my sake;
So him I lose through my unkind abuse.
Him have I lost; thou hast both him and me:
He pays the whole, and yet am I not free.

134

Cum recunosc acum că el e-al tău
Şi că eu însumi dat zălog ţi-s ţie,
Poţi să mă vinzi în pieţi, ca ăst alt-eu
Spre mîngîierea-mi slobozit să fie.
Dar tu nici gînd să-l laşi; nici el nu vrea.
Căci lacomă-l doreşti, iar el o simte.
Garant mi-a fost doar, poliţi cînd semna:
Azi strîns îl ţii prin aste legăminte.
Dobînda frumuseţii vrei să-ţi iei,
Tu, cămătar ce-ţi scoţi, din tot, folosul,
Şi-amicu-mi dai pe mîini de portărei,
Chezaşul să se-aleagă cu ponosul.
Pe el îl pierd: e-al tău, cum sînt şi eu.
Nu-s liber, chiar de ţi-a plătit din greu.

(*I.F.*)

*

Deci recunosc că el îţi aparţine,
Iar eu zălog sînt în a ta putere;
Mă las vîndut, ca celălalt din mine
Să-mi fie-napoiat spre mîngîiere.
Tu nu-l laşi; liber nu vrea el să fie;
Tu-l sorbi aprins; el e cu vino-ncoace;
El doar chezaş mi-a fost în a subscrie
La acest lanţ, ce rob al tău îl face.
A frumuseţii lege e cu tine,
Tu, cămătar, ce vrei dobînda toată:
El, bun al tău de dragul meu devine,
Şi-l pierd dintr-o greşeală vinovată.
Pe el îl pierd, şi-al tău e, cum sînt eu;
El s-a plătit; eu ţi-s dator mereu.

(*T.B.*)

*

*

Precum ţi-am spus, el este-al tău trofeu,
Eu însumi m-am înzălogit la tine;
Plătind cu mine însumi, celalt eu
Întoarce-mi-l, etern să mă aline.
Nu-i liber că n-o vreţi nici tu, nici el,
Tu eşti prea lacomă şi el prea bun e;
Doar ca prepus al meu şi-a pus pe-acel
Contract sigiliul, care îl supune.
Prin dreptul frumuseţii tale nu-ţi
Uiţi camăta şi uzul ce-ţi revine;
Cel drag îţi e dator şi-l execuţi
Şi prin abuz îl pierd de lîngă mine.
    Eu l-am pierdut, pe ambii ne-ai supus;
    El se plăteşte; liber încă nu-s.

(*N.Ch.*)

*

Mărturisind că el e-al tău, mă dau
Zălog eu însumi şi lăsa-mă-voi
În voia ta, spre-a te-nvoi să-mi iau
Pe celălalt *eu însumi* înapoi.
Dar nu vrei tu; nici el să-l scap nu vrea,
Căci hrăpăreaţă eşti, iar el blajin;
Şi el doar a-ntărit parafa mea
Sub cambii ce legaţi la fel ne ţin...
De camăta frumseţii tale dornic,
Zaraf ciufut, îmi chemi la judecată
Pe un chezaş, ajuns a-ţi fi datornic,
Încît îl pierd din vina mea... Şi iată,
    Eu l-am pierdut; tu pe-amîndoi ne ai;
    El ţi-a plătit, şi slobod nu-s încai...

(*T.D.*)

*

*

Al tău e, recunosc, iar eu, se știe
Voinței tale-s zălogit; eu însumi
Cuvîntu-mi calc chemînd alt chip să-nvie
Și-ntors în mine să-ndulcească plînsu-mi.
Dar tu-l oprești și nici el nu se-arată,
Ești lacomă cu cel deprins, în vreme,
Chezaș să-mi fie și cu-ndatorată,
Robită ție, mîna-i să mă cheme.
Cămătăreasă lacomă, ți-e spornic
Gîndul ce-mi duce prietenu-n osîndă,
Prin judecăți tîrît, îl scoți datornic
De mine-l rupi, ceri dragostei dobîndă!
    Îl pierd, ne pierzi și tu, și bob cu bobul
    Plătește el, iar eu sînt veșnic robul...

(*Gh.T.*)

135

Whoever hath her wish, thou hast thy Will,
And Will to boot, and Will in overplus;
More than enough am I that vex thee still,
To thy sweet will making addition thus.
Wilt thou, whose will is large and spacious,
Not once vouchsafe to hide my will in thine?
Shall will in others seem right gracious,
And in my will no fair acceptance shine?
The sea, all water, yet receives rain still,
And in abundance addeth to his store;
So thou, being rich in Will, add to thy Will
One will of mine, to make thy large Will more.
Let no unkind, no fair beseechers kill;
Think all but one, and me in that one Will.

135

Au toate-un dor, tu pe-al tău *Will* îl ai,
Şi-un *Will* mai mult, şi-un *Will* îţi dă tîrcoale;
Eu sînt în plus, şi totuşi mă ţin scai,
Venind ca un adaos vrerii tale.
Vrei, voia ta fiind încăpătoare,
Să-ascunzi mai des şi vrerea mea-ntr-a ta?
Cînd alte vreri îţi par îmbietoare,
Doar voia mea să n-o poţi saluta?
Cum însăşi marea soarbe ploaia bună,
Şi sporu-i cu belşugu-i şi-l îmbină,
Tu, cu-atîţi *Will*, la *Will* al tău adună
Şi voia mea, să fii de *Will* mai plină.
    Să nu-i tai pe curtenii tăi gentili;
    Din ei fă unul: eu, un singur *Will*.

(*T.B.*)

*

*

Au toate-un dor, tu-l ai pe *Dor* al tău,
Dor berechet şi *Dor* prisositor;
Mai mult decît de-ajuns te sîcîi rău
Venind c-un spor la dulcele tău dor.
Vrei să mă laşi ca-n doru-ţi larg şi mare
S-ascund măcar o dată dorul meu?
Ce, dorul altora mai falnic pare
Ca dorul meu, de mi-l respingi mereu?
Cum apa mării soarbe-a ploii apă
Adăugînd belşug la-mbelşugare,
Tu, cu mult *Dor*, fă-n al tău *Dor* să-ncapă
Un dor al meu, să ai un *Dor* mai mare.
Fereşte-ţi bravii muşterii de greu;
În toţi vezi unul doar: pe *Dor*, că-s eu.

(*N.Ch.*)

*

Ca orice doamnă, tu ai „*Dorul*" tău,
Belşug de *dor*, *dor* mult afar' din cale;
Deci prisosesc şi chiar te sîcîi rău
Cînd vîrf mai pun la *dorul* dumitale.
N-ai vrea, prin vrerea-ţi larg încăpătoare,
Să-mi furişez o dată-n *doru-ţi dorul?*
De ce te-nduplеci altor *doruri* oare
Şi nu-mi deschizi, cînd mor de dor, zăvorul?
Chiar mările, deşi de apă pline,
Iau şi din ploi al avuţiei spor;
La fel, ia tu şi *dorul* meu în tine,
Mărind c-un *Dor* belşugul tău de *dor*.
Să nu spui nu acelor ce te vor:
Îţi dau eu singur *Dorul* tuturor.

(*T.D.*)

*

*

Au toate-un jind, tu-l ai pe-al tău, pe *Will*
Şi alt *Will* de pofte prisosit, te cere,
E-un *Will* pentru oricare şi ostil
Preadulcei linişti, el e numai vrere.
Ai vrea în jindul tău nemărginit
S-adaugi jindul meu, cu-mbelşugare,
Ori jindul altora îngăduit
Îmi lasă jindul fără îndurare?
Cum mările-s sporite de furtuni
Primind şi ploaia-n matcă, revărsată,
Şi tu, atîţia *Will* în *Will* i-aduni
Visez să fii în *Will* şi mai bogată.
  Toţi cîţi sînt *Will* tu jinduie-i mereu
  C-un singur *Will* pentru-al tău *Will*, doar eu...

(*Gh.T.*)

136

If thy soul check thee that I come so near,
Swear to thy blind soul that I was thy Will,
And will, thy soul knows, is admitted there;
Thus far for love, my love-suit, sweet, fulfil.
Will will fulfil the treasure of thy love,
Ay, fill it full with wills, and my will one.
In things of great receipt with ease we prove
Among a number one is reckon'd none:
Then in the number let me pass untold,
Though in thy store's account I one must be;
For nothing hold me, so it please thee hold
That nothing me, a something sweet to thee:
Make but my name thy love, and love that still,
And then thou lovest me, for my name is Will.

136

Cînd sufletul te ceartă că-s cu tine,
Tu jură-i orbului că-s al tău *Will*;
Că doruri vrei oricînd el știe bine,
Deci, scumpo,-amorul împlinește-mi-l.
Ardoarea *Will* o să ți-o umple toată,
Da, vrerea mea ți-o va-mplini cum nime';
Se știe, cînd o curte-i prea umblată,
Că unul e nimic într-o mulțime.
Deci, printre mulți, fă-mi urma să se piardă,
Deși eu am un loc la tine-n ceată;
Drept o nimica ia-mă, dar dezmiardă
În ăst nimic ceva ce te desfată:
 Doar numele cu-amor desfată-mi-l,
 Și-atunci ți-s drag, căci numele mi-e *Will*.

*

(*T.B.*)

Te ceartă sufletul că-ți stau alături?
La orb să-i juri că fost-a al tău *Dor*,
Că știe că pe-un dor tu nu-l înlături;
Amorul, deci, mi-l umple cu amor.
Dorește *Dor*-ul doldora să-ți facă
Al dorurilor cuib, cu dorul lui,
Deși-n ceva în care-ncape-o clacă
Stînd printre mulți, cel singur parcă nu-i.
Să nu mă numeri în a ta grămadă
Deși nu poți din calcul să mă rumpi;
Zi că-s nimic, de-ți place să se creadă
Că-i cineva nimicu-n ochii-ți scumpi.
 Păstrîndu-mi numele-n alintător
 O să-l iubești mereu căci el e *Dor*.

*

(*N.Ch.*)

De-ți faci mustrări că prea mă rabzi aproape
Să juri, duh orb, că *Dorul* tău sînt eu,
Și tu cunoști cît *dor* în tine-ncape;
Plinește-mi dar, dorito, *dorul* meu!
Cu *dorul* meu comornicul de-amoruri
Ți-oi umple ochi, deși de *doruri* plin e...
Cînd locu-i larg, într-un duium de *doruri*;
Un *dor* mai mult e mai-nimic, vezi-bine;
Nenumărat vin deci în cîrd cu toți,
Deși c-un bob tot cresc al tău avut;
Socoate-mă nimic, dacă socoți
Că, și nimic fiind, îți sînt plăcut.
 Iubește-mi numai numele, mereu,
 Și-ți fi-voi drag, căci *Dorul* – *Will* – sînt eu.

(*T.D.*)

137

Thou blind fool, Love, what dost thou to mine eyes,
That they behold, and see not what they see?
They know what beauty is, see where it lies,
Yet what the best is take the worst to be.
If eyes, corrupt by over-partial looks,
Be anchor'd in the bay where all men ride,
Why of eyes' falsehood hast thou forged hooks,
Whereto the judgement of my heart is tied?
Why should my heart think that a several plot
Which my heart knows the wide world's common place?
Or mine eyes seeing this, say this is not,
To put fair truth upon so foul a face?
In things right true my heart and eyes have err'd,
And to this false plague are they now transferr'd.

137

Iubire, orb nebun, ce-mi faci cu ochii,
Că se-aţintesc şi nu văd ce privesc?
Ei ştiu ce-i frumuseţea şi-n ce loc îi,
Dar binele în rău îl tălmăcesc.
De i-au corupt priviri părtinitoare
Şi-au pescuit în golfuri cu-mbulzeală,
Cîrlig de ce-ţi faci din a lor trădare,
Să-mi prinzi în el şi-a inimii greşeală?
De ce să creadă ea că-i loc oprit
Un loc ce gloata-ntreagă o adună?
Sau ochiul cum să spună c-a greşit,
Şi nimb curat pe-un chip murdar să pună?
    Virtutea ochi şi inimă-o smintiră,
    Şi-n mlaştina minciunii se-adînciră.

(*T.B.*)

*

Iubire, orb nerod, prin ce mijloace
Faci ochii-mi ce se vede să nu vadă?
Ei ştiu ce-i frumuseţea, unde zace
Dar iau ca bun ce-i rău, căzîndu-i pradă.
Cînd ochii tăi cu uitături viclene
Pătrund în golful plin de lumea toată,
De ce faci căngi dintru perfide gene
Şi-mi prinzi a sufletului judecată?
Să creadă inima că lotul ei
E-un cîmp menit să-l aibă fiecare?
Cu ochii-mi ce nu văd ce văd, tu vrei
Să-mpodobesc o slută-nfăţişare?
    Cînd inimă şi ochi se-nşală rău
    Mă-nfund în al minciunilor bîltău.

(*N.Ch.*)

*

*

Ce mi-ai făcut la ochi, Amòr, orb prost,
Că nici privind nu văd la ce privesc?
Ei știu unde-i frumos, cum e, ce-a fost,
Dar ce-i mai sfînt le pare prea drăcesc.
Părtinitorii ochi dacă se-nșală
Și-au ancorat în golful plin de vele,
Năluca lor de ce o faci momeală
Cu care ùlui simțurile mele?
De ce socot imaș înțărcuit
Un loc ce simt că e obștesc izlaz,
Și pentru ce tăgădui ce-i vădit,
Cercînd să spăl așa pătat obraz?
    Azi inima și ochii rău mă-ndrumă,
    Și pătimesc de a minciunii ciumă.

(T.D.)

*

Ce le faci ochilor, iubire oarbă?
Ei nici măcar nu văd ceea ce văd,
Știu frumusețea ce-i, dar țin de-olaltă
Bine și rău, lumină și prăpăd.
De i-au corupt privirile haine
Priviri ce sînt al necredinței rod
Răsar în golfuri de catarge pline
Inima mea prinzîndu-o-n năvod.
Să fie-acesta locul de-ntîlnire
Al lumii largi, cu-amăgitor nisip,
Sau ochii mei văzîndu-l, cu iubire
Acoperă cu nimb murdarul chip?
    Ochii-amîndoi și inima-mi se lasă
    Într-a minciunii rană noroioasă...

(Gh.T.)

*

*

Iubire, măscărici nătîng şi orb,
Vrăjitu-m-ai tu oare într-atît
Că văd frumosul, dar din ochi nu-l sorb
Şi-n schimb mă-ndrăgostesc de ce-i urît?
Cînd ochii ce văd strîmb sînt ancoraţi
În golful care-i vadul tuturor,
De ce al inimii drum drept l-abaţi
Şi faci momeală din trădarea lor?
Cum vede inima retras umbrar
În ceea ce ea ştie că-i islaz?
Şi ochii – de ce mint şi nu tresar
Împodobind mereu un hîd obraz?
Şi inimă şi ochi m-au înşelat;
În mlaştina minciunilor mă zbat.

(L.L.)

138

When my love swears that she is made of truth,
I do believe her, though I know she lies,
That she might think me some untutor'd youth,
Unlearned in the world's false subtleties.
Thus vainly thinking that she thinks me young,
Although she knows my days are past the best,
Simply I credit her false-speaking tongue:
On both sides thus is simple truth suppress'd.
But wherefore says she not she is unjust?
And wherefore say not I that I am old?
O! love's best habit is in seeming trust,
And age in love loves not to have years told:
Therefore I lie with her, and she with me,
And in our faults by lies we flatter'd be.

138

Cînd draga-mi jură că ea-n veci nu minte,
Îi spun c-o cred, ştiind că m-a minţit,
Ca să mă creadă-un tînăr fără minte
Prin treburile lumii nehîrşit.
Crezînd în van că tînăr ea mă vede
Cînd mie de zenit amiaza-mi trece,
Eu spusa bucuros mă fac a-i crede,
Şi fiecare-n a minţi se-ntrece.
Dar ea, de ce nu-mi spune că mă-nşeală?
Şi eu, de ce n-aş spune că-s bătrîn?
În dragoste-adevărul e-o greşeală
Şi vîrstele secret adînc rămîn.
    Aşa că eu o mint, şi ea pe mine,
    Să ne simţim, minţindu-ne, mai bine.

(I.F.)

*

Cînd draga-mi jură că ea nu mă minte,
O cred, deşi ştiu bine că mă-nşală,
Ca să mă ia drept un flăcău cuminte,
Străin de-a lumii prefăcută şcoală.
Gîndind în van că tînăr mă socoate,
Deşi ea ştie că-s apus de soare,
Minciunile eu i le-nghit pe toate,
Iar adevărul, între noi, dispare.
De ce nu-mi spune ea că m-amăgeşte,
Iar eu de ce nu-i spun că sînt bătrîn?
O, în amor iluzia domneşte,
Iar anii, cînd iubeşti, ascunşi rămîn.
    Astfel, o mint şi eu, şi ea pe mine,
    Şi vinovaţi, minţind, ne e mai bine.

(T.B.)

*

Cînd draga mea se jură că-i cuminte
O cred, dar știu că doar minciuni îmi spune;
Vreau să mă creadă tînăr fără minte,
Neștiutor de-a lumii-nșelăciune.
Gîndind în van că-mi crede anii tineri,
Deși-mi trădează vîrsta scursă părul,
Înghit orice minciuni fără rețineri
Și amîndoi ascundem adevărul.
De ce nu spune ea că e nedreaptă?
De ce nu-i spun că sînt acum bătrîn?
O, cînd iubești te-ncrezi în orice șoaptă
Și anii scurși nenumărați rămîn!
    O mint pe ea, mă minte ea pe mine
    Și ne simțim, păcătuind, mai bine.

(*N.Ch.*)

*

Ea jură că-i din adevăr, icoană
Și eu o cred, deși minciuna-i simt,
Mă vede june fără de prihană
Neînvățat cu-al lumii veșted jind.
Mă crede tînăr deși bine știe
Că zilele-mi mai bune-mi sînt trecut
Și eu pare s-o cred și-n viclenie
Și-al ei și-al meu ni-i adevărul slut.
Ea tace, mincinoasa. De ce oare
Nu-i spun că sînt bătrîn, cum de-am uitat?
Ești un nărav al dragostei, uitare
A anilor cîți ai cu-adevărat!
    Și-astfel o mint, la rîndu-i și ea minte,
    Minciuna-i dintre vini cea mai cuminte...

(*Gh.T.*)

*

*

Cînd jură că-adevărul îi e ţel,
O cred, deşi ştiu bine că-i minciună:
Închipuie-şi că sînt un tinerel
Neştiutor, naiv, căzut din lună!
Crezînd că ea mă crede tînăr, cînd
Prea bine ştie că-mi albeşte părul,
Pun preţ pe-a ei minciună, cugetînd:
Nici eu nici ea nu spunem adevărul!
De ce mă minte ea? Şi de ce eu
Nu-i spun că sînt bătrîn? Iubirea cată
Să pară altfel decît e, mereu;
Iubind, nu-ţi numeri anii niciodată!
De-aceea eu o mint şi ea mă minte,
Iar dragostea ni-i, astfel, mai fierbinte!

(P.S.)

139

O! call not me to justify the wrong
That thy unkindness lays upon my heart;
Wound me not with thine eye, but with thy tongue;
Use power with power, and slay me not by art.
Tell me thou lovest elsewhere; but in my sight,
Dear heart, forbear to glance thine eye aside:
What need'st thou wound with cunning, when thy might
Is more than my o'erpress'd defence can bide?
Let me excuse thee; ah! my love well knows
Her pretty looks have been mine enemies;
And therefore from my face she turns my foes,
That they elsewhere might dart their injuries:
Yet do not so; but since I am near slain,
Kill me outright with looks, and rid my pain.

139

O, nu dori să scuz că-mi eşti duşmană
Cînd răutatea-ţi inima-mi izbeşte;
Nu ochii, vorba ta să-mi facă rană;
Fii trăsnet cînd ucizi, n-o fă vulpeşte.
Zi-mi că iubeşti aiurea şi-ţi voi cere
În ochi să mi te uiţi şi nu în lături:
De ce perfid să-nţepi cînd ţi-e-n putere,
Eu slab fiind, uşor să mă înlături?
Te apăr: „Ah, iubita-mi ştie bine
Că ochii ei mi-au fost vrăjmaşi de moarte;
Întoarce-acum vrăjmaşii de la mine,
Săgeata lor spre alţii să o poarte".
N-o fă! Acum cînd moartea-mi dă de urmă
Cu fulgerul privirii chinu-mi curmă.

(*N.Ch.*)

*

Nu-mi cere, ah, să spun că merit spinul
Cu care, crudo, inima-mi sfîşii;
Prin grai împroaşcă-ţi, nu din ochi, veninul;
Izbeşte vajnic, nu prin viclenii.
Vesteşte-mi că iubeşti pe altul, dar
Cînd sînt de faţă nu privi aiuri;
De ce împungi pieziş, cînd stăvilar
Prea slab îţi sînt zdrelitele-mi armuri?
Ci tot eu zic: „... iubita ştie ea
Că ochii săi mi-s dùşmani, şi, drept asta,
I-abate pe vrăjmaşi din calea mea,
Încît aiuri să-şi ducă ei năpasta..."
Dar nu, să nu mă cruţi; răpus aproape,
Vreau moartea scurt de chinuri să mă scape.

(*T.D.*)

140

Be wise as thou art cruel; do not press
My tongue-tied patience with too much disdain;
Lest sorrow lend me words, and words express
The manner of my pity-wanting pain.
If I might teach thee wit, better it were,
Though not to love; yet, love, to tell me so;
As testy sick men, when their deaths be near,
No news but health from their physicians know;
For, if I should despair, I should grow mad,
And in my madness might speak ill of thee:
Now this ill-wresting world is grown so bad,
Mad slanderers by mad ears believed be.
That I may not be so, nor thou belied,
Bear thine eyes straight, though thy proud heart go wide.

140

Fii și-nțeleaptă, crudo; nu-mi răpune
Răbdarea mută prin dispreț prea mare;
Să nu-mi dea chinul glas, căci glasu-ar spune
Cît sufăr și ce dor mi-e de-ndurare.
Să pot, te-aș învăța că e mai bine,
Chiar dacă minți, să zici că-mi porți iubire,
Cum de la doctor muribundul ține
Să-audă numai de-nsănătoșire.
Să-mi pierd nădejdea, aș cădea-n sminteală
Și, de smintit, te-aș da bîrfelii pradă;
Și-atît de rea e lumea, că-n sminteală
Smintitul și-ar găsi sminitiți să-l creadă.
    Ca teafăr să rămîn, iar tu curată,
    Dă-mi ochii, dacă inima ți-e dată.

(*T.B.*)

*

Fii înțeleaptă pe cît ești de crudă,
Nu-ți bate joc de muta mea răbdare
Că de-mi dă chinul grai, o să se-audă
Prin glasu-i jalea mea și ce mă doare.
Iubito, iartă-mi sfatul: e mai bine,
Chiar neiubind, să spui că mă iubești:
Cel suferind, cînd moartea-i lîngă sine,
Vrea sănătate de la medic și nu vești.
De-aș dispera, aș 'nebuni și-așa,
Din nebunie te-aș bîrfi, iar unii
Din lumea asta zi de zi mai rea
Vor crede, de-s nebuni, ce-au spus nebunii.
    Să nu smintesc, să nu fii defăimată,
    Privește drept cînd inima strîmb cată.

(*N.Ch.*)

*

Prudentă fii pe cît ești rea; n-asmute
Cu-al tău dispreț tăcuta mea răbdare,
Nu da cuvînt mîhnirilor limbute
Să se îmbrace-n vorbe multe-amare.
Mai bine-ar fi, măcar că nu ți-s drag,
Să spui că-ți sînt – așa te-nvăț să faci;
(Ursuzul bolnav, chiar pe-al morții prag,
Doar bune vești primește de la vraci);
Căci m-aș sminti în deznădejdea mea
Și în sminteala mea huli-te-aș, poate...
Atît s-a înrăit azi lumea rea
Că toți mi-ar crede hulele netoate.
    Ca să nu mint, spre-a nu te mai dezminte,
    Tu, suflet lainic, fii ca mai nainte.

(*T.D.*)

141

In faith, I do not love thee with mine eyes,
For they in thee a thousand errors note;
But 'tis my heart that loves what they despise,
Who, in despite of view, is pleased to dote;
Nor are mine ears with thy tongue's tune delighted;
Nor tender feeling, to base touches prone,
Nor taste, nor smell, desire to be invited
To any sensual feast with thee alone:
But my five wits nor my five senses can
Dissuade one foolish heart from serving thee,
Who leaves unsway'd the likeness of a man,
Thy proud heart's slave and vassal wretch to be:
Only my plague thus far I count my gain,
That she that makes me sin awards me pain.

141

Mă jur, eu nu cu ochii te iubesc,
Căci ei scăderi în tine văd o mie;
Ci inima, cînd ei te osîndesc,
În ciuda lor te vrea la nebunie.
Nici glasul tău urechea nu mi-l cere;
Nici mîna desfrînată-n mîngîieri,
Nici gust, nici nas nu vor să li se-ofere,
Cu tine doar, vreun praznic de plăceri.
Dar cinci minţi şi cinci simţuri nu abat
O inimă nătîngă de la tine,
Ce fugi de-un chip statornic de bărbat,
Cînd inima-ţi vasal şi rob îl ţine.
    Un singur bine aflu-n al meu rău:
    Cea care-mi fu ispită, mi-e călău.

(*T.B.*)

*

Nu ochii-mi te iubesc, pe cinstea mea!
Ei văd în tine-o mie de păcate
Şi te privesc de sus, dar inima,
În ciuda lor, doar pentru tine bate.
La glasul tău auzul nu-mi tresaltă,
Nici mîinii să te pipăie nu-i place,
Nici gust şi nici miros nu-s laolaltă
Cu tine, la ospeţe orgiace.
Cinci duhuri şi cinci simţuri nu-mi pot scoate
Smintita inimă dintr-o robie
Ce face-o umbră dintr-un om, ca-n toate
Şi rob sărman şi biet vasal să-ţi fie.
    Dar văd, cu toate astea,-n chin şi-un bine: –
    Mă-mpingi la rău da'-l ispăşesc prin tine.

(*N.Ch.*)

*

Nu ochii mei te-adoră – nu, pe zei!
Căci ei te văd cu-o mie de păcate;
Ea, inima te preţuie, nu ei,
Şi-n ciuda lor de drag topită bate.
Cu glasul nu-mi dezmierzi urechea mie;
Nici pipăitul – galeş sol obraznic –,
Nici gustul, nici mirosul nu mă-mbie
Să-ncing cu tine-al simţurilor praznic;
Dar simţuri cinci, nici toate cinci virtuţi
Nu pot scăpa din jugul tău pe nimeni,
Cînd nici pe-un biet strigoi de om nu-l cruţi
De-a slugări trufaşei tale inemi...
    Şi cît de dulce chinul meu îmi pare,
    Căci gîde mi-i a mea ispititoare...!

(*T.D.*)

142

Love is my sin, and thy dear virtue hate,
Hate of my sin, grounded on sinful loving:
O! but with mine compare thou thine own state,
And thou shalt find it merits not reproving;
Or, if it do, not from those lips of thine,
That have profaned their scarlet ornaments
And seal'd false bonds of love as oft as mine,
Robb'd others' beds' revenues of their rents.
Be it lawful I love thee, as thou lovest those
Whom thine eyes woo as mine importune thee:
Root pity in thy heart, that, when it grows,
Thy pity may deserve to pitied be.
If thou dost seek to have what thou dost hide,
By self-example mayst thou be denied!

Iubind, sînt rău; tu sfîntă ești prin ură;
Urăști un rău născut de-o rea iubire;
O, judecă-mă după-a ta măsură,
Și n-ai să-mi poți găsi vreo-nvinuire;
Sau de-mi găsești, nu buzele-ți mă-acuze,
Ce, purpura pătîndu-și, sigilară
În fals iubirea, ca a mele buze,
Și bir pe-averi din pat străin luară.
Dă-mi dreptul tău, cînd ție altu-ți place,
Și-l bei cu ochii, și de-ai mei ți-e silă;
Sădește-ți milă-n piept, și, cînd s-o coace,
Să afle mila ta aceeași milă.
Cerînd cîndva ce azi refuzi să dai,
Osîndă-n pilda-ți însăși o să ai.

* (*T.B.*)

Amoru-i vina mea și a ta ură
Virtute-i, căci iubesc nelegiuit.
O, de mă cîntărești cu-a ta măsură
Afla-vei că nu-s demn de osîndit.
Și dacă sînt, nu buzele-ți s-o spună
Căci și-au mînjit podoaba de carmin
Pecetluind, ca mine, o minciună
Furînd uiumul unui pat străin.
E drept să te iubesc cum tu pe cei
Cu ochi ce-i cauți, cînd de-ai mei ți-e silă:
Sădește-ți mila-n piept ca rodul ei
Să-i deie milei tale drept la milă.
De-ai vrea să ai ce-acum ascunzi, cîndva
Refuzul meu urma-va pilda ta.

* (*N.Ch.*)

Întru păcat iubesc; virtutea-ți rară
E că-mi urăști iubirea cu păcat –
Dar starea mea cu-a ta de se măsoară
Vei ști că nu sînt vrednic de mustrat;
Sau dacă sînt, să nu mă cerți cu-o gură
Ai cărei roșii nuri i-ai prihănit,
Și jură strîmb (cît jur și eu) și fură
Merticul altor paturi cuvenit.
Dă-mi drept de-a te iubi, același drept
Cu care sorbi din ochi pe-acei pe care
Î-adori; și milă seamănă-ți în piept
Încît și tu să meriți îndurare.
De vei rîvni ce nu-mi dai azi, ți-o sta
Zăgaz, odată, însăși pilda ta.

(*T.D.*)

143

Lo, as a careful housewife runs to catch
One of her feather'd creatures broke away,
Sets down her babe, and makes all swift dispatch
In pursuit of the thing she would have stay;
Whilst her neglected child holds her in chase,
Cries to catch her whose busy care is bent
To follow that which flies before her face,
Not prizing her poor infant's discontent:
So runn'st thou after that which flies from thee,
Whilst I thy babe chase thee afar behind;
But if thou catch thy hope, turn back to me,
And play the mother's part, kiss me, be kind:
So will I pray that thou mayst have thy Will,
If thou turn back and my loud crying still.

143

Cum gospodina fuga dă să-ntoarne
În bătătură pasărea scăpată,
Şi-şi lasă pruncul drag, uitînd că-i carne
Din carnea ei, şi-aleargă la poiată,
În timp ce pruncul ţipă, dă s-o cheme,
Se ţine după mama ce, sub soare,
Doar de fugara ei mai are vreme
Şi pare de copil nepăsătoare,
Aşa fugi tu spre cel fugit de tine,
Cît eu, copilul, stau uitat, plîngînd.
De prinzi ce-ai urmărit, revin' la mine:
Fii mamă şi sărută-mi fruntea blînd.
Mă rog la ceruri să ţi-l ai pe *Will*
De vrei s-alini din plînset un copil.

(*I.F.*)

*

Vezi, cum aleargă-n sîrg o gospodină,
Se-ntoarne-n ţarc o pasăre hoinară,
Şi-şi pune plodul jos, şi nu se-alină
Cît încă-i orătania pe-afară,
Iar micul, singur, fuge după mamă
Şi plînge s-o ajungă, iar ea toată
E-a păsării în zbor, şi nu ia-n seamă
A pruncului plînsoare disperată,
Aşa fugi tu să-l prinzi pe cel ce zboară,
Iar-eu, cel mic, vreau să te-ajung din urmă;
Dar prada de ţi-o prinzi, te-ntoarce iară
Şi, ca o mamă, plînsul blînd mi-l curmă.
Ruga-mă-voi, ce VREI să poţi avea,
Dacă revii să stîmperi jalea mea.

(*T.B.*)

*

*

Te uită cum nevasta grijulie,
Cînd dintre păsări una-i fuge-afară,
Îşi lasă pruncul jos şi, vijelie,
Goneşte să o prindă pe fugară
În timp ce pruncul părăsit o cheamă
Şi strigă după maică-sa să stea;
Dar ea aleargă, neluînd în seamă
Pe bietul prunc ce plînge după ea.
Aşa fugi tu spre cel fugind de tine
Iar eu, biet prunc, de urma ta mă ţin;
De-l prinzi, cum speri, întoarce-te la mine
Şi ca o mamă linuie-mă lin.
Un *Will* din plin să ai, ruga-mă-voi
De te întorci şi chinul mi-l ogoi.

(*N.Ch.*)

*

Cum gospodina grijnică, zbughind
Să-şi prindă vreo galiţă haihuie,
Îşi lasă pruncul jos dînd zor cu jind
S-o-nşface şi-n poiată s-o încuie,
Iar piciul ei, uitat, o ia la goană
Ţipînd, după osîrdnica sa mamă
Ce-alergă spre-mpenata lighioană,
Nemailuînd sărmanul ţînc în seamă –
La fel alergi spre cel fugit de tine,
Iar eu, biet prunc, în urma ta mă ţin...
Dar, dacă-l prinzi, întoarce-te la mine,
Fii maica mea, sărută-mă blajin;
Să-l ai pe *Will* al tău ruga-mă-voi
Dacă te-ntorni şi plînsul mi-l ogoi.

(*T.D.*)

*

*

Vezi, grijulia soaţă iute-aleargă
Să-şi prindă cea făptură-naripată.
Îşi lasă pruncul jos, degrab' să meargă
Pe urmele-i, s-o-ntoarcă în poiată.
Estimp, uitat, micuţul se repede
Plîngînd, s-o prindă, însă e-n zadar,
Căci ea doar pe fugară o mai vede,
Nesocotind al pruncului amar.
Şi tu alergi să prinzi ce-ţi scapă ţie,
Iar eu, biet prunc, în urma-ţi sînt pierdut.
De prinzi ce speri, întoarce-mi-te mie,
Şi joacă-te de-a mama c-un sărut.
Mă voi ruga să-ţi împlineşti dorinţa,
Ci-ntoarce-te şi-alină-mi suferinţa.

(*G.V.*)

144

Two loves I have of comfort and despair,
Which like two spirits do suggest me still:
The better angel is a man, right fair,
The worser spirit a woman, colour'd ill.
To win me soon to hell, my female evil
Tempteth my better angel from my side,
And would corrupt my saint to be a devil,
Wooing his purity with her foul pride.
And whether that my angel be turn'd fiend
Suspect I may, yet not directly tell;
But being both from me, both to each friend,
I guess one angel in another's hell:
Yet this shall I ne'er know, but live in doubt,
Till my bad angel fire my good one out.

144

Mi-s două dragoste alint şi chin,
Ca două duhuri vin şi-mi cîntă-n strună:
Un înger bun – bărbat cu păr galbìn
Şi-un duh, cel păcătos – femeia brună.
Să mă momească-n iadul ei, cea rea
Îmi duce bunul înger în ispită
Din sfînt să-l facă drac; prin vraja sa
Să-i fie neprihana prihănită.
Că îngerul s-a preschimbat în drac
Doar bănui, dar n-o spun făţiş, încalte,
Că eu departe sînt şi ei se plac...
Deci îngerul e-n iadul celeilalte.
În veci n-oi şti şi dubii mă răpun
Pînă cel rău goni-va-l pe cel bun.

* (*N.Ch.*)

Din două dragosti iau alint şi chin
Ce pururi ca doi genii mă îmbie:
Cel bun e un bărbat bălai, senin,
Cel rău e o femeie tuciurie.
Spre-a mă-mbrînci în iad satana mea
Pe geniul bun ademenitu-mi-l-a,
Şi drac pe sfîntul meu l-ar face ea,
Momindu-i neprihana cu de-a sila.
Că îngerul în diavol s-a schimbat
Nu jur, deşi să bănui pot încalte,
Căci ei se plac, şi eu, aiuri plecat,
Mă tem că el e-n iadul celeilalte.
Cum nu voi şti, în îndoială sînger
Cît nu-l desface duhul rău pe înger.

* (*T.D.*)

Două iubiri în sufletu-mi se bat –
Doi îngeri, între chin şi bucurie;
Întîiul, cel mai bun, e-un blond bărbat,
Al doilea – o femeie tuciurie.
Spre-a mă momi în iad, ea îl atrage
Pe îngerul meu bun, pe care-ar vrea
Să-l pîngărească, pentru a-l preface
În diavol, prin trufia ei cea rea.
Că îngerul e-un demon, nu pot spune,
Deşi înclin s-o cred. Făcînd un salt
Cu gîndul, la cei doi, pot presupune
Că unul e în iadul celuilalt.
Dar cît cel rău nu-l scoate pe cel bun
De-acolo, nu voi şti nicicînd să spun!

(*P.S.*)

145

Those lips that Love's own hand did make
Breathed forth the sound that said 'I hate',
To me that languish'd for her sake:
But when she saw my woeful state,
Straight in her heart did mercy come,
Chiding that tongue that ever sweet
Was used in giving gentle doom;
And taught it thus anew to greet;
'I hate' she alter'd with an end,
That follow'd it as gentle day
Doth follow night, who, like a fiend,
From heaven to hell is flown away;
'I hate' from hate away she threw,
And saved my life, saying 'Not you'.

145

Prin buzele de-Amor sculptate,
Suflarea ei mi-a zis: „simt ură“,
Chiar mie, ce i-s rob în toate;
Dar cînd văzu că plîng de-arsură,
Avu în inimă-ndurare:
Mustrîndu-şi limba, ce-nainte
Sentinţe-mi da măgulitoare,
O învăţă la noi cuvinte;
După „simt ură“, un adaos
Urmă, precum o zi de vis
Urmează nopţii, şi în haos
Cum demoni cad din paradis.
„Simt ură“ se schimbă în bine,
Cînd a mai zis: „nu pentru tine“.

(*T.B.*)

*

Deşi dospite de Amor
Şoptiră buzele-i: „Urăsc!“
Spre mine, înrobitul lor;
Dar cînd văzu că-s trist, firesc,
Din inimă îşi dojeni
Cuvintele ce, dulci cîndva,
Mai blînd ştiau să certe, şi
Altfel să-mi spună le-nvăţa:
„Urăsc!“... dar un final plăcut
Urmă, cum după nopţi se-aştern
Zori noi şi vechii au căzut
Precum Satana în infern.
„Urăsc...“ suna de-acum mai bine,
Salvîndu-mă: „dar nu pe tine“.

(*N.Ch.*)

*

*

De Amor scrise, buzele-i
Îmi şopotiseră: „*Mi-e silă*",
Cînd pătimeam de dorul ei;
Dar mă văzu tînjind, şi milă
Simţit-a-n sînu-i pătrunzînd...
Atunci, mustrîndu-şi dulcea gură
(Ce-ades mă osîndise blînd),
I-a dat o altă-nvăţătură:
Să-ntoarcă vorba „*Silă mi-i...*"
Aşa precum al nopţii hău
Gonit din cer de dulcea zi,
Se-ntoarce-n iad ca Duhul-Rău;
Şi răul s-a schimbat în bine
Cînd a mai spus: „*...dar nu de tine*".

(*T.D.*)

*

Gura de Dragoste sculptată
„Urăsc!" îmi pare că şopteşte.
Primindu-o am jalea toată
Iar ea se-nduplecă, fireşte,
Şi graiu-mi mustră că nu-mi pare
Ca totdeauna, dulce. Blînde
Îşi lasă vorbele să zboare
Şi nu-ncărcate de osînde...
După „Urăsc!" rosti cuvinte
Urmîndu-se, ca ziua, nopţii,
Rostogolind pe trepte sfinte
Un demon în genunea morţii.
„Urăsc!" Un fulger străbătu
Adaosul: „Pe tine nu..."

(*Gh.T.*)

*

*

Cu buzele-i de-Amor create
Îmi spuse, dar, „urăsc“, lovind
În cel ce fără ea nu poate,
Dar cînd văzu că-s trist de jind,
Mi se-arătă îndurătoare.
Mustrîndu-şi limba ce cîndva
Rostea doar blîndă condamnare,
O învăţă să spună-aşa:
„Urăsc!“ ea vorba şi-o-ntregi
Cu altele ce-au însemnat
După-ntuneric iarăşi zi,
Gonind în iad pe necurat.
„Urăsc“, îmi spuse ea şi,-n fine,
Viaţa-mi salvă cu „nu pe tine“!

(G.V.)

146

Poor soul, the centre of my sinful earth,
Fool'd by these rebel powers that thee array,
Why dost thou pine within and suffer dearth,
Painting thy outward walls so costly gay?
Why so large cost, having so short a lease,
Dost thou upon thy fading mansion spend?
Shall worms, inheritors of this excess,
Eat up thy charge? Is this thy body's end?
Then, soul, live thou upon thy servant's loss,
And let that pine to aggravate thy store;
Buy terms divine in selling hours of dross;
Within be fed, without be rich no more:
So shalt thou feed on Death, that feeds on men,
And Death once dead, there's no more dying then.

Biet suflet, miez în josnica-mi plămadă
De lut, izbit de tot ce te-nconjoară,
De ce-ţi laşi sufletul dureri să-l roadă
Dar îţi spoieşti pereţii pe afară?
Dai pentr-o clipă truda-ţi preţioasă
Să-mpodobeşti palatu-n ruinare?
Laşi viermilor averea şi nu-ţi pasă?
Iar trupul tău aşa sfîrşi-va, oare?
Deci, suflete, cît trupul slugă-ţi este
Fă-ţi viaţa, prin risipa-i, mai uşoară:
Dă clipa zgurii pe vecii celeste
Sătul în tine, nu bogat pe-afară.
Hrăniţi pe seama Morţii ce ne-nhaţă
Prin moartea Morţii fi-va numai Viaţă.

* (*N.Ch.*)

Biet suflet – miez al păcătoasei hume –
Cînd răzvrătite volburi te-mpresoară
De ce, tînjind lăuntric, treci prin lume
Spoit aşa de scump pe dinafară?
Trăind puţin, pe slabul tău sălaş
De ce plăteşti un preţ atît de mare?
Belşugul tău vrei viermilor să-l laşi,
Să-l roadă ei? Aşa sfîrşi-vei oare?
Tu, suflet, stoarce vlaga slugii tale
Şi, istovind-o, umple-al tău pătul;
Ia timpul sfînt plătind cu clipe goale;
Flămînd să pari; lăuntric fii sătul.
Deci, mistuie pe-Atotmistuitoare
Şi, moartă, Moartea n-o să mai omoare.

* (*T.D.*)

Biet suflet, miez al lutului meu, lutul
Mereu nevrednic, cine te-nvrăjbi,
De ce ţi-i ars pe dinlăuntru scutul
Pe-afară nins cu dulci aurării?
De ce sporit la preţ zideşti conacul,
Al trupului, paraginii promis,
Cînd viermii-n el or să îşi facă veacul?
Aşa te vei sfîrşi, în care vis?
Trăieşte doar din paguba, a slugii,
Balanţa s-o îngreui cu belşug,
Schimbi clipe scîrnave pe ore lucii,
Cu tine doar legînd prieteşug!
Hrănit cu Moartea care ne desparte,
Nici moartă, Moartea nu mai este Moarte...

(*Gh.T.*)

147

My love is as a fever, longing still
For that which longer nurseth the disease;
Feeding on that which doth preserve the ill,
The uncertain sickly appetite to please.
My reason, the physician to my love,
Angry that his prescriptions are not kept,
Hath left me, and I desperate now approve
Desire is death, which physic did except.
Past cure I am, now reason is past care,
And frantic-mad with evermore unrest;
My thoughts and my discourse as madmen's are,
At random from the truth, vainly express'd;
For I have sworn thee fair, and thought thee bright,
Who art as black as hell, as dark as night.

147

Iubirea mea-i o febră care cere,
Mereu, doar ce tortura-i alăptează,
Şi vrea ca hrană tot ce-i dă durere,
Ca pofta tristă să şi-o ţină trează.
Gîndirea, ce mi-e doctor în iubire,
De ciudă că pun sfatul ei deoparte,
S-a dus, şi-acum cu spaimă-mi vin în fire
Că, fără doctorii, dorinţa-i moarte.
Leac nu găsesc, şi nu mai am nici minte;
Nebun sadea, sînt veşnic în turbare;
Smintite mi-s şi gînduri şi cuvinte,
Iar de spun drept, e numai o-ntîmplare;
    Căci te-am jurat frumoasă, sclipitoare,
    Tu, neagră-iad, şi beznă la culoare.

(*T.B.*)

*

*

Ca febra-i dragostea: rîvneşte, încă,
La tot ce-i face boala şi mai grea;
Din toate cele ce-i fac rău mănîncă
Şi, nesătulă, tot mai multe vrea.
Gîndirea-mi, medic dragostei, de ciudă
Că tratamentul nu mi-a fost pe plac,
M-a părăsit; azi strig, să se audă:
Dorinţa-i moartă cînd respingi un leac.
Nici leac nu am, nici minte, mi se pare;
Mă pierd, nebun, în necurmat delir.
În gînd şi-n vorbe-s prins de disperare
Şi adevăruri fără noimă-nşir.
Juram că eşti o zînă din poveşti;
Ca iadul şi ca noaptea neagră eşti.

(*N.Ch.*)

*

Iubirea mi-e ca frigurile: cere
Un frupt ce face şi mai lungă boala;
Merindea ei dă racilei putere
Plinind un jind lingàv şi alandala.
Iar judecata – vraci pentru iubire
Mîhnit că n-ascult sfaturile lui –
S-a dus... şi disperat iau azi de ştire
Că pofta-i moarte, cînd i te supui;
Leac nu mai am, nici cuget să m-ajute,
Năuc de griji, într-una mă frămînt;
Iar mintea mea şi vorba-mi, abătute
Din matca lor aiurea, vraişte-mi sînt;
Căci dalbă şi frumoasă te-am crezut –
Tu, negru iad, tu, hău de noapte slut...

(*T.D.*)

*

Mi-e ca o boală dragostea, mereu
Dorindu-şi numai ceea ce-o lungeşte
Şi dîndu-i dorului bolnav al meu
Otrava după care tot tînjeşte!
Iar al iubirii doctor, Raţiunea,
Văzînd că sfaturile nu-i aplic,
M-a părăsit. I-aprob înţelepciunea:
Dorinţa-i moarte, desperat îmi zic.
Acum, cînd Raţiunea nu-mi mai poartă
De grijă, fără leac sînt. Agitat,
Mă port ca un nebun şi-un gură-spartă
Ce fuge de-adevăr, căci am jurat:
Îmi pari frumoasă, albă ca un lapte,
Deşi din iad eşti ruptă, şi din noapte!

(*P.S.*)

148

O me! what eyes hath Love put in my head,
Which have no correspondence with true sight;
Or, if they have, where is my judgement fled,
That censures falsely what they see aright?
If that be fair whereon my false eyes dote,
What means the world to say it is not so?
If it be not, then love doth well denote
Love's eye is not so true as all men's: no,
How can it? O! how can Love's eye be true,
That is so vex'd with watching and with tears?
No marvel then, though I mistake my view;
The sun itself sees not till heaven clears.
O cunning Love! with tears thou keep'st me blind,
Lest eyes well-seeing thy foul faults should find.

148

Ce fel de ochi mi-a dat Iubirea, dacă
Ce e nu văd cum e, şi văd ce nu e?
Sau, de văd bine, mintea mea săracă
Strîmb judecă ce ştiu ei drept să spuie!
De-o fi frumos aceea ce-i îmbată,
De ce-ar pretinde lumea că mă-nşel?
De n-am dreptate, Dragostea mi-arată
Că ochii ei şi-ai lumii nu-s la fel!
O, cum te poţi în Dragoste încrede,
În ochiu-i ars de plîns şi privegheri?
Nici soarele, cît nu-i senin, nu vede...
Minune-ar fi văz limpede să-i ceri!
    Viclean Amor! Cu lacrimi mă orbeşti
    De teamă c-aş putea vedea cum eşti!

(I.F.)

*

*

Oh, ce ochi oare mi-a sădit Iubirea,
Că văd ce-i adevăr, şi nu-l ştiu ţine?
Sau, dacă-l ţin, ce mi-a păţit gîndirea,
De zice că-au greşit, cînd ei văd bine?
Dacă-i frumos ce ochiul mi-l îmbată,
De ce zic toţi că numai mi se pare?
De nu-i, Iubirea limpede mi-arată
Că văz deplin, cum alţii au, ea n-are.
O, cum Iubirea ar putea alege,
Cu ochii storşi de lacrimi şi vegheri?
Deci ochii că mă-nşală, se-nţelege;
Sub nori, e orb chiar soarele din cer.
    Vicleano, tu! Cu lacrimi mă orbeşti,
    Să nu văd cît de ticăloasă eşti.

(*T.B.*)

*

O, vai! Ce văz mi-a dat iubirea, oare,
De nu-i la fel cu văzu-adevărat?
Sau, de văd bine, gîndul meu fugar e
Zicînd că-i drept ce strîmb a judecat?
De-o fi frumos ce ochii-mi falşi îmbată
De ce zic toţi că-i doar o înşelare?
De nu-i, atunci iubirea bine-arată
Că n-are văz aşa cum lumea are?
O, cum putea-vor ochii dragostei
Să vadă, arşi de veghe şi suspine?
Mirare-ar fi!... Şi soarele, ca ei,
Nu vede cînd nu-s zările senine.
    O, dragoste ce-nşeli! De lacrimi, poate,
    Nu pot vedea mîrşavele-ţi păcate.

(*N.Ch.*)

*

*

Ce ochi mi-a pus Amòr în cap, căci iată
Parcă-s certați cu văzul sănătos!
Altmintreli, unde-i buna-mi judecată
Cînd ce văd ei ea judecă pe dos?
De-i bun ce vor vicleniі ochi să vadă,
Cu ce temei tăgădui, lume, tu?
De nu e, àstfel Àmor dă dovadă
Că n-are ochi ca toată lumea? Nu!
Dar pot doi ochi libovnici drept să spuie
Cînd sînt sleiți de veghe și suspin?
Că ei mă-nșală, deci, mirare nu e:
Și soarele o orb cît nu-i senin.
　　Cu lacrimi mă orbești, Iubirea mea,
　　Să nu cunosc, vicleano, că ești rea!

(*T.D.*)

149

Canst thou, O cruel! say I love thee not,
When I against myself with thee partake?
Do I not think on thee, when I forgot
Am of myself, all tyrant, for thy sake?
Who hateth thee that I do call my friend?
On whom frown'st thou that I do fawn upon?
Nay, if thou lour'st on me, do I not spend
Revenge upon myself with present moan?
What merit do I in myself respect,
That is so proud thy service to despise,
When all my best doth worship thy defect,
Commanded by the motion of thine eyes?
But, love, hate on, for now I know thy mind;
Those that can see thou lovest, and I am blind.

149

Poţi, crudo, să mă-acuzi că nu-mi eşti dragă,
Cînd, peste mine însumi, ţin cu tine?
Nu-mi eşti în gînd, tirano, cînd întreagă
Fiinţa-mi uit, aşa cum îţi convine?
Cîţi te urăsc, şi mi-s prieteni oare?
La cîţi te-ncrunţi, şi mîna le-o mai strîng?
Iar de mă cerţi, osînda cea mai mare
Nu eu mi-o dau, cînd îţi arăt că plîng?
Ce merit oare-n mine străluceşte,
Prea mîndru pentru-a-ţi da, umil, slujire,
Cînd sufletu-mi scăderea ţi-o slăveşte,
Iar tu îi porunceşti doar cu-o privire?
Urăşte-mă, de vrei; m-am dumerit:
Iubeşti pe cei ce văd, eu am orbit.

(T.B.)

*

Poţi spune, crudo, că nu ţin la tine
Cînd partea ta-mpotriva mea o ţin?
Te-am scos din gînd, tirano, cînd ştii bine
Că uit de mine, de-al tău dor răsplin?
Cin' te-a urît şi-l mai socot prieten?
Pe cin' te superi şi-i găsesc eu scuză?
Mai mult: dacă mă cerţi, nu dau cu sete-n
Fiinţa mea şi-s primul ce-o acuză?
Ce merit fără seamăn mi s-a dat,
Ce-i prea trufaş să nu-ţi slujească ţie?
Ce am mai bun slujeşte-al tău păcat
Şi de porunca ochilor tăi ştie.
Urăşte-mă, dar gîndu-ascuns ţi-l sorb:
Iubeşti pe cei ce văd, dar eu sînt orb.

(N.Ch.)

*

Poţi, crudo, tu să spui că nu-mi eşti dragă
Cînd lupt de partea ta şi-mi sînt călău?
Au nu gîndind la tine uit de-ntreagă
Fiinţa mea, de dragu-ţi, despot rău?
Cu-ai tăi vrăjmaşi închег prietenie?
Cui te încrunţi mă gudur? Nu! Şi cînd
Te uiţi la mine rău, au nu-mi dau mie
Pedepse aspre însumi, suspinînd?
Şi ce-nsuşiri în mine-aş desluşi
Încît ar pregeta să ţi se-nchine,
Cînd mă supui cu o privire, şi
Ador ce n-ai prin tot ce-i sfînt în mine?
Dar te pricep: urî-mă-vei mereu –
Iubeşti pe cei ce văd; şi orb sînt eu...

(T.D.)

150

O! from what power hast thou this powerful might
With insufficiency my heart to sway?
To make me give the lie to my true sight,
And swear that brightness doth not grace the day?
Whence hast thou this becoming of things ill,
That in the very refuse of thy deeds
There is such strength and warrantise of skill,
That, in my mind, thy worst all best exceeds?
Who taught thee how to make me love thee more,
The more I hear and see just cause of hate?
O! though I love what others do abhor,
With others thou shouldst not abhor my state:
If thy unworthiness raised love in me,
More worthy I to be beloved of thee.

150

O, din ce zodii ți-ai luat putere,
Să-mi fii, prin pete, inimii regină,
Să-mi pun să mintă dreapta mea vedere,
Să jur că ziua-i goală de lumină?
De unde-atîta farmec în păcate,
Că pînă-n cel mai jos desfrîu al tău
E-o forță și-o dibace demnitate,
Ce-nvinge-n mine binele prin rău?
Cum de mă faci să-mi fii cu-atît mai dragă,
Cu cît ce văd și-aud ar cere ură?
O, de iubesc ce-atîția alți reneagă,
Tu nu mă renega pe-a lor măsură:
Prin josnicii iubire de-mi stîrnești,
Cu-atît mai vrednic sînt să mă iubești.

*

(T.B.)

O, ce puteri te fac atotputinte
Că prin cusururi inima-mi domini
Făcînd să mintă văzu-mi ce nu minte
Jurînd că ziua-i stearpă de lumini?
Cum de-ți stau bine cele ce sînt rele
Încît dezmățurile îmi impun
Să cred, fiind dibace-n toate cele,
Că răul tău întrece tot ce-i bun?
Cum de mă faci să te iubesc atît
Cînd tot ce văd și-aud înseamnă ură?
O, de iubesc ce alții au urît,
Nu mă urî, cum alții o făcură.
Nevrednico, trezind iubire-n mine
Mai vrednic sînt să fiu iubit de tine.

*

(*N.Ch.*)

Din ce stihii acea putere-aduni
De-a mă robi prin tocmai ce nu ai?
Cum faci să cred că ochii-mi spun minciuni,
Și să mă jur că-i beznă ziua, vai?
Cum poți da farmec lucrului urît?
Cum pui și-n cel mai veșted fapt al tău
Atîta tîlc și grație, încît
Preabun îmi pare tot ce faci mai rău?
Iubirea cum înveți să-mi tot ațîți
Cînd văd mereu și-aud că meriți ură?...
O, chiar iubind ce leapădă atîți,
Să nu mă crezi și tu lepădătură:
Și de-ndrăgesc a ta nevrednicie
Cu-atît mai vrednic sînt a-ți fi drag ție.

(*T.D.*)

151

Love is too young to know what conscience is;
Yet who knows not conscience is born of love?
Then, gentle cheater, urge not my amiss,
Lest guilty of my faults thy sweet self prove:
For, thou betraying me, I do betray
My nobler part to my gross body's treason;
My soul doth tell my body that he may
Triumph in love; flesh stays no further reason,
But rising at thy name doth point out thee
As his triumphant prize. Proud of this pride,
He is contented thy poor drudge to be,
To stand in thy affairs, fall by thy side.
No want of conscience hold it that I call
Her 'love' for whose dear love I rise and fall.

151

Prea-i prunc iubirea, cuget să-i mai ceri!
Dar cugetul e pruncul ei, se ştie!
Deci, drag trişor, zadarnic mă-mpoveri
Cu vini ce ţi se-ntorc asupră-ţi ţie!
Trădat de tine, azi mă văd trădîndu-l
Pe bietu-mi gînd. Şi carnea, ea ce-aşteaptă?
De-i spun că-n dragosti cel ce-nvinge-i gîndul,
Spre tine, luat drept pildă, ea mă-ndreaptă.
Şi nu-mi ascultă spusele, trofeu
Avîndu-te, şi-i mîndră că ţi-e roabă
Şi că dă-n brînci muncind cînd eşti la greu
Şi-alăturea că-ţi cade cînd e slabă.
Nu-s orb de cuget cînd „iubire"-o chem.
Mă-nalţ şi cad prin ea ca sub blestem.

(*I.F.*)

*

Prea-i prunc Amorul, vina să şi-o ştie,
Şi totuşi, nu el naşte conştiinţa?
Deci, scump trişor, nu-mi da păcatul mie,
Căci, pentru vină-mi, doar a ta-i căinţa.
Tu mă trădezi; eu miezul pur din mine
Îl dau trădării ăstui trup fierbinte;
Cînd suflet zice către trup: „e-n tine
Triumful", carnea nu mai are minte,
Ci tinde către nume-ţi, şi te-arată
Ca pe-un trofeu. Şi, mîndră de-a ei pradă,
Voioasă-i să-ţi muncească fără plată,
S-o ai în trebi, şi-alăturea să-ţi cadă.
Am conştiinţă, chiar de-i zic „iubire",
Căci ea-mi dă şi avînt şi prăbuşire.

(*T.B.*)

*

Prea ţînc e Amor sprea fi-nţelept,
Deşi din el înţelepciunea vine!
Deci, blînd coţcar, nu-mi pune pe nedrept
În cîrcă vini ce te-ar umbri pe tine:
Căci dacă tu mă vinzi, mă faci să vînd
Ce-i sfînt în mine cărnii, şi s-o-nvăţ
Că numai trupul poate-nvinge cînd
Iubim; iar trupul nu vrea alt povăţ,
Ci se ridică plin de sumeţie
Cînd i te-arăţi, trufaş de-asemeni pradă;
Şi-i mulţumit argat umil să fie
Slujindu-ţi dîrz, şi-alături frînt să-ţi cadă.
Cînd te numesc „iubire", nu-s nătîng,
Căci eu de focul tău mă nalţ, mă frîng...

(*T.D.*)

152

In loving thee thou know'st I am forsworn,
But thou art twice forsworn, to me love swearing;
In act thy bed-vow broke, and new faith torn,
In vowing new hate after new love bearing.
But why of two oaths' breach do I accuse thee,
When I break twenty? I am perjured most;
For all my vows are oaths but to misuse thee,
And all my honest faith in thee is lost:
For I have sworn deep oaths of thy deep kindness,
Oaths of thy love, thy truth, thy constancy;
And, to enlighten thee, gave eyes to blindness,
Or made them swear against the thing they see;
For I have sworn thee fair; more perjured I,
To swear against the truth so foul a lie!

152

Iubindu-te, jur strîmb și-mi calc credința:
Dar tu-ndoit ești, cînd mi-o juri, sperjură!
Alcovu-ți spurci, și-ți calci făgăduința
Iubirii, cînd iubirii-i juri azi ură.
Te-acuz că nu-ți ții două jurăminte,
Dar eu, și mai sperjur, calc douăzeci
Jurînd că ești cum dragostea mă minte
C-ai fi, cînd tu să mă dezminți te-ntreci!
Juram în cinstea ta! Juram iubirii
Că-i ești în veci statornică statuie!
Lumina să ți-o sorb dam ochi orbirii,
Jurînd că nu-i ce văd și văd ce nu e!
    Căci pură te-am crezut, sperjur ce sînt,
    Să dau minciuni drept fapt, sub jurămînt.

(I.F.)

*

*

Iubind, eu calc un jurămînt, știi bine,
Dar tu, jurîndu-mi dragoste, calci două:
Îți vinzi alcovul sfînt, și-ți rîzi de mine,
Jurînd iubirii noi o ură nouă.
Dar ce sînt două jurăminte frînte?
Eu douăzeci am frînt! Și-s vini mai grele,
Căci tot ce jur, e doar ca să te-ncînte,
Și-n tine-i stricăciunea cinstei mele:
Căci m-am jurat că ți-e duioasă firea,
Că mă iubești, că nu minți, că ești pură;
Ca nimb să-ți dau, mi-am pus pe ochi orbirea,
Sau i-am silit să mintă ce văzură;
    Căci te-am jurat frumoasă: o minciună
    Cum mai murdară nu-i sprejur să spună.

(*T.B.*)

*

Iubindu-te, eu calc un jurămînt,
Dar tu, iubind, ești îndoit sperjură:
Spurci pat nuntit și strici ce-i nou și sfînt
Jurînd iubirii noi o nouă ură.
De ce te-acuz de două jurăminte
Cînd, mai sperjur, calc douăzeci mai grele,
Cînd orice legămînt ce-ți jur te minte
Și-n tine-i spulberul credinței mele?
Jurai că ești de bunătate plină,
Pe-amorul, cinstea, dreapta ta plămadă;
I-am dat orbirii ochi să-ți dea lumină
Sau i-am jurat: ce văd, pe dos să vadă.
    Juratu-te-am curată, dar jurară
    Sperjurii ochi minciună prea murdară.

(*N.Ch.*)

*

*

Ştii: calc un jurămînt de dragul tău,
Dar tu jurîndu-mi dragoste calci două:
Rupi legămîntul nunţii, ba, mai rău,
Iubirii noi îi jurui ură nouă.
Dar cum să-ţi strig „de două ori sperjură",
Cînd jur minţind de zeci de ori? Căci, iată,
Eu tot ce jur e doar amăgitură
Şi cînd te văd, îmi pierd credinţa toată!
Căci am jurat pe cinstea-ţi, dinadins,
Pe-amorul tău adînc şi neclintit,
Şi spre izbava-ţi, ochii mi-am deprins
Să jure strîmb că nu văd ce-i vădit.
    Jurat-am, da, că eşti frumoasă, bună,
    Spurcîndu-mi astfel cinstea prin minciună!

(*T.D.*)

153

Cupid laid by his brand and feel asleep:
A maid of Dian's this advantage found,
And his love-kindling fire did quickly steep
In a cold valley-fountain of that ground;
Which borrow'd from this holy fire of Love
A dateless lively heat, still to endure,
And grew a seething bath, which yet men prove
Against strange maladies a sovereign cure.
But at my mistress' eye Love's brand new-fired,
The boy for trial needs would touch my breast;
I, sick withal, the help of bath desired,
And thither hied, a sad distemper'd guest,
But found no cure: the bath for my help lies
Where Cupid got new fire, my mistress' eyes.

153

Cu torţa-n iarbă, Cupidon dormea;
O zînă a Dianei îl zări,
Şi flacăra iubirii, ce ardea,
Într-o fîntînă rece-o azvîrli.
Sorbind izvorul a iubirii pară,
De-atunci în clocot fierbe ne-ncetat,
Şi ca o scaldă mulţi îl încercară,
Drept leac zeiesc al unui rău ciudat.
Din ochii dragi luîndu-şi iar văpaia,
Copilul la-ncercare-a a vrut să-mi pună
Iubirea; eu, în febră caut baia
Şi-alerg la scaldă fără voie bună.
    Dar leac doar ochii dragei pot să-mi fie,
    Plini iarăşi de-a lui Cupidon făclie.

(*T.B.*)

*

Cu torţa-n preajmă Cupidon dormea.
O vèrgură-a Dianei, să nu scape
Prilejul, îi cufundă torţa sa
În recele izvor curgînd pe-aproape.
Din foc sfinţit de-amor luînd dogoare,
De-atuncea fierbe-ntruna şi-n toţi anii
În scalda lui îşi află fiecare
Tămăduirea unor boale stranii.
Aprinsă iar de ochii Doamnei mele,
S-o-ncerce, piciu-mi puse torţa-n piept;
Mă-mbolnăvii şi, oaspe ars de jele,
Grăbitu-m-am spre scaldă să mă-ndrept.
    Dar leac n-aflai: el e-n privirea vie
    Ce-a reaprins a zeului făclie.

(*N.Ch.*)

*

*

Cu torța-i lîngă el dormind Amòr,
I-o află-ale Dianei slugi-fecioare
Și focul cel de patimi stîrnitor
I-l stinseră-ntr-un șipot rece, care
Primind din sfînta Dragostei văpaie
Dogori de-a pururi vii și nesecate,
S-a prefăcut în clocotindă baie:
Leac bun oricui ciudate păsuri pate.
Dar facla lui Amòr se-aprinse iar
De la privirea celei ce-i sînt sclav;
Și la izvor, cu pieptul plin de jar,
Am alergat, trist oaspăt rău bolnav;
Degeaba; băi de patimi să mă spele
Sînt ochii doar, aprinși, ai doamnei mele.

(*T.D.*)

*

Sta Cupidon cu torța în somnie
Pînă ce, iată, i-o răpi o zînă
Muind cu grabă gingașa făclie
Într-o fîntînă-a dragostei, fîntînă
Cu pururea învăpăiat potirul
Și-nfierbîntat de flăcări dezmățate
Pînă ce clocotul devine irul
Vindecător al bolilor ciudate.
Din ochii dragei, torța-și ia văpaia
Iar Cupidon mă pune la-ncercare
Pașii-ndreptîndu-mi-i, să caut baia
Ca un bolnav ce n-are alinare.
Doar ochii ei îmi pare că-mi sînt leacul,
Cînd Cupidon își împlinește placul...

(*Gh.T.*)

*

*

Cu torța-i lîngă el dormea Amòr.
Dînd peste ea, o nimfă norocoasă
Zvîrli pojarul – pricină-de-dor –
Într-un izvor cu unda răcoroasă,
Ce-și luă dintr-ale dragostei văpăi
Dogoare să dureze pînă-n veac.
Pe-acest meleag sînt astăzi calde băi
Și grele boli își află-aicea leac.
Dar ochii doamnei mele-au reaprins
Făclia lui Amòr. El, de-ncercare,
Mi-atinse pieptul. Eu, de chin cuprins,
Zorit-am trist la băi, spre întremare.
    Dar leac nu am și de-l voi mai afla,
    Va fi-n doi ochi aprinși: la doamna mea.

(G.V.)

154

The little Love-god lying once asleep
Laid by his side his heart-inflaming brand,
Whilst many nymphs that vow'd chaste life to keep
Came tripping by; but in her maiden hand
The fairest votary took up that fire
Which many legions of true hearts had warm'd;
And so the general of hot desire
Was, sleeping, by a virgin hand disarm'd.
This brand she quenched in a cool well by,
Which from Love's fire took heat perpetual,
Growing a bath and healthful remedy
For men diseased; but I, my mistress' thrall,
Came there for cure, and this by that I prove,
Love's fire heats water, water cools not love.

154

Al Dragostei zeu mic, dormind odată,
Şi-a pus alături torţa lui divină;
Un stol de nimfe, vèrguri fără pată,
Veni tiptil; cu mîna ei virgină,
Cea mai frumoasă flacăra o prinse,
Ce-n mii de inimi aţîţase pară,
Şi regele dorinţelor încinse
Fu-nvins, în somn, de-o mînă de fecioară.
Ea stinse facla-ntr-un izvor de-aproape,
Ce de-a iubirii pară s-a aprins,
Şi-a devenit o scaldă-a cărei ape
Sînt leac; eu, rob iubitei, m-am convins
Că-amorul poate ape să-ncălzească,
Dar ape nu-s, pe el să-l răcorească.

(T.B.)

*

Micuţul Zeu Amòr dormind, lăsase
Alături facla cu-al iubirii jar,
Dar nimfele, fecioare-n veci frumoase,
Se-apropiară cu paşi sprinteni, iar
Fecioara cea mai mîndră focu-l prinse
(Ce legiuni de inimi a-nfocat!)
Şi Generalul patimei aprinse
A fost, dormind, de-o fată dezarmat.
Ea stinse torţa în izvorul rece
Din preajmă, ce de-atunci e-ncins mereu
Şi-i scaldă unde orice boală trece.
...Rob Doamnei mele,-n van m-am dus şi eu:
Iubirea-i foc ce-ncinge apa care,
La rîndu-i, dragostei nu-i dă răcoare.

(N.Ch.)

*

*

Dormind odată Àmor, Zeu-Copil,
Alături torţa dragostei lăsase;
Şi-un pîlc de Nimfe vèrgine – tiptil
Trecînd – mînuţa celei mai frumoase
Dintre jurate facla-n pumn o prinse,
Ce Oşti de inimi umple cu dogoare;
Şi astfel Prinţul patimei aprinse
Fu dezarmat, în somnu-i, de Fecioare.
Apoi, muiară torţa-ntr-un izvor,
A' cărui ape-n clocot veşnic fierb,
Căci iezer s-au făcut, vindecător...
Aici şi eu, al Doamnei mele şerb,
    Cătîndu-mi leac, aflai că dragostea
    Fierbîntă unda, nu se stinge-n ea...

(*T.D.*)

*

Al dragostei minuscul zeu dormea
Cu torţa lîngă el cînd nimfe blînde
Neprihănirii juruite,-abia
De-l atingeau cu degete plăpînde
Iar cea mai dulce, focu-a ridicat
(Ce legiuni de inimi încălzise)
Fu generalul poftei dezarmat
De-un gest virgin, şi facla în abise
Se stinse lin, într-un izvor tăcut
În care focul dragostilor piere
Şi-nvăpăiază apa-n cuib de lut,
Înzdrăvenind pe cel fără putere.
    Iubirea apa o-nfierbîntă, însă
    Nu răcoreşte apa faţa plînsă...

(*Gh.T.*)

*

*

Micuţul zeu al Dragostei, făclia
Înflăcărării-n somn alături lasă,
Păstrînd neprihănită fecioria,
Vin zînele ca-n vis; cea mai frumoasă
Cu mîna de vestală-a smuls cel foc
Ce oşti de inimi mistuise-n pară,
Şi-aşa el, craiul aprigului joc,
Dormea răpus de-o mînă de fecioară.
Îl stinse-n şipot răcoros, şi pradă
Văpăii apa-i veşnică dogoare,
Nevolnicilor scaldă şi tămadă;
    Dar Dragostea, chezaş sînt, apa-ncinge,
    Iar apa Dragostea nicicînd nu stinge.

(*M.M.*)

*

Dormind, Amòr lăsase în ţărînă
Făclia care inimi vîlvorează.
Nimfe jurate caste să rămînă
Trecură-n pas uşor; cea mai frumoasă,
Cu mîini curate luă cel foc avan
Ce suflete – cohorte-a aţîţat.
Şi-al aprigelor doruri căpitan
De-o mînă castă,-n somn fu dezarmat.
Ea stinse facla-n răcoros izvor,
Ce luă din focul dragostei dogoare
Şi-i astăzi baie, leac vindecător.
De-al doamnei mele jug cătînd scăpare,
    Mi-am dovedit că dorul apa-ncinge,
    Dar apa dragostea n-o poate stinge.

(*G.V.*)

După toate probabilităţile, Shakespeare şi-a compus suita celor 154 de sonete între anii 1592–1598, perioada marii înfloriri a sonetului elisabetan, inaugurată de publicarea în 1591 a ciclului *Astrophel and Stella (A. şi St.)* de Philip Sidney.[1] Un anumit număr de sonete shakespeariene existau înainte de 1598, anul cînd Francis Meres le-a menţionat în *Palladis Tamia*, numindu-le „dulci" („his sugred Sonnets"). Iar în favoarea plasării lor în ultimul deceniu al secolului al XVI-lea pledează într-o anumită măsură şi frecventele paralelisme stilistice şi de situaţii din poemele *Venus şi Adonis* (1593) şi *Necinstirea Lucreţiei* (1594), precum şi din piesele acestui interval, mai ales din *Zadarnicele chinuri ale dragostei* (1594–1595), *Cei doi tineri din Verona* (1594–1595), *Romeo şi Julieta* (1595–1596) şi *Richard al II-lea* (1595–1596). Vom reţine totuşi că opinia curentă a fost combătută de shakespeariologul american Leslie Hotson, care, folosind argumente ingenioase, sugerează că Shakespeare a terminat redactarea primei părţi a secvenţei (sonetele 1–126) încă în anul 1589.

Toate sonetele (inclusiv 138 şi 144, uşor modificate faţă de versiunile anterioare din *The Passionate Pilgrim – Pelerinul îndrăgostit*, 1599) au fost publicate abia în 1609, într-un format in-cuarto, de către editorul londonez Thomas Thorpe.

Este posibil ca specificarea din foaia de titlu „niciodată tipărite mai înainte" să fi suscitat în mod deosebit interesul cititorilor care ştiau sau bănuiau că Shakespeare nu intenţiona să-şi publice *Sonetele*, ceea ce, de altfel, reieşise şi din remarca făcută de Francis Meres în 1598: „*/dulcile sonete /* cunoscute de prietenii cei mai apropiaţi */ ai lui Shakespeare /*". Motivul real al reticenţei poetului rămîne şi astăzi un

[1]Un alt ciclu de larg răsunet a fost *Amoretti* (1595), aparţinînd lui Edmund Spenser. Dintre poeţii minori pot fi amintiţi Samuel Daniel (*Delia*, 1592), Thomas Watson (*The Tears of Fancie – Lacrimile fanteziei*, 1593), Thomas Lodge (*Phillis*, 1593), Giles Fletcher (*Lycia*, 1593), Michael Drayton (*Ideas Mirrour – Oglinda ideii*, 1594), Richard Barnfiel (*Cynthia*, 1595), Barnabe Barnes (*A Divine Centurie of Spirituall Sonnets – O sută de sonete duhovniceşti*, 1595), William Smith (*Chloris*, 1596).

mister; dar existența reticenței ca atare a fost confirmată de noi argumente:

„E uimitor faptul că ediția in-cuarto nu a fost retipărită în timpul vieții lui Shakespeare, spre deosebire de celelalte două volume de versuri din tinerețe..., ambele cunoscînd numeroase reeditări. / .../ Sonetele nu au mai reapărut în forma lor originală decît în 1711."[1].

„Tăcerea misterioasă care a întîmpinat apariția ediției in-cuarto nu a fost observată multă vreme și nimeni nu a propus o explicație plauzibilă pînă în 1922, cînd Frank Mathew a sugerat următoarele: «Neglijarea *Sonetelor* din 1609 se explică numai dacă presupunem că ele au fost repede retrase /... /.»

În 1944 Hyder Edward Rollins /.../ întreba: «Afară de cazul cînd ediția a fost retrasă curînd, de ce contemporanii lui Shakespeare au păstrat o tăcere totală în legătură cu figura misterioasă a femeii brune, a prietenului și a poetului rival?»"[2].

„...Se pare că Shakespeare nu a fost implicat sub nici o formă în publicarea ediției, pentru că, printre alte dovezi, este și cea a corectării defectuoase a șpalturilor. Ediția contrastează cu textele din *Venus* și *Lucreția*, care surprind prin corectitudine, conțin dedicații semnate de Shakespeare și par să fi fost citite atent, fiind tipărite la Londra de Richard Field, originar din Stratford, ca și poetul. Ediția in-cuarto, pe de altă parte, e plină de erori."[3]

Înainte de a păși mai departe pe întortocheatele căi ale misterelor și speculațiilor, un scurt popas pe tărîmul puținelor certitudini – forma sonetului shakespearian.

Structura sonetului cunoscut sub această denumire a fost preluată de poet de la alți sonetiști englezi care, la rîndul lor, o moșteniseră de la Thomas Wyatt (1503?–1542) și Henry Howard Earl of Surrey (1517–1547). Inițial, aceștia au folosit modelul italian al lui Petrarca – două catrene și două terține rimînd *abba abba ccd edd* sau *abab abab ccd ccd* și conținînd „expunerea temei" (catrenul 1), „dezvoltarea temei", adesea prin antiteză (catrenul 2), „rezolvarea" sau „rezumatul temei", eventual „concluzia autorului" (terținele); ulterior însă l-au restructurat – trei catrene și un distih (toate în pentametri iambici) – rimînd *abab cdcd efef gg*. Primul catren cuprindea „expunerea temei", al doilea „dezvoltarea ei", al treilea „apropierea de deznodămînt", iar distihul, îndeosebi un aforism, o concluzie, o antiteză sau a „împăcare cu situația". Shakespeare nu a respectat consecvent această schemă tematică, iar în trei rînduri s-a

---

[1] Robert Giroux, *The Book Known as Q*, 1982, Vintage Books, New York, 1983, p. 4–5. (În 1620 John Benson publică un volum incomplet – lipsesc 8 sonete –, iar „prietenul" din prima parte devine „prietenă", *n.n)*.

[2] *Ibid.*, p. 7.

[3] *Ibid.*, p. 8.

abătut şi de la schema metrică: sonetul 99 are 15 versuri în loc de 14, sonetul 126 e format din şase distihuri rimate, versurile din sonetul 145 au cîte opt silabe în loc de zece (sau unsprezece).

Dintre trăsăturile specifice ale sonetelor lui Shakespeare Jakob Skipper a semnalat prezenţa marcată a rimelor masculine[1] (în care este accentuată ultima silabă a versului, ca în „When forty winters shall besiege thy *brow* " (s. 2), iar Enid Hamer, aceea a versurilor „compacte" („endstopped verse-lines"), respectiv a versurilor fără ingambamente, a propoziţiilor simple cuprinse în două versuri consecutive, precum şi a cuvintelor monosilabice, cu precădere în distihurile finale, de pildă:[2]

„Love is a babe; then might I not say so
To give full growth to that which still doth grow." (s.115)

Revenind la enigme, deosebit de importantă este cea a ordinii în care apar sonetele în ediţia din 1609 a lui Thorpe. Deşi nesatisfăcătoare din punctul de vedere al multor cercetători (s-a spus, printre altele, că ordinea „cronologică" este întreruptă dacă relaţia triunghiulară din sonetul 144 se reflectă în sonetele 40–42), această ordine este în general sancţionată cu motivarea:

„Nici o rearanjare nu s-a dovedit a fi acceptabilă"[3]

sau „Accept ordinea în care Thorpe a publicat sonetele pentru simplul motiv că nici o altă ordine din cele propuse nu este la fel de convingătoare".[4]

Ellrodt, pe de altă parte, consideră că ordinea sonetelor „nu a fost întîmplătoare" şi după ce insistă asupra separării clare a sonetelor despre „tînăr" (1–126) şi a celor despre „doamna brună" (127–154– de fapt 127–152, pentru că 153–154 sînt traduceri ale unui original grecesc), subîmparte tematic primul grup în felul următor:

1–19 un preludiu a cărui tonalitate variază subtil între sfatul adresat tînărului de a se însura ca să aibă „un fiu", „moştenitor al frumuseţii", şi făgăduinţa nemuririi prin procreare şi prin poezie (17), precum şi declaraţia de dragoste a poetului pentru tînăr – la început incidentală (10, 13), apoi făţişă (19), după care acordă prioritate poeziei;

20 defineşte pasiunea poetului pentru „master-mistress" („iubita-iubit"): dragoste, nu senzualitate;

---

[1] Jakob Skipper, *A History of English Versification*, 1910, AMS Press, New York, 1971, p. 375.

[2] Enid Hamer, *The Metres of English Poetry*, 1930, Methuen, London, 1966, p. 197.

[3] F.T. Prince, *Shakespeare: The Poems*, 1963, Longmans, London, 1968, p. 21.

[4] Martin Seymour-Smith, *Shakespeare's Sonnets 1–42*, în „New Essays on Shakespeare's Sonnets", edited by Hilton Landry, AMS Press, New York, 1976, p. 22.

21 Shakespeare supralicitează declarația de sinceritate cu care Sidney își începe ciclul de sonete: „Ah, să fiu cinstit în dragoste, dar să scriu cinstit";

22–32 dragoste fără nori;

33–42 dubla trădare;

43–52 melancolia, noaptea și absența prietenului;

53 „fericirea nevinovată";

54–65 nemurirea;

66–77 moartea și putreziciunea;

78–86 poeții rivali;

87–96 înstrăinarea;

97–108 dragostea reînviată și mai puternică;

109–125 autoacuzare și scuză (110–113, 117, 120, 125), îmbinate cu convingerea miltoniană că „mai-binele devine și mai bun prin rău" (119) și certitudinea că „Dragostea nu e măscăriciul Timpului" (116, 123, 124); după cum a observat Rosalie Colie, începînd cu s. 97 predomină viziunea retrospectivă;

126 „envoy", încheiere[1].

Nerezolvată definitiv este și identitatea personajelor cărora li se adresează sau la care face referiri Shakespeare în sonete, iar din noianul de interpretări nu am selectat decît o infimă parte.

Cine este tînărul din prima parte a suitei? Răspunsul a fost căutat în inițialele „W.H." din dedicația cu care Thomas Thorpe și-a prefațat volumul:

„To the only begetter of these insuing sonnets, Mr. W.H., all happinesse and that eternities promised by our ever-living poet wisheth the well-wishing adventurer in setting forth T(homas) T(horpe)" („Singurului /om/ care a inspirat *sau* a procurat sonetele ce urmează, domnului W.H., toată fericirea și acea veșnicie făgăduită de pururi-trăitorul nostru poet i le dorește bine doritorul care s-a încumetat să le tipărească, Thomas Thorpe.").

Tălmăcind cuvîntul *begetter* ca „inspirator", o seamă de specialiști au sugerat că Thorpe l-a avut în vedere pe prietenul și patronul lui Shakespeare, Henry Wriothesly, al 3-lea conte (earl) de Southampton (căruia poetul i-a dedicat poemele *Venus și Adonis* și *Necinstirea Lucreției*). Peter Levi, cel mai recent adept al acestei identificări, e categoric:

„Primele cîteva sonete din întreaga colecție, cu siguranță șaisprezece, însă posibil mult mai multe, sînt fără îndoială adresate lordului Southampton, reflectînd problema căsătoriei acestuia,

---

[1]Robert Ellrodt, *Shakespeare the non-dramatic poet*, în „The Cambridge Companion to Shakespeare Studies", edited by Stanley Wells, 1986, Cambridge University Press, Cambridge, 1987, p. 38–39.

înfățișarea sa (nici un nobil elisabetan nu a fost pictat atît de des), precum și vanitatea sa tinerească.[1]

Tot ca „inspiratori" au fost amintiți William Herbert, al 3-lea conte (earl) de Pembroke, Henry Willobie și William Hughes.

Sidney Lee (1859–1926) a interpretat cuvîntul *begetter* în sensul de „cel care a adus/procurat", oprindu-se la Sir William Harvey (sau Hervey), care s-a căsătorit în 1598 cu văduva celui de al doilea conte de Southampton (decedat în 1581) și mama patronului lui Shakespeare. Rowse a subscris la această interpretare:

„/*Thorpe*/ a preluat manuscrisul de la unicul posesor al acestuia, în mod evident tatăl vitreg al lui Southampton, Sir William Harvey, care moștenise toate bunurile casnice de la mama contelui."[2]

Și despre „poetul rival" amintit în sonetele 78–86 s-au emis diferite ipoteze, el fiind identificat cu George Chapman (citat cel mai des), cu Michael Drayton, Christopher Marlowe (cel mai probabil), Samuel Daniel, Barnabe Barnes sau Gervase Markham. De asemenea, pentru „doamna brună" au fost propuse Mary Fitton, metresa lui William Herbert; Elizabeth Vernon, soția contelui Southampton (patronul lui Shakespeare); precum și Emilia Bassano, amanta astrologului londonez Simon Forman.

Caracterul autobiografic al sonetelor este în general recunoscut, în sensul afirmației lui Wordsworth: „cu această cheie /*Sonetele*/ Shakespeare și-a deschis inima". Totuși, destui comentatori semnalează prezența „exercițiului literar", cum face, de pildă, Derek Traversi:

„Un mare număr /*de sonete*/ nu reprezintă, categoric, altceva decît niște exerciții literare".[3] Semnificativ este și faptul că, vorbind despre sonete, o seamă de autori înlocuiesc numele poetului cu „vorbitorul lui Shakespeare" („Shakespeare's speaker"). Heather Dubrow folosește termenul ca sinonim pentru „personajul creat" într-un capitol dedicat *Sonetelor* în studiul *Captive Victors* (*Învingătorii captivi*, cf. „A captive victor that hath lost in gain" – „Un învingător captiv care a pierdut cîștigînd", *Necinstirea Lucreției*, versul 730). Reproduc ultimul paragraf din acest capitol pentru a ilustra modul interesant în care analizează psihologia „personajului":

„...prin resursele formale ale sonetelor – prin adoptarea de către ele a unei modalități nedramatice în anumite privințe, dar intens dramatice în alte privințe, prin felul cum abordează ele probleme poetice, cum ar fi distihul final, prin aceea că reinterpretează și

---

[1] Peter Levi, *The Life and Times of William Shakespeare*, Macmillian, London, 1988, p. 95.

[2] A.L. Rowse, *What Shakespeare Read and Thought*, Coward, New York, 1981, p. 106.

[3] Derek Traversi, *The Last Plays*, în „The Age of Shakespeare", edited by Boris Ford, Harmondsworth, 1964, p. 186.

întăresc motive ale petrarchismului și anti-petrarchismului – vorbitorul lui Shakespeare prinde viață. Personajul astfel creat este adesea incapabil să-și asume curajul convingerilor sale și, în consecință, să vorbească sau să acționeze hotărît și direct. El este imobilizat de propriile sale îndoieli, ca Hamlet, și trădat de propria sa exprimare, ca Othello. Cu toate acestea, îl respectăm și îl admirăm în secvența de sonete, fie pentru intensitatea dragostei, fie pentru ingeniozitatea limbajului. Acestea și alte paradoxuri ale secvenței ne conduc spre paradoxul sugerat de titlul lucrării mele: vorbitorul lui Shakespeare capătă viață și putere datorită inteligenței sale, dar este și victimă a acesteia. El se încurcă în însuși firul menit să-l conducă prin labirintul trăirilor sale și să-l scoată de acolo. Iar noi, cititorii, urmărim, însă, în același timp, retrăim atît percepțiile sale extraordinare, cît și la fel de extraordinarele sale autoamăgiri. Pentru că întocmai cum forma sonetelor le oglindește conținutul într-un grad neobișnuit, tot astfel sentimentele cititorului le oglindesc pe cele ale vorbitorului într-o măsură neobișnuită chiar pentru arta supremă."[1]

Autoanaliza este o preocupare aproape constantă în *Sonete*, după cum arată, separat, Ellrodt și Pirkhofer:

„Deși conștiința de sine și sila față de preocupările sexuale erau fenomene curente printre poeții din generația lui Donne, ele reflectau experiențe personale. Cazurile de folosire a cuvîntului *self* (eul, sinea) nu sînt numai mai frecvente în sonetele lui Shakespeare (0.58 per sonet) decît la Daniel (0,34), Drayton (0,08 în *Oglinda ideilor*), Sidney (0,46) și Spenser (0,48), ci și mai semnificative, ca de pildă în «Îți amăgești singur eul tău gingaș» (s. 4). /.../ Poetul pare să progreseze de la o critică a dragostei de sine manifestată în tînărul narcisist (1,3,4) și de el însuși (62) spre autoanaliza și autoreproșul din sonetele orientate lăuntric de mai tîrziu (109–112, 117–120) și sfidătoarea autoacceptare «Sînt ceea ce sînt» din sonetul 121. Totuși, aici nu este autocentrismul lui Donne: vorbitorul a ajuns la autorecunoaștere, mai întîi prin «altoirea dragostei» sale de prieten (37), apoi prin aninarea ei de însăși steaua iubirii, un absolut (116)."[2]

„Cu timpul, elementul de auto-diagnosticare iese la suprafață, insistîndu-se tot mai mult asupra personalității vorbitorului, aproape inexistentă la început (după cum se poate vedea din absența pronumelui *eu* în sonetele 1–9). Este o atitudine caracteristică pentru dramaturg, care numai treptat – luînd contact cu «lumea», trecînd printr-un dureros proces de descoperire – ajunge la autocunoașterea care a fost întotdeauna scopul marii drame. Se poate spune așadar că *Gnothi seauton* (cunoaște-te pe tine însuți) este impulsul prim ascuns

---

[1] Heather Dubrow, *Captive Victors: Shakespeare's Narrative Poems and Sonnets*, Cornell University Press, Ithaca and London, 1987, p. 257.

[2] Robert Ellrodt, *Op. cit.*, p. 41.

în *Sonete*. precum şi în poeme şi piese, mai ales sînt marile tragedii. Mîndra confesiune din sonetul 121 («Nu, eu sînt ceea ce sînt, iar cei ce-mi arată cu degetul / Greşelile nu fac decît să şi le socotească pe ale lor») se leagă de cuvintele dispreţuitoare ale lui Regan «totuşi prea puţin s-a cunoscut pe sine»; de nebuneasca întrebare adresată sieşi de către Lear («Cine e acela care îmi poate spune cine sînt eu?») şi de cel mai surprinzător vers din *Poeme*, «Nu căutaţi să mă cunoaşteţi înainte de a mă cunoaşte eu însumi» (*Venus şi Adonis*, versul 525)."[1]

Pe marginea citatului reprodus din Pinkhofer îmi permit să fac două precizări. Prima, că importanta temă a autocunoaşterii este foarte bine reprezentată nu „mai ales în marile tragedii", ci atît în tragedii cît şi în comedii, începînd cu prima tragedie (*Richard al III-lea*, 1592–1593) şi cu prima comedie (*Comedia erorilor*, 1593–1594). A doua, că „impulsul prim" este „ascuns" în *Sonete*, dar foarte evident într-o serie de piese unde este *discutat*.

Efortul de „a deduce" caracterizează şi concluzia la care ajunge Mark van Doren vorbind despre cea mai semnificativă temă din *Sonete*: „Shakespeare îşi găsise subiectul. Era universul care pulsează sub imperiul schimbării."[2] Discutate, în schimb, sînt alte teme: timpul, dragostea şi prietenia.

Timpul este „veşnic neodihnit" (s. 5), e „distrugător" (15) sau „devorator" (19)[3], e un „tiran sîngeros" (16), poartă o „coasă" (12) sau o „coasă" şi o „seceră" (100), are o mînă „crudă" (60), „vătămătoare" (63), „neîndurătoare" (64 cf. „flămînda babiţă care e timpul" – *Zadarnicele chinuri ale dragostei* şi „vătămătorul timp" – *Troilus şi Cresida*), se vorbeşte despre „tirania timpului" (115). În s. 60 citim: „Coasa / *timpului* coseşte toate"; în s. 65: „Nici stîncile inexpugnabile nu sînt îndeajuns de solide, / Nici porţile de oţel nu sînt îndeajuns de tari ca să nu le sfărîme timpul", şi tot aici întîlnim întrebarea retorică: „Unde să se ascundă cea mai de preţ nestemată de lacra /cosciugul/ timpului?"

Zoe Dumitrescu-Buşulenga interpretează astfel viziunea lui Shakespeare despre timp:

„Obsesia shakespeariană a timpului e constantă în sonete ca şi în dramaturgie şi pentru ea l-au simţit romanticii atît de aproape pe marele englez. Dar la Shakespeare timpul nu e o fluiditate echivalînd cu sensurile interioare pe care i le atribuie metafizica romanticilor germani, ci cauza dialecticei scurgeri a vieţii, a întrepătrunderii

---

[1] Anton M. Pirkhofer, *The Beauty of Truth*, în „New Essays on Shakespeare's Sonnets", *Op. cit.*, p. 121.

[2] Mark van Doren, *Shakespeare*, 1939, Doubleday, New York, 1953, p. 9.

[3] Se presupune că „devouring time" i-a fost sugerat lui Shakespeare de „Tempus edax rerum" („Timpul care roade toate") – Ovidiu, *Metamorfozele*, XV, 234.

fenomenelor, a amestecului de viață și moarte care-l uimește și-l descumpănește întruna. /.../ «This bloody tyrant, Time» («ăst sîngeros tiran ce-i Timpul») e privit nu cu spaima Evului mediu, ci cu puterea observației noi a efectelor sale, înfățișate uneori grandios, altă dată cu fină melancolie. În sonetul 64 se desfășoară o panoramă istorică geologică a efectelor destructive ale timpului pe întinderi mari:

«Cînd mîna timpului o văd sluțind
Al faimei chip, trecutul îngropat...»[1]

E un fel de meditație asupra ruinelor ca la viitorii preromantici sau romantici, dar și o extindere asupra luptei necontenite a elementelor în natură, a apei cu uscatul mai ales, a schimbărilor de stare, a trecerii de la măreție la descompunere.

Nicăieri ca aici poetul nu e îndurerat și înciudat de ruina universală care se va abate desigur și asupra obiectului iubirii sale."[2]

După ce semnalează și exemplifică permanența temei timpului ca element distrugător atît în *Sonete* cît și în „marea piesă care este *Troilus și Cresida*", Caroline Spurgeon stăruie asupra a ceea ce îl deosebește pe Shakespeare de concepția curentă a epocii sale:

„În cîteva sonete (100, 108, 116, 123), bine cunoscuta putere a timpului este pusă sub semnul întrebării sau contestată. *Lucreția* îi acordă o sferă categoric modestă – «tu, veșnică slugă a veșniciei» (versul 967), iar în sonetul 115 ni se spune subliniat că în ciuda tiraniei timpului și «a milioanelor de accidente» care «se strecoară printre jurăminte și schimbă poruncile regilor», există o putere infinit mai mare decît el, pentru că ea are o valoare incomensurabilă, este eternă, de neclintit și neschimbătoare. Această putere e dragostea; nu dragostea

«Care se schimbă cînd întîlnește schimbarea» (116),

ci «farul nestrămutat»

«Care privește furtunile fără să se clatine vreodată.»

Toate par să intre sub stăpînirea timpului – tinerețea, frumusețea, puterea, viața însăși – în afară de dragoste. Aceasta ține de o altă sferă și nu depinde de timp:

«...dragostea veșnică în proaspătul veșmînt al dragostei / Nu ține seama de colbul și vătămările vîrstei,/ Nici nu lasă loc pentru inevitabilele zbîrcituri, / Ci-și face din bătrînețe pajul său pe veci» (108).

«Dragostea nu e măscăriciul Timpului, cu toate că buzele și obrajii trandafirii / Ajung în preajma secerii sale» (116).

---

[1] Traducere de N. Argintescu-Amza.

[2] Zoe Dumitrescu-Bușulenga, *Universul sonetelor lui Shakespeare*. în „Valori și echivalențe umanistice", Editura Eminescu, București, 1973, p. 369.

S-ar putea susţine că toate acestea nu sînt decît retorică, un apogeu potrivit pentru o serie de înflăcărate poezii de dragoste, dar atunci cînd îl vedem pe poetul ajuns la vîrsta de patruzeci de ani scriind o piesă tragică /*Troilus şi Cresida. n.n.*/, plină de idei profunde şi experienţă bogată, cuprinsă de vîlvătaia sentimentelor pătimaşe, o piesă a cărei temă centrală este conştiinţa că infinitul dragostei credincioase este în afara elementului ei – că, de fapt, nu mai poate continua să existe între hotarele timpului finit, sîntem înclinaţi să credem că experienţa şi reflecţiile lui Troilus se apropie foarte mult de cele ale creatorului lor."[1]

În *Troilus şi Cresida* sînt numeroase imaginile inspirate de timp, dar:

«Bineînţeles, în această piesă nu sesizăm concepţia despre timp a lui Shakespeare numai din imagini. Găsim idei asemănătoare chiar şi în replicile personajelor. Astfel, în toate invectivele lui Troilus simţim că ceea ce nu-i poate el ierta timpului este că acesta pare să prejudicieze, să schimbe, să slăbească şi chiar să distrugă iubirea. De la început eroul este pe jumătate conştient că lucrurile stau astfel, se îndoieşte de posibilitatea dragostei într-o lume a schimbării, totuşi recunoaşte suprema şi constanta calitate a propriei lui experienţe:

«Nicicînd nu a iubit un tînăr/ Cu un suflet atît de veşnic şi nestrămutat» (V, 2, 164–165).

Din această aparentă contradicţie rezultă implicit concepţia sau chiar filozofia despre realitatea dragostei ca fiind ceva mai mare, mai spiritual, mai delicat şi totuşi mai durabil decît timpul însuşi şi tocmai de aceea sentimentul e «incapabil de o continuă întruchipare concretă în fluxul dificil al întîmplărilor».[2]

Dragostea pare ucisă de timp pentru simplul motiv că ea transcende timpul; iar esenţa ei spirituală şi infinită nu poate fi cuprinsă între limitele unei lumi materiale şi finite:

«A fi-nţelept iubind e mai presus / De noi; doar zeii sînt în stare, sus» (III, 2, 160–161).

În felul acesta e deschis drumul spre posibilitatea unei condiţii sau conştienţe dincolo de temporal, unde dragostea poate supravieţui într-o realitate atemporală."[3]

La un nivel mai puţin platonic, timpul este „înfruntat" prin procreaţie. Primele 19 sonete tratează această subtemă, generalizarea fiind subliniată în distihul final al sonetului 12: „Împotriva coasei Timpului nimic nu ne poate apăra / Afară de urmaşi – aşa îl vei

---

[1] Caroline Spurgeon, *Shakespeare's Imagery and What It Tells Us*, 1935, Cambridge, at the University Press, 1965, p. 176–177.

[2] Ultima propoziţie e citată din remarcabila expunere despre filozofia din *Troilus şi Cresida* de dl G. Wilson Knight (*The Wheel of Fire*, 1930).

[3] Caroline Spurgeon, *Op. cit.*, p. 179–180.

înfrunta cînd te va lua de aici". În consecință, tînărul este îndemnat stăruitor să se însoare și, prin copii, să transmită posterității modele ale deplinei frumuseți omenești. Pequigney inventariază motivele avute în vedere de poet:

„a) înțelepciunea, prevederea: tînărul trebuie să evite stigmatizarea socială pe care o atrage după sine bătrînețea fără copii (2); pentru părintele vîrstnic urmașii pot fi o mîngîiere întrucît sînt o oglindă a vitalității și chipeșiei lui de odinioară (2, 3); tînărul trebuie să se căsătorească în timp util, înainte ca bătrînețea să-l debiliteze și moartea să-l răpună (1–13);

b) obligația morală față de natură: natura, personificată ca divinitate care a creat ființele omenești și, deci, solicită venerație, ne impune datoria de a lăsa urmași. «Ea te-a sculptat ca pecete a ei și prin aceasta ți-a cerut/ Să tipărești (întipărești) mai mult, să nu lași modelul să dispară» (11);

c) obligația morală față de alții, față de «lume», față de «întreaga omenire» (1, 9), față de cei cu care tînărul are legături personale (9), față de poet – «Fă-ți un alt eu de dragul meu» (10).[1] "

Despre înfruntarea timpului prin creația artistică, în speță prin poezie, amintește pentru prima oară sonetul 16. Aici poetul este mai puțin încrezător în trăinicia versurilor sale decît în perpetuarea prin urmași a frumuseții prietenului, dar „poezia mea seacă (stearpă)" („my barren rhyme"), probabil o exprimare convențională a modestiei, este echivalată ca valoare cu procreația în distihul din sonetul imediat următor: „Dacă atunci

(cînd vor trece ani și ani) va mai fi viu vreun copil al tău,/ Vei trăi îndoit – într-însul și în versurile mele" (17). Distihul din sonetul 18 subliniază perenitatea poeziei: „Atîta vreme cît oamenii vor mai avea suflare și ochii vor putea să vadă,/ Aceste versuri vor trăi și-ți vor da viață". Ideea apare și în alte sonete închinate tînărului – mai cu seamă în distihuri:

„Totuși, bătrîne Timp, săvîrșește cel mai mare rău de care ești în stare; în ciuda cruzimii tale,/ Cel iubit (*my love*) – va trăi veșnic în poezia mea" (19).

„Nici marmora, nici monumentele aurite/ Ale regilor nu vor dăinui mai mult decît aceste versuri puternice" (55, versurile 1–2); „Astfel, pînă în ziua judecății cînd vei învia,/ Vei trăi în acest poem și vei sălășlui în ochii îndrăgostiților" (*ibid.*, distih);

„Și totuși nădăjduiesc că versurile mele vor rezista timpurilor,/ Slăvindu-ți valoarea în ciuda crudei sale mîini [*a Timpului*]" (60).

„Frumusețea lui se va vădi în aceste versuri negre (= scrise cu cerneală neagră) / Și ele vor trăi, iar el va fi într-însele încă *sau* veșnic verde (= tînăr)" (63).

---

[1] Joseph Pequigney, *Such Is My Love*, The University of Chicago Press, Chicago and London, 1985, p. 11–12.

„Vei trăi încă *sau* veşnic – aceasta e puterea condeiului meu" (81).

În sfîrşit, înainte de distihul din sonetul 107: „Iar în aceste versuri tu îţi vei afla monumentul / Cînd coifurile (sau platoşele?) şi mormintele de bronz (sau aramă?) se vor fi trecut", Shakespeare se referă la propria sa supravieţuire ca poet: „Eu voi trăi în această nevrednică poezie" („this poor rhyme", versul 11).

Versurile citate mai sus şi care pot avea ca motto horaţianul *Exegi monumentum aere perennius* („Am înălţat un monument mai trainic decît bronzul") reprezintă, cred, cea mai importantă declaraţie cu caracter autobiografic din *Sonete* şi, totodată, cea mai neglijată în bibliografia critică de care am dispus – probabil pentru că este prea clară. În orice caz, infinit mai multă atenţie se acordă prieteniei dintre poet şi tînărul său prieten, subiect interesant pentru literatură numai în măsura în care textul *Sonetelor* ne îngăduie să desluşim o *concepţie* a autorului privind natura unei atari relaţii. Dar problema este dificilă, şi înainte de a fi abordată în contextul gîndirii elisabetane, ea reclamă, dacă nu elucidarea, cel puţin menţionarea cîtorva „capcane" lingvistice, preludiu la secţiunea specială a dificultăţilor pe care am rezervat-o spre finele comentariilor de faţă:

a) Întrucît în limba engleză adjectivele sînt invariabile (de exemplu *good* – „bun" sau „bună", „buni" sau „bune"), ambiguitatea nu se rezolvă decît dacă textul respectiv conţine alte indicaţii lexicale, ceea ce nu se întîmplă, să zicem, în cazul sonetului 18, cu cele două adjective din versul 2:

„Shall I compare thee to a summer's day?
Thou art more *lovely* and more *temperate* " etc.

(Traducerea integrală a sonetului: „Să te asemuiesc cu o zi de vară?/ Tu eşti mai frumos *sau* mai frumoasă şi mai senin *sau* mai senină; / Vîntul aspru scutură gingaşii boboci ai lunii mai / Şi arenda verii ţine prea puţin; / Uneori cerescul ochi străluceşte prea fierbinte / Şi adesea chipul (ad. litt. „tenul") lui se întunecă / Iar cîteodată frumuseţea se urîţeşte (scade în frumuseţe), / Despuiată de veşmîntu-i (ales) fie de soartă, fie de mersul (drumul) schimbător al naturii. / Dar vara ta veşnică nu va păli / Şi nu va îngădui să i se ia farmecul (frumuseţea) de care te bucuri, / Nici moartea nu se va (putea) făli că rătăceşti în umbra ei./ Atîta vreme cît oamenii vor mai avea suflare şi ochii vor putea să vadă,/ Aceste versuri vor trăi şi-ţi vor da viaţă.")

Mai mulţi traducători ai sonetului redau versul al 2-lea prin forme „neutre":

„Tu eşti mai dulce şi surîzi mai blînd."
„Tu ai un chip mai gingaş, mai senin."
„Ţi-e firea mai cu farmec, mai blajină."
„Făptura ţi-e mai caldă şi mai blîndă."

Întîlnim însă şi forme adjectivale masculine:

„Tu eşti mai *plin* de farmec şi mai *blînd*"

sau feminine (în traducerea lui Lucian Blaga):

„Pe tine care mult mai dulce, *blîndă* eşti "

Despre receptarea sonetului de către englezi Robert Giroux scrie:

„Sonetul 18 /.../ este universal privit drept una din marile poezii de dragoste din limba engleză. Cititorii cu gusturi sexuale normale şi care nu cunosc contextul sonetului văd în el versuri adresate de un îndrăgostit domniţei sale /.../. Aflînd că, de fapt, e vorba de o poezie de dragoste adresată de poet unui tînăr, ce încheiere va trage cititorul?"[1]

b) În *Sonete* cuvîntul *love* (dragoste, iubire) are valori variabile, insuficient diferenţiate în dicţionarele Shakespeare. Comentariile lui Giroux pe marginea ediţiei in-cuarto:

„...e surprinzător cît de multe feluri de dragoste exprimă toate aceste poezii, inclusiv cele adresate iubitei precum şi tînărului – dragostea nebunească, admiraţie, dedicare servilă, patimă, extaz, senzualism, atracţie anormală şi transcendenţă. R.P. Blackmur a definit «devoranta temă generală a ediţiei in-cuarto» ca «dragoste nebunească: înfiriparea, cultivarea şi istoria ei... întreaga colecţie formează o poetică a dragostei nebuneşti».[2] Poeziile dezvăluie şi contradicţiile dintre felurile de dragoste mărturisită pentru cele două personaje principale – afecţiune profundă faţă de tînărul care pînă la urmă îl dezamăgeşte pe poet, dar pe care nu-l abandonează niciodată, şi pasiunea obsedantă pentru metresa în care nu se încrede şi pe care nu o respectă. De asemenea, ele exprimă compasiunea atunci cînd prietenul îi fură iubita /.../; şi resemnarea, aproape disperarea, cînd se gîndeşte că marea poezie a principalului poet rival a cîştigat premiul. Aşa cum a rezumat C.S. Lewis, «Indiferent cum a început lucrurile – pervers, convenţional sau chiar (cine ştie?) în imaginaţie – Shakespeare... sfîrşeşte prin a exprima pur şi simplu dragostea, chintesenţa tuturor dragostelor, fie acestea erotice, părinteşti, fireşti, prieteneşti sau curteneşti».[3] La acestea aş adăuga un anumit gen de dragoste prietenească pe care Aristotel o numeşte *prietenie utilă*. În mod obişnuit termenul nu e folosit în legătură cu textul din ediţia in-cuarto, dar eu îl consider aplicabil acolo datorită vulnerabilităţii sociale şi financiare a lui Shakespeare în această perioadă a vieţii sale. Aristotel caracterizează prietenia utilităţii ca inegală dacă una din părţi dispune de o anumită superioritate asupra celeilalte (*Etica nicomahică*, VIII,6, 1158 b)."[4]

Deşi indiscutabil corecte, categoriile în care Giroux şi autorii citaţi de el subîmpart dragostea nu îi sînt de folos cititorului decît prin

---

[1] Robert Giroux, *Op. cit.*, p. 18–19.

[2] Richard P. Blackmur, *A Poetics for Infatuation*, în „The Riddle of the Sonnets".

[3] C.S. Lewis, *English Literature in the Sixteenth Century*. Clarendon Press, Oxford, 1954, p. 505.

[4] Robert Giroux, *Op. cit.*, p. 27–28.

aceea că îi atrag atenţia asupra existenţei lor, pe cînd cititorul s-ar fi aşteptat să le afle sensul exact prin trimiteri la sonetul şi versul respectiv, în primul rînd atunci cînd contextul nu este îndeajuns de explicit.

Specialiştii au căutat să remedieze aceste deficienţe lexicografice prin interpretări personale (nu o dată litigioase).

Unii au ajuns la concluzia că în anumite cazuri Shakespeare foloseşte ambiguitatea în mod deliberat:

„Cînd Shakespeare... îşi începe sonetul 56 cu imperativul «Sweet love, renew thy force» («Dulce iubire, reînnoieşte-ţi puterea»), el stabileşte o ambiguitate nerezolvată pentru întreaga poezie: aceasta se adresează fie iubitului, fie calităţii abstracte a dragostei, fie amîndurora."[1]

Cu toate că ambiguitatea e caracteristică stilului din *Sonete*, se poate susţine că Dubrow, din care am citat, îi exagerează rolul în acest sonet. Ca formulă de adresare unui bărbat, *sweet love* (v. şi „O know, *sweet love*, I always write of you" – „Ah, trebuie să ştii, *dulce iubire*, că despre tine scriu neîncetat", sonetul 76) sau *my love* (ca în „Take all my loves, *my love*" – „Ia-mi toate dragostele, *iubirea mea*", sonetul 40), ea se întîlneşte şi la alţi sonetişti ai vremii, de exemplu la Richard Barnfield citat de Partridge[2]: „Dragul meu" nu mi s-ar părea o traducere greşită.

Alţi specialişti propun soluţii tranşante, cum face Pequigney cînd discută faimosul sonet 116, cel unde poetul vorbeşte despre „căsătoria cugetelor/ spiritelor oneste" (true minds):

„Sonetul ţine de Partea I şi «căsătoria» la care se face referire îi uneşte permanent pe cei doi prieteni. Aceasta nu deranjează pe nimeni dacă ei sînt uniţi spiritual mai curînd decît fizic, dar versurile 9–10 înlătură o asemenea presupunere confortabilă:

«Dragostea nu e măscăriciul Timpului, cu toate că buzele şi obrajii trandafirii / Ajung în preajma secerii sale».

Ale cui sînt «buzele şi obrajii trandafirii»...? Sînt ale tînărului şi, iniţial, au aprins dragostea poetului. Această căsătorie, ca oricare alta, poate supravieţui ofilirii frumuseţii tinereşti, dar ea a început, aşa cum concepea Renaşterea că începe dragostea erotică – în ochiul îndrăgostitului, un ochi fascinat de frumuseţea fizică."[3]

Sonetul 20, considerat a fi de importanţă crucială pentru stabilirea naturii relaţiilor dintre Shakespeare şi tînăr, a fost supus de numeroşi comentatori unor interpretări ce variază între declarativ şi „despicarea firului în patru". Pentru Hesketh Pearson, de pildă, textul e cît se poate de clar:

---

[1] Heather Dubrow, *Op. cit.*, p. 180.

[2] Eric Partridge, *Shakespeare's Bawdy*, 1947, Routledge and Kegan, London, 1968, p. 15.

[3] Joseph Pequigney, *Op. cit.*, p. 70.

„Homosexualii s-au străduit din răsputeri să şi-l revendice pe Shakespeare şi să-i folosească numele ca reclamă pentru propria lor aberaţie şi au citat sonetul 20 pentru a dovedi că a fost unul de ai lor. Dar sonetul 20 demonstrează în mod concludent că poetul a fost normal din punct de vedere erotic[1]."

Eric Partridge, specialist în lexicul pornografic englez, inclusiv în cel folosit de Shakespeare, subscrie la această părere şi o întăreşte trimiţînd la sonetul 144, „cu antiteza dintre bărbat şi femeie, prietenul alinător şi chinuitoarea iubită".[2]

Dar sonetul 20 nu e chiar atît de clar de vreme ce nu au fost elucidate definitiv cuvintele-cheie ca *love* (folosit de două ori în versul final) sau *Master-Mistress* (din versul 2) şi altele care au fost tălmăcite în sensuri incomode pentru orice om „normal din punct de vedere erotic". Într-un capitol de 11 pagini dedicat sonetului 20, Pequigney, chiar dacă nu ne convinge de „homoerotismul" poetului, ne convinge de complexitatea textului cînd afirmă:

„Această poezie pare cu totul neindicată pentru adnotatorii şi criticii care o aleg ca principală dovadă a convingerii lor că prietenia tratată în sonete nu are un conţinut erotic."[3]

c) În bună măsură influenţate de freudism, multe lucrări din ultima vreme reinterpretează o parte a lexicului din *Sonete*, dîndu-i sensuri sau îmbogăţindu-l cu sensuri obscene care fac să pălească dicţionarul lui Partridge *(Shakespeare's Bawdy)*. Dacă măcar cîteva din aceste noutăţi pot căpăta girul unei vechimi de vreo patru sute de ani, înseamnă că măcar cîteva se adaugă la dificultăţile vocabularului shakespearian în general, dar, posibil, ale vocabularului legat de „prietenie" şi „dragoste".

Pentru desluşirea problemei „prietenie-dragoste" este utilă şi o raportare la piesele shakespeariene, care, după cum pe bună dreptate spune J.J.M. Steward,

„...îşi creează un climat moral real şi vizibil şi vieţuiesc într-însul. E un fapt incontestabil. Victorienilor le făcea plăcere să ne asigure că, din punct de vedere moral, Shakespeare era perfect sănătos; şi, hotărît lucru, victorienii aveau dreptate. Studiaţi tăcerile şi omisiunile dramaturgului; studiaţi lucrurile pe care le lăsa deoparte cînd prelucra sursele."[4]

a) În piese, un anumit tip de dragoste reiese de obicei cu claritate din contextul respectiv, din situaţii şi atitudini. Între Troilus şi

---

[1] Hesketh Pearson, *A Life of Shakespeare*, capitolul „Poet and Patron", 1942, citat de Eric Partridge în *Shakespeare's Bawdy*. *Op. cit.*, p. 15.

[2] Eric Partridge, *Op. cit.*, p. 15.

[3] Joseph Pequigney, *Op. cit.*, p. 40.

[4] J.J.M. Steward, *Shakespeare's Men and Their Morals*, în „Shakespeare Criticism 1935–1960", Oxford University Press, London, 1963, p. 305.

Cresida se încheagă o pasiune normală între sexe. Aceeaşi pasiune, dusă la extrem, e o temă fundamentală în *Antoniu şi Cleopatra*. În *Regele Lear* este analizată dragostea dintre părinţi şi copii precum şi dragostea de oameni, în *Romeo şi Julieta* sau *Othello* dragostea dintre soţi, în *Cymbeline* cea dintre fraţi.

b) Prietenia firească între bărbaţi e ilustrată de Hamlet şi Horatio (*Hamlet*)[1], Romeo, Benvolio şi Mercutio (*Romeo şi Julieta*), Valentin şi Proteus (*Cei doi tineri din Verona*) (deşi Proteus e nestatornic).

c) Shakespeare condamnă devierile patologice ale instinctului erotic. Tersit îl numeşte pe Patrocle „tîrfa de parte bărbătească a lui Ahile" (*Troilus şi Cresida*, V, 1, 20), iar Parolles, căutînd să-l discrediteze pe căpitanul Dumain, născoceşte o poveste: „cîrpea haine vechi la Paris şi a fost dat afară-n pumni de acolo pentru că l-a lăsat borţos pe măscăriciul şefului, un mut nevinovat, care nu-i putea spune «nu» (*Totu-i bine cînd sfîrşeşte bine*, IV, 3, 211–214).

Pentru oglindirea în *Sonete* a gîndirii epocii cu privire la prietenie şi dragoste voi rezuma şi, pe alocuri, cita texte dintr-un studiu consacrat prieteniei „inegale" din sonetele 18–126 de Rodney Poisson.

Autorul se opreşte mai întîi asupra concepţiilor statornicite în perioada elisabetană sub înrîurirea anticilor (Cicero, *Despre prietenie*, text tradus în 1577, Platon, interpretat de Ficino şi răspîndit în Anglia prin John Colet, care a purtat corespondenţă cu umanistul italian), a lui Montaigne (*Eseurile*, traduse de John Florio în 1603) şi Pierre Charron (*Despre înţelepciune*), a gînditorilor englezi ca de pildă Thomas Elyot (*The Governour* „Preceptorul", 1531). Ideile principale despre prietenie care se reflectă în *Sonete* sînt:

Axioma că prietenia adevărată este un lucru raţional şi spiritual. Spre deosebire de „dragostea trupească", ea este „numai plăcere şi netezime, iar acestea nu înţeapă şi nu ustură" (Montaigne). „Virtutea... naşte şi păstrează Prietenia. În ea, totul este armonie a lucrurilor, stabilitate şi statornicie" (Cicero) – cf. sonetul 105: „Blîndă mi-e dragostea astăzi, blîndă mîine,/ Mereu statornică". „Omul... se iubeşte mult pe sine şi caută un alt om căruia să-i poată împărtăşi gîndurile cu atîta sinceritate încît ar vrea parcă să facă din doi unul singur" (Cicero) cf. sonetul 39: „Ah, cum aş putea să-ţi cînt meritele cum se cuvine/ Cînd tu eşti partea cea mai mare/ *după Schmidt* /? Ce poate propria-mi laudă aduce propriului meu eu? / Şi ce este numai al meu cînd te laud?" Adevărata prietenie, deci, nu cunoaşte frustrarea dragostei romantice pentru că se bazează pe egali-

[1] După P. Ramsay, „Prietenia dintre Hamlet şi Horatio e frumoasă, tandră şi nobilă", dar ei „nu sînt amorezaţi", pe cîtă vreme „Shakespeare e amorezat de tînăr" – Paul Ramsay, *The Fickle Glass: A Study of Shakespeare's Sonnets*, AMS Press, New York, 1979, p. 30.

tate. Prietenia e superioară dragostei dintre bărbat şi femeie (Montaigne, Elyot), femeile sînt nestatornice (Montaigne), plăcerea fizică este un obstacol pentru dragostea ideală (Platon) – cf. distihul din sonetul 20 / *traducere aproximativă/*: „Dar întrucît ea */Natura/* te-a ales pentru plăcerea femeilor, / A mea să fie dragostea ta, iar folosirea dragostei tale, comoara lor."

Deoarece prietenia reclamă comunicare, orice discordanţă acţionează împotriva relaţiei ideale. Montaigne consideră pederastia inadmisibilă fiindcă „implică nepotriviri de vîrstă şi deosebiri de slujbe şi nu mai corespunde unirii şi armoniei de care e nevoie aici".

Comentînd părerile exprimate de Pausanias în *Banchetul* lui Platon, Ficino spune, printre altele:

„Pofta de a atinge corpul nu ţine de dragoste şi nu este dorinţa îndrăgostitului, ci mai curînd e un fel de destrăbălare şi deranjament mintal al unui om servil.

Mai departe: înţelegem această lumină (şi frumuseţe) a sufletului numai cu mintea. De aceea, pe cel care iubeşte frumuseţea sufletului îl mulţumesc numai percepţiile mintale. Îndrăgostiţii schimbă între ei frumuseţea pentru frumuseţe. *Un bărbat savurează frumuseţea fizică a unui tînăr cu ochii; tînărul savurează frumuseţea bărbatului cu mintea [subl. lui Poisson].* Cu adevărat, acesta este un schimb minunat, la fel de onorabil, folositor şi plăcut pentru amîndoi; la fel de onorabil pentru amîndoi, deoarece este la fel de onorabil să înveţi de la altul şi să înveţi pe altul. Plăcerea celui mai în vîrstă este mai mare, pentru că acesta îşi satisface atît privirea cît şi inteligenţa; dar tînărul profită mai mult, deoarece aşa cum sufletul este mai minunat decît trupul, tot astfel dobîndirea frumuseţii sufletului e mai presus decît dobîndirea frumuseţii trupului."

„Interpretată în lumina acestui pasaj", scrie Poisson, „Iubirea din *Sonete* a bărbatului mai vîrstnic pentru tînăr se poate dispensa de echivoc /.../ Sporadica nervozitate a comentatorilor acestui aspect al *Sonetelor* e neîntemeiată. Adevărul este că Ficino a făcut ca legătura aceasta să devină respectabilă în literatură. Totuşi, inegalitatea fundamentală a unei asemenea prietenii e subtil sesizată de Montaigne, iar însuşi argumentul care condamnă această legătură, nepotrivirea ei esenţială, constituie o dovadă că materialul e adecvat pentru *Sonete*. Frumuseţea tînărului este subliniat prezentă pretutindeni, mereu în ochii îndrăgostitului, dar însăşi natura prieteniei e potenţial instabilă, şi tocmai în jurul acestei incertitudini creează Shakespeare tensiunile ce determină ritmul *Sonetelor*."[1]

În shakespeariologia română, Zoe Dumitrescu-Buşulenga exprimase interpretări în bună măsură comparabile:

---

[1] Rodney Poisson: *Unequal Friendship: Shakespeare's Sonnets 18–26*, în „New Essays on Shakespeare's Sonnets", *Op. cit.*, p. 2–5.

„Dragostea autorului sonetelor se complică prin intervenția masivă a unei inspirații filosofice evidente. Platon, sursă atît de familiară spiritelor Renașterii care au alergat spre el, încercînd la ieșirea din Evul Mediu fundarea unei filosofii laice pe temeliile gîndirii sale ce nu intrase în alcătuirea scolasticii medievale, a fost fără îndoială cercetat și de Shakespeare. Altfel cum s-ar explica uimitoarele coincidențe dintre unele idei ale *Banchetului* lui Platon și cîteva teme ale sonetelor shakespeariene? De pildă treptele procesului cunoașterii frumuseții și manifestării de dragoste sînt profund asemănătoare.

Atitudinea față de frumusețe și dragoste pe planul corporal, biologic, privește la Shakespeare doar dorința de a vedea perpetuată ființa biologică a celui pentru care nutrește o pură, superioară afecțiune. De aceea el disociază dragostea lui, intelectuală, spirituală, de cealaltă, ca în sonetul 20 unde face să dispară orice umbră asupra calității sentimentului său:

«Poți desfăta femei; nu pregeta.
Păstrează-mi mie doar iubirea ta.»[1]

Treapta următoare la Platon este, ca și la Shakespeare, aceea a înălțării dragostei înspre tărîmul creației intelectuale. Astfel poetul, creatorul, «... dacă întîlnește în drum un suflet frumos, nobil și de bună natură, îndată-l stăpînește dragostea pentru această îndoită întrupare frumoasă. În fața unei astfel de făpturi, el devine într-o clipă capabil să-i dea o bogată îndrumare în vederea oricărei opere spirituale, îi dă sfaturi cum trebuie să fie omul superior, ce preocupări caută să aibă... Atingîndu-se astfel de frumos și împărtășindu-se din el, se înfiripează, cred, și ia naștere ceea ce stă însă de mult încolțit în suflete. Prezent sau absent, el își aduce aminte de alesul său și crește împreună cu dînsul rodul propriei sale creații.»

Iar ultima fază a iubirii platonice față de frumusețe este aceea în care cel cuprins de dragoste izbutește să vadă în obiectul iubit imaginea desăvîrșită, întruchiparea frumuseții, fără specială ipostaziere, feminină ori masculină.

Sonetul 105 aduce o astfel de înțelegere sau de explicație filosofică a adorației, de data aceasta nu pentru un tînăr frumos, ci pentru exemplarul care reunește triplele calități ale frumosului, binelui și adevărului («fair, kind and true»), repetate de trei ori la rînd. Pe de altă parte, mai găsim un sonet care duce către această treaptă finală a generalizării frumuseții, cînd tot ceea ce este atribut particular dispare în universalitatea arhetipului. E vorba de sonetul 53 în care se accentuează din nou caracterul universal al obiectului dragostei ce se răsfrînge și se recunoaște fragmentar și imperfect, în toate aspectele individuale și particulare. Și nu întîmplător, el se aseamănă și lui Adonis și Elenei, prototipurile frumuseții masculine și feminine ale Antichității, prin aceasta depășind și determinarea de sex

[1]Traducere de N. Argintescu-Amza.

limitată şi particulară. Dacă ne amintim de mitul hermafroditului, reluat după Antichitate de Renaştere, şi dacă ne gîndim la poemul lui Angelo Poliziano cu acelaşi titlu şi la dedicaţia explicativă, înţelegem ceva şi din înălţarea filosofică platonică, atît de răspîndită în Renaştere, şi cu care Shakespeare dorea să-şi înnobileze stăpînul şi protectorul într-o năzuinţă neîntreruptă spre absolut care-l face atît de familiar vremii noastre."[1] (

Preocupat în permanenţă de rosturile şi problemele vieţii omeneşti, Shakespeare gînditorul se trădează, aşadar, la fiecare pas, nu numai în piesele sale, ci şi în *Sonete*. Ne-am aştepta însă – parcă – mai puţin să-l regăsim în acestea din urmă pe Shakespeare dramaturgul. Unii comentatori, de altfel, resping ideea (Dubrow etc.). Alţii, totuşi, o susţin:

„...ele se deosebesc de alte sonete ale epocii îndeosebi prin calităţile care le apropie de dramă."[2]

„Dramatice cum sînt multe dintre ele, *Sonetele* sînt o punte de trecere spre poezia din piese."[3]

„*Sonetele* sînt esenţialmente poeziile unui dramaturg. Funcţia lor ca declaraţii şi mărturisiri de dragoste, repetate, diversificate şi puse de acord cu circumstanţele schimbătoare, îi îngăduie lui Shakespeare să le scrie, pe fiecare în parte, aşa cum ar scrie o replică dintr-o piesă."[4]

„Pirkhofer aduce o serie de argumente destul de convingătoare. În cele mai multe din primele 17 sonete se înfruntă două voinţe, iar aproape întreaga suită 1–126 e dominată de conflicte, fie sub forma de «allo-persuasiune» (termen inventat de Pirkhofer exprimînd tendinţa de a învinge «adversarul» prin argumente puternice), fie de «autodiagnosticare» (cf. situaţia scenică de dialog şi de monolog). Vocea lui Shakespeare «capătă» timbrul conducătorului de cor din tragedia elenă care îl previne pe protagonist împotriva răului iminent, deşi pledoaria lui s-ar putea să fie de puţin folos"; „...puterea de vizualizare este atît de mare în multe sonete încît ea se apropie de un punct scenic dominant care nu trebuie confundat cu punctul culminant structural". Printre altele sînt amintite sonetele 35, 49 şi 88, unde confruntarea e de natură judiciară.[5]

Caracteristică pentru Shakespeare-*poetul*, „puterea de vizualizare" a fost pusă în lumină de cercetătorii care, mai ales în ultimele două decenii, s-au ocupat de lumea de imagini din *Sonete*.

---

[1] Zoe Dumitrescu-Buşulenga, *Op. cit.*, p. 374–375.

[2] M.C. Bradbrook, *The Living Monument*, 1976, Cambridge University Press, Cambridge, 1979, p, 26.

[3] A.L. Rowse, *What Shakespeare Read and Thought*. Coward, New York, 1981, p. 107.

[4] F.T. Prince, *Op. cit.*, p. 37.

[5] Anton M. Pirkhofer, *Op. cit.*, p. 114–125.

Dominante s-au dovedit a fi imaginile legate de coduri legale şi sociale, precum şi de destrămarea acestora:

„Această folosinţă nu e camătă oprită / Care-i fericeşte pe cei ce plătesc împrumutul dat bucuros" (1.5–6).

„Arenda verii ţine prea puţin" (18.4).

„Avocat îţi este partea adversă – /Iar eu încep o pledoarie împotriva mea însumi" (35.10–11).

„Cartea (Privilegiul) meritelor tale îţi dă scutire; / Drepturile mele de proprietate asupra ta sînt mărginite" (87. 3–4).

„(Sărmane suflet...) De ce, cînd chiriaşi-e aşa de scurtă, / Cheltuieşti atîta cu palatul (conacul) care se dărîmă?" (146. 5–6).

„Ştii că iubindu-te pe tine devin sperjur, / Dar tu eşti sperjură îndoit, jurîndu-mi dragoste; / În fapt ai călcat jurămîntul conjugal şi ai rupt noua credinţă / Făgăduind o nouă ură după ce nutreşti o dragoste nouă" (152. 1–4).

Nouă zecimi din totalul imaginilor juridice exprimă posesiunea, iar aproape un sfert din sonete menţionează banii.[1] Thomas Greene subliniază capacitatea extraordinară a poetului de a opera în sonetele despre procreaţie cu cuvinte care în limbajul său aparţin atît cîmpului semantic economic cît şi celui sexual-biologic, cum ar fi *increase* („spor"; „creştere"), *use* („folosire, folosinţă"; „folos"), *spend* („a cheltui"; „a secătui, a vlăgui") etc. împreună cu lexicul înrudit, şi tratează pe larg calamburul care le cuprinde pe acestea, dar şi pe cele din întreaga secvenţă, şi anume cuvîntul plurisemantic *husbandry* („economie"; „chibzuială"; „administrare a pămînturilor"; „agricultură"; „căsătorie"; „raport sexual"), folosit pentru prima oară încă în sonetul 3.[2]

Imaginile dintr-un sonet sînt uneori prelungite în următorul, cum se întîmplă cu „stăpînul" şi „sluga" din s. 57: *your slave* („sclavul tău", versul 1), *what should I do but tend* etc. („ce să fac decît să slujesc" etc., v. 1), *services* („servicii", v. 4), *nor dare I* („nici nu îndrăznesc", v. 5 şi 9), *my sovereign* („suveranul meu", v. 6), *sad slave* („sclav trist", v. 12), *your will* („voinţa ta", v. 13). În s. 58: *your slave* („sclavul tău", v. 1), *I should in thought control* („să controlez în gînd", v. 2), *your vassal* („vasalul tău", v. 4), *bound* („obligat", v. 4), *your beck* („porunca ta", v. 5), *the imprison'd absence of your liberty* („absenţa întemniţată a libertăţii tale", v. 6), *your charter... so strong* („drepturile tale atît de solide", v. 10).

Noţiunea „muzică" e subliniată prin imagini în sonetul 8, „soarele" în s. 7 şi 33, „teatrul" în s. 15, „ochiul-pictor" în s. 24, „trandafirul" în s. 54.

---

[1] Heather Dubrow, *Op. cit.*, p. 246.

[2] Thomas M. Greene, *Pitiful Thrivers: Failed Husbandry in the Sonnets*, in „Shakespeare, the Question of Theory", edited by P. Parker and G. Hartman, Methuen, New York and London, 1985, p. 251.)

„Trandafirul" apare şi sporadic în diferite sonete ca un fel de leitmotiv. Comentariul lui Pequigney:

„Prima imagine din ciclul de *Sonete* este «*Trandafirul* frumuseţii (1,2)», denumirea florii fiind tipărită cu italice şi iniţială majusculă (beauty's *Rose*). Că trandafirul reprezintă frumuseţea reiese clar din forma de genitiv posesiv a acestui cuvînt, iar sublinierea că el reprezintă frumuseţea prietenului se vede din identificarea acestuia cu o floare (1.9–11). El este «podoaba *proaspătă* a lumii», «singurul vestitor (floral) al gătitei primăveri» şi un «boboc» (din contextul anterior rezultă aproape sigur că e un boboc de trandafir). Trandafirul, asociat în diferite chipuri cu tînărul în sonetele 67, 95, 98 şi 99 /.../ este din nou identificat cu el, de data aceasta ca o apoteoză, în pasionatul distih final al sonetului 109:

«Socot că acest univers nemărginit nu preţuieşte nimic / De n-ai fi tu, Trandafirul meu: într-însul tu eşti totul pentru mine».

Această elaborare minuţioasă a unei idei din sonetul 1 nu mai trebuie să surprindă; ceea ce poate surprinde este faptul că trandafirul, un simbol feminin consacrat devine la Shakespeare emblemă pentru un bărbat."[1]

Ingram analizează atent şi subtil modul original, complex şi în primul rînd dinamic în care Shakespeare îşi înlănţuie metaforele şi comparaţiile, prezente adesea sub forma de concetti (alăturări de obiecte şi noţiuni extrem de neasemănătoare între ele) şi ilustrează această „dinamică a sonetului shakespearian" pe baza mai multor texte, dintre care şi sonetul 12:

„When I do count the clock that tells the time, 1
And see the brave day sunk in hideous night; 2
When I behold the violet past prime, 3
And sable curls, all silver'd o'er with white; 4
When lofty trees I see barren of leaves, 5
Which erst from heat did canopy the herd, 6
And summer's green all girded up in sheaves, 7
Borne on the bier with white and bristly beard, 8
Then of thy beauty do I question make, 9
That thou among the wastes of time must go, 10
Since sweets and beauties do themselves forsake 11
And die as fast as they see others grow; 12
And nothing'gainst Time's scythe can make defence 13
Save breed, to brave him when he takes thee hence." 14

(„Cînd urmăresc ceasornicul care spune ce oră este 1
Şi văd mîndra zi cufundată în hidoasa noapte; 2
Cînd văd toporaşul trecut de înflorire 3
Şi cîrlionţii negri pe de-a-ntregul argintaţi şi albiţi; 4

---

[1] Joseph Pequigney, *Op. cit.*, p. 10.

Cînd văd falnicii pomi despuiaţi de frunzele 5
Care odinioară adăposteau vitele de arşiţă ca un baldachin, 6
Şi verdeaţa verii strînsă toată în snopi, 7
Purtată pe năsălia cu spice albe şi ţepoase, 8
Atunci, cu gîndul la frumuseţea ta, îmi spun (trad. aprox.) 9
Că şi tu va trebui să pleci spre paraginile timpului, 10
Fiindcă tot ce e încîntător şi frumos se leapădă de sine 11
Şi moare la fel de repede cum îi vede crescînd pe alţii; 12
Iar împotriva coasei Timpului nimic nu ne poate apăra 13
Afară de urmaşi – aşa îl vei înfrunta cînd te va lua de aici." 14

Dinamica sonetului se bazează pe o complexitate de asociaţii verbale şi conceptuale care evoluează discret şi convingător, de la simbolurile concrete ale vremelniciei (ceasul, toporaşul) spre moarte, Timp şi sfidarea simplei extincţii. Temporalul din versul 1 e simplu, măsurabil, cronometric; versul următor nu numai că înregistrează întreaga scurgere a zilei, ci, prin contrastarea emoţională a adjectivelor din «mîndra zi» şi «hidoasa noapte», învăluie cu o atmosferă de damnaţiune ceasornicul banal care nu face altceva decît «să spună ce oră este». Versurile ce urmează ne duc mai departe, de la efemera zi la trecătoarele anotimpuri ale naturii şi omului, *barren* („despuiat"; „lipsit"; „sterp, nerodnic") din versul 5 avînd o conotaţie relevantă pentru conţinutul primului grup de sonete. Iar o dată cu versul 8 îşi începe rolul obişnuita asociere verbală a lui Shakespeare: *bier* („catafalc"; „năsălie") pare să-i sugereze *beard* („barbă"), iar *beards* („spice"), respectiv spicele coapte ale orzului, sînt „albe şi ţepoase" de bătrîneţe (imaginea trimite la cărunteţea vîrstei). Am trecut de la momentul imediat la repetatul caracter efemer al tuturor lucrurilor, şi aceasta ne poartă spre contemplarea frumuseţii care trece «prin paraginile timpului» şi, o dată cu anotimpul recoltării sau al grînelor coapte, ajunge sub «coasa Timpului». O asemenea succesiune, deşi versuri sau imagini separate sînt memorabile prin colocaţii cu încărcătură emoţională şi evocări ale naturii concrete, reprezintă cu mult mai mult decît ceea ce Keats denumea «lucruri frumoase spuse neintenţionat»..."[1]

După figurile „de similitudine" şi „de repetiţie" din *Sonete* se cer amintite figurile „de opoziţie". Frecvenţa lor ca antonime explicite e destul de ridicată (cel puţin o pereche antonimică într-un sonet dintr-un număr de 130), iar unele din acestea sînt poetic funcţionale în cadrul „dinamicii sonetului" (ca „mîndra zi" şi „hidoasa noapte" în sonetul 12 analizat mai sus, ca şi contradicţiile aparente din oximoroane (*darkly bright* „luminoşi fără lumină" – despre ochi – în s. 43; *present-absent* „prezenţi-absenţi" – despre aer şi foc – în s. 45;

[1] W.G. Ingram, *The Shakespearean Quality*, în „New Essays on Shakespeare's Sonnets", *Op. cit.*, p. 46.

virtuous lie „minciună virtuoasă", 45 etc.). Antitezele din „realistul" sonet 130, în care poetul zeflemisește calitățile convenționale ale iubitelor din sonetele petrarchiste, organizează întreaga poezie:

„Ochii iubitei mele nu seamănă nici pe departe cu soarele / Mărgeanul e mult mai roșu decît e roșul buzelor ei; / Dacă zăpada e albă, păi atunci sînii ei sînt oacheși; / Dacă părul e sîrmă, sîrmă neagră crește pe capul ei;/ Am văzut trandafiri italieni, roșii și albi, / Dar asemenea trandafiri în obrajii ei nu văd; / Iar în unele parfumuri e mai mult farmec / Decît în răsuflarea doamnei mele. 7 Îmi place s-o aud vorbind, totuși știu prea bine / Că muzica are un sunet mult mai plăcut; / Recunosc că nu am văzut niciodată cum merge o zeiță. – / Cînd merge doamna mea, ea calcă pe pămînt / ... /."

I.–A. Preda analizează sonetul 66 din unghiul „unei poetici polare". Aceasta,

„...avîndu-și baza filosofică într-un model cuprinzător al existenței și considerînd deci polaritatea ca o categorie deopotrivă ontologică, gnoseologică și logică, vede poemul ca o textură de opoziții ideatice, structurale și expresive și îi leagă valoarea artistică de măsura și modul cum poetul reușește să le transceandă în plan estetic reconciliindu-le."[1]

„Unsprezece versuri ale sonetului (2–12) conțin unsprezece opoziții polare care exprimă mesajul său central: răsturnarea în practica socială a valorilor prețuite de poet. Efectul cumulativ al acestor opoziții, sporit de structura lor isomorfică («And + Acuzativ+ed/-ing - Participiu», acesta din urmă denumind procesul negativ implicat), este tensiunea crescîndă care atinge punctul culminant în dorința de moarte manifestată în versurile 1 și 13, o stimulează și, de fapt, nu se rezolvă în afirmația finală că singurul motiv care-l împiedică pe poet să părăsească această viață, făcută odioasă și insuportabilă de rușinoasa și nestăvilita degradare a tuturor valorilor autentice, este și mai insuportabila alternativă a unei separări finale, prin moarte, de iubitul său prieten / ... /."[2]

După Cruttwell, muzicalitatea specific shakespeariană a sonetelor rezidă în „gama largă și marea varietate a tonurilor în cadrul aceleiași forme și al unei amăgitoare lipse de asperități a limbajului și ritmului".[3] „Varietatea" e reprezentată mai ales de opoziții fonice, ca în sonetul 71, analizat de Ingram:

„Primul catren,

«No longer mourn for me when I am dead

---

[1] Ioan-Aurel Preda, *Polarities, Tensions and Resolutions in Poetry*, Analele Universității București, Limbi și literaturi străine, XXX, 1981, p. 104.

[2] *Ibid.*, p. 101–102.

[3] Patrick Cruttwell, *The English Sonnet*, 1966, Longmans, London, 1969, p. 23.

Than you shall hear the surly sullen bell
Give warning to the world that I am fled
From this vile world with vilest warnes to dwell.»

(«Cînd voi muri să nu mă plîngi./ Decît atît cît vei auzi clopotul trist şi jalnic/ Vestind lumii că am fugit/ Din această lume scîrboasă pentru a sălăşlui cu cei mai scîrboşi viermi»)
îşi reverberează tonurile ca de bocet, vocalele deschise tărăgănate (unele, ca «mourn», «dead» şi «surly», mai lungi şi mai lugubre în pronunţia shakespeariană decît astăzi), cîntate apăsat datorită accentelor aliterative, asemenea zvonului funebru al clopotului însuşi. Apoi, brusc («în spaţiul unei pătrimi, cît ţine un semiton») catrenul al doilea face un salt spre o muzică mai aeriană, gingaşă, plină de dragoste şi renunţare, cu vocale mai uşoare şi un ritm alert al afecţiunii jubilante:

«Nay, if you read this line, remember not
The hand that writ it; for I love you so
That I in your sweet thoughts would be forgot
If thinking on me then should make you woe.»

(«Dar vezi, dacă citeşti aceste versuri, să nu-ţi aminteşti / de mîna care le-a scris; pentru că te iubesc atît de mult / Încît aş vrea să mă uiţi în dulcile tale gînduri,/ Dacă amintirea mea te-ar face atunci să suferi.»)

Al treilea catren reia *ambele* tonuri, versul 10 privind retrospectiv la versurile 1–4, versurile 11 şi 12 la tonul mai blînd, lipsit de egoism, al versurilor 5–8, în timp ce versul 10, cu asprele sale c-uri aliterative şi cuvîntul-ecou *compounded*, contrastează cu moile aliteraţii ale *l*-urilor din versul 12.

Distihul este organizat superb, atît prin mînuirea ritmurilor sale, cît şi prin legătura lexicală cu structura prealabilă a poeziei:

«Lest the wise world should look into your moan,
And mock you with me after I am gone.»)

(«Ca nu cumva lumea înţeleaptă să-ţi cerceteze tînguirea / Şi să-şi rîdă de tine din pricina mea după ce voi fi plecat.»)

Versul 13 reţine atenţia prin spondeul aliterativ «wise world» – acesta încetineşte ritmul şi dă exact tonul vocal cerut de ironia colocaţiei – şi prin *l*-urile mai spaţiate care preiau şi, ca să zic aşa, dispersează aliteraţia din versul 12, iniţialul *l* din «Lest» împiedicînd orice tendinţă de a separa distihul de versurile precedente."[1]

*

Cît de dificilă este glosarea *Sonetelor* a reieşit şi din analiza anterioară a cuvîntului *love* (p. 15–18). Cuvîntul este tematic, deci deosebit de important, şi tot astfel sînt şi altele: *truth* („adevăr"; „credinţă, fidelitate") şi derivatele sau sinonimele, *fair* („frumos"; „frumuseţe" etc.) etc., toate folosite în întreaga suită. Pe de altă parte,

[1] W.G. Ingram, *Op. cit.*, p. 61–62.

cele mai multe sonete își au și propriile lor probleme lingvistice, de exemplu stabilirea sensului exact al structurii gramaticale *so that* din sonetul 130, discutată de Nowottny:

„Ceea ce face sonetul dificil este lipsa unei legături clare între octavă și sextet. Dificultățile încep cu versul de legătură «So that eternal love...»: «Astfel că dragostea eternă» – «Și astfel, din faptul că eu continui să scriu vedem că Dragostea dăinuie»; «Această dragoste adevărată» – «această Dragoste Adevărată despre care vorbesc oamenii»; «So»: «„Întocmai în acest chip...», «Tot astfel...»"[1].

Pentru cititorul român, bogatele adnotări făcute de Andrei Deleanu în *Doamna brună din sonete* [2] sînt un material de referință deosebit de util prin aceea că sistematizează interpretările, adesea divergente, ale specialiștilor (mai ales englezi și americani) și astfel scoate în evidență ceea ce am denumit „dificultăți", a căror existență este negată de autorul român în Introducere:

„Limba lui Shakespeare nu pune probleme. / .../ Limba lui Shakespeare nu e sofisticată. Cînd ne pare dificilă, e astfel din bogăție."[3]

De fapt și materialul bibliografic de care am dispus nu prea vorbește despre „dificultăți". Numai două referiri par să se apropie de această noțiune:

„(Adeseori)... cînd citim aceste poezii lirice, siguranța că am interpretat corect un pasaj e urmată curînd de conștiința unei glose alternative și nu o dată contrarii."[4]

„Aceste cinci sonete [98, 100, 102, 109 și 126, n.ns.] nu se caracterizează prin grandoare, evidentă compresiune a gîndului sau «densitatea texturii» *astăzi admirată [subl. ns.]* [5].

Dacă nu greșesc interpretînd ca ironice ultimele două cuvinte din acest citat, atunci înseamnă că autoarea nu apreciază sau nu apreciază pînă la capăt virtuțile literare ale *ambiguității*, termen care a făcut oarecare vogă după ce a fost pus în circulație de William Empson în *Seven Types of Ambiguity* (*Șapte tipuri de ambiguitate*, 1930).

Despre un tip de ambiguitate caracteristic *Sonetelor*, Marshall Lindsay a făcut o serie de observații folositoare și pentru cititorii români:

„În mod tradițional, criticii francezi sînt mai puțin dispuși să găsească ambiguități în poezia franceză decît sînt criticii de limbă engleză cînd le caută în poezia engleză. E greu de spus dacă un asemenea fenomen este determinat de caracteristicile limbii, ale

---

[1] Winifred Nowottny, *Op. cit.*, p. 74.
[2] Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1978.
[3] *Ibid.*, p. 9.
[4] Heather Dubrow, *Op. cit.*, p. 243.
[5] Winifred Nowottny, *Op. cit.*, p. 66.

poeziei sau ale criticilor, dar e cert că ambiguitatea limbii lui Shakespeare este întrucîtva – subliniez întrucîtva – străină noțiunii de poezie franceză și de aceea unii traducători par să considere că includerea tuturor înțelesurilor posibile ale unei expresii date are o importanță secundară față de alte considerente.

Al optulea vers din sonetul 15, «And wear their brave state out of memory», e tipic pentru felul de ambiguitate care apare atît de frecvent în sonete, deși versul nu este extrem de complex, iar ambiguitatea lui este evidentă pentru că el nu poate fi luat ad litteram. Fără a încerca să epuizăm posibilitățile semantice ale acestui vers, e clar că «wear» poate însemna a purta ca îmbrăcăminte sau a uza; «brave» are o seamă de conotații relevante: curajos, cutezător, arătos (dar ieftin), sfidător, impunător sau minunat; «state» se referă la tot ce presupune condiția exterioară sau fizică; «out of memory» poate fi considerat ca analog cu expresia «out of sight» (invizibil; ascuns vederii), dar și cu expresia «out of habit» (din obișnuință). «Out of memory» se poate referi fie la o perioadă din timpul vieții cuiva, fie la timpul de după moarte. Toate aceste sensuri posibile sînt relevante, iar suma lor constituie înțelesul global al versului. Aproape fără excepție, traducătorii francezi acceptă numai «wear out» (a uza) ca verb și interpretează «out of memory» cu înțelesul de «uitat». Folosesc ca exemplu numai cea mai bună traducere a versului: *effaçant leur éclat orgueilleux des mémoires* (d'Uccles). *Éclat orgueilleux* redă aproape tot ce este cuprins în «brave state», dar întrucît «wear» și «out of memory» au fost reduse la cîte o singură posibilitate pentru fiecare, versul francez este doar o fantomă a originalului shakespearian. Chiar și în traducerile în proză, unde se presupune că traducătorul e liber să extindă și să intre în amănunte pentru a surprinde conotațiile pe care unul sau două cuvinte franceze nu le pot reda, se face puțin din ceea ce este necesar; versul tradus în proza lui Jouve nu spune mai mult decît alexandrinul lui d'Uccles: *puis effaçant leur valeureux éclat de la mémoire / ... /*".[1]

Traducătorii, așadar, fac *opțiuni*, și le fac pe urmele comentatorilor englezi și americani. Iar aceștia, mai ales cînd discută pasaje cu adevărat obscure, se întrec în ingeniozitate și, evident, își apără opțiunile cu dîrzenie: *grammatici certant*. Cititorul, derutat astfel, optează la rîndul lui, deși e prevenit, în termeni destul de duri, de un fel de cerc vicios:

„Puțini sînt cei care citesc *Sonetele* cum se cuvine / ... / /*dar*/ și mai puțini sînt cei care, din miile de autori de cărți și studii despre aceste poezii, ne oferă crîmpeie de inteligență critică."[2]

---

[1] Marshall Lindsay, *French Translations of the Sonnets*, în „New Essays on Shakespeare's Sonnets", *Op. cit.*, p. 179–180.

[2] Hilton Landry, *In Defence of Shakespear's Sonnets*, în „New Essays on Shakespeare's Sonnets", *Op. cit.*, p. 130.

Rețin atenția și următoarele rînduri scrise de Giroux în legătură cu selectarea judicioasă a materialelor critice:

„Toți cercetătorii sonetelor sînt extraordinar de îndatorați muncii neobosite a lui Hyder Edward Rollins cînd și-a redactat cele două volume ale ediției New Variorum a *Sonetelor* (1944), care adeveresc pînă la refuz afirmația lui E.K. Chambers: «Despre sonete s-au scris mai multe absurdități decît despre oricare alt subiect shakesperian"[1].

*

Pe toți cei care admiră sincer, nu din snobism, opera lui Shakespeare în tot ce are adînc și frumos nu trebuie să-i deranjeze concluzia majorității cercetătorilor, și anume, că cele 154 de sonete sînt *inegale ca valoare.*

În *Sonete* s-au strecurat și „exerciții literare" de tip eufuistic, „încîlcite concetti" (Landry), „gătitele sclifoseli" („spruce affectations") de care se dezice pînă la urmă Berowne în *Zadarnice chinuri ale dragostei* (V, 2, 408). Cele mai multe distihuri finale sînt plictisitoare și „fac impresia unor gradații inverse fără poantă."[2] Eșuează fraze și versuri, de pildă „as you were when your eye I eyed" („așa cum erai cînd ți-am văzut ochii", 104, 2), „calambur jalnic"[3] sau sonete întregi, cum este 145 [4] sau 108 [5] Sonetele dedicate Doamnei brune sînt în general inferioare celorlalte.[6]

Și totuși... Dacă Shakespeare și-a scris *Sonetele* pentru cîțiva „prieteni apropiați" (Francis Meres) sau „și-a deschis inima" ca într-un original „jurnal zilnic", ceea ce trebuie să ne surprindă nu sînt aceste deficiențe, ci – ținînd seama și de încorsetările inerente ale structurii sonetului – jerbele de lumini ale marii poezii shakespeariene care le învăluie și care au făcut ca unii autori să caracterizeze *Sonetele* ca un întreg și să le considere, de exemplu: „cel mai profund și susținut corpus poetic existent despre cele mai variate aspecte ale iubirii".[7]

Mark van Doren e prea sever cînd spune că „numai sonetul 71 își păstrează muzicalitatea pînă la ultima silabă" sau că „Shakespeare a scris *pe alocuri (subl. ns.)* cea mai aleasă poezie din limba engleză și, totodată, nu a scris poezii perfecte".[8] Cred că mai aproape de adevăr este Auden:

„Parcurgînd cele 154 de sonete, 49 mi se par excelente în întregime, un mare număr din celelalte conțin unul-două versuri

---

[1] Robert Giroux, *Op. cit.*, p. XI.

[2] W.H. Auden, *Op. cit.*, p. 237.

[3] Harry Elmer Barnes, *An Intellectual and Cultural History of the Western World*, vol. II, 1937, Dover Publications, New York, 1965, p. 608.

[4] Joseph Pequigney, *Op. cit.*, p. 257.

[5] Winifred Nowottny, *Op. cit.*, p. 79.

[6] Robert Giroux, *Op. cit.*, p. 175.

[7] Martin Seymour-Smith, *Op. cit.*, p. 21.

[8] Mark van Doren, *Op. cit.*, p. 4.

memorabile, dar există o seamă de sonete pe care le pot citi numai dintr-un sentiment al datoriei".[1]

Auden nu menționează care anume sînt cele 49 de sonete „excelente". O statistică inevitabil incompletă mi-a îngăduit, totuși, să constat că acest calificativ e aplicabil unei cifre apropiate. 16 autori englezi și americani apreciază la superlativ 37 de sonete, dintre care sonetele 16 și 129 dețin întîietatea, cu cîte 5 menționări. În ordine descrescîndă urmează: sonetul 71 (4 menționări); sonetele 18, 29, 73 și 146 (3 menționări); sonetele 15, 30, 32, 57, 60, 62, 64, 66, 94, 98 (2 menționări); sonetele 8, 19, 33, 44, 53, 55, 57, 124, 126, 130, 137 și 144 (o singură menționare).

L. Levițchi

[1] W.H. Auden, *Op. cit.*, p. 95.

1

1 *increase* = progenitură; 2 *thereby* = prin aceasta; *rose* = trandafir (comparaţia cu trandafirul se făcea în mod obişnuit numai femeilor); 3 *as* = deoarece; *riper* = cel care se înfrumuseţează cu timpul; creatorul frumuseţii maturizate; 4 *might bear his memory* = să-i poată duce mai departe amintirea deoarece va semăna cu el; 5 *contracted to* = a cărui esenţă se reduce la; 6 *feed'st (feedest)* = hrăneşti; *thy light's flame* = flacăra fiinţei tale; *self-substantial* = propriu fiinţei tale; 7 *making a famine* = făcînd să apară o lipsă; 9 *fresh ornament* = podoabă înfloritoare, în floare, tînără; 10 *herald* = trimis, mesager; *gaudy* = fastuoasă, magnifică; 11 *(thou) buriest* = tu îngropi; *content* = mulţumire; 12 *tender churl* = (oximoron) bădăran delicat; *mak'st (makest)* = faci, *waste in niggarding* = risipă prin zgîrcenie; 13 *glutton* = nesătul; 14 *to eat* = să distrugi; *the world's due* = ceea ce se datorează lumii; *by the grave and thee* = prin moartea ta şi prin faptul că nu ai urmaşi.

2

1 *besiege* = a ataca; *trenches* = zbîrcitură; *field* = pajiştea înflorită; 3 *livery* = veşmînt, îmbrăcăminte; *gazed* = admirat; 4 *weed* = buruiană (pe pajiştea înflorită); 6 *lusty* = viguros (cf. sonetul 5, r. 7), plin de viaţă; 8 *all-eating* = care te va devora în întregime; *thriftless praise* = laude exagerate; 9 *deserved thy beauty's use* = ar merita transmiterea la urmaşi a frumuseţii tale; 11 *shall sum my count* = ar plăti datoria mea; *make my old excuse* = ar compensa îmbătrînirea mea; 12 *by succession* = primită ca moştenire; 13 *were* = (subj.) ar fi (înnoită); 14 *feel'st (feelest)* = tu (îl) simţi.

3

1 *glass* = oglindă; *thou viewest* = (chipul) pe care tu îl vezi; 2 *form* = să creeze; 3 *fresh repair* = tinereţe, stare tinerească; 4 *dost (does) beguile* = înşeli; *unbless some mother* = lipseşti de fericirea de a fi mamă (datorită ţie); 5 *fair* = pură; *uneared* = neroditor; *womb* = pîntece; 6 *tillage* = cultivare; *husbandry* = calitatea de soţ; 7 *fond* =

neghiob; *will be the tomb* = (încît) să vrea să devină mormîntul; 8 *self-love* = iubire de sine, egoism; 9 *thy mother's glass* = imaginea mamei tale; 10 *prime* = splendoare (vezi şi sonetul 97,7); *April* = primăvară; 11 *windows of thine age* = ochii fiinţei tale îmbătrînite; 12 *this thy golden time* = copilul reprezentînd epoca ta de aur; 13 *remember'd not to be* = să nu fii reamintit prin copiii tăi; 14 *single* = celibatar.

4

1 *unthrifty* = risipitor; *loveliness* = farmec; 2 *legacy* = moştenire; 3 *bequest* = testament; 4 *frank* = generos; *those are free* = care sînt darnici; 5 *beauteous* = mîndru, răpitor de frumos; *niggard* = cîrpănos, avar; 6 *largess* = dar primit; 7 *usurer* = cămătar; *use* = consumi, cheltuieşti; (vezi şi sonetul 6,5); 8 *canst not live* = nu poţi trăi în posteritate; 9 *traffic* = relaţii; 12 *audit* = ultima socoteală; 13 *tomb'd* = înmormîntată; 14 *unused* = nefolosită; 15 *executor* = executor testamentar.

5

1 *those hours* = acel timp; *did frame* = a creat (într-adevăr); 2 *the lovely gaze* = minunata înfăţişare, fiinţă; *doth (does) dwell* = sălăşluieşte; 3 *will play the tyrants* = (acele ceasuri care trec) vor deveni tirani; 4 *unfair* = vor urîţi (ceea ce întrece totul în frumuseţe); 5 *leads summer on* = duce vara mai departe (spre); 6 *confounds* = distruge; 7 *lusty* = plin de viaţă (v. şi sonetul 2,6); 8 *o'ersnow'd (oversnowed)* = îngropat în zăpadă; *bareness* = pustietate; 9 *summer's distillation* = parfumul florilor verii; 10 *pent in walls of glass* = închis în sticluţe; 11 *were bereft* = (efectul) ar fi pierdut (o dată cu frumuseţea); 12 *Nor it, nor no remembrance* = Nici frumuseţea şi nici o amintire a acesteia în urma ei; 14 *Leese* = îşi pierd (doar înfăţişarea).

6

1 *Ragged* = aspră; *deface* = să desfigureze; 2 *ere thou be distilled* = înainte de a fi dizolvat; 3 *vial* = fiolă (în sens de pîntece); *treasure* = să îmbogăţeşti; 5 *use* = folosirea frumuseţii; 6 *happies* = face fericiţi, fericeşte; 7 *That's for thyself to breed* = Depinde numai de tine dacă vei procrea; 8 *be it ten for one* = dacă o mamă ar avea zece copii; 9 *Ten times thyself were happier* = Zece copii te vor face de zece ori mai fericit (dobînda maximă permisă de lege era de zece la sută, în vremea aceea); 10 *If ten... refigured thee* = Dacă ai fi reînnoit prin zece copii; 11 *if thou shouldst depart* = de-ar fi să părăseşti (această lume); 13 *self-will'd* = încăpăţînat, datorită egoismului; 14 *conquest* = învins; *thine heir* = unicii tăi moştenitori.

7

1 *the gracious light* = soarele plin de har; 2 *under eye* = ochi de pămîntean; 4 *looks* = privirile îndreptate spre soare; 5 *steep-up* = înalt și abrupt; 8 *attending* = însoțindu-l; *pilgrimage* = călătorie; 9 *weary car* = careta obosită (a zeului Apollo); 10 *feeble age* = bătrînețea; *reeleth* = se împleticește; 11 *'fore (before) duteous* = altădată respectuoși; *converted* = îndreptați; 12 *tract* = drum; 13 *outgoing* = trecînd dincolo de punctul culminant; 14 *unlook'd* = neluată în seamă (de nimeni); *thou get* = să procreezi.

8

1 *Music to hear* = tu, care ești o muzică plăcută auzului; *sadly* = întristat; 2 *sweets* = melodiile duioase; *delights* = se desfată; 4 *thine annoy* = ceea ce te supără; 5 *concord* = armonizare, armonie; 6 *By unions married* = Împreunate prin înțelegere; 7 *sweetly* = înduioșător; *chide thee* = te mustră; *confounds* = amestecă creînd confuzie; 8 *in singleness* = în celibat; 9 *husband to another* = pereche, împerecheați cum sînt coardele duble ale unei lăute, care vibrează în perfectă armonie; 11 *resembling* = asemănătoare cu; *sire* = tată; 13 *speechless* = tăcut; *being many, seeming one* = deși sînt mai multe melodii, par a fi una singură; 14 *single* = celibatar; *none* = aluzie la zicala „one is no number" = a fi numai unul înseamnă nimic; a muri fără posteritate înseamnă a nu fi nimic.

9

1 *To wet* = să faci să plîngă; 2 *consum'st (consumest)* = te risipești; *single life* = viață de celibatar; 3 *issueless* = fără urmași; *shalt hap* = se va întîmpla; 4 *makeless (mateless)* = fără soț; 5 *still* = necontenit; 7 *private* = singuratecă, rămasă singură; *By* = Datorită; 9 *Look! what...* = Vedeți că orice...; *unthrift* = risipitor; 10 *his (its) place* = locul său; 11 *waste* = risipire; 12 *user* = deținătorul frumuseții, „cămătarul zgîrcit" (distruge frumusețea); 13 *bosom* = piept; *sits* = sălășluiește; 14 *murd'rous (murderous)* = criminală.

10

1 *For shame* = Să-ți fie rușine; *deny* = neagă (dacă poți); 2 *unprovident* = nepăsător în privința viitorului; 3 *Grant* = Recunoaștere; 5 *possess'ed* = stăpînit; 6 *'gainst (against)* = împotriva; *thou stick'st (stickest) not* = nu șovăi; *to conspire* = să uneltești; 7 *roof* = clădirea (fizicul); 8 *to repair* = a-l repara, întări, îndrepta (v. și sonetul 16,9); *should be* = ar trebui să fie; 9 *thought* = intenția; *that I may change my mind* = să-mi schimb părerea (nefavorabilă); 10 *fairer lodged* = mai bine tratată; 11 *presence* = înfățișare; *gracious* = minunată; 12 *to thyself* = față de tine însuți; 13 *Make thee another self* = Creează-ți un alt eu.

11

1 *shalt wane* = te vei ofili, te vei degrada; 1–2 *thou grow'st / In one of thine from that which thou departest* = trăieşti / În copilul tău, frumuseţea de care te desparţi; 3 *youngly* = în tinereţe; *thou bestow'st* = îl împrăştii în jur; 4 *thou convertest* = te transformi dintr-un om tînăr (într-un om bătrîn); 5 *herein* = în aceasta; *increase* = perfecţionare; 6 *decay* = degradare fizică; 7 *were minded so* = ar gîndi la fel; *times* = alte generaţii; 8 *threescore* = şaizeci; 9 *for store* = ca rezerve de perpetuare a omenirii; 10 *harsh* = neplăcuţi, grosolani; *featureless* = urîţi; *rude* = brutali; *barrenly* = fără urmaşi; 12 *bounteous* = darnic, generos; *shouldst cherish* = ar trebui să primeşti cu toată bucuria; *in bounty* = generos; 13 *carved thee* = te-a croit, te-a creat; *seal* = model, tipar; 14 *shouldst print* = ar trebui să imprimi; *copy* = arhetip.

12

1 *tells the time* = bate ora; 2 *brave* = minunată, strălucitoare; 3 *prime* = momentul splendorii culminante, faza splendorii totale; 4 *sable* = negru; 5 *barren* = lipsit; 6 *erst* = odată, cîndva; *did canopy* = ocrotea (ca un baldachin); 7 *girded up* = legat; *sheaves* = snopi; 8 *borne* = transportaţi; *bier* = carul ducînd snopii ca un dric ducînd mortul; *white and bristly beard* = firele de grîu cu ţepii lor semănînd cu barba albă şi ţepoasă a unui bătrîn mort (v. *Comentarii*); 9 *do I question make* = spun în sinea mea; 11 *forsake* = părăsesc lumea; 14 *save breed* = în afară de progenitura cuiva; *to brave him* = să sfideze moartea sau timpul.

13

1 *yourself* = tu însuţi, veşnicul eu, care nu poate fi distrus de timp; 2 *here* = aici, pe pămînt; 4 *semblance* = înfăţişare asemănătoare; 5 *in lease* = temporar; 6 *determination* = limită, capăt; *then you were* = atunci ai fi; 8 *issue* = urmaş asemenea ţie; 9 *house* = construcţie, fizic; 10 *husbandry in honour* = îngrijire atentă, cu aluzie la calitatea de soţ (husband); 11 *guts* = rafale; 12 *barren* = neputincios; *rage* = mînie.

14

1 *judgement* = judecată; *I... pluck* = îmi culeg; 2 *I have astronomy* = cunosc astronomia; 4 *seasons' quality* = cum va fi vremea; 5 *To brief minutes* = cu mare precizie; 6 *'Pointing (appointing) to each* = Atribuindu-i fiecărui moment (tunetul, ploaia şi vîntul); 7 *Or say* = Sau să spun (dacă le va merge bine principilor); 8 *By oft predict (predictions)* = după prezicerile (pe care le găsesc în cer); 9 *I derive* = îmi obţin; 10 *constant stars* = ochii tăi statornici ca nişte stele ; *art* = învăţătură; 11 *thrive* = vor prospera în mod fericit; 12 *If from thyself*

= Dacă din partea ta; *to store thou wouldst convert* = ai vrea să le transferi în rezervele de bunuri pentru progresul omenirii; 14 *doom and date* = osînda şi sfîrşitul.

15

2 *Holds in perfection* = Atinge desăvîrşirea; 3 *This... stage* = această... scenă a lumii; *presenteth nought but shows* = nu oferă nimic altceva decît spectacole; 4 *Whereon* = În care; *in secret influence comment* = intervin tainic cu influenţa lor; 6 *cheered and check'd* = îndemnaţi şi împiedicaţi; 7 *vaunt* = se laudă cu; *sap* = vigoarea; *at height decrease* = îndată ce ating culmea perfecţiunii lor încep să decadă; 8 *wear* = elimină treptat; *their brave state* = strălucita lor stare; *out of memory* = pînă cînd e uitată; 9 *conceit* = idee (fantezistă); *inconstant stay* = situaţie schimbătoare; 10 *most rich in youth* = cît se poate de preţios pentru tinereţea ta; *before my sight* = în ochii mei; 11 *where* = în momentul în care; *wasteful Time* = timpul distrugător; *debateth with Decay* = se sfătuieşte cu descompunerea (cum te pot distruge mai repede); 12 *your day of youth to sullied night* = ziua luminoasă a tinereţii tale în noaptea posomorîtă; 13 *all in war* = în luptă înverşunată; 14 *engraft you new* = îţi insuflu puteri noi (cu ajutorul versurilor mele).

16

4 *barren rhyme* = versuri sterpe; 5 *on the top of happy hours* => în culmea perioadei fericite a vieţii tale; 6 *yet unset* = încă nefecundate; 7 *with virtuous wish* = cu dorinţi neprihănite; *would bear your living flowers* = ar vrea să poarte ele florile pline de viaţă primite de la tine; 8 *much liker* = mult mai asemănătoare ţie (decît tablourile în care eşti pictat); 9 *So should the lines of life* = Tot aşa trebuie şi şirurile de urmaşi ai tăi; 10 *Which this, time's pencil, or my pupil pen,* = Pe care penelul pictorului sau pana mea de ucenic; 11 *inward worth* = meritul tău interior; *outward fair* = frumuseţea înfăţişării tale; 13 *To give away yourself* = A te reproduce; *keeps yourself still* = te păstrează veşnic; 14 *drawn* = condus; *sweet skill* = raţiunea minunată.

17

1 *in time to come* = în vremurile ce vor veni; *deserts* = merite cu totul deosebite; 3 *yet (as yet)* = pînă acum; 4 *parts* = calităţi; 6 *fresh numbers* = noi versuri; 8 *touches* = trăsături; 10 *old men of less truth than tongue* = bătrîni la care găseşti mai puţin adevăr decît vorbărie; 11 *true rights* = adevăruri necontestate; *poet's rage* = furie poetică; 12 *stretched metre of an antique song* = metrică forţată a unei arte poetice de demult.

18

2 *more temperate* = mai potolit; 4 *summer's lease* = „arenda" (timpul) verii; *date* = durată; 5 *the eye of heaven* = ochiul cerului; 7 *every fair from fair* = tot ce e frumos declină din starea sa de frumuseţe; 8 *untrimm'd* = despuiat de podoabele şi frumuseţea sa; 10 *that fair thou ow'st (owest)* = frumuseţea pe care tu o ai; 11 *Nor shall death brag* = Nici moartea nu se va făli; *thou wander'st in his shade* = că rătăceşti în umbra sa întunecată; (v. şi sonetul 116, 7); 12 *When in eternal lines... thou grow'st* = o dată ce vei trăi peste veacuri în aceste versuri care vor dura o veşnicie (idee exprimată şi de Horaţiu); 14 *this* = acest sonet.

19

1 *Devouring Time* = Timp care nimiceşte toate; *blunt* = toceşte; *paws* = labele (aici ghearele); 2 *her own sweet brood* = minunatul neam omenesc pe care l-a zămislit; 3 *pluck* = smulge; *keen* = ascuţit; 4 *And burn the long-lived phoenix* = şi să arzi multcentenara pasăre phoenix (potrivit legendei, pasărea phoenix trăieşte 500 sau 600 de ani, după care îşi face un rug pe care arde, iar din cenuşa ei reînvie întinerită pentru a retrăi alţi 500 sau 600 de ani; v. şi poemul „Phoenix şi turtureaua", nota 2); *in her blood* = de vie; 5 *sorry* = trist; *as thou fleets (fleet'st, fleetest)* = în timp ce treci grăbit în zbor; 6 *what'er (whatever)* = orice; *swift-footed* = iute de picior; 7 *fading sweets* = trecătoarele lucruri plăcute; 9 *carve not* = nu brăzda; *brow* = frunte; 10 *lines* = zbîrcituri; *antique* = străvechi; 11 *untainted* = nevătămat, nepătat; 13 *do thy worst* = fă tot ce poţi mai rău; *wrong* = nedreptate.

20

1 *with Nature's own hand painted* = fără farduri; 2 *master-mistress* = atît stăpîn cît şi stăpînă; *passion* = dragoste; 4 *fashion* = fel de a fi al femeilor care sînt false; *shifting change* = schimbarea rapidă a sentimentelor; 5 *in rolling* = cînd joacă; 6 *gilding* = făcînd să strălucească; 7 *hue* = înfăţişare; *in his controlling* = dominate de el; 9 *wert thou first created* = ai fi fost creat mai întîi; 10 *wrought thee* = te-a creat; *fell a-doting* = s-a îndrăgostit la culme; 11 *me of thee defeated* = mi te-a răpit; 12 *one thing to my purpose nothing* = un lucru necorespunzător dorinţelor mele; 13 *she prick'd thee out* = ea (natura) te-a ales; *pricked* are şi un sens obscen; 14 *(be) thy love's use their treasure* = profitul dragostei tale să fie comoara pe care o posedă ele (sens obscen).

21

1 *that Muse* = acea muză; 2 *stirr'd* = inspirată; *painted* = sulemenită; 3 *Who heaven itself for ornament doth use* = Care invocă pînă şi cerul în laudele aduse iubitei sale; 4 *And every fair with his fair doth*

rehearse = își compară frumoasa sa iubită cu tot ce poate fi frumos pe lume; 5 *couplement* = combinație; *pround compare* = comparație aleasă; 8 *rondure* = sferă; *hems* = cuprinde; 9 *true in love, but truly write* = statornic în dragoste, doar să fiu sincer în scris; 12 *gold candles* = stele; 13 *that like of hear-say* = de felul acelora cărora le plac vorbele răsuflate; 14 *I will not praise that purpose not to sell* = Nu laud ceea ce nu am de gînd să vînd (*Troilus și Cresida*).

22

1 *my glass* = oglinda mea; 2 *are of one date* = sînt de aceeași vîrstă; 4 *look I death* = prevăd că moartea; *should expiate* = să pună capăt; 6 *seemly* = elegant; *raiment* = veșmînt; 9 *wary* = prevăzător, grijuliu; 10 *will* = voi fi (prevăzător, în ceea ce mă privește); 11 *bearing thy heart* = o dată ce port în piept inima ta; *chary* = cu aceeași mare grijă; 12 *from faring ill* = de a se îmbolnăvi; 13 *Presume not on thy heart* = Să nu te aștepți să-ți recapeți inima; *slain* = ucis.

23

1 *unperfect* = care nu și-a învățat bine rolul; 2 *is put besides his part* = își uită complet replica; 3 *fierce thing* = animal fioros; *replete with* = plin de; 4 *strength's abundance* = prisos de putere; *heart* = curaj; 5 *for fear of trust* = pierzînd încrederea în mine; *forget to say* = uit cum să zugrăvesc; 7 *to decay* = să slăbesc; *O'ercharged (= overcharged) with burden* = Copleșit de povara; *of mine own love's might* = propriei mele inimi; 9 *books* = operele poetului: sonetele, poemele și piesele de teatru; *the eloquence* = graiul convingător; 10*dumb presagers* = prezentatorii muți; 12 *that more hath more express'd* = care de mai multe ori a exprimat mai mult; 14 *love's fine wit* = înțelegerea subtilă a iubirii.

24

1 *hath play'd the painter* = a jucat rolul pictorului; *hath stell'd* = a întipărit, a zugrăvit; 2 *table* = panou de lemn; 3 *frame* = cadru al unui tablou; 5 *through the painter* = prin ochi de pictor; *skill* = iscusința, arta; 7 *bosom's shop* = inima; 8 *his (its)* = sale; *glazed with thine eyes* = prevăzute cu geamuri care, de fapt, sînt ochii tăi (ce privesc în inima poetului); 9 *turns* = schimbări; 13 *cunning* = iscusință, truc; *to grace* = a onora; 14 *know not the heart* = nu cunosc inima prietenului.

25

1 *are in favour* = sînt favorizați; 3 *of* = de la; *bars* = împiedică; 4 *unlook'd for* = pe neașteptate; *joy* = mă bucur; 5 *their fair leaves spread* = înfloresc, prosperă; 6 *But as the marigold* = însă numai ca gălbenelele; 7 *their pride lies buried* = mîndria lor e înmormîntată (în ființa lor); 8 *a frown* = o încruntare a sprîncenelor (principelui); *in*

their glory die = pier în plină strălucire; 9 *painful* = vajnic; *famoused for fight* = renumit pentru vitejia sa în luptă; 10 *foil'd* = învins; 11 *razed quite* = șters cu desăvîrșire; 12 *all the rest* = cele o mie de victorii; 14 *Where I may not remove* = Situație din care nu pot ieși; *nor be removed* = și nici nu pot fi scos.

26

1 *Lord* = stăpîn; *in vassalage* = în stare de vasalitate; 2 *strongly knit* = strîns împletit; 3 *ambassage* = mesaj; 4 *To witness duty* = Să-mi dovedesc îndeplinirea datoriilor de supunere; 6 *bare* = searbăd, steril; *in wanting words* = datorită lipsei cuvintelor; 7 *good conceit* = părere favorabilă; 8 *all naked* = absolut naturală (obligația de supunere); *will bestow it* = o vei adăposti; 9 *my moving* = viața și faptele mele; 10 *graciously* = binevoitoare; *fair aspect* = influență favorabilă; 11 *apparel* = veșminte scumpe; *tatter'd loving* = iubire în straie zdrențăroase; 12 *respect* = considerație; 13 *to boast* = să proclam în fața tuturor; 14 *prove me* = să mă pui la încercare.

27

2 *travel* = mers prin viață (implicînd și sensul lui *travail* = muncă grea); 4 *body's work's expired* = activitatea fizică a încetat; 5 *from far* = departe (de tine); 6 *Intend a zealous pilgrimage* = Pornesc (într-o călătorie) plin de dor; 9 *save that* = numai că; *imaginary* = plină de imaginație; 10 *thy shadow* = imaginea ta; *sightless* = oarbă; 11 *in ghastly night* = într-o beznă înspăimîntătoare; 12 *her old face* = fața îmbătrînită a nopții.

28

2 *debarr'd* = lipsit de; 3 *oppression* = suferință, chinuri; 4 *But day by night, and night by day, oppressed* = Cînd ziua îmi este chinuită de oboseală, iar noaptea de insomnie; 5 *reign* = stăpînire; 6 *in consent shake hands* = se înțeleg între ele; 7 *the other to complain* = ca noaptea să mă plîng; 8 *how far I toil* = cît de mult trudesc; *still* = mereu; 10 *and dost him grace* = și îi faci o favoare (zilei); *blot* = pătează; 11 *So flatter I the swart complexioned night* = Tot așa lingușesc eu noaptea întunecată; 12 *twire not* = nu licăresc; *thou gild"st the even* = tu poleiești cu aur cerul.

29

1 *in disgrace* = desconsiderat (de soartă); 2 *I... beweep* = îmi plîng; *outcast* = nenorocit, om de nimic; 3 *bootless* = inutil; 4 *look upon myself* = reflectez asupra stării mele; 5 *like to one more rich in hope* = ca un om avînd speranțe mai mari de reușită în viață; 6 *featured like him* = avînd înfățișarea lui chipeșă; 7 *Desiring this man's art* = Primind calitățile lui literare; *that man's scope* = puterea de afirmare a

unui asemenea om; 8 *With what I most enjoy contented least* = Care sînt foarte puţin mulţumit numai cu ceea ce am din ce-mi place cel mai mult; 10 *Haply* = din fericire; *and then my state* = şi atunci starea mea sufletească; 11 *Like to* = asemenea; 12 *sullen* = trist; 13 *such wealth brings* = îmi aduce o astfel de bogăţie spirituală; 14 *scorn* = refuz.

30

1 *sessions* = perioade de timp; 2 *I summon up remembrance* = chem amintirea; 3 *I sigh the lack* = oftez din cauza lipsei; 4 *with old woes new wail my dear time's waste* = cu vaietele reînnoite ale vechilor dureri îmi risipesc timpul meu preţios; 5 *unused to flow* = neobişnuit să plîngă; 6 *dateless* = nesfîrşită; 7 *cancell'd* = strînsă (prin suferinţă); 8 *the expense* = dispariţia, pierderea; *sight* = situaţie; 9 *grieve at* = jelesc din cauza; *grievances foregone* = suferinţelor trecute; 10 *heavily* = trist; *tell o'er (over)* = socotesc, adun; 11 *sad account* = întristătorul total; *fore-bemoaned moan* = jeluirea de mai înainte.

31

1 *Thy bosom is endeared with all hearts* = Pieptul tău mi-e foarte scump datorită cuprinderii în el a tuturor celor dragi mie; 2 *lacking* = neavîndu-i cu mine; 3 *And there reigns* = Şi în el domneşte; *parts* = atributele; 5 *obsequious* = cucernică, de jelanie, pentru moartea cuiva; 6 *religious* = respectuoasă; *stol'n (stolen)* = furişată; 7 *As interest of the dead* = Drept ceva datorat mortului; 8 *removed* = îndepărtate; *hidden in thee* = (calităţile lor, cele mai bune) ascunse în tine; 10 *trophies* = obiecte comemorative; *lovers* = prietenii iubiţi; 11 *parts of me* = părţi ale fiinţei mele; 12 *That due of many* = ceea ce a fost datoria multora faţă de tine; 13 *I loved* = pe care le-am iubit; 14 *thou, all they, hast all the all of me* = tu, cel care îi cuprinzi pe ei toţi, mă cuprinzi şi pe mine, în întregime.

32

1 *well-contented* = preafericită; 2 *churl* = bădăran; 3 *by fortune* = din întîmplare; *to re-survey* = a reexamina; 4 *rude* = grosolane; *lover* = prieten; 5 *bettering* = progresul cultural; 6 *outstripp'd* = depăşit, lăsat în urmă; 7 *Reserve* = Păstraţi-le (pentru dragostea pe care o exprimă); *rhyme* = măiestrie poetică; 8 *height* = superioritate (a măiestriei); *happier* = mai talentaţi; 9 *vouchsafe me but* = acordaţi-mi doar; 10 *this growing age* = această epocă în continuă dezvoltare; 11 *A dearer birth* = o creaţie literară superioară; *had brought* = ar fi produs; 12 *To march in ranks of better equipage* = Pentru a intra în rîndurile creaţiilor poetice superioare; 13 *better prove* = se dovedesc superiori.

33

1 *Full many* = foarte multe; *glorious* = strălucitoare; 2 *flatter* = desfătînd; 4 *Gilding* = Poleind cu aur; 5 *Anon* = Curînd după aceea; *basest* = cei mai de jos; 6 *rack* = nori mînaţi repede de vînt; 7 *forlorn world* = lumea nefericită; 8 *disgrace* = insultă; 11 *alack!* = vai! 12 *region cloud* = nor de mare înălţime; 13 *no whit* = cîtuşi de puţin; 14 *may stain* = poate acoperi cu nori.

34

3 *To let* = numai pentru a permite; 4 *bravery* = splendoare; *rotten smoke* = fum murdar; 7 *salve* = alifie; 8 *disgrace* = cicatricea; 9 *shame* = căinţă pentru nedreptatea comisă; *physic* = leac; 10 *loss* = nenorocirea; 11 *relief* = mîngîiere; 12 *cross* = durere; 13 *sheeds (sheds)* = varsă.

35

1 *grieved* = îndurerat; 3 *stain* = întunecă; 4 *canker* = vierme; 6 *Authorizing* = Justificînd; *trespass* = delict, vină; *compare* = comparaţii; 7 *Myself corrupting* = Distrugîndu-mă şi pe mine; *salving* = scuzînd; *amiss* = nedreptatea, ofensa; 10 *adverse party* = partea adversă într-un proces, adversarul; 11 *lawful plea* = acţiunea judecătorească; 13 *accessary* = complice; 14 *sourly* = într-un mod dureros.

36

1 *must be twain* = trebuie să ne despărţim; 3 *blots* = pete dezonorante; 5 *but one respect* = doar o singură atitudine, relaţie comună; 6 *separable spite* = o duşmănie care ne desparte; 7 *sole* = singur; 8 *delight* = desfătare, bucurie; 9 *not evermore* = niciodată de-acum înainte; *may... acknowledge* = să recunosc că te ştiu; 10 *bewailed* = lamentabil; 12 *unless* = decît dacă; 13 *in such sort* = astfel; 14 *report* = reputaţie, renume. (Ultimele două versuri sînt identice cu versurile 13–14 ale sonetului 96.)

37

3 *made lame* = schilodit de soartă; *dearest spite* = cea mai cumplită răutate; 5 *wit* = inteligenţă; 7 *Entitled in thy parts do crowned sit* = se află pe loc de frunte între calităţile sale; 8 *engrafted* = încorporat; *store* = prisos de însuşiri şi daruri (adaug dragostea mea acestora); 10 *shadow* = imagine spirituală, idee; *substance* = conţinut concret; 13 *look what* = orice; 14 *ten times happy me* = mă faci de zece de ori mai fericit.

38

1 *want subject to invent* = să-i lipsească un subiect despre care să scrie; 2 *that pour'st (pourest)* = tu, care te reverşi; 3 *Thine own sweet argument* = Tu însuţi ca subiect minunat; 4 *vulgar paper* = creaţie literară de mică importanţă; *to rehearse* = să-l trateze; 5 *aught in me* = ceva în scrisul meu; 6 *perusal* = cercetare atentă; *stand against thy sight* = se oferă privirii tale; 7 *dumb* = tăcut; 8 *invention* = capacitatea de a crea; *light* = viaţă (termen foarte mult folosit de Shakespeare într-o sumedenie de accepţiuni); 10 *those old nine* = cele nouă muze ale antichităţii clasice (fiice ale lui Zeus), inspiratoare ale poeziei epice (Caliope), istoriei (Clio), poeziei lirice (Erato), muzicii (Euterpe), tragediei (Melpomene), muzicii religioase (Polyhymnia), dansului clasic (Terpsichore), comediei (Thalia) şi astronomiei (Urania); 12 *numbers* = versuri; 13 *slight* = neînsemnată; *curious* = pline de spirit critic; 14 *pain* = truda.

39

1 *manners* = comportarea decentă, frumoasă; 4 *but mine own* = altceva decît o laudă adusă mie însumi; 5 *Even for this* = Tocmai pentru acest motiv; 6 *name of single one* = renumele de a fi una singură; 8 *That due to thee* = Ceea ce ţi se datorează ţie; 10 *thy sour leisure* = dureroasa ta absenţă; *sweet leave* = plăcuta permisiune (putem afirma că nici un alt adjectiv nu e mai frecvent întrebuinţat în sonetele lui Shakespeare decît *sweet*, cu un număr enorm de sensuri şi nuanţe al căror echivalent este aproape imposibil să fie oferit întotdeauna cu exactitate în limba română); 11 *entertain* = să-mi ocup, să-mi petrec; 12 *so sweetly doth deceive* = le păcăleşte atît de delicat; 13 *how to make one twain* = cum să împarţi o fiinţă iubită în două; 14 *by praising him here* = invocîndu-i prietenia aici; *who doth hence remain* = care totuşi se află departe.

40

1 *Take all my loves, my love,...* = Ia-mi toate fiinţele pe care le iubesc, dragul meu (cel căruia i se adresează i-a luat poetului iubita); 3 *No love... that thou mayst true love call* = Nu există nici o altă dragoste pe care să o poţi numi dragoste adevărată; 4 *All mine* = Toată dragostea mea; 5 *if for my love thou my love receivest* = dacă din dragoste pentru mine tu o primeşti pe iubita mea; 6 *for* = fiindcă; *my love thou usest* = profiţi de iubita mea; 7 *thou thyself deceivest* = înşeli această parte a fiinţei tale dedublate; 8 *By wilful taste* = bucurîndu-te pe deplin de un anumit lucru; *of what thyself refusest* = de o situaţie pe care cealaltă parte a fiinţei tale o respinge; 12 *love's wrong* = nedreptatea din partea fiinţei iubite; *known injury* = vătămarea (nedreptatea) intenţionată; 13 *lascivious grace* = tu, care eşti binevoitor (bun) chiar cînd eşti uşuratic; *all ill well shows* = orice rău arată bine; 14 *spites* = răutăţi.

41

1 *pretty* = mărunte; *wrongs* = rele; *liberty* = imoralitatea; 3 *befits* = ţi se potrivesc (subiectul este *wrongs*, dar predicatul e la singular); 4 *still* = permanent; 7 *woos* = solicită; *8 sourly* = ursuz, iritat; *till she have prevailed* = pînă ce va fi învins ea; 9 *my seat* = iubita mea; *forbear* = s-o lase în pace; 11 *riot* = libertinaj; 12 *to break* = a distruge; *twofold truth* = un îndoit legămînt (iubirea ei făgăduită mie şi prietenia ce mi-ai făgăduit); 13 *by thy beauty* = datorită frumuseţii tale; *to tempt* = a seduce, a atrage.

42

3 *my wailing chief* = principala cauză a tînguirii mele; *7 for my sake* = din dragoste pentru mine; *abuse me* = mă înşală, mă nedreptăţeşte; 8 *Suff'ring* = Permiţînd; *to approve her* = să o aprecieze; 9 *my love's gain* = cîştigul iubitei mele; 10 *losing her* = pierzînd-o eu; 11 *both twain* = atît pe unul, cît şi pe celălalt; 12 *cross* = chin; 14 *Sweet flattery!* = Plăcută amăgire!

43

1 *wink* = închid ochii cînd dorm noaptea; 2 *unrespected* = lipsite de importanţă; 4 *darkly bright* = putînd fi strălucitori în întuneric; *are bright in dark directed* = strălucesc în timp ce te caută pe tine; 5 *whose shadow shadows doth make bright* = a cărui imagine luminează întunericul; 6 *thy shaddow's form* = fiinţa ta ca o umbră; *form happy show* = apare ca o prezenţă fericită; 7 *To the clear day* = În lumina limpede a zilei; 8 *unseeing eyes* = ochii închişi ai aceluia care visează; *thy shade* = înfăţişarea ta ca o umbră; 9 *blessed* = norocoşi, făcuţi să se simtă fericiţi; 11 *imperfect* = imaterială, iluzorie; 12 *doth (does) stay* = zăboveşte, întîrzie; 13 *All days are nights* = Toate zilele sînt mohorîte ca nopţile; 14 *when dreams do show thee me* = cînd visele mi te arată.

44

1 *dull* = greoaie; *were thought* = ar fi ca gîndul; 2 *injurious* = nelegiuită, duşmănoasă; 4 *limits* = meleaguri; 6 *furthest earth remov'd from thee* = ţinutul cel mai îndepărtat de tine; 11 *so much of earth and water wrought* = constituit în aşa mare măsură din pămînt (simbol al tristeţii) şi apă (elementele cele grele ale naturii, spre deosebire de cele uşoare: focul şi aerul; potrivit credinţei lumii antice, lumea era constituită din aceste patru elemente, enumerate aici); 12 *attend time's leisure* = să aştept pînă cînd timpul ne va reuni; 13 *by elements so slow* = din partea elementelor atît de încete; 14 *badges* = semne, dovezi; *of either's woe* = de jale atît din partea pămîntului, care este greu, cît şi din partea apelor mării, care sînt sărate şi lichide – pămîntul şi apa mării semănînd astfel cu lacrimile.

45

1 *The other two* = Celelalte două elemente din care e constituită lumea, aşa cum s-a arătat în sonetul 44; *slight* = imaterial; *purging* = purificator; 4 *present-absent* = cînd prezente, cînd dispărute; 6 *embassy* = misiune; 7 *with two alone* = numai cu două: pămîntul şi apa; 8 *melancholy* = tristeţe; 9 *Until life's composition be recured* = Pînă cînd cele patru elemente sînt iarăşi împreună în fiinţa poetului; 10 *By those swift messengers* = De către aceşti soli iuţi; 11 *assured* = o dată ce s-au asigurat că eşti perfect sănătos; 12 *recounting it* = despre care mi-au vorbit; 14 *straight* = imediat.

46

1 *mortal* = pe viaţă şi pe moarte; 2 *conquest of thy sight* = cucerirea imaginii fiinţei tale; 3 *Mine eye... would bar* = Ochiul meu ar vrea să interzică (inimii mele dreptul de a se bucura de imaginea ta); 4 *My heart (would bar) mine eye* = Inima mea (ar vrea să interzică) ochiului meu; 5 *plead* = susţine; 6 *a closet* = o mică încăpere tainică; *crystal eyes* = ochi strălucitori; 7 *the defendant* = acuzatul; *plea* = afirmaţie, acuzaţie; 9 *'cide (decide)* = a hotărî; *title* = pretenţie; *impannelled* = s-a constituit un juriu; 10 *tenants* = slujitori (gîndurile) credincioşi ai inimii; 12 *moiety* = porţiune; 13 *outward part* = exterior; 14 *inward* = interior.

47

1 *a league is took* = s-a făcut o înţelegere; 2 *each doth good turns* = fiecare din (ei) doi face bune servicii (aluzie la proverbul *one good turn deserves another* = serviciu contra serviciu); 3 *When that* = cînd; *is famished* = flămînzeşte; 4 *or heart* = sau cînd inima mea; *himself doth smother* = ea (inima) se înăbuşă; 5 *With my love's picture* = Privind imaginea fiinţei iubite; 6 *painted banquet* = ospăţul zugrăvit (un portret al fiinţei iubite); 8 *his thoughts of love* = gîndurile sale de dragoste; 10 *still* = mereu, veşnic; 13 *thy picture in my sight* = imaginea ta care îmi apare; 14 *to heart's and eye's delight* = spre desfătarea inimii şi a ochiului meu.

48

1 *I took my way* = am pornit în călătoria mea; 2 *under truest bars to thrust* = să aşez după gratiile cele mai sigure; 4 *From hands of falsehood* = ferite de mîinile celor necinstiţi; *wards of trust* = locuri ferite de hoţi; 6 *comfort* = fericire, bucurie, desfătare; *grief* = pricină de durere (din cauza absenţei tale şi a probabilităţii că-mi vei fi furat); 8 *vulgar* = de rînd, ordinar; 9 *chest* = ladă, cufăr; 10 *save* = în afară de; 11 *gentle closure* = gingaşă temniţă; 12 *mayst... part* = poţi pleca; *thou wilt be stolh* = vei fi furat; 14 *truth* = cinstea; *thievish* = cu gînduri hoţeşti (v. şi sonetul 77,8); *prize* = captură.

49

1 *Against* = Anticipînd; 3 *When as (whenas)* = Cînd; *hath cast his utmost sum* = şi-a încheiat socotelile (metaforă luată din limbajul folosit în contabilitate); 4 *audit* = bilanţ; *advised respects* = examinare atentă; 5 *strangely* = ca un străin; 8 *Shall reasons find of settled gravity* = Va găsi motive grave bine stabilite; 9 *I ensconce me* = mă întăresc; 10 *Within the knowledge of* = cunoscînd; 11 *uprear* = ridic; 12 *To guard the lawful reasons on thy part* = Să apăr motivele care îţi justifică atitudinea; 14 *Since why to love I can allege no cause* = O dată ce nu pot invoca nici un motiv pentru a te determina să mă iubeşti.

50

1 *heavy* = trist; 4 *„Thus far the miles are measured...“* = Cu cîte mile m-am îndepărtat; 5 *The beast* = Calul; 6 *Plods* = Merge greoi; 8 *speed, being made from thee* = să se îndepărteze în grabă de tine; 10 *thrusts* = se înfige; 14 *lies onward* = se află înaintea mea.

51

1 *my love* = afecţiunea mea; *the slow offence* = crima de a merge încet; 2 *dull bearer* = calul meu leneş; 4 *posting* = călărit grăbit; 6 *swift extremity* = călăritul în galop; 8 *In winged speed no motion shall I know* = Nici viteza zborului nu mi se va părea mişcare; 10 *desire, of perfect'st love being made* = dorinţa, creată de cea mai perfectă dragoste; 11 *Shall neigh – no dull flesh – in his fiery race* = Va necheza ca un cal în galop o dată ce e constituit din foc şi nu din carne greoaie (v. şi sonetul 44); 12 *But love, for love,...* = Doar dragostea de dragul dragostei; 13 *from thee going* = cînd te-a părăsit; 14 *and give him leave to go* = şi îl voi lăsa să meargă cum vrea el.

52

4 *For blunting* = pentru a nu toci (ascuţişul); *seldom pleasure* = plăcerii simţite mai rar şi deci mai puternic; 5 *solemn* = ceremonios; *rare* = extraordinare, neobişnuite; 7 *thinly placed are* = sînt aşezate la intervale mari; 8 *captain jewels* = pietrele preţioase de mare valoare fixate într-un colier; 10 *robe* = haină scumpă; 12 *his (its) imprison'd pride* = splendoarea pe care o ascunde; 13 *whose worthiness gives scope* = a cărui virtute îţi dă ocazia; 14 *Being had* = dacă o ai; *being lack'd* = dacă îţi lipseşte...

53

2 *That* = O dată ce, deoarece; *strange* = neobişnuite; *tend* = slujesc; 3 *shade* = umbră; 4 *but one* = deşi eşti numai unul; *you... can every shadow lend* = poţi fi reprezentat de un mare număr de umbre şi imagini reflectate; 5 *Adonis* = Tînărul uimitor de frumos, din mitolo-

gia greacă, – îndrăgit de Venus, – a cărui legendă e relatată de Shakespeare în poemul *Venus și Adonis*; *The counterfeit* =portretul lui; 7 *On Helen's cheek all art of beauty set* = Chipul Elenei realizat cu cea mai mare artă a înfrumusețării; 8 *And you in Grecian tires are printed new* = Este chipul tău avînd o coafură grecească.

54

1 *beauteous* = extraordinar de frumoasă; 2 *truth* = statornicia; 5 *The canker-blooms* = trandafirii sălbatici, care nu au același parfum ca trandafirii de Damasc; 6 *tincture* = nuanță; 7 *wantonly* = zburdalnic; 8 *discloses* = îi face să se deschidă; 9 *for* = deoarece; 10 *unwoo'd and unrespected* = necăutați și neluați în seamă de fluturi și albine; 11 *Die to themselves* = Mor fără să fie folositori nimănui; 12 *Of their sweet deaths* = Prin îmbietoarea lor moarte (strivindu-li-se petalele spre a li se extrage parfumul); 14 *shall fade* = se va ofili; *by verse distils your truth* = cu ajutorul versurilor va fi sublimată statornicia ta.

55

3 *these contents* = conținutul poemelor mele (scrise pentru a te slăvi pe tine); 4 *unswept stone* = monument funerar de piatră, prăfuit; *besmear'd with sluttish time* = mînjit de timpul ticălos; 5 *wasteful* = distrugător; 6 *broils* = răscoale; 7 *Mars his (Mars's) sword* = sabia lui Marte, zeul războiului la romani; 8 *living record* = informațiile existente; 9 *'Gainst (against) death* = Învingînd moartea; *all-oblivious enmity* = uitarea, dușman al tuturor; 12 *That wear this world out* = (ochi) care supraviețuiesc; *doom* = Judecata de Apoi; 13 *till the judgement that yourself arise* = pînă în ziua Judecății de Apoi; cînd și tu vei învia din morți; 14 *You live in this* = Vei trăi în aceste versuri; *and dwell* = și vei sălășlui; *in lovers' eyes* = în ochii prietenilor iubiți.

56

1 *love* = duh al iubirii (prietenul poetului nu este direct menționat în acest sonet); 2 *thy edge* = muchea ta ascuțită; *should blunter be* = ar trebui să fie mai tocită; *appetite* = poftă aprinsă; 3 *allay'd* = micșorată; 4 *his (its)* = ei; 6 *they wink* = ei se închid; 8 *dulness* = amorțire; 9 *sad interim* = perioadă tristă de dispariție sau de slăbire în intensitate; 10 *parts the shore* = se depărtează de țărmul (unde); *two contracted new* = doi tineri care s-au logodit recent; 12 *Return of love* = Întoarcerea ființei iubite; *view* = priveliște; 14 *summer 's welcome* = mult-așteptata sosire plăcută a verii.

57

1 *tend (attend)* = slujesc; 5 *I chide* = protestez împotriva; *world-without-end* (expresie bisericească) = nesfîrșită; 6 *my sovereign* = tu, suveranul meu; 7 *Nor think* = Nici nu cutez să socotesc; 8 *once* = o

dată ce; 10 *your affairs suppose* = să fac presupuneri despre activităţile tale; 11 *sad* = cumpătat, raţional; 13 *true* = desăvîrşit; *will* = dorinţă; 14 *he thinks no ill* = nu consideră că ar fi ceva rău.

58

3 *the account of hours to crave* = să cer socoteală cum îţi petreci timpul; 4 *bound to stay your leisure* = obligat să aştept momentele cînd eşti liber; 5 *being at your beck* = fiind la dispoziţia ta; 6 *The imprisoned absence of your liberty* = Lipsă de libertate pe care o simt atunci cînd sînt departe de tine, din cauza comportării tale frivole; 7 *And patience, tame to sufferance, bide each check* = Şi îmblînzit prin răbdarea suferinţei, să accept orice mutare; 9 *you list* = îţi place; *charter* = drept; 10 *may privilege* = să dispui; 12 *self-doing* = înfăptuită de tine însuţi; 13 *I am to wait* = trebuie să aştept; 14 *be it ill or well* = fie că e rău, fie că e bine.

59

1 *but that which is* = deoarece tot ce există; 3 *labouring for invention* = chinuindu-se pentru a inventa (crea) ceva; *bear amiss* = produce ceva nereuşit; 4 *The second burthen (burden*)= A doua trudă (pentru); *former child* = ceva deja realizat mai înainte; 5 *record* = memoriile, scrierile; 6 *five hundred courses of the sun* = cinci sute de ani; 8 *Since mind at first in character was done!* = De cînd gîndirea a fost exprimată în scris pentru prima oară; 10 *To this composed wonder of your frame* = Privitor la această minunată creaţie a fiinţei tale; 11 *Whether we are mended* = dacă noi am progresat; *or whe'er (whether)* = sau dacă; 12 *revolution be the same* = trecerea veacurilor nu a adus nici o schimbare; 13 *wits* = poeţii; 14 *To subjects worse* = Unor teme inferioare.

60

3 *Each changing place with that which goes before* = Fiecare minut înlocuindu-l pe cel care îl precede; 4 *In sequent toil* = Trudind unul după altul; 5 *Nativity* = Nou-născutul; *once* = o dată ce, îndată ce; *main* = ocean; 7 *Crooked* = răuvoitoare; 8 *doth... confound* = distruge; 9 *doth transfix the flourish* = străpunge frumuseţea fizică distrugînd-o; 10 *delves the parallels* = sapă zbîrciturile paralele; 11 *Feeds on the rarities of nature's truth* = (Timpul) se hrăneşte cu cele mai preţioase şi desăvîrşite creaţii ale naturii; 12 *nothing stands* = nimic nu există; *but for* = decît, numai pentru; 13 *times in hope* = vremurile viitoare; 14 *Praising thy worth* = care îţi preamăresc valoarea.

61

3 *slumbers* = somn; 4 *shadows* = imagini, spirite, umbre; 7 *shames* = fapte de care mi-e rușine (condamnabile); 8 *The scope and tenour of thy jealousy?* = Scopul și măsura bănuielilor tale (privitoare la faptele condamnabile și la momentele de inactivitate ale poetului); 11 *that doth my rest defeat* = care îmi tulbură odihna; 13 *For thee I watch* = Din cauza ta rămîn treaz; *thou dost wake* = tu petreci.

62

5 *Methinks* = Mi se pare; 7 *for myself* = pentru satisfacția mea; 8 *all other* = pe toți ceilalți; *all worths* = toate meritele; 9 *glass* = oglindă; 10 *Beated* = Bătut de vremi; *tann'd antiquity* = bătrînețe cu pielea tăbăcită; 11 *I read* = observ; 12 *Self so self-loving were iniquity* = Pentru ca cineva să se iubească într-atît pe sine ar fi o nelegiuire; 13 *'Tis thee, myself* = Tu ești totuna cu persoana mea; 14 *Painting my age* = Împodobindu-mi vîrsta înaintată; *with beauty of thy days* = cu frumusețea tinereții tale.

63

1 *Against my love shall be* = Anticipînd ziua cînd cel drag mie va fi...; 2 *crush'd and o'erworn* = zbîrcit și zdrențuit; 3 *hours* = anii; 4 *morn* = dimineața vieții; 5 *steepy* = ca o prăpastie adîncă; 8 *Stealing away* = Răpindu-i pe furiș; *his spring* = tinereții lui; 9 *I fortify* = ridic zid de apărare; 10 *confounding* = distrugător; 11 *That* = Așa încît; 12 *though* = deși (va tăia); 13 *black lines* = versuri mohorîte; 14 *still green* = mereu proaspete și pline de viață.

64

1 *fell* = crudă; 2 *The rich proud cost of outworn buried age* = Bogatele și mărețele monumente ale unor vremuri de mult trecute și îngropate în uitare; 3 *down-razed* = rase la pămînt; 4 *brass eternal slave to mortal rage* = bronzul care durează o veșnicie este totuși supus puterii de distrugere a morții; 7 *of* = în dauna; 8 *Increasing store with loss and loss with store* = crescînd în întindere în dauna oceanului și pierzînd din uscat în dauna întinderii oceanului; 9 *state* = situație, stare; 10 *state* = stare de măreție; *confounded to decay* = distrusă pînă la ruinare totală; 12 *love* = ființă iubită; 13 *which cannot choose* = (gînd) care nu are de ales; 14 *But weep to have* = Decît să plîngă fiindcă are.

65

1 *Since brass* = Deoarece nici bronzul; 2 *But* = În afară de; *o'ersways* = învinge; 3 *with this rage* = împotriva unei asemenea forțe distrugătoare; *hold a plea* = să apere; 4 *action* = puterea de a acționa; 6 *wreckful siege* = asalt nimicitor; *battering days* = vreme

distrugătoare; 7 *are not so stout* = nu sînt atît de rezistente; 8 *but Time decays?* = pe care Timpul să nu le sfarme; 10 *Time 's chest* = cufărul în care Timpul ascunde ceea ce urmează să fie dat uitării; 12 *his spoil of beauty* = jefuirea frumuseții de către Timp; 13 *unless this miracle have might* = afară dacă această minune nu ar avea puterea; 14 *That in black ink* = Ca în aceste versuri scrise cu cerneală neagră; *may still shine bright* = să strălucească veșnic.

66

1 *with all these* = de toate cele ce urmează; 2 *As* = Anume ca; *desert a beggar born* = meritul care se naște cerșetor; 3 *needy nothing* = nimicnicie goală; *trimm'd in jollity* = înveșmîntat în haine scumpe, bucurîndu-se de considerație; 4 *faith* = adevărul; *unhappily forsworn* = trădat mișelește, cu jurăminte strîmbe; 5 *gilded* = plină de strălucire; *misplaced* = acordată pe nedrept; 6 *strumpeted* = terfelită; 7 *right* = adevărată; *wrongfully disgraced* = desconsiderată pe nedrept; 8 *strength* = forța morală; *limping* = neputincioasă; *sway* = stăpînire; *disabled* = distrusă; 9 *art* = literatura, artele liberale; *made tongue-tied* = înăbușită, cenzurată, cu călus în gură; 10 *doctor-like* = cu autoritatea unui om de știință; *controlling* = îndrumînd; *skill* = priceperea, talentul; 11 *simple* = curat, evident; *simplicity* = prostie; 12 *captive good* = binele înrobit; *attending captain ill* = slujind răului stăpînitor; 14 *to die* = murind.

67

1 *wherefore* = de ce; *infection* = infectarea societății omenești de racilele din sonetul precedent; *he* = el, prietenul poetului; 2 *grace impiety* = să patroneze nelegiuirile; 3 *should achieve* = să dobîndească; 4 *lace* = să se împodobească; *society* = societatea, prezența; 6 *dead seeing* = chip lipsit de viață; 7 *poor beauty* = frumusețe îndoielnică; 8 *Roses of shadow* = culoarea trandafirie a sulemenelilor.

68

1 *map* = imagine; *outworn* = trecute; 3 *bastard signs of fair* = farduri; 4 *durst (dared)* = a îndrăznit; 6 *The right of sepulchres* = Dreptul cuvenit cavourilor; 7 *To live a second life* = pentru a trăi o a doua viață (perucile se confecționau din păr luat de la morți); 8 *gay* = minunat împodobit; 9 *holy antique hours* = vremuri vechi binecuvîntate; 10 *all* = nici o; 11 *summer* = frumusețe (v. sonetul 18); *green* = tinerețe; *doth... store* = păstrează; 14 *of yore* = în vremuri de demult.

70

1 *defect* = greşeală; 2 *mark* = ţinta, obiectivul; *the fair* = ceea ce este frumos; 3 *is suspect* = e bănuiala (care ar fi în mod necesar o podoabă a frumuseţii); 5 *So* = Dacă; *approve* = dovedeşte; 6 *being wooe'd of time* = fiind admirat de lumea din vremea ta; 7 *canker vice* = viermele; 8 *unstained prime* = floare proaspătă a tinereţii; 9 *the ambush of young days* = capcanele, ispitele tinereţii; 10 *victor being charged* = învingător cînd ai fost atacat; 11 *so thy praise* = de ajuns îţi sînt laudele; 12 *To tie up envy* = să reducă la tăcere invidia, răutatea; *evermore enlarged* = veşnic liberă; 13 *If some suspect of ill* = dacă vreo bănuială că săvîrşeşti fapte rele; *mask'd not thy show* = nu ţi-ar umbri înfăţişarea atrăgătoare; 14 *owe* = a stăpîni.

71

2 *surly sullen bell* = clopotul întristat şi plin de jale (conform obiceiului, numărul bătăilor clopotului corespundea anilor de viaţă ai omului a cărui moarte o vesteau); 4 *From this vile world* = din această lume ticăloasă; reluarea ideii din sonetul 66; 8 *should make you woe* = te-ar îndurera, te-ar face să suferi; 10 *compounded... with clay* = amestecat cu lut; 11 *Do... not rehearse* = nu repeta; 12 *even with* = o dată cu; *decay* = să se destrame; 14 *with me* = din cauza mea.

72

1 *to task* = a obliga; *to recite* = a spune; 7 *to hang* = a atribui (aluzie la procedeul de a atîrna pe monumentele funerare diferite distincţii cîştigate de defunct); 8 *niggard* = avar, zgîrcit; *would... impart* = ar face cunoscut; 10 *untrue* = neadevărat; 11 *be buried* = să fie înmormîntat; 13 *I bring forth* = de ceea ce creez (creaţii literare, în general); 14 *things nothing worth* = creaţii fără nici o valoare; sensul adevărat al acestei aprecieri depinde de timpul cînd poetul a scris acest sonet; ar putea fi o aluzie la piesele de teatru scrise pînă într-un anumit moment (între anii 1592–1598), avînd în vedere că scrierea pieselor de teatru era desconsiderată de literaţii şi oamenii de cultură, ca să nu mai vorbim de puritanii din acea vreme; ca poet reamintim însă că Shakespeare era foarte apreciat pentru poemele *Venus şi Adonis*, editat de 10 ori în timpul vieţii sale, şi *Necinstirea Lucreţiei* – şi acesta publicat de mai multe ori; un sentiment de falsă modestie l-a putut totuşi determina să se considere şi un poet neînsemnat; 14 *so should you* = tot aşa ar trebui să te ruşinezi şi tu.

73

4 *choir* = partea din apropierea altarului unde cîntă corul format din copii (Shakespeare numeşte astfel bolţile de copaci desfrunziţi din păduri, în timpul iernii; în arhitectură s-a făcut o comparaţie între bolţile alcătuite de arbori, vara, în pădurile de fagi înalţi şi arhitectura

interioară a catedralelor gotice, inspirată de aceste bolți; poetul se compară cu un spațiu coral căzut în ruină fiindcă se consideră îmbătrînit, deși nu avea decît cel mult 34 de ani; *late* = nu de mult (v. și sonetul 14); 8 *Death's second self* = Somnul; cf. *Macbeth*, actul II, sc. 1: „The death of each day's life", *Hamlet*, actul III, sc. I: „to die – to sleep, no more"; *seals up* = pune definitiv capăt; 10 *his youth* = tinereții sale (focului care arde deasupra cenușei rezultate din ceea ce a ars la început); 14 *thou must leave ere long* = va trebui să lași, să părăsești, nu după mult timp. Se pune întrebarea dacă nu cumva acest sonet a fost scris numai cu puțin înainte de publicarea colecției de sonete, în 1609, cînd Shakespeare avea 45 de ani.

74

1 *contented* = fericit; *fell* = crud; *fell arrest* = moartea; 2 *Without all bail* = Fără nici o amînare; 3 *in this line* = pentru acest vers; *interest* = drept, interes; 4 *memorial* = monument; *still* = permanent; 5 *When thou reviewest this* = Cînd vei reciti atent acest sonet; 9 *thou hast but lost* = nu ai pierdut decît; 11 *coward* = lașă; a *wretch's knife* = cuțitul (coasa) unui nemernic; 13 *The worth of that* = meritul corpului meu; 14 *And that is this* = Și acesta este spiritul.

75

2 *sweet season'd showers* = ploile repezi de primăvară; 3 *of you* = găsită în dragostea mea pentru tine; 5 *an enjoyer* = avarul care se bucură fiindcă posedă; 6 *the filching age* = vîrsta prădalnică, bătrînețea; 7 *counting* = socotind; 8 *better'd* = mai mulțumită; *see my pleasure* = să mă vadă bucurîndu-mă de prezența ta; 10 *clean starved for a look* = cerșindu-ți doar privirea; *12 what is had or must from you be took* = ceea ce capăt sau trebuie să iau de la tine; 13 *do I pine and surfeit* = simt lipsa și îndestularea; 14 *gluttoning* = suprasaturîndu-mă; *or all away* = sau luîndu-mi-se totul.

76

1 *pride* = splendoare; 2 *quick change* = inovații rafinate; 3 *with the time* = conform vremurilor de față; 4 *compounds strange* = cuvinte compuse, stranii; 5 *still all one* = întotdeauna în același fel; 6 *invention* = inovații literare; *noted weed* = îmbrăcăminte (formă) obișnuită; 8 *where* = de unde; *proceed* = provin; 10 *still my argument* = mereu aceeași temă a mea; 11 *So all my best is dressing old words new* = Așa că tot ce pot face mai bine este să dau sensuri noi cuvintelor vechi; 12 *spent* = uzat.

77

1 *Thy glass* = Oglinda ta; *wear* = se trec, se uzează; 2 *dial* = cadran solar; 3 *vacant leaves* = pagini albe; se pare că acest sonet a însoțit un

carnet de note (însemnări) dăruit de poet prietenului său; *thy mind's imprint* = observaţiile şi gîndurile tale care vor fi notate în carnet; 4 *this learning* = aceste învăţăminte; *mays't taste* = să te bucuri de; 6 *mouthed* = căscate; *memory* = aducere aminte; 7 *shady stealth* = înaintarea înceată pe cadranul ceasului solar; 9 *Look what* = Orice; *contain* = reţine; 10 *commit* = încredinţează; *waste blanks* = pagini albe; 11 *nursed* = învăţăminte formulate; *delive'd* = produse; 12 *To take a new acquaintance* = Pentru a fi reîmprospătate (în memorie); 13 *offices* = îndatoriri de a medita şi reflecta; 14 *thy book* = acest carnet (dăruit ţie).

78

2 *fair assistance* = sprijin bogat; 3 *alien pen* = alt poet; *hath got my use* = şi-a însuşit felul meu; 4 *under thee* = sub influenţa ta; *their poesy disperse* = creaţiile lor poetice s-au răspîndit peste tot; 5 *on high* = cu glas tare; 6 *aloft to fly* = să se înalţe foarte mult; 7 *Have added feathers* = Au adăugat noi pene aripilor lor (aluzie la practica de a se adăuga pene la aripile şoimilor folosiţi la vînătoare, pentru ca aceştia să fie mai iuţi); 8 *grace* = înfăţişare elegantă; *double majesty* = îndoită măreţie; 10 *influence* = inspiraţie; 11 *mend the style* = îndreaptă, perfecţionează stilul (se continuă metafora privitoare la pana de scris în sensul de a ascuţi pana tocită); 13 *thou art all my art* (joc de cuvinte) = tu eşti toată arta mea; *and dost advance* = şi ridici; 14 *As high as learning* = Pînă la înălţimea ştiinţei.

79

2 *thy gentle grace* = farmecul tău distins; 3 *numbers* = versuri; 4 *doth give another place* = cedează locul său alteia; 5 *thy lovely argument* = subiectul minunat care eşti tu; 6 *travail* = munca; 8 *He robs thee of* = El îţi fură ţie (ceea ce inventează despre tine); *pays it thee again* = îţi restituie (prin cele ce cuprind versurile sale) ceea ce a primit de fapt de la tine; 9 *lends thee* = îţi atribuie; 12 *No praise* = (Nu-ţi poate acorda) nici o laudă; 14 *thou thyself dost pay* = tu însuţi îţi atribui.

80

1 *I faint* = Scriu prost; 2 *a better spirit* = un poet mai bun, un poet rival; 6 *sail* = corabie; 7 *bark* = corabie mică; 8 *main* = ocean; *willfully* = îndrăzneţ; 9 *shalloest* = cel mai neînsemnat; 10 *soundless* = de nemăsurat; *doth ride* = navighează; 11 *wreck'd* = naufragiat; 12 *tall building* = corabie înaltă şi solid construită, galion; *goodly pride* = splendoare; 13 *cast away* = părăsit; 14 *decay* = prăbuşire, distrugere.

81

1 *Or* = Fie că; 3 *From hence* = Din acest poem (v. şi versul 5); 4 *in me each part* = toate calităţile mele; 7 *can yield me* = îmi poate oferi;

common grave = groapă obişnuită; 8 *entombed* = înmormîntat (într-un cavou); 10 *shall o'er-read (overread)* = vor citi cu atenţie; 11 *tongues to be* = glasuri viitoare; 12 *breathers* = cei în viaţă; 13 *virtue* = putere; *even* = anume.

82

1 *I grant* = Sînt sigur; *thou wert not married* = că nu te-ai căsătorit; 2 *mayst without attaint o'erlook (overlook)* = să citeşti fără părtinire; 3 *dedicated* = închinate; *writers* = alţi scriitori; 4 *blessing every book* = (tu) care acorzi patronajul tău tuturor cărţilor altor scriitori; 5 *hue* = înfăţişare; 6 *a limit* = o întindere; 7 *anew* = într-un alt mod; 8 *some fresher stamp* = noi producţii literare; *of the time-bettering days* = aparţinînd acestor zile bogate în noi creaţii literare; 10 *strained touches* = sentimente forţate; 11 *truly fair* = cu adevărat frumos; *sympathized* = prezentat într-un mod corect; 13 *gross painting* = linguşire grosolană; 14 *abused* = insultătoare.

83

2 *fair* = frumuseţe; *set* = pus; 4 *barren tender* = plată sărăcăcioasă; *debt* = îndatorire; 5 *have I slept* = am fost neglijat; *in your report* = în poeziile în care te laud; 6 *That* = Deoarece; *extant* = prezent, în viaţă; 7 *modern quill* = pană obişnuită; *doth come too short* = nu reuşeşte; 9 *you did impute* = ai atribuit-o; 10 *being dumb* = (eu) rămînînd tăcut; 11 *impair not* = nu micşorez; 12 *and bring a tomb* = şi nu fac decît să-ţi construiască un cavou lipsit de viaţă; *can... devise* = pot inventa, pot închipui; 14 *both your poets* = autorul sonetului şi poetul care e rivalul său.

84

1 *which can say more* = care poate spune mai mult; 3 *confine* = fiinţă, făptură; *immured* = cuprinsă; *store* = totalul calităţilor tale; 4 *should example* = să servească de exemplu; *equal* = egal în frumuseţe, strălucire; 5 *Lean penury* = Sărăcie cumplită; 6 *to his subject* = aceluia pe care îl preamăreşte poemul; 7 *that writes* = acela care scrie; 8 *so dignifies* = dă astfel strălucire; 9 *writ (written)* = sădit, exprimat; 10 *clear* = strălucit; 11 *counterpart* = copie; *shall fame* = va aduce faimă; 13 *beauteous blessings* = daruri minunate; *a curse* = un blestem ca nimeni să nu reuşească să te descrie; 14 *Being fond oh* = Plăcîndu-ţi foarte mult; *which makes your praises worse* = ceea ce face ca linguşirile ce ţi se aduc să nu fie la înălţimea meritelor tale.

85

1 *in manners holds her still* = rămîne tăcută din politeţe; 2 *comments of your praise* = slăvirea meritelor tale excepţionale; *richly compiled* = formulate într-o limbă aleasă; 3 *Reserve thy character* = Îţi

păstrează calitățile; *golden* = excelentă; 4 *precious* = rafinată; *filed* = cizelată, lustruită; 5 *others* = alții; 6 *unletter'd clerk* = cantor analfabet; *still cry „Amen"* = îmi proclam mereu aprobarea; 7 *able spirit* = spirit merituos (poetul rival); 10 *most (utmost) of praise* = desăvîrșita laudă; 12 *hindmost* = ultimele; 13 *for the breath of words respect* = respectă-i pentru cuvintele rostite; 14 *dumb* = neexprimate.

86

1 *his* = referire la poetul necunoscut, rival al lui Shakespeare; 2 *Bound for the prize* = Urmărind capturarea; 3 *inhearse* = a îngropa; 4 *the womb* = pîntecele, sălașul; 5 *spirits* = duhuri, demoni; 6 *pitch* = înălțime (termen folosit în vînătoarea cu șoimi); 7 *compeers* = duhuri; 8 *my verse astonished* = mi-au amuțit poeziile; 9 *ghost* = duh (ca în versul 5); 10 *gulls* = îl copleșește; *intelligence* = idei; 11 *cannot boast* = nu se pot lăuda că m-au redus la tăcere; 12 *sick of* = copleșit de; *from thence* = din partea lor; 13 *your countenance fill'd up his line* = ființa ta a apărut în versurile lui; 14 *Then lack'd I matter* = N-am mai avut subiectul care să mă inspire; *that enfeebled mine* = faptul acesta a vlăguit versurile mele.

87

1 *dear* = prețios; 2 *like enough* = posibil, probabil; *estimate* = valoarea; 3 *The charter of thy worth* = Privilegiul pe care ți-l asigură valoarea ta; *releasing* = eliberare de obligații (față de mine); 4 *My bonds* = drepturile mele; *determinate* = desființate (termen juridic, ca și alții folosiți în acest sonet); 5 *granting* = acordare benevolă a unui drept; 6 *that riches* = atîta bogăție; *deserving* = merit; 7 *is wanting* = lipsește; 8 *patent* = drept de monopol; *is swerving* = se înapoiază; 10 *mistaking* = supraevaluîndu-mă; 11 *upon misprision growing* = provenind dintr-o greșeală; 12 *on better judgment making* = judecînd mai bine.

88

1 *to set me light* = să mă subapreciezi, să mă desconsideri; 3 *Upon thy side* = Alături de tine; 4 *forsworn* = sperjur; 6 *Upon thy part* = În favoarea ta, susținîndu-te pe tine; *story* = relatare, prezentare; 7 *concealed* = necunoscute; *attainted* = atins, pătat, dezonorat; 8 *in losing me* = despărțindu-te de mine; 12 *double-vantage me* = îmi fac mie un îndoit avantaj; 14 *for thy right* = pentru tot ce ți se datorează pe drept ție.

89

1 *Say that* = Spune că; 2 *I will comment* = voi explica; 3 *Speak of my lameness* = Spune că sînt șchiop; *I straight will halt* = imediat voi începe să șchiopătez; 4 *reasons* = acuzații, afirmații; 5 *canst not...*

disgrace me = nu mă poţi deprecia; 6 *To set a form* = Să găseşti o explicaţie, un pretext; *change* = schimbare de atitudine, de sentimente; 8 *I will acquaintance strangle* = voi pune capăt familiarităţilor dintre noi; 11 *profane* = nerespectuos; 12 *haply* = din întîmplare; 13 *I'll vow debate* = mă jur să mă lupt.

90

2 *is bent* = e hotărîtă; *to cross* = a zădărnici, a împiedica; 4 *do not drop in for an after-loss* = nu adăuga o nouă durere; 5 *'scaped (escaped)* = s-a mîntuit de; 6 *Come in the rearward of a conquer'd foe* = Să loveşti ariergarda unui duşman învins; 7 *a windy night* = o noapte petrecută în suspine; *a rainy morrow* = o dimineaţă plină de lacrimi; 8 *To linger out* = Să întîrzii, să amîni; *purposed* = intenţionat; *overthrow* = distrugere; 11 *onset* = început; 13 *strains* = feluri, varietăţi.

91

1 *Some glory* = Unii se mîndresc; 3 *though new-fangled ill* = deşi croite anapoda, după moda nouă; 5 *humour* = caracter; *his (its) adjunct pleasure* = plăcerea sa corespunzătoare; 7 *measure* = felul meu de a fi (fericit); 8 *I better* = le îmbunătăţesc; 10 *prouder* = mai strălucitoare; 12 *pride* = tot ce poate fi mai minunat.

92

1 *But do* = Dar chiar dacă faci; 2 *For term of life* = pe toată viaţa; 5 *the worst of wrongs* = cea mai mare suferinţă, pierderea prieteniei tale; 6 *the least of them* = cea mai mică dintre acestea (adică moartea); 8 *humour* = capriciu, fantezie, dispoziţie; 10 *Since that* = O dată ce; *revolt* = părăsire; *my life... doth lie* = viaţa mea... depinde de (dragostea ta); 11 *happy title* = drept de a fi considerat fericit; 13 *But what's so blessed-fair that fears no blot* ?= Dar există vreo frumuseţe atît de binecuvîntată încît să se creadă ferită de orice pete?; 14 *Thou mayst be false* = Tu s-ar putea să fii făţarnic.

93

1 *So shall I live* = Voi continua să trăiesc astfel (se continuă ideea exprimată în sonetul precedent); *supposing* = presupunînd (în mod greşit); 2 *face* = aparenţă; 3 *alter'd new* = (tu) schimbat, căutînd ceva nou; 5 *For* = Deoarece; 6 *in that* = în privirea ta; 8 *moods* = atitudini; *strange* = neprietenoase; 9 *thy creation* = făptura ta; 11 *Whate'er (Whatever)* = Oricare; *workings* = sentimentele; 12 *thence* = din partea lor; 13 *Like Eve's apple* = asemenea mărului oferit de Eva lui Adam; 14 *If... answer not thy show!* = Dacă... nu corespunde înfăţişării tale!

94

1 *They... will do none* = Ei nu vor vrea să lovească pe nimeni; 4 *cold* = nepătimaşi; 5 *heaven's graces* = harurile cereşti; 6 *they husband* = au grijă; *from expense* = să nu fie risipite; 7 *lords and owners of their faces* = stăpîni pe ceea ce exprimă; 8 *Others but stewards* = Sînt altceva decît paznicii (gîndurilor lor minunate); 10 *Though to itself it only* = Deşi pentru sine nu face decît; 12 *The basest weed outbraves his (its) dignity* = Orice buruiană netrebnică o întrece (depăşeşte) ca valoare; 13 *sweetest things* = cele mai minunate lucruri; *turn sourest* = devin extrem de dezgustătoare; 14 Acest ultim vers apare identic într-o piesă anonimă, *Edward al III-lea*, considerată a fi fost scrisă înainte de anul 1595 şi atribuită lui Shakespeare de unii editori ai operelor dramaturgului.

95

2 *canker* = vierme (care atacă mugurii şi frunzele plantelor); 3 *thy budding name* = reputaţia ta care înmugureşte; 6 *sport* = aventuri amoroase; 7 *Cannot dispraise* = Nu te pot degrada; 8 *blesses an ill report* = aureolează o calomnie; 9 *mansion* = locaş măreţ; 12 *all things turn to fair* = (vălul frumuseţii) transformă toate în adevărate minunăţii; 14 *The hardest knife* = Cuţitul cel mai tăios.

96

1 *wantonness* = aventurile galante, uşurătatea; 2 *grace* = farmec; *gentle sport* = flirt discret; 3 *of more and less* = şi de cei sus-puşi şi de cei de jos; 4 *Thou mak'st (makest) faults graces* = Tu faci din defecte însuşiri atrăgătoare; *to thee resort* = te însoţesc; 8 *translated* = transformate; 9 *stern* = crud; *might... betray* = să înşele; 11 *gazers* = admiratori; *mightst... lead away* = ai putea... să păcăleşti; 12 *If thou wouldst* = Dacă ai vrea; *the strength of all thy state* = puterea situaţiei tale (bogăţia, farmecul fiinţei tale şi rangul tău social); 13–14 Aceste ultime versuri ale sonetului sînt identice cu cupletul corespunzător al sonetului 36: Dar să nu faci aceasta, eu te iubesc aşa cum eşti. Deoarece, tu fiind al meu, bunul tău renume este şi al meu.

97

5 *this time removed* = acest timp care a trecut; *big* = însărcinată; *the wanton burden of the prime* = povara desfrînată a primăverii – roadele încrucişărilor de primăvară; *issue* = progenitură, descendenţi; 11 *wait on thee* = te slujesc, sînt la dispoziţia ta; 13 *with so dull a cheer* = într-un mod atît de melancolic; 14 *That leaves look pale* = încît frunzele arată îngălbenite.

98

2 *proud-pied* = bogat, multicolor; *trim* = îmbrăcăminte elegantă; *That* = aşa încît; *heavy Saturn* = melancolicul Saturn, planeta Saturn fiind asociată cu starea de melancolie; 5 *the lays* = cîntecele; 6 *different flowers* = flori care diferă între ele; 7 *any summer's story* = orice poveste frumoasă; 8 *proud lap* = mîndra poală (pămîntul); 11 *figures of delight* = imagini încîntătoare; 12 *Drawn after you* = Asemănătoare ţie; 14 *shadow* = imagine; *these* = aceste flori.

99

1 *forward* = timpurie, îndrăzneaţă; 2 *thy sweet* = parfumul tău; 3 *purple pride* = splendoare purpurie; 5 *grossly* = evident; 6 *for thy hand* = fiindcă a furat albeaţa mîinii tale; 7 *marjoram* = sovîrv, ale cărui flori sînt de culoare purpurie închisă sau roşcată; 8 *on thorns did stand* = (fiind temătoare) au crescut pe tulpini ţepoase; 9 *blushing shame* = înroşindu-se de ruşine; 11 *had annex'd thy breath* = ţi-au furat şi inspiraţia; 12 *in pride of all his growth* = în plină creştere; 13 *canker* = vierme; 15 *But... it had stol'n* = Care să nu fi furat.

100

3 *fury* = inspiraţie poetică; 4 *Dark'ning (Darkening)* = Degradînd; 5 *straight* = imediat; 6 *gentle numbers* = versuri nobile; *idly* = în mod nesocotit; 7 *lays* = cîntece; 8 *argument* = tema; *resty* = inactivă; 10 *If Time* = (Să vezi) dacă timpul; 11 *If any* = Dacă există vreunele; *be a satire to decay* = fii autoarea unei satire împotriva Timpului ca distrugător; 12 *spoils* = distrugeri; 13 *faster* = mai trainică; 14 *prevent'st (preventest)* = să împiedici; *crooked knife* = coasa.

101

1 *amends* = compensaţie, despăgubiri; 3 *on my love depends* = (ambele) depind de cel drag mie; 4 *dignified* = onorată; 5 *haply* = probabil; 6 *colour* = culori artificiale; *fix'd* = adăugate; 7 *pencil* = pensula; *to lay* = să aplice diferite culori; 8 *intermix'd* = alterat, amestecat cu altceva; 9 *dumb* = tăcută; 12 *of ages yet to be* = de către veacurile viitoare; 14 *long hence* = multă vreme în viitor; *as he shows* = cum se înfăţişează.

102

1 *seeming* = înfăţişare exterioară; 3 *merchandised* = degradată prin tratarea ei ca o marfă; *esteeming* = preţuire; 4 *doth publish* = proclamă; 6 *my lays* = cîntările mele; 7 *Philomel* = privighetoarea (v. *Necinstirea Lucreţiei*, nota 45); *front* = începutul; 8 *stops her pipe* = îşi încetează cîntecul; *riper days* = zilele de sfîrşit de vară şi de început de toamnă; 11 *wild music* = marea mulţime a unor păsări sălbatice care cîntă (alţi poeţi inferiori); *burthens (burdens)* =

împovărează; joc de cuvinte deoarece *burden* înseamnă şi refren; 14 *I would not dull you* = nu te voi plictisi.

103

2 *pride* = splendoare; 3 *The argument, all bare* = subiectul pur şi simplu; 5 *no more can write* = nu pot depăşi nivelul meu scăzut; 6 *glass* = oglindă; 7 *over-goes* = depăşeşte; *blunt invention* = stilul meu necizelat; 8 *Dulling* = Întunecînd; *doing me disgrace* = dezonorîndu-mă; *pass* = scop; 13 *can sit* = poate exista.

104

4 *pride* = splendoare; 6 *In process* = În succesiunea; 9 *dial-hand* = ac de ceasornic; 10 *pace* = mişcare; 11 *hue* = înfăţişare; *still doth stand* = rămîne mereu neschimbată; 13 *For fear of which* = de teama (de a fi înşelat); *thou age unbred* = tu, veac încă neînceput.

105

2 *show* = să apară; 3 *Since all alike* = Deoarece toate la fel; 4 *still* = mereu; 6 *wondrous excellence* = minunata perfecţiune; 8 *difference* = orice varietate de alte subiecte literare; 11 *in this change* = în variaţii pe tema de mai sus; *invention* = inventivitate; *spent* = consumată; 13 *alone* = separate, în oameni diferiţi; 14 *never kept seat* = nu au sălăşluit niciodată.

106

1 *wasted* = trecut; 3 *beauty* = frumuseţea celui descris în poezie; 5 *blazon* = glorificare; 7 *I see* = Îmi dau seama de; *their antique pen* = pana poeţilor din trecut; *would have express'd* = a vrut să exprime; 11 *for* = deoarece; *divining* = profetici; 13 *For we* = Deoarece noi înşine; 14 *to praise* = să (te) slăvească îndestul.

107

2 *Of the wide world* = (conştiinţa) omenirii întregi; 3 *yet* = acum; *lease* = durata vieţii; *control* = să limiteze; 4 *forfeit* = pedeapsa; *confined doom* = osînda limitată; 4 *mortal moon* = aluzie la regina Elisabeta I, moartă în anul 1603, care era adeseori numită de poeţi Diana sau Cynthia, zeiţa lunii în Antichitate; 6 *the sad augurs* = profeţii dezastrelor; 7 *crown themselves assured* = se constată acum confirmate ca sigure; 8 *olives* = ramurile de măslin erau considerate simboluri ale păcii, aluzie aici la încetarea ostilităţilor cu Spania şi cu Irlanda, hotărîtă de succesorul Elisabetei, regele Iacob (James) I. Această explicaţie ar data sonetul după anul 1603; *of endless age* = la nesfîrşit; 9 *with the drops* = datorită picăturilor; *balmy time* = vreme îmbălsămată, aluzie la practica de a se folosi balsamul la încoronarea regilor, cum s-a făcut şi la încoronarea lui James I în 1603; 10 *to me*

subscribes = mi se supune mie; 12 *he insults* = ea (moartea) va triumfa; *o'er (over) dull and speechless tribes* = asupra acelora care nu se pot exprima prin limbaj poetic; 13 *in this* = în acest sonet; *monument* = monument comemorativ; 14 *crests* = obiecte comemorative care împodobesc un mormînt; *brass* = bronz.

108

1 *character* = a scrie; 2 *hath not figured* = nu ţi-a înfăţişat; *my true spirit* = fiinţa spirituală credincioasă mie; 3 *to register* = de imortalizat; 7 *Counting no old thing old* = Nesocotind nimic ceva învechit; *thou mine, I thine* = (de exemplu, faptul că) tu îmi aparţii mie şi eu ţie; 8 *hallow'd* = sfinţit, adorat (termenul trimite la rugăciunea Tatăl Nostru); 9 *fresh case* = un nou exterior; 10 *weighs not* = nu se preocupă de; 11 *place* = importanţă; 12 *antiquity* = bătrîneţea; 13 *the first conceit of love* = primul sentiment de dragoste; *bred* = cultivat, generat; 14 *would show it dead* = ar vrea să-l arate ca mort.

109

2 *flame* = pasiunea, dragostea; *to qualify* = să o modereze; 3 *As* = Ar fi (ca şi cum); 5 *I have ranged* = m-am îndepărtat; 7 *Just to the time* = La timpul potrivit; *exchanged* = schimbat; 8 *So that* = Astfel încît; *water for my stain* = lacrimi să-mi spăl pata care mă degradează, datorită absenţei mele; 10 *blood* = fire senzuală; 13 *For* = Deoarece.

110

2 *a motley to the view* = un nerod în ochii lumii; 3 *Gored* = Mi-am rănit profund; 4 *Made old offenses of affections new* = Am întărit vechile jigniri, am adus noi jigniri prin stabilirea unor noi legături de afecţiune; 5 *truth* = sentimente adevărate; 6 *Askance and strangely* = Cu neîncredere şi din depărtare; *by all above* = mă jur pe cerul de deasupra noastră; 7 *blenches* = nestatornicii; 8 *essays* = încercări (de a lega noi prietenii); 9 *Now all is done* = Acum că toate acestea au trecut; *save what* = în afară de ceea ce; 10 *appetite* = dorinţa; *I ... will grind* = nu o voi mai aţîţa; 11 *to try* = să pun la încercare, să verific; 12 *A god* = Asemenea unui zeu; 13 *next my heaven the best* = cel care eşti, ca perfecţiune, al doilea după Ceruri.

111

1 *do... chide with* = ceartă-te cu; *Fortune* = Zeiţa norocului; 2 *the guilty goddess* = zeiţa vinovată; 4 *Than public means* = Decît mijloace de existenţă care depind de servicii aduse publicului, o aluzie la situaţia poetului ca actor; 5 *brand* = stigmat, desconsiderare din cauza profesiunii sale de actor, condamnată de puritani; 7 *the dyer's hand* = mîna vopsitorului (pătată de vopseaua cu care lucrează); în cazul poetului, aluzia este la lumea teatrului în care

lucrează ca actor și autor dramatic; 8 *renew'd* = reînviat, readus la starea anterioară; 10 *eisel* = oțet, considerat ca medicament împotriva ciumei și folosit la curățirea petelor; 11 *No bitterness* = Nu e nici o amărăciune; 12 *to correct correction* = să corectez ceea ce trebuie corectat.

112

1 *doth th' impression (does the impression) fill* = vindecă cicatricea; 2 *vulgar scandal* = oprobriu general (fiindcă e actor); 4 *So you o'er-green (overgreen) my bad* = Dacă tu îmi acoperi cu un covor de verdeață relele pe care le făptuiesc; *allow* = aprobi; 5 *my all the world* = totul pentru mine; 7 *None else to me* = Nimeni altcineva în afară de tine (nu mă afectează); 8 *my steel'd sense* = simțămintele mele oțelite; 10 *Of others' voices* = Privitor la atacurile altora; *my adder's sense* = urechile mele surde; 11 *To critic* = celor ce caută greșeli; 12 *Mark* = Observă; *neglect* = neluare în seamă; *I do dispense* = mă scuz; 13 *purpose* = gîndurile și intențiile; *bred* = cuprins, crescut; 14 *the world besides* = restul lumii.

113

1 *mine eye is in my mind* = mă conduc numai cu ochiul minții mele; 2 *that* = acea vedere; 3 *Doth part his function* = își împarte funcția; 4 *Seems seeing* = Pare, numai, că vede; *effectually* = de fapt; 5 *delivers* = transmite; *to the heart* = inimii (poetul consideră că inima poate primi impresii ale simțurilor și conștiinței, idee exprimată și în Sonetul 47); 6 *doth latch* = cuprinde; 7 *hath the mind no part* = mintea limitată la ochiul interior al poetului nu prinde tot așa de repede imaginile pe care le prind ochii care privesc exteriorul; 8 *Nor his own vision holds* = Nici privirea sa nu reține toate imaginile ce i se oferă; *it doth catch* = vede fugitiv; 10 *sweet favour* = favorizată de frumusețe; 12 *it shapes them to your feature* = le dă forma înfățișării tale; 13 *replete with you* = (mintea mea) e plină de imaginea ființei tale.

114

1 *crown'd with you* = încurajată de faptul de a avea dragostea ta; 2 *the monarch's plague* = boala cumplită, asemenea ciumei, de care suferă moharhii: plăcerea pe care o simt cînd sînt lingușiți; 3 *saith (says)* = vede; 5 *indigest* = lipsite de orice formă, haotice; 6 *cherubins* = înfățișări îngerești; 7 *Creating every bad* = Făcînd din orice rău; 8 *to his beams assemble* = apar înaintea ochilor săi; 9 *'tis (it is) flattery in my seeing* = ochiul meu îmi lingușește mintea; 11 *what with his gust is 'greeing (agreeing)* = ceea ce se potrivește cu gustul său; 12 *to his palate* = pe gustul său; 13 *'tis the lesser sin* = păcatul este mai mic (ceea ce micșorează păcatul ochiului de a fi indus în eroare ochiul

minţii este că ochiul va bea primul din cupa otrăvită); 14 *doth first begin* = bea primul din otravă, aluzie la regula ca un servitor să guste din mîncarea oferită regelui.

115

4 *flame* = pasiune, dragoste; *should afterwards burn clearer* = să se manifeste, după aceea, şi mai puternică; 5 *But reckoning Time* = Dar Timpul pe care îl socotim; *million'd accidents* = întîmplări care se numără cu milioanele; 6 *Creep in twixt vows* = Se strecoară între momentul făgăduielilor solemne şi îndeplinirea lor; 7 *Tan* = Întunecă, alterează; *blunt the sharp'st intents* = (Timpul) înăbuşă cele mai hotărîte intenţii; 8 *the course* = curentul; *of altering things* = lucrurilor care se descompun; 10 *Might I not then say* = Nu se putea atunci să spun; 11 *certain o'er incertainty* = sigur de perfecţiunea dragostei mele, prin comparaţie cu nesiguranţa privind viitorul; 12 *crowning* = slăvind; *doubting of* = temîndu-mă; 13 *then might I not say so* = prin urmare, am greşit cînd am spus „acum te iubesc şi mai mult"; 14 *To give full growth* = Să atribui o creştere deplină.

116

3 *alteration* = degradare (privitor la vîrsta, frumuseţea, sentimentele cuiva, împrejurări); 4 *to remove* = să devină nestatornic; 5 *mark (seamark)* = geamandura (aici far); 8 *worth* = (aici) adîncime; 10 *bending sickle* = coasă; *compass* = rază de acţiune; 12 *bears it out* = supravieţuieşte; *doom* = ziua Judecăţii de Apoi.

117

1 *I have scanted* = am fost prea zgîrcit; 2 *deserts* = acte de generozitate; *repay* = a răsplăti; 3 *upon your dearest love to call* = să apelez la ajutorul dragostei tale minunate; 5 *unknown minds* = străini lipsiţi de importanţă; 6 *given to time... right* = am dat altora drepturile tale; *dear-purchased* = ceva obţinut la un preţ mare; 7 *I have hoisted sail* = m-am supus solicitărilor; 9 *Book... down* = să iei în evidenţă; 10 *surmise accumulate* = să adaugi bănuielile; 11 *the level of your frown* = nivelul mîniei tale; 13 *my appeal* = cererea mea de apel (termen juridic); *to prove* = să pun la încercare.

118

1 *Like as* = Numai pentru; 2 *eager compounds* = preparate condimentate; *urge* = stimulăm; 3 *unseen* = încă nemanifestate; 4 *We sicken* = Ne producem o îmbolnăvire; 5 *Even so* = Exact în acelaşi fel; *your ne'er-cloying sweetness* = farmecul tău de care nu mă pot sătura; 6 *bitter sauces* = alte iubiri mai amare, inferioare dragostei tale; *to frame* = a încadra, a supune; 7 *sick of welfare* = suprasaturat de bunăstare, de fericire sănătoasă în dragoste; *meetness* = ceva potrivit;

8 *ere* = mai înainte; *needing* = nevoie; 9 *policy* = socoteală greșită; 10 *assured* = sigure; 11 *to medicine* = într-o stare de boală; 12 *rank of goodness* = îmbibată de o bună stare de sănătate; 14 *Drugs poison him* = Medicamentele îl otrăvesc pe acela; *that so fell sick of you* = care s-a îmbolnăvit de dragoste pentru tine (vindecarea e mai rea decît boala în sine).

119

1 *Siren tears* = lacrimile înșelătoare ale unei femei seducătoare; acest vers se interpretează ca o aluzie la o aventură de dragoste asemănătoare aceleia la care se referă sonetele 127–152, în care apare necunoscuta „Doamnă Brună din Sonete"; 2 *limbeck* = alambic; *foul* = groaznic; 3 *Applying fears to hopes* = Însoțind speranțele de temeri; 4 *I saw myself* = mă așteptam în zadar; *so blessed never* = niciodată atît de norocoasă pînă atunci; 7 *fitted* = ieșiți din orbite; 8 *the distraction* = frenezia; *madding* = înnebunitoare; 9 *benefit of ill* = avantaj al răului; 10 *still made better* = făcut încă și mai bine; 13 *content* = stare de fericire.

120

1 *unkind* = aspru; *befriends me* = îmi dă un sfat prietenesc; 3 *transgression* = atitudine ofensatoare (față de tine); *bow* = să renunț la atitudinea mea; 4 *nerves* = mușchii; *brass or hammer'd steel* = bronz sau oțel călit; 5 *unkindness* = asprime; 6 *hell of time* = o vreme ca de iad; 7 *have no leisure taken* = nu am folosit ocazia oferită; 8 *to weigh* = a ține seama de; *your crime* = fapta ta crudă; 9 *O! that night of woe* = Fie ca acea vreme întunecată, de suferință (cît am fost înstrăinați unul de altul); *might have remember'd* = să-mi fi reamintit; 10 *sense* = conștiința; 11 *soon* = repede; *tender'd* = ți-aș fi oferit; 12 *the humble salve* = scuzele umile și remușcarea; *which wounded bosoms fits* = care se potrivește unor inimi rănite; 13 *that your trespass* = acea atitudine aspră a ta; *a fee* = o compensație; 14 *ransoms* = răscumpără (atitudinea ta).

121

1 *than vile esteem'd* = decît să fii considerat josnic; 2 *When not to be receives reproach of being* = dacă, fără să fii, ești acuzat că ești (ticălos); 5 *false adulterate eyes* = ochii acelora a căror fire ticăloasă îi îndeamnă să interpreteze fals dragostea mea nevinovată; 6 *Give salutation to my sportive blood?* = Să aprobe mulțumiți aventurile mele zburdalnice? 7 *frailer spies* = cenzori mai ușuratici ca mine; 8 *in their wills* = sub imperiul poftelor lor trupești; 9 *that* = ceea ce; *to level at* = a ataca; 10 *abuses* = greșeli; *reckon up* = își socotesc; 11 *bevel* = strîmb; 12 *shown* = interpretate; 14 *reign* = se simt bine, prosperă în răutatea lor.

122

1 *tables* = carnet; 2 *full character'd* = umplut în întregime; 3 *idle rank* = carnetul cu amintiri neînsemnate; 6 *faculty* = capacitatea; *to subsist* = să supraviețuiască; 7 *Till each to razed oblivion yield* = pînă cînd fiecare (creierul și inima) va da uitării, care șterge totul; *miss'd* = pierdut (poetul își exprimă mîhnirea că a pierdut sau a dat cuiva carnetul cu amintiri primit de la prietenul său); 9 *retention* = document, carnet; 10 *tallies* = răboj (carnetul pierdut); 11 *was I bold* = am avut îndrăzneala; 12 *that receive thee more* = că ar conține mai mult despre tine decît amintirea; 13 *an adjunct* = ceva ce m-ar ajuta.

123

2 *Thy pyramids* = Piramidele tale, ridicate pentru a depăși Timpul (aluzie la unele obeliscuri sau alte monumente care au fost ridicate la Roma în 1586 sau la Londra în 1603); 4 *dressings of a former sight* = straie noi ale unor priveliști vechi; 5 *dates* = durata vieții; 7 *born to our desire* = nou create conform dorinței noastre; 8 *we... have heard them told* = ni s-a povestit despre ele; 9 *Thy registers* = Monumentele tale; 11 *doth lie* = sînt înșelătoare; 12 *Made more or less* = făcute să dureze mai mult sau mai puțin; 14 *I will be true* = Eu voi rămîne credincios.

124

1 *my dear love* = dragostea mea pentru tine; *child of state* = consecință a rangului tău; 2 *It might for Fortune's bastard be unfathered* = N-ar putea să fie altceva decît o creație josnică a soartei (joc de cuvinte: *Fortune* înseamnă și avere, rang); 3 *As subject to Time's love or to Time's hate* = Ca un produs al dragostei sau urii Timpului; 6 *It suffers not* = Nu slăbește; 7 *of thralled discontent* = nemulțumirii care ne-a înrobit; 8 *Whereto* = La ceea ce; *our fashion calls* = stabilește moda noastră; 9 *Policy* = Stratagema șireată; 10 *works on leases* = se folosește pe perioade scurte de timp; 11 *stands hugely politic* = rămîne prudentă tot timpul; 12 *nor grows with heat* = nici nu înflorește în condiții favorabile; 13 *the fools of Time* = jucăriile Timpului (v. și Sonetul 116); 14 *Which die for goodness* = Care mor făcînd o faptă bună (pentru a-și răscumpăra greșelile).

125

1 *Were't (Were it) aught to me I bore* = Oare ar însemna ceva pentru mine dacă aș duce...?; *canopy* = baldachin (referire la obiceiul de a ține un baldachin deasupra capetelor persoanelor de rang mare care iau parte la o procesiune publică); 2 *With my extern the outward honouring* = Cinstind în mod public printr-o manifestare exterioară; 3 *Or laid great bases* = Sau aș așeza fundațiile pentru monumente slăvind pe cineva; 4 *more short* = chiar mai puțin; 5 *dwellers* = aceia

care pun prea mult preţ pe eticheta de la curte şi urmăresc favorurile celor mari; 6 *Lose all, and more* = pierzînd tot ce au şi făcînd datorii; *by paying too much rent* = depăşind obligaţiile impuse de un ceremonial obişnuit; 7 *For compound sweet foregoing simple savour* = Renunţînd la o sinceritate sănătoasă în favoarea linguşirilor slugarnice; 8 *Pitiful thrivers* = Cîştigătorii de avantaje mărunte; *spent* = sărăciţi din cauza respectării ceremonialului costisitor; 9 *obsequious* = devotat; 10 *oblation* = darul; *free* = din toată inima; 11 *seconds* = ceva de calitate inferioară; *art* = şiretenie; 12 *mutual render* = un schimb; 13 *suborn'd informer* = denunţător mincinos; 14 *impeach'd* = acuzat; *stands* = se află; *thy control* = posibilitatea ta de a-l cenzura.

126

Acest poem se abate de la forma obligatorie a sonetului, fiind constituit numai din 12 versuri organizate în şase cuplete şi nerespectînd regula alternanţei rimelor.
2 *fickle glass* = clepsidra înşelătoare; *sickle hour* = momentul cînd Timpul curmă viaţa omului cu secera (coasa) sa; 3 *by waning grown* = ai devenit mai tînăr cu trecerea timpului; 4 *Thy lovers withering* = Cum prietenii, care te iubesc, îmbătrînesc; 5 *wrack* = epavă; 6 *will pluck thee back* = te va trage înapoi; 8 *May... disgrace* = Să dezonoreze, să facă de ruşine; *wretched minutes kill* = (Timpul) să reducă la neputinţă minutele odioase; 9 *minion* = favorit; *pleasure* = voinţa; 10 *may detain* = să reţină; 11 *Her audit* = Socoteala ei finală; *answer'd* = lichidată, făcută; 12 *quietus* = plata; *to render thee* = să te predea pe tine.

127

1 *In the old age black...* = În vremea veche, culoarea neagră (a părului şi ochilor); *fair* = frumoasă; 3 *successive heir* = moştenitor legitim; 4 *beauty* = frumuseţea propriu-zisă, adică blondă; *slander'd* = insultată; *a bastard shame* = o ruşine îngrozitoare; 6 *Fairing the foul* = Înfrumuseţînd urîtul; *borrow'd face* = faţa acoperită cu farduri; 7 *holy bower* = sfînt sălaş; 8 *profaned* = murdărită de cine foloseşte farduri; *if not* = sau chiar; 10 *so suited* = împodobită cu aceeaşi culoare; 11 *At such* = pentru aceia; *no beauty lack* = nu le lipseşte frumuseţea; 12 *Sland'ring (slandering) creation* = Insultînd natura; *esteem* = apreciere; 13 *they* = ochii; *becoming of their woe* = potrivindu-se durerii pe care o exprimă.

128

2 *blessed wood* = minunata spinetă (pian foarte simplu); *motion* = mecanism; 4 *wiry concord* = armonie produsă de coardele spinetei; *confounds* = uimeşte; 5 *Do I envy those jacks* = Cît de mult invidiez aceste clape; 7 *that harvest reap* = să culeagă acel fruct minunat

(palma iubitei); 8 *by* = alături de (poetul stă în picioare lîngă tînăra care cîntă la spinetă şi e revoltat de îndrăzneala clapelor); 9 *tickled* = mîngîiate uşor; *they would* = buzele lui ar vrea; 12 *bless'd* = fericit; 13 *saucy jacks* = clape obraznice („jacks" are şi sensul de „indivizi comuni, de rang social inferior").

129

1 *The expense of spirit* = risipirea vieţii; *waste of shame* = orgie degradantă şi ruşinoasă; 2 *lust in action* = desfrîul trăit; 3 *bloody* = ticălos; *full of blame* = absolut condamnabil; 4 *not to trust* = nedemn de încredere; 5 *straight* = imediat; 6 *Past reason hunted* = Căutat nebuneşte; 8 *taker* = cel momit; 9 *Mad in pursuit* = Dorit nebuneşte; *in possession so* = înnebunitor cînd e trăit; 10 *Had* = Realizat; *having* = trăindu-l; *in quest to have* = cînd e căutat; *extreme* = complet înnebunit; 11 *in proof* = cînd e trăit; *proved* = după consumarea lui; 12 *proposed* = în perspectivă, *behind* = consumat.

130

1 *nothing like the sun* = cîtuşi de puţin luminoşi ca razele de soare; 3 *If snow be white* = Dacă numai zăpada e albă; *dun* = cenuşii; 4 *If hairs be wires* = Dacă firele de păr pot fi comparate cu sîrma (poetul Edmund Spenser compară şuviţele de păr blond ale iubitei sale cu nişte sîrme de aur; părul iubitei lui Shakespeare este însă doar sîrmă neagră); 8 *reeks* = se simte ca o duhoare; 11 *I grant* = recunosc; *go* = mergînd; 12 *treads* = calcă; 13 *as rare* = tot atît de nepreţuită; 14 *As any she belied* = Ca orice femeie fals înfăţişată.

131

1 *So as thou art* = Chiar aşa cum eşti (considerată ca nefiind frumoasă); 3 *dear* = iubitoare; *doting* = îndrăgostit la culme; 9 *to be sure* = ca dovadă; 11 *one on another's neck* = unul după altul; 12 *black* = culoarea ta negricioasă; *in my judgement's place* = după părerea mea; 13 *save* = în afară de; 14 *this slander* = această acuzaţie calomnioasă; *proceeds* = îşi are originea.

132

1 *as* = ca şi cum; 4 *Pretty ruth* = Destulă milă; 6 *becomes* = împodobeşte; *cheeks* = norii; 7 *full star* = luceafărul de seară; 8 *glory* = strălucire; *sober* = sumbru; 9 *mourning eyes* = ochi cerniţi; 10 *let it... beseem* = să se potrivească; 11 *grace* = farmecul tău; 12 *suit thy pity like* = fă ca mila ta să fie în toate privinţele la fel; 14 *all they foul* = toate celelalte femei sînt urîte; *complexion* = ten, chip.

133

1 *Beshrew* = blestemul cadă; 2 *it* = inima crudă a Doamnei Brune; 3 *alone* = numai; 4 *slave to slavery* = sclav unei îndrăgostiri înrobitoare; 5 *Me from myself* = Eul meu (mi l-ai luat); 6 *my next self* = celălalt eu (prietenul meu); *harder hast engrossed* = mai puternic l-ai subjugat; 8 *to be cross'd* = de îndurat; 9 *Prison* = încarcerează; *ward* = temniţa; 10 *But then* = Dar în acest caz; *let my poor heart bail* = lasă ca sărmana mea inimă să ocrotească inima prietenului meu; 11 *Whoe'er keeps me* = Oricine mă deţine; *let my heart be his guard* = permite ca inima mea să fie închisoarea prietenului meu; 12 *use rigour* = să fii crudă; 13 *thou wilt* = vei vrea (să faci acest lucru); *pent* = ţinut închis; 14 *all that is* = împreună cu tot ce există.

134

2 *mortgaged to thy will* = aservit dorinţelor tale; 3 *Myself I'll forfeit* = Mă dau ca despăgubire; *so that other mine* = pentru ca al doilea eu al meu (prietenul poetului); 4 *comfort* = fericire; 5 *wilt not* = nu vrei; 6 *kind* = afectuos, generos; 7 *He learn'd* = El a fost instruit; *surety-like* = ca garant; *to write for me* = să se angajeze în numele meu; 8 *Under that bond* = conform acelui contract; 9 *The statute of thy beauty* = Dreptul pe care ţi-l dă frumuseţea ta; *thou wilt take* = eşti hotărîtă să te foloseşti de el; 10 *that putt'st (puttest) forth all* = care foloseşti tot ce ai pentru a obţine cîştigul dorit; 11 *And sue* = şi obligi; *came debtor* = să se prezinte în faţa ta ca datornic; 12 *through my unkind abuse* = abuzînd cu răutate de fiinţa mea; 14 *He pays the whole* = El plăteşte tot ce ţi se datorează (aluzie, după unii comentatori, la relaţii sexuale); *and yet am I not free* = şi totuşi pe mine nu mă eliberezi din stăpînirea în care mă ţii.

135

1 *Whoever hath her wish* = Orice femeie îşi îndeplineşte dorinţa (aluzie la zicala „A woman will have her will". *Will* este diminutivul numelui William, de unde jocul de cuvinte între *will* şi *Will* în cuprinsul sonetului de faţă; 2 *to boot* = în plus; *and Will in over-plus* = şi încă un Will ca surplus; pe cît se pare, rivalul poetului se numea tot Will; 3 *still* = neîncetat; 4 *sweet will* = dorinţă minunată, sau dorinţă trupească (*will* este şi un termen literar pentru organul sexual); 5 *spacious* = cuprinzător; 6 *to hide my will in thine* = să confund dorinţa mea cu a ta (aluzie la actul sexual); 7 *will in others* = dorinţa altora; *gracious* = fermecător, minunat; 10 *in abundance* = cu toată bogăţia sa; *his* = *its*; 13 *Let no unkind „No"... kill* = Nu lăsa asprul cuvînt „nu" să respingă; *fair beseechers* = curtezanii sinceri; 14 *Think all but one* = Contopeşte-ţi toţi curtezanii în persoana unuia singur (persoana mea).

Will şi *will* sînt folosite de 13 ori în sonetul de faţă (cu diferite sensuri). *Will* apare de 64 de ori în totalitatea sonetelor.

136

1 *If thy soul check thee* = Dacă inima ta te-ar dojeni; *that I come so near* = că mă apropii atît de mult (de adevăr, în ceea ce te priveşte); 2 *blind* = neştiutoare; 4 *for love* = din iubire; *love-suit* = curte făcută cuiva; *sweet* = scumpa mea; 7 *receipt* = capacitate; 8 *Among a number one is reckon'd none* = Raportat la mai multe lucruri, unul înseamnă nici unul (aluzie la zicala „*One is no number*" = O dată înseamnă niciodată); 9 *in the number* = în mare număr; *pass untold* = fără să fiu numărat; 10 *in thy stores' account* = în mulţimea iubiţilor tăi; 11 *For nothing hold me* = Consideră-mă nimic; *so it please thee* = dacă te mulţumeşte; 12 *That nothing me* = Acèl nimic care sînt eu; *something* = (sînt) ceva; 13 *still* = mereu; 14 *for* = deoarece.

137

1 *blind fool, Love* = orb nătîng, Cupidon; 2 *see not* = (ei) nu înţeleg; 4 *what the best is take the worst to be* = consideră lucrul cel mai bun ca fiind cel mai rău; 5 *corrupt by over-partial looks* = perverţiţi datorită felului de a privi (extrem de părtinitor); *bay* = port; *to ride* = a naviga (aluzie la faptul că s-a îndrăgostit de o femeie coruptă, vizitată de mulţi amanţi, idee reluată din sonetul precedent); 7 *Why of eye's falsehood hast thou forged hooks* = De ce ai făcut tu, Cupidon, cîrlige de undiţă din înşelăciunile ochilor; 9 *think that a several plot* = (de ce trebuie inima mea) să considere drept proprietate privată; 10 *Which my heart knows the wide world's common place* = Ceea ce inima mea ştie că este un loc aparţinînd tuturor (o femeie ce se oferă lumii întregi); 11 *Or mine eyes* = Sau de ce ochii mei; 13 *In things right true* = În privinţa unor lucruri perfect adevărate; 14 *false plague* = femeie falsă şi păcătoasă; *transferred* = dedicate.

138

1 *truth* = statornicie; 2 *believe* = pretind că o cred; 5 *vainly thinking* = comportîndu-mă ca şi cum aş crede; 7 *simply* = pretinzînd; *I credit* = că dau crezare; 11 *seeming trust* = încredere aparentă; 12 *age in love* = un bătrîn îndrăgostit; *not to have years told* = să nu i se numere anii; 13 *I lie with her* = mint (sau: mă culc); 14 *by lies* = cu ajutorul unor minciuni.

139

1 *call not me* = nu-mi cere; 2 *unkindness* = necredinţă evidentă; 3 *with thine eye* = cu privirea ta, care se îndreaptă spre altceva; 4 *with power* = de-a dreptul; *art* = şiretenie; 7 *What* = De ce; 8 *bide* = a rezista; 10 *looks* = privirile; 14 *rid* = (tu) pune capăt.

140

1 *do not press* = nu copleşi; 4 *pity-wanting* = necesitînd mila; 5 *wit* = înţelepciune; 7 *testy* = susceptibili; 8 *know* = (ei) află; 11 *ill-wresting* = care denaturează totul; 12 *Mad slanderers* = Defăimători care şi-au pierdut minţile; 13 *That I may not be so* = Ca să nu ajung un asemenea defăimător şi eu.

141

1 *In faith* = sincer vorbind; 2 *errors* = defecte în frumuseţea ta; 4 *in despite of view* = în ciuda a ceea ce vede; *to dote* = să se îndrăgostească la culme; 6 *Nor tender feeling* = Nici sentimentul meu delicat; *prone* = înclinat; 8 *sensual feast* = ospăţ al simţurilor; 9 *my five wits* = cele cinci facultăţi intelectuale ale mele – bunul simţ, imaginaţia, fantezia, stima (judecata) şi memoria; aceste facultăţi au fost stabilite prin analogie cu cele cinci simţuri, enumerate de autorul de comedii Terenţiu (190–159 î.Hr.) şi poetul Horaţiu (65–8 î.Hr.); 10 *dissuade* = să descurajeze; *foolish heart* = inimă nătîngă; *unsway'd* = fără conducere; *the likeness* = aparenţă; 12 *proud* = egoistă; 14 *awards me pain* = mă face să sufăr.

142

1 *Love is my sin* = Păcatul meu este că te iubesc pe tine; *thy dear virtue hate* = cea mai bună virtute a ta este ura; 2 *sinful loving* = iubirea ticăloasă; ura aceleia căreia îi este închinat sonetul este de fapt respingerea dispreţuitoare a iubirii poetului; 6 *scarlet ornaments* = podoabele purpurii (aluzie la culoarea foarte roşie a buzelor iubitei); 7 *seal'd* = pecetluit cu buzele aprinse semănînd cu ceara roşie cu care se pecetluiau contractele şi scrisorile; 8 *Robb'd others' beds' revenues of their rents* = Au furat drepturile cuvenite paturilor matrimoniale ale altor femei, adică le-au răpit bărbaţii la a căror dragoste aveau ele dreptul; 9 *Be it lawful I love thee* = (expresie juridică) să considerăm justificat faptul că te iubesc; 10 *Whom thine eyes woo* = Pe care ochii tăi îndrăgostiţi îi caută stăruitor; 11 *Root pity* = Să sădeşti mila; 12 *Thy pity* = Situaţia jalnică în care te-ai putea afla; 13 *what thou dost hide* = ceea ce nu acorzi altora; 14 *thou be denied* = să ţi se refuze.

143

1 *careful* = îngrijorată; *housewife* = gospodină; 2 *feather'd creatures* = păsări de curte; *broke away* = a scăpat; 3 *makes all swift dispatch* = porneşte în fuga mare; 4 *she would have stay* = pe care vrea să o prindă; 5 *holds her in chase* = o fugăreşte; 6 *whose busy care is bent* = a cărei principală grijă se concentrează; 8 *Not prizing* = Neluînd în seamă; 9 *that which flies from thee* = acela care fuge de tine; 11 *thy hope* = acela pe care îl doreşti atît de mult; 13 *Will* (joc de cuvinte), v. sonetele 135 şi 136; 14 *If thou... still* = Dacă vei potoli...

144

Acest sonet este puțin modificat față de cel inclus în *Pelerinul îndrăgostit.*

2 *do suggest me* = mă îndrumă; *still* = necontenit; 4 *colour'd ill* = avînd o culoare întunecată; 8 *Wooing his purity* = Căutînd să-i cîştige dragostea curată; *foul pride* = poftă murdară; 11 *both from me* = amîndoi departe de mine; 14 *Till my bad angel fire my good one out* = Pînă cînd îngerul meu cel rău îl izgoneşte pe îngerul meu cel bun; în limbajul popular, *fire* înseamnă „boală venerică", *to fire* înseamnă şi „a concedia".

145

Acest sonet este scris în versuri de opt silabe în loc de obişnuitele zece.

1 *love* = Cupidon; 5 *straight* = imediat; 7 *Was used in giving gentle doom* = Era folosită să rostească pedepse uşoare; 9 *with an end* = cu un ton final; 10 *gentle* = minunată, delicată; 12 *From heaven to hell*: aluzie biblică la prăvălirea în Infern a îngerilor revoltați împotriva lui Dumnezeu; 13 *she threw* = a despărțit (cuvintele *I hate* de ceea ce trebuia să le urmeze: *you*).

146

1 *sinful earth* = lut păcătos (trupul omenesc); 2 *rebel powers* = trupurile rebele care servesc drept înveliş sufletului; 4 *outwart walls* = corpul împodobit cu îmbrăcăminte scumpă, cosmetice etc.; 5 *so short a lease* = un timp atît de scurt (cît trăim pe pămînt); 6 *mansion* = locuința, corpul; 10 *let... pine* = să flămînzească; *to aggravate* = pentru a mări; *store* = averea; 11 *Buy terms divine* = Obține condiții divine; *in selling hours of dross* = renunțînd la ceasurile de plăceri secătuitoare; 12 *Within be fed* = Hrăneşte sufletul; *without be rich no more* = să nu-ți mai trebuiască bogății exterioare; 13 *So shalt thou feed on Death* = Aşa vei devora tu Moartea; 14 *there's no more dying then* = atunci nu se va mai muri.

147

1 *still* = fără încetare; 3 *doth preserve the ill* = menține starea de boală; 4 *uncertain* = capricios; 7 *desperate* = în disperare; *approve* = dovedesc; 8 *Desire is death* = Acea dorință (pe care o prescrie rațiunea) se dovedeşte fatală (aducătoare de moarte); 9 *care* = îngrijire medicală; 10 *evermore unrest* = nelinişte permanentă şi crescîndă; 12 *vainly* = lipsit de rațiune, nerezonabil, fără nici un scop.

148

3 *judgement* = rațiune, judecată; 4 *censures falsely* = judecă strîmb; 7 *love* = dragostea mea care se autoamăgeşte; 10 *vex'd* = chinuit;

watching = nopți de veghe; 11 *I mistake my view* = văd greșit ceea ce văd; 13–14: de remarcat furia poetului exprimată în aceste versuri, în contrast cu restul sonetelor.

149

2 *I... partake* = iau partea ta (împotriva mea însumi); 3 *Do I not think on thee?* = Nu-ți arăt că mă gîndesc mereu la tine?; 4 *all tyrant, for thy sake?* = un tiran desăvîrșit (împotriva mea însumi) de dragul tău? 7 *thou lour'st (lourest)* = mă privești încruntată; *spend* = revărs; 8 *present moan* = suferință imediată; 9 *respect* = prețuiesc; 10 *thy service to despise* = să consider înjositor să-ți slujesc ție; 11 *all my best* = tot ce este mai bun în ființa mea; *thy defect* = defectele tale; 12 *Commanded by* = Ceea ce îmi poruncește să fac; 14 *Those that can see* = Pe aceia care îți văd numai înfățișarea; *I am blind* = sînt stăpînit de o patimă oarbă.

150

2 *With insufficiency* = Cu toate defectele tale; *to sway* = să stăpînești; 3 *give the lie* = să consider mincinoasă; *true sight* = vederea care îmi arată adevărul; 4 *swear that brightness doth not grace the day* = să jur că frumusețea blondă nu e frumusețe; 5 *Whence hast thou this becoming of things ill...?* = De unde ai această putere de a prezenta lucrurile urîte drept frumoase?; 6 *the very refuse of thy deeds* = cele mai josnice dintre faptele tale; 7 *warrantise of skill* = siguranța în priceperea ta; 8 *thy worst* = tot ce poate fi mai rău în tine; 11 *others do abhor* = alții disprețuiesc; 12 *state* = starea mea de îndrăgostit.

151

1 *Love* = Cupidon; 2 *conscience* = iubirea trupească; 3 *urge not* = nu te referi; *my amiss* = păcatul meu; 5 *betraying me* = făcîndu-mă să păcătuiesc; 6 *nobler part* = sufletul; *gross body* = trup vulgar; 8 *reason* = discuție rațională; 9–10 *rising... point... prize. Proud... pride* (bărbăție): unii comentatori văd o aluzie de ordin sexual în acumularea acestor termeni cu sensuri uneori echivoce în numai două versuri; *proud of* = umflîndu-se (în pene); 12 *to stand* = să servească, să stea neclintit; *to fall by thy side* = a cădea învins alături de tine; 13 *want* = lipsă; *to hold it* = să aibă; *that I call* = ceea ce eu numesc; 14 *I rise and fall* = mă ridic și cad.

152

1 *forsworn* = sperjur; probabil aluzie la situația sa de om căsătorit; 2 *twice forsworn* = de două ori sperjură (cea căreia îi este închinat sonetul este sperjură față de soțul ei și față de poet, căruia i-a jurat credință dar l-a părăsit); 3 *bed-vow* = legămîntul nupțial față de soțul celei căreia îi este închinat sonetul; 4 *In vowing new hate* = În

făgăduiala unei uri recente; *after new love bearing* = după recentele jurăminte de dragoste; 7 *to misuse* = a înşela; 8 *And all my honest faith in thee is lost* = Şi prin faptul că te iubesc cu toată sinceritatea pierd orice pretenţie de a fi considerat un om integru; 11 *to enlighten thee* = să te slăvesc; *gave eyes to blindness* = m-am făcut că văd ceea ce nu există; 13 *more perjured I* = sperjur ce sînt (joc de cuvinte între *eye* = ochi şi *I* = eu, datorită pronunţării identice a celor două cuvinte); 14 *To swear...* = Să jure confirmînd o minciună atît de josnică.

153

Sonetele 153 şi 154 nu par să aibă vreo legătură directă cu sonetele precedente. Ele sînt adaptările unor epigrame din *Palatine Anthology*, un volum de poeme greceşti din secolul al V-lea, traduse în latineşte în secolul al XVI-lea.

1 *brand* = torţă; 2 *maid of Dian's* = una din fecioarele stabilite de Jupiter să formeze suita permanentă a zeiţei Diana pentru a o ocroti; 4 *ground* = loc; 6 *dateless* = veşnică; 7 *seething bath* = izvor cu ape termale; *yet* = chiar în prezent; *prove* = constată; 8 *sovereign* = eficace; 9 *new-fired* = reaprinsă; 10 *for trial needs* = necesitatea de a fi verificată; 11 *withal* = din cauza acestui fapt; 12 *distemper'd* = bolnav; 13 *the bath* = conform credinţei din acea vreme, baia era cel mai bun tratament pentru bolile venerice.

154

7 *general* = comandantul suprem, adică Cupidon; 11 *growing* = devenind; 12 *thrall* = rob; 13 *cure* = vindecare (în sensul credinţei din sonetul precedent).

V. Ştefănescu -Drăgăneşti

POEME

În românește de Dan Grigorescu

VENUS ȘI ADONIS

Preaînălțatului senior Henry Wriothesley
conte de Southampton și baron de Tichfield

Preaînălțate,

Nu știu dacă sînt vinovat închinînd înălțimii voastre stihurile mele nedesăvîrșite, nici dacă lumea mă va certa fiindcă am ales un sprijin atît de puternic pentru o atît de neînsemnată povară; dar dacă înălțimea voastră va fi mulțumită, eu însumi mă voi simți răsplătit peste măsură și făgăduiesc a folosi toate ceasurile mele de răgaz pînă vă voi putea slăvi cu roadele unei trude mai destoinice. Dar dacă cel dintîi prunc al închipuirii mele va fi nevolnic, voi fi prea întristat că i-am hărăzit un naș atît de nobil; și niciodată nu voi semăna un ogor sterp, de teamă că voi culege apoi un rod sărac. Îl supun privirii înălțimii voastre și înălțimea voastră îl va supune mulțumirii inimii sale; de-ar putea să răspundă totdeauna dorinței voastre și așteptărilor pline de nădejde ale lumii!

Al înălțimii voastre preaplecat
William Shakespeare

I

Cînd purpuriul[1] soare se desparte
De Aurora cea cu gene ude[2],
Adonis[3] la vînat zoreşte foarte;
I-e arcul drag, de dragoste îşi rîde.
Ci Venus[4] vine calea să-i aţină
Cu inima de tulburare plină.

II

Şi-i spune-astfel; „Mă-ntreci de-atîtea ori
Tu, floare mai presus de-asemuiri,
Umbreşti şi nimfe[5], -umbreşti şi muritori,
Tu, alb hulub, tu, roşu trandafir;
Luptînd cu sine, firea te născu,
Ştiind că-al lumii-ntregi sfîrşit eşti tu[6].

III

Descalecă-ţi semeţul armăsar
Şi frîul de oblînc i-l leagă tare;
Dacă m-asculţi, o să primeşti în dar
A tainelor prea dulce dezlegare.
Hai, şuierat de şerpi n-auzi aci;
O, vin! Sărutul meu te-o mistui.

IV

Dar n-o să-ţi satur buzele în veci;
De-atît belşug, flămînde-or fi mereu;
Dintr-un sărut voi face douăzeci
Şi zece-ntr-un sărut voi strînge eu.
Răgazu-ntreg al zilelor de vară
Mai scurt decît o clipă o să-ţi pară."

V

Şi-n palmă, palma umedă[7] i-o prinde,
Ce-i semn al bărbăţiei, şi îi spune,

Aprinsă de o patimă fierbinte,
Că-i leac ce-l dă pămîntul unei zîne.
Îi dă putere doru-nvăpăiat
Şi-astfel, din şa îl smulge pe băiat.

VI

C-un braţ de frîu ea calu-l ţine-n loc,
Cu celălalt, pe flăcăiandru-l ţine;
Dar el e silnic l-al iubirii joc,
Se zbate în dispreţ şi în ruşine.
Ea, roşie ca jarul cel nestins,
Iar el de gheaţă şi de ger cuprins.

VII

Ea leagă zdravăn frîul ţintuit
(Ce ageră-i iubirea!) de un ciot;
Acum, că bidiviu-i priponit,
Pe călăreţ să-l lege-ar vrea, de tot
Ar vrea să fie-mpinsă:-l îmbrînceşte:
Puterea, nu dorinţa-l stăpîneşte.

VIII

Cum cade el, de-ndată ea se lasă
Şi-n iarbă stau alături amîndoi:
Îl mîngîie, îl mustră mînioasă
Şi buzele îi ferecă, apoi.
Cu glas întretăiat îi spune ea:
„Vei amuţi,-mpotrivă de-mi vei sta!"

IX

Obrazul lui e-o aprigă văpaie:
Ea-n lacrimi cată para să-i aline,
Şi-l zvîntă-apoi cu pletele bălaie
Şi cu-ale sale preafierbinţi suspine.
Rosteşte el cuvinte de ocară
Ea c-un sărut cuvîntul i-l omoară.

X

Precum, cu clonţul, vulturul flămînd
Fulgi, carne, oase sfîrtecă să-nghită,

Aripa clătinîndu-şi, pînă cînd
Se satură sau prada-i mistuită,
Ea îi sărută gene,-obraz, bărbie;
Şi-apoi, să-nceapă iarăşi se îmbie.

XI

El suflă greu, înfrînt dar nesupus,
Iar ea se-nfruptă din suflarea lui:
Spunîndu-i rouă-a cerului de sus,
Mireasmă dulce cum pe lume nu-i.
Şi-ar preschimba obrajii-ntr-o livadă,
Această rouă asupra lor să cadă.

XII

În braţul ei, el pare-a fi de-o seamă
Cu pasărea sărmană prinsă-n laţ;
Dar ruşinoasa, fecioreasca-i teamă
Sporeşte şi mai mult al ei nesaţ,
Cum ploaia dă năprasnicului val
Puteri să se reverse peste mal.

XIII

Ea-l roagă gingaş; vrea ca vorba ei
Urechea lui gingaşă s-o audă;
Dar el e mohorît, i-s ochii grei,
E roşu de ruşine, alb de ciudă;
De-i roşu, ea-l iubeşte peste fire,
De-i alb, sporeşte încă-a ei iubire.

XIV

Ea să-l iubească: doar atît e-n stare
Jurînd pe dalbu-i braţ fără de moarte
Că, pîn'ce nu-l înfrînge-a ei plînsoare,
De-al lui molatec piept nu se desparte;
Obrazu-i ud de lacrime aşteaptă
Doar un sărut să-i dea răsplata dreaptă.

XV

Făgada ei bărbia lui o saltă;
Cum saltă scufundarul din talaz

Dar, de-l priveşti, se pierde-n unda-naltă,
Astfel îşi dăruieşte-al lui obraz.
    Şi ea n-atinge buzele rîvnite:
    El se fereşte iar, pe negîndite.

XVI

Drumeţilor, cînd arşiţa se-ncinge,
De-un strop de apă nu le e mai dor;
Ea vede apa, nu o poate-atinge,
Pojarul să şi-l stingă în izvor.
    „O, inimă de piatră, fie-ţi milă!
    Îţi cer doar un sărut; de ce ţi-e silă?

XVII

Precum te rog, am fost şi eu rugată
De-al bătăliilor năprasnic zeu
Ce nu-şi pleca grumazul niciodată
Şi-n lupte fu învingător mereu;
    El s-a dat prins, mi-a fost şi rob şi slugă,
    Cerşind ceea ce tu ai fără rugă.

XVIII

Şi-a pus pe-altaru-mi lancea lui vitează
Crestatul scut şi coiful lui trufaş,
De dragu-mi a-nvăţat cum se dansează,
Să şuguiască-n haz şi joc poznaş:
    Al bătăliei cîmp şi-a strămutat
    În braţul meu şi cortu-n al meu pat.

XIX

Pe cel ne-nvins supusu-l-am astfel,
Cu fraged lanţ de roze l-am încins:
Sfărma în pumn şi cel mai dîrz oţel,
Dar sfiiciunii mele s-a dat prins.
    C-ai frînt nu te fălj afar' din cale
    Pe-nvingătoarea zeului în zale.

XX

Cu gura deci atinge gura mea,
La fel de roşii buzele îmi sînt

Sărutul deopotrivă ne-o-nfrupta,
Ridică-ţi deci privirea din pămînt;
În ochii mei trăieşte-a ta făptură:
Stăm ochi în ochi, de ce nu gură-n gură?

XXI

Închide ochii dacă-ţi este teamă,
Închid şi eu, schimbînd lumina-n noapte:
Perechi iubirea la petreceri cheamă:
Ascunse-s deci zburdalnicele fapte.
Iar toporaşii cu privire-albastră
Tac, nu pricep zburdălnicia noastră.

XXII

Şi gura ta, în fapt de primăvară
N-a dat în pîrg, dar are miez gustos;
Culege rodul timpului ce zboară
Nu-ţi ofili frumseţea de prisos[8]:
Că dacă prea tîrziu culeasă-i floarea,
Îşi pierde-ndată sucul şi culoarea.

XXIII

Dac-aş fi hîdă, şleampătă, bătrînă
Gheboasă, răguşită sau oloagă,
Saşie, stearpă, strîmbă sau hapsînă,
Sfrijită, mocofană, fără vlagă,
Să şovăi ai avea temei atunci;
Dar sînt fără cusur: de ce m-alungi?

XXIV

Privirile-mi albastre strălucesc,
Pe fruntea-mi cute nu se văd deloc.
Mereu ca primăvara-ntineresc,
Mi-e trupul neted, sîngele de foc;
Şi-n mînă de-mi chemi mîna să se culce
Ea se topeşte-n palma ta cea dulce.

XXV

Cînd glăsuiesc, un zvon vrăjit asculţi,
Deasupra ierbii pot pluti în zbor,

Şi în nisipuri paşii mei desculţi
Nu lasă nici o urmă-n dansul lor[9];
Iubirea-i duh de foc, nu cade-n tină,
Ci năzuieşte pururi spre lumină.

XXVI

Mi-e martoră tulpina cea firavă
A florilor ce-n aer trupu-mi ţin:
Plăpînzi hulubi[10] mă-nalţă pînă-n slavă
Purtîndu-mă în zborul lor cel lin;
Iubirea e ca fulgul de uşoară
Cum crezi că ţie îţi va fi povară?

XXVII

Sau îndrăgit-ai însuţi chipul tău?
Cum să-ndrăgească dreapta mîna stîngă?
Te-alintă, spune-ţi deci cuvîntul rău;
Te-ncătuşează singur şi te-alungă;
Narcis[11], vrînd umbra dragă să-şi dezmierde,
În unde cade şi astfel se pierde.

XXVIII

Făclia-n foc, podoaba-n strălucire,
Frumseţea-n vrajă, ierbile-n miroasnă
Şi pomu-n rod îşi află-n har menire;
Ce creşte-n sine, creşterii-i năprasnă:
Din farmec, farmec – rod din roade creşte:
Primit-ai viaţă, viaţă zămisleşte!

XXIX

Te-nfrupţi dintru-a ţărînii dărnicie,
Te dăruie deci, ţărnii, milostivei;
În alţii – precum legea firii scrie –
Tu vei trăi, în moarte cînd păşi-vei;
Şi chipul tău va trece peste moarte
În cei ce-n chipul lor or să te poarte."

XXX

Dar umbra, în răstimp, îi părăsise;
Era scăldată zîna în sudori;

Titan[12], sleit de-arşiţa-amiezii-ncinse,
Îi sfredelea cu ochii arzători:
Că, dacă-Adonis carul i-ar mîna,
În locu-i, lîngă Venus, el ar sta.

XXXI

Dar lui Adonis parcă nici nu-i pasă:
Privirea lui e grea, de ură plină,
Pe ochii mari, sprîncenele se lasă
Ca pîcla peste zarea cea senină.
„De-ajuns atîta dragoste, el strigă,
Plec! Soarele obrazul vrea să-mi frigă!"

XXXII

„Vai, spune ea, eşti crud, de tînăr încă!
Dar fugi rostindu-mi slabe-ndreptăţiri:
Voi stinge-arşiţa cu suflarea-mi sfîntă
Mai dulce decît cei mai dulci zefiri;
Cu părul meu voi face un umbrar,
Cu lacrimi domoli-voi cruntul jar.

XXXIII

Că soarele din ceruri e fierbinte
Şi, iată, între tine stau şi soare:
Dogoarea-i însă, trupul meu n-o simte,
Dar ochii tăi m-aprind cu-a lor dogoare;
De-aş şti ce-i moartea,-aş sta să mă sfîrşesc:
Un soare-n slavă, altul pămîntesc.

XXXIV

Eşti plămădit din piatră sau oţel?
Dar ploaia-nmoaie cel mai tare stei;
Femeie te-a născut? Nu simţi defel
Iubirea, dorul de iubire ce-i?
De-avea şi maică-ta acelaşi gînd
Pe tine nu te-ar fi născut nicicînd.

XXXV

Ce-ţi par a fi, de mă urăşti atît?
Şi ce primejdii dragostea ascunde?

Ce rău îți poate aduce-un biet sărut?
O, taci de nu-mi grăiești cuvinte blînde;
Dă-mi un sărut,-napoi eu ți l-oi da,
Și-un altu-ți dau, dobîndă de vei vrea.

XXXVI

Tu, piatră rece, chip fără de viață,
Icoană mută, idol zugrăvit,
Desfeți privirea, statuă de gheață,
Pari om, dar nu de-un om ești zămislit;
Dacă-ai fi fost – cum pari că ești – bărbat,
Chiar firea la sărut te-ar fi-ndemnat".

XXXVII

Ci, iată, graba-i-năbușă cuvîntul,
Și o silește patima să tacă:
Dar ochii-l osîndesc, străfulgerîndu-l;
E jude:-atunci dreptate cum să-și facă?
Ea plînge, să vorbească-ar vrea, la urmă,
Suspinul însă, vorbele îl curmă.

XXXVIII

Și scutură din cap și mîna-i prinde,
Cînd îl privește, cînd în țărnă cată:
Ca într-un brîu, cu brațele-l cuprinde,
Pe el, strînsoarea ei nu îl desfată;
Să scape, el se zbate fără preget:
Ea-nnoadă-n juru-i deget lîngă deget.

XXXIX

„Iubite, te-am împresurat aci,
Îi spune ea, – cu lanț de fildeș moale;
Voi fi pășunea, cerbul meu vei fi.
Poți paște-oriunde,-n munte sau în vale:
Și-al buzelor colnic de-i ars de soare,
Te-așteaptă-n vale darnice izvoare.

XL

În ăst cuprins, iubite, vei afla
Rotunzi coline, văi cu ierburi moi,

Şi-un plai înalt, dumbrăvi cu umbră grea
Să te păzească de furtuni şi ploi;
Păşune sînt, fii cerbul meu cel drag,
N-ajung copoi nicicînd pe-acest meleag".

XLI

El cu dispreţ răspunde, surîzînd,
Două gropiţe în obraji se sapă;
Iubirea, vrînd să-şi afle un mormînt,
Nu şi-ar alege, sigur, altă groapă:
Fiindcă-n ăst mormînt, iubirea ştie,
Nu va muri, va fi de-a pururi vie.

XLII

Aceste peşteri se deschid vrăjite,
Sorbind al zînei dor, năvalnic foarte;
I-s minţile, sărmana, rătăcite:
Lovită-i greu, cum s-o loveşti de moarte?
Doamnă-a iubirii,-nvinsă de iubire,
Iubind un chip de piatră, în neştire.

XLIII

Spusese tot, dînd chinului temei;
Ce poate face? Ce mai poate spune?
Aleargă timpul, iar iubitul ei
Strînsorii nu mai vrea a se supune.
„Ai milă, strigă ea. O vorbă doar!"
El scapă, alergînd spre armăsar.

XLIV

O noatenă abraşă îl zăreşte
Estimp, din lăstărişuri, pe şoiman;
Pe negîndite, iată, o zbugheşte
Spre el, de-a dreptul, nechezînd avan.
Îşi opinteşte el întregul trup
Şi frîiele deodată i se rup.

XLV

Se-aruncă şi necheează şi tresare
Şi frînge chinga-n goana lui nebună;

Izbit de voiniceştile picioare,
Ca tunetul ceresc pămîntul tună:
Şi sfarmă-n dinţi zăbala de oţel,
Stăpînul stăpînindu-şi-l astfel.

XLVI

Urechile i se ciulesc în vînt.
I se zbîrleşte-al coamei lung fuior,
Şi nările sorb aer, fremătînd,
Şi-l schimbă-apoi în abur arzător;
Îi scapără privirile fierbinţi
Şi-i tălmăcesc aprinsele dorinţi.

XLVII

Cînd calcă rar, strunindu-şi mersul, parcă
Sfios şi trufaş, cînd – sireap – se scoală
Şi-n sărituri sălbatice se-ncearcă,
Părînd a spune: „Iată dîrza-mi faţă:
Astfel voi face, fără de zăbavă,
Această mînză să-mi ajungă sclavă."

XLVIII

Şi nici de mîniosul călăreţ,
De-alinturi şi de strigăte nu-i pasă,
De pinteni, de cioltarele de preţ,
De frîiele-mpletite cu mătasă:
Că ochii lui n-o văd acum decît
Pe cea care-i e dragă şi... atît!

XLIX

Un pictor care vrea să-ntreacă firea
Şi zugrăveşte-un cal după orîndă
Se luptă însuşi cu desăvîrşirea
De parc-un mort pe vii ar sta să-nfrîngă:
Dar calul-acesta-ntrece pe oricare
În timp, în mers, în vlagă şi culoare.

L

Piept lat, ochi mari, puternice copite,
Nări larg deschise, chişiţă înaltă,

Grumazul drept și coapsele-mplinite
Şi coada grea și deasă, coama-nvoaltă[13];
Nu poartă, însă, falnica făptură
Un falnic călăreț pe-a ei măsură.

LI

Privește țintă frămîntînd pămîntul,
Apoi, ușor plutește ca o pană
Şi-aleargă-n fugă, vîntul întrecîndu-l,
De nu știi dacă-i zbor sau dacă-i goană;
Şi vîntu-n coama lui se năpustește:
Din trupu-i parc-o aripă îi crește.

LII

El, galeș nechezînd, spre dînsa vine;
Precum orice femeie, de oriunde,
Ştiind c-o îndrăgește oarecine –
Iubirii lui, cu nazuri îi răspunde:
Văpăii lui răspunde cu îngheț,
Şi patimii cu-asprime și dispreț.

LIII

Precum penajul chivării învinse,
El coada, abătut, și-o lasă-n jos,
Umbrindu-și astfel coapsele încinse,
Şi mușcă-n vînt, cumplit de mînios;
Iar ea văzînd năprasnica-i mînie,
Blajină, să se-ogoaie îl îmbie.

LIV

Stăpînul lui, să-l prindă se repede;
Dar mînza, ne-mblînzită și zvîrlugă,
Înfricoșată fuge cînd îl vede.
Şi după ea și calu-o ia la fugă;
Năuci, aleargă spre pădurea deasă
Şi-n urmă zborul păsării îl lasă.

LV

Fără suflare,-Adonis s-a oprit
Şi-și blestemă, înverșunat, jivina;

Deci iată iar prilejul nimerit
Ca dragostea să-şi apere pricină;
Că inimii i-e vina întreită
De n-o ajută-o vorbă potrivită.

LVI

Şuvoiul stăvilind, i-asmuţi puterea;
De-astupi cuptoru-ncins, dogoarea creşte;
La fel e dacă-ntemniţezi durerea,
Că vorba doru-aprins îl linişteşte:
Apărătorul inimii de-i mut,
Împricinatul însuşi e pierdut.

LVII

O vede iar cum vine şi, îndată,
Roşeşte el ca jaru-aprins sub vînt;
Sub cuşmă-ascunde fruntea-i încruntată,
Şi, mohorît, priveşte în pămînt;
N-o ia în seamă că atît de-aproape-i
Şi o priveşte doar din colţul pleoapei.

LVIII

S-o vezi – privelişte desfătătoare –
Cum pe furiş ea spre băiat se-ndreaptă;
Pe-obrazul ei culorile-n schimbare
Se-nfruntă, alb şi roşu,-n luptă dreaptă;
Şi chipu-i pal e-aprins din cînd în cînd,
Precum de-un foc fierbinte, fulgerînd.

LIX

Ea dintr-o dată din genunchi se frînge,
Precum o preaumilă-ndrăgostită;
C-o mînă de pe frunte cuşma-i smulge,
Cu alta-alintă faţa lui iubită;
Şi-alintarea ei s-a-ntipărit
Pe chipul lui de-omăt neprihănit.

LX

O, cum se-nfruntă-n luptă ochii lor!
Ai lui privind-o, parcă n-ar vedea;

Ai ei pîrîţi, ai lui judecători
Dispreţuindu-i rana ei cea grea;
Şi-al tragediei mute-ntreg temei
Îl lămuresc doar lacrimile ei.

LXI

Cu gingăşie, ea de mînă-l prinde:
Un crin într-o-nchisoare de zăpadă:
Un fildeş prins în marmură fierbinte:
Prieten şi vrăjmaş, legaţi de-olaltă;
El silnic şi ea dornică de-alint,
Stau strînşi precum doi porumbei de-argint.

LXII

Dar gîndul ei îşi află iar tălmaci:
„Frumos cum eşti, nu semeni nimănui;
De-ar fi-n femeie tu să te prefaci
Şi inima-mi rănită-n piept s-o pui!
Pentru-o privire blîndă-ţi dau tămadă
A trupului meu veşnică plămadă.“

LXIII

„Dă-mi mîna, spune el; ce-o strîngi aşa?“
Iar ea: „Dă-mi inima, şi-a ta să fie;
A ta-i de piatră, o-mpietreşti pe-a mea,
Nici un suspin în ea nu se va scrie;
În darn atunci iubirea o să geamă,
Voi fi de piatră, n-o s-o bag în seamă.“

LXIV

„Dă-mi drumul, strigă el, te rog să pleci,
Pierdut-am calul, trist sînt peste poate;
Hai, rogu-te, mă lasă singur, deci
Tu eşti de vină pentru-acestea toate;
Acum am doar un gînd, o grijă doar:
Să-mi aflu iar focosul armăsar.“

LXV

Atuncea ea-i răspunde: „A fugit
La-ndemnul poftei c-a luat aminte;

Iubirea-i jar – de nu l-ai domolit,
Te mistuie văpaia lui fierbinte;
Că marea are țărm, iubirea nu:
Cum să te miri de cal că se pierdu?

LXVI

Legat de pom, stătea ca o mîrțoagă
Supusă de căpăstru și zăbală;
Dar cînd zări iubirea lui cea dragă,
S-a rușinat că-i roib și-a dat năvală,
Zvîrlind umilitoarea legătură
Și slobozindu-și coapse, piept și gură.

LXVII

De albul cel mai alb – pe-a lui iubită
De-o vede goală ochiu-n așternut,
Nu-ndeamnă bucuria negrăită
Și alte simțuri s-o fi cunoscut?
Doar cei netrebnici nu-ndrăznesc deloc
Cînd le e frig, să vină lîngă foc.

LXVIII

Îți cer iertare pentru cal, plecată,
Și de la dînsul, rogu-te, învață:
Culege bucuria ce ți-e dată;
Cînd fi-voi mută, el ți-o da povață;
Iubirea-nvaț-o, e așa ușoară!
N-o uiți de-ai învățat-o-ntîia oară."

LXIX

El spune: „N-o cunosc, nu vreau s-o știu,
De-ar fi mistreț, aș vrea s-o hăituiesc;
Nu mă-mprumut, dator nu vreau să fiu,
Și dragostea mi-e drag s-o urgisesc;
Am auzit că-i viață și e moarte
Și-i plîns amar și rîs e, vesel foarte.

LXX

Să-mbraci veșmîntul încă necusut?
Și murgul să-l rupi cînd n-a dat floare?

Ciuntind pe cel ce încă n-a crescut,
Îl ofileşti şi nici un preţ nu are;
De-i înşeuat de mic, se ştie bine,
Un mînz rămîne fără vlagă-n vine.

LXXI

Îmi strîngi prea tare mîinile: mă dor!
Deci curmă-ţi guralivele minciuni:
Că inima zadarnic mi-o-mpresori
Şi-n porţi din trîmbiţa iubirii suni:
Cu vorbe, lacrimi calpe, oricît stărui,
O inimă-ntărită nu o nărui."

LXXII

„Cum? Poţi vorbi? întreabă ea. Ai limbă?
De n-ai avea, de n-aş avea ureche!
Căci glasul tău durerea nu mi-o schimbă,
Ci-i dăruie doar crîncenă pereche;
E dulce cînt ceresc, cu aspru sunet,
Desfăt urechii şi durere-n suflet.

LXXIII

Auz doar de-aş avea, ţi-aş îndrăgi
Lăuntrica frumseţe-atît de dragă;
Auzul de mi-aş pierde,-aş oglindi,
Cu orice simţ, făptura ta întreagă;
Deci fără-auz, nici văz, tot voi putea
Ca, pipăind, să ştiu fiinţa ta.

LXXIV

Şi dacă simţu-acesta mi se curmă,
Şi-mi pierd auz şi văz şi pipăit,
Mirosul doar păstrîndu-mi pîn' la urmă,
Aprinsu-mi dor rămîne neclintit:
Pe-obrazul tău parfumuri dulci se cern
Şi dragostei culcuşuri moi se-aştern.

LXXV

Cu dărnicie gustul ospătînd,
Acestor simţuri eşti ospăţ bogat

Ce ele nu l-ar vrea sfîrşind nicicînd;
De-aceea pun la uşă greu lăcat,
Ca pizma, oaspe mohorît şi rău,
Ospăţul să nu-l strice-n toiul său."

LXXVI

Dar poarta de mărgean se deschidea
Vrînd glasul lui de miere să îl lase,
De parcă-s zori[14] vestind năprasnă grea:
Vîntoasă-n mări şi-n holdele mănoase,
Năpastă în cirezi, în păsări jale,
Ciobanului furtuni şi turmei sale.

LXXVII

Aceste semne rele ea le ştie:
Că vîntul, înaintea ploii, tace;
Rînjeşte lupu-ntîi, şi-apoi sfîşie;
Să-şi lase-otrava, fructul se desface;
Şi, precum plumbul greu din flintă zboară,
Cuvîntu-i nerostit o şi doboară.

LXXVIII

Dar ochii lui pre ea o au răpus,
Că ochii-nvie şi ucid un dor;
Rana-ncruntării-o vindeci c-un surîs:
Nu-i furtişag de capeţi astfel spor;
Că-i moartă el se-ndeamnă, biet, să crează
Pe-obraz bătînd-o, i-l îmbujorează.

LXXIX

Uimit, îşi înfrînează-ntîiul gînd,
C-a vrut s-o certe-amarnic cu dojană,
Cu viclenii, deci, dragostea-ncercînd
S-o apere, putu, de-o altă rană:
Zăcînd în iarbă, Venus moartă pare
Şi-adastă să-i dea viaţă-a lui suflare.

LXXX

Pe-obraji o bate, vinele îi cată,
Şi-i strînge mîna, nările-i apasă,

Suflîndu-i cald pe buze,-i dă răsplată
Pentru purtarea lui cea nemiloasă;
El o sărută – ea nu mişcă,-ncît
Se pleacă el şi-i dă încă-un sărut.

LXXXI

Ci galeş se deschid ferestre-albastre[15]:
Se schimbă noaptea-adîncă-n dimineaţă;
Cum soarele cu scînteieri măiastre
Dezmiardă zorii, ţărnei dînd viaţă;
Cum soarele dă slavei strălucire,
Aşa şi feţei sale-a ei privire.

LXXXII

Şi razele se-ntoarnă către el,
Lumina, parcă, vrînd s-o dea-napoi;
Nicicînd nu stat-au patru sori astfèl:
Dar el şi-i înnorează pe ai săi;
Ai ei, cu lacrimi de cristal sub pleoape,
Lucesc ca luna oglindită-n ape.

LXXXIII

„Unde mă aflu? 'N cer sau pe pămînt?
Întreabă ea. În foc? În ocean?
E-n zori sau în amurg? Deci unde sînt?
Mă-ncearcă dorul morţii?-Al vieţii-alean?
Trăiam, şi viaţa fost-a morţii chin;
Muream şi moartea-a fost desfăt deplin.

LXXXIV

Tu m-ai ucis: ucide-mă-ncă-o dat';
Că inima ta, aspră-nvăţătoare,
Cu meşteşuguri ochii ţi-a-nvăţat
Ca inima mea, biata, s-o omoare;
Şi ochii-mi, credincioase călăuze,
Orbeau de nu-i trezeau a' tale buze.

LXXXV

Să-i vindeci, deci, sărută-i îndelung
Şi nu-i lăsa să-mbrace roşii haine;

Că umedele-ţi buze le ajung
S-alunge răul ăstui an de spaime;
Suflarea ta, spun cititorii-n stele[16],
Învinge toate molimele[17] grele.

LXXXVI

Pecete pe-a mea gură, gura ta;
Ce pot să-ţi dau, să-mi dai pecetea ei?
Pe mine însămi să mă vînd, de-oi vrea,
Plătind un preţ mai mare, să mă iei;
De te-nvoieşti, aşază o pecete
Şi-alungi astfel şi vorbele proclete.

LXXXVII

Ia-mi inima, dă-mi sărutări o mie,
Plătind pe rînd, de vrei să te-nvoieşti:
De zece ori o sută – ce-o să fie?
Le numeri iute, iute le plăteşti;
Mai mult plăti-vei de rămîi dator:
O sută-mi dai de douăzeci de ori."

LXXXVIII

Iar el: „Dacă ţi-s drag cum par a-ţi fi,
Cu anii cruzi purtarea mi-o măsoară;
Nu mă cunosc, deci nu mă iscodi,
Pescarul peştii mici nu-i trage-afară;
Cînd fructul cade,-i copt şi stă de-i verde,
De-l rupi devreme, orice gust îşi pierde.

LXXXIX

Alinătorul ăstei lumi, domol
Truditul pas către apus şi-l mînă;
Auzi cum ţipă buha,-al nopţii sol,
Spre cuib trec păsări, turme trec spre stînă;
Şi norii de tăciune se adună:
E vremea să ne spunem: «Noapte bună».

XC

Deci noapte bună-ţi spun, la fel să-mi spui,
Şi de-mi spui astfel, un sărut ţi-oi da."

Ea-i spuse-atunci – şi sărutarea lui
Chezaşă despărţirii se punea:
Cu braţul ea-l cuprinde de grumaz,
Sînt doar un trup, obraz lîngă obraz.

XCI

El din strînsoare gura şi-o desprinde
Cerească rouă, cu nesaţ sorbită
De gura zînei; setea ei se-aprinde
Tînjind avan, mereu neîmplinită;
El copleşit de-alint, ea – vrînd să-l soarbă,
Cad, gură-n gură, laolaltă,-n iarbă.

XCII

Dorinţa şi-a supus dorita pradă
Şi-o sfîşie cu lăcomie mare:
Iar gura lui, supunerii dovadă,
Zălog plăteşte de răscumpărare;
Dar parcă-un şoim hulpav e-nvingătorul
Ce gurii-nvinse i-a secat izvorul.

XCIII

Cu sîngele fierbînd, la jaf purcede
Simţind dulceaţa prăzii cucerite;
Cuprinsă-i de mînie, nu mai vede
Desfătu-i dă-ndrăzneli nesăbuite:
Chemînd uitarea, ea goneşte-ndată
A cinstei cumpănită judecată.

XCIV

Încins şi ostenit de-mbrăţişări,
Ca păsărea-mblînzită de-alintări
Şi cerbul obosit de vînători
Şi pruncul cuminţit de legănări,
El se supune; zîna-acuma ia
Atît cît poate, însă nu cît vrea.

XCV

Şi ceara[18] tare se înmoaie-n foc,
Ci urma cea uşoară-n ea se scrie;

Cei ce cutează,-n dragoste-au noroc:
Cîştigă ce pierd alţii pe vecie;
Nici dragostea nu cată-a da-napoi,
Cel drag dac-o primeşte cu război.

XCVI

Cumva de-o-nspăimînta împotrivirea
N-ar fi sorbit al gurii lui nectar;
Cu vorbe rele nu goneşti iubirea
De rupi o roză – spinii-s în zadar.
În darn frumseţea fereci cu lăcate,
Că dragostea le spulberă pe toate.

XCVII

De milă, poate îl dezleagă-acum;
Să-l lase slobod el, sărmanu,-o roagă:
Ea-l despresoară,-şi ia rămasul bun;
Jurînd pe al lui Amor[19] arc, îl leagă
Să-i ţină-n pază inima, ce-i drept,
A-ntemniţat-o-adînc în al lui piept.

XCVIII

„Vai, chinurile nopţii îmi rămîn
Că ochii strajă inimii voi pune;
Dar spune: mîine,-al dragostei stăpîn,
Ne-om întîlni? Te rog, răspunde, spune!"
El, însă, va pleca la vînătoare
A doua zi, mistreţul să-l doboare.

XCIX

„Mistreţul!" strigă ea, pălind deodată
Cum raza sub linţoliu-ar fi pălind,
Cînd el rosteşte vorba-nfricoşată;
Şi braţele-i ca lanţul îl cuprind:
Şi cum îl strînge-aşa în braţu-i moale,
Ea cade, el pe sînu-i se prăvale.

C

Deci, iat-o la al dragostei turnir:
Suit în şa stă cavaleru-i sprinten;

Dar toate sînt deşarte-nchipuiri,
Că el nu vrea deloc să deie pinten;
Mai neferice Tantal[20] însuşi nu-i,
Ea are raiul[21], nu desfătul lui!

CI

Cum pasărea, sărmana, se înşeală
Şi fructul zugrăvit îl ciuguleşte,
Minţită de măiastra zugrăveală[22],
De foame, zeea lîngă fruct tînjeşte:
Cu sărutări încearcă-a-i da căldura
De care lui lipsită-i e făptura.

CII

Dar totul e-n zadar, frumoasă zînă!
Ce-i cu putinţă totul îndrăznit-a;
Răsplată i s-ar cuveni mai bună:
Ea-i, dragostea-ndrăgind, neîndrăgita;
„Dă-mi drumul! Mă zdrobeşti, îi strigă el,
N-ai dreptul să mă-nlănţuieşti astfel!"

CIII

„Ai fi plecat de nu-mi destăinuiai
Că ai de gînd mistreţul să-l vînezi;
Să te fereşti, departe, deci, să stai,
Haina fiară dacă-o sîngerezi;
Şi colţii lui ce-n teci nicicînd rămîn
Cumpliţi casapi, duşmanul şi-l răpun.

CIV

Spinarea lui încovoiată duce
Oştiri de ţepi ce pe duşmani îi cearcă;
Un groaznic licurici în ochi străluce
Şi sapă rîtul lui morminte, parcă;
Şi cîte-i ies în cale le doboară,
Iar colţii lui sfîşie şi omoară.

CV

De suliţă nu-i este pic de teamă
Nici coastei lui, păroasă şi voinică;

În gîtul gros nu poţi să-i faci vreo rană;
Pe leu chiar îl loveşte fără frică:
        Cu mare spaimă, tufele ghimpoase
        Se trag deoparte, slobod drum să-i lase.

CVI

În seamă n-o să ia că feţei tale
Plăteşte bir a dragostei privire;
Nici ochiul de cleştar, nici mîna moale
Şi nici a gurii dulci desăvîrşire:
        Va smulge-ntreagă-această frumuseţe
        Aşa cum smulge iarba din fîneţe.

CVII

O, lasă-l în scîrbavnicu-i bîrlog:
Frumseţea pe duşmanul hîd nu-nfruntă
Nu te-azvîrli-n primejdie, te rog!
Cei norocoşi prietenii-şi ascultă;
        I-ai spus pe nume crîncenei jivine
        Şi-am tremurat de groază pentru tine.

CVIII

Nu iei aminte că de var mi-e faţa?
Nu-mi vezi în ochi semn vestitor de rău?
Şi n-am căzut, lipsindu-mi parcă viaţa?
În piept, pe care zace pieptul tău,
        Fără hodină inima-mi zvîcneşte,
        Ca un cutremur trupul ţi-l clăteşte.

CIX

Că pizma-n ţara dragostei se-abate
Şi spune că-i al dragostei străjer;
La răzvrătiri îndeamnă,-nsîngerate,
Şi trece blîndul ceas prin foc şi fier,
        Al dragostei dor paşnic tulburîndu-l,
        Cum sting văpaia apa şi cu vîntul.

CX

Iscoadă, vrajbe uneltind şi ură,
Omidă-n floarea fragedei iubiri,

Urzeşte pizma dezbinări şi pîră,
Cu adevăruri şi cu născociri:
Şopteşte,-n poarta inimii bătînd,
Că moartea ţi se-arată în curînd.

CXI

Şi ochilor mei, iată, le-a ivit
Priveliştea jivinei întărtate:
Un chip ce ţi se-aseamănă leit
Sub colţii fiarei zace-ntins pe spate;
Iar florilor, a sîngelui povară
Le-nclină capul, cu durere-amară.

CXII

Ce-aş face,-aievea dacă-ar fi aceasta?
În faţa-nchipuirii tremur toată;
În suflet sînger, desluşind năpasta.
Iar spaima viitorul mi-l arată:
Văd moartea-ţi şi urgia-ntregii-mi vieţi
Cumva de-nfrunţi amarnicul mistreţ.

CXIII

De vrei vînat, dă-mi ascultare mie
Şi după iepuri cîinii ţi-i asmute,
Sau după vulpi, vestite-n viclenie,
Sau după cerbi spăimoşi cu pasul iute;
Pe dealuri fugăreşte-i şi prin văi,
Cu ageri armăsari şi cu dulăi.

CXIV

Vătuiul cu vedere scurtă[23], iată,
De moarte vrea să scape, biet fugar,
Şi să întreacă vîntu-n goană cată,
Făcînd prin iarbă ocolişuri mari;
Cărări întortocheate-n cîmp tăind,
Duşmanii-i rătăceşte-n labirint.

CXV

Se-ascunde cîteodată într-o turmă,
Să-nşele al ogarilor miros;

Prin vizunii pierzîndu-i orice ură
Dulăii-şi tac lătratul lor cel gros;
Cu ciurdele de ciute se piteşte:
Primejdia duh ager izvodeşte.

CXVI

Miroznele-s acum amestecate:
Descumpăniţi, ogarii se codesc,
Dar mai avan lătratul lor se-abate
Din nou pe cel pitit cînd îl zăresc;
Ecoul larma înteţind-o, pare
Că-ncepe şi-n văzduh o vînătoare.

CXVII

Estimp, pe-un deal, sărmanul urecheat
S-a ghemuit, urechea-i stă ciulită,
Pîndind vrăjmaşii dacă au plecat;
Deodată-aude larma lor cumplită,
Precum aude un bolnav, departe,
Prelung zvonindu-i clopotul de moarte.

CXVIII

Se zbate, bietul, leoarcă de sudoare,
Se-ntoarce,-aleargă,-ncearcă să se-ascundă,
Toţi spinii i se-mplîntă în picioare,
Şi foşnetul şi umbrele-l alungă,
Şi toţi batjocorescu-l cu cruzime,
Şi suferinţa nu-i alină nime.

CXIX

Stai liniştit, ascultă încă-o clipă:
Te-i pierde singur, de vei fi sumeţ;
Nu-mi place de dojeni să fac risipă,
Dar vreau să te fereşti de-acest mistreţ;
Pun vorbă lîngă vorbă să se-nşire,
Că lămurit e răul de iubire.

CXX

Unde-am rămas?" Iar el: „Nu-mi pasă unde;
De pleci, aceasta-i încheierea dreaptă:

E noapte". „Şi ce-mi pasă!", ea răspunde;
Iar el: „Prietenii de mult m-aşteaptă.
E întuneric, pot să cad pe drum."
Iar ea: „Mai bine vede doru-acum.

CXXI

De cazi cumva, aceasta-i de crezut
Că ţărna, cea de tine-ndrăgostită
Te cheamă, vrînd să-ţi fure un sărut;
Cei drepţi sînt duşi de jafuri în ispită:
Diana deci se teme că îţi fură
Sărutul tău, murind astfel sperjură.

CXXII

Şi-acestei nopţi i-am înţeles orînda:
Sub ea şi-ascunde Cynthia[24] cununa,
Pînă ce Firea şi-o primi osînda
Că a furat din cer pe totdeauna
Tiparu-n care ea te plămădi
Şi soarele şi luna le umbri.

CXXIII

Ademeni pe Ursitoare[25],-ncît
Să-i strice-al Firii tainic meşteşug,
Punînd de-olaltă ce-i frumos, ce-i slut,
Desăvîrşirea, hîdul beteşug:
Supus-a sub cumplita-i stăpînire
Restrişte, chinuri şi nenorocire.

CXXIV

Şi fierbinţeli, şi friguri nemiloase,
Şi ciuma otrăvită, pe sminteală,
Boli măcinînd şi măduva din oase[26]
Şi sîngele îl strică şi-l răscoală:
Urîtul, obrinteala doru-au vrut
S-omoare Firea care te-a născut.

CXXV

Oricare boală dintre-acestea toate
Într-o clipită, sigur, va răpune

Nuri, farmece, miresme-mbălsămate
Ce pînă-atunci stăteau ca o minune
Şi dintr-o dată se topesc şi pier
Ca neaua sub aprinsu-amiezii cer.

CXXVI

Făcînd în ciudă sterpei feciorii,
Călugăriţei, trùfaşei vestale[27],
Ce stirpea-şi irosesc fără copii
Şi-i pierd şi lumii rodurile[28] sale;
Fii rodnic! Lampa-n noapte se sleieşte
Şi-ntregii lumi lucoarea-şi dăruieşte.

CXXVII

Ce-i trupul tău? Doar un hulpàv mormînt
Care-ţi închide toţi urmaşii, deci,
Pe care-i dă al vremii drept prea sfînt
Şi-n nefiinţe tu-i cufunzi pe veci;
De-aceea lumea te va blestema:
Că-i curmi nădejdea cu trufia ta.

CXXVIII

Te-alungi din tine: vină cruntă foarte,
Precum războiul dintre fraţi în ţară,
Ca fapta celui ce-şi dă singur moarte,
A tatălui ce pruncul şi-l omoară.
Talantu-ascuns zadarnic rugineşte,
Cel care umblă, preţul şi-l sporeşte."

CXXIX

„Vai, strigă el, cît eşti de guralivă!
Iar depeni vorbe multe, fără rost;
Vrei să îi stai puhoiului potrivă,
Sărutul meu zadarnic, deci, a fost.
Doică-a iubirii, noaptea-aceasta-adîncă
Mi-e martoră: mi-eşti mai urîtă încă.

CXXX

De-ţi dă iubirea glasuri mii şi mii,
Mai dulci decît e glasul tău, cu mult,

C-un cînt ca de sirenă de mă-mbii,
E-n van, că vraja glasului n-ascult:
Stă inima de strajă să nu lase
Ș-atingă-auzu-mi glasuri mincinoase.

CXXXI

Să nu se furișeze zvon fățarnic
În pieptul meu, chilie liniștită:
Să nu cuprindă zbuciumul prădalnic
A inimii odaie,-n veci tihnită;
Nicicînd să plîngă inimii nu-i place:
Cînd singură-i, ea doarme-adînc, în pace.

CXXXII

Tot ce mi-ai spus e vrednic de tăgadă;
Cărările primejdiei sînt line:
Nu dragostei eu vreau s-aduc dosadă,
Ci doar purtării-ți fără de rușine;
Vrei sporul stirpei, spui? Ți-e slab cuvîntul,
Cînd în dezmăț se terfelește gîndul.

CXXXIII

Nu dragostea! Că ea zbură la cer:
Desfrîul blîndul nume-i pîngărește
Furîndu-i chipul, cheamă cu-mbieri
Frumsețea, necinstind-o tîlhărește:
Ea, biata, se-ofilește,-apoi, deodată,
Ca frunza de omide măcinată.

CXXXIV

E dragostea ca raza după ploaie,
Dezmățul – ca furtuna după soare;
E primăvară ea, cu verzi zăvoaie,
El – iarnă care-ngheață-a verii floare;
Ea gustă, el se-neacă în bucate,
Ea-i adevăr, iar el minciuni sfruntate.

CXXXV

Dar nu cutez mai multe să îți spun:
Prea tînăr vorbitor, prea vechi cuvinte;

Cu sufletul amar îmi văd de drum,
Pe chip rușine,-n piept un chin fierbinte:
Urechile te-au ascultat pe tine
Astfel, osîndă grea li se cuvine."

CXXXVI

Se smulge, cînd aceste vorbe spune
Din brațele ce-l strîng lîngă-al ei sîn,
Fugind spre casă-n noaptea de tăciune;
Ea zace, plînsă, pe pămînt hapsîn:
Ca steaua lunecînd din cer, astfel,
Din ochii zînei se petrece el.

CXXXVII

Privește oarecine de pe mal
La cel ce peste-ntins de ape pleacă,
Și i-l ascunde înspumatul val
Ce și mai sus de nouri vrea să treacă:
Privește ea cum beznele-nfășoară
Pe cel ce-a fost a ochilor comoară.

CXXXVIII

Își pierde zîna cumpătul, de parcă
Un giuvaer căzutu-i-a în unde,
Cum un drumeț cu lampa stinsă-aleargă
Prin codru-n care umbra doar pătrunde;
În noapte rătăcită, ea stătea,
Pierzînd pe cel ivit în calea sa.

CXXXIX

Ea se lovește-n piept și pieptul plînge,
Răspund și peșterile-ndurerate,
Și plînsul lor al zînei plîns răsfrînge:
Prin pătimiri, cresc patimile toate:
„Vai! strigă ea de zeci de ori. Vai mie!"
Ecoul înzecește-a ei căinie.

CXL

Ea-ncepe-atunci să cînte cu amar
Cum dragostea din tînăr face rob,

Cum pe bătrîn îl schimbă-ntr-un flecar,
Cum ea-i cuminte, iară el, neghiob:
    Cu jale se încheie-al zînei cînt,
    Ecourile jalei lui răspund.

CXLI

Ţinu cîntarea-i tristă pînă-n zori:
Iubeţii-au lung răgaz, dar scurt le pare
Şi-i socotesc pe ceialalţi datori
Să aibă-aceleaşi gînduri şi purtare:
    Încep poveşti, se-ntorc, spun vorbă multă,
    Dar nu sfîrşesc şi nimeni nu-i ascultă.

CXLII

Au stat în preajma ei, linguşitoare,
Ecourile-n lunga-i priveghere;
Hangii isteţi, dînd grabnică-ascultare
La muşterii aflaţi în toane rele:
    Ea spune „da“, răspund şi ele „da“,
    La fel o-ngînă dacă spune „ba“.

CXLIII

Spre-nalturi, ostenită de hodină,
Din jilav cuib ţîşneşte ciocîrlia;
Trezeşte zorii, dintr-a lor lumină
Slăvitul soare-şi-nalţă măreţia,
    Şi peste lume razele-i se-aprind,
    Şi munţi şi cedri-n aur poleind.

CXLIV

Iar Venus astfel îi dădu bineţe:
„Părinte al luminii, zeu slăvit,
Vin stelele-n văpaia ta să-nveţe
Aprinsul foc, în veci neistovit;
    E-un fiu născut din maică muritoare[29]
    Ce-ţi poate-mprumuta lumina-i, soare!“

CXLV

În grabă, spre-un tufiş de mirt se-ndreaptă:
Iubitul ei nimic de veste nu dă,

Şi e tîrziu, şi ea-n zadar aşteaptă
Sau cornul sau copoii să-i audă;
Deodată larma-n depărtări răsună:
Aleargă într-acolo biata zînă.

CXLVI

Hăţişurile-n cale-i ies, mănunchi,
O prind de umeri, fruntea să-i sărute,
Se împletesc, lovind-o în genunchi:
Dar ea din brăţişarea lor se rupe;
Cu uger doldora de lapte,-o ciută
Astfel îşi cată iada ei pierdută[30].

CXLVII

I-aude pe copoi lătrînd departe
Şi-aleargă ea şi tremură, precum
Acel ce vede, prevestindu-i moarte,
Năpîrca-ncolăcindu-i-se-n drum;
Şi scheunatul cîinilor, subţire,
I-aduce-n suflet spaimă şi mîhnire.

CXLVIII

Ea ştie: nu-i petrecere de rînd
Vînatu-i urs, mistreţ sau, poate, leu;
Se-aud cu spaimă cîinii scheunînd,
Pe loc rămîne larma lor mereu:
Ei ştiu ce vlagă are-această fiară
Şi-asupra-i se poftesc pe rînd să sară[31].

CXLIX

Auzu-i întristează această larmă
Pe negîndite-n inimă se-abate,
De griji şi spaime inima se sfarmă
Şi-i vlăguieşte simţurile toate;
Precum, cînd căpetenia e prinsă,
Din locul luptei oastea fuge-nvinsă.

CL

Ea, tremurînd, se-opreşte dintr-o dată;
Vrea simţurile slabe să-şi mîngîie:

Că spaima nu le este-ntemeiată,
Că-s basme de copii vrea să le spuie:
Să nu se teamă, ea le poruncește,
Cînd fiara hărțuită se ivește.

CLI

Boit cu roșu-i rîtul alb de spumă,
De parcă-i lapte îndoit cu sînge;
Și spaima-n pieptul zînei iar se-adună
Și prinde iar orbește s-o alunge;
Se-ntoarce și cu glas tînguitor
Pe fiară-o-nvinuiește de omor.

CLII

Și gînduri rele-o năpădesc, o mie;
Se-ntoarce pe cărările bătute,
Zorește, apoi pasu-și întîrzie;
Ca un bețiv cu mințile pierdute,
N-aude, dar se face că pricepe,
Nesăvîrșind nimic din cîte-ncepe.

CLIII

Văzînd sub tufe un copoi ascuns,
De soarta lui Adonis ea-l întreabă;
Un alt copoi, zăcînd în drum străpuns,
Își linge rana, sîngele-și încheagă;
Întreabă ea pe-un altul, betegit,
El scoate doar un trist schelălăit.

CLIV

Cînd plînsul răgușit abia-și sfîrșește
Cu botul larg deschis, un alt copoi,
Zbîrlit, urlînd la cer, se năpustește,
Un altul îi răspunde, altu-apoi;
Urechi și coadă-și tîrîie-n țărînă
Și-mproașcă sînge cald, ca o fîntînă.

CLV

Cum bieții muritori sînt tulburați
De duhuri și de semne, de minuni

Privindu-le cu ochi înfricoşaţi
Că prorocesc năprasne, stricăciuni;
    Citeşte zîna moarte-n aste semne
    Şi morţii îi azvîrle-atunci blesteme.

CLVI

„Tu, harpie haînă; costelivă,
Vrăjmaşă a iubirii – aşa-i spunea –,
Eşti vierme, ştimă eşti, nemilostivă;
Să-i furi frumseţe şi suflare-ai vrea
    Acelui ce frumseţe şi suflare
    A dăruit la fiecare floare.

CLVII

Dacă-a murit... O, nu, e peste fire
Să-l mai loveşti, de-l vezi cumva pe-Adonis...
Ba da! Te-orbeşte ura, şi-n neştire
Îl poţi lovi; în trupul tău dihonii-s.
    Ţinteşti bătrîna vîrstă;-a ta săgeată
    Greşind, străpunge-un prunc în leagăn, iată.

CLVIII

Să ia aminte însă de-l strigai
Ar fi vorbit şi vlaga ţi-o seca;
Aveai de strîns nu flori, ci putregai.
Şi Parcele[32], aflînd, te-or blestema;
    Săgeţi de aur[33] Amor ţi-a menit –
    Cu lance de-abanos tu l-ai lovit.

CLIX

Te-adăpi cu lacrămi de stîrneşti durere?
Şi din suspine scoţi foloase, deci?
Iar ochii ce-au dat altor ochi vedere
De ce în somn i-ai cufundat pe veci?
    De-a ta putere Firii nu-i mai pasă
    Că i-ai răpus lucrarea mai frumoasă."

CLX

Zdrobită de durere, îşi coboară
Al genelor ei negre stăvilar

Şi unda lacrimilor ei, amară,
Pe piept ca-n scoc se scurge, de cleştar;
Şuvoi de-argint se-aruncă, spumegînd
Şi sparge stăvilarele pe rînd.

CLXI

Ci ochi şi lacrimi sînt, pe rînd, oglinde:
Îşi iau şi-şi dau, apoi, cu împrumut,
Cleştarul lor durerea le-o cuprinde
Suspinul să le zvînte plînsu-a vrut;
Obrazu-i ca-n furtuni cu vînt şi ploaie:
Suspinu-l zvîntă, plînsul iar îl moaie.

CLXII

Şi dau năvală patemi schimbătoare
Statornicei dureri să-i ieie locul;
Primită-n gazdă,-ncearcă fiecare
Durerea s-o descaune cu totul;
Se dovedesc mai slabe şi se-adună
Cum norii pun la cale o furtună.

CLXIII

Se-aude-un vînător strigînd departe;
Ca pruncul mîngîiat de-al doicii cînt,
Ea dă închipuirea[34] rea deoparte,
Îndepărtatul strigăt ascultînd;
Din bucurie, bucurie naşte;
Şi glasul lui ea crede că-l cunoaşte.

CLXIV

Şi lacrima se-ntoarce spre izvor:
O-nchide geana ca pe-un mărgărint;
Arare, scapă-un strop strălucitor,
Obrazul însă-l soarbe, socotind
Că nu e drept să-l ia jilavul lut,
Cît zîna în furtună s-a pierdut.

CLXV

Iubire, taină-n veci nedezlegată!
Necredincioasă, lesne-ncrezătoare

Şi-n plîns şi-n rîs la fel, necumpătată
De tine-şi rîd nădejde şi pierzare:
    Te-alintă una cu visări deşarte,
    Vorbindu-ţi drept, cealaltă-aduce moarte.

CLXVI

Ea, pînza ce-a ţesut-o, o destramă:
E viu Adonis, moartea n-are vină;
Cu vorbe grele-acum nu o mai cheamă
Cu laude-o cinsteşte, i se-nchină;
    Că-i doamnă a mormintelor îngînă,
    Mormînt de regi, a lumii-ntregi stăpînă.

CLXVII

„Nu, blîndă Moarte! – Am şuguit, îi spune;
Mă iartă:-o spaimă grea m-a încercat
Cînd s-a ivit cumplita spurcăciune,
Mistreţul rău, de sînge-ncrîncenat;
    Atunci, gingaşă umbră,-am socotit
    Că dragul meu e mort, şi te-am hulit.

CLXVIII

Nu-s eu de vină: mă stîrnise fiara;
S-o pedepseşti, regină nevăzută;
Jivina hîdă ţi-a adus ocara,
Unealtă-am fost, ea-i culpeşa cea slută;
    Cea mai mintoasă din femei nu poate
    Durerii-a-i smulge limbile-nfurcate[35]."

CLXIX

Nădăjduind că-Adonis mai trăieşte,
Ea-şi domoleşte crunte bănuieli;
Frumseţea lui crezînd c-o linguşeşte,
Ea-i spune Morţii multe linguşeli.
    Slăvind izbînda ei, morminte, stătui,
    Oştirea-i, prada-i scumpă şi regatu-i.

CLXX

„O, Zevs, ea strigă, ce nebună-am fost!
Rămas-am, însă, pradă slăbiciunii;

Trăieşte; plînsul deci nu are rost,
El va trăi pîn' la sfîrşitul lumii:
De moare el, frumseţea va să piară
Şi haosul s-o naşte-a doua oară.

CLXXI

Ruşine, Àmor! eşti spăimos precum
Zgîrcitul ce de furi comoara-şi teme:
Fiori pe care-auz şi văz nu-i spun
Ţi-ajung în suflet, sufletul îţi geme..."
Atunci, aude-un vesel corn sunînd;
Fugind îşi-nalţă fruntea din pămînt.

CLXXII

Ea zboară precum vulturul spre pradă
Şi firul ierbii nu-l atinge-n zbor;
Dar ochilor le este dat să vadă
Cum fiara l-a învins pe vînător;
Şi ochii-i sînt ucişi de-acea privire,
Ca stelele de-a zilei strălucire.

CLXXIII

Un melc de-atingi pe coarnele lui moi,
Se trage iute-n umbra casei sale,
Şi-abia într-un tîrziu cutează-apoi
Să iasă iar, pornind la drum agale:
Ai zînei ochi, priveliştea de sînge
În negrele găvane-adînci îi strînge.

CLXXIV

Ei slujba-şi lasă, nu mai iau lumină:
Cernita minte-aşa le-a dat poruncă.
Privirea-n veci de veci nu-şi mai întină,
De-aceea-şi iau tovarăş bezna-adîncă:
Precum un rege urgisit de soarte
Suspină zîna c-un suspin de moarte.

CLXXV

Şi tremură atunci supuşii ei;
Precum în temniţi, sub pămînt, stă vîntul

Se clatină-al pămîntului temei,
Întreg cuprinsul lumii-nspăimîntîndu-l;
Cînd simţurile prind să se răscoale,
Se-ntorc din beznă ochii plini de jale,

CLXXVI

Şi, larg deschişi, aruncă-o tristă zare
Pe rana care-l sfîşie, avană,
Şi trupul său un crin de-omăt îi pare
Plîngînd cu lacrimi roşii de mărgeană;
Flori, ierburi, frunze, buruieni, tulpine,
Părtaşe rănii par, de sînge pline.

CLXXVII

Îşi lasă zîna capul, trist, pe umăr:
Deci iarba vrea durerea să-i împartă;
Şi patimi o cuprind, fără de număr:
El n-a murit, făptura lui nu-i moartă:
Genunchii ea nu-şi pleacă, a tăcut,
Şi ochii-s mînioşi c-au plîns atît.

CLXXVIII

Priveşte rana prea stăruitor
Şi vede-acum trei răni, de bună samă;
Ochi blestemaţi, voi rănilor daţi spor
Pe-un trup sortit să nu primească rană!
Şi chip şi trup le vede întreite,
C-aşa sînt ochii minţii rătăcite.

CLXXIX

„Nici pentr-un mort n-am grai îndeajuns:
Şi-acum sînt trei, jeleşte ea-ndelung;
Suspinu-i stins, secat-a şi-al meu plîns,
Văpăi mi-s ochii, inima de plumb;
Topit e plumbul de văpăi fierbinţi,
Eu mor sub stropii-arzîndelor dorinţi[36].

CLXXX

Sărman pămînt, pierdut-ai o comoară:
Ce chip mai este vrednic de privit?

Ce glas de ascultat? Şi cine, iară,
Să-ţi cînte toate cîte-ai izbîndit?
Sînt flori gingaşe, fragede-n culoare,
Dar dreapta frumuseţe cu el moare.

CLXXXI

Nici văl, nici cuşmă nu-şi mai pună nime.
Nici vînt, nici soare n-or să vă sărute[37];
Cu silă-or să se poarte şi asprime:
Nu te mai temi cînd toate ţi-s pierdute;
Pîndeau cei doi ca furii în pădure,
Cînd el trăia, frumseţea să i-o fure.

CLXXXII

De-aceea cuşmă trebuia să-mbrace,
Dar soarele se furişa sub ea,
Iar vîntul i-o smulgea, ca să se joace
Cu-ai lui zulufi, şi el atunci plîngea;
Se îndemnau degrabă vînt şi soare
Pe-obraz să-i zvînte lacrimile-amare.

CLXXXIII

Şi leul se-ascundea într-un tufiş
Să-i vadă chipul fără să-l spăimînte;
Venea să se desfete, pe furiş,
Şi tigru-atunci cînd el prindea să cînte;
La glasul lui, se-oprea şi lupu-n loc,
Şi mielul se uimea de-atît noroc.

CLXXXIV

Cînd umbra şi-o privea într-un izvor,
Toţi peştii o-mbrăcau în solzi de aur;
Veneau spre dînsul paserile-n zbor
Şi fragi îi aduceau de prin coclaur:
Şi àstfel el se înfrupta cu fragi,
Ele – privind doar ochii lui cei dragi.

CLXXXV

Săpînd morminte, nu-şi urcă privirea
Mistreţul hîd, abraş, cu ţepi de-arici:

Nu i-a citit pe chip desăvîrşirea;
Dovadă – fapta cruntă de aici:
    De i-a citit-o – gîndul nu mă minte –
    El l-a ucis vrînd numai să-l alinte[38].

CLXXXVI

Ştiu cum a dat Adonis de urgie:
Se năpusti spre fiară s-o doboare,
Dar ea nu se gătise să-l sfîşie,
Să îl ogoaie vrea c-o-mbrăţişare,
    Îndrăgostită, însă, cînd l-a strîns
    Cu colţii, fără vrere, l-a străpuns.

CLXXXVII

L-aş fi ucis şi eu cu un sărut,
De-aş fi avut eu însămi dinţi la fel;
Dar tinereţii mele nu a vrut
Nicicînd vreo bucurie să-i dea el..."
    Ea cade şi-şi mînjeşte dalba faţă
    Cu sîngele ce-n moarte-ncet îngheaţă.

CLXXXVIII

Ea buzele-i priveşte: ele-s pale;
Îi strînge mîna: rece că i-o simte;
Îi spune la ureche-un basm de jale,
Dar el n-aude cruntele-i cuvinte;
    A' ochilor lăcriţe ea-i deschise
    În beznă zac două lumini ucise;

CLXXXIX

Două oglinzi ce-au oglindit ades
Obrajii zînei sînt înceţoşate:
Pierdut-au harul lor cel mai ales,
Puterea frumuseţii lui furate;
    „Minune-a vremii, strigă ea, cum oare
    Cînd tu eşti mort, lumina mai răsare?

CXC

Tu ai murit; prooroci-voi deci
Că dragostea se va-nsoţi cu chin,

Şi va pîndi-o pizma-n veci de veci,
Surîs dintîi, îl va-ncheia-n suspin;
    Cîntarul ei – descumpănit mereu:
    Va trage chinul pururea mai greu.

CXCI

Fudulă şi făţarnică-o să fie
O-nmuguri, s-o pierde-ntr-o clipită;
Pitind otrăvi sub mierea cea dulcie,
Minţind privirea cea mai ascuţită:
    Nemernicul pe cel ce tare-a fost,
    Muţindu-l pe-nţelept, dînd grai la prost.

CXCII

Va fi zgîrcită şi petrecăreaţă,
Surpata bătrîneţe-n danţ trăgînd,
Mişelul îmblînzindu-l cu dulceaţă,
Calici înavuţind, averi pierzînd;
    Sfielnică, smintită – să o legi,
    Pe ghiuji făcîndu-i prunci, pe juni – moşnegi.

CXCIII

Bănuitoare fără de pricină,
Şi în primejdii lesne-ncrezătoare;
Va fi cînd aspră foarte, cînd blajină,
Mai mincinoasă cînd prea dreaptă pare:
    O crezi supusă – ea e prefăcută;
    Spăimînd vitejii, pe nătîngi i-ajută.

CXCIV

Va izvodi năprasne şi războaie,
Va pune vrajbă-ntre părinţi şi fii,
Cum mistuit e lemnul de văpaie,
Astfel, năpasta o va mistui;
    În mugur mi-ai uscat iubirea, moarte!
    De bucurii să n-ai de-a pururi parte!"

CXCV

Ca aburu-n văzduhuri s-a topit
Atuncea trupul ce zăcea alături

Şi-n ţărna-nsîngerată s-a ivit
Floare de sînge ninsă de omături[39].
Ca picurii de sînge strînşi în salbe
Jur-împrejurul feţei celei albe.

CXCVI

Şi soarbe zîna proaspăta mireasmă
Şi-o asemuieşte cu a lui suflare;
Pe el i l-a răpit a morţii iasmă:
Va pune-n loc, pe sîn, gingaşa floare;
Ţîşneşte-un suc din lujer, cînd îl frînge,
Ei i se pare lujerul că plînge.

CXCVII

„Sărmană floare, spune, tot astfel
Gingaşă-odraslă-a unui gingaş tată
Pentru nimicuri lăcrima şi el;
Făptura nu şi-o dăruia vreodată:
Îi semeni, dar te stingi la fel, îţi spun,
În bietu-i sînge sau la mine-n sîn.

CXCVIII

Şi el avea culcuş pe sînul meu;
Îi eşti urmaşă: deci – aşa e drept –
Să-ţi fie somnul legănat mereu
De inima ce-mi bate-ntruna-n piept,
Şi n-o să las să treacă un minut
Fără ca floarea dragă s-o sărut."

CXCIX

Şi, ostenind de lume, ea dă zor
Să-nhame porumbiţele de-argint;
Iar ele poartă carul ei în zbor,
Şi prin tării spre Paphos[40] trec, plutind;
Acolo, sihăstrită-a lor stăpînă,
De-a pururi nevăzută-o să rămînă.

Shakespeare a compus poemul *Venus și Adonis (Venus and Adonis)* probabil în 1592, respectiv într-o perioadă dificilă pentru teatrul londonez din cauza epidemiei de ciumă (1592–1593). Înregistrarea lucrării a avut loc la 18 aprilie 1593 și publicarea ei, în cursul aceluiași an (într-o ediție in-cuarto). În Dedicația adresată de poet Earl-ului (Contelui) de Southampton, prietenul și protectorul său, acestuia i se făgăduiește „o lucrare mai serioasă dacă primul vlăstar este bine primit".

Liniile generale ale poemului au fost împrumutate din *Metamorfozele* lui Ovidiu (Cartea X), posibil după traducerea din 1567 a lui William Golding. Unele elemente sînt preluate din povestirea despre Salmacis și Hermaphroditus și cea despre Narcissus (IV și III), iar părți ale dialogului dintre Venus și Adonis din *Encomium Matrimonii* de Erasmus. S-au stabilit anumite înrîuriri ale poemului *Crăiasa zînelor* de Edmund Spenser, precum și ale unor părți din *Hero și Leandru* de Christopher Marlowe, poem circulat pe atunci sub formă de manuscris.

Deși calificat „narativ", poemul cuprinde foarte puțină acțiune. În timpul unei vînători Adonis e asaltat fără succes de avansurile amoroase ale zeiței Venus. Pînă la urmă aceasta îl roagă s-o aștepte în același loc a doua zi cînd tînărul va vîna un mistreț și, totodată, să renunțe la primejdiosul plan. Adonis nu-i dă ascultare și mistrețul îl ucide. Urmează lamentările ei și transformarea lui Adonis într-o floare.

Spre deosebire de sonete, cele 199 de strofe a cîte 6 versuri decasilabice (iambi rimînd *ababcc*) nu ilustrează în nici un caz dictonul lui Polonius „Concizia este sufletul minții" (*Hamlet*, II, 2, 90), dialogul și monologul ocupînd cea mai mare parte a textului.

Tema principală, antinomia „dragoste"–„dezmăț" sau „poftă", este expusă cu claritate de Adonis în strofele CXXXIII–CXXXIV (versurile 793–804):

„Nu dragostea! Că ea zbură la cer:
Desfrîul blîndul nume-i pîngărește
Furîndu-i chipul, cheamă cu-mbieri
Frumsețea, necinstind-o tîlhărește:
 Ea, biata, se-ofilește,-apoi, deodată,
 Ca frunza de omide măcinată.

E dragostea ca raza după ploaie,
Dezmățul – ca furtuna după soare;
E primăvară ea, cu verzi zăvoaie,
El – iarnă care-nghează-a verii floare;
Ea gustă, el se-neacă în bucate,
Ea-i adevăr, iar el minciuni sfruntate."[1]

După Dubrow,

„Împreună cu *Sonetele* și *Necinstirea Lucreției*, *Venus și Adonis* formează un fel de triptic care ridică probleme privind comportarea și experiența umană".[2] Inevitabila coexistență a frumuseții și distrugerii, a dragostei și morții, a creației și haosului e subliniată, printre alții, de J.W. Lever[3]. Dan Grigorescu socotește că în acest sens Shakespeare îl prevestește pe Donne și pe contemporanii lui și adaugă:

„Spune Venus, presimțind moartea iubitului ei:
«O, Zeus, ea strigă, ce nebună-am fost!
Rămas-am, însă, pradă slăbiciunii;
Trăiește; plînsul deci nu are rost,
El va trăi pîn' la sfîrșitul lumii,
– De moare el, frumsețea va să piară
Și haosul s-o naște-a doua oară.»
(CLXX, v. 1015–1020)

Ea e convinsă că omenirea se va nimici prin ea însăși, ultimele două sute de versuri ale poemului (cele care urmează morții lui Adonis) sînt o lungă demonstrație a pieirii sigure a universului, pentru că individul care-l întruchipase în modul cel mai desăvîrșit murise. «Concepție care nu poate fi socotită doar ca un ornament oarecare al poemului» (Francis Berry, *The Shakespeare Inset*, London, 1948, p. 206)"[4].

Cu privire la cei doi protagoniști ai poemului, s-a exprimat în general o interpretare platonică – Venus este dragostea, iar Adonis, pînă la un punct, frumusețea. Dubrow se asociază acestei păreri „la un anumit nivel al lecturii", dar vine cu corective substanțiale determinate de propria sa viziune:

„...cînd încercăm să aplicăm mai atent paradigmele platonice, constatăm că ele sînt respinse sau chiar, după cum susțin unii

---

[1] Toate traducerile în versuri din comentariile de față sînt semnate de Dan Grigorescu.

[2] Heather Dubrow, *Captive Victors*, Cornell University Press, Ithaca and London, 1987, p. 20.

[3] J.W. Lever, *Shakespear's Narrative Poems*, în „A New Companion to Shakespeare Studies", edited by Kenneth Muir and S. Schoenbaum, Cambridge University Press, 1971, p. 119.

[4] Dan Grigorescu, Prefață la „Shakespeare, *Sonete și poeme*", Biblioteca pentru toți, Editura Minerva, București, 1974, p. XXXI.

cercetători ai textului, parodiate de cele ce se întîmplă în poem. Dacă atracția pe care o exercită Frumusețea asupra Dragostei este într-un anumit sens la fel de naturală ca însăși sexualitatea, într-un alt sens ea este ridicolă, regretabilă prin consecințele ei imediate și tragică prin final. Pe de altă parte, nu găsim în poem vreo dovadă că Dragostea urcă pe scara platonică, așa cum a afirmat un critic /*Asals*/. Cînd citim despre înălțarea finală la cer a zeiței («Și astfel, sătulă de lume, ea se grăbește să plece/ Și-și înjugă porumbeii de argint», vers. 1189–1190), ne dăm seama de foarte omeneasca dorință a Venerei de a scăpa de o situație dureroasă, o dorință nu numai inteligibilă dar și suspectă. Această interpretare a incidentului se încadrează cu greu în tiparul interpretării platonice evidente: apoteoza spiritualizării dragostei."[1]

[Shakespeare] îl citea pe Ovidiu din unghiuri și în scopuri diferite. /.../ Pentru el epyllion-ul este mai presus de orice un mijloc de a studia comportamentul uman."[2]

„ /.../ Pentru Shakespeare povestirea mitologică a lui Ovidiu nu reprezintă o ieșire din cele mai morale complexități, ci mai curînd o cale spre explorarea lor; de aceea el introduce probleme etice chiar – sau mai ales – în evocarea senzuală de către zeița dragostei a cerbilor care pasc. De fapt, /.../ se poate spune că el scrie un epyllion-problemă: ca și comediile-problemă, această lucrare studiază aspecte etice care îl tulbură pe cititor pentru că nu îngăduie soluții clare și, la fel ca aceste comedii, ea pune sub semnul întrebării multe din premisele propriului său gen. Iar lui Shakespeare epyllion-ul îi oferă o structură nu numai pentru investigarea dragostei, ci și o largă paletă de stări emotive și înclinații psihologice /.../".[3]

Cîteva din referirile lui F.T. Prince:

„Venus este o îndrăgostită romantică, dar și ținta unei ironii binevoitoare; și ea se află tot timpul în focarul atenției. Adonis este un focar potrivit pentru emoțiile *ei*; însă în ochii noștri el e «un om de ceară», o creatură frumoasă, dar egocentrică și enigmatică. Nereușitele stăruințe ale zeiței, încercările inutile de a-l seduce sînt elemente esențiale pentru delectare. *Într-o notă, Prince amintește detașarea care-l încîntă pe Shakespeare cînd îi prezintă pe Romeo și Julieta – Romeo certat de fratele Lawrence pentru paroxismele sale nebărbătești, Julieta chinuită de încetineala Doicii; de asemenea, ironia tandră a lui Prospero la adresa Mirandei cînd aceasta se simte atrasă de Ferdinand – Furtuna, III, 1, 31.* Să se observe că atît esența cît și tratamentul acestor elemente sînt exclusiv shakespeariene. În Ovidiu și în mitologia antică în genere nu e nici o indicație în sensul că Adonis nu ar fi, de fapt, iubitul cîștigat de Venus, deși accentul e

---

[1] Heather Dubrow, *Op.cit.*, p. 74.
[2] *Ibid.*, p. 78.
[3] *Ibid.*, p. 7879.

întotdeauna pus pe dragostea zeiţei pentru Adonis. /.../ aceasta o înrudeşte cu Cleopatra şi chiar cu Falstaff. Shakespeare ni se pare mai prezent în aceste trei personaje decît în Adonis, prinţul Hal sau Antoniu."[1]

După ce arată că Venus are trăsături comune cu Voluptas şi are ca rivală nu pe zeiţa Pallas, ci vînătoarea marţială, Frank Kermode se opreşte asupra Banchetului Simţurilor care defineşte dragostea apărată de zeiţă. După o tăcere prelungită, Adonis a vorbit, cu răceală.

„Cum? Poţi vorbi? întreabă ea. Ai limbă?
De n-ai avea, de n-aş avea ureche!
Căci glasul tău durerea nu mi-o schimbă,
Ci-i dăruie doar crîncenă pereche;
    E dulce cînt ceresc, cu aspru sunet,
    Desfăt urechii şi durere-n suflet.

Auz doar de-aş avea, ţi-aş îndrăgi
Lăuntrica frumseţe-atît de dragă;
Auzul de mi-aş pierde,-aş oglindi,
Cu orice simţ, făptura ta întreagă;
    Deci fără-auz, nici văz, tot voi putea
    Ca, pipăind, să ştiu fiinţa ta.

Şi dacă simţu-acesta mi se curmă,
Şi-mi pierd auz şi văz şi pipăit,
Mirosul doar păstrîndu-mi pîn' la urmă,
Aprinsu-mi dor rămîne neclintit:
    Pe-obrazul tău parfumuri dulci se cern
    Şi dragostei culcuşuri moi se-aştern.

Cu dărnicie gustul ospătînd,
Acestor simţuri eşti ospăţ bogat..."
            (LXXII–LXXV, vers. 427–446)

„Această schemă, scrie Kermode,

...este elaborată cu multă grijă; este cît se poate de logic ca urechea să surprindă şi să iubească frumuseţea lăuntrică, întrucît are puterea să facă aceasta într-o măsură ceva mai restrînsă decît ochiul – de fapt, unii au socotit-o un organ superior – dar după aceea stimulii senzoriali menţionaţi de Venus sînt toţi orbi şi surzi. O dragoste care este «neclintită» fără acţiunea ochiului şi urechii, care dăinuie pe baza simţurilor inferioare, este dragoste bestială. În cele din urmă ea ajunge la gust, care susţine numai corpul şi-l numeşte pe Adonis un

---

[1] F.T. Prince, Introducerea la „The Poems", The Arden Shakespeare, 1960, Methuen, London, 1969, p. XXXII.

banchet menit numai gustului. Contrastul implicit cu dragostea adevărată şi adevăratul banchet al dragostei este evident."[1]

Prezenţa elementului dramatic în *Venus şi Adonis* este recunoscută de numeroşi cercetători. S-a subliniat ciocnirea dintre voinţe, conflictul dintre dorinţă şi obiectul ei, între dragostea adevărată şi patimă. F.T. Prince rezumă un alt aspect cînd spune:

„Shakespeare scrie şi ca un dramaturg comic care sesizează patosul şi absurditatea îndrăgostiţilor vorbind despre lucruri diferite."[2]

Pe de altă parte, următoarele observaţii ale lui Coleridge sînt citate ca un moment important, de referinţă:

„Venus şi Adonis fac impresia că sînt atît personajele însele cît şi cei mai desăvîrşiţi actori ai rolurilor respective. Aparent nu vi se spune nimic, dar vedeţi şi auziţi tot."[3]

Pe fondul peisajului arcadian al lui Ovidiu, „contopit pe nesimţite cu regiunile rurale engleze"[4], apar imagini caracteristice – calul, iepurele –, adesea sub formă de comparaţii şi metafore: Venus e (ca) un animal de pradă, vultur, pasăre de pradă, pasăre sălbatică, şoim; Adonis e (ca) o pasăre prinsă în laţ, cufundac, cerb, ciută hăituită.[5]

Succesul iniţial de care s-a bucurat poemul (16 ediţii pînă în 1640), deşi *sau* deoarece cartea era socotită „un afrodiziac" periculos pentru femei, s-a diminuat considerabil cu timpul. Astăzi cei mai mulţi iubitori de cărţi nu citesc lucrarea, unii o citesc dintr-un sentiment al obligaţiei (cum spunea Mark van Doren că citeşte o treime din *Sonete*), iar foarte puţini ştiu să o citească „aşa cum se cuvine". Dar nici aceştia din urmă – e vorba de specialişti – nu s-au pus de acord între ei.

Pentru Mark van Doren întregul poem e „absurd" *(desperate)*[6], pe cîtă vreme pentru F.T.Prince

„... este un succes deplin, în ciuda unor fisuri sau a unor pasaje mai slabe."[7]

Mai convingătoare decît aprecierile globale sînt „părţile componente" şi exemplele concrete, incriminate sau trecute în antologii. Pe

---

[1] Frank Kermode, *Shakespeare, Spenser, Donne*, Routledge and Kegan, London, 1971, p. 97–98.

[2] F.T. Prince, *Shakespeare: The Poems*, 1962, Longmans, London, 1968, p. 8.

[3] S.T. Coleridge, *Biographia Literaria*, cap. XV, pct. 2.

[4] J.W. Lever, *Shakespeare's Narrative Poems*, în „A New Companion to Shakespeare Studies", edited by Kenneth Muir and S. Schoenbaum, Cambridge University Press, 1971, p.118.

[5] V. şi M.C. Bradbrook, *Shakespeare and Elizabethan Poetry*, 1951, Cambridge University Press, Cambridge, 1979, p. 62–63.

[6] Mark van Doren, *Op. cit.*, p. 2.

[7] F.T. Prince, *The Poems*, 1960, în „The Arden Shakespeare", Methuen, London, 1969, p. XXV.

lista sporadicelor scăderi pot fi trecute: licențiozitatea lexicală, a aluziilor și situațiilor; verbozitatea; platitudinile (de ex. „E greu să-i rănești gîtul gros și scurt", versul 627); exagerările, concetti (de ex. „Și tremură toți supușii plătitori de bir/ Ca atunci cînd vîntul, întemnițat în pămînt/ Și zbătîndu-se să iasă, zguduie temeliile pămîntului/ Și spaima rece tulbură mințile oamenilor./ Această răzmeriță zăpăcește într-atîta toate simțurile/ Încît ochii ei sar din nou din paturile lor", strofa CLXXV, vers. 1045–1050); lipsa de varietate a metrului, cu urmarea că nu sînt redate nuanțele psihologice.

Pe lista meritelor se înscriu: empatia pentru protagoniști; „scînteierea sau precipitarea meteorică" a versurilor[1]; linia lor melodică[2]; pasajele și strofele fără cusur, cum sînt cele citate anterior și la care trebuie să adăugăm descrierile peisajului:

Spre-nalturi, ostenită de hodină
Din jilav cuib țîșnește ciocîrlia;
Trezește zorii, dintr-a lor lumină
Slăvitul soare-și-nalță măreția,
  Și peste lume razele-i se-aprind,
  Și munți și cedri-n aur poleind.
(CXLIII, v. 853–858)

L. Levițchi

---

[1] F.T. Prince, *Ibid.*, p. XXVIII
[2] Mark van Doren, *Op. cit.*, p. 2.

NOTE

1 În limba engleză din vremea lui Shakespeare noţiunea „purpuriu" însemna, în mod obişnuit, o culoare mai roşcată şi mai strălucitoare decît în engleza contemporană. Shakespeare foloseşte deseori termenul acesta pentru a desemna culoarea sîngelui, de exemplu în piesele *Richard al II-lea* (III, 3), *Richart al III-lea* (IV, 4), *Regele Ioan* (II, 1) şi *Iuliu Cezar* (III, 1).

2 Genele Aurorei sînt umede deoarece o părăseşte iubitul ei, zeul soarelui. De fapt, în mitologia clasică, iubitul zeiţei Aurora (Eos, în mitologia greacă) este întotdeauna Tithanus, fratele lui Priam, regele Troiei. Din partea zeilor, Tithanus obţinuse nemurirea, dar nu şi tinereţea veşnică, motiv pentru care e imaginat de vechii greci ca un bătrîn slăbănog şi senil. Shakespeare nu respectă întotdeauna datele mitologiei, în acest caz însă are, probabil, în vedere starea lui Tithanus pentru a se înţelege de ce Aurora plînge cînd frumosul zeu Apollo porneşte în călătoria sa zilnică.

3 În mitologia clasică Adonis era un tînăr de o frumuseţe excepţională, care, deşi iubit de Venus, prefera să vîneze mai curînd decît să-şi petreacă timpul în compania zeiţei.

4 Venus (Afrodita, la greci) era zeiţa dragostei şi a frumuseţii. În *Iliada* lui Homer ea e fiica lui Zeus, dar poeţii de mai tîrziu afirmă că s-a născut din spuma mării. Conform orînduirii din lumea zeilor ea a devenit soţia lui Vulcan, căruia însă i-a fost necredincioasă, întreţinînd relaţii de dragoste, în diferite perioade de timp, cu zeii Marte, Bacchus, Hermes, Neptun şi cu muritorii Anchise (tatăl lui Enea) şi Adonis. E în general reprezentată în operele de artă însoţită de fiul său Amor (Eros), numit şi Cupidon şi considerat de cei mai mulţi autori antici ca fiind fiul lui Marte. Cele mai vestite statui ale lui Venus sînt cea datorată lui Praxiteles (o copie în muzeul din München) şi aşa-numita Venus din Milo (originalul păstrat în Muzeul Luvru din Paris). Iuliu Cezar se considera descendent al zeiţei Venus, întrucît strămoşul său foarte îndepărtat ar fi fost Enea.

5 În sensul de zeiţe tinere deosebit de frumoase.

6 Natura s-a întrecut pe sine creîndu-l pe Adonis aşa încît, atingînd cu el perfecţiunea, lumea întreagă se va sfîrşi o dată cu el.

7 O palmă umedă era considerată ca o manifestare a unei firi senzuale.

8 În cele trei ultime versuri ale acestei strofe Shakespeare exprimă ideea comună, din poezia lirică antică greacă și latină, că omul trebuie să se bucure de frumusețe și tinerețe cît timp posedă aceste atribute. Tema devenise tot mai frecventă în poezia franceză și italiană a secolului al XVI-lea și, ca urmare, apare și în poezia elisabetană.

9 Ideea că zeițele și zînele nu lasă urme de pași pe unde merg se întîlnește în mod obișnuit și la alți poeți din epoca Renașterii.

10 Careta lui Venus era trasă de porumbei sau lebede.

11 Narcissus, un adolescent de o rară frumusețe, era însă sortit să nu se poată îndrăgosti de nimeni. Una dintre nimfe, numită Echo, se îndrăgostește însă de el. Echo primise de la Iupiter (Zeus) neplăcuta sarcină de a o întîmpina pe Iunona (Hera) ori de cîte ori aceasta se apropia de locul unde se afla Iupiter în societatea nimfelor, și să o țină de vorbă pentru a da acestor zeițe timp să se îndepărteze, astfel ca Iunona să-l găsească pe mai-marele zeilor singur. Cînd Iunona a descoperit misiunea lui Echo, a pedepsit-o să nu mai poată vorbi decît repetînd cuvintele pe care le auzea rostite de altcineva. În această situație Echo îl vede pe Narcissus și se îndrăgostește la culme de el, dar acesta o respinge. De durere corpul lui Echo începe să slăbească și să se topească, pînă cînd nu mai rămîne din nimfă nimic altceva decît glasul, care se aude în păduri ca un ecou al cuvintelor auzite. Cum Narcissus respingea pe oricine se îndrăgostea de el, Nemesis, zeița avînd sarcina răzbunărilor divine, hotărî, la rugămintea uneia dintre nimfe, ca tînărul să se îndrăgostească totuși și el de cineva de care să nu se poată însă apropia.

Ca urmare, frumosul adolescent, văzîndu-și într-o zi chipul în apa limpede a unui izvor, se îndrăgosti de propria lui imagine. Întrucît ori de cîte ori încerca să se apropie de acea imagine el nu simțea decît apă, tînărul fu cuprins de o suferință cumplită care îi topi treptat întreaga ființă și în cele din urmă Narcissus se transformă în floarea care îi poartă numele (narcisa).

În poemul de față Shakespeare arată că adolescentul se îneacă (poate involuntar) în apa izvorului care îi reflecta chipul, contrazicînd astfel legenda clasică. Totuși F.T. Prince menționează, în volumul său din colecția „Arden Shakespeare Paperbacks", intitulat *The Poems*, mai mulți autori ai epocii shakespeariene care afirmă categoric că Narcissus s-ar fi sinucis prin înecare. În același timp, Shakespeare a cunoscut, probabil, și o altă variantă a legendei, în afară de aceea relatată în *Metamorfozele* lui Ovidiu, Cartea a III-a.

12 Zeul soarelui este numit uneori Titan, ca descendent al lui Hyperion, unul din cei doisprezece titani, fii și fiice ale lui Uranus.

13 Unii comentatori ai textului shakespearian văd în acest mod amănunţit de a descrie aspectul unui cal o oarecare influenţă a unei descrieri asemănătoare în *Georgicele* (III, 79–94) lui Virgiliu. Se reaminteşte totuşi şi atenţia deosebită acordată cailor prin publicarea a diferite tratate privitoare la cai şi călărie, apărute în epoca elisabetană.

14 *Zori*. În original apare expresia *red morn* (o dimineaţă înroşită), care conform tradiţiei populare prevesteşte o mare furtunoasă şi o furtună devastatoare abătîndu-se asupra lanurilor de grîne.

15 Ochii lui Venus.

16 Aluzie la almanahurile din vremea lui Shakespeare, care încercau să prevadă şi epidemiile cu ajutorul astrologiei.

17 Epidemiile de ciumă erau ceva obişnuit în epoca lui Shakespeare, aşa că nu se poate trage nici o concluzie în privinţa datei exacte a compunerii poemului de faţă din cauza referirii la asemenea epidemii. Totuşi se poate afirma că Shakespeare a scris poemul *Venus şi Adonis* într-o vacanţă forţată, cînd teatrele au fost închise din cauza uneia dintre aceste epidemii – măsură aplicată între iulie şi decembrie 1592.

18 În vremea lui Shakespeare se folosea o ceară roşie nu prea tare, care se muia între degete înainte de a fi lipită pe scrisoare şi de a i se aplica pecetea expeditorului.

19 Fiul lui Venus. Şi Hermia jură pe arcul lui Cupidon (Amor) în *Visul unei nopţi de vară* (I, 1); v. şi nota 4.

20 Aluzia la chinurile lui Tantalus este foarte frecventă la poeţii epocii elisabetane. Acesta, unul dintre numeroşii fii ai lui Iupiter (Zeus), fusese condamnat, fiindcă a furat nectar şi ambrozie de la masa zeilor, să fie veşnic chinuit de foame şi de sete, în lumea subpămînteană. Legat în mijlocul unui lac ale cărui ape se retrăgeau ori de cîte ori se apleca să-şi potolească setea şi sub un măr ale cărui crengi se ridicau, imediat, cînd încerca, chinuit de foame, să culeagă vreunul din fructele care îi atîrnau imediat deasupra capului, mai era şi ameninţat de o stîncă enormă, care se putea prăbuşi, în orice moment, peste el.

21 În original apare denumirea Elizium, care corespunde, într-un sens foarte larg, raiului din credinţa creştină. În *Iliada* lui Homer *Cîmpiile elizeene* nu fac parte din lumea morţilor, fiind situate undeva în regiunea apuseană a lumii antice. În operele poeţilor latini însă, Elizeul face parte din lumea subpămînteană şi constituie reşedinţa umbrelor celor fericiţi.

22 Aluzia e la un tablou al pictorului grec Zeuxis (430–400 î.Hr.) înfăţişînd o masă cu un ciorchine de struguri, care, conform celor relatate de Plinius (23–79 d.Cr.), erau atît de reuşiţi încît păsările, zburînd prin apropiere, încercau să-i ciugulească.

23 Iepurele are văzul slab.

24 Zeița Diana (Artemis) este numită și Cynthia, după numele muntelui Cynthus, din insula Delos, unde s-a născut, împreună cu fratele său Apollo, numit și Cynthius.

25 Referire la cele trei Parce care hotărau durata vieții oamenilor.

26 Aluzie probabil la bolile venerice sau la credința că o dragoste puternică secătuiește măduva din oase.

27 Vestalele erau preotesele fecioare ale zeiței Vesta (ocrotitoarea vetrelor), a căror îndatorire era să vegheze ca focul sacru arzînd pe altarul zeiței să nu se stingă niciodată. În cazul în care acest foc se stingea, vestalele vinovate se pedepseau cu moartea. Vestalele fiind silite să rămînă caste toată viața lor, regele Latium-ului, Amulius, o sili să devină vestală pe Rhea Silvia – fiica fratelui său Numitor, căruia îi luase tronul –, pentru a se asigura astfel împotriva posibilității nașterii unor eventuali nepoți care să-i ia și lui tronul mai tîrziu. Totuși Rhea Silvia a născut pe cei doi gemeni Romulus și Remus, considerați, în legendele romane, ca fiii zeului Marte, Romulus fiind fondatorul Romei (vezi și piesa *Pericle*, IV, 5).

28 În versurile de față și cele următoare, Shakespeare exprimă ideea pe care o va dezvolta în prima grupă a sonetelor sale, în special în sonetele 3–6, și anume, îndemnul ca aceia în care natura realizează perfecțiunea să nu părăsească viața fără să lase urmași asemănători lor, pentru a perpetua astfel perfecțiunea.

29 Totuși Adonis descindea din Apollo, mama sa Myrrha fiind fiica lui Cinyras, care era fiul lui Apollo.
Pe de altă parte, Adonis era fiul incestuos al lui Cinyras, Myrrha fiind fiica acestuia.

30 Unul din momentele cele mai impresionante ale poemului. Venus aleargă pentru a-l salva pe Adonis, mînată de cel mai frumos instinct din lumea viețuitoarelor, instinctul matern.

31 Aluzie la faptul, relatat de vînătorii din vremea lui Shakespeare, că unii ogari care nu se dădeau înapoi să atace un mistreț sau un lup încolțit șovăiau totuși să atace o vulpe în situații asemănătoare.

32 V. nota 25.

33 Săgețile lui Cupidon sînt de aur și cine e atins de vreuna din ele se îndrăgostește de ființa ce se află în prezența sa. Shakespeare imaginează și moartea lovind cu o săgeată neagră ca abanosul pe cine vrea să-l ucidă.

34 Imaginea lui Adonis ucis de mistreț.

35 Durerea are o limbă bifurcată pentru a se exprima mai puternic și e mai nestăpînită decît o limbă obișnuită.

36 Venus își imaginează o moarte cumplită datorită lacrimilor fierbinți ca plumbul topit.

37 Conform obiceiului timpului, un chip frumos trebuia ferit de soare.

38 Aşa cum toate vieţuitoarele se îndrăgosteau de Adonis atunci cînd îl vedeau, Venus îşi imaginează că nici mistreţul nu a vrut de fapt să-l omoare, ci numai să-l îmbrăţişeze, fermecat de frumuseţea lui.

39 Adonis se transformă într-o anemonă. Fără a contrazice legenda anemonei ca născîndu-se din sîngele lui Adonis, mitologia greacă relatează că zeii lumii subpămîntene, mişcaţi de suferinţele lui Venus, au încuviinţat ca Adonis să poată petrece pe pămînt şase luni pe an împreună cu Venus, rămînînd în Infern numai celelalte şase luni.

40 Numele a două oraşe pe coasta de Vest a insulei Cipru, dintre care în vechiul Paphos se afla templul principal închinat zeiţei Venus, deoarece, conform mitologiei greceşti, acolo era locul unde a venit la ţărm zeiţa, cînd s-a născut din spuma mării. Pentru acest motiv Venus era cunoscută şi sub numele de Zeiţa Paphiană. Marele preot al templului zeiţei era cel care guverna întreaga insulă Cipru în numele ei.

V. Ştefănescu-Drăgăneşti

NECINSTIREA LUCREȚIEI

Preaînălțatului Henry Wriothesley,
conte de Southampton și baron de Tichfield

Dragostea pe care o port înălțimii voastre e fără de sfîrșit; de aceea, dacă această cărțulie nu ar avea început, ar fi numai un nimic nefolositor. Chezășia pe care mi-a dat-o bunăvoința voastră, și nu valoarea versurilor mele lipsite de sprijin, mă îndeamnă să cred că se vor bucura de ocrotirea voastră. Toate cîte le-am scris ale voastre sînt; fiind doar o parte din cîte am făcut și vi le-am închinat. Dacă valoarea mea ar fi mai mare, îndatoririle mele ar fi și ele mai multe; deci, atîta cîtă este, este în întregime închinată înălțimii voastre, căreia îi doresc viață lungă, sporită încă de toate fericirile.

Al înălțimii voastre preaplecat
William Shakespeare

Argumentul

Lucius Tarquinus (care, pentru că era mîndru afară din cale, fusese numit Superbus), după ce a pricinuit cruda ucidere a socrului său, Servius Tullius, și, împotriva legilor și obiceiurilor romane, nu a cerut să afle voința poporului, a luat în stăpînire regatul și, însoțit de fiii săi și de alți nobili din Roma, porni să împresoare Ardea; în timpul cît împresurau cetatea, cei mai de seamă bărbați din oștire s-au întîlnit într-o seară în cortul lui Sextus Tarquinus, fiul regelui, și, stînd de vorbă după-masă, fiecare a prins a lăuda virtuțile propriei soții; printre ei, Collatinus proslăvea cinstea fără de seamă a soției sale, Lucreția. Îndemnați de această veselă stare sufletească, cu toții au pornit în grabă spre Roma; voiau ca, ajungînd pe neașteptate, să arate dreptatea celor spuse mai înainte. Dar numai Collatinus și-a aflat soția (cu toate că era tîrziu, noaptea) torcînd împreună cu slujnicele sale; celelalte doamne au fost aflate dănțuind și petrecînd în felurite locuri cu faimă proastă. Drept care toți nobilii au recunoscut izbînda lui Collatinus și bunul nume al soției sale. În acest timp, aprins de frumusețea Lucreției, dar stăpînindu-și pentru o vreme patima, Sextus Tarquinus se întoarse împreună cu ceilalți spre tabără; de aici, puțin după aceea, a plecat pe furiș, singur și (potrivit rangului său) a fost primit regește de Lucreția, în casa Collatinilor. În aceeași noapte, s-a furișat hoțește în odaia ei, a siluit-o și, în zori, a plecat în mare grabă. Lucreția, după această întîmplare vrednică de plîns, a trimis soli, unul la Roma, la tatăl său, și un altul în tabără, la Collatinus. Ei s-au întors, cel dintîi însoțit de Junius Brutus, celălalt de Publius Valerius; și, văzînd-o pe Lucreția în straie cernite, au întrebat-o despre pricina durerii ei. Punîndu-i mai întîi să jure răzbunare, ea le-a dezvăluit vinovatul și întreaga lui purtare, după care s-a străpuns cu pumnalul. Acestea întîmplîndu-se, ei au jurat într-un glas să stîrpească neamul Tarquinilor, cel urît de toată lumea; și, ducînd trupul nefericitei femei la Roma, Brutus l-a dat în vileag pe făptaș și scîrbavnica lui faptă, blestemînd amarnic tirania regelui; atunci poporul a fost mișcat într-atît, încît a hotărît ca Tarquinii să fie alungați, iar cîrmuirea țării să nu mai fie încredințată regilor, ci consulilor.

I

Purtat de lîngă-Ardeea[1]-mpresurată
Pe-aripa unei patimi păcătoase,
De sîrg Tarquin[2] către Colaţiu[3] cată
Zorind în urmă tabăra s-o lase;
Mocnesc în el văpăi întunecoase
Ce-ar vrea un brîu de flacără să-i fie
Preavrednicei lui Colatin[4] soţie.

II

Tăişul poftei lui de-i ascuţit,
Cuvîntul „vrednic", poate, e de vină:
Slăvit-a Colatin, nechibzuit,
Un cer în care alb şi roş se-mbină[5]
Şi două stele[6]-n limpede lumină,
Şi care-n crugul lor nepămîntesc
Cerească fericire-i hărăzesc.

III

În cortul lui Tarquinus, în ajun[7]
Dezvăluit-a marea-i fericire:
Ce darnic fuse cerul şi ce bun
Menindu-i-l Lucreţiei ca mire,
Că preţul ei e mai presus de fire:
Cu fala regii-ades s-ar cununa
Dar nu cu doamne cum e soaţa sa.

IV

O, fericire, prea puţini te ştiu,
Şi-aceia chiar te pierd doar după-o clipă
Cum piere-un bob de rouă argintiu
Sub auria soarelui aripă.
De cum răsari, ai şi apus în pripă:
Frumseţi, măriri prea slabe sînt anume
Să-nfrunte a primejdiilor lume.

V

E frumusețea lesne deslușită
De ochii orișicărui muritor:
La ce bun vorba cea meșteșugită
Cînd giuvaerul cel strălucitor
Îl vede-oricine-atîta de ușor?
    Mai bine să-l ascunzi, dacă ți-e drag,
    Tîlharilor să nu-l dai în vileag.

VI

Virtutea ei prea mult i-a lăudat
Și l-a stîrnit pe-acest crăiesc vlăstar,
Că vorba-mpinge inima-n păcat...
Pizmaș că altul dobîndise-un dar
Atîta de bogat și-atît de rar,
    Îl îmboldise gîndul cel semeț
    Că au cei mici comoară mai de preț.

VII

Nu-ncape vorbă:-a fost necoptul gînd
Cel ce-a iscat nesăbuita goană;
De trebi, prieteni, cinste, rang uitînd,
El vrea să stingă flacăra avană
Ce-n măruntaie[8]-l arde ca o rană.
    Dogori mocnind sub a căinței gheață,
    Nu vă-mpliniți și-aveți prea scurtă viață!

VIII

Fățarnicului prinț, întîmpinîndu-l,
Stăpîna casei[9] îi dădu binețe;
Se înfruptau pe-obrazul ei, de-a rîndul,
Virtutea și sfioasa Frumusețe;
De-ale Virtuții vorbe prea semețe,
    Roșea Frumsețea; cealaltă,-nciudată,
    Mînjea cu-argint Frumsețea ne-ntinată[10].

IX

Dar de-ai Venerei gingași porumbei[11]
I-a fost Frumseții albul dăruit;
Și-atunci Virtutea-și cere roșul ei:

Îl dase celor ce l-au mîntuit
Ca pe un scut, în Veacul Aurit[12];
Ruşinea, dacă năvălea cumva,
Pe alb de-ndată roşu-l ocrotea.

X

Pe-obrazu-i, ca pe-un herb[13], stăteau de-olaltă
Roşu – frumseţe, alb curat – virtute,
Schimbîndu-şi deci, şi una şi cealaltă,
În luptă grea, culorile ştiute
De mult, din vremea lumii-abia născute,
Iar slava lor înaltă le dă ghes
Să-şi schimbe schiptrul între ele-ades[14].

XI

Oştirile de roze şi de crini
Ce-n lupta lor tăcută se înfruntă
A prins ai lui Tarquinus ochi haini;
Cei doi mişei, temîndu-şi moartea cruntă,
Se dau învinşi, că moartea-i înspăimîntă;
Dar nimeni nu vrea robi asemeni lor,
Făţarnici şi cu glas amăgitor.

XII

Rostirea, deci, menită să dea slavă,
Risipitor zgîrcit acum le pare
Că iscusinţa ei e prea firavă,
Nu poate frumuseţea s-o măsoare
Şi ochii, în tăcuta lor mirare,
Vrăjiţi de tot dau înţeles deplin
Cuvîntului rostit de Colatin.

XIII

Un diavol se închină unei sfinte
Ce nu străvede-a lui făţărnicie,
Că n-a luat la rău nicicînd aminte;
Cum pasărea de laţu-ascuns nu ştie.
Lucreţia-l primeşte-n ospeţie,
Cinstindu-l precum cere rangul său,
Că el nu-şi dă pe faţă gîndul rău.

XIV

Şi nici un semn al tulburării nu-i
Să spună de mîrşavele-i păcate
Înfăţişate-n straiul falei lui;
Doar ochii tălmăcesc uimirea, poate;
Ei sînt săraci, deşi le au pe toate.
Sărmani avuţi, bogaţi ducînd-o greu,
Îndestulaţi din plin, flămînzi mereu.

XV

Ea, însă, ochi străini nu întîlnise
Şi nu-nţelege graiul lor ce-nseamnă;
De tainele cu iscusinţă scrise
În cartea de cleştar, ea nu-şi dă seamă;
Cît nu muşti nada, de cîrlig n-ai teamă;
Şi-n ochii lui uimiţi ea desluşeşte
Lumina doar ce-n ei se oglindeşte.

XVI

De Colatin, de faima lui el spune,
Cum creşte-ntr-a' Italiei cîmpii;
Îi poleieşte-n laude-al său nume;
Cum au cules a' sale vitejii
Cununi şi arme frînte-n bătălii.
Ea braţu-şi-nalţă către bolta sfîntă
Şi-i mulţumeşte pentru-a lui izbîndă.

•VII

Tarquin dă lămuriri amăgitoare,
Cerîndu-şi, dar, iertare c-a venit.
Şi nici un semn de vifor nu răsare
Pe cerul lui senin şi liniştit,
Cît Noaptea, maică-a Spaimei, n-a zvîrlit
Posomorîta beznă pe pămînt,
A zilei strălucire-ntemniţînd.

XVIII

Zicînd că-i ostenit din cale-afară,
Tarquin se duse la culcare-apoi:
Cu preasfioasa doamnă,-ntreaga seară,

A stat de vorbă, pînă-i noaptea-n toi,
Cînd somn de plumb şi viaţă-s în război.
    Al tihnei dar tîlharului nu-i dat,
    Nici cugetului, bietul, tulburat.

XIX

Şi el veghează depănînd în minte
Primejdiile-asupră-şi grămădite;
Dorinţele merg însă înainte,
De firava nădejde domolite
Şi iar de deznădejde înteţite:
    Cînd o răsplată-adaşti, bogată foarte,
    De-i moartea-n preajmă, nu ghiceşti că-i moarte.

XX

Cei ce avere vor, nemăsurată,
Agoniseala-ntreagă-n van şi-aruncă
Şi tot ce nu a fost al lor vreodată;
Rîvnind deci totul, mai puţin au încă;
Sau, vreun cîştig cînd izbutesc să strîngă,
    Înseamnă-acesta saţiu şi dureri,
    Ei sărăcind cînd au prea multe-averi.

XXI

Vrem vieţii să îi dăm, cînd e-n amurg,
Măriri, belşug şi tihnă,-ntotdeauna
S-atingem ţelu-acest, trudim cu sîrg.
Dăm una pentru tot, tot pentru una,
Dăm viaţa-n lupte, falei vrînd cununa,
    Dăm fala pe-avuţie, însă banii
    Aduc ades doar moarte şi pierzanii.

XXII

Primejdiei îi dăm ce sîntem, deci,
Cerîndu-i ceea ce am vrea să fim:
Şi-un beteşug ne chinuie în veci:
Vrînd tot mai multe, nu ne mulţumim
Cu ce-i al nostru, şi-l nesocotim:
    Prefacem, astfel, în nimicnicie
    Tot ce-am dori mai plin de spor să fie.

XXIII

Cu minţi pierdute, şi Tarquin la fel
Zălog pe-a' sale pofte cinstea-şi ţine
Şi pentru sine, pradă se dă el;
Ce-i adevărul cînd nu crezi în tine?
Cum pot fi drepte judecăţi străine,
    Cînd însuţi tu te laşi, fără măsură,
    Lovit de defăimare şi de ură?

XXIV

E miezul nopţii... Toropeala grea[15]
Închide-a' muritorilor pleoape.
Nu-şi lasă raza blîndă nici o stea,
Se-aud doar cobe, urlă lupi pe-aproape,
E ceasu-n care-n gheara lor încape
    Sărmanul miel... Curatul cuget moare,
    De veghe stau omor şi desfrînare.

XXV

Tarquin, de pofte-mpins, îşi ia tunica,
Din aşternut în grabă se strecoară,
Dorinţa luptă-n sufletu-i cu frica:
Una-l dezmiardă, alta-l înfioară;
De-a poftei vrajă, spaima se-mpresoară
    Şi-l cheamă înapoi să dea curînd,
    Că dorul cel năuc l-a fost înfrînt.

XXVI

Jungherul ascuţit, izbit de cremeni,
Scîntei din piatră iscă, stol fierbinte,
Şi-apoi o faclă, unei stele-asemeni,
Pentru privirea-i dornică aprinde;
Şi gîndu-şi tălmăceşte în cuvinte:
    „Din piatră focul l-am silit să iasă
    La fel s-o-nfrîng pe doamna preafrumoasă".

XXVII

Primejdii multe vede, alb de groază,
În faptele scîrbavnice-ale sale,
Şi-ades în minte i se-nfăţişează

Cum va cunoaşte negrăită jale;
Priveşte-n silă a' dorinţei zale:
Că moare dorul împlinit, curînd...
Pe drept îşi înfrînează strîmbul gînd.

XXVIII

Nu-ţi da văpaia, faclă de lumină,
Pe facla ce te-ntrece s-o umbreşti!
Pieri, gînd netrebnic, nu mînji cu tină
Un înger stînd în înălţimi cereşti;
Pe cel mînjind veşmîntul de zăpadă
Al dragostei, osîndă grea să cadă.

XXIX

„Ruşine-a-ntregii oşti de cavaleri!
Ocară-a ţărnei vechii-mi seminţii!
Tu, faptă rea ce-ascunzi numai dureri!
Cum? Pe-un voinic iubirea îl robi?
De-a pururi preţul drept se-adeveri:
Deci fapta-aceasta josnică a mea
Pe-obraz pentru vecii se va săpa.

XXX

Necinstea va trăi pe-al meu mormînt,
Pe veci mînjindu-mi herbul auriu:
Heralzii-un semn în curmeziş punînd[16],
Vor scrie ce mîrşav a fost să fiu;
Şi toţi urmaşii, pînă-ntr-un tîrziu,
Zvîrlind peste cenuşa-mi blèstem greu.
S-or ruşina că tată le-am fost eu.

XXXI

Ce-mi poate-aduce-a patimii-mplinire?
Un abur, spumă, vis[17] ce nu se-ncheagă,
Surîs de-o clipă, ani de tînguire;
Vinzi toată veşnicia doar pe-o şagă?
Pentru-un ciorchine smulgi o vie-ntreagă?
Coroana vrînd s-atingă, doar atît,
De sceptru-i cerşetorul omorît.

XXXII

De-mi află Colatin mîrşavul plan,
Parcă-l şi văd încoace cum zoreşte;
Căminul, deci, i-l impresor în van;
O faptă ce pe juni îi prihăneşte
Şi-nţelepciunii-aduce deznădejde:
Păcatu-i viu, virtutea e pe moarte,
Şi cine-n veci ruşinea va s-o poarte?

XXXIII

Cînd sub nemernicie mă-ncovoi,
Ce poate născocirea să mai zică?
Genunchii-s moi, mut glasul, ochii goi
Şi inima îmi sîngeră de frică:
De-i vina grea, mai mare-i spaima,-adică:
Nu fuge spaima, nici nu luptă: piere
Nevolnică, lipsită de putere.

XXXIV

De-l ucidea pe tata, pe copii,
Capcane de-ntindea să mă răpună,
Prieten foarte drag de nu mi-ar fi,
Iertată-ar fi şi pofta mea hapsînă
Ce-ar zice pe urgii că se răzbună:
Dar el mi-e neam, prieten preaiubit,
Şi-astfel ruşinea mea n-are sfîrşit.

XXXV

De hulă-s vrednic – de mă vor afla...
De ură – dar în dragoste nu-i ură...
Iubirea-i cer – iubirea nu-i a sa;
Voinţa mea orice dojană-ndură
Şi frînge judecată şi măsură:
Un tîlc rostit de-un moş te-nfricoşează?
Atunci de-o biată cîrpă[18]-ţi este groază".

XXXVI

Ţinînd, astfel nelegiuit[19] judeţ
C-un dor de jar şi-un cuget ca de gheaţă,
El gîndul bun goneşte cu dispreţ

Şi de la gîndul rău îşi ia povaţă:
Ci de la el, cum să-şi ucidă,-nvaţă
Curatele simţiri, făcînd să pară
Tot ce e hîd – frumos din cale-afară.

XXXVII

„Privirea cercetîndu-mi, temătoare –
Urmează el –m-a prins de mînă, blînd,
Să afle veste despre oastea-n care
Stă dragu-i Colatin, cel neînfrînt;
Din spaimă, ce culori s-au fost născînd!
Cînd ruje pe poiene răsfirate,
Şi cînd poiene albe şi curate.

XXXVIII

Din mîna zăvorîtă-n mîna mea,
S-au strecurat fiori de spaimă, grei;
Ea, desluşindu-i, braţul mi-l strîngea,
Nevătămat să-i spun că-i soţul ei.
Şi cînd i-am spus, Narcis[20] n-avea temei
Surîsul de-i vedea, să se scufunde –
Iubindu-se pe sine doar – în unde.

XXXIX

Dezvinuiri, atunci, de ce să cat?
Toţi amuţesc, frumseţea cînd grăieşte
Cei mici îşi plîng măruntul lor păcat,
Iubirea-n inimi slabe nu vorbeşte:
Dorinţa paşii mi-i călăuzeşte,
Cînd steagul ei se-nălţă-n bătălie,
Fricoşii chiar se bat cu vitejie.

XL

În lături teama! Piară şovăirea!
Zbîrciţii ani aşteaptă-i, cumpătare!
Şi inima-mi va asculta privirea...
Dă-nţelepciunii aspra cugetare;
Joc rolul tinereţii-nvingătoare[21].
Doru-i cîrmaci, frumseţea-i ţel: n-am teamă
Că luntrea mea de-un ţărm bogat se sfarmă".

XLI

Cum grînele-s de ierburi năpădite,
Aşa-s, de pofte, blîndele sfieli;
El se strecoară-ncet, pe nesimţite...
Nădejdi mîrşave, gingaşe-ndoieli,
La fel slujind nedrepte rînduieli,
Îl cheamă deopotrivă-a' lui porniri
Cînd spre-mpăcare, cînd spre cotropiri.

XLII

În cuget, sfîntul chip al ei l-a pus;
Pe-acelaşi jeţ pe Colatin l-aşează:
Un ochi, privind-o,-l tulbură nespus;
Celalt, privindu-l cu privire trează,
Alături pe cei doi nu vrea să-i vază
Şi sfatul bun al inimii îl cheamă:
Ea, prihănită,-l duce la prihană.

XLIII

Lăuntrice puteri vin să-l ajute:
Supuse, pofta-i umplu, tot aşa
Cum orele se umplu de minute;
Nemăsurat sporesc trufia sa,
Plătindu-i bir cît nu se cuvenea.
De pofte ticăloase îndemnat,
El, rătăcit, porneşte spre-al ei pat.

XLIV

Se trag în lături grelele zăvoare
Dintre dorinţa lui şi-al ei iatac;
Cînd ele cad înfrînte,-l mustră tare
Să cugete din nou pe hoţ îl fac.
Nici pragurile-n calea lui nu tac
Şi nevăstuica[22] scheaună văzîndu-l:
Îl sperie, dar el şi-urmează gîndul.

XLV

Se trag porţi îndărătnice deoparte;
Atuncea vîntul, vrînd să-l ţină-n drum,
Năvală dă prin zidurile sparte,

Îi suflă-n faclă,-i zvîrle-n față fum,
Și fără călăuză-l lasă-acum;
    Dar inima, cu dorul ei fierbinte,
    Din nou văpaia faclei o aprinde.

XLVI

Și facla, iscodind, dă la iveală
Mănușa ei, și-n ea un ac ascuns;
Luînd-o el din ruji[23], fără fereală,
În deget acu-ndată l-a străpuns
Parcă zicîndu-i: „Înapoi! De-ajuns!
    Podoabele domniței ne-ntinate
    Nu știu de-aceste jocuri blestemate".

XLVII

Oprelistile mult prea slabe sînt:
El n-a-nțeles ce-i spune fiecare
Și crede că mănușă, porți și vînt
Ar vrea să-l pună doar la încercare
Sau că-s la fel cu piedicile care
    Țin ceasu-n loc, minutele-ndemnînd
    Tot birul să-și plătească, rînd pe rînd.

XLVIII

„La fel îi ies și primăverii-n cale
Cîteodată gerurile, spune,
Ca să-i sporească farmecele sale
Și-al păsărilor ghiers mai lin să sune;
Cu chin plătim tot ce-i de preț pe lume:
    Stînci, hoți, furtuni, potmoluri și talazuri
    Pîndesc în drum bogatele barcazuri."

XLIX

De tot ce și-a dorit, de tot ce-a vrut,
De cerurile visurilor lui,
Îl mai desparte-o ușă, doar atît,
Și în zăvor nici pic de vlagă nu-i;
Nelegiuire, pentru ce îi spui
    Să-nalțe rugi spre cer, de parcă cerul
    Păcatului cel greu i-ar fi străjerul[24]?

L

În toiul sterpei sale rugăciuni,
Cînd cere de la veşnica putere
Izbîndă-asupra fragedei minuni
Şi împlinirea gîndului i-o cere,
Tresare: „Siluire-i a mea vrere;
Asemeni fapte nu-s deloc plăcute
Puterii care-aş vrea să mă ajute.

LI

Noroc, Iubire, zei să-mi fiţi, deci, voi;
Pe hotărîre vrerea mi-am clădit:
Iubirea-i foc topind al spaimei sloi,
Doar vis rămîne gîndul ne-mplinit,
Păcatul greu prin milă-i izbăvit[25].
Al bolţii ochi se-nchide: ascund norii
Ruşinea ce urmează desfătării."

LII

Zăvoru-l saltă mîna păcătoasă,
Genunchiu-mpinge uşa, să o spargă:
Hulubul doarme, de ereţi nu-i pasă;
Astfel, trădarea, neştiută,-aleargă;
Se teme-acel ce vede-un şarpe-n iarbă;
Dar ea, prin somn, defel nu bănuieşte
Că-n preajmă-al lui pinten o pîndeşte.

LIII

Smintiţii paşi drept în iatac îl duc:
El vede patul ei neîntinat;
Perdeaua-i trasă, bîjbîie năuc,
Şi ochii-n cap se-nvîrt neîncetat:
Trădarea lor simţirea i-a-ndemnat
Să dea poruncă mîinii să sfîşie
Un nor ce-ascunde luna argintie.

LIV

Cum soarele cu suliţi de văpăi,
Zbucnind din nouri, văzul nostru-l fură,
Astfel, orbiţi, clipiră ochii săi,

Cînd prin perdea deodată se-abătură
Lumini pe care ochii nu le-ndură;
De-aceea, poate,-ori poate de ruşine
El pleoapele închise strîns le ţine.

LV

În bezna-acestor temniţi de piereau,
Cum boala-şi află leacu,-ar fi văzut,
Cum Colatin şi soaţa-alături stau
În fără de prihană aşternut;
Dar se deschid, că soarta-aşa a vrut
Domniţei să-i omoare-uimirea sfîntă,
Şi viaţă, bucurii să i le vîndă.

LVI

Sub chip de trandafir, un pumn de crin
Lipseşte perna de o sărutare:
Ea se desparte-n două, ca de chin.
Două movile vrînd o alintare,
Şi al ei cap ca-ntr-un mormînt răsare,
A vredniciei stàtuă, cioplită,
Să fie de nevrednici ochi cinstită.

LVII

Şi din culcuş, pe verdele lăicer,
Cealaltă dalbă mînă se arată
Ca lăcrămioara-n iarba lui Prier,
De roua nopţii din belşug udată;
În ochi îi stă lumina ferecată,
Pîn' ce din bolţi de umbră va ţîşni,
Împodobind strălucitoarea zi.

LVIII

Se joacă-n păru-i răsuflarea blîndă,
Desfăt sfios, sfieli desfătătoare,
Şi viaţa-şi scrie-n moarte-a ei izbîndă
Şi moartea-n viaţa pururi muritoare:
În somn e mai frumoasă fiecare,
De parcă ura grea nu le desparte,
Trăieşte moartea-n viaţă, viaţa-n moarte.

LIX

Încercănaţi cu-albastru, albii sîni,
Doi globi de fildeş – nesupusă lume
Ce ştie-un soţ, nu ştie alţi stăpîni,
Şi numai soţului i se supune.
Tarquin e-mpins de-o poftă fără nume,
Vrînd tronul să i-l fure, tîlhăreşte,
Acelui ce cu drepte legi domneşte.

LX

La ce priveşte fără să se mire?
Ce-l miră, iarăşi, fără să poftească?
Aprinşi de a dorinţei rătăcire,
Prind ochii, de dorinţi, să ostenească;
Privesc într-o uimire nefirească
Obraji de nea şi trup de alabastru,
Şi vine-asemeni cerului albastru.

LXI

Cum leu-şi potoleşte crunta foame,
Biruitor, cu prada cînd se joacă,
Peste sărmanul suflet care doarme
Dorinţa amorţită el şi-apleacă.
Se domoleşte pofta, dar nu seacă;
Răscoala pentru-o clipă-năbuşind,
Pîrjol în vine ochii-acum aprind.

LXII

Şi ele, sclavi fugari, cătînd la jaf,
Oşteni cu sufletu-mpietrit în luptă,
Ce lasă-n urmă sînge, scrum şi praf,
Şi nu văd lacrimi, plînsul nu-l ascultă;
Sînt pline de trufia lor cea multă,
Şi inima-n război, bătînd, le cheamă,
Cetatea intră să le-o dea pe seamă.

LXIII

Iar ochiul, toba inimii l-aprinde:
Topazul oştii mîinii ei i-l trece:
Ea de-a' trufiei fumuri se cuprinde,

Să-i cucerească țara se întrece.
Spre pieptul gol ea pasul și-l petrece
Se trage-a vinelor oștire iute,
Lăsînd pustii rotundele redute.

LXIV

Spre tainița în care-a lor stăpînă
A adormit, străjerii dau năvală:
Că e împresurată vor să-i spună;
Privirile-nfricate de răscoală
Ies, de sub gene-nchise, la iveală:
Cătînd a tulburărilor pricină,
Orbite sînt de-a faclei lui lumină.

LXV

Acum vi-o-nchipuiți cum s-a trezit
În crucea nopții, somnul cum și-l strică
Vreun strigoi crezînd că s-a ivit;
Îi tremur mădularele de frică,
Dar numai groază-i spaima ei adică:
Din somn pe negîndite deșteptată,
Se dovedește spaima-ntemeiată.

LXVI

Înfășurată-n mii de spaime zace
Și tremură ca pasărea căzută;
Închide ochii, dar atunci se face
Că-n preajmă-i vine-o stafie urîtă.
Aceste umbre mintea le-ntărîtă.
Că ochii nu-i iau judecata-n seamă,
Și-atunci i-aruncă-n bezne-adînci și-n teamă.

LXVII

Și către pieptul ei de fildeș moale,
Berbec nemernic – mîna lui se-abate,
Și-aude dinăuntru cum, cu jale,
Sub meterezele împresurate,
Rănită, biata inimă se zbate;
El cu mînie-ascultă, nu cu milă,
Vrînd să deschidă porțile prin silă.

LXVIII

Răsună vorba lui precum o goarnă
Către vrăjmaşa împietrită-n spaimă
Ce-n alb culcuş mai alb obraz şi-ntoarnă
Să afle-a larmei pricină şi taină;
El mîinile îşi mişcă,-abia îngaimă,
Să-i spună pentru ce, îl roagă ea,
El săvîrşeşte-această faptă rea.

LXIX

Iar el: „Obrajii tăi o ştiu prea bine:
Văzîndu-i, albii crini albesc de ciudă,
Roşesc şi trandafirii de ruşine;
Obrajii-ţi, deci, vor face să se-audă
Că de-am pornit la lupta asta crudă,
Sînt ochii tăi de vină, numai ei
Te deteră-n vileag ochilor mei.

LXX

Învinuirii tale îi voi spune:
Frumseţea ta capcană-a fost să fie,
Cuminte vrerii mele te supune,
Tu vrerii-mi pămîntească bucurie;
Luptat-am, deci, cu vrerea dată mie,
Dar cînd a-nfrînt-o dreapta-mi judecată,
Au întremat-o nurii tăi de-ndată.

LXXI

Văd jalea-n fapta mea cum stă pitită,
Cum apără, ştiu, spinii zvelta floare,
De-un ac ştiu mierea dulce că-i păzită,
Le-am învăţat de mult pe fiecare;
Dar vrerea să le-audă nu e-n stare:
Privirea-i fărdelege, fărdeminte,
Dar frumuseţea ştie s-o alinte.

LXXII

Am cîntărit în sufletu-mi, pe rînd,
Ce rău aduc, ce chin, ce umilinţi;
Dar patima nu am putut s-o-nfrîng,

Să-mi pun în fiare apriga dorinţă;
Ştiu, vor urma şi lacrimi de căinţă,
Dispreţ, şi-nvinuiri şi duşmănie,
Dar mi-este dragă-a mea nemernicie".

LXXIII

Zicînd, roteşte spada lui tăioasă
Cum un erete se roteşte-n zbor
Şi-arìpa-asupra păsării şi-o lasă
Ca umbra-ntunecată-a unui nor:
Sub fierul lui, de moarte-aducător,
Ea stă, precum sărmanele boghete
Sub clonţul ucigaşului erete.

LXXIV

El zice: „Desfătarea ta o vreau:
De nu, cu sila drum o să-mi deschid.
Şi-n patul ăsta viaţa o să-ţi iau;
Apoi, un sclav de rînd o să ucid,
Cu viaţa ta şi cinstea-ţi năruind,
Culca-voi leşul tău pe braţul lui,
Jurînd că dezmierdîndu-l te văzui.

LXXV

Ca ţintă a ocării se va trece
A soţului tău viaţă pîn' la moarte,
Şi neamurile fruntea o să plece,
Rodirea-ţi nume scîrbav o să poarte;
Pieirea-ţi, izvodire-a ăstor soarte,
De-a pururi, peste veac s-o pomeni
În cîntece şi-n pilde de copii.

LXXVI

De te supui, ţin taina, zice el;
Păcatu-ascuns e parcă ne-mplinit,
Un rău mărunt ajută-naltul ţel,
Şi spunem că-i tertip meşteşugit;
Veninul e în leacuri drămuit,
Astfel încît, cernută-n grijă mare,
Otrava lui aduce vindecare.

LXXVII

Deci pentru soțul tău și pentru prunci,
Ascultă-mă: prin moartea-ți nu cumva
Asupră-le rușinea s-o arunci,
Mai rea decît a sclavilor dangà,
Decît un semn din naștere mai rea[26];
Că sînt urmarea firii-acestea toate,
Şi nu a mîrșăviilor spurcate".

LXXVIII

El se ridică-oprindu-se-o clipită,
Crunt basilisc[27] cu ochiul ucigaş;
Iar ea, icoană-n veci neprihănită,
Hulub sub gheara șoimului zăcaş,
Ca-ntr-un pustiu înalță rugi, abraş,
Sălbaticei, nelegiuitei fiare
Ce-i dete numai poftei ascultare.

LXXIX

Cînd peste lume cad cumpliții nori
Şi-nalții munți în pîcle-i înfăşoară
Urcă-adieri din hăuri uneori,
Vestind, cu răsuflarea lor ușoară,
Că-nveninații aburi or să piară;
Iar graba lui cuvîntul ei oprește:
Pluto ascultă,-Orfeu viersuiește.

LXXX

Cotoi hulpav se joacă nemilos
Cu șoricelul tremurînd sub gheare;
Iar foamea-i de zăgan nesățios
Stîrnită-i și mai mult de-a ei purtare;
Şi inima n-ascultă-a ei rugare:
Mai tare-i pofta, cremenea se moaie
Sub necurmata lacrimilor ploaie.

LXXXI

Cere-ndurare-n van a ei privire
Țintindu-i fața lui neîndurată;
Suspine rup sfioasa ei vorbire

Sporindu-i gingăşia: cîteodată
Rostirii-i schimbă-osînda-ndătinată:
Se frînge vorba: cine s-o priceapă?
Rosteşte două, una pîn' să-nceapă.

LXXXII

În numele lui Zevs[28] cel preaslăvit
Al rangului şi al prieteniei,
Al lacrimii, al soţului iubit,
Al legii celei sfinte-a omeniei,
Al cerului puternic şi al gliei,
Să cate,-l roagă ea, a se supune
Doar cinstei, nu dorinţelor nebune.

LXXXIII

Ea-i spune: „Ospeţiei nu îi da
Asemeni preţ, atît de-ncrîncenat;
Izvorul ce te-adapă nu-l spurca[29];
Să nu strici ce nu poate fi schimbat,
Nici nu ţinti, că ţinta-i cu păcat:
Un vînător nu cată să doboare
O ciută, cînd nu-i timp de vînătoare.

LXXXIV

Fii bun! Prieten eşti cu soţul meu.
Tu eşti puternic: nu mă urgisi –
Capcane nu-mi întinde: slabă-s eu.
Nu pari a fi minciună: nu minţi!
Ca un vîrtej, suspinu-mi te-o clinti.
Un geamăt pe-un bărbat de l-ar mişca,
Te mişte plînsul şi durerea mea.

LXXXV

Ci inima, ca valu-ntinsei mări,
Izbind în stînca rău-prevestitoare,
O moaie-n necurmatele mişcări;
Topită, piatra se preschimbă-n mare:
De nu eşti decît pietrele mai tare,
Te-ndupleca-vor lacrimile mele!
Deschide mila porţi de-aramă grele.

LXXXVI

Te-am ospeţit că-i semeni lui Tarquin[30]:
Mînjit-ai chipul ce i-ai fost furat.
Cereştii oşti i-oi spune de-al meu chin
Cinstitul nume i l-ai întinat.
Nu eşti ce pari a fi cu-adevărat.
Nu pari ce eşti: un zeu, vlăstar crăiesc,
Căci domnii-s zei ce lumea cîrmuiesc.

LXXXVII

De ce sădeşti desfrîu-n anii tăi?
Prea timpuriu el muguri o să lege;
De baţi de-acum ale ruşinii căi,
Ce-o să cutezi cînd vei ajunge rege?
Să afli dar: crăiasa fărdelege;
Nici un supus n-o uită niciodată
Nu poate fi-n ţărînă îngropată[31].

LXXXVIII

Vrei dragostea să ţi se dea din teamă:
Din dragoste-s temuţi slăviţii crai;
Netrebnicii cu ei te-or şti de-o seamă
Cînd vor afla ce fapte săvîrşeai.
Deoparte, deci, e potrivit să stai;
Sînt prinţii-ochean, cărţi, şcoli pentru norod,
Prin ei citesc supuşii,-nvaţă, văd.

LXXXIX

Ai vrea, deci, desfrînării să-i fii şcoală?
Ruşinea s-o citească,-ai vrea, în tine?
Ochean să-i fii ce scoate la iveală
Cum fărdelegii-i dai puteri depline,
Cinstind necinstea cum nu se cuvine?
Dojana aperi, lauda loveşti
Şi numele cel bun îl terfeleşti.

XC

Pe cel ce-ţi dete-n seamă stăpînirea,
Stai, stăpîneşte-ţi răzvrătita vrere!
Cu spada-ţi n-apăra nelegiuirea,

Cînd să-i ucizi prăsila ţi se cere.
Cum n-are cinul tău înalt putere,
Cînd să păcătuiască a-nvăţat
Din pilda ta netrebnicul păcat?

XCI

Cît de grozav păcatu-acesta pare,
Cînd se-oglindeşte-n vechile păcate!
Greşelile îşi vede omu-arare,
Le-năbuşe; doar crunte le socoate
Cînd le zăreşte-n fapta vrunui frate;
În mîrşăvii ascunşi, vrea ochii, parcă,
De la păcatul lui să şi-i întoarcă.

XCII

Întind spre tine mîna-n rugăciuni,
Nu spre nesăbuita-ţi desfrînare;
O, măreţie, vino din surghiun,
Alungă vorbele linguşitoare,
Şi zvîrle dorul calp în închisoare!
De pîcla poftei ochii-ţi vei spăla,
Să-ţi vezi şi starea şi s-o plîngi pe-a mea".

XCIII

Răspunde el: „Umflat de stăvilar
Nestăpînitu-mi val nu dă-napoi,
Se sting lumini, s-aprinde-nalt pojar,
Şi-n vînt ard mînioasele văpăi.
Spre mare-aleargă rîuri în şuvoi;
Plătindu-i bir puternicei stăpîne,
Apa-i sporesc, săratul gust rămîne".

XCIV

„Eşti domn puternic, spune ea, eşti marea;
Se varsă în talazul tău, pe rînd,
Necinstea, strîmbătatea, desfrînarea,
Puhoiul sîngelui să-ţi spurce vrînd.
De-or izbîndi, te vor schimba curînd,
Şi într-o baltă marea or s-o-ngroape,
Nu-i balta în genunea ta de ape.

XCV

Deci robii fi-vor regi, tu rob vei fi;
Tu nobil cazi, ei urcă-n josnicie;
Mormînt al tău, prin tine vor trăi;
Tu le iei scîrba, ei a ta mîndrie.
Cei mari surpaţi de cei mici să nu fie.
　　Pe-naltul cedru-un copăcel nu-l pleacă
　　Da-n umbra lui întreaga vlagă-i seacă.

XCVI

Să-ţi stea supus, deci, gîndul ţi-l sileşte"...
„Destul! Nu mai ascult! el strigă,-ajunge!
Supune-te iubirii-mi; ura creşte,
Nu te dezmiardă, crîncen te străpunge;
Şi àpoi, în batjocură te-oi frînge
　　La vreun argat în pat o să te pui,
　　Să-mparţi, astfel, scîrbava soartă-a lui."

XCVII

Zicînd, lumina calcă în picioare:
Desfrîul e-al luminii vechi duşman;
Ruşinea-n beznă dă să se-nfăşoare:
Loveşte, cînd e-ascunsă, mai avan.
Lupul sfîşie albul miel sărman
　　Ce plînge pîn' ce albul lui veşmînt
　　Pe buze-i culcă plînsul ca-n mormînt.

XCVIII

Tulpanul ei îi priponeşte strîns
Sub frunte vaietul îndurerat;
El faţa-şi răcoreşte-n al ei plîns
Ce din sfioşii ochi s-a revărsat;
Desfrîul prihăneşte dalbul pat
　　Pe care-n veci cădea-vor lacrimi grele
　　Ca petele prihanei să le spele.

XCIX

Un bun mai scump ca viaţa ea-şi pierduse;
El dobîndise ce va pierde iar;
Prin silnice uniri sînt vrăji aduse,

Rodeşte-n bucurii un plîns amar,
Din pofte calde reci ocări răsar.
Desfrîul fură cinstea cea cuminte,
Tîlharu-i mai sărac decît-nainte.

C

N-adulmecă ogarul ghiftuit,
Sătulul şoim nu urcă-n ager zbor:
Vînatul ce prin fire li-e menit
Deloc să-l fugărească nu mai vor;
Tarquin, hulpav, se-nfruptă-asemeni lor:
Se schimbă gustul gingaş în duhoare
Şi vrerea-n poftă rea, mistuitoare.

CI

Păcate cu acesta deopotrivă
Nu-ncap în necuprinsa-nchipuire;
Vărsînd tot ce-a-nghiţit, ca o beţivă
Îşi limpezeşte Pofta-a ei privire,
Să vadă sluta ei nelegiuire:
Trufaş, desfrîul ne-nfrînat goneşte
Pîn' ce-a trufiei gloabă poticneşte.

CII

Cu pasu-mpleticit, cu faţa trasă,
Posomorîtă, cu privirea grea,
Sleita poftă plînge, mincinoasă,
Cum cerşetoru-şi plînge soarta rea;
Trufaşul trup să-nfrunte Harul vrea,
Cerşeşte însă mila cea de sus
Cînd vede că desfrîul e răpus.

CIII

E doldora Tarquinus de păcat,
Plinind tot ce fierbinte şi-a rîvnit;
Osînda astfel aspră şi-a chemat,
De-a pururi va rămîne osîndit,
Cu-al inimii sfînt templu năruit,
În care,-n cete, grijile se-adună
Să-şi vadă prihănita lor stăpînă.

CIV

Ea spune că zidirile-i preasfinte
Le-au spart supușii ei în răzvrătire,
Și fapta lor mîrșavă, fărdeminte,
I-a-mpins și nemurirea în robie,
Încătușînd-o-n chin și-n lîncezire:
Ea li-i stăpînă încă, după lege,
Dar gîndul ei pe-al lor nu-l înțelege.

CV

Biruitor robit, bogat sărac,
Furiș el piere-n noaptea-ntunecată,
Purtîndu-și rana care, veac de veac,
De nimeni n-o să fie vindecată:
De chinuri prada lui e sfîșiată,
Povara desfrînării lui purtînd,
Iar el povara unui culpeș gînd.

CVI

Hoțiș, el ca un cîine se tîrăște;
Ea tremură-nfricată ca o mia.
El, mohorît, pe sine se urăște;
Cu unghiile carnea-și rupe ea.
Aleargă el, ud de-o sudoare grea;
Ea zace-n noapte, ne-ncetînd să geamă;
Fugind, el stinsa poftă și-o blestemă.

CVII

El pocăit și trist se-ndepărtează;
Ea, suflet părăsit, pe loc rămîne.
Adastă el a dimineții rază:
Ea zorii vrea de-a pururi să-i amîne:
„Se-arată-n zori păcatul nopții, spune,
Și ochii mei nicicînd nu învățară
S-ascundă sub sprîncene-a lor ocară.

CVIII

Le pare că toți ochii pot să vadă
Năpastele ce înșiși le-au văzut;
Vor, deci, ca bezna veșnică să cadă:

Păcatu-ascuns astfel rămîne mut,
Doar lacrimile-l fac de toți știut,
Și pe obraji adînc se sapă el
Cum apa tare sapă în oțel."

CIX

Strigînd, alungă somn, odihnă, toate;
Dă ochilor poruncă să orbească
Și inima să-și scoale, pieptu-și bate:
O-ndeamnă pieptul să i-l părăsească
Și într-un piept curat să se-oploșească:
Durerea ei mînia și-o aruncă
Spre taina nopții negră și adîncă.

CX

„O, Noapte, chip de beznă și gheenă,
Izvod al hulei și al desfrînării,
A tragediilor cumplită scenă[32],
Genune de păcat, liman ocării,
Codoașă, leagăn al nerușinării,
Tu, hrubă-a morții, rea, uneltitoare,
Tîlhar de rînd și tainică trădare!

CXI

Mîrșavă noapte, tu, cuibar al ceții,
Pricină ești a rănii mele-adînci:
Adună-ți pîcla-n calea dimineții,
Cu-al vremii crug în luptă să te-arunci;
Iar soarele de urcă-n cer, atunci
Cît încă nu a coborît din slavă,
Să-i țeși deasupra nouri de otravă.

CXII

Îmbracă zorii-n putrede duhori
Și fură-le curata răsuflare,
Întunecă-le-naltele lucori;
Cînd urcă-n pisc de cer slăvitul soare,
Trimite aburi groși să-l înfășoare;
Și-n veșnic miez de noapte să așeze
Lumina sugrumatei lui amieze.

CXIII

Tarquin e prunc al nopții: de-ar fi noapte,
Crăiasa de argint[33] și-ar pîngări,
Iar stelele, mînjite de-a' lui fapte,
Prin sînul nopții-n veci n-ar mai privi:
Astfel, părtași ai chinului mi-ar ști;
Dacă o-mparți, e mai ușoară jalea,
C-un basm, hagiii-și mai scurtează calea.

CXIV

Nu-i nimeni să roșească, deci, cu mine,
Clătind din cap, pe piept ținîndu-și mîna[34],
Umbrindu-și ochii[35],-amara lor rușine;
Tînjind, rămîn aici pe totdeauna,
Cu lacrimi de argint sărînd țărîna,
Cu gemete cuvintele-mi să-mbin,
Surpînd clădirea bietului suspin.

CXV

O, noapte, horn cu fumuri necurate!
Obrazu-ascuns sub negrele-ți mantii
Să nu-l lași rana caznei să-și arate
Să-l vadă-astfel iscoditoarea zi:
Păstrează-ți mohorîtele moșii:
Păcatul săvîrșit pe-al tău pămînt
Aici e drept să-și afle un mormînt.

CXVI

Să nu lași ziua cea clevetitoare
Să deslușească, scrise pe-a mea frunte,
Cum se pierdu gingașa ne-ntinare,
Cum fost-au jurămintele înfrînte;
Ea, ce-nțelesul slovei nu-l pătrunde,
Cu mare glas la toți va da de știre
Că mi-a citit păcatul în privire.

CXVII

Pe prunci o să-i ogoaie-a mea poveste,
De faima lui Tarquin vor tremura;
Retoricești găteli vor fi aceste:

Păcatul lui Tarquin, dojana mea;
Poeţi flămînzi de-ospeţe vor cînta[36]
Spunînd despre Tarquinus ce ruşine
Zvîrlit-a-asupra unei Colatine.

CXVIII

Păstrează-mi bunul nume fără pată,
Aşa cum Colatin l-a îndrăgit;
Şi îndoieli de s-or isca vreodată,
Semn că o rădăcină-a putrezit,
Nu-i drept să fie, bietul, dojenit:
De-a mea-ntinare nu-i mînjit defel,
Cum fost-am eu curată pentru el.

CXIX

Ruşine-ascunsă, herb însîngerat,
Chin neştiut şi silă negrăită
Pe fruntea-ţi, Colatin, s-au fost săpat:
Tarquinus vede rana cea cumplită;
Că-n pace, nu-n război e dobîndită;
Rănitul rana nu şi-o desluşeşte:
I-o ştie-ades doar cel care-l răneşte.

CXX

O, Colatin, eu cinstea ţi-am pierdut,
Eu, ce-am fost cinstei tale visterie;
N-am miere, în bondar[37] m-am prefăcut,
Şi-mi fură floarea verii din cîmpie
Nemernicul tîlhar, cu silnicie:
O viespe furişată-n stup la tine
Sorbit-a mierea vrednicei albine.

CXXI

Port vina năruirii cinstei tale;
Dar l-am primit anume-n cinstea ta:
Venea din preajmă-ţi. Să-l alung din cale?
Dispreţul ar fi fost necinstea mea.
Şi-apoi, el de virtute îmi vorbea:
O, cum se-arată rele neştiute!
Cînd diavolul vorbeşte de virtute!

CXXII

De ce rod viermii ne-ntinata floare?
În cuib de vrăbii cucul ou-şi pune?
Broscoii spurcă apa din izvoare?
Mocnesc răscoale-n gîndurile bune?
Un rege legii lui nu se supune?
Dar nu sînt împliniri desăvîrşite
De-un fir de praf să fie nemînjite.

CXXIII

Pe-unchiaşul ce-şi piteşte-arginţii-n ladă,
Podagra, junghiu-l chinuie amar;
Comoara ochii-i stinşi nu pot s-o vadă,
Stă ţintuit ca Tàntal[38], şi-n zadar
Al minţii rod şi-l strînge în hambar;
Cu nici un chip cîştigul lui nu poate
Să-i ogoiască dorurile toate.

CXXIV

Comoara nu-l mai bucură deloc
Şi fiilor le-o trece prin diată
Ei, cu trufie,-şi bat de-avere joc:
Uncheşu-i slab, ei tari, şi-şi pierd de-ndată
Blagoslovita-avere blestemată;
Cu dulciuri, gustul rău să-l dregem vrem,
Dar se acresc în clipa cînd le-avem.

CXXV

Sub cer senin, furtuni cumplite urcă,
De ierburi rele-i floarea-năbuşită,
Şi-al mierlei cînt de-un şuier de năpîrcă,
Meteahna rea virtutea dă s-o-nghită
Şi lucrul bun se pierde-ntr-o clipită,
Putînd rău-îmbinata întîmplare
Să-i strice însuşirea, să-l omoare.

CXXVI

O, întîmplare, vina ţi-e grozavă:
Haìnului trădarea i-o-mplineşti,
Dai fiarei pradă oaia cea firavă,

Legi, cumpăniri, dreptăţi batjocoreşti,
Păcatului puterea i-o sporeşti,
Ascuns privirii, în chilie-l ţii
Pîndind pe cei ce-n preajmă s-ar ivi.

CXXVII

Vestala vrei să-şi calce jurămîntul,
Şi focu-aţîţi ce-nmoaie cumpănirea,
Credinţă, cinste de ucizi de-a rîndul;
Codoş murdar ce-aprinde răzvrătirea,
Smulgi laudele, semeni clevetirea.
Hrăpăreţ, trădător, tîlhar viclean,
Schimbi mierea în venin, rîsu-n alean.

CXXVIII

Desfătu-ţi dat pe faţă-i doar ruşine,
Înaltu-ţi cin e zdreanţă şi părere,
Ospăţul tău nu satură pe nime,
Pelin amar e vorba ta de miere;
Deşarta-ţi strălucire iute piere.
Cînd eşti atît de rea, împrejurare,
De ce cu sîrg te-adastă fiecare?

CXXIX

Nu-l aperi pe acel ce dreptu-şi vrea,
Nu-l duci la cei ce pot să-i dea dreptate;
Strădaniei răgaz cînd îi vei da?
Dar inimii de chin încătuşate
Tămadă suferinţei necurmate?
Calici, şchiopi, orbi, ciungi mila ţi-o cerşesc,
Dar niciodată nu te întîlnesc.

CXXX

Bolnavul moare, doftoru-aţipeşte;
Orfanii plîng şi maşterii-ospătează;
Tămada zburdă, obrinteala creşte;
Juzii petrec, vădana se căinează;
Prin tine, nimeni mila n-o să vază:
Desfrîu, mînie, pizmă, silă, moarte,
Tu le păstrezi ca foile-ntr-o carte.

CXXXI

De vin spre tine Cinstea şi-Adevărul,
În cale-opreliști multe li se-arată,
Şi scump de tot îţi cumpără-ajutorul;
Păcatului i-l dai fără de plată,
Ce-ţi spune-auzi şi-i împlineşti îndată;
Spre mine Colatin ar fi venit
O dată cu Tarquin, dar l-ai oprit.

CXXXII

De-omor eşti vinovată, de minciuni,
De strîmbe jurăminte şi de mită,
De măsluiri, trădări şi prădăciuni,
Şi de incest, scîrbavnică ispită;
Păcatul din fiinţa ta cumplită
Din prima zi a lumii nu se curmă
Pîn' la judeţul înfricat din urmă.

CXXXIII

O, Timp abraş, tovarăş nopţii slute,
Al grijilor, tu, sprinten olăcar,
Rob rău al bucuriei prefăcute,
Durerii strajă, relelor samar!
Creşti tot ce-i viu şi moarte-aduci în dar.
Timp schimbător şi purtător de rele,
Porţi vina morţii şi a vinei mele.

CXXXIV

De ce-Ntîmplarea, sluga-ţi credincioasă,
Odihna ce mi-ai dat-o mi-a trădat?
Norocul mi l-a alungat din casă
Şi cu-al durerii lanţ m-a ferecat?
Precum ţi-e slujba, să fi alungat
Vrăjmaşe uri, al lumii gînd greşit;
Tu zestrea legiuită mi-ai răpit.

CXXXV

Slăvit eşti de-i împaci pe-aprinşii crai,
De-nsemni ce-i vechi cu-a' timpului peceţi,
Făţărnicia în vileag de-o dai,

De scoli din somn senine dimineţi,
Făcîndu-i rău pe rău dacă-i îndrepţi,
De surpi palate-n aur poleite,
Şi prafu-aşterni pe turle strălucite.

CXXXVI

Dacă hrăneşti uitarea cu paragini
Şi stàtua de-i laşi pe viermi s-o roadă,
Al cărţii înţeles l-alungi din pagini
Şi de pe corbi[39] laşi penele să cadă,
Usuci stejarii, creşti mărunta mladă,
Oţelu-l spargi lucrat cu meşteşug,
Fortunii-nvîrţi ameţitorul crug.

CXXXVII

Pe fete le arăţi bunicii lor,
Bărbaţi din prunci şi prunci faci din bărbaţi,
Omori pe tigrul dornic de omor,
Prinzi inorogii[40], leii cei turbaţi,
Îţi rîzi de iscusiţii înşelaţi,
Cînd rodu-i bun, îi lauzi pe plugari,
Cu stropii mici spargi cremenile tari.

CXXXVIII

Atîta rău urzeşti cît eşti pribeag,
Şi să-l îndrepţi, din drum nu vii-napoi,
Dacă-ai întoarce o clipă într-un veac,
Prieteni ai avea atunci puhoi;
Dă-i tot ce-i iau datornicii cei răi;
De-ar fi un ceas din noapte să se-ntoarcă,
Furtuna-ar ocoli sărmana-mi barcă.

CXXXIX

Tu, slugă nelipsită-a Veşniciei,
În drum să-i scoţi ne-nchipuite fapte
Ce, toate, lui Tarquin prilejuri fie-i
S-afurisească-afurisita noapte,
Înspăimîntat de umbre şi de şoapte,
Şi-n diavoli fără chipuri să prefaci
În drumul lui tufişuri şi copaci.

CXL

Gemînd, să se prăvale-n pat, trăsnit,
Cînd năluciri odihna i-o alungă,
De nenoroc să fie hăituit.
Şi nimenea de plînsu-i să nu plîngă,
Şi să-l loveşti cu inimi tari, de stîncă,
Ca tigrii blîndele femei să fie
Să dea năvală, crunte, să-l sfîşie.

CXLI

Dă-i timp zulufii[41] aurii să-şi taie,
Dă-i timp să se blesteme cu glas mare,
Dă-i timp s-aştepte Timpul să-l ogoaie,
Dă-i timp să fie rob, fără scăpare,
Dă-i timp să ceară-un colţ de pîine tare,
Timp ca aceia ce trăiesc din milă
Să-i dea pomeni şi să le fie silă.

CXLII

Dă-i timp, de el nebunii haz să facă,
Dă-i timp, duşmani prietenii să-i fie,
Să vadă timpul cum nu vrea să treacă
În timpuri de restrişti; şi-n veselie
Ce iute trece: fă-l mereu să ştie
Păcatu-i de neşters cît e de greu,
Dă-i timp să-şi plîngă timpul lui mereu.

CXLIII

Buni, răi, cu toţi te ştiu ocrotitor
Dă-mi timp să-l blèstem, lui sfat rău i-ai dat;
Pe hoţi i-ndemni să-şi teamă umbra lor,
Vrînd viaţa să şi-o ia neîncetat;
Biet sînge biata mînă a vărsat!
Ce poate fi pe lume mai mîrşav
Decît un gîde-al unui mîrşav sclav?

CXLIV

Mai josnică-i odrasla cea regească,
Rîzîndu-şi de nădejdea-i legiuită[42].
Cei mai puternici pot să dobîndească

Mai naltă slavă, ură mai cumplită;
Stă fapta rea pe-o treaptă strălucită.
Acum pierit-a luna-n neguri grele,
Dar pier mai lesne miile de stele.

CXLV

De-și scaldă corbul aripa-n băltoacă,
Nu vede nimeni că-i mînjit cu tină;
Dar lebăda noroiul de-l încearcă
Se vede pata;-n bezna cea deplină
Se-ascunde sluga, regele-n lumină:
Pe bărzăuni nu-i bagă-n seamă nime:
Toți văd cum zboară șoimu-n înălțime.

CXLVI

Ieși, slugă-a celor proști, tu, vorbă goală,
Zvon sterp, judecător fără putere!
Doar cum să-nfrunți pe alții-nveți la școală;
Mergi să dezmierzi a tonților părere;
Fricosul ajutorul tău îl cere;
Pe iscusința ta eu nu pun preț:
Nu legea cîrmuiește-acest județ.

CXLVII

În darn spre Timp, spre Noapte, spre-Ntîmplare
Și spre Tarquin m-am îndreptat pe rînd;
În darn îmi cert întruna-a mea purtare,
În darn mi-alung răufăcătorul gînd;
Zadarnic, ca un fum, e-orice cuvînt;
E doar un singur leac, și-l știu prea bine:
Mînjitul sînge să-mi slobod din vine.

CXLVIII

Sărmană mînă,-ascultă-a mea poruncă:
Spre cinstea ta, mă scapă de rușine;
De voi muri, păstra-vei cinstea încă;
Trăind, necinstea o s-o-mparți cu mine.
Nu află sprijin doamna ta în tine:
Căci să-i lovești dușmanul ți-a fost frică,
Deci viața ta și-a ei tu le ridică."

CXLIX

Zicînd, din așternutu-i se scula,
Unealta morții vrînd s-o afle-acum:
Nici un casap unealta nu i-ar da,
Ca să-i deschidă răsuflării drum,
Ce piere printre buze, ca un fum,
Precum e fumul Etnei[43] care arde,
Sau fumul care urcă din bombarde.

CL

„În darn trăiesc și cat un chip ferice
Ca viața neferice să-mi închei;
Jungherul lui mă-nfricoșase, zice,
Tu, mîna mea, acum cuțitu-l vrei;
Eu cu credință-am fost între femei;
Așa e și acum. O, nu-i așa:
Pe trup mi-a pus Tarquin pecetea sa.

CLI

De ce să-mi tem sorocul morții mele?
Pierit-a țelul vieții mele, vai!
Prin moarte pata-aceasta să se spele,
Și mîrșăviei las mîrșavul trai,
Și-al faimei herb pe-al defăimării strai[44];
Comorile fiindcă sînt furate,
Să ard lădița-n care-au fost păstrate.

CLII

Coclitul gust al dragostei mințite,
O, Colatin, nu-ți va fi dat să-l știi;
Cu jurămintele-mi batjocorite
Iubirea ta eu n-o voi linguși:
Lăstar corcit pe lume n-oi ivi;
Cel ce-a mînjit sămînța ta curată
Nu s-o făli că roadei lui ești tată.

CLIII

Tu n-o să-l vezi zîmbind cu tainic gînd,
Rîzînd, cu alții taina n-o să-mpartă;
Avutul tău, vei ști, n-am vrut să-l vînd,

Ci el şi l-a furat de-aici, din poartă.
Iar eu, fiind stăpînă pe-a mea soartă,
Nicicînd păcatul nu-mi voi fi iertat:
Plăti-va morţii viaţa-al meu păcat.

CLIV

O, nu-ţi va fi otravă-a mea greşeală
Ce-n vorbe meşterite n-o-nfăşor,
N-o să-i vopsesc cumplita ei negreală
S-ascund catranul nopţii-ngrozitor:
Rosti-va gura-ntregul adevăr,
Din ochi ţîşni-vor, ca din stăvilare,
Să-mi spele vina apele vioare."

CLV

Şi astfel Philomela[45] îşi sfîrşeşte
Duiosul cînt al nopţii-ncrîncenate,
Şi noaptea-n falnic mers acum păşeşte
Spre iadul hîd; prind zorii să se-arate
Lumină dînd privirii însetate.
Domniţei negurate-i silă, însă;
Să se mai vadă-ar sta în noapte-ascunsă.

CLVI

Prin borţi pătrund iscoade de lumină,
Cu degetul părînd că o arată;
Domniţa: „Ochi al ochilor – suspină –,
De ce-mi stai în fereastră? Pleacă-ndată
Să hîrjoneşti doar geana-nsomnurată.
Cu-al razei fier nu-mi pune semn pe frunte:
De-a nopţii faptă ziua nu răspunde."

CLVII

Se gîlceveşte-astfel cu tot ce vede:
Durerea-i ţînc certăreţ, nătărău.
Pe toţi, de cum se-aprinde, îi repede.
E chinul vechi mai blînd de felul său:
Răbdarea-l îmblînzeşte pe cel rău,
Dar altul, ne-mblînzit, se-aruncă-n apă,
Dă mult din mîini şi de înec nu scapă.

CLVIII

Şi ea, zvîrlită-n griji ca într-o mare,
Cu tot ce-i iese-n drum porneşte sfadă;
Cu orice chin vrea chinul să-şi măsoare;
Doar patima-i, din toate,-şi creşte mladă:
Rodeşte una, alta stă să cadă;
 Durerea ei, ce-i cîteodată mută,
 Altcînd din cale-afară-i de limbută.

CLIX

În zori aude pasărea cum cîntă:
Gemînd, ascultă dulcea ei zvîcnire;
Vrînd voioşie,-n chin adînc se-afundă;
Cei trişti se sting în veselă-nsoţire,
Se simt mai bine cu cei trişti din fire:
 Durerea află dreaptă mîngîiere
 Doar printre cei ce simt şi ei durere.

CLX

Tînjirea se-nzeceşte cînd vezi hrana;
Mori, de te-neci la ţărm, a doua oară;
Cînd leacu-l vezi, mai crunt te doare rana:
Durerea, vrînd s-ajute,-i mai amară:
Talazul ei pe toate le-mpresoară,
 De-i pui zăgaz, îneacă ţărmu-n valuri;
 Cînd rîzi de el, sfărîmă legi şi maluri.

CLXI

„Voi mierle, fluieratul vă-ngropaţi
În pieptul gol, sub pene, zice ea.
Deci, în auz fără de glas să-mi staţi;
Nu-şi vrea odihnă truda-acesta-a mea,
Cum gazda tristă-ospăţ voios nu-şi vrea;
 Cei veseli vor miresme-ntr-al lor cînt,
 Bocesc cei trişti cînd vremurile plîng.

CLXII

O, Philomela, tu, ce-ţi cînţi răpirea,
Crîng trist să-ţi fie păru-mi despletit;
Jilava ţărnă-ţi plînge ofilirea,

De plînsu-mi, plînsu-ţi fi-va însoţit,
Isonul să ţi-l ţin necontenit,
    Despre Tarquin să-ngîn un cîntec eu,
    Măiastro, tu, să cînţi despre Tereu.

CLXIII

Cum ţie cîntul ţi-e iscat de-un spin,
Ţinîndu-ţi chinul treaz, şi eu la fel,
Vrînd să m-asemăn ţie mai deplin,
De inimă-o să-mi rezem un oţel,
Şi ochii-mi de-or clipi, s-or stinge-astfel.
    Cum lunecă, adică,-un cînt pe strune,
    În inimi chinul nostru-o să ne sune.

CLXIV

Tu nu cînţi ziua: ţi-e ruşine foarte
Vrun ochi străin în preajmă să nu fie;
Ne-adastă un pustiu ascuns departe
Ce de arşiţă şi de ger nu ştie;
Jivinele-mblînzite or să vie,
    Luînd la tînguirea noastră-aminte:
    Cînd omu-i fiară, fiara e cuminte."

CLXV

Cum, căutînd cărarea să le scape,
Stau ciutele în cumpănă-nfricate,
Scăparea însă nu le este-aproape:
Cărările aleargă-ntortocheate,
Cu sine însăşi ea-n restrişti se zbate,
    S-aleagă moarte, viaţă, ce-i mai bine?
    Păcat e moartea, viaţa e ruşine.

CLXVI

„Vai, ce urmează, spune, dacă mor?
Cu trupul meu biet sufletu-mi mînjit e;
Să pierzi o parte-ţi vine mai uşor
Decît pieirea totul de-ţi înghite;
O mamă-ajunge la-ncheieri cumplite:
    Ucide-un prunc de-i fură moartea unul,
    Din doi, nu va fi doică la nici unul.

CLXVII

Trup, suflet, mai de preţ din voi mi-e care?
Unu-i ceresc, celalt neprihănit;
Iubirea cui mi-e mai aproape oare?
Doar pentru cer şi soţ eu le-am păzit.
Ca bradu-nalt, de scoarţă jupuit,
Şi-a' cărui suc şi cetini s-au uscat,
E sufletu-mi, căci scoarţa-i s-a luat.

CLXVIII

Gonită-i tihna, casa-i jefuită,
Cetatea e sfărmată-n bătălie,
Şi capiştea-i mînjită, prihănită
Şi-mpresurată de nemernicie;
Deci nici o fărdelege n-o să fie
De voi străpunge năruitul zid
Şi sufletului drum va să-i deschid.

CLXIX

Dar n-o să mor cît Colatin al meu
N-o şti pricina morţii-mi timpurii,
Jurînd că-i va plăti, în ceasu-mi greu,
Acelui ce suflarea mi-o opri;
Tarquin spurcatu-mi sînge-l dobîndi:
L-a pîngărit şi pentru el se varsă,
Diata-i scriu cu slovă-n veci neştearsă.

CLXX

Jungherului lăsa-voi cinstea mea,
Că necinstitul trup el mi-l răneşte.
Şi cinstea viaţa necinstită-o ia,
Cînd una moare, cealaltă trăieşte,
Şi faima pe-al ruşinii scrum va creşte:
Ucid prin moartea-mi crîncena-mi ocară
S-o naşte cinstea, sila de-o să-mi moară.

CLXXI

Dar ţie moştenire ce-o să-ţi las,
Stăpîne al pierdutei nestemate?
Mîndria că supusă ţi-am rămas;

Pilda mîndriei îţi va da dreptate.
Să-ţi fie de folos Tarquinus poate:
De dragu-mi ia-l; îţi sînt prieten bun,
Pe mine,-al tău duşman, eu mă răpun.

CLXXII

Pe scurt, astfel diata îmi va scrie:
Las trupu-n ţărnă, sufletul în cer,
Las ţie, soţ al meu, a mea tărie,
Şi cinstea ucigaşului jungher,
Ruşinea-mi – celui ce-a făcut să pier,
Şi numele-mi – acelor ce-or trăi
Şi nu s-or ruşina cînd l-or rosti.

CLXXIII

Colaţiu,-ascultă această rînduială;
N-am vrut s-ajungi să mi-o auzi cîndva:
În sînge ponegrirea mea se spală,
C-un bun sfîrşit să mîntui fapta rea.
Fii tare, slabă inimă a mea,
Şi mîinii te supune: cînd mori, moare,
Fiind, deci, amîndouă-nvingătoare."

CLXXIV

Cînd planul morţii-astfèl l-a ticluit,
Ea-şi zvîntă-a ochilor mărgăritare
Şi slujnica şi-o strigă, răguşit;
Îi dă în grabă fata ascultare:
Că slujba vrea pe-arìpi de vînt să zboare;
Obrajii doamnei s-au topit cu totul
Precum sub soare,-n plaiul iernii,-omătul.

CLXXV

Stăpînei, ea sfioasă-i dă bineţe
Cu glas molcom, semn drept de sfiiciune;
Priveşte trist veşmîntul bietei feţe
Şi jalea-adîncă-a bietei ei stăpîne.
Dar întrebarea-i fără glas rămîne:
De ce-i stau sorii-n noapte, amîndoi,
Şi obrajii-s uzi de-ale durerii ploi?

CLXXVI

Cum țărna-și plînge soarele-n amurg
Și-s ochi în lacrimi fragedele flori,
Din ochii-ncercănați ai fetei curg,
Neostoit, amarele plînsori,
Jelind ai doamnei sori scînteietori
Ce se cufundă-n mările sărate:
Sînt ochii fetei nopți înrourate.

CLXXVII

Prin țevi de fildeș, vasul de mărgean
Și-l umplu-ncet făpturile frumoase:
Pe drept își plînge una-al ei alean,
Cealaltă nu vrea singură s-o lase.
Spre plîns ades femeile sînt trase,
Pentru durerea altora plîngînd
Își-neacă ochii, inima și-o frîng.

CLXXVIII

Femeilor de ceară le e gîndul,
Bărbaților din marmura cea tare;
Cu silă, vicleșuguri frămîntîndu-l,
În gînd de ceară dînșii scriu tipare.
Deci ele nu-s de rău plămăditoare:
Cum ceara n-o învinuiești că-i rea
Cel rău de-și tipărește chipu-n ea.

CLXXIX

Femeile sînt netede cîmpii
În care nu pot șerpii să se-ascundă;
Bărbații-s codri-adînci, cu tihării,
Cu peșteri unde fiare stau la pîndă.
Printr-un cleștar vezi gîza cea plăpîndă.
Ei și-ascund vina în priviri semețe,
Ci ele-o scriu cu slove prea citețe.

CLXXX

Să nu învinui florile-ofilite,
Ci iarna aspră care le-a răpus;
Nu prada, ci acel care-o înghite

Osîndei se cuvine-a fi supus:
Femeile, deci, vinovate nu-s;
Bărbaţii-s tari, femeile-s prea slabe:
Păcatului ajung prea lesne roabe.

CLXXXI
Stă pildă-ntr-a domniţei judecată,
Lovită greu de-a nopţilor dovadă,
Ţintind spre moarte; dar i se arată
Cum soţului i-aduce grea dosadă.
Primejdia e-a-mpotrivirii roadă:
Că spaima-ntregul trup l-a amorţit.
E trupul mort de toţi batjocorit.

CLXXXII
Răbdarea să-i vorbească-i dă poruncă
Icoanei plînsului cumplit al său:
„De ce, fetiţo, jalea ta adîncă
Revarsă lacrimi pe obrazul tău?
De vrea să-mi uşureze chinul rău,
Să ştii că nu-mi ajută al tău plîns:
De-i plînsul de-ajutor, e-al meu de-ajuns.

CXXXIII
Dar spune-mi, cînd pleca (şi se opreşte
Cu un suspin adînc) Tarquin de-aici?"
„O, doamnă, dormeam încă, ea grăieşte,
Deci nepăsarea-mi voi învinui;
Dar vina astfel mi-o voi lămuri:
Mijea lumina zorilor abia,
Cînd m-am trezit şi el nu mai era.

CLXXXIV
A slujnicii-ndrăzneală de-i iertată,
Pricina jalei tale-ar vrea să ştie."
„Tăcere! De-o voi spune încă-o dată,
Durerea mea uşoară n-o să-mi fie;
Nu-s vorbe pentru-această grozăvie,
Şi-un iad mai negru ca acesta nu-i,
Ce simţi să n-ai putere să şi spui.

CLXXXV

Cerneală să-mi aduci, hîrtie, pană;
Nu, cruţă-ţi truda: uite, le-am găsit.
Un credincios de-al soţului meu cheamă
Să ducă-n goana mare, negreşit,
O carte la stăpînu-mi preaiubit.
De sîrg să se gătească el de drum,
Că voi sfîrşi scrisoarea chiar acum."

CLXXXVI

Cînd fata pleacă, ea la scris se-aşază,
Dar, şovăind, se-opreşte pana-ades;
Chin, chibzuinţă-n luptă se-ncleştează,
Ce-i scris de cuget de durere-i şters;
E bont, prea-i oblu-al slovei înţeles.
Precum la porţi mulţimile se-ndeasă,
Şi vorbele ar vrea buluc să iasă.

CLXXXVII

Într-un tîrziu: „Preavrednice stăpîne,
Nevrednica-ţi soţie, preaplecată
Te cheamă cu adîncă-nchinăciune
(De-o s-o mai vezi, iubirea mea, vreodată);
Să vii să mă găseşti în grabă cată.
Mă las în seamă-mi, e cernit căminul,
Mi-e strîmt cuvîntul, nesfîrşit mi-e chinul".

CLXXXVIII

Împătureşte-a chinului dovadă;
E dat durerii tari prea slab condei:
Cetind-o, Colatinus o să-i vadă
Durerea, nu şi-ascunsul ei temei.
Dar ea-n vileag nu-şi vrea greşeala ei,
Ca nu cumva bărbatul ei s-o ştie,
Pînă iertarea-n sînge ea-şi va scrie.

CLXXXIX

A pătimirii sale-agonisită
S-o risipi, la el cînd va ajunge;
Cu lacrimi şi suspine-mpodobită,

Năpasta ei cuvine-se s-alunge
Orice-ndoială-n jurul ei s-ar strînge:
Să șteargă pata, fapta doar e-n stare,
Nu vorba mîzgălită pe scrisoare.

CXC

Priveliștea-i mai tristă ca povestea.
Privirea-i a urechilor tălmace,
Spunînd cum din durerile acestea
Durerea fiecărui parte-și face;
Durerea neștiută însă, tace
Ca rîu-adînc neauzit curgînd,
Pînă ce-o răscolește-al vorbei vînt.

CXCI

Punînd pecetea, scrie-acuma carte:
„Către stăpînul meu, în goana mare".
Ea solului scrisoare-i dă s-o poarte
Așa cum păsările știu să zboare
Cînd Crivățul e gata să pogoare;
Că-i prea înceată graba-i, ea gîndește:
Preamultul pe preamult îl îmboldește.

CXCII

Se pleacă slujitorul către ea,
Roșind smerit, spre dînsa țintă cată
Fără cuvînt, din mînă cartea-i ia
Neștiutor, în goană pleacă-ndată.
Cei ce-și ascund purtarea vinovată
Cred că păcatul lor oricine-l vede!
El a roșit de-al ei păcat, ea crede.

CXCIII

Sărmanul sol (o știe Domnul!) nu-i
Prea dăruit cu duh și cu-ndrăzneală;
Grăiesc în fapte cei asemeni lui:
Cei care se fălesc cu-a lor iuțeală
Se dovedesc că spus-au vorbă goală:
Să pui – era al vremii obicei –
Nu pe vorbiri, ci pe priviri temei.

CXCIV

Ea de-nfocarea lui şi-aprinde teama
Cînd focul în obraji li s-a aprins,
Crezu că de Tarquin el şi-a dat seama,
Că bănuiala-n cuget i s-a-ncins,
Roşind cu el, privindu-l dinadins:
    Văzînd obrazul lui învăpăiat,
    Gîndi că-i iscodise-al ei păcat.

CXCV

Îi par domniţei clipele prea-ncete
Pîn' ce ştafeta va vedea cum vine;
În darn bătrînul timp vrea să-l desfete,
Că-i ostenit de plîns şi de suspine,
Aşa cum chinul ostenit de chin e;
    Încet ea cată-a se opri din plîns,
    Că plînsu-acesta greu nu-i e de-ajuns.

CXCVI

Şi de-o icoană[46] ea-şi aduce-aminte
Ce zugrăveşte oastea cea grecească
Stînd Troiei lui Priamus dinainte
Prihana doamnei[47] vînd s-o pedepsească,
Semeţul Ilion[48] să-l risipească.
    Se vede-n zugrăveala ne-ntrecută
    Cum ceru-nalt se pleacă şi-l sărută.

CXCVII

Cu viaţa asta să se-ntreacă pare,
La mii de lucruri jalnice dînd viaţă,
Scriind cu pulberi lacrimile-amare
Ce pentru-un soţ ucis le varsă-o soaţă;
Din sînge urcă aburi ca o ceaţă:
    Cenuşi pe ochii morţi prind să se-adune
    Precum se stinge-n noapte un tăciune.

CXCVIII

Se văd cei care zidurile-aşează,
Înăduşiţi, cu obrăzar de glod,
Şi alţii-n metereze cum veghează

Spre-a grecilor mulţime de norod.
Cu măiestrie zugrăviţi se văd
Şi ochii celui.ce din depărtare
Priveşte, prins de-adîncă întristare.

CXCIX

Şi 'limpede se văd în zugrăveală
Ai oştii falnici şi viteji fruntaşi;
Se vede-a celor tineri îndrăzneală,
Şi sînt pe-alocuri zugrăviţi cei laşi
Cum îşi tîrăsc tremurătorii paşi;
Ei seamănă cu toţii-atît de bine,
Cu-atîţi fricoşi pe care-i vede-oricine!

CC

Şi ce întruchipare fără seamăn
Pe chipul lui Aiax[49] şi-al lui Ulise[50]!
E scrisă inima pe-obrazul geamăn
Şi pe obraz purtările sînt scrise:
De ciudă, unul ochii şi-i tocise:
Privirea blîndă-a celuilalt şi dreaptă
Mărturiseşte mintea-i înţeleaptă.

CCI

Se vede cuvîntînd unchesul Nestor[51],
La luptă-nsufleţind, astfel, oştirea;
Şi cumpănirea mîinilor acestor,
Dezmierdătoare, farmecă privirea,
Şi parcă i se-aude şi vorbirea
Şi i se mişcă barba lui de-argint,
Suflarea-i parcă-o vezi spre cer suind.

CCII

De parcă sfatu-ar vrea să i-l înghită,
Mulţimea stă cu gura larg căscată;
Şi fiecare faţă-i felurită
De parcă de sirene-i fermecată.
Şi-nalţi, şi scunzi la fel de bine-arată.
Iar cei ascunşi în spate, chica-şi saltă,
Făptura lor să pară mai înaltă.

CCIII

Un pumn de-o țeastă zdravăn s-a proptit,
Și o ureche îi umbrește nasul;
Se trage-n lături unu,-năbușit,
Strivit, parcă-și ridică altul glasul,
Și toți deolaltă-i țin mîniei pasul,
De vorbă nu mai știu s-asculte, parcă,
Și să se taie-n săbii se încearcă.

CCIV

Și cîtă-nchipuire-aici s-a strîns,
Ce gînduri limpezi și ne-nchipuite!
Pe-Achile-nfățișîndu-l fu de-ajuns
Să-i zugrăvească armele-i călite;
Viteazu-ascuns, cu totul nezărit e:
O mînă,-o față, un cap sau un picior
Pot zugrăvi întregul mai ușor.

CCV

Și cînd, nădejde-a obștii, Hector[52] pleacă
Pe lîngă Troia greu împresurată,
Vin mamele voioase să-și petreacă
Odrasla ce pornit-a să se bată:
Nădejdea lor ciudat e-nfățișată,
Că-n luciul veseliei, vezi, adică –
Precum cocleala – umbre-adînci de frică[53].

CCVI

Spre Simois[54] se scurge sînge-n valuri
Din mlaștinile crunte-a' lui Dardan[55];
Își umflă creasta, urcă peste maluri,
Și-nfățișînd războiul cel avan,
Le rup, izbind în ele ca-n dușman,
Se trag 'napoi, în largi vîltori se-adună
Și-mproașcă țărmuri-nalte cu-a lor spumă.

CCVII

Privește lung domnița la icoană:
Să afle-un chip cioplit din jale cată;
De chin sînt multe prefăcute-n stană,

Nici unul nu cuprinde jalea toată.
Dar într-un colț Hecuba[56] i se-arată:
Bătrînii-i ochi pe Priam îl jelesc,
Cînd tălpile lui Pyrrhus[57] îl strivesc.

CCVIII

Surpatul timp, frumsețea năruită,
Domnia spaimei, toate se-ntrupară
Pe fața ei sub zbîrcituri pitită:
Nimic nu-i din ce-a fost odinioară:
Și adăstînd senina primăvară,
În vine, înnegrit, albastru-i sînge
Vrea viața care-n trupul mort se strînge.

CCIX

Lucreția, privindu-i umbra,-și ia
Tipar durerii din acea durere
Ce numai plînsul drept răspuns și-l vrea,
Zvîrlind în dùșman vorbă grea, de fiere.
Nu-i zeu zugravul, deci n-avu putere
Să deie glas durerii ce nu iartă:
Domnița cu obidă multă-l ceartă.

CCX

„Voiesc să plîng cu glasu-mi chinul tău,
Biată unealtă, zice, fără grai,
Să torn alin – lovind în Pir cel rău[58] –
În rănile sărmanului tău crai;
Cu lacrimi sting al Troiei jăragai;
Și cu jungheru-oi scoate ochii răi
Ai grecilor, cumpliți dușmani ai tăi.

CCXI

Iar tîrfei ce iscatu-le-a pe toate
În unghii o să-i sfîrtec dalba față,
Paris[59], încins de pofte blestemate
Urgii adus-a-n Troia cea semeață,
Și ochii tăi[60] au dat urgiei viață:
Fiindcă le-au fost gazde, au pierit
Crăiasă, crai, fiică, fiu iubit.

CCXII

De ce păcatul unuia e dat
Mulţimilor năpastă să le fie?
Să ardă singuraticul păcat
Pe fruntea ce păcatul îl îmbie,
De chin cei fără vină să nu ştie;
De ce greşeala unuia să cadă
Asupra tuturor, cu grea dosadă?

CCXIII

Hecuba plînge, zace mort Priam,
Şi Hector cade, Troilus[61] e stins,
Se zbat în sînge cei de-acelaşi neam
Şi se lovesc de moarte ne-nadins[62];
Pe toţi în moarte unul doar i-a-mpins;
Priam în frîu feciorul de-şi ţinea,
Nu-n foc, ci-n slavă Troia strălucea."

CCXIV

Ea plînge-a Troiei zugrăvită jale,
Căci al durerii clopot e urnit
Doar de puterea greutăţii sale
Şi sună-a moarte,-apoi, necontenit;
Domniţa triste basme-a povestit,
Dînd glas durerii zugrăvite, care
Îi împrumută-a ei înfăţişare.

CCXV

Privirea-i spre icoană iar purcede:
Stingheră, doamna plînge îndelung.
Un chip de milă vrednic dînsa vede;
Pe care griji şi mulţumiri se strîng;
Ciobanii frigieni, văzîndu-l, plîng,
Spre Troia merg cu dînsul împreună;
Răbdarea lui durerea i-o înfrînă.

CCXVI

E zugrăvit cu meşteşug, astfel
C-ascunde răul sub un chip blajin;
Smerit şi liniştit priveşte el,

Întîmpinînd durerile senin;
Roş, galben pe obrazul lui se-aţin;
Nu spune roşul de păcatu-i, însă,
Nici galbenul de spaima lui ascunsă.

CCXVII

Aşa precum un drac adevărat,
El îşi păstrează-o dreaptă-nfăţişare;
E-atît de bine răul pitulat
Că pizma însăşi bănuială n-are,
Minciunii meşterite dînd crezare:
Şi-n zări senine-ntunecatul vînt
Mînjeşte cu păcat un chip preasfînt.

CCXVIII

Blajinul chip cu meşteşug e scris;
Că Sinon[63], cu minciuna lui vrăjită,
Pe-ncrezătorul Priam l-a ucis
Şi-a ars[64] de tot cetatea strălucită;
Iar stelele, din zarea lor cernită,
S-au prăvălit, s-a spart oglinda lor[65]
Ce le-oglindise chipul lucitor.

CCXIX

Ea desluşind acestea, l-a mustrat
Pe meşter că vrăjita-i măiestrie
Chipul lui Sinon altcuiva l-a dat;
Nu poate-ascunde-atîta mişelie;
Asemeni chip: şi doamna vrea să ştie
Pe-obrazul lui cum cinstea se adună
Şi crede că icoana-i doar minciună.

CCXX

Zicea: „Nu-s àstfel de făţărnicii";
„Ascunse-astfèl", se cuvenea să zică;
Dar de Tarquin atunci îşi aminti
Şi-n loc de „nu-s", „ascunse"-a spus, adică
Pe „nu-s" îl uită şi îl schìmbă, cică,
Rostind: „Nu-s", însă chipu-acesta poate
Şi trebuie s-ascundă răutate.

CCXXI

„Cu meşteşug e Sinon zugrăvit,
Îngrijorat şi întristat şi blînd
(De trudă şi de chin parcă-i pierit);
Tarquin veni armat: vicleanu-i gînd
Sub chip cinstit păcatul ascunzînd:
    Precum s-a încrezut Priam, aşa
    Şi eu la fel, surpînd cetatea mea.

CCXXII

Priviţi cum Priam ochii-şi umezeşte,
Văzînd cum Sinon lacrimi calpe varsă;
O, Priam, vîrsta nu te-nţelepţeşte?
Pe-ai tăi îi pierde lacrima lui stoarsă,
Să-ţi năruie-n pămînt cetatea arsă[66];
    De-al lui mărgăritar lucind sub pleoapă
    Ţi-e milă: dar e strop de foc, nu-i apă.

CCXXIII

Urmări ciudate dracii-aduc din bezne:
În focu-i aprig Sinon, iată,-nghează,
Şi-n ger, văpaia arde şi mai lesne;
Împotriviri ce-ntregului dau viaţă
Şi pe nebuni i-aţîţă şi-i răsfaţă;
    Priam se-ncrede-n lacrima ce-l vinde
    Şi care-n apă Troia o aprinde."

CCXXIV

Acum, mînia-n piept îi dă năvală
Gonind răbdarea, nu o mai îndură,
Pe Sinon îl sfîşie-n zugrăveală
Că vede-n el mîrşava secătură
Ce-i aprinsese negrăita ură;
    Se-opreşte şi surîde-amar: „Sînt proastă!
    Nu-l doare-această rană şi năpastă".

CCXXV

Durere, rîu-ţi umfli şi-l cobori,
Şi-n vremi de spaime vremea vrea să plîngă;
I-e doamnei dor de noapte şi de zori,

Dar mult e pîn' la ele să ajungă;
În vremi de chin, o clipă-i vreme lungă;
N-adoarme chinul, dar se mişcă-alene,
Cei treji văd cum se mişcă-nceata vreme.

CCXXVI

Şi vremea trece, nebăgată-n seamă,
Cît ea vorbeşte-acestei zugrăviri
Ce din adîncă ispăşire-o cheamă,
Privind cu jale alte ispăşiri;
Durerea şi-o topeşte-n jeluiri:
Nu-i leac de tot durerii, dar e-alin
Cînd ştii că alţii poartă-acelaşi chin.

CCXXVII

Sosi-n răstimp trimisul ei cuminte:
Cu el, stăpînul său şi-ai lui tovarăşi;
Domniţa sta-n cernitele-i veşminte,
Dar ochii ce-au secat de lacrimi, iarăşi
Albastre curcubee adunară-şi,
Iar ceru,-ntunecatele-i izvoare
Vesteau din nou furtuni pustiitoare.

CCXXVIII

Spre ea, plin de mîhnire, soţul cată:
Privirea ei mîhnită i-a zărit,
De lacrimi îmbibată, dar uscată,
Pe-obrazu-i rumeneala i-a pierit.
Vrea să-i vorbească, dar a amuţit:
Prietenii ce-arare se-ntîlnesc
Despre norocul lor se iscodesc.

CCXXIX

El mîna văduvă de sînge-i ia
Şi-o-ntrebă: „Ce-ntîmplare neferice
Te-a-nfricoşat astfel, iubirea mea,
De-a izbutit culoarea să ţi-o strice?
Şi care ţi-e a tulburării price?
Destăinuieşte-ţi chinul şi dosada
Că poate-om şti să le aflăm tămada."

CCXXX

Ea pulberii durerii îi dă foc
De trei ori, pînă-i pulberea aprinsă
Şi vrea să-i spună-amarul nenoroc,
Să-i spună cu sfială că-i învinsă
Şi cinstea-i de vrăjmaş că fost-a prinsă.
Iar Colatin şi nobilu-i alai
Cu luare-aminte-ascultă al ei grai.

CCXXXI

Şi lebăda[67], în cuibul ei de ape,
Începe cîntul tristului sfîrşit;
Durerea morţii-n vorbe nu încape
Nici un păcat acum nu-i păsuit:
„Dureri, nu vorbe-n mine s-au ivit;
Sînt multe, am un singur glas: nu pot
Să-nşir în vorbe chinu-acesta tot.

CCXXXII

Deci glasu-mi doar atît va da de veste:
Veni pe-a ta moşie un străin
Şi s-a culcat pe pernele aceste,
Ce reazem frunţii tale se cuvin;
Şi nu poţi să-ţi închipui alt hain
Ce-asemeni silnicie-ar săvîrşi:
Eu slobodă nicicînd nu voi mai fi.

CCXXXIII

Fiindcă-n miezul nopţii de-ntuneric
Veni-n iatac, cu spada fulgerînd;
Purta lumină viermele nemernic:
«Trezeşte-te,-mi strigă cu glasul blînd –
Şi dragostea-mi primeşte sau, curînd,
De nu, ruşinea o vei arunca
Asupra alor tăi şi-asupra ta.

CCXXXIV

De nu te vei supune poftei mele,
Să ştii că voi ucide un argat,
Apoi te-oi da pe tine morţii grele,

Jurînd că v-am văzut cînd v-ați spurcat
Și, cînd vă desfătați în greu păcat,
Eu v-am ucis: și-aceasta o să fie
Ocara ta și veșnica-mi mîndrie.»

CCXXXV

Eu tremuram și ochii mei plîngeau:
În pieptu-mi el jungherul și-l propti,
Jurînd că ascultare de nu-i dau,
Nici un cuvînt n-oi mai putea rosti,
Rușine pe-al meu nume va rodi
Și amintirea Romei o să poarte
Pe veci nerușinata noastră moarte.

CCXXXVI

Aveam vrăjmaș puternic, eu sînt slabă,
Slăbită încă și de spaima crudă:
Călăul vorba mi-a ucis-o-n grabă
Ca nimeni la județ să nu m-audă;
Dînd la iveală stacojia-i ciudă,
Jurat-a că privirea i-am răpit:
De-l furi pe jude,-omori pe osîndit.

CCXXXVII

Iertarea spune-mi de-o s-o știu vreodată,
Învață-mă să-mi aflu vreun liman:
Mi-e cugetul curat și fără pată,
Deși mînjit e trupul meu sărman;
Nu-i gîndu-mi siluit de cel viclean,
Ci stă fără prihană și senin
În temnița aceasta de venin."

CCXXXVIII

Neguțătorului[68] cu luntrea spartă
Cu glasul de dureri zăgăzuit,
Cu brațu-ncrucișat[69], privirea moartă
Pe buze-i urcă-un vînt de chin cumplit
Ce-n drumul lui cuvîntul i-a oprit.
Ar vrea să glăsuiască; e-n zadar;
Dureri răsuflă,-n piept le trage iar.

CCXXXIX

Prin bolţi de pod se năpustesc talazuri[70];
Astfèl, spre-ale mîndriei lui izvoare,
Se-ntoarce, peste-a' ochilor zăgazuri,
Acelaşi înspumat talaz pe care
Mînia îl mînase să coboare;
Precum un fierăstrău[71], mîhniri, suspin,
Împing şi trag apăsătoru-i chin.

CCXL

Durerea-i negrăită ea-i ascultă;
Din crîncena-amorţeală îl trezeşte:
„Putere-mi dă mîhnirea ta cea multă;
Aşa cum ploaia-necul îl hrăneşte.
Durerea mea durerea ţi-o sporeşte;
Dar lasă, o durere-i de ajuns,
De-ajuns doi ochi ce-s potopiţi de plîns.

CCXLI

De dragul celei ce ţi-a fost cîndva
Lucreţia iubită,-ascúltă bine,
Vrăjmaşului să-i dai pedeapsă grea;
Ne-obijduì pe noi, dar şi pe sine:
Pentru ce-am fost, ajută-mă pe mine;
E drept că-mi vii tîrziu într-ajutor,
Dar judele milos dă milei spor."

CCXLII

Se-ntoarce-apoi spre ceilalţi cavaleri:
„Cinstite feţe, nu spun nici un nume,
De nu-i juraţi acestei mari dureri
Că mîna voastră o să mă răzbune;.
Jurat-aţi[72] că e rostul vostru-n lume
Să-nfrîngeţi silnicii şi răutate
Şi să le faceţi doamnelor dreptate".

CCXLIII

Atunci, toţi cei de faţă, rînd pe rînd,
Să-i dea domniţei ajutor se leagă,
Cum scris e într-al stirpei legămînt,

Şi să rostească numele o roagă;
Dar ea durerea nu-şi spusese-ntreagă
„Să-mi spuneţi, zice ea, cum să se spele
Prihana-aceasta a făpturii mele.

CCXLIV

Din ce-i alcătuit acest păcat,
Născut fiind din silnică-ntîmplare?
Cu fapta rea să-mpac un gînd curat,
Şi cinstea să-mi ridic din trista-i stare?
Cum aş putea să dobîndesc iertare?
Izvoarele se curăţă de-otravă;
Dar eu, mînjită-n sila cea mîrşavă?"

CCXLV

Spun toţi, c-a' trupului prihane, însă,
Prin cugetu-i curat au fost spălate;
C-un trist surîs ea-şi pleacă faţa plînsă.
Răboj în care stau adînc săpate
Năpasta şi sortirea-i, ne-ndurate;
„Să nu-şi ia, însă, vreuna din femei,
Iertarea-mi drept iertării ei temei."

CCXLVI

Suspină, parcă, inima ei frîntă,
Al lui Tarquinus nume cînd l-aruncă:
„El, zice, el!", şi doar atît cuvîntă.
Cuvinte fără şir rosteşte încă
Şi-ntr-o suflare-ncepe-apoi să plîngă:
„El! El călăuzeşte mîna mea
Să mă lovească, dîndu-mi rană grea."

CCXLVII

Şi-n dalbu-i piept jungherul loc îşi face.
Scoţînd din cuibu-i sufletu-ostenit.
Şi-i dăruieşte-astfel pierduta pace
Ce-n temniţa cu-otrăvi s-a risipit.
Şi norii duhul ei l-au moştenit:
Prin răni deschise, viaţa se desparte
Pe veci de veci de pămînteasca-i soarte.

CCXLVIII

Stau Colatin și-alaiul său, ca stana,
Înfricoșați de-această faptă cruntă:
Și tatăl ei, privindu-i țintă rana,
Peste sărmanul trup al ei se-aruncă;
Ci Brutus[73] trage din fîntîna-adîncă
Jungherul ucigaș: în urmă-i sare
Și cere, bietul sînge, răzbunare.

CCXLIX

Bolborosind, din pieptu-i se desparte,
Încet, în două gîrle stacojii:
Cuprinde-ostròvul cu cîmpii deșarte
Al trupului lovit de silnicii,
Cu țărmurile-i goale și pustii;
La vale multe valuri limpezi vin,
Dar altele-s mîlite de Tarquin.

CCL

Din închegatul și cernitul sînge,
O limpede licoare lăcrămează[74].
Și pare că prihana ei și-o plînge;
Dar chiar și-n negrul sînge, plin de groază,
Se vede apa-ncet cum se așază:
Și sîngele cel roșu-i rușinat
De celălalt, mînjit și-ntunecat.

CCLI

„Copilă, strigă vrednicul moșneag,
Vieața mea prin tine s-a pierdut,
Că scris-am chipu-n chipul tău cel drag;
Cum să trăiesc, cînd el s-a petrecut?
Sfîrșitul nu prin mine l-ai avut.
Odrasla înainte de mi-o ia,
Odraslă n-am, eu sînt odrasla sa.

CCLII

Cum anii-mi tineri iar în tine urcă,
Oglindă[75] spartă, mi-arătai ades:
A bătrîneții descărnată hîrcă

Acum din apa-ţi tulbure-am ales;
Din chipul tău l-ai smuls, am înţeles,
Pe-al meu; şi luciul ţi-ai clătit, astfel
Că pe acel ce-am fost nu-l văd în el.

CCLIII

O, Timp, te-opreşte-n calea ta şi piei,
Cînd netrăite vieţi astfel se rup!
Pe cel puternic, moarte, cum să-l iei
Cînd laşi să vieţuiască-un schilav trup?
Rămîne-albina tînără în stup;
Te scoală, fata mea, şi vezi-l bine
Pe tatăl tău murind, nu el pe tine."

CCLIV

Tresare Colatin din vis: cu jale
Îl roagă pe Lucreţiu loc să-i facă;
În sîngele de gheaţă se prăvale
Şi spaimele în sînge şi le-neacă;
Cu ea în moarte-ar vrea să se petreacă;
Dar i-e ruşine: bărbăţia-i spune
Că moartea se cuvine să-i răzbune.

CCLV

A sufletului crîncenă durere
Pe glasul lui a pus de mult poprire:
El, mînios de silnica tăcere
Ce-ntîrzie-a durerii izbăvire,
Încearcă iarăşi vorba s-o prefire;
Dar slabă-i vorba şi neputincioasă
Şi pentru toţi rămîne ne-nţeleasă.

CCLVI

Şi-ntr-un tîrziu: „Tarquinus", el rosteşte,
De parc-ar rupe-n dinţi cumplitul nume;
Şi vîntu-acesta ploaie grea stîrneşte[76],
Umflînd durerea, valul ei în spume,
Pîn' se porneşte ploaia peste lume;
Deolaltă, fiu şi tată plîng urgia
Ce le-a ucis fiica şi soţia.

CCLVII

„E doar a mea!" ei strigă într-un glas;
Temei destul nici unul, însă, n-are.
„E-a mea!" rostește tatăl. „Nu ți-o las",
Răspunde soțul. „Jalea mi-e prea mare,
Dobînda ei s-o-mpart cu fiecare:
N-o plîngă nimeni, doar a mea a fost,
Și s-o jelesc, acesta-i al meu rost."

CCLVIII

Zicea moșneagul: „Eu i-am dat vieață,
Iar ea o risipi așa curînd".
Și Cólatin: „O, chinuri! Mi-a fost soață,
Și-mi lua viața că i-am fost orînd".
„Fiică", „Soață" se aud, umplînd
Văzduhul larg ce viața ei le-ascunde;
Văzduhul „Fiică", „Soață" le răspunde.

CCLIX

Iar Brutus, cel ce fierul i-l smulsese,
Ia pildă din durerea lor avană:
Și-mbracă duhul în purtări alese
Și nebunia-ngroapă-ntr-a ei rană;
Toți îl țineau că-i bun doar de hîrjoană,
Cum lîngă tronuri stau atîți, de știu
Să spună fleacuri, vreun cuvînt duhliu.

CCLX

Își leapădă, deci, haina lui pestriță
Ce-i ascunsese cumpănita minte,
Și celui ce-și jelește-a lui domniță
Rostește-aceste bărbătești cuvinte:
„Slăvit roman! Te scoală, ia aminte
Cum eu, necopt și socotit nebun,
Ți-aduc înțelepciunea pe drum bun.

CCLXI

Durerea leac durerii cum să-i fie?
Sau chinurilor – chinul, rana – rănii?
De ce să-ți dai pedeapsă însuți ție,
Cînd soața el ți-o-mpinse în pierzănii?

Doar ţîncii se alină cu jelănii;
Greşit-a soaţa ta: se cuvenea
Nu ei, ci lui să-i deie moartea grea.

CCLXII

Roman viteaz, să nu te pleci s-aduni
Moleşitoarea rană-a tînguirii,
Ci să-ngenunchi cu mine-n rugăciuni,
Pe zei trezindu-i: e-mpotriva firii
Să rabzi, ca ei, urgiile zidirii
(Chiar de la Roma noastră şi-ntorc mila):
Noi din cetate izgoni-vom sila.

CCLXIII

Şi-acum, pe Capitoliul cel sfînt,
Pe sîngele ce-n darn s-a risipit,
Pe soarele mănosului pămînt,
Pe-ale cetăţii legi ce le-am păzit,
Pe sufletu-i curat ce-a povestit
Întregu-i chin, pe crîncenul pumnar,
Să răzbunăm sfîrşitul ei amar".

CCLXIV

Zicînd, cu pumnul s-a izbit în piept,
Jungherul ucigaş l-a sărutat;
Pe ceilalţi i-ndemna să jure drept;
Ei ascultau cuvîntul apriat,
Şi toţi deolaltă au îngenuncheat,
Rostind şi ei aceleaşi jurăminte
Ce le rostise Brutus mai-nainte[77].

CCLXV

Jurînd să facă drept judeţ, au zis
Să ia al doamnei trup, şi în cetate
Să dea de veste cine l-a ucis,
De mişelie cine vinovat e;
Cu-nţelepciune se-mpliniră toate,
Şi toţi romanii hotărîră, deci,
Tarquin să fie surghiunit pe veci.

FINIS

Scris probabil între aprilie 1593 şi mai 1594 şi înregistrat oficial la 9 mai 1594, poemul *Necinstirea Lucreţiei* (*The Rape of Lucrece*) a văzut lumina tiparului în 1594 într-o foarte corectă ediţie in-cuarto, retipărită încă de şapte ori pînă în 1640. Ca şi în *Venus şi Adonis*, Dedicaţia e adresată lui Henry Wriothesley, Earl de Southampton.

Povestea Lucreţiei era bine cunoscută în perioada Renaşterii engleze datorită unui mare număr de lucrări dintre care următoarele au fost considerate surse mai mult sau mai puţin directe ale poemului shakespearian: *Fastele*, *Metamorfozele* (XV, 234) şi *Tristele* (VI) lui Ovidiu, o novella de Bandello, tradusă de Belleforest în *Histoires Tragiques* (1580), *The Palace of Pleasure* (*Palatul plăcerii*, 1566), în care William Painter a tradus din *Historia* (I, 57–60) lui Titus Livius, precum şi poemele engleze *A Mirror for Magistrates* (*Oglindă pentru magistraţi*, 1555–1587), *The Complaint of Rosamund* (*Tînguirea Rosamundei*, 1592) de Samuel Daniel şi *The Legend of Good Women* (*Legenda unor femei bune*, 1372–1386) de Geoffrey Chaucer.

Poemul este cu aproximativ o treime mai lung decît *Venus şi Adonis*, iar elementul narativ de bază al celor 265 de strofe a cîte 7 versuri decasilabice rimînd *ababbcc* („rhyme royal") e la fel de diluat:

Frumuseţea Lucreţiei, soţia lui Tarquinius Collatinus, a stîrnit poftele senzuale ale lui Sextus (fiul lui Tarquin, regele Romei). Acesta, prin ameninţări şi violenţă, o necinsteşte. Lucreţia cere atît soţului cît şi tatălui ei s-o răzbune, apoi se sinucide cu pumnalul. Tarquinii sînt alungaţi şi consulii îi înlocuiesc pe regi la conducerea statului.

„O formă digresivă de pseudonaraţiune"[1], *Necinstirea Lucreţiei* e alcătuită în cea mai mare parte din lungi monologuri (lamentaţiile Lucreţiei care ocupă mai bine de o treime din text, „dezbaterile" interioare ale lui Tarquin) şi dialoguri prolixe; iar descrierea tablourilor reprezentînd asediul şi căderea Troiei însumează 200 de versuri.

Ca în *Venus şi Adonis* tema senzualităţii ocupă un loc central şi în *Necinstirea Lucreţiei*, cu deosebirea că în primul poem ea este tratată în spiritul comediei romantice, iar în aceasta din urmă, în spi-

[1] F.T. Prince, *The Poems*, 1963, Longmans, London, 1968, p. 12.

ritul tragediei, cum, de altfel, anticipase Shakespeare în Dedicaţia din *Venus şi Adonis* cînd îi făgăduia lui Southampton că va scrie „o lucrare mai serioasă".

Vom reţine şi interpretarea lui J.W. Lever:

„Principalul scop urmărit de Shakespeare în *Lucreţia* nu a fost să zugrăvească portretul unei femei virtuoase sau să descrie un mare eveniment istoric, ci să arate felul cum se manifestă răul pe scară universală. Tema dragostei creatoare din *Venus şi Adonis* a fost înlocuită aici prin «patima în acţiune», vicioasă, distrugătoare şi tipizînd forţele întunecate atît din om cît şi din natură."[1]

La fel ca şi în *Sonete* şi piese (*Troilus şi Cresida*, *Poveste de iarnă* etc.), „Timpul e o altă temă fundamentală. Lucreţia îl apostrofează într-un număr de strofe, de pildă:

„O, Timp abraş, tovarăş nopţii slute,
Al grijilor, tu, sprinten olăcar,
Rob rău al bucuriei prefăcute
Durerii strajă, relelor samar!
Creşti tot ce-i viu şi moarte-aduci în dar
  Timp schimbător şi purtător de rele,
  Porţi vina morţii şi a vinei mele."[2]
      (CXXXIII, versurile 925–931)

„Dacă hrăneşti uitarea cu paragini
Şi stàtua de-i laşi pe viermi s-o roadă,
Al cărţii înţeles l-alungi din pagini
Şi de pe corbi laşi penele să cadă,
Usuci stejarii, creşti mărunta mladă,
  Oţelu-l spargi lucrat cu meşteşug,
  Fortunii-nvîrţi ameţitorul crug."
      (CXXXVI, versurile 946–952)

Prilejul e „sluga Timpului", şi „vina lui e mare" pentru că

Hainului trădarea i-o-mplineşti,
Dai fiarei pradă oaia cea firavă,
Legi, cumpăniri, dreptăţi batjocoreşti,
Păcatului puterea i-o sporeşti,
  Ascuns privirii, în chilie-l ţii
  Pîndind pe cei ce-n preajmă s-ar ivi.
      (CXXVI, versurile 877–882)

---

[1] J.W. Lever, *Shakespeare 's Narrative Poems*, în „A New Companion to Shakespeare Studies" edited by Kenneth Muir and S. Schoenbaum, Cambridge at the University Press, 1971, p.122.

[2] Toate traducerile în versuri aparţin lui Dan Grigorescu.

Lucreția osîndește și Noaptea, ca în strofa:

„O, Noapte, chip de beznă și gheenă,
Izvod al hulei și al desfrînării,
A tragediilor cumplită scenă,
Genune de păcat, liman ocării,
Codoașă, leagăn al nerușinării,
Tu, hrubă-a morții, rea, uneltitoare,
Tîlhar de rînd și tainică trădare!
(CX, versurile 771–776)

Discutată pe larg este și problema identității (v. caracterizarea Lucreției), precum și cea a posesiunii. În interpretarea lui Donaldson: „O temă centrală în *Necinstirea Lucreției* este cea a caracterului precar al tuturor formelor de posesiune, materiale și spirituale: frumusețea, virtutea, fericirea, averea, dragostea și, pînă la urmă, viața însăși. /.../ Cu cît este mai perfectă posesiunea, cu atît mai fragilă este existența ei, cu atît mai vulnerabilă este condiția ei. Tarquin dorește s-o necinstească pe Lucreția (sugerează Shakespeare) tocmai *pentru că* ea e atît de neprihănită.../ *În versurile 15–35*/ Shakespeare prezintă o secvență complexă de idei privitoare la subiectul posesiunii. Ultimii posesori ai «comorii» Lucreției, după cum reiese clar din pasaj, sînt «cerurile»; Lucreția nu e decît «împrumutată» lui Collatin, care nu e conștient de adevărata valoare și de finala amovibilitate a darului. La sfîrșitul poemului Collatin și Lucretius se ceartă copilărește pentru dreptul de a fi posesorii moartei Lucreția și de a o jeli cel mai mult:
«„E doar a mea!" ei strigă într-un glas;
Temei destul nici unul, însă, n-are.
„E-a mea!" rostește tatăl. „Nu ți-o las",
Răspunde soțul. „Jalea mi-e prea mare,
Dobînda ei s-o-mpart cu fiecare:
N-o plîngă nimeni, doar a mea a fost,
Și s-o jelesc, acesta-i al meu rost".»[1]
(CCLVII, versurile 1793–1799)

Poemul e plin de momente dramatice (de pildă zvîrcolirile Lucreției în ghearele lui Tarquin), precum și de imagini, caracteristice fie pentru întregul poem, ca cele care se referă la conflictele dintre părțile trupului sau dintre trup și suflet, la insurecție și revoltă „pentru a sugera dezordinea sexuală și spirituală"[2], la „hoție și lacăte"

[1] Ian Donaldson, *The Rape of Lucrece*, Clarendon Press, Oxford, Oxford, 1982, p. 49–51.
[2] *Ibid.*, p. 116.

ca să sublinieze tensiunile din societatea romană[1], fie pentru caracterizarea personajelor (q.v.).

În clipele premergătoare siluirii, Lucreția e asemuită de Tarquin cu „un altar pur", cu „lumina orbitoare a soarelui", e „un monument de virtute", „o margaretă de aprilie pe pajiște", iar de-a lungul întregului poem el folosește imaginea „asediului" și al unei „cetăți asediate" (cu sinonime și noțiuni conexe). Lucreția însăși se compară cu Hecuba (versul 1485, CCXIII) și descrierea pe care, indirect, o face tablourilor despre Troia (CXCVII – CCXXIV, versurile 1373–1568) e frecvent raportată la propria ei suferință, ca în strofa de început a secvenței:

„*[Tabloul]* Cu viața asta să se-ntreacă pare.
La mii de lucruri jalnice dînd viață,
Scriind cu pulberi lacrimile-amare
Ce pentru-un soț ucis le varsă-o soață;
Din sînge urcă aburi ca o ceață:
Cenuși pe ochii morți prind să se-adune
Precum se stinge-n noapte un tăciune."

După părerea lui Dubrow – la care cred că ne putem ralia –

„... două trăsături principale rămîn constante în structura eroinei. Prima este că – asemenea lui Othello și Desdemonei, personaje comparabile cu ea din multe puncte de vedere – Lucreția trăiește într-o lume a absoluturilor, a valorilor clare și simple și a pietăților statornice și liniștitoare /... /.

/ ... / crede în ideea că aparența oglindește într-adevăr realitatea: necunoscătoare a răului ca omul înainte de căderea sa în păcat, ea este încredințată că frumosul chip al lui Tarquin trădează în mod necesar și o comportare frumoasă. Cea mai revelatoare și, din punct de vedere psihologic, cea mai clară manifestare a acestei deprinderi mentale este răspunsul ei imediat atunci cînd atacatorul i se arată în adevărata lui lumină: «Te-am primit în casă sub înfățișarea lui Tarquin./ I-ai împrumutat chipul ca să-l faci de ocară?/ Mă plîng tuturor oștirilor din ceruri/ Că i-ai nedreptățit cinstea și i-ai rănit numele regesc: /Nu ești ceea ce pari, și, dacă ești același, /Nu pari ce ești, un zeu, un rege.»"[2] (LXXXVI, versurile 596–601).

„A doua trăsătură dominantă a Lucreției este pasivitatea. Ca și Venus, ea trăiește într-o lume ai cărei locuitori vin și pleacă întruna. /... / Dar spre deosebire de Venus, ea... nu participă la mișcare; chiar dacă rătăcește ca nebună prin casă, ea nu o părăsește decît scoasă afară. Imaginile asociate cu dînsa ne întăresc impresia de pasivitate e *un fort, un monument, un cîmp deschis viermilor*, versul 1247. /... / Shakespeare tălmăcește aceste implicații într-un pasaj care, pe de o

---

[1] Heather Dubrow, *Captive Victors*, Cornell University Press, Ithaca University Press, Ithaca and London, 1987, p. 92.

[2] Heather Dubrow, *Op. cit.*, p. 97–98.

parte, confirmă cu tărie imaginea tradițională a femeii ca «vasul mai slab» și, pe de alta, cu aceeași tărie, respinge condamnarea misogină asociată cu aceste noțiuni:

«Femeilor de ceară le e gîndul,
Bărbaților din marmura cea tare;
Cu silă, vicleșuguri frămîntîndu-l,
În gînd de ceară dînșii scriu tipare.
Deci ele nu-s de rău plămăditoare:
Cum ceara n-o învinuiești că-i rea
Cel rău de-și tipărește chipu-n ea."[1]

(CLXXVIII, versurile 1240–1246)

Datorită pasivității, intransigența inițială a absolutelor (ori „alb", ori „negru") din caracterul Lucreției cedează; ea își pierde pînă la un punct identitatea, confundîndu-se cu Tarquin[2] și, în orice caz, devenind „un eu divizat"[3]. Donaldson, înaintea lui Dubrow, exprimase nedumeriri cu privire la structura ei sufletească:

„...în ce măsură poemul lui Shakespeare se asociază cu «disputa» familiară referitoare la clasica Lucreția – dacă poetul a dorit ca propria sa Lucreția să fie văzută ca un portret pe de-a întregul admirativ sau în parte critic – este o chestiune total lipsită de claritate."[4]

În bibliografia de specialitate, Lucreția shakespeariană este adesea comparată cu Lavinia din *Titus Andronicus*.

Tarquin, asociat cu imagini ca noaptea, lupii, bufnițele, vulturii și păsările de pradă, e un personaj complex în prima parte a poemului, cînd se zbate „între conștiința înghețată și dorința arzătoare" (XXXVI, versul 247) asemenea lui Macbeth. Dar după ce săvîrșește crima (și personajul central devine Lucreția), Tarquin e prezentat (mai ales în strofele XCIX–CIII) ca un om scîrbit de nemernicia sa: „Această plăcere trecătoare zămislește luni de durere" (XCIX, versul 4), „Dorința beată vomită ceea ce a înghițit" (CI, versul 3) etc. Or, așa cum arată mai mulți cercetători, procesul prin care trece Tarquin de la patimă la patima în acțiune și apoi la repulsie nu este decît o amplificare a Sonetului 129. Altminteri, personajul rămîne în esență fidel trăsăturii sale caracteristice, egocentrismul, exprimat, printre altele, și de abundența terminologiei și imaginilor cu caracter militar.

Stilul poemului e încărcat, prolix, retoric, iar în afară de comparații și metafore, tropul cel mai des folosit este antiteza.

Surprinzător pentru shakespeariologi, atitudinea lor critică față de *Necinstirea Lucreției* este într-o mare măsură convergentă.

---

[1] *Ibid.*, p. 100.
[2] *Ibid.*, p. 107.
[3] *Ibid.*, p. 117.
[4] Ian Donaldson, *Op. cit.*, p. 41.

F.T. Prince consideră că, privit în ansamblu, poemul este „un eşec".[1] Deşi cele două poeme sînt „complementare", J.W. Lever subliniază:

„Cu echilibrul, claritatea şi apelul ei diversificat, *Venus şi Adonis* este un poem mai reuşit decît *Lucreţia*, excesiv de ambiţios, dar dezechilibrat."[2]

Ian Donaldson:

„În mod repetat poemul începe să analizeze natura unei situaţii morale dificile, pentru ca apoi să întrerupă analiza şi să ne abată brusc atenţia spre o metaforă dezvoltată, o tînguire sau o digresiune cu caracter de actualitate. Ca şi cele două personaje principale, poemul pare să examineze şi, alternativ, să abandoneze problemele, să dezbată şi să se plictisească de dezbateri."[3]

De aprecieri unanime se bucură prima parte a poemului, descrierea tablourilor despre Troia, pasajele în care Lucreţia se adresează Timpului, Prilejului şi Nopţii (v. citatele reproduse mai înainte), anumite strofe sau versuri.

L. Leviţchi

---

[1] F.T. Prince, *The Poems*, 1960, în „The Arden Shakespeare". Methuen, London, 1969, p. XXXIII.

[2] J.W. Lever, *Op. cit.*, p. 126.

[3] Ian Donaldson, *Op. cit.*, p. 40.

NOTE

1 *Ardea*, capitala tribului Rutulilor, la aproape 40 km sud de Roma. Veche cetate celtică, menţionată şi de poetul Ovidiu.
2 *Sextus Tarquinius*, fiul regelui Lucius Tarquinius, poreclit Superbus (ultimul rege al Romei între 534–510 î.Hr.).
3 *Collatium*, cetate sabină supusă romanilor, la ceva mai mult de cincisprezece km est de Roma.
4 Collatinus, nobil roman, căpetenie militară, soţul Lucreţiei, nepot al regelui şi văr al lui Sextus Tarquinius. După izgonirea din Roma a regelui Lucius Tarquinius Superbus, Tarquinius Collatinus a fost ales consul o dată cu Lucius Iunius Brutus, (primii doi consuli ai republicii), împreună cu care a condus revolta contra regelui, dar a fost nevoit să-şi părăsească în curînd funcţia, poporul roman nemaivrînd să aibă nimic de-a face cu familia Tarquinilor.
5 Chipul Lucreţiei.
6 Ochii Lucreţiei.
7 *În ajun*. Adică în seara precedînd nopţii din povestire. Graba cu care Sextus trece la împlinirea planului său înfiorător este menţionată în literatura clasică numai de Ovidiu (poemul *Fasti*, Cartea a II-a).
8 *Măruntaie*. În text apare termenul *liver* (=ficat) considerat ca sediul patimei sexuale. Ficatul este astfel prezentat şi în *Mult zgomot pentru nimic* (IV, 1), *Nevestele vesele din Windsor* (II, 1) şi *Furtuna* (IV, 1).
9 Stăpîna casei, Lucreţia.
10 Culorile roşu şi alb natural, complemente ale frumuseţii Lucreţiei, se identifică cu roşeaţa modestiei şi albul argintiu al virtuţii.
11 Careta zeiţei Venus era trasă de porumbei albi (v. şi *Venus şi Adonis*, notele 4 şi 10).
12 *Veacul Aurit*. Veacul de aur al omenirii, de cînd datează şi frumuseţea şi virtutea, ca şi porumbeii lui Venus şi roşeaţa modestiei.
13 *Herb* - scutul purtînd armoriile. Albul porumbeilor, simbolizînd virtutea, apare şi în *Pelerinul îndrăgostit* (IX, 3).

14 Atît frumusețea cît și virtutea au dreptul și la culoarea roșie și la cea albă, în vremuri străvechi, ceea ce le face să devină rivale și să caute să uzurpe una dreptul celeilalte.

15 Strofa de față redă ideea întîlnită mai tîrziu în tragedia *Macbeth* (II, 1) și arată modul de prezentare a aceluiași material poetic într-o epocă mai tîrzie.

16 O bară apărînd în blazonul unui nobil indica un fapt dezonorant în arborele genealogic al acestuia, cum ar fi necinstirea unei fecioare sau a unei femei văduve. În total existau nouă fapte dezonorante care atrăgeau după sine bara menționată în cărțile de heraldică.

17 *Vis*. V. și Sonetul 129, versul 12.

18 *Cîrpă*. În original *painted cloth*. Pînze pictate în ulei, folosite în mod curent ca înlocuitoare ieftine ale tapiseriilor, care erau foarte scumpe. Temele tratate erau de cele mai multe ori biblice sau din mitologia clasică și conțineau maxime, învățături morale sau proverbe. (Vezi și strofa 196 în care se descrie o asemenea pînză.)

19 *Nelegiuit*. Tarquinius nu primește nici un ajutor din partea zeilor în rezolvarea conflictului moral de care e frămîntat.

20 *Narcis*. Lucreția era atît de frumoasă încît chiar și Narcissus, care fusese sortit să nu se poată îndrăgosti de nimeni, s-ar fi îndrăgostit de ea, dacă ar fi cunoscut-o.
Nici din aceste versuri nu rezultă că Narcis s-ar fi sinucis; mai curînd și-a pierdut echilibrul. (V. *Venus și Adonis*, nota 11.)

21 Unii comentatori au crezut că s-ar putea vedea în versurile acestei strofe conflictele dintre diavol și viciu din vechile moralități ale Evului Mediu. Interpretarea nu pare, însă, cîtuși de puțin convingătoare.

22 Referire la obiceiul romanilor de a ține nevăstuici în loc de pisici, pentru a prinde șoareci. În ceea ce privește comportarea neliniștită și zgomotoasă a acestora se găsesc mențiuni în opera naturalistului Gaius Plinius Secundus (23-79 d.Hr.) *Istoria Naturală*, vol. 29, cap.4 și în cea a dramaturgului Titus Maccius Plautus, – comedia sa *Stichus* (III, 2).

23 Anacronism. Nu avem de unde ști că practica din Anglia epocii lui Shakespeare de a se acoperi pardoseala încăperilor cu rogojini de papură, era obișnuită și la Roma, cu mai bine de cinci sute de ani înaintea erei creștine. Deseori întîlnim în piesele lui Shakespeare în care acțiunea se petrece în epoca clasică sau în vremuri îndepărtate situații existente în epoca elisabetană.

24 Ideea că Tarquinius ar fi putut invoca sprijinul zeilor pentru înfăptuirea nelegiurii lui se întîlnește și în poemul lui Ovidiu, *Fasti*, Cartea a II-a, vers 782.

25 Cugetările pe care și le deapănă în minte Tarquinius par oarecum nepotrivite cu situația în care se află în acest moment.

Shakespeare vrea însă să arate starea de confuzie morală în care se găseşte personajul.

26 Aluzie fie la faptul că în heraldica vremii armoariile unui nobil bastard includeau un semn care indica o asemenea situaţie, fie la faptul că unii copii se năşteau cu diferite semne pe corp, care se interpretau, de obicei, într-un sens nefast.

27 În credinţa medievală basiliscul era un şarpe mitic ivit din oul unui cocoş, clocit de un şarpe. Basiliscul îşi ucidea victima fie cu respiraţia sa, fie şi numai cu privirea. Faptul că această legendă era foarte răspîndită în vremea lui Shakespeare rezultă din aceea că dramaturgul se referă la basilisc şi în piesele *A douăsprezecea noapte* (III, 4), *Richard al III-lea* (IV, 1) şi *Romeo şi Julieta* (III, 2).

28 În original Shakespeare foloseşte denumirea latină Iupiter, poetul dînd preferinţă mitologiei latine, urmîndu-l, astfel, îndeaproape pe Ovidiu. Pentru necesităţile metricei poemului, traducerea recurge însă şi la denumirile mitologiei clasice greceşti.

29 Referire la un proverb din cele întîlnite în mod curent în literatura secolului al XVII-lea (ulterior, prin urmare, poemului lui Shakespeare): „Nu arunca noroi în fîntîna din care ai băut odată".

30 Din cuvintele Lucreţiei se poate înţelege că vreun duh rău i-a conferit lui Sextus Tarquinius o înfăţişare asemănătoare lui Tarquinius Collatinus, pentru a-l ajuta să-şi îndeplinească planul şi, de aceea, la început, Lucreţia a fost indusă în eroare de această înfăţişare şi l-a primit în casă.

31 Cuvintele Lucreţiei constituie un avertisment pentru regalitate. Dramaturgul vrea să atragă atenţia regilor că fărădelegile acestora nu pot fi uitate de supuşii lor nici după ce regii au murit.

32 Imaginea demoralizantă a nopţii se mai întîlneşte şi la alţi poeţi ai epocii. Faptul de a numi scena tragediilor o imagine a iadului se explică, probabil, prin aceea că în cazul reprezentării tragediilor se atîrnau, în fundalul scenei, draperii negre.

33 Metaforă pentru Zeiţa Diana; stelele sînt denumite în textul original „slujnicele" zeiţei.

34 Starea de tristeţe a cuiva se exprima prin gestul încrucişării braţelor, după cum se observă în iconografia epocii Renaşterii.

35 Starea de tristeţe se manifesta, de asemenea, în public, prin tragerea pe ochi a pălăriei celui îndurerat.

36 Aluzie la obiceiul barzilor de a participa la diferitele ospeţe, pentru a desfăta comesenii cu recitările şi cîntecele lor, în schimbul unei mese bogate şi al altor recompense.

37 Lucreţia se compară cu un bondar parazit, care nu produce miere, fiindcă o dată ce a fost jefuită de mierea ei, ea nu-şi mai poate justifica acum existenţa nici faţă de ea însăşi.

38 Comparaţie între chinurile avarului şi ale personajului mitologic Tantalus. (V. *Venus şi Adonis*, nota 20.)

39 (Timp) care aduci moartea chiar şi corbilor, a căror viaţă este mult mai lungă decît a oamenilor. (V. şi *Phoenix şi Turtureaua*, nota 4.)

40 Inorogii erau consideraţi fiare care nu puteau fi îmblînzite decît dacă erau capturate înainte de a ajunge la vîrsta de doi ani. Totuşi, în cele din urmă, timpul îi învinge şi pe ei. Conform, însă, uneia dintre legendele epocii elisabetane, inorogii neîmblînziţi ajunşi la bătrîneţe erau socotiţi printre cele mai sîngeroase şi prădalnice fiare.

41 Anacronism. Shakespeare şi-l închipuie pe Tarquinius ca pe un gentilom italian din secolul al XVI-lea. Părul purtat în zulufi indică, în cazul de faţă, o viaţă de lux şi frivolităţi tinereşti. În *Othello* (I, 2) găsim astfel versul „dragii tineri bogaţi ai naţiunii noastre, purtînd părul în zulufi".

42 Problema degenerării nobilimii era foarte mult discutată nu numai în secolul al XVI-lea, dar şi în secolul precedent. Poetul îşi exprimă revolta cînd decăderea morală apare, ca în cazul lui Tarquinius, la un fiu de rege, a cărui nădejde legitimă este aceea de a fi şi el rege după tatăl său. În vremea lui Shakespeare s-au scris destul de multe cărţi pe tema adevăratei nobleţi de caracter.

43 Referirea la vulcanul Etna, care nu are nici o legătură cu subiectul poemului, arată că realităţile vieţii italiene erau foarte bine cunoscute de societatea engleză din epoca elisabetană.

44 Anacronism. Poetul foloseşte o metaforă justificată numai de practica din vremea lui Shakespeare, ca servitorii casei unei familii nobile să poarte pe mîneca livrelei lor blazonul stăpînului respectiv.

45 Numele mitologic al privighetorii. Potrivit legendei relatate de Ovidiu în *Metamorfoze* (Cartea a VI-a), Pandion, regele Atticei, avea două fiice numite Procne şi Philomela, dintre care pe prima o dădu de soţie lui Tereus, fiul unui rege trac. De la acesta Procne avu un fiu. După cîţiva ani, Procne îl trimise pe Tereus să o aducă pe Philomela într-o scurtă vizită la ea, ceea ce Philomela acceptă cu bucurie. Cum Philomela devenise, între timp, o tînără de o rară frumuseţe, Tereus fu cuprins de o pasiune de nestăpînit pentru cumnata sa. Ajunşi în ţara sa, acesta o conduse pe Philomela într-un staul, într-o pădure, unde o necinsti, o declară captivă şi îi tăie limba pentru ca ea să nu poată spune nimănui ce i s-a întîmplat. Lui Procne îi relată că Philomela murise într-un accident nefericit în timpul călătoriei. Philomela însă reuşi să ţeasă pe o fustă cu multe pliuri povestea tragediei ei şi o trimise printr-o femeie surorii sale. Procne, îngrozită, se hotărî să o răzbune. Veni la Philomela, o aduse, în taină, la palat, îşi ucise fiul şi i-l servi ca mîncare lui Tereus. Cînd Tereus întrebă unde e fiul său, Philomela intră în încăpere şi îi aruncă pe masă capul acestuia, după care amîndouă suro-

rile fugiră rugînd zeii să le schimbe în păsări pentru a scăpa de furia lui Tereus, care se repezise cu sabia în mînă în urma lor. Zeii le ascultară ruga transformînd-o pe Philomela în privighetoare, pe Procne în pupăză și pe Tereus într-un uliu.
Philomela este menționată și în *Pelerinul îndrăgostit* (XX, 14).

46 Comentatorii textului de față nu sînt de acord dacă poetul descrie o scenă reprezentată de o tapiserie contemporană sau vreo pînză pictată, sau dacă este sugerată numai de un pasaj din cartea întîi a *Eneidei* lui Virgiliu.
Problema e deosebit de importantă întrucît, dacă Shakespeare a văzut scena reprezentată undeva, aceasta ar însemna că el nu a putut scrie poemul *Necinstirea Lucreției* decît după venirea lui la Londra sau după o călătorie în Țările-de-Jos sau Italia (v. și nota 18).

47 E vorba de Elena, regina Spartei, a cărei răpire de către Paris a fost cauza războiului troian.

48 Un alt nume sub care e cunoscută Troia.

49 *Aiax*, supranumit Cel Mare, spre deosebire de cel de al doilea Aiax participant la războiul împotriva Troiei, a luat parte la războiul împotriva Troiei, aducînd 12 corăbii cu luptători. E prezentat în *Iliada* lui Homer ca al doilea, în vitejie, numai după Ahile. A înnebunit de durere cînd nu i s-au dat lui armele lui Ahile (după moartea acestuia) și s-a sinucis.

50 *Ulise*, rege al insulei Ithaca, a luat parte la războiul împotriva Troiei, unde s-a distins nu numai prin vitejia, dar mai ales prin prudența și elocința sa. În semn de deosebită apreciere a meritelor sale, căpeteniile grecilor i-au atribuit acestuia armele lui Ahile, după uciderea eroului de către Paris. E eroul epopeii *Odiseea*, a doua operă majoră a poetului Homer, în care sînt descrise grelele încercări pe mare și pe uscat prin care a trecut eroul, timp de 10 ani, după cucerirea Troiei, pînă la întoarcerea lui acasă.

51 *Nestor*, regele a trei orașe avînd același nume, Pylos, pe coasta de apus a peninsulei Peleponezului, era cel mai în vîrstă dintre eroii greci care au participat la războiul împotriva Troiei, fiind foarte apreciat pentru spiritul său de dreptate și priceperea sa în arta militară.
Descrierea lui Nestor, ca și acelea privitoare la Aiax și Ulise, sînt inspirate din *Metamorfozele* lui Ovidiu (Cartea a XIII-a).

52 *Hector*, primul fiu al regelui Priam și cel mai mare erou al troienilor; a fost ucis de Ahile. Shakespeare îi arată o deosebită simpatie în piesa *Troilus și Cresida*.

53 Descrierea scenei de față este luată din traducerea lui Thomas North (1535–1601) a *Vieților Paralele* aparținînd lui Plutarh (c.46–c.120 d.Hr.), și anume din *Viața lui Brutus*, cap. 23. În mod obișnuit Shakespeare preia alte detalii privitoare la Războiul troian din *Eneida* lui Virgiliu (cartea a II-a).

54 *Simois*, numele unui rîu care izvorăşte din Muntele Ida, din apropierea Troiei. Simois, fiul zeului Oceanus, este şi numele zeului ocrotitor al rîului respectiv.

55 *Dardania* este numele obişnuit în Grecia antică al ţării Troas, a cărei capitală era Troia, construită pe malul rîului *Simois*.

56 *Hecuba*, soţia regelui Troiei, Priam, este pentru Shakespeare, simbolul durerii extreme, după cum apare şi în *Hamlet* (II, 2).

57 *Pyrrhus*, fiul lui Ahile, numit şi Neoptolemus, datorită faptului că a intervenit în războiul troian, după moartea tatălui său. El a fost chemat în ajutor de greci deoarece un oracol prezisese că Troia nu va putea fi cucerită decît dacă şi Pyrrhus se va alătura armatelor greceşti. Motiv pentru care a făcut parte din micul număr de eroi care au pătruns în Troia, ascunşi în calul de lemn construit conform sfatului lui Ulise. Pyrrhus a fost ucis după terminarea războiului, de către Oreste.

58 *Pir cel rău*, Pyrrhus.

59 *Paris*, al doilea fiu al regelui Priam. Răpind-o pe Elena, regina Spartei, cea mai frumoasă femeie a timpului său, el a pricinuit dezlănţuirea războiului troian. Conform legendei, l-a ucis pe Ahile cu o săgeată otrăvită. A fost ucis în luptele din interiorul Troiei, cînd a căzut aceasta.

60 Lucreţia i se adresează acum Elenei.

61 *Troilus*, unul din cei 50 de fii ai lui Priam. A fost ucis de Ahile. (V. piesa *Troilus şi Cresida*.)

62 Troia fiind cucerită noaptea, mulţi troieni s-au luptat între ei din cauza întunericului. Scena de noapte este descrisă şi în *Hamlet* (II, 2).

63 E vorba de grecul Sinon, care, înfăţişîndu-se troienilor în chip de dezertor din tabăra grecilor, i-a convins pe aceştia, ca şi pe Priam, că grecii au renunţat la război şi au plecat înapoi în ţara lor lăsînd calul de lemn ca un omagiu adus zeului Neptun, protectorul Troiei şi creatorul calului. Felul în care este redat episodul de faţă, în care apare acest Sinon, arată că Shakespeare a preluat relatarea direct din Cartea a II-a a *Eneidei* lui Virgiliu şi nu din traducerea epopeii efectuată de Thomas Phaer, între 1558–1573.

64 În original apare cuvîntul *wildfire* cu sensul de „foc distrugător", aşa după cum este explicat în *Sailor's Word-Book* (Vocabularul marinarului) alcătuit de J. Smyth, citat în volumul *The Poems*, din colecţia „Arden Shakespeare Paperbacks", Londra, 1960, p. 35: „un preparat pirotehnic arzînd cu o putere extraordinară fie sub apă, fie în aer; este asemănător vechiului foc grecesc şi e compus în special din sulf, păcură şi catran".

65 În conformitate cu concepţia epocii elisabetane, care vedea în societatea omenească o reflectare a ordinii corpurilor cereşti, Troia reprezenta o oglindire a stelelor de pe cer – o imagine întîlnită şi la dramaturgul Christopher Marlowe (1564–1593).

66 Sinon reuşeşte ca prin apa lacrimilor sale prefăcute să dea Troia pradă flăcărilor.
67 Aluzie la credinţa generală, întîlnită în literatura epocii elisabetane, conform căreia lebăda îşi presimte sfîrşitul şi începe să cînte cînd e pe punctul de a muri (V. şi *Phoenix şi Turtureaua*, strofa a 4-a.).
68 Shakespeare îl compară pe Collatinus cu un neguţător care şi-a investit toată averea într-o singură corabie, pierdută într-un naufragiu şi acum reflectează neputincios asupra dezastrului.
69 În iconografia medievală, reprezentarea personajelor avînd braţele încrucişate însemna exprimarea unei tristeţi copleşitoare.
70 Metafora i-a fost sugerată poetului de furia impresionantă cu care se năpusteau apele Tamisei, la orele fluxului, asupra stîlpilor şi arcadelor pe care se sprijinea vestitul Pod al Londrei.
71 Poetul compară răsuflarea îndurerată a lui Collatinus, care îi distruge gîtlejul, cu zgomotul făcut de un fierăstrău la tăiatul lemnelor.
72 Anacronism. Lucreţia se referă la jurămîntul cavalerilor medievali, în momentul învestirii, de a pedepsi vătămările aduse femeilor.
73 Lucius Iunius Brutus, al cărui frate fusese omorît de regele Lucius Tarquinius Superbus. Pentru a nu avea soarta fratelui său, Lucius Iunius Brutus a simulat o stare de imbecilitate, ceea ce i-a adus supranumele de Brutus. (V. şi nota 4.)
74 Referire la fenomenul separării sîngelui în fibrină întunecată şi ser apos.
75 Ideea de a considera copilul ca o oglindă a părintelui respectiv se întîlneşte şi în sonetul 3, vers. 9.
76 Conform tradiţiei populare, un vînt puternic aduce întotdeauna ploaie, după care vîntul încetează.
77 Conform datelor istoriei romane, tribunul Lucius Iunius Brutus împreună cu Tarquinius Collatinus au condus răscoala poporului roman împotriva regelui Tarquinius Superbus, pe care l-au izgonit din Roma, împreună cu întreaga sa familie, instaurînd republica în anul 510 î.Hr., condusă de doi consuli cu drepturi egale (v. notele 4 şi 77).
Marcus Iunius Brutus, conspiratorul din piesa lui Shakespeare *Iulius Cezar*, era considerat la Roma descendent al lui Lucius Iunius Brutus.

V. Ştefănescu-Drăgăneşti

PHOENIX ȘI TURTUREAUA

Pasărea cu dulce cînt[1]
Din Arabia[2] pustie,
Ducă trista ei solie
Să răsune pe pămînt.

Tu, ce negrele cohoarte
Le îndrumi cu glas dogit,
Friguri rele ai menit;
Stai de-acest alai departe.

Al clonţatelor norod
Să nu intre-n adunare:
Craiul vultur singur are
Drept să vină la prohod.

Şi, încinsă-n alb stihar,
Preot lebăda să fie:
Cîntecul de moarte-l[3] ştie
Şi-i va da întregul har.

Iar tu, corb[4] cu aspru grai,
Întristarea ta cernită
Creşte-n fiece clipită;
Printre bocitori să stai.

Cîntul jalnic purcedea:
Deci iubirea a murit:
În văpăi s-au mistuit
Phoenix, dalba turturea.

O plămadă a-ncăput
Două dragosti apriate,
Despărţite,-ngemănate:
Numărul s-a fost pierdut.

Depărtate, nu desprinse,
Depărtări, dar spaţii nu
Între inime crescu:
Şi-n cei doi, minuni aprinse.

Dragostea sclipea-ntre ei;
Şi-au zărit atunci cei doi -
Trupul cum le-ardea-n văpăi –
Ochii lui şi ochii ei.

Cum se-mpart, cum s-au pierdut?
Insul lui se schimbă-anume:
Firea-i una-n două nume,
Dar nici unul nu-i ştiut.

Gîndul s-a uimit, văzînd
Cum unită-i despărţirea,
Şi în doi cum una-i firea,
Doi şi unul sînt, pe rînd[5].

Cată gîndu-atunci să spuie:
„Dacă doi sînt unu-n lume
Dragostea e-nţelepciune,
Însă-nţelepciunea nu e".

Şi-ntr-un cîntec proslăvi
Phoenixul şi turtureaua
Ce-au aprins iubirii steaua:
Coru-acestei tragedii.

BOCET

Adevăr, frumseţe vie,
Neîntinată gingăşie,
În cenuşi zac pe vecie.

Phoenix doarme-n cuib de moarte
Pe ea aripi prind s-o poarte
Către veşnicii, departe:

Odrăslire n-au rodit:
Nu vreun blèstem i-a lovit,
Neprihana i-a-nsoţit.

Stinsu-i adevărul sfînt,
Nu-i frumseţe pe pămînt,
Amîndouă moarte sînt.

Cei ce iar să-nveţe vor
Frumuseţe şi-adevăr,
Vină la cenuşa lor.

Phoenix și turtureaua (*The Phoenix and the Turtle*) a fost publicată inițial fără titlu, ca a cincea poezie în culegerea *Love's Martyr, or Rosalin's Complaint* (*Martirul dragostei* sau *Tînguirea Rosalindei*, 1601) a lui Robert Chester (împreună cu două poezii de Ben Jonson, cu cîte o poezie de Chester, Marston și Chapman și cu zece poezii anonime). În ciuda structurii metrice a „incantației", cu totul neobișnuită pentru Shakespeare (13 strofe de 4 versuri trohaice formate din 4 picioare și rimînd *abba* precum și un „bocet" – 5 strofe de 3 versuri trohaice cu același număr de picioare dar rimînd *aaa*), paternitatea dramaturgului este în general recunoscută: cartea a fost tipărită de P. Field (stratfordianul care editase *Venus și Adonis* și *Necinstirea Lucreției*) și, pe de altă parte, se consideră că unele sintagme sînt caracteristic shakespeariene.

Critica poeziei, tot în general, este favorabilă. Mark van Doren consideră versurile „o capodoperă minoră"[1]. M.C. Bradbrook apreciază „concentrarea și simplitatea"[2] poeziei, F.T. Prince, „prospețimea limbii și a imaginilor", „sentimentele omenești profunde și debordante", „conotațiile folclorice din adunarea păsărilor"[3], iar în altă parte vorbește despre poezia „pură", asemănătoare cu cea din *Ulalume* de Poe și conchide:

„...frumusețea poeziei stă într-o îmbinare a trăirii intense cu o fantezie aproape neinteligibilă. Această frumusețe este inepuizabilă pentru că este inexplicabilă; și este inexplicabilă pentru că este în mod deliberat irațională, mai presus atît de rațiune, cît și de natură și împotriva acestora."[4]

Într-o comunicare din 1976 Heinrich Straumann distinge trei grupuri principale de critici ai poeziei: cei care o consideră o alegorie

---

[1] Mark van Doren, *Shakespeare*, 1939, Doubleday, New York, 1953; p. 4.

[2] M.C. Bradbrook, *Shakespeare and Elizabethan Poetry*, 1951, Cambridge University Press, 1979, p. 34.

[3] F.T. Prince, *The Poems*, 1963, Longmans, London, 1962, p. 46.

[4] F.T. Prince, *The Poems*, 1960, în „The Arden Shakespeare", Methuen, London, 1968, p. XLIV.

personală despre împlinirea şi sfîrşitul unei prietenii sau a unei relaţii de dragoste; cei care caută să situeze poezia în contextul convenţiilor genului, respectiv tradiţia „curţii dragostei", Chaucer, bestiariile medievale, elegia, concepţiile platonice şi filosofia scolastică; cei care accentuează aspectele intelectuale şi tematice, mai ales tema unirii a două entităţi diferite dincolo de lumea realităţilor umane şi pînă la urmă văd în poezie un paradox concentrat exprimînd înţelegerea de către poet a procesului poetic. Părerea lui Straumann este că lucrarea cuprinde un apel multiplu.

„Shakespeare se referă clar la perechea phoenix - turturică atunci cînd/ *în versul 51/* aminteşte de «prietenii supremi şi aştrii dragostei», adică două valori ultime asociate cu frumuseţea şi adevărul/ credinţa şi calităţile adiacente. Cei doi prieteni supremi dispar într-o flacără reciprocă: o sinteză a celei mai înalte valori estetice şi a celei mai înalte valori morale prin dragoste este posibilă numai ca un fenomen foarte trecător. În consecinţă, cineva poate fi numai «*ori* credincios, *ori* frumos» /.../

În afară de *Sonete*, tema aceasta apare cu limpezime într-un număr de piese, îndeosebi în dimensiunea ei existenţială, însă cu modificări considerabile. În piesele scrise înainte de 1601 un personaj feminin poate fi atît frumos, cît şi credincios, trăind fericit sau, dacă e sortit pieirii ca în cazul Julietei, poate crea bunăvoinţă în alţii. În piesele de după 1601 situaţia e diferită. În eroină există o doză de amăgire (Ofelia, Cresida, Helena, Isabella, Cleopatra) - sau, dacă este credincioasă şi frumoasă, o vor distruge forţele ostile (Desdemona şi Cordelia). /.../ Regăsim unirea numai în ultimele piese (Imogen, Hermiona, Miranda) /.../."[1]

L. Leviţchi

[1] Heinrich Straumann, *„The Phoenix and the Turtle" in its Dramatic Context*, paper delivered at the 17th International Shakespeare Conference, University of Birmingham, 1976.

NOTE

1 În original e folosit adjectivul *loudest* (cel mai puternic) în loc de „dulce".

2 În original se arată că, în conformitate cu mitologia antică, pasărea egipteană phoenix (al cărei nume în grecește înseamnă „palmier") își face cuibul într-un copac în Arabia, unic, în sensul că nu mai există un al doilea copac asemănător lui nicăieri.

Conform legendei mitologice pasărea trăiește 500 (sau 600) de ani, apoi își pune capăt existenței aruncîndu-se în flăcările unui rug alcătuit din lemne aromatice. Pasărea renaște reîntinerită din cenușa sa pentru o nouă existență de o jumătate de mileniu.

Legenda e menționată în operele tuturor marilor scriitori ai antichității, începînd cu istoricul grec Herodotus (c. 484–c. 425); naturalistul Plinius Secundus (23–79), istoricul latin Cornelius Tacitus (c. 55–c. 120), poetul Publius Ovidius Naso (43 î.Hr.–17 d.Hr.) și poetul Claudius Claudianus (c. 370–c. 404).

Pasărea Phoenix simbolizează imortalitatea, iar turturеaua statornicia în dragoste.

Shakespeare se referă la pasărea Phoenix în piesa *Furtuna* (III, 3).

3 Aluzie la credința că lebăda începe să cînte atunci cînd e pe punctul de a muri. (V. și poemul *Necinstirea Lucreției*, strofa CCXXI.)

4 În istoriile naturale clasice și medievale, se afirma despre corb că trăiește o sută sau chiar patru sute de ani. Plinius Secundus, citîndu-l pe poetul grec Hesiod (mijlocul secolului al VIII-lea î.Hr.) spune că ciorile trăiesc de nouă ori mai mult decît oamenii și cerbii de patru ori mai mult decît ciorile, iar corbii de trei ori mai mult decît cerbii.

5 Sensul acestor versuri este că cei doi îndrăgostiți s-au identificat atît de mult unul cu altul, încît fiecare și-a integrat în eul său eul celuilalt.

V. Ștefănescu-Drăgănești

JELUIREA ÎNDRĂGOSTITEI

I

Pe-un deal, a' cărui peştere răspund
Zvonirilor din valea-nvecinată,
Sta sufletu-mi, odată, ascultînd
Cum răsuna cîntarea-ngemănată;
Mi se-arătase-o doamnă tulburată:
Scrisori, verigi de nuntă-n vînt zvîrlea,
Furtuni-potop stîrnind durerea sa.

II

O cuşmă-avea, din paie împletită,
Ce-obrazul i-l adăpostea de soare:
Părea că doar o urmă veştejită
Mai sta din gingăşia-nfloritoare;
Dar timpul n-apucase să-i doboare
Junia toată:-n zbîrcituri se văd
Frumseţi ne-atinse încă de prăpăd.

III

La ochi ducea adesea un ştergar
Cu multe chipuri meşterit cusute,
Şi le spăla în valul cel amar
Ce-aduce-alin durerii ne-ntrecute
Şi-i desluşeşte glasurile mute;
Nedesluşitul vuiet de mîhnire
Da glas cînd gros de tot, şi cînd subţire.

IV

Cînd cerurile ţintuite-n stele
Privirea doamnei le lua drept ţinte,
Cînd spre pămînt privirile acele

Ocheau precum nişte sărmane flinte;
Cînd se-aţinteau de-a dreptul înainte,
Cînd, jur împrejurul măsurîndu-l,
Învălmăşeau priveliştea şi gîndul.

V

Nici despletit, nici prins într-o cosiţă,
De nepăsarea mîinii spune părul;
De pe sub cuşmă-alunecă-o şuviţă
Pe lîngă-obrazul ei, tînguitorul,
Iar altele-ntr-o plasă-şi ţin fuiorul
Ca-n temniţă aşteaptă-ascultătoare,
Dar tulburate sînt de nepăsare.

VI

Lua dintr-un paner, umplîndu-şi mîna,
Bobi de cleştar, de ambră şi de jad
Şi le-azvîrlea-ntr-o apă, cîte una;
Lua dobînzi de lacrimi largul vad:
Pomenile-mpăraţilor nu cad
În mîna celor ce-n nevoie pier:
Le iau cei care au şi-ncă mai cer.

VII

Şi cărţile priveam cum şi le rumpe
Şi le-azvîrlea-n vîltoarea cea adîncă,
Verigi de aur şi de fildeş, scumpe,
Cum în mormînt de mîluri ea le-aruncă;
Şi cărţi cu sînge scrise vedeam încă,
În horbote legate şi-n peceţi,
Ce le fereau de-alin şi de blîndeţi.

VIII

În lacrimi le scălda pe toate-acestea,
Le săruta şi se pornea pe plîns:
„O, sînge calp! Minciună ţi-e povestea,
Ce strîmbe mărturii în jur ţi-ai strîns?
Cerneala nu ţi-e neagră-ndeajuns!..."
Zicea, şi-n al mîniei sale toi,
Rupea pe rînd făţarnicele foi.

IX

Un moş ce-n preajmă se găsea cu-o turmă,
Cîndva un petrecareţ ce-nvăţase
Petrecerile din oraş, şi-n urmă,
Văzuse cum se trec fără foloase
În vremea tinereţii firoscoase,
Îndreptăţit de ani, a vrut să ştie
Pricina de durere şi mînie.

X

Proptindu-se-n bătrînul lui toiag,
Se-apropiè, lăsîndu-se devale,
S-o-mbie, milostelnicul moşneag,
Cu el să-mpartă nesfîrşita-i jale:
Că din învăţătura vîrstei sale
Alin putea să ieie şi poveţi;
Aşa-i făgada blîndei bătrîneţi.

XI

„Părinte, ea zicea, cumva de crezi
Că anii mulţi obrazul mi-au brăzdat,
Să ştii că de-a' durerilor grămezi,
Şi nu de vremi mi-e chipu-mpovărat;
O floare aş fi fost neapărat
Dacă-mi păstram iubirea mie doar
Şi altora nu le-o dădeam în dar.

XII

Vai mie! Întîlnit-am prea devreme
Pe-un tînăr cărui îi sortise firea
Iubirea să-mi culeagă, şi să cheme
Pe-obrajii lui fecioarelor privirea;
Pribeagă,-avea să-şi afle-n el iubirea
Sălaş statornic; şi venea oricine
În templu-acesta ei să i se-nchine.

XIII

Zulufii de mătase castanie
Cădeau în volburi dese pe-a lui gură,
Mişcaţi uşor de boarea ce adie.

Frumsețea o-ntrupa a lui făptură;
Vrăjiți sînt toți ce-aievea îl văzură:
Fusese scris pe-obrazul lui bălai
Tot ce gîndim că s-ar afla și-n rai.

XIV

Bărbia nu spunea c-ar fi bărbat,
Un puf de phoenix îi mijise-abia
Pe-acea urzeală-a chipului curat,
Mai moale decît moalea catifea,
Podoaba și mai chipeș îl făcea:
Descumpănit, n-ai fi știut defel
De-i mai frumos cu puf sau fără el.

XV

Precum la chip, frumos era-n purtări
Și feciorесc era curatu-i grai;
Dar de-l stîrneau bărbații-n înfruntări,
Era ca vîntul cînd April și Mai
Se-nfruntă, ridicînd furtuni pe plai:
Neliniștea, ce-i al juniei drept, se știe,
Sub adevăr pitea fățărnicie.

XVI

Cînd călărea, toți se mirau văzîndu-l:
«De la stăpîn ia calul îndrăzneala.
Ce pas! Ce sărituri! Întrece vîntul!
Și ce supus în frîu își ține fala!»
Și se sfădeau să afle rînduiala:
Pe cal îl ține omul în buiestru?
Pe om îl poartă calul lui măiestru?

XVII

La urmă, astfel, i se dădu dreptate:
Podoabele ce-n preajmă-i se-adunară
De firea lui sînt plămădite toate,
Dar nu și cele cîte-s în afară;
Cei căror ajutor voia să ceară
Nu îi sporeau averea: harul lor
Venind spre el, primit-a mai mult spor.

XVIII

Avea putere iscusita-i limbă –
Dovezi nenumărate şi-ntrebări,
Răspunsuri şi dreptăţi ce nu se schimbă,
Să le preschimbe ea de-atîtea ori;
Cuvîntu-i, rîsetele în plînsori,
Plînsorile în rîs le prefăcuse,
Şi patimile le ţinea supuse,

XIX

Cum gîndul tuturor l-a fost supus:
Bărbat, femeie, tînăr sau bătrîn
Să-l poarte-n gînd se bucura nespus,
Sau să-l urmeze-aşa, ca pe-un stăpîn.
Vedea cum toţi, vrăjiţi, i se supun;
Vorbea şi singur îşi dădea răspunsul,
Şi ceilalţi ascultau supuşi de dînsul.

XX

Mulţi îi furau icoana cu privirea,
Voind să fie-al ochilor desfăt;
Astfel şi-aprind nebunii-nchipuirea
Şi cîte-n ţări străine văd, socot –
Pămînt, palate – că-s a' lor de tot:
Să aibă desfătări, mai mult trudesc
Decît moşnegii ce le stăpînesc.

XXI

Şi-atît de multe, făr-a-l fi atins,
I se visau de-a pururea iubite:
Iar duhu-mi slobod, de dureri cuprins
(Doar eu i-eram stăpînă, pasămite),
Pradă m-a dat puterii lui vrăjite;
Şi tinereţii meşterite, gîndu-mi
Floarea-mi zvîrli, tulpina doar păstrîndu-mi.

XXII

Dar, àltfel decît cele-asemeni mie,
Sub vrerea lui şi-a mea eu n-am căzut;
Şi cinstea-a fost oprelişte să-mi fie.

Dînd cinstei mele-al depărtării scut,
Cetăţi zideam, cu ziduri de temut:
S-au năruit... Şi calpul giuvaer
Şi-alintul lui sînt tinichea şi fier.

XXIII

Dar soarta rea pe cine-a-mpins pe fugă,
Punînd trecute pilde la-ncercare?
Trecutu-n darn aceste pilde-ndrugă,
Cu vechi primejdii vrînd să ne-nfioare;
Cît ţii c-un sfat, ce-i pururea-n mişcare?
Povaţa, la mînie, cît de iute
Ne face bonţi, cînd cugetu-l ascute!

XXIV

Nici sîngelui dreptate ea nu-i face,
Silindu-l pilda altora s-o poarte,
Nu-i dă să-şi ia dulceaţa care-i place,
Ferindu-l, cică, de năpăşti şi moarte.
O, pofte, staţi de judecăţi departe!
Să guste, gusturile au tot dreptul:
«Pieri-veţi», le căinează înţeleptul.

XXV

Îl cunoşteam pe omu-acesta bine,
Ştiind ce planuri mîrşave urzea,
Cum flori sădit-a în livezi străine,
Surîsul cum minciuna-i poleia;
Cuvîntul lui – codoş şi zeflemea,
Şi-n grai, şi-n slovă – prunc nelegiuit,
De inimă era-n păcat plodit.

XXVI

Ştiind, păzeam cu grijă-a mea cetate;
M-a-mpresurat, grăindu-mi: «Ia aminte
La tinerele-mi zile-nlăcrimate!
Să nu te temi de-a' mele jurăminte
Cum nu rostit-a nimeni mai-nainte!
La praznicul iubirii-am fost chemat,
Dar eu pe nimeni n-am poftit vreodat'.

XXVII

Şi-acest prealesne de văzut păcat
S-a plămădit din pofte, nu din gînd.
Nici din iubire. Fapta l-a purtat
Unde nimic nu-i drept şi nu e blînd;
Ocară dobîndi, ocară vrînd,
Şi mie mi-a lăsat ocări puţine,
Că mi-a sorbit ocara mea în sine.

XXVIII

Nici una, deci, din cîte-am întîlnit
N-aprinse, astfel, al inimii pojar,
Nici dorurile-mi nu le-a-nlănţuit,
Nici vraja tihnei nu mi-a dat-o-n dar:
Eu le-am rănit, n-am fost atins măcar;
Ţinut-am alte inimi să-mi slujească
A inimii făptură-mpărătească.

XXIX

Drept bir plătit-au gingaşele-nvinse
Rubine roşii, albe mărgărite,
Crezînd că patimile lor nestinse
La fel mi-au dat sfieli, dureri cumplite,
În purpură şi-n alb învăluite,
Sfieli şi spăimi ce tabăra-şi întind
În inimi şi în lupte se aprind.

XXX

Şi iată-le şi-a' părului comori:
Cu drag li-e auru-n cosiţe strîns;
Şi l-am primit în dar de-atîtea ori,
Şi m-au rugat să-l iau, şi-ades au plîns,
Şi pietre scumpe mi-au adus, de-ajuns,
Şi-au scris meşteşugită stihuire
Sporind a giuvaerelor lucire.

XXXI

E adamantul limpede şi tare,
Citeşti în el ştiutele-nsuşiri;
Smaragdul proaspăt e la-nfăţişare

Şi dă putere stinselor priviri;
Safiru-adună-a' cerului luciri;
Opalul felurite umbre-mbină:
Podoaba-n stih surîde şi suspină.

XXXII

Şi firea m-a certat că-ntru risipă
Pierdut-am darul dorului; mi-a spus
Că le-am zvîrlit podoabele în pripă,
Că m-au înfrînt, dar eu nu m-am supus;
Deci ţie doar jertfiri voi fi adus,
Că tu sfîrşit şi început îmi eşti,
Altar de sînt, dar tu mă ocroteşti.

XXXIII

Întinde mîna: cumpeni de văzduh
Uşor îi saltă dalba ei povară!
Scumpeturile ia-mi-le: un duh
De-oftat fierbinte, vezi, le înfăşoară;
Eu te slujesc, ţi-s preot: aşadară,
Tot ce-am avut adaug averii tale
Şi toate cîte am primit, tu ia-le.

XXXIV

O maică preacucernică pe-acestea
Mi le-a trimis: din cin înalt era,
De darurile ei se duse vestea,
Alaiul curţii însă nu-l iubea,
Căci duh de stirpe-naltă o-ndrăgea;
Era de gheaţă: a plecat departe
Să afle-astfel iubirea făr' de moarte.

XXXV

De ceea ce nu ai, cum să te lepezi?
Cum poţi supune-un chin ce nu te-ncearcă?
La case fără ziduri zidind lespezi,
Să-ntreci pe cel ce nu vrea să te-ntreacă?
Vitează ea se socotea, de parcă
Putea fi mîndră că-i nevătămată,
Că, stînd deoparte, n-a vrut să se bată.

XXXVI

Mi-e lauda, mă iartă, pe dreptate:
De cînd m-a întîlnit a ei privire,
Mi s-au supus puterile ei toate;
Să fugă-ar vrea acum din mînăstire,
Şi nu-n credinţă crede, ci-n iubire.
Ispita înfrîngînd-o,-a fost călită:
Vrea totu-acum să ducă-ntru ispită.

XXXVII

De-a ta putere vorba mea să-ţi spună:
Din inimile-nfrînte s-au desprins
Pîraie care-n rîul meu se-adună
Şi rîul e de-oceanul tău cuprins;
Eu le-am supus, tu însă m-ai învins.
Izbînda să-ţi slăvim cu toţii, deci:
Iubirea-i leacul inimilor reci.

XXXVIII

E semn, de-am fermecat-o, că-s puternic.
În rugi trăia fecioara-ntre fecioare,
Dar şi-a călcat cuvîntul ei cucernic
Cînd ce-a văzut a prins s-o împresoare.
Dezlegi, iubire-atotbiruitoare,
Făgadă,-ndatorire, legămînt,
Că tu eşti totul, toate-n tine sînt.

XXXIX

Cînd pleci la oaste, cum mai poţi s-alegi,
Din pildele-nvechite,-nvăţătură?
Încinsei vreri, avere, rude, legi
Şi faimă,-i par prea reci şi nu le-ndură;
Ruşine, datini, judecăţi căzură:
Iubirea-i pace, îndulcind în chin
Al spaimei şi-al durerilor venin.

XL

Şi cîte inimi am robit vreodată
Acum privesc la inima-mi, plîngînd,
Şi jalbă îţi trimit, însîngerată:

Să-ţi laşi cetatea care m-a înfrînt,
S-asculţi cu îndurare-al meu cuvînt
Şi sufletu-mi s-asculţi: ţi s-a-nchinat
Cu jurămînt pe veci nestrămutat.»

XLI

Şi coborîndu-şi umeda privire,
El o aduse-n dreptul feţei mele:
Pe-obraji se revărsau fără oprire
Pîraie de mîhnire şi de jele,
Frumseţi luînd din malurile-acele;
Se-mbracă trandafirii în cleştare
Şi-n ape ard sub roşii stăvilare.

XLII

O, Doamne sfînt! Ce iad vrăjitoresc
În crugul unei lacrime se-ascunde!
Dar, cînd din ochi şuvoaiele pornesc,
Şi piatra prinde-n valuri să se-afunde
Şi piepturi reci se înfierbîntă-n unde;
La fel iau foc, la fel îngheaţă-aci
Sfiala rece,-aprinsele mînii.

XLIII

Cu meşteşug e doru-i plăsmuit:
Topi în lacrimi dreapta-mi judecată;
Mi-am smuls veşmîntul meu neprihănit,
Straja-nţeleaptă mi-o gonii de-ndată;
Precum eu lui, el mie mi se-arată,
Dar lacrimile lui, fără tăgadă,
Venin îmi sînt, a' mele-i sînt tămadă.

XLIV

Lăuntrica-i plămadă neştiută,
Vicleană-şi ia ciudate întrupări:
Al rîului suspin îl împrumută,
Şi-al sfiiciunii foc şi clătinări;
Alege-ale minciunilor cărări,
Măscara-l ruşineză, plînsu-l doare
Şi-l clatină vederea-ntristătoare.

XLV

Nu-i inimă prin preajma lui să treacă
Şi grindina-i să nu o fi atins;
În straiul bunătăţii el se-mbracă,
Sluţind pe toate cîte le-a învins,
Zvîrlind ce-a vrut să aibă dinadins:
Cînd inima-n desfrîu i se răsfaţă,
Slăveşte ne-ntinările de gheaţă.

XLVI

Pe dùşman, ascunzîndu-i trupul gol,
Cu-al farmecelor văluri l-a-nvelit;
Ca un heruv, ispita da ocol
Şi neştiinţa ei i s-a jertfit:
Ce tînăr nu s-ar vrea astfel iubit?
Acestea toate, vai, m-au doborît,
Dar le-aş voi din nou, de la-nceput.

XLVII

Voi, ochi, vă umeziţi ca-n boală grea,
În silă-i zbori din suflet, fulgerare,
Tu, jar, arzi mincinos pe faţa sa,
În pieptu-i găunos te-aprinzi, suflare,
Pe alţii-i strîmbi, să pari a lui, mişcare;
Prin voi va fi minţită încă-o dată
Aceea ce-n căinţă stă plecată."

Pastorala *Jeluirea îndrăgostitei* (*A Lover's Complaint*) (47 de strofe cu structură de „rhyme royal", ca *Necinstirea Lucreției*) a fost publicată de Thomas Thorpe în același volum cu *Sonetele*. Părerile privind paternitatea ei sînt împărțite, dar mulți critici consideră că autorul e Shakespeare, deși versificația lasă de dorit. F.T. Prince regretă neglijarea poeziei mai ales ca „document" (de altfel, nici nu o reproduce în *Poems*, ediția „The Arden Shakespeare") și observă:

„Cu tot farmecul detaliilor și cu toată forța exprimării, lucrarea este, într-adevăr, comprimată, incompletă și destul de derutantă: lipsește o motivație clară sau un centru al interesului. Dar pînă și frumusețile ei sporadice nu sînt la îndemîna majorității poeților elisabetani."[1]

L. Levițchi

NOTĂ

În acest poem, a cărui paternitate shakespeariană este contestată de unii critici, nu întîlnim nici un fel de referire la antichitatea clasică sau la idei exprimate și în alte locuri, în opera lui Shakespeare (v. *Comentarii*).

V. Ștefănescu-Drăgănești

[1] F.T. Prince, *Shakespeare: The Poems*, 1963, Longmans, London, 1968, p. 44.

PELERINUL ÎNDRĂGOSTIT

I

Cînd jură că vorbeşte-adevărat[1],
Eu ştiu că minte, dar îi dau crezare;
Să creadă ea că-s tînăr, ne-nvăţat
Cu iscusinţa lumii-nşelătoare!

Zadarnic bănuind că-i par un june –
Deşi-mi cunoaşte anii după păr –,
Mă-ncred minciunilor ce mi le spune
Şi amîndoi fugim de adevăr.

De ce nu-mi zice că-i o mincinoasă
Şi eu de ce nu-i zic că sînt bătrîn?
O, dragostei de adevăr nu-i pasă –
Şi anii, cînd iubim, nespuşi rămîn!

De-aceea eu o mint şi ea mă minte,
Căci prin minciuni iubirea-i mai fierbinte.

II

Două iubiri îmi sînt alint şi chin[2],
Ca două duhuri inima mi-o sună:
Un înger bun – bărbat cu păr galbìn
Şi-un înger păcătos – femeia brună.

Vrînd să mă ţină-n iad, femeia rea
Îmi duce bunul înger în ispită
Din sfînt să-l facă diavol, ca să-i ia
Candoarea cu mîndria ei cumplită.

De-o fi acuma drac, cine s-o spună?
Nici eu n-o ştiu, dar bănui tristul salt:
Îndepărtaţi, sînt prieteni şi-mpreună;
Deci îngerul e-n iadul celuilalt[3].

Dar n-am s-o știu decît în clipa rară
Cînd rău'-l va lăsa pe bun afară.

III[4]

Au nu rostirea-ți ochilor, cerească,
M-a îndemnat să-mi calc cuvîntul dat?
În stare cine-i să se-mpotrivească?
Nu mă certa prin tine de-am trădat.
Femeie-i cea pe care am mînțit-o;
Zeiță ești: nu te-am putut minți;
Cuvîntu-mi țărnă-i, tu ești cer, iubito,
Tămadă deznădejdii o să-mi fii.
Cuvîntul mi-e suflare, abur doar,
Peste țărînă, soare, urci lumina.
Cuvîntu-l sorbi în trupul tău de jar;
De-l calc, înseamnă doar a ta că-i vina;
Și de-i a mea, mai prost ca proștii sînt,
Să nu-mi dau pentru rai, un biet cuvînt.

IV[5]

Gingașa Citeree[6], la izvor
Cu-Adonis, preafrumosul tînăr stînd,
Îl dezmierda cu ochii plini de dor:
Asemeni ochi pe lume nu mai sînt.
Îi mîngîia auzul cu povești[7]
Și cu-al ei farmec văzu-i mîngîia,
Și, atingîndu-l, mîinile-i cerești
Primejduiau neprihănirea sa.
Nevîrstnici, anii lui n-au priceput
Sau darurile nu-i primiră poate:
Să muște din momeala ei n-a vrut
Și-n rîs luat-a darurile-i toate.
Pe spate ea se lasă-ncetinel,
Nătîng și îndărătnic, fuge el.

V[8]

Iubirii cum să-i jur? Să mint ea mă sili;
Credința o să-mi țin, frumseții de-o voi da:
Mă mint pe mine, dar statornic îți voi fi:
Stejar e gîndul meu, răchită-n calea ta.
La frunza lui privind, în ochii tăi i-ai strîns
Desfătul minunat ce-n ei se deslușește:

Ştiinţa de e ţel, te ştiu şi e de-ajuns;
O, cît e de-nţelept un grai ce te slăveşte!
Cei ce te văd şi nu-s vrăjiţi sînt prea nătîngi:
Că eu am fost vrăjit, de slavă vrednic sînt;
Porţi fulgerul lui Zevs în ochi, şi-n glas îi strîngi
Grozavul tunet: dar le schimbi în jar şi-n cînt.
    Cerească precum eşti, să-mi ierţi că-ţi preamăresc
    Frumseţea ta din slăvi în graiu-mi pămîntesc[9].

VI

Se zvîntă-n soare zarea-nrourată
Şi turmele la umbră se alung',
Cînd Venus, de iubire-ncătuşată,
Pe-Adonis îl adastă îndelung
Pe malul unui rîu, sub o răchită[10],
Sub care-ades el arşiţa şi-o scaldă:
Cînd el e-n preajmă, zîna,-ntr-o clipită,
Se-aprinde ca amiaza cea mai caldă.
El vine şi de straie se despoaie,
Şi gol rămîne-astfel pe malul verde;
A soarelui privire-i de văpaie,
Precum e-a ei pe-Adonis cînd îl vede.
    Zărind-o,-n rîu de-ndată el se-afundă:
    „O, Zeus, strigă ea, de ce nu-s undă?"

VII

Frumoasă-i draga mea, dar schimbătoare;
Hulub blajin, dar ştiu că m-a minţit;
Gingaşă precum sticla lucitoare;
E ceară moale, fier e ruginit:
    Se-ascunde-un crin în purpuri, vrînd cinstire;
    Mai drept, mai calp nu-i nimeni, nicăire.
Cînd gura şi-o unea cu gura mea,
Cu născociri cercînd să mă dezmierde,
Iubire, sărutîndu-mă,-mi jura,
Spăimîndu-mă c-aş fi putut-o pierde;
    Şi, printre-mpotrivirile-i cinstite,
    Erau cuvinte, lacrimi măsluite.
Ca paiul, de iubire s-a aprins,
Şi tot ca paiul, lesne-n scrum s-a stins;
Zidi iubirea, dar o nărui,
Poftind iubirea, i se-mpotrivi;

Iubită-a fost? A fost o desfrînată?
Rea-n cele bune, bună niciodată.

VIII

Stih și cîntare de s-or înțelege,
Așa precum doi frați ce stau deolaltă,
Atunci iubirea-adîncă-o să ne lege:
Pe unu-l îndrăgesc, tu pe cealaltă,
Dowland[11] ți-e drag, că mîna lui cea sfîntă
Zvon iscă din cereasca-i alăută;
Iar mie Spenser[12]: mintea lui adîncă
Nu e de nici o minte întrecută.
Ți-e drag s-asculți cîntările urcînd
Dintr-a lui Phoibos[13] minunată strună;
Și mie-mi place-n vrajă să m-afund
Zvonirile pe strune cînd se-adună.
Un zeu au amîndoi, poeții spun.
Iubiți de-un domn[14], prin tine ei rămîn.

IX[15]

Zîna iubirii,-n alba dimineață
....[16]
Era precum hulubul alb la față,
De jale pentru-Adonis cel trufaș.
De pe-o colină-naltă îl pîndește;
Cînd el cu-ogari și trîmbiți se ivi
Ea, binele voindu-i, îl oprește
Să treacă mai departe de aci.
„Văzut-am, zice,-n codru-ntunecat,
Pe-un tînăr, ce priveliște avană!
Cum coapsa un mistreț i-a sfîșiat;
Aici, în coapsă,-a fost grazavă rană".
Și coapsa-și dezveli; văzînd răni multe,
El a roșit, fugind fără s-asculte.

X

O, floare, la netimp te-ai fost uscat,
Și mugurii ți-au smuls în primăvară;
Mărgăritar cu luciul tulburat,
A' morții suliți viața ți-o curmară:
O, rod desprins din ramul înverzit,
Cît toamna încă nu te-a pîrguit.

Te jeluiesc, deşi temei nu am:
Nu mi-ai lăsat nimica în diată;
Dar mi-ai lăsat mai mult decît rîvneam:
Nu ţi-am rîvnit nimica, niciodată;
    Prieten drag, să-mi iert tot ce-am rîvnit:
    Mîhnirea de la tine-am moştenit.

XI[17]

Cu-Adonis, Citereea sta-mpreună
La umbra unui mirt şi-l dezmierda,
Cum o-ncercase Marte vrea să-i spună
Şi cum, la fel, îl încercase ea.
„Aşa mă prinse preaviteazul zeu",
Şi pe băiat l-a prins frumoasa zeie.
„Aşa mă despuie de straiul meu",
Şi parcă nurii-n dar ar vrea să-i deie.
„Aşa-mi fură fierbintea sărutare",
Şi gurii lui îi ia fierbinte vamă;
Cînd ea-şi căta pierduta răsuflare,
El fuge, darul ei nu-l ia în seamă.
    O, draga mea în drum nu mi-a ieşit
    Să mă sărute pînă-aş fi fugit.

XII[18]

Ani gîrbovi şi ani tineri nu se-mpacă:
Cei tineri – bucurii, cei gîrbovi – teamă;
Cei tineri soare, ceilalţi promoroacă;
Cei tineri vară, ceilalţi nopţi de iarnă.
Cei tineri plini de-avînt, ceilalţi abia suflînd;
Cei tineri sprinteni, ceilalţi schilavi;
Cei tineri vîlvătăi, ceilalţi omăt şi sloi;
Cei tineri volnici, ceilalţi firavi.
Cei tineri preaiubiţi, ceilalţi nesuferiţi.
Iubirea mea, ce tînără îmi eşti!
Ani gîrbovi, v-oi goni. Păstorule, nu-mi vii?
Îmi pare prea-ndelung că zăboveşti.

XIII[19]

Frumseţea-i avuţie trecătoare;
E strălucirea ce păleşte-ndată;
E floarea care-n mugur fraged moare;
Cleştar cu limpezimea tulburată;

Cleştar, lucire, floare, avuţie,
Ce-ntr-o clipită pier pentru vecie.

Averile se pierd pe totdeauna,
Lucirea stinsă nu se-aprinde iar,
Uscata floare-o-nvăluie ţărîna,
Şi nu-ntregeşti din cioburi un cleştar:
De pierzi frumseţea-n veci n-o vei găsi.
Zadarnice-s chin, bani sau doftorii.

XIV[20]

Somn dulce, o, departe stai de mine!
Mi-a spus somn dulce şi l-a alungat,
Şi-n temniţa podită cu suspine
Măsoru-mi chinul meu nemăsurat.
„Drum bun, mi-a spus, pe mîine, deci, acum".
Cinez cu jalea: drumul nu mi-e bun.

Surîsul ei, din preajmă-i cînd m-am dus,
Bunăvoinţă sau dispreţ să-nsemne?
De trista-mi surghiunire să-şi fi rîs?
Să rătăcesc în preajmă-i să mă-ndemne?
„Să rătăcesc" – ca umbra-ndurerată
Ce chinu-şi ia, răsplata niciodată.

Şi ochii mei spre răsărit privesc,
Şi inima slăviţii zori îi cheamă;
Dar simţurile somnul şi-l gonesc,
Că nu se-ncred în ochi, de bună seamă;
Al Philomelei[21] cînt aş vrea să fie
Asemeni unui cînt de ciocîrlie.

Ea zorilor le spune bun sosit
Şi-alungă noaptea, -al viselor izvor
Spre draga mea în zori mă-ndrept grăbit:
În inimă-s nădejdi, în ochi e dor;
Chinu-n alin se schimbă,-alinu-n chin:
Mi-a spus „pe mîine" c-un adînc suspin.

Ar trece noaptea-n zbor de-am fi-mpreună,
Dar clipa o vecie-acum îmi pare,
Şi clipă lîngă clipă se adună:

Nu pentru mine urcă-aprinsul soare.
Fugi, noapte – zi-nsorită, te ivește:
Luînd din noapte, ceasul ți-l sporește.

XV[22]

Un crai avea trei fete: celei mai mîndre-anume
I-era învățătoru-i mai scump ca orice-n lume;
Un brit, însă, mai mîndru decît se poate spune,
În cale i-a ieșit.
Iubirea cu iubire a prins să se măsoare:
Pe unul să-l gonească, pe celalt să-l omoare?
Dar cum să hotărască, defel știință n-are
Nevinovata doamnă.
Pe cine să-l alunge? Durerea-ncrîncenată
O-ncearcă: să cîștige nu pot cei doi deodată
Că britu-n pieptu-i poartă o rană-nveninată;
Domnița n-are leacuri.
Deci pana învinsese războiu-n acea zi:
El, cu-nțelepte daruri, pe fată o răpi
Și-ajunse, nani-nani, stăpîn pe bucurii;
Eu cîntul mi-am sfîrșit.

XVI[23]

Într-o zi de mai,
Dragostea trecu pe plai
Și-a zărit zglobiul duh
Zburdînd vesel în văzduh;
Și în frunze de mătase
Vîntul nevăzut urcase.
Tînărul, bolnav de moarte,
A chemat vîntul să-l poarte.

„Suflă,-i spuse, aprig vînt,
Să-mi aduci izbînzi curînd.
Vai! Jurase mîna mea
Dintre spini să nu te ia;
Tinerețea niciodată
Nu-și va ține vorba dată;
Și lui Zevs, cînd te văzu,
Neam de-arap Iuno-i păru:
El și-ar da și nemurirea
Doar să-ți capete iubirea."

XVII[24]

Turma mi-e flămîndă,
Oaia cea mai blîndă
Nu mai vine-n strungă,
Totu-mi merge rău;
Dragostea-i minţită
Şi batjocorită:
Pierde-ntru ispită
Tot norocul său.
Sînt pierdute vechea bucurie
Şi iubirea-mi dragă, Domnul ştie;
Iar credinţei ei de-odinioară
Pe vecie i-a fost dat să piară.
Şi un nenoroc
Fostu-mi-a soroc.
Soarta schimbătoare, blestemată!
Veşnic mincinoasă
Şi necredincioasă
E femeia, pururi neschimbată.
Joc îmi bat de spaimă,
A durerii faimă
Faimă o să-mi dea.
Inima-mi e-o rană:
Ajutoare-şi cheamă,
Chinu-l ia drept vamă
Soarta mea cea rea.
Fluieru-mi sărman tăcut rămîne,
Clopotul dă zvon de-ngropăciune,
Căţelandrii nu mai ştiu să zburde
Şi se trag, fricoşi, pe lîngă ciurde;
Inima mi-o frîng,
Şi mă-ndemn să plîng;
Urletele lor neîntrerupte,
Cainica ţărînă
Jalnic zvon adună
Ca din pieptul celor morţi în lupte.
Rîul a secat,
Cîntul s-a curmat,
Frunza nu e verde.
Turma greu jeleşte,
Ciurda se boceşte,
Nimfa se-ngrozeşte

Şi-n desiş se pierde.
Jocurile ce le ştiu ciobanii,
Şi petrecerile lor, sărmanii,
Cîntecele ce cu ei le poartă
Au murit, că dragostea e moartă.
Bun rămas, te du!
Niciodată tu
Nu mi-ai dat durerea fără nume,
Corydon nu are
Altă alinare:
Singur, fără nimeni, va rămîne.

XVIII[25]

Mireasa dacă ţi-o alegi
Şi ciuta de-o vei priponi,
Dă-i minţii-mpărăţii întregi,
Şi poftei nu-i da-mpărăţii.
De la-nţelepţi ascultă-un sfat,
Nu de la cel neînsurat.

De vrei să-i spui povestea ta,
Nu-ţi meşteri al tău cuvînt
Crezînd că ea nu te-o afla:
C-un hoţ prinzi hoţul mai curînd;
De-a dreptul c-o iubeşti să-i spui,
Fiinţa-n slujba ei c-o pui.
Şi nori pe frunte de-o să-i vie,
S-or risipi pînă spre seară;
Căinţa-i fi-va prea tîrzie,
Că dorul l-a lăsat să piară;
Şi-şi va dori, pînă în zori,
Să-i vină dor de zeci de ori.

Şi de te mustră şi te-alungă,
E semn puterea că-ţi încearcă;
Nu o să poată să te-nfrîngă
Şi o aud spunîndu-ţi, parcă:
„Credinţă de-am avea cît voi,
Nu ne-aţi răpune în război".

Dă ascultare vrerii sale
Şi cheltuie fără codeală

Preascumpe darurile tale.
Dînd doamnei tale zeciuială:
    Sfarmi cu ghiulele aurite
    Cetăţi şi turnuri întărite.

Tu cu credinţă s-o slujeşti
Cinstit să fii, să fii smerit,
Minciuna de nu-i dovedeşti,
Să nu-ţi caţi alta, negreşit.
    Nu-i face dar cînd vremea vine,
    Chiar de te-ar zălogi pe tine.

Căci măiestritu-i şiretlic
Privirea lesne-l dibuieşte,
Dar nu va bănui nimic
Cocoşul care le prăşeşte.
    S-a spus pe drept, de bună seamă,
    Că *nu* al ei nimic nu-nseamnă.

Femeia-mpinge la păcat,
La cele sfinte nu te-mpinge:
Deci tu fii sfînt cu-adevărat
Pe ea cînd vîrsta o atinge;
    Sărutul doar dacă ţi-ar vrea,
    Alt mire-n locul tău ar lua.

Ajunge cîte-am spus: mi-e frică
Iubita că-mi aude cîntul;
O să mă mustre ea, adică,
De-o şti ce lung mi-a fost cuvîntul;
    Dar va roşi, fără-ndoială,
    Că i-am dat taina la iveală.

XIX [26]

Rămîi şi fii iubirea mea,
Şi-ntreg desfătu-l vom lua
Din dealuri, văi, vîlcele, lunci,
Din munţii cu poieni şi stînci.

Şi-adesea, de pe cîte-un stei,
Privi-vom turmele cu miei,

Cînta-vor păsările-n vale
Dulci și gingașe madrigale.

Din flori o să-ți aștern un pat
Cu trandafiri înmiresmat;
Din mirt cununi să-ți împletesc
Și straiul să-ți împodobesc.

Din iederă o cingătoare
Cu cheutori de chihlimbare;
Acestea de te-or bucura,
Rămîi și fii iubirea mea.

Răspunsul iubitei:

Dor, lume, tinere de-ar fi,
Păstorii drept dacă-ar grăi,
Acestea, zău, m-ar bucura
Și-aș sta să fiu iubirea ta.

XX[27]

Într-o zi de mai frumoasă,
Într-un crîng cu umbră deasă
Și cu mirt înmiresmat,
Pînă-ntr-un tîrziu am stat.
Cîntau păsări, zburdau fiare,
Pomi și ierbi foșneau sub soare;
Bucuria umplea zarea,
Lăcrăma privighetoarea;
Zbuciumîndu-se de chin,
Pieptul și-l proptea de-un spin.
Zvonul cîntecelor sale
Inima-mi umplea de jale.
„Vai, vai!" se jelea-ntr-un rînd,
„Tereu![28] se-auzea plîngînd;
Ascultînd-o cum jelea,
Plînsul mi-l țineam abia,
Și-ascultîndu-i chinul greu,
Mă gîndeam la chinul meu.
„În zadar te tîngui – nime
Milă n-o avea de tine:
Pomul nu te-o asculta,

Fiara nu te-o alinta;
Pandion[29] s-a săvîrşit,
Neamu-n plumb ţi-a cetluit,
Celelalte păsări cîntă
Şi durerea nu-ţi ascultă.
Tot astfel durerea mea
Nime-n seamă nu mi-o ia:
Mincinoasă, ne-a zîmbit
Soarta, şi ne-a jefuit."
Cei care te măgulesc
În restrişti nu te-nsoţesc:
Vorba zboară ca un fum
Afli greu prieten bun.
Buni prieteni unii-ar fi
Bani cu ei de-ai risipi,
În nevoi cînd te-o afla,
Nimeni nu te-o ajuta:
Se va spune că e darnic
Cel ce-aruncă bani zadarnic.
Vorbe-ţi vor rosti, dulcege:
„Ce păcat că nu eşti rege!"
Patima ta cea lumească
Pe ei să-i ademenească:
Şi ai poftă de femei?
După poftă-i vor da ei.
Dar cînd soarta-ţi e-ncruntată,
Slava ei ţi-o surpă-ndată.
De te linguşeau-nainte,
Nu mai iau la tine-aminte;
Dar prietenul cinstit
La nevoie s-a ivit:
El a plîns cînd tu jeleai,
A vegheat cînd nu dormeai,
Dar întotdeauna-ţi cere
Parte dintr-a ta durere;
Astfel o să afli cine
Îţi vrea rău şi cine bine.

COMENTARII

Miscelaneul *Pelerinul îndrăgostit* (*The Passionate Pilgrim*), tipărit într-o ediție in-octavo de W. Jaggard în 1599, cuprinde 20 de poezii, dintre care cele numerotate XV-XX au căpătat ulterior și un al doilea titlu: *Sonete pe felurite note de muzică* (*Sonnets to Sundry Notes of Musicke*).

Categoric shakespeariene sînt doar 5 texte:

I – o variantă a sonetului 138;

II – o variantă a sonetului 144;

III – o variantă a sonetului dedicat de Longaville Mariei în *Zadarnicele chinuri ale dragostei* (IV, 3, 60–73);

V – o variantă a sonetului dedicat de Berowne Rosalinei în *Zadarnicele chinuri ale dragostei* (IV, 2, 110–123);

XVI – o variantă a versurilor dedicate de Dumain lui Kate în *Zadarnicele chinuri ale dragostei* (IV, 3, 101–120).

IV, VI și IX au fost atribuite fie lui Shakespeare, fie lui Bartholomew Griffin.

VIII, XX, probabil și XVII, au fost scrise de Richard Barnfield.

XI e scris de Bartholomew Griffin.

XIX preia 4 strofe de Marlowe (din *Come live with me – Rămîi și fii iubirea mea*) și o strofă de Walter Raleigh (din *Reply – Răspuns*).

VII, X, XII, XIII, XIV, XV și XVIII: nu se cunoaște autorul.

Furnivall, Quiller-Couch, Chambers și alții „ar dori să creadă" că renumitul text XII („Ani gîrbovi și ani tineri nu se-mpacă") a fost compus de Shakespeare.

L. Levițchi

NOTE

1 Unele dintre poeziile grupate sub titlul *Pelerinul îndrăgostit* au forma unor sonete. Astfel, prima este o variantă a sonetului 138 (v. *Comentarii*).
2 A doua poezie este şi ea o variantă a sonetului 144 (v. *Comentarii*). Ca şi în sonetul anterior, s-a preluat traducerea lui Neculai Chirica.
3 Unii comentatori văd în aceste cuvinte o aluzie la un joc popular, în acea vreme, în care unul din jucători ocupa, la un moment dat, un loc ce se numea *the hell* (*iadul*). Alţii văd şi o aluzie de ordin sexual, ceva asemănător întîlnindu-se şi în povestea a 10-a, din ziua a treia a *Decameronului* lui Boccaccio.
4 Acest al treilea sonet apare ca o variantă a sonetului din *Zadarnicele chinuri ale dragostei* (IV, 3) – v. *Comentarii*.
5 Al patrulea sonet nu se întîlneşte nicăieri altundeva şi unii comentatori ai operei shakespeariene cred că acesta, împreună cu sonetele numerotate 6, 9 şi 11, au constituit cîteva încercări ale poetului cînd începuse să se gîndească să scrie un poem intitulat *Venus şi Adonis*, a cărui elaborare nu îi era clară încă.
6 Alt nume sub care e cunoscută Venus (Afrodita), derivat din acela al numelui insulei Cythera, situată în largul coastei de sud-est a Peloponezului, unde Venus, potrivit uneia dintre tradiţiile mitologice, a ieşit la mal din spuma mării.
7 Aluzie la faptul că în cartea a X-a a *Metamorfozelor* lui Ovidiu Venus îi povesteşte lui Adonis legenda Atlantei, care întrecea în fugă pe toţi atleţii ce încercau să se măsoare cu ea.
Atlanta declarase că va lua de soţ numai pe acela care va putea alerga mai repede decît ea, dar, în acelaşi timp, învinsul avea să fie omorît pentru cutezanţa sa. Un strănepot al lui Neptun, Hippomenes, o învinse, în cele din urmă, însă cu ajutorul lui Venus.
8 O variantă a acestui sonet se întîlneşte în piesa *Zadarnicele chinuri ale dragostei* (v. *Comentarii*).
9 Aceeaşi idee se întîlneşte şi în *Antoniu şi Cleopatra* (V, 2).
10 Scena este sugerată de o situaţie asemănătoare în legenda naiadei Salmacis şi a adolescentului Hermafroditus, fiul lui Mercur (Hermes) şi al lui Venus (Afrodita), relatată în *Metamorfozele*

lui Ovidiu (Cartea al IV-a). Tînărul e îmbrățișat, fără voia lui, de Salmacis, care e stăpînită de o pasiune nemărginită pentru el și roagă zeii să le contopească trupurile pentru a nu se mai despărți niciodată unul de altul, rugăminte pe care zeii i-o îndeplinesc, motiv pentru care Hermafroditus este și bărbat și femeie.

11 John Dowland, contemporan cu Shakespeare, a fost unul din cei mai străluciți compozitori și maeștri ai lăutei din vremea sa. A murit în anul 1626, la zece ani după Shakespeare.

12 Edmund Spenser (1552–1599), unul dintre cei mai mari poeți ai Renașterii engleze. Autorul cunoscutului poem alegoric *The Fairie Queene* (*Crăiasa zînelor*), închinat reginei Elisabeta. E cunoscut și pentru sonetele sale.

13 Numele grecesc, însemnînd „strălucitul", al lui Apollo, zeu al poeziei și al muzicii, inventator al flautului și al lirei și cîntăreț neîntrecut din lăută.

14 Aluzia e, după toate probabilitățile, la Sir George Carey, Cavaler al Ordinului Jartierei, căruia John Dowland îi dedicase primul său volum de arii, publicat în 1597.

15 Acest sonet nu se mai întîlnește în altă parte a operei lui Shakespeare (v. *Comentarii*).

16 Versul al 2-lea al sonetului a fost, fără îndoială, omis de tipograful ediției din 1599.

17 Această scurtă poezie nu se mai găsește publicată altundeva. (v. *Comentarii*).

18 V. *Comentarii.*

19 V. *Comentarii.*

20 V. *Comentarii.*

21 V. *Necinstirea Lucreției*, nota 45.

22 V. *Comentarii.*

23 V. *Comentarii.*

24 V. *Comentarii.*

25 V. *Comentarii.*

26 V. *Comentarii.*

27 V. *Comentarii.*

28 Rege al Traciei. (V. *Necinstirea Lucreției*, nota 45.)

29 Pandion, regele Atenei, tatăl surorilor Procne și Philomela. (V. *Necinstirea Lucreției*, nota 45.)

V. Ștefănescu-Drăgănești